G33

BURNDY
LIBRARY
Chartered in 1941

GIFT OF
BERN DIBNER

The Dibner Library
of the History of
Science and Technology

SMITHSONIAN INSTITUTION LIBRARIES

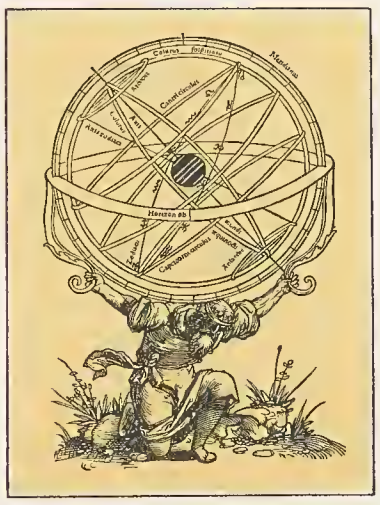

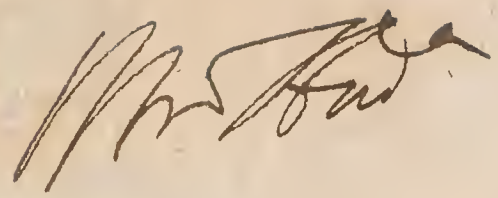

Haictani ō thyenis vincētini philosophi preclarissimi ꝛcolecte sup octo libros phy sicoꝝ Aristotilis incipiunt feliciter.

Sepe aia duerti. ilignes ac litꝛa tissimi viri ex veteri consuetu dine diu obser uatum fuisse vt is qui scientiā aliquaz legere instituisset eaz īprimis omī cura studio ac diligētia sūmis laudibus ex ornaret. Quod quidē cum satis honeste a me pretermitti possit obmittēꝫ statui. pre sertiz cum de philosophie laudibus vobis audientibus sepenumero copiose atq; or nate peroratū fuerit. ⁊ nos hoc in loco vti litati magis q̄ ornamēto attēdenduz esse cēseamus. Propꝛea ipsius philosophie laudationē relinquēs ad id me conuertam qō ad libri physicoꝝ quē hoc āno duxiūs exponendū maximū adiumentū prestare videtur. scz ad ꝓhemiū Aueroys in quo cō mētator octo nobis ōclarat. Quoꝝ pri muz ē intentio scīe naturalis ⁊ scie tradite in hoc libro qui pars eius existit. Et dicit q̄ intentio scīe naturaꝝ est cognoscere cās rez sensibiliū siue naturaliū ⁊ cās sensibi les accidentiū eis. Naz cū scīa naturaꝝ sit de rebus naturalibus. ⁊ scire est ꝑprie per cās. sequitur scīam naturalem intēdeꝫ cognoscere cās naturaliū rez ⁊ accidētiuz naturaliū ipsarū. Intētio autē libri phy sicoꝝ est cognoscere cās comunes omibus rebus naturalibus ⁊ cās primas sm q̄ ei cōuenit. s. materiā primā ⁊ efficiēs primū formā primā nō cōsyderat seu cognoscit quia illud ē methaphisice cū sit a materia abstracta. sz cōsyderat seu cognoscit fōmā vt ē ī materia naturali. ⁊ simiꝛ nō consy derat finez principalissimū eadē de cā. sed finem sensibilibus vnitū. Scdo comē tator ostendit huius scīe vtilitatē. dicens vtilitatē huius scīe esse ptem vtilitatis sci entie speculatiue. Unde vt declaratū est in scīa morali. esse hoīs pfectissimū ē esse pfec tum p scīas speculatiuas. in hoc enim consi stit eius vltima felicitas ⁊ sempiterna vita. Et ex hoc infert comētator q̄ hoc nomen hō dicitur equiuoce. i. analogice ⁊ secūdū prius ⁊ posterius de hoīe pfecto per scīas speculatiuas ⁊ de hoīe inepto ad eas. sicut equiuoce dicitur de hoīe vero ⁊ viuo ⁊ de hoīe picto ⁊ mortuo seu lapidō. plura alia hic subiungit q̄ hic enarrare nō expedit.

Tertio declarat comētator ordinē quē habet liber hic ad alios libros naturales. ⁊ dicit q̄ hic liber est primus inter libros naturales. naz cuz coīa precedant ꝑtīalia ⁊ in hoc libro determinetur de rebus coī-bus omibus rbus naturalibus. in aliis au tem d rebus ꝑtīalibus ⁊ propriis vnicuiq; generi diuersaꝝ rez naturaliū. cōueniēs ē hunc librū alios libros naturales prece dere. Cause vero pp quas pars comūis est prior ptibus ꝑpriis a comētatore tres assignantur. Prima quia comune ē no tius quo ad nos q̄ pticulare. 2ª quia si esset posterior tunc idez in disciplina esset pluries repetitū. qō pz ex hoc quia pticula ria includūt coīa ⁊ presupponūt. 3ª cau sa quia tunc ꝓpositiones vsitate in hac sci entia. s. libri physicoꝝ essēt prime ⁊ ꝑprie prime quidē qa comuēs. ⁊ ꝑprie qa poste riores. hoc aūt est impossibile. 4° osten dit comentator libri diuisionē dicēs q̄ di uidit in 8° sermones. quia in octo ptiales libros. ⁊ quilibet eoꝝ diuiditur in tracta tus ⁊ capitula ⁊ ptes alias minores vt ī se quētibus apparebit. 5° comentator de clarat ꝓportionē libri physicoꝝ ad alios li bros naturales. dicens q̄ eius ꝓportio ad alios ē sicut ꝓportio eoꝝ rei ad rē. quoniā hic liber est de rebus que sūt sicut princi pia ⁊ radices vl'es coꝝ de quibus ptic'ari ter ē ī aliis libris naturalibus cōsiderandū. ꝓportio tamē totius scīe naturalis ad oēs scīas speculatiuas ē sicut ꝓportio ptis ad totuz vt cōstat. 6° manifestat comētatō vias huius doctrine ⁊ dicit q̄ sūt tres mōi dmrōnis qui vsitant in doctrinis. s. demō stratio signi. demōstratio cāe. ⁊ demōstra

anno i·c·78. m·d·17

tio simplr. Et p demõstrationez signi intelligit illaz q̃ est ab effectu ad causã. effectus enĩz significat suã causã sili'tudinẽ eius quodãmõ gerendo. Per demrõnez cãe intelligit illã que ẽ a cã ad effectũ suũ. dũ mõ nõ sit potissima. Per demõstratiõem aũt liꝑiciter intelligit demõstrationẽ potissimã cuius mediũ aggregat oĩa genera cãz illius qõ demõstrat. ⁊ saltez illã cuius premisse sũt in illa scĩa indemõstrabiles. ⁊ forte itelligit alit̃ vt posĩ appebit. Maneries aũt huius doctrine sũt maneries diõnis. diffinitõis. ẽptimemat̃. ⁊ inductõnis. quibus vtimur ĩ demõstrando. vt dr̃ in posterioribus. Alit̃ tamẽ vtimur ẽptiate ⁊ inductiõe in scĩa naturali q̃ in rhetorica aut dyaletica. Nã ĩ rhetorica aut dyaletica eis vtimur ĩmediate ꝓpositũ cõcludendo ⁊ in eis sistẽdo. In scĩa aũt nãli nõ ĩmo ẽptimẽate aut inductiõe pricipia iuestigãus ĩ gbus nõ sistim̃us. ꝑ eis iuẽtis cõclones itẽtas p ipsa demõstraũs. 7° ondit comentator nomẽ istius libri dicens q̃ nominat̃ auditus natural'. nã hic liber ẽ sermo naturalis. ⁊ ga ꝑmoni accidit q̃ audiatur ꝓpter extraneitatẽ ⁊ delectationez q̃ ẽ in nouitate nomiz dictus ẽ auditus nãlis. Et q̃uis hoc sit nomẽ totius scĩe natural' huic tamẽ pti a ꝓpriat̃ tãq̃ pricipaliori. ⁊ ei que est radix totius artis. ⁊ appellat̃ ps noĩe totius. 8° ⁊ vltio narrat comẽtatõ nomẽ auctõis dicẽs q̃ fuit Alz Nicomaci filius grecoz sapientissiũs q̃ mlta opa cõdidit ĩ logyca ⁊ philosophia. ⁊ ado ingenio se q̃ nullus seq̃ns eũ a mille gngent̃ anis citra ĩ eius dict̃ inuenit errorem alicuius q̃titat̃. ⁊ tez vtutẽ repiri ĩ vno indiuiduo q̃lis iuenta fuit ĩ Alz ẽ miracl'osũ ⁊ extraneuz valde. Unde hõ talẽ dispositionẽ habẽs magis diuinus q̃ hũanus dici meret.

ubitatur Utrũ corpus + mobl'e sit subiectũ in scĩa naturali. Negatiue'arguit̃ primo. Nulluz ens p accns ẽ subiectũ ĩ aliqua scĩa. sz corpus mobl'e est ẽs p accns igit̃. pz conseq̃ntia cuz minori. Maior arguit̃ ga de subiecto scĩe põt hr̃i scĩa. sz õ ẽte p accũs non [illegible] 6° methaphysice g° ⁊c. Minor [illegible] mobile ẽ aggregatũ ex subã ⁊ acc[illegible] bis aũt nõ fit vnuz nisi p accidẽs. ℣ z guit̃ nulla scĩa ꝓbat suũ subiectũ ẽẽ. sz scĩa natural' ꝓbat corpus mobile ẽẽ. g°. maior pz primo posterioz ga de subiecto oportz primo cognoscer̃ ga ẽ ⁊ qd ẽ. minõ pz 6° physicoz vbi ꝓbat̃ oẽ mobile ẽẽ corpus. ga oẽ qõ mouet̃ ẽ ptĩ in tmio a quo ⁊ ptiz in tmio ad quẽ. sed segt̃ omẽ mobl'e ẽ corpus. g° corpus ẽ mobl'e p cõuersiõez. ⁊ p cõ sequẽs corpus mobl'e ẽ q̃r ⁊c. 3° Nã est ita pricipiũ corpis gescibilis sicut corpis mobil'. vt pz ex eius diffinitione posita 2° physicoz. g° nõ magis ẽ subiectũ ĩ scĩa naturali corpus mobile q̃ corpus gescibile sz corpus gescibl'e nõ põit̃ in ea subiectũ g° nec corpus mobile erit ponẽdus. 4° illud nõ ẽ subiectuz in scĩa naturali ad qõ nõ bñt attributiõez oĩa cõsyderata in scĩa naturali. sz nõ oĩa cõsyderata in scĩa naturali bñt attributionez ad corpus mobile g° ⁊c. pz cõseq̃ntia cũ maiori ⁊ minor probat̃. ga in scĩa naturali cõsyderant̃ motores celoz q̃ nõ sũt corpa mobilia. ⁊ p cõse q̃ns ad corpus mobl'e nõ videt̃ attributionẽ hr̃e. In oppositũ arguit̃. illõ ẽ subiectũ ĩ scĩa naturali qõ ẽ cõissimũ ⁊ pricipal'r in ea cõsyderatũ cuius ptes ⁊ passiões declarant̃ ⁊ ad qõ cetera in scĩa naturali cõsyderata bñt attributõez. sz corpus mobile ẽ huiõi igit̃. pz cõseq̃ntia cuz maiori ex prio posterioz. ⁊ minor declarat̃ discurrẽdo p oẽs libros philosophie natural'. Unõ in p° physicoz inuestigat̃ materia ⁊ forã q̃ sũt pres ⁊ principia essentialia cõpis mobil'. In scõo inuestigãt̃ eius causse extrinsece. In seq̃ntibus libris tractat̃ õ motu infinito vacuo loco tẽpor̃ ⁊ religs huiõi que sũt ipsius passiões. ⁊ sil'iter in aliis libris apparebit q̃r ⁊c. Ad ista dubitatiõez r̃ pti sũt varii mõi dicẽdi. Nã gdaz dixer̃t ẽs mobile ẽẽ subiectũ hic. ga ãt corpus mobile ẽ hic subiectũ. aut ens mobile ex sufficienti diuiõe. sz nõ corpus mobile. vt arguit 2ª rõ supius inducta q̃r ⁊c. Alii õ quoz nuõ fuit Albertus magnus tenuer̃t

Q
151
ART56
1476
SCDIRB

q̄ corpus mobile ē hic ſubiectū vt arguit rō poſt oppoitū adducta. Dro q° nōt q̄ triplex ē corpus. ſ. methaphyſicū. mathēaticū. ⁊ naturale. ⁊ primū abſtrahit a ſcō. ⁊ ſcōz a 3°. Cōpus aūt methaphyſicuz ē ex eo q̄ vbiqz aptū eſt vt duo dyametri ſe īterſecāt ad āglos rectos. ⁊ ꝯtia cōſiſt' alias duas. hēt eniz corpus tres dyametros ſz numerū triū dimēſionū. q̄z vna ē lōgitudinis mēſura. alt'a latitudīs. ꝯtia vō p fūditat: Corpus vō dī mathēaticum ab actuali trina dimēſiōe triū dyametroū ſic q̄ aptitudo ad inᵗſecatiōez trium dyametroz prior ē q̄ actualis trina dimēſio.

Sz corpus dī naturale a forma pficiēte materiā ſēſibilē exiſtētē in actu trine dimenſiois. Ex q̄bus pōt concludi q̄ corpus methaphyſicū abſtrait a ſubā ⁊ a q̄ntitate. ⁊ q̄ corpus mathematicū ē q̄ntitas. ⁊ q̄ cō pus naturale ē ſubā ſēſibilis q̄ ᵗne ſubicit dimēſiōi. Sz cōtra hāc viā ga famoſa ē arguit. Illō qō ē aggḡgatuz ex ſubiecto ⁊ paſſiōe cōſyderat in aliq̄ ſcīa nō ē primuz ſubiectū illius vt pz. ſz corpus naturale et mobilitas ſūt ſubiectū ⁊ paſſio ō q̄bus conſyderat in ſcīa naturali g° ꝛc. Duic reſpōdet Joānes de īſduno negādo q̄ mobilitas ſit paſſio corpis naturaľ. ſz ē eius rō ſz quā cōſyderat de ipſo naturaľ. Contra de accidēs fluens a principiis alicuius ſubiecti ē paſſio illius. ſz mobilitas eſt accidēs fluēs ex principiis corpis naturaľ vt cōſtat g° ē paſſio eius. Sicut g° riſibilitas ē aptitudo hoīs ad ridendum. riſus vero operatio ad eandez ſequēs. ſic mobilitas ē aptitudo corpis naturaľ ſeu ſubē ſēſibiliſ ad motū. motus vō ē eius effectus ab ipſa pueniēs mediāte mobilitate. Propter hec ⁊ plᵗra alia ſolitus ſū ponēr ᵗtiā viam dicēdo q̄ ſubā ſēſibilis ē ſubiectū i ſcīa nāli. qō ſic arguebā. Mobilitas ē prīa paſſio nālis ⁊ cōiſſima. g° hēt aliq̄ ſubiectū adeq̄tū qō ē prīuz ⁊ cōiſſimū i ſcīa nāli conſyderatū. ſz tᵗe nō pōt eſſe niſi ſubā ſēſibiľ g°. pbat' minō. quoniā tᵗe nō ē cōpus vel ens mobile. cū iſta ſit aggḡgata ex illa paſſiōe ⁊ aliquo ſubiecto. ſicut nec cōpus nec ēs riſibile ē ſubiectū ꝓpriū riſibilitat'. ſz hō pre ciſe. tᵗe et' nō ē cōpus vᵗ ēs. qz nō de cōpus vᵗ ēs ē mobile vt methaphyſicū vᵗ mathematicū. Reliq̄t q̄ ſubā ſēſibilis ſit paſſionis illius prinz ſubiectū q̄r ꝛc. Et hanc puto fuiſſe mētez Aueroys ī ꝓlogo libri phyſicoz dū dicit. q̄ ſubiectū iſtius artis non ſūt niſi res ſēſibiles. Sz ſubiectū dico ſm q̄ trāſmutat' de ſe. ſ. q̄ hēt de ſe. pricipiuz motus ⁊ getis. Conſtat enī q̄ res ſenſibiles q̄ ſūt de ſe trāmutabiles ⁊ q̄ de ſe hnt prīcipiū mōtus ⁊ getis nō ſūt niſi ſubē ſēſibiles ꝛc. Si qs tamē Albertū defendere vellet. ad rōes ī prin° adductas ſic poſſz ī ſpōdeī. Ad prīaz dī q̄ duplex ē ēs p accīs cidens. qōaz ē cuius vnio nō hēt cās p ſe ⁊ determinatas. vt hō albz. ⁊ ō tali logt' Alz 6° methaphyſice dicēdo q̄ de ipſo nō pōt hī ſcīa. Illō ē ens p accīs cuius vnio hēt cās de ſe ⁊ determinatas. ſicut corpus mobile. cū mobilitas iſit mobili p prīcipia ītrīſeca eius. ⁊ de tᵗi ente pōt hī ſcīa. Ad ſcōaz negat' minō. cōcedit tn̄ q̄ i 6° phyſicoz ꝓbat' q̄ de mobile p ſe ē cōpus. ſz hoc nō ē ꝓbare corpus mobile eſſe. lz ad illud ſeq̄t'. quoniā corpus mobile eſſe eſt per ſe notū ⁊ manifeſtū ad ſēſū. ideo dicit Alz parū ifra. Nobis aūt ſubiciat' oīa āt q̄dā moueri Sz qō de mobile ſit corpus ꝓpter angelos ē dubitabile quos aliq̄ dicūt p ſe moueri. lz ſit icorpei iō ꝓbari pōt Ad ᵗtiā dicit Albertus q̄ cōpus mobile magis dz poni ſubiectū q̄ corpus geſcibile. Drīo āt q2 corpus mobile ē genus. nā de corpuſ geſcibile ē corpus mobile ⁊ nō eᵇ. 2° quia motus ē bītus. ges vō priuatō. priuatio āt ñ cognoſcit' niſi p hītū. vt dī 9° methaphyſice. iō corpus geſcibile cognoſcit' p cōpus mobile. Cū g° ſubiectū ſit notius aliis in ſcīa cōſyderat' ſeq̄t' corpus mobile magis eſſe hic ſubiectū q̄ corpus geſcibile. Ad quartā negat' minō. ⁊ dī q̄ ad hoc vt oīa ī ſcīa nāli cōſyderata habeāt attributiōem ad corpus mobile nō īgrit' q̄ oīa ſit corpa mobiľa. ſz ſufficit q̄ ſit tᵗia āt prīcipia vᵗ ptes vᵗ paſſiōes cōpis mobiľ. āt q̄ ad aliqō tᵗe p ſe bitudinē hāt. Motoīs aūt celorū p ſe hnt bitudinē ad motus quos efficiūt g ſūt corpis mobilis ſicut paſſiones. et

ſimiliter cētruz ⁊ poli mūdi. Quies uero
p ſe hz habitudinez ad motū ſicut priua-
tio ad hītuz ſibi oppoſitū. ⁊ ſimilit ē in a-
liis. q̄r hec oīa ad cōpus mobile dr attri
butōez habeī. Ad argumēta uero alia
p ultima oppiōe faciētia reſpondeat qui
ſcit reſpondere.

ñ quidē Dubitatur u
trū ad hñdaz
ſciaz de aliq° cāto opteat oēs eius
cās cognoſceī. Negatiue arguit. P° de
ſubiis ſepatis q̄z poſteriores dependent a
p^a tāq̄ a cā hēt ſcīa. ut pz 12° methaphyſi
ce. ⁊ tñ nō hēt p oēs cās igit. pz ñaz cū ma
iori. ⁊ mior a cōmētatoī cōmēto colligit
p° dū dicit q̄ oēs artes cōſyderāt ō oībus
cāis. ſz queda cōſyderāt de cā formali tā-
tū. ſ. mathematice. ⁊ q̄da ō tribus cāis. ſ.
motore for^a ⁊ fine. ⁊ ē ſcīa diuina. ⁊ queō
ō q̄tuor ⁊ ē ſcīa nālis. Scōo res mathe
matice hñt cās. ⁊ tñ de eis nō hēt ſcīa niſi
p cāz formalē igī. pz cōſeq̄ntia cū mīori
ex auctoritate cōmētatoris ſtatiz allegata
⁊ maior ōclarat. nā forme mathematice
ſūt ī ſubiecto iō hñt cāz mālē. hñt ēt cām
formalē p cōmētatorē. habēt ēt cāz efficiē
tē. cū circuli q̄drata linee ad ſuperficies ꝑdu
cāt ō nouo. ⁊ ſilī habēt cāz finalē. cū oīa
ordinēt ī primū ſiplicit tāq̄ in finē. 3°
ō re diffinita p diffitōez hēt ſcīa. cū diffi°
ſit principiū demōſtratōis. at cōcluſio. aut
tota demōſtratō poītiōe differēs. ſz p diffi
nitōez nō cognoſcit res p oēs ſuas cās. ex
q° nō oēs cāe ponūt ī diffinitōe. ſz ītrīſece
tātū ptinētes ad q̄ditatē g° ⁊c. 4° p de
mōſtratōez pp quid hēt ſcīa de aliq° effectu
q̄uis nō oēs eius cāe cognoſcāt. igī pz cō
ſeq̄ntia ⁊ aſſūptū colligī ab Ar 2° poſteri
oz. ubi p quodlibz genus cāe docet demō
ſtraī. In oppoſitū eſt Ar ī prīcipio hu
ius ꝓhemii dicēs. Quoīaz q̄dē cōtīgit ſci
re circa oēs ſcīas ⁊c. Et idez aſſerit co. co-
mēto p° dū dicit. ⁊ īnuit p h° q̄. ſ. Ariſtoti
l' doctrīa ordiata. ē īcipere a cognitōe cāz
prīaz rei cognoſcēde ꝑfecte. deide ītēdere
ad cognitōez aliaz cāz ꝑīaz ō remotis
ſz ordiez donec puciat ad cās ꝓpīquas.

Pro q̄ſtiōe preittēdū ē p° q̄ ō aliq° cāto
duplex pōt hīi ſcīa. ſ. pfcā q̄ eſt per cāz. ⁊ i
pfcā q̄ ē ſine cā. Colligī hec diſtīctio ex co
mētatoī cōmēto p° dū dicit. ſcīaz eiz alia
eſt pfcā. ⁊ eſt illa q̄ eſt p cāz. Alia ē ipfcā. ⁊
eſt illa que ē ſine cā. Premittēdū 2° q̄
tria ſūt genera demōſtrationū gbus ī no
biſ acquirit ſcīa. ſ. demōſtratio ſigni ōmō
ſtratio cāe ⁊ demōſtratō ſīplicit. ut ī ꝓlo-
go poſuit cōmē. Per demōſtratōez ſi-
gni ītelligit illā q̄ eſt ab effectu ad cāz que
ēt dr demōſtratō ēē tātū. q2 ī ea p eſſe ef
fectus ſolū ēē cāe demōſtrat. Per ōmō
ſtratiōez cāe ītelligit ōmoſtratiōez cāe tā
tū. ⁊ eſt illa que nō ꝺeclarat effectū eſſe. ſz
ſolū pp quā cāz eſt effectus. ut ſi uidere lu
nā eclipſari cā ignorata. ⁊ poſtea mihi de
mōſtraret q̄ luna eclipſat p dyametralē
interpoſitōez terre int ſolē ⁊ lunā talis ō
mōſtratio dicēda ē eſſe cāe tātū. Per ō
mōſtratōez uero ſīplicit ītelligit comē. ō
mōſtratōez cāe ⁊ eſſe. ⁊ eſt illa q̄ notificat
effectū ēē ⁊ pp quā cāz eſt effectus. ut ſi mi
hi neſcīēti triāgulū hīe tres anguloſ de
mōſtraret illud pp ipſū hīe angulū extrī
ſecū equalētē duobus ītrinſecis oppoſitis
talis diceretur demonſtratio ſimpliciter

Et q̄ ſit hic modus comenq uīō ab eo
2° phyſicoz comento 22° ⁊ 8° phyſicoruz
cōmēto 58. ⁊ expreſſius 2° de celo cōmēto
35 ubi ponit hec uerba. Et iā declaratum
eſt in hīs logicis q̄ demōſtrationes ſunt
in gbus itur ex notiori ad latentius. Si
igī notius fuerit poſterius erūt demōſtra
tiones quia. ⁊ ſi notius fuerit prius ⁊ latē
tius fuerit ſuuz eſſe ⁊ ſua cā. erit demōſtra
tio abſoluta ideſt ſimpliciter que dat cām
⁊ eſſe. Et ſi latentius fuerit cauſa rei non
ſuū eſſe. erit demonſtratio pp quid tātum

Premittendū 3° q̄ perfectum dicitur
dupliciter ut aſſerit Ariſtotiles 5° metha
phyſice. ſ. ſimpliciter ⁊ in genere. Ex quo
ſequitur q̄ ſcientia dupliciter poteſt dici
perfecta. uidelicet ſimpliciter et in genē
tunc de aliquo cauſato habetur ſcientia p
fecta ſimpliciter quando cognoſcitur de
monſtratiue a priori ſecundum omnem
rationem per ſe ei conuenientem. ut ſi
cognoſcerem hominem inquantum homo

ꝛ inq̃tū aīal ꝛ inq̃tū aīatū corpus.ꝛ ſic de aliis p demōſtratiōez datā p cauſā.ꝛ ſimiliť ꝟz oēſ p ſe paſſiōes ei ꝟz iſtas rōes cō ueniētes. Sz tunc de cāto aliquo hētur ſcīa pfecta in generē quādo cognoſcit demō ſtratiue a priori ꝟz rōez aliquā p ſe eī con ueniētez.ꝛ nō ꝟz dem.ꝛ q̃tū ad ea q̄ per ſe illi cōueniūt ꝑm illā determīataz rōez. vt ſi p demōſtratiōez datā p cāz cognoſcerē ho minē ꝟz q̄ hō ſolū.ꝛ q̃tū ad p ſe accidētia hōis vt hō. Premittēduz 4° q̄ principi uz cā ꝛ elemētū diuerſimode capi cōſueue rūt. Uno modo p prīcipiū intelligendo cās extrinſecas.ſ.efficiēs ꝛ finē.per elemē tuz cās ītrīſecas.ſ.materiā ꝛ formā. Et p cās idr̄nter tam cās extrīſecas q̃ intrīſe cas.ꝛ ſic ſūmiť in q̄ſtione. Alio mō prī cipiū ſūmiť ꝑ cā efficiēte.Cā ꝑ cā finali: Et elemētuz ꝑ materia ꝛ forma.Et ſic ſū mūť ab Aꝛ in ꝓpoſitiōe prīa ꝟz expoſitō nē cōmētatoris cōmēto prīo dicēť.Et īten debat.ſ.Aꝛ p prīcipia in hoc loco cās agē tes ꝛ mouētes ꝛ p cās fines.ꝛ p elemētum cās q̄ ſūt ptes rei.ſ.materiā ꝛ formā. 3° ſūmiť principiū cā ꝛ elemētū ab Aꝛ ī pte ſeqnti.ſ.illa.Tūc eniz arbitramur cogno-ſcere.vbi cōmētator cōmēto prīo dicit.q̄ Aꝛ nō habēdo ſolicitudinē de noībus aliť capit illos terminos cā prīcipiū ꝛ elemen tuz q̄ fecerat prius.Unde hic p prīas cās ī telligit primas cās exiſtētes in re.ſ. mate riā primā ꝛ vltiaz formā q̄ ſunt ſīplices ꝛ ñ cōpoīte. Et ſubiūgit q̄ q̄ ſūt preť ma teriā prīaz ꝛ vltiaz formaz cuiuſlz reꝛ na turaliuz ſunt materie compoſite ꝛ forme compoſite.per prima principia intelligit primas cauſas que ſuut extra rem.ſ.prīuz agēs ꝛ vltimū finē. per elemēta vō intelli git cauſas ꝓpīquas ꝛ eſſētiales in re exiſtē tes.ſ.matriaz ꝓpīquā ꝛ formaz ꝓpīquam. ꝛ p hoc dedit intelligere ꝓximū agēs ꝛ p ximū finē. Et puto quicqd dicūt alii q̄ cōmētator p prīaz materiaz intelligit ma teriaz ſīplicē cōiſſime ſūptaz q̄ via cōpoſi tionis ē prīa.Et p vltimā formaz ītelligit formaz ſīplicē cōiſſime ſūptaz q̄ ē vltima ī reſolutiōe. Per materiā vō cōpoſitaz in telligit materiaz contractaz q̄ aliqualr cō ponit ex maťia ꝛ forma.ſicut ē maťia ſe-cunda reſpectu elemētoꝛ.ꝛ elemētū reſpe ctu mixti.ꝛ caro ſiue os reſpectu alīs. Per formā aūť cōpoſitaz intelligit formā reſo lubilē in aliā ea priorē ſicut ē forma equi q̄ r̄ſolubiľ ē ī forma corpis aīal.ꝛ forª aīal q̄ reſolubilis ē in formā aīati.ꝛ ſic de aliiſ Unō vl'r forma minus coīs ē cōpoītior q̄ forma magis coīs.iō illius cōpatiōe dr̄ fō ma cōpoīta. His premiſſis ſit hec prīa cōcluſio.Ad habēdaz notitiā ſīplicit pfec tā de aliquo cāto ſiue cōplexā ſiue incōple xā regriť cognitio oīuz cāruz ſuaꝛ per ſe. ꝓbať qa ad habēdā notitiā pfectā ſīplicit de ipſo cāto regriť oīuz eoꝛ cognitio a q bus p ſe dependēt.ſz cātū p ſe dependz ab oī bus ſuis cāis p ſe igr̄.pz cōſeqntia cuz mi nori.ꝛ maior aī qa eadē ſūt prīcipia a qbz cātuz p ſe dependz in eſſe vl' fieri ꝛ ī cogno ſci.vt pz 2° methaphyſice. Forte ad hec dr̄ q̄ rō bene arguit de notitia cōplexa et demōſtratiua.ſz de notitia īcōplexa ꝛ diffi nitiua nō ꝓcedit.qa ad illā ſufficit cogni tio ſolū cāꝛ ītrīnſecaꝛ. Sz cōtra hāc re ſpōſiōez īſeqntiū.Bur.inſtať ꝑbādo noti tiā diffinitiuā hītaz ſolū p cās intrīnſecas nō eſſe notitiā īcōplexā pfectā ſimpl'r.Et arguiť ſic.illa notitia incōplexa nō ē pfcā ſīplicť q̄ dať alia incōplexa pfectior.ſz no titia hīta p cās ītrīnſecas ſolū.dať alia in cōplexa perfectiō.ſ.illa q̄ ē tā per extrīnſe cas q̄ ītrīnſecas.igiť pz ꝟña cum maiori. ꝛ minor ꝓbať.Dr̄īo qa illa notitia īcōple xa ē perfectior q̄ per pfectiōez diffinitionē habeť.ſz illa q̄ habeť p diffinitiōem aggā tez oīa genera cāꝛ hr̄ per diffinitiōez pfec tiorē q̄ illa q̄ habeť per diffinitionē datā ſolū per cās intrīſecas.igr̄ pz cōſeqntia cū maiori.qa perfectior diffinitio pfectiorez notitiā gignit.ꝛ mīorē aduerſarii cōcedūt

2° ſupponiť prīo q̄ intētio fiat p addi tionē partiꝫ gdual' forme ad partē gdualē vtraq̄ remanēte.2° q̄ cognitio ſit q̄litas gdualis intēſibilis ꝛ reīſibiľ.Deīde pona ť q̄ ſor.hēat de aliquo cāto notitiā īcōple xā per cās intrīſecas ſolū ītēſibiľ vt duo ꝛ debeat acgrē ſupra preexiſtētez notitiam cōplexā p cās extrīſecas ītēſibiľ vt vnum

7 tūc segt vigor suppōnuz premissaz q ex illis duabus notitiis rīsultabit notitia prima intēsior. 7 ex cōseqnti perfectior. quia ī qlibz eiusdē rōis itēsior ē perfectior saltē accidētal'r. Et cōfirmat' ga quācūqz perfectōez hz prima notitia hz 2ª 7 cū hoc aliam superaddit igr̄. Itē per quācūqz cāz cognoscit' cātū in prīa notitia cognoscit' ī se cūda 7 vltra hoc per alias cās eius p se. gº perfectius q̄r 7c. 2ª cōclusio ad habēdā scīaz perfectā ī genere de aliquo cāto nō oz oēs per se eius cās cognoscere. pz ga ō tangulo hēt in geometria scīa perfecta ī genere. 7 tamē nō hēt p oēs p se cās tanguli. cū tangulus hz efficiēs materiā 7 finē de q bus nō cōsyderat geometria. sz demōstrat passiōez de subō per diffinitiōez formalez. Unde vt dicit Albertus ga scīe methaphysice abstrahūt a materia 7 nō cōsiderāt de ea. ga et abstrahūt a motu q ab efficiēte p ducit ppter finē nō cōsyderāt efficiēs nez finē. Et hoc voluit cometator cometo prīo dū dixit. Nā dispoītio scīe certe iuenit' ī r̄ bus habētibz cās q̄sdā p scīaz illaz cāz .s. cōsyderataz in illa scīa. sicut iuenit' ī hēn tibus oēs suas cās. s. cōsyderatas ī illa scīa. Ult gº cometator q ita hēat' scīa pfecta ī genere ō triāgulo ī geometria p solā cām formalē sicut hēt' ī scīa nāli p quatuō gene ra cāz. Ex quo segt' q scīa hīta ī geome tria p vnū genus cāe ē pfectior hīta in scīa naturali solū p tria genera cāz. Atten dēdū tamē q de aliquo pōt hr̄i scīa pfecta. sz nō habeat' p aliquaz eius cām. 7 hoc vbi nō hēat cāz. vt ē ō scīa hīta ō ō. 7 hoc sēsit cometator cometo prīo dū dicit. q artium speculatiuaz āt suaz ptiū sūt queda q̄ cōsi derāt de rebus sīgularibus carētibus prī cipiis. tūc dispositio scīe certe ī istis nō acq rit' p cognitiōez cāz. quoniaz caret causis. 7 hec ē dispositō scīe cōsyderāq de primis principiis cuiuslibet ent̄. i. methaphysice.

3ª cōclusio ad habēdā scīaz pfectā ī gen̄ re de aliquo cāto regrit' 7 sufficit cognitio cīuz suaz cāz p se spectātiū ad aliquod ge nus. 7 hec sit p mēte Az ī l̄ra. q̄ pbat' sic. Ita se hz scīa pfecta ī genere ad oēs cās il lius generis sicut scīa pfcā sīplicit' ad oēs cās sīplicit'. sz ad scīaz pfectā sīplicit' regri tur cognitio cīuz cāz p se sipl'r p priaz cō clusiōez. gº ad scīaz pfectā ī gener̄ regrit' co gnitio cīuz cāz p se illius gen̄ris. 7 pz ma ior ga sicut simpl'r ad simpl'r. ita sz qd ad sz qd. q aūt illud sufficiat pz. 4ª cōcl'o Ad nullā notitiā pfectā regritur cognitio cāz p accidēs. pz ga cāe p accidēs possunt esse infinite. 7 infinitū vt sic ē ignotū primo physicoz. Et si cōtra hāc determinatiōez instaret'. ga ex ea segtur q ī nulla arte vel doctrīa de aliquo cāto hēatur scīa pfecta sī plicit'. ga nulla videt' doctrīa q̄ oēs per se cās cōsyderat ipsius cāti. sz enī scīa natura lis cōsyderet q̄tuor genera cāz triāguli sz q ē effectus natural'. triangulus tamē aliquā per se causaz hz de qua non natural' sz ma thematicus se ītromittit. Dici posz hoc iconueniēs nō esse talem de aliquo cāto 7 sufficere illius posse scīaz sīplicit' pfectā hr̄i in pluribz doctrinis. Ad argumēta prī cipalia. Ad primū cōcedit' q in 12º metha physice hētur scīa pfecta de subst̄atiis sepa tis 7 nō per cāz mālez. ga subē sepate māz nō habēt. ppt' qō methaphysica q̄tuz ad il laz ptez solū ō tribus cāis cōsyderat. vt vo luit cometatō. Quātū aūt ad alīā ptez in q̄ de subst̄atiis materialibus cōsyderat. ben cōsyderat de oībus generibus cāz. Alii dicūt q sz methaphysica consyderet q̄tuor genera cāz. nō tamē demōstrat p materiā ideo ad scīaz pfectā ī ipsa habēdaz nō regritur p cognitiōez materie eam hr̄i. Ad scdz pz q ī mathematicis p solā forme co gnitiōem hēt' scīa pfcā ex quo de aliis non cōsyderat cāis. Ad ttiū dicit' q p diffi nitiōez data solū p itrinseca nō hēt de re notitia pfecta sipl'r. sz solū ī genere. Ad q̄rtuz respōdet' q p demōstratiōez datā p vnū genus cāe tātū acgrit' scīa pfecta ī ge nere cāe. sz nō oz q̄ q̄z tl'is sit pfecta ī ge nere scīēdi p aliquam scientiam totalem.

nnata ē āt nobis

Dubitat' vtrū eadē sint nobis ma gis nō 7 nāe Affirmatīe ar̄. Prīo sic ī 2º ꝓcessu nāli quo ꝓcedius a cā ad effectū nos

ꝓcedimus a magis notꝫ nature vt pz. etiã ꝓcedimus a magis notꝫ nobis. alr cã non notificaret nobis effectũ. ga ꝓpt vnũqꝺqz tle ⁊ illud magis est. prio posteriorꝫ g° ⁊c. Et istꝺ videt voluisse cometatꝺ cometo 2°. cũ dicit. ⁊ si cõtingerꝫ vt notũ apꝺ nos fit notũ apud nãz. tũc demõstratiões date in hac scia essent demõstratiões cãe ⁊ ẽe. 2° q̃litates sẽsibiles sũt magis note nãe q̃ spẽs abeis ꝓducte. ⁊ sũt ẽt magis nobis notꝫ vt cõstat igr ⁊c. 3° eadẽ sũt nobis eq̃lit nõ et nãe. g° eaꝺ possũt ẽe nobis magis nõ ⁊ nãe cõsequntia videt nõ. ⁊ assũptũ ꝓbat ponendo q̃. a. b. c. d. sit q̃tuor cãe. g. effectus q̃ sit sibi inuicẽ cãe in eodẽ genere cãe. tũc. a. cã ẽ notior natũr. g. effectu. ⁊ ecõtra. g. effectus ẽ nobis notiõ q̃. a. cã. Sit g°. a. cã nõ natura vt octo ⁊. g. effectus mius. ⁊ ecõtra. g. effectus sit nobis notus vt octo ⁊. a. cã mius Et vlt ius ponat q̃. a. cã sit notiõ nãe i duplo plus q̃. b. ⁊. b. i duplo plus q̃. c. ⁊c. ⁊ ecõtra. g. effectus sit nobis notiõ i duplo plus q̃. d. ⁊. d. plus q̃. c. ⁊c. Tũc ar sic. a. ẽ i duplo notior nãe q̃. b. ⁊. b. q̃. c. g°. a. ẽ in q̃druplo notior natũr q̃. c. 3. a. ẽ nõ natũr vt octo. g°. c. est nota natũr vt duo. Silr ar ecõtra g. effectus ẽ i duplo nobis notior q̃. d. ⁊. d. q̃. c. g°. g. effectus ẽ i q̃druplo nobis notior q̃. c. 3. g. effectus ẽ nobis notus vt octo. g° c. ẽ nobis notus vt duo ⁊ ẽt natũr vt supra argutũ ẽ g° ⁊c. 4° si nõ esset eadẽ magis nõ uobis ⁊ natũr. hoc ess ga ꝓcedẽdo ab vno effectu ad cãz ꝓcedim̃us. a magis noto nobis ⁊ minus noto nãe ad mius notũ nobis ⁊ magis notũ nãe. Sz ar q̃ ñ. ga si i prio ꝓcessu quo ab effectu ad cãz ꝓcedimus effectus ẽ nobis magis notus q̃ cã. cũ postea i 2° ꝓcessu quo ecõuerso a cã ꝓcedimus ad effectũ cã sit magis nõ q̃ effectus. seqret q̃ iꝺ respectu eiusdẽ ess magis notũ ⁊ mius notũ ⁊ q̃ notitia effectus sine cã ess maior ⁊ pfectior q̃ notitia eiusdẽ cũ cã cõseqns 3. Et q̃ illud vltimũ seqret ar ga prĩa notitia effectus p quã cã dmõstrat i prio ꝓcessu ẽ maior q̃ notitia cãe. ga. propter qꝺ vnũqꝺqz tle ⁊ illud magis ⁊c. Et notitia cãe p quã effectus demõstrat i scꝺo ꝓcessu ẽ maior q̃ illa ꝓscꝺa effectus notitia p idẽ. g° pria notitia effectus est maior. ⁊ ex cõseqnti pfectior q̃ scꝺa notitia eiusdẽ. sed pria est sine cã. ⁊ scꝺa cũ cã g° ⁊c. ¶ In oppositũ ẽ Azr dũ dicit. Nõ eniz sũt eadẽ nobis nota. s. magis ⁊ simpl'r. i. natũr. Et cometator cometo 2° dicẽs. q̃ via q̃ itur i hac sciẽtia ẽ de rebus posterioribus in esse ad priora in esse. ⁊ res note apud nos nõ sunt res note apud naturã siue simpl'r. Vult g° cometator q̃ in prio ꝓcessu naturali q° acgrimus cognitiõez cãz ꝓcedamus ab effectibus posterioribus i esse magis notꝫ nobis ⁊ minus notꝫ nature ad cãs priores in esse minus notas nobis ⁊ magis notas nature. Cũ aũt effectus absolute sit nobis magis noti suis cãis. ⁊ ecõtra cãe sint magis note nature suis effectibus. segtur q̃ non eadẽ sũt nobis nota magis ⁊ natũr. Primo premittẽdũ ẽ q̃ cãz q̃dã precedũt i ẽe suos effectus saltẽ fz naturã. sicut materia forma ⁊ efficiẽs. q̃dã vo sequũt sicut finis quo. licz precedãt i natũr intẽtiõe. quoniaz p prius natura intẽdit finẽ q̃ ordinata in ipsũ. ⁊ loquit ꝺ fine quo ga finis gr a cuius ẽ eternus quẽ nihil in esse precedit vt deus

2° ẽ premittẽdnz q̃ cãz quedã sũt sensibiles. ⁊ quedã insẽsibiles. ⁊ simil'r effectuũ ab eis ꝓuenientiũ. Et iteruz inter ista siue fuerint sẽsibilia siue insẽsibilia repitur diuersitas fz magis ⁊ minus. Ad ꝓpositus aplicãdo q̃ notitia nostra ortũ hz a sẽsu. Illꝺ qꝺ ẽ sensibile ẽ absolute nobis magis notũ q̃ illꝺ qꝺ ẽ insẽsibile. Et it sibl'ia magis sibl'e ẽ nobis magis notũ q̃ minꝰ insibl'e. Et ꝓportional'r minꝰ insibl'e ẽ nobꝫ magis notũ q̃ magis insẽsibl'e. Et dico absolute. ga certa detmiata notitia staret oppositus vt postea apparebit. 3° ẽ premittẽdus q̃ q̃druplicit aliqd dr magis notus nature. Prio mõ illꝺ dr magis notũ nãe qꝺ ꝑ prius intẽdit a nautra. ⁊ sic spẽs dicit magis nõ natũr q̃ genus vl idiuiduum 2° mõ illꝺ dr magis notũ nature qꝺ fz naturã suã ẽ maioris ẽtitatis ⁊ magis cognoscibile. ga vnũqꝺqz sicut se hz ad esse ita se hz ad cognosci. ⁊ sic subẽ sepate dicunt magis note nature. 2° methaphysice. 3° modo illꝺ dr magis notũ natũr qꝺ pꝺt cognosci

ſine alio.⁊ nō ecōtra.4° mō illō dr̄ magis notū nature a quo natura īcipit opari.⁊ de magis noto natur̄ hoc mō loq̄t cōmētator cōmēto 3° dū dicit Cae aūt ſunt notiores apud naturā.qa nat̄a facit cōpoſita ex cāis Unde videt̄ q̄ cae ſit notior̄s apud illā ſi cut ē diſpoītō ī rebz artificialibz cū artifice ſ.quoniā cae ſt̄ notoir̄ſ apō illū.Si g° age r̄mus res naturales tūc cae eſſēt notiores apud nos.ſz qa nos nō hēmus agere eas.iō diſpoſitio ī eis apud nos ē cōtraria diſpoſi tioni ī rebz artificialibus. Ex qbus dict̄ colligūt̄ q̄tuor ꝓpoſitiōes.Prima ꝓpoſitō Cae naturales ſūt magis note natur̄ ſuis effectibz.pz qa prius occurūt ſue opatiōes cū ab illis incipiat opari ex eis ꝓducendo effectus.2ª ꝓpoſitio cae rez artificialium ſūt magis note artifici ipſis rebz artificia libus.pz ſil'i rōe.3ª ꝓpoītio ſi nos facere⁹ res naturales ex ſuis cāis.cae eſſent nobis notior̄s.pz qa ita noſ hēremus r̄ſpectu illa rū ſicut ſe hz artifex reſpectu artificialium 4ª ꝓpoītio ē qa nos nō ꝓducimus res na turales ex ſuis cāis.iō nos hēmus ad eas diſpoſitiōez cōtrariā illi quā hz artifex ad artificialia.ſic.ſ.q̄ effectus naturales ſunt nobis notiores ſuis cāis.⁊ hic vltius mo duſ ē ad ꝓpoſitū Az hic. Et itēdūt Az ⁊ cōmētator hic p naturā agēs nat̄ale cui cae dicūt̄ notior̄s effectibz.nō qa agēs na turale cognoſcat.ſz qa cae prius occurunt ſue opatiōi.pp qō ſi cognoſcerz.cognoſcerz illas prius.⁊ magis cognoſceret q̄ effectus

4° ē premittēdū q̄ duplex ē ꝓceſſus de mōſtratiuus.ſ.ab effectu ad cāz.⁊ ecōtra a cā ad effectū. Prius ē r̄ſolutius qa ī eo r̄ſol uūus effectū ī ſuas cās. Scōus ē cōpoſitius qa ī eo ꝓcedimus ī effectū cās cōponendo. In methaphyſica ⁊ nat̄ali ſcia vtiur vtroz ꝓceſſu.ſz ī mathematica ſolū vtimur ꝓceſ ſu cōpoſitio.Cū illic ſēp ꝓcedat̄ a cā ad ef fectū vt ſciūt ī ea exercitati. Dīſ preīſſīſ ſit hec prīa cōcluſio.In mathēaticis eadem ſūt notiora quo ad nos ⁊ quo ad naturam ꝓbat̄ qa ī illis ī qbus cē ſt̄ notiores quo ad nos eadē ſūt notiora quo ad nos ⁊ quo ad naturā igr̄.pz cōſeq̄ntia cū maiori ⁊ mior cū cōcluſiōe colligit̄ ex cōmētator̄ cōmēto 2° dum dicit.Et ī ecōuerſo ī methaphyſicis. illa enīz q̄ ſūt cognita ī illis ⁊ ſūt cognita apud naturā ſūt cognita ſiplicit̄.⁊ ſūt cae priores ī eſſe.⁊ ſūt cognite apud nos. 2ª cōcluſio ī cāis ſēſibilibz effectus īſenſibiles hñtibus quos ī eſſe precedūt eadē ſūt nota magis nobis ⁊ natur̄. Iſta cōcluſio exēpl'r ꝓbat̄.nā albedo ſue ſpēi cōpata ē cā ſēſibi lis precedēs ipſā ſpēz ī ēē q̄ ē eius effectus īſēſibil̄.⁊ ipſa ē magis nō natur̄ q̄ ſpēs il la vt pz ex dictis.⁊ ēt ē magis nō nobis p ſcōz preīſſū.qr̄ ⁊c. 3ª cōcluſio ī effectibuſ ſēſibilibus cāz finaliū quas ī eſſe precedūt eiſdē cōpatis effectus quo ad nos ſūt notio res ⁊ quo ad natura.ꝓbat̄ qa dato q̄ ali qs egrotās deābulet pp ſanitatē ī cupādaz certū ē q̄ deābulatio q̄ ē effectus ſēſibil̄ ſa nitatis ī gener̄ cāe final̄ eſt notior quo ad nos q̄ ſanitas.ēt ē notior quo ad naturam cū ab ea īcipiat natur̄ opatō iō ⁊c. 4ª cō cluſio ꝓ mēte Az ſit iſta.in cāis materia libus formalibus ⁊ efficiētibz ſēſibiles effe ctus hñtibz q̄ ſūt minus note quo ad natu rā.ſūt quo ad nos notiora.Iſta concl'o pz qa ī tl'ibz effectus ſūt quo ad naturā mīus noti.cū ab illis nō īcipiat natur̄ opatio.ſz magis ad eos t̄mināt̄.⁊ iō effectus ſūt quo nos notiores vt pz q̄r ⁊c. Et hāc cōcl'ōez ſēſit cōmētator cōmēto 2° dum dicit.Et ſi cōtingerz vt nō apud nos nō ſit nō apō na turā.q̄ ſūt nō priora ī eſſe ſz poſteriōa tūc demōſtratiōes date ī iſta ſcia erūt ſignorū nō demōſtratiōes ſimpl'r. Ad argumen ta prīcipalia.Ad prīuz dicit q̄ lz ī ꝓceſſu pp qd cae ſit nobis magis note q̄ effectus abſolute tñ effectus ſi fuerīt ſēſibiles ſunt nobis magis noti.Uel pōt dici q̄ lz qa eſt cāz ſit nobis notius q̄ ꝓpt̄ qd effectus.tñ qa ē effectus ē nobis notius q̄ qa ē cauſaz quoniā p qa ē effectus qa ē cāz īueſtigaūs ī prīo ꝓceſſu ātēq̄ p qa ē cāz pp qd effectus ī 2° ꝓceſſu nobis demōſtret̄ Ad ſcōz pz reſpōſio p ſcōaz cōcluſionē. Ad tertiuz dicit̄ q̄ ſuppoīt fl'm.ſ.q̄ cā reōtior ab effe tu ſit magis nō nature q̄ ipſe effectus.⁊ ēt q̄ cā effectui ꝓpingor.īmo ē ecōuerſo.quo niā lz cā effectui ꝓria qa p prius occurrit opationi nature ſit magis note nature q̄

ipſe effectus. tamē ga effectus ⁊ cā prima p prius occurrūt opatiōi natuī q̄ cā rēota iō ſūt natuī eadē notiora. ſz de hoc magis dicet ī q̄ſtiōe ſeq̄nti. Ad q̄rtum cōcedo priuz illatū ad ītellectuz q̄rte cōcluſionis. ſz cū poſtea ex illo iferet q̄ idez rſpectu eiuſ dē eſſz magis notū ⁊ minus notū. nego abſolute ⁊ ꝓz eaſdē notitias. ꝓz tamē diuerſas nō icōueniret. Et cū poſtea adhuc iferet q̄ notitia effectus ſine cā eſſz maior ⁊ pfectior q̄ notitia effectuſ cuz cā. hoc ēt negat Nec ē verū vt gdaz putāt q̄ in prio ꝓceſſu notitia effectus ſit pfectior notitia cāe. Et q̄ poſtea p negotiōez ītellectus acgrat de cā notitia pfectior q̄ ſit aliq̄ preexn̄tiū per quā poſtea in 2° ꝓceſſu acgratur notitia effectus pfectior prioribz effectus ⁊ cāe notitiis. Sz iperfectior notitia cāe p negotiōez ītellectus acgſita imaginādo q̄tuor notitias q̄z pria ē effectus pfectiōis vt q̄tuō gra exēpli. ⁊ 2ª ſit cāe p eā in prio ꝓceſſu acgſita q̄ ſit pfectiōis vt duo. ⁊ 3ª ſit eiuſdez cauſe p negotiōez acgſita pfectionis vt octo. ex q̄ in 2° ꝓceſſu acgrat alia effectus notitia pfectionis vt ſex. Nā prima notitia cāe ē demōſtratiua. pria aūt notitia effectus n̄ ē demōſtratiua. g° pria cāe notitia ē pfectior q̄ pria effectus notitia. Itē 2° notitia cauſe p negatiōez acgſita āt ē demōſtratiua āt nō. Si nō ē demōſtratiua g° ē iperfectiō prima que eſt demōſtratiua. Neqz dici pōt q̄ ſit demōſtratiua quia inter primū proceſſū ⁊ ſcōm demōſtratiuuz nulla cadit demōſtratio media. Videt g° dicēduz q̄ ī illis duobus ꝓceſſibus ſūt ſoluz tres notitie. Prima ē notitia ga eſt effectus nō hīta p demōſtratiōez. 2ª ē notitia pp quid eiuſdē p demōſtratiōez vltimā acgſita. Sz 3ª eſt notitia cāe que ē ⁊minus ad quē in prio proceſſu. ⁊ ⁊minus a quo in ſcōo. Et ſēp notitia prior ē iperfectior ſufficit autez q̄ ſit euidētior. ga pp quō vnūquodqz tl'e ⁊c. Nec incōuenit agēs inſtrumētale minoris pfectionis cōcurrere ad ꝓductiōez effectus maioris pfcōiſ ī vigoī agēt principal' pfcōis. ſicut prīcipia ipfectius ſcita q̄ cōcluſiōes ex eis demōſtrate. ſūt tamē euidētius nota ⁊ cōcurrētia vt inſtrumenta intellectus pfectioris ⁊ principaliter producētis.

nde ex uniuerſa

libz. Dubitat vtrū vl'ia r̄alia ſit ponēda. Arguit q̄ nō. Prio ſi darēt vl'ia realia tūc ſeq̄ret q̄ daret corpus de predicamēto q̄titatq̄ qō nō eſſz diuiſibile. cōſeq̄ns ē fl'z ⁊ icōueniēs. Et ꝓbat 9ª de corpore ī cōi. tl'e eniz ſi daret nō hērz, extēſionē forᵃ liī. ga tūc nō cōicaret cuilz ſuo ſuppoſito ꝓz totā eſſētiā eius. qō nō cōtingit de aliq° tl'i. 2° Si dēt vl'ia realia tūc ſeqt q̄ color in cōi ē propriū ⁊ adequatū obiectū viſus. 9ñs ē fl'z. ga ꝓpriū obiectū viſus ē p ſe viſibl'e. ſz nullū vl'e ē p ſe viſibl'e g° ⁊c. 3° Si daret vl'e reale ſeqt q̄ idiuiduū ē pfectius ſua ſpē. cōſeq̄ns ē fl'z. ga nā p prius intēdit ſpēz q̄ idiuiduū tāq̄ eo pfectiōez. ⁊ pz cōſeq̄ntia ga idiuiduū pfectiōez ſpēi cōtineret ⁊ ꝓpria ſuperaddēret. 4° ſi darūtur vl'e r̄ale ſeq̄ret q̄ tūc glz t's ſpecificus eſſz equocus. cōſeq̄ns nō ē cōceſſū. ⁊ ꝓbat cōſeq̄ntia. ga quilz t's ſignificās pl'a eque prio dr̄ia plusq̄ genere ē equocus. ſz ita eſſet d quolz t'io ſpecifico. cū glz tl'i eque primo ſignificaret ſpēz ⁊ idiuiduū quoz vnū ē icorruptibile. ⁊ corruptibile reliquū. mō cōruptibile ⁊ icorruptibile differūt pluq̄ genēr

Pro hac pte videt eſſe intentio Arz 7° methaphyſice dū dicit. Ex his itaqz ſpeculantibz palā eſt q̄ nihil exn̄tiū ē ſubſtātia

Itē prio de aīa dū dicit Aial vl'e aut nihil ē aut poſterius ē. Et idē videt velle cōmētatō ī pluribus locis ī methaphyſica dicēs q̄ ī indiuiduo nō ē ſubā niſi mā ⁊ forᵃ pticularis ex gbus cōponit. Et prio de aīa cōmēto 8°. dicēs q̄ Arz nō oppinat q̄ diffinitiōes generū ⁊ ſpeciez ſīt diffinitiōes vl'i uz rez exī aīaz exn̄tiū. Sz ſūt diffinitiōes rez pticulariū exī ītellectū exn̄tiū. ſz ītellectus ē g agit in eis vl'itatē. In oppoſitū ar̄. ga niſi darēt vl'ia realia tūc ī predicatō gditatiuis ꝓcederet ī̄finitū cōtra Arz p° poſteriorz. probat 9ª. ga predicatuz gditatiuū aliqbz cōpetēs eſſētial'r ſūt ex coruz cōueniētia eſſētiali. Si g° no dat vl'e ī re ī quo ſingularia eſſētial'r cōueniāt ſeqt q̄ ꝓz

maiorē ãt minorē gradū cõueniẽtie essen
tiaľ ipsoꝝ sũťaliud ⁊ aliõ predicatũ gdi
tatiuũ. Ponať g° qꝫ a gradu cõueniẽtie es
sẽtiaľ vt 8 quo sor. ⁊ plato cõueniunť ꝯ qꝫ
sũt hoĩes sumať hoc predicatuꝫ gditatiuũ
hõ. Et a ḡdu cõueniẽtie essentiaľ vt duo sũ
mať hoc predicatũ subã. Tũc ãť sic a quoꝫ
gradu cõueniẽtie essentiaľ quo sor. ⁊ plato
cõueniũt põt accipi aliqõ predicatum qui
ditatiuũ cũ nõ sit maior rõ de vno qꝫ de
alio. Ex ifiniti sũt ḡdus ieqles itermedii i
ter ḡdũ vt 8° ⁊ ḡdũ vt duo qbꝫ sor. ⁊ plato
essenťr 9ueiũt. g° ifinita prdicata gditatĩa
nõ coincidẽtia sũt ab illis abstrahibilia. h°
aũt nõ seqreť si ponať vľia ťalia a qbꝫ ip
sa abstrahať. cũ tľia solũ finita ponať. 2°
si nõ ponať vľia realia tũc aliq̃ spẽs specia
lissĩa naturaľr significaret res differentes
spẽ. 9ñs ẽ icõueniẽs. ⁊ pbať 9ª. quoniaꝫ si
gnũ naturale nõ significat reꝫ nisi ex cõue
niẽtia quã hꝫ cũ ea. ſꝫ maior ẽ cõueniẽtia i
ter sortẽ ⁊ suũ ydolũ qꝫ iter sortẽ ⁊ platõez
sibi dissimilẽ Cũ ydolũ sortꝭ ex tľi cõueniẽ
tia significet ipsũ. nõ aũt plato. ſꝫ q̃cũqꝫ sť
magis similia iter se sũt magis siľia cũ eo
dẽ 3° qꝫ illa q̃ sũt ad iuicem minus siľia. g°
sor. ⁊ suũ ydolũ ex quo sunt magis siľia qꝫ
sor. ⁊ plato maiorẽ cõueniẽtiã hẽbũt cũ cõ
ceptu cõi sorti ĩpresẽtatio. vt ẽ ille cõcept 9
hõ qꝫ sor. ⁊ plato. Cuꝫ g° ille conceptus 9ñs
represẽtet nãľr sortẽ ⁊ platonez a fortiori
ĩpresẽtabit sortẽ ⁊ suũ ydolũ. q̃ tñ differũt
spẽ. 3° spẽs sũt sub nuõ finito p porphy
riũ. ſꝫ cõceptus ĩ ifinitũ possũt mľtiplicari
ẽt nõ sinonimi. g° tľes cõcept 9 nõ sũt spe
cies. res g° ad eã erũt spẽs. Et qꝫ conceptus
non sinonimi ipsoꝝ entiũ in infinitũ mul
tiplicari possit ꝓbať qa nõ maioris poten
tie ẽ intellectus ad formãdũ cõceptus ficti
cios de nõ entibꝫ q̃ ad formãdũ cõcept 9
vos de entibꝫ. Ex in illis ĩ ifinitũ põt pro
cedeř g° ⁊ ĩ istis. 4° qualťrcũqꝫ hõ ẽ talťr
aliquis istoꝝ ẽ demõstratis hoĩbꝫ particu
laribꝫ. ꝑ necessario homo ẽ. ergo necessario
aliqs istorũ ẽ. tꝫ 9ª. ⁊ 9ñs ẽ flꝫ. g° ⁊ ante
cedẽs. nõ ꝓ minori g° ꝓ maiori. q̃r sequiť
qꝫ suũ oppositũ ẽ verũ. vꝫ qꝫ aliq̃ľr hõ ẽ q̃li
ter nullus istoꝝ ẽ. Ex q̃liťcũqꝫ hõ singula
ris ẽ talťr aliqs istoꝝ ẽ. g° aliq̃liť hõ ẽ. q̃liť
nõ ẽ hõ singularis. qõ esse nõ potest nisi deť
hõ cois seu vľis ⁊c. Pro hac pte ẽ aucto
ritas porphirii dicẽtis qꝫ sicut statua com
poniť ex ere ⁊ figura sic hõ cõis ex genere
vt materia ⁊ dĩa vt for ª. Itẽ dicit qꝫ p
ticipatõe spẽi plures hoĩes sũt vnus homo
Itẽ dicit. dico aũt ꝓprietates hõis q est
cois. Ad idẽ facit auctoritas Aꝝ primo
posteriorꝝ dicẽtis sciaꝝ esse solũ de ĩcorrup
tibilibꝫ ⁊ ĩpossibilibus aliť se hẽre. Itez
3° de aĩa ĩ illa pte. quoniã aũt aliud est ma
gnitudo ⁊ magnitudinis ẽẽ. vbi vult ĩ mã
libus gditatẽ distingui ab eo cuius ẽ quidi
tas. Et idẽ videť velle cõmẽtator prĩo
physicoꝝ cõmẽto 5° vbi ponit triplicẽ cõ
positiõez. vz idiuidui ex suis ptibus essẽtia
libus. ⁊ generis ex suis spẽbus. ⁊ spẽi ex ge
neř ⁊ dĩa. q̃uis põat spẽz duplices hr ptes
ſ. ꝑz imaginationez. ⁊ sũt ille q̃ dicte sũt vt
post appebit. ⁊ ꝑz fidẽ vt sũt maťia ⁊ for ª
specifice sũpte. Itẽ 5° methaphysice duꝝ
dicit qꝫ subã quã significat diffinitõ nõ est
nisi for ª vľis. Pro hac dubitatiõe ẽ itel
ligendũ prĩo qꝫ de vľibus varie iuẽte sunt
positiões. Quidã dixerunt nullo mõ dari
vľia realia. vt qꝫ non dať hõ cõis expte rei
hoĩbus singularib ꝰ cõicatus. ita ⁊ de aliis
ſꝫ solũ dãť vľia q̃ sũt ťi cões de plũribus
vniuoce predicabiles. aut nãliter si fuerĩt
mẽtales. aut ad placitũ si fuerĩt vocales vľ
scripti illis subordinati. Alii dixerũt da
ri vľia totaliť ex pte rei nullatenus ex ope
itellectus dependẽtia. Et hi baptiti fuerũt.
Nã gdaꝝ ea posuerũt suis singularibus nõ
solũ cõicari ſꝫ ẽt idẽptificari. de quorum se
cta fuit Ioãnes euclif. Nõ nulli vero te
nuerũt vľia realia suis singularibus cõica
ri ꝑ nõ idẽptificari. ỏ quoꝝ nuõ fuit Hual
terus burleus dicẽs qꝫ vľia q̃ insũt sorti nõ
sũt idẽ qꝫ sõt. nec ipsũ essẽtialťr cõponunt. ſꝫ
sũt forme ĩ eo existẽtes declarantes ipsius
gditatez. Alii võ voluerũt via mediam
pãbulare dicẽtes vľia quodãmo realia ẽẽ
⁊ quodãmo dependẽtia ab itellectu. Ad quã
oppiniõez videnť declinare cõmẽtatõ aue
roys. Albertus. Sctus thomas. Egidius. ⁊
alii plures. q̃uis i mõ loquẽdi diuersificẽť

ꝛ ſz hāc vltimā determiabiť preſēs q̄ſtio

Intelligēduz 2° vt ex alberto colligiť ꝙ triplex ē vl'e.ſ.āte rē.in re.ꝛ poſt rem.Vl'e āte rē eſt vl'e in cāndo vt deus ꝛ intelligē tie.ꝛ maxīe vl'e ē cā pria oīa cāta prehīs potentialiť ī ſe ipſa.Vl'e in re ē naťa cōis ſz eſſe accepta ī pticulari vt hōis nā ſz q̄ ī uenit ī hoc hoīe vel ī illo.Vl'e poſt rē ē ſim plex rez cōceptus āt ſiplex rei gditas q̄ eſt in ītellectu p eius abſtractiōez.vt dū ītelli gitur aliqd vt hō.vel vt aīal ꝛ ita de aliis Ex qbus ſegtur ꝙ vl'e ī re ē vl'e ſolū mal'r ꝛ ī potētia.vl'e poſt rez aut ē cōceptus ſipl'r a re abſtractus.āt ē res ipſa p ītellectuz ab ſtracta ſeu vl'r apprehēſa.ꝛ dr̄ tūc vl'e for maliť ꝛ ī actu.Unde res q̄ ē ſortes vt hō ſī gularis āte abſtractiōez dicit potētia vl'e poſt vo p abſtractiōez p eā facta ē formal'r vl'e. Ex qbus vlterius pz q̄r cōmētator materiā ꝛ formā dicit ptes ſpēi ſz fidez.et genus ꝛ dr̄az ſz imaginatiōez.hoc eniz iō dicit qa materia ꝛ forma ſunt ptes reales totaliť ex aīam exiſtentes.ſz genus ꝛ dr̄a qa imaginatiōez ꝛ opatiōem ītellectuſ q̄tū ad ſuū eſſe formale preſuponūt ptes ſcōm imaginatiōez noīanť. His hītis ponūť cōcluſiōes. Pria cōcluſio dāda ſūt vni uerſalia cōceptualia ſeu q̄ ſūt ťi cōes ꝺ plu ribus vniuoce predicabiles.pbať qa ſicut diuerſis doctrinis cōreſpōdēt diuerſa,pre dicamēta ita ꝛ diuerſa vl'ia.cū predicamē ta ex vl'ibus cōſtituanť.Sz methaphyſice naturali ſcīe ꝛ dyaletice diuerſa dēbēt at tribui predicamēta.ſ.methaphyſice predi camēta gditatū acceptaꝝ ſz ſe. Et natura li ſcīe predicamēta gditatū ſūptaꝝ ī pticu laribz ꝛ matia naťali.Dyaletice vo predi camēta ſignoꝝ.g° ſegť ꝙ vl'ia methaphy ſicalia erūt gditates ſz ſe ſūpte. Uniuerſa ſia realia erūt gditates īpticularibꝰ ꝛ na turali materia accepte.Uniuerſalia vo lo gicalia erūt ťi cōes ꝺ pluribz vniuoce pre dicabiles q̄r ꝛc. 2ª cōcluſio ex pte rei po nēda ſūt vl'ia materialiť ꝛ ī potentia. Pro hac cōcluſiōe faciūt oēs ratiōes ꝛ auctorita tes ,pbātes dari vl'ia realia. 3ª cōcluſio vniuerſalia q̄tū ad eſſe formaliť ꝛ ī actu ꝺ pēdent ab ope intellectꝰ. Pro iſta cōcluſi one faciunt multe auctoritates ſupius īdu cte. Contra concluſiōez prīaz cōiť aī ſic ꝓbādo ꝙ nō danť vniuerſalia cōceptualia

Prīo tūc ga gēus generaliſſiuz predica mēti ſubē eſſet cōceptus in aīa.ſz glz tl'is ē indiuiduuz de genere q̄litatis hēns genus ſupra ſe.g° genus generaliſſimum predica mēti ſubē erit ꝺ generī q̄litať ꝛ hēbit gēus ſupra ſe.qꝺ erit valde abſurdum. Scꝺo ga tūc ſegť in predicatis gditatiuis eſſe ꝓ ceſſus in īfinitū.cōtra Aꝛ primo poſterio ruz ꝛ 2° methaphyſice. ꝓbať conſequētia ga hēamus duos tales cōceptus hō.tu vnū ꝛ ego aliuz.ꝛ pz quia ex quo cōueniunt ab eis contingit abſtrahere vnū conceptuz eiſ comunē.abſtrahas tu vnuz ꝛ ego aliuz ſi milez.ꝛ arguaťur ſupra.ga ex quo iſti duo alii conceptus conueniunt g° in aliquo cōi conceptu quem ab eis abſtrahere contin git.Abſtrahantur g° tales duo modo prio ri ſimili ꝛ ꝓcediť in infinitū. 3° ſpēs et indiuiduū ſūt de eodez predicamento.ſed ſortes eſt de predicamēto ſubē.g° ſpēs que predicať in quid de eo ē in predicamento ſubē.ꝛ p conſequēs nō ē conceptus anime.

4° illud p quod conuenienť reſpondeť ad queſtionē querentē quid ē hō de ſubſtan tia prima ē ſubā.Sz p genera ꝛ ſpēs con uenienť reſpondeť ad queſtionē querentez quid ē hō de ſubſtantia prima.g° genera ꝛ ſpecices ſunt ſubſtātie ꝛ non conceptus in anima.pz conſequentia cū minori.ꝛ maiō colligitur ab Ariſtocile in predicamentis

5° ſi darētur vniuerſalia que eſſent con ceptus in anima.tūc vniuerſalia ſeperarē tur ī eſſe a ſuis ſingularibz.cōtra Aꝛ ꝛ co mētatorez 2° methaphyſice cometo 48 di centēz ꝙ mixtio intentionis vniuerſal cū particularibus eſt fortior q̄ mixtio accidē tiuz cuz ſuis ſubſtātiis q̄r ꝛc. Ad iſta reſ pōdeť. Ad priuz ꝙ genralisſium predica mēti ſubſtātie dupliciť conſyderari poteſt Uno mō vt ſignuz adequate omnes ſuſtā tias ſignificēs ſine connotatione .ꝛ ſic ē ꝺ genere ſubſtantie dyaletice ſumpto nulluz genus ſupra ſe habens .Alio modo conſy derari poteſt vt res talis et ſic eſt q̄litas.

indiuidualis de prima specie predicamē
ti q̄litatiq methaphysice aut nāl'r accepti ⁊
hoc° hz gēus supra se.nec icōueīt iō diuer
simoď sūptū ēē ī diuersis predicamentis
diuersiode acceptū.⁊ q̄ aliqd sit genus ī ali
quo predicamēto ťioz.⁊ īdiuiduum ī alio
predicamēto reali. Ad ťz negať q̄ seq̄ť
ꝓcedi ī ifinitū in predicacis quiditatiuis.
Et dī q̄ cū deuenireūs ad duos cōceptus
generalissimos iuicē sinonimos.ab illis ñ
pōt abstrahi cōceptus cōior qui de illis in
qd prediceť.cum illis corespōdeat rō cōis
sima illius predicamēti.verūtamē ab illiſ
poterit abstrahi cōceptus cōior non predi
cabil' de eis iqd.vt cōceptus ent.sz cū due
nerimus ad duos tl'es cōceptus q̄tūcunqz
sint sil'es ⁊ conueniant.ab illiſ nūq̄ poterit
cōceptus cōiō abstrahi.qa ipsis corespōdz
rō cōissima q̄ aliqd ē itelligibile. Ad ť
tiū dī q̄ sortiq ⁊ hō sūt ī predicamēto subē
rali.sz hi ťi sortiq hō sūt ī predicamēto sub
stantie qō ē predicamētū signoz .vt īdiui
duū ⁊ spēs eius. Ad q̄rtū respōdeť q̄ ad
q̄stiōez q̄rētē qd ē hoc de subā pria respōd
ť p ťinos genericos ⁊ specificos.qlz rālit
sit accidētia.qa tamē subās significāt abſ
qz aliq̄ cōnotatiōe dicūť genera āt spēs in
predicamēto subē logycali.iō p eos fit con
ueniēs respōsio ad ītrogatiōez factā p ťi
nos subās prīas īportātes q sūt de eodem
predicamēto. Ad qntuz dī q̄ lz vl'ia lo
gycalia a suis singularibz ťz ēē sepata.ď qbus
alibi ē pscrutādū. Ad argumēta princi
palia.Ad primū cōcedūt aliq q̄ cōpus ī co
muni de generī q̄titaťq ē idiuisibile extēsie
ꝓpť rōez adductā.Alii dicūt q̄ ē diuisibi
le ⁊ q̄tū formal'r.īdefīate tamē.sz corpus
pticularī ē defīate q̄tū.Et hoz alig conce
dūt q̄ cōpus ī cōi de generī q̄titaťq ē q̄tū. et
tamē nec pedale nec bipedale ⁊ ita de aliiſ
Nōnuli vō dicūt q̄ ē magnū ⁊ puuz peda
le ⁊ bipedale ⁊ sic vl'ius. Ad sc̄dz cōcedi
pōt q̄ colō ī cōi ē ꝓpriū ⁊ adeq̄tū obiectuz
visus.lz nō sit p se visibil'.sufficit autez q̄
oia sub eo cōtēta sint huius. Ad ťtiū ne
gať q̄ īdiuiduū sit pfectius sua spē.Et vl'i
us dicit q̄ lz indiuiduū contineat pfectio
nez sue spēi.ē tamē īpfectius .qa eā modo
iperfectiori cōtinz.s.cōtracte ⁊ limitate p
cōditiōes indiuiduātes. Ad q̄rtū nega
tur cōsequntia.⁊ negať q̄ ťinus specificus
significet eq̄ primo spēz ⁊ indiuiduū . sil'r
negať q̄ corruptibile ⁊ īcorruptibile differ
rāt plus q̄ genere peedicamentali.si vl'r
intellgatur.sz bene generī naturali.q̄r ⁊c.

ubitať ulterius.

Utrū vl'ia sīt nobis magis ⁊ pri
us nota q̄ singl'aria. Arguit q̄nō.Dīo
vl'ia sūt magis nota nāe q̄ singularia.g° sūt
minus nō nobis.tz cōsequntia.qa nō sūt ea
dē nō°nobis ⁊ naturī.⁊ ātecedēs ꝓbať. qa
vl'ia sūt cause singulariū.⁊ cāe sūt magis
note nature q̄ eaz effectus. 2° illa q̄ sūt
ꝓpinquiora sēsui sūt nobis magis nō ex
quo nostra notitia ortū hēt a sensu.sz sin
gularia sūt sēsui ꝓpingora vt cōstat.cuz ī
mediatius ipsū īmutēt q̄ vl'ia. 3° cōposi
ta sūt nobis magis nota q̄ siplicia cōponē
tia.vt vult hic Alz.ť singularia seu minus
vl'ia cōponūtur ex magis vl'ibus sicut spe
cies ex genere.g° singularia seu minus vl'ia
sunt cōpositа.g° sūt nobis magis nota q̄
magis vl'ia. 4° ꝓ eadez parte facit Alz
auctoritas prīo posteriozz dicētis.Dico au
tez ad nos priora ⁊ notiora q̄ ꝓxima sūt
sensui.simplicit autez priora ⁊ notiora q̄
longius sunt.Sūt autez longiora vniuer
salia.maxime ꝓxima singularia.⁊ opponū
tur ad inuicez. In opposituz ē Alz ī ista
parte.Unde ex vl'ibus in singularia opor
tet procedere.⁊ sic Alz hic et primo poste
riorum videtur sibi cōtrarius . In hac
difficultate principaliter inuenti sūt duo
modi respondendi.Unus tenentiū q̄ ītel
lectus prius intelligit singulare q̄ vniuer
sale.Et alius tenentium oppositum. Pri
mo ergo tractabit modus primus.⁊ secū
do secundus. Pro primo modo premit
tit Burleus q̄ dupler in ītellectu nostro
cāť cognitio.Una cōfusa.⁊ īperfecta.Alia
distincta ⁊ pfecta.⁊ iuť h° duas pōit 9°nes.

Dria in cognitione confusa ⁊ ipfecta ſin
gulaꝝ prius ⁊ magis cognoſcitur ab itelle
ctu nr̄o q̄ uł̄e.⁊ mīus uł̄e q̄ magis uniuer
ſale, Iſta concluſio ꝓbať ſupponēdo 2° prīo
q̄ intellectus noſter itelligit ſigł̄are.q̄ ſup
poſitio ꝓbať primo.q2 itellectus nr̄ pōit
dr̄az iť uł̄e ⁊ ſigł̄are .2° ga aliť nō poſſet
formaꝝ taľ ꝓpoſitōes.ſortes ē homo.ſor
tes eſt aīal.3° ga ars ⁊ prudētia q̄ ſūt habi
tus itellectuales ſūt circa ſingularia . Illa i
gitur ſuppoſitōe ſt̄ate arguiť ſic. Si itel
lectus nr̄ nō itelligeret prius ſigł̄are q̄
uł̄e hoc eſſet ga ad hoc q̄ itelligat ſigł̄are
opz ipſū prius itelligere uł̄e.cōſeq̄ns fł̄m
igr̄ ꝛc.Quod cōſequēs ſit falſū ꝓbať.ga ſi
itellectus prius itelligeret uł̄e ſeq̄retur q̄
nūq̄ itelligeret ſigł̄are cōtra ſuppoſitōez
premiſſā.⁊ ꝓbať cōſeq̄ntia.quoīaz uł̄e eſt
equaliter idifferens ad oīa ſingularia ſua
⁊ p cōſequēs nō magis ducit i cognitōez
unius ſui ſigł̄aris q̄ alterius.aut g° duce
ret i cognitōez oīuz ſimul qđ ē impoſſibile
aut nullius.⁊ hoc eſt ꝓpoſitū.nō g° prius
itelligit itellectus uł̄e q̄ ſigł̄are.ꝑ ecōtra
ꝺtingit.⁊ ſił̄i mō arguí poſſz ꝺ minus uł̄i.
⁊ magis uł̄i, Forte ad hoc ꝺr̄ q̄ uł̄e ꝺe
ſ̄minaťab aliquo alio ut magis ducat in
notitiā unius q̄ alt̄ius ſigł̄aris.Sz cōtra
q2 illō ꝺeterīnās oz eſſe cognitū ab itellec
tu.āt g° ē uł̄e āt ſigulaꝝ. nō pōt ꝺici q̄ ui
uerſale.cū ſit idifferēs ad qđlz ſingł̄aꝝ ſuū
Si aūt ē ſingł̄are quero utrū fuerit priuſ
cognitū q̄ ſuū uł̄e āt non.ſi ſic hēreť ꝓpo
ſitū.Si nō quomō ex notitia illius uł̄is p
uenit itellectus ī notitiā illius ſingnlaris.
āt p deťminās.āt nō.⁊ tūc āt ꝓcedereť ī
ſinitū qđ ē incōueniēs.āt eptebit ꝺeueni
re ad aliqđ ſingł̄are qđ fuerit prius notū
q̄ uł̄e. 2° ad cōcł̄onez aꝝ ſic p Ar̄ ī pri°
methaphyſice.uł̄ia ſūt ꝺifficillia ad itelli
gēdū.ga ſūt ad ſēſū recōtiſſima.g° p oppo
ſitū ſigł̄aria ſūt facilia ad itelligēdū.q2 ſť
ſēſui ꝓpīgſſia q̄r ꝛc. 3° nihil ē ex aīaz niſi
ſgł̄are.ſz itellectus prīo itelligit rē ex ani
mā igr̄.pz cōſeq̄ntia.minō colligiť ex 3° ꝺ
aīa ubi oſtendiť itellectū nō intelligere ſe
nec ea que ſūt i eo niſi ſecūdario ⁊ p reflex
ionez.maior colligiť ex cometatoꝝ i2° me
thaphyſice ꝺuz ꝺicit q̄ uł̄ia apud Ar̄ ſūt
collecta ex ptic̄libus ab itellectu qui cōpre
hēdit iť ea ſił̄itudinez .⁊ facit ea itētionē
unā. 4° itellectꝰ n̄ itelligit uł̄e niſi abſtra
hēdo a ſingularibz ut hz ꝺiceri 3° de aīa.
ſz itellectus nō abſtrahit niſi a noto .g° p
prius cognoſciť ab intellectu ſingulare q̄
uł̄e. 2ª cōcł̄o intellectus nr̄ cognitīoe p
fecta ⁊ ꝺiſtincta prius cognoſcit uł̄e q̄ ſin
gulare .⁊ ſimiliť magis uł̄e q̄ minus uł̄e
Hec cōcluſio aꝝ ſic.ga ad cognitionē ꝺiſtī
ctā habēdā ab itellectu ꝺ aliq̄ re egritur
cognitio eoz̄ ī que ipſa ē reſolubilis.⁊ que
claudūť ī ea.ſz res e reſolubiľ in oīa uł̄ia
ad eā ſupiora.g° ſi res aliqua ab intellec
tu ꝺiſtincte ꝺz cognoſci .oz prīns ab eo co
gnoſci oīa uł̄ia ad eā ſupiora.⁊ p cōſeq̄ns
ꝺiſtincta ⁊ pfctā notitia itellectus ipſe pri
us cognoſcit uł̄e q̄ ſingulaꝝ.⁊ magis uł̄e
q̄ minus uniuerſale. Sz cōtra hāc uīā
multiplicit̄ argui cōſueuit.Prīo ga illud
qđ primo ab itellectu itelligiť ē priuz eius
obiectū.ſi g° ſigulare primo ab intellectu
intelligeretur ſequeretur q̄ ſingulare eſt
primū obiectū itellectus.cōſeq̄ns ē falſū ⁊
cōtra Ar̄ 3° de aīa.in illa pte.Quonīa au
tē aliud eſt magnitudo. 2° illud qđ itel
ligiť ſolū reflexe ⁊ idirecte non intelligiť
primo.ſz ſingulare intelligiť ab itellectu
ſolū reflexe ⁊ indirecte.igiť.pz cōſeq̄ntia
cū maiori.⁊ minor colligiť ab Ar̄ 3° de
aīa ꝺū ꝺicit.Dēſitīo gđz gr̄ calīđ ⁊ frigi
ꝺū iudicat.ſ.aīa ⁊ quoz̄ ratio queꝺā caro
alio aūt āt ſeperato aut ſicut circūflexa ſe
hz ad ſe ipſā.que cū extenſa ſit carnis eſſe
ꝺiſcernit.Ex quibus verbis appet Ar̄iſto
tilez uelle q̄ aīa hūana ꝺiſcernit idiuiꝺuū
⁊ quiꝺitatez ſeperatis virtutibus.ſ.indiui
duum ſēſu ⁊ quiꝺitatem intellectu.Aut q̄
ſi utrūq̄z intellectu ꝺiſcernit hoc ē ꝺiuerſi
mode .quia carnē hoc eſt īdiuiꝺuuz ꝺiſcer
nit ſicut circūflexa ad ſe ipſaz ī ſēſu.ſz car
nis ēē.i.gꝺitatē ꝺiſcerit cū ſit extēſa.⁊ pri
mo aſpectu .Et iꝺ viꝺeť uelle cometator
3° ꝺ aīa cometo 9° ꝺū ꝺicit q̄ iſta ē ꝺiſpoī
tio itellectus ī cōprehēꝺēꝺo alietatez que
ē iť ſōmā ⁊ idiuiꝺuū.ga ꝛprehēꝺit ſōmaz
p ſe ⁊ ꝛprehēꝺit indiuiꝺuū mediāte ſēſu.

5° ſit obiectū ⁊ potētia dz eſſe ꝓportio ſz int ſigulaꝝ ⁊ intellectū nulla ē ꝓportio qa ſingulare ē mareriale.⁊ intellectus ē i materialis q̄r ⁊c. 4° qa videtur q̄ Azz vellit q̄ vl'ia ſint prius nō nobis notitia cōfuſa q̄ ſingl'aria,quoniā dr̄ q̄ pueri primo cognoſcūt vl'r ōes viros appellādo patres.⁊ ōes feīas matres.poſterius vō determinate bozz vnūqǒqz diſtinguendo p̄m ab aliis.⁊ ſil'r matrē ſz pueri i p̄ncipio nō hēnt niſi cōfuſā notitiā igit'. Ad hec reſpōdet Bur.ad primū dicēdo q̄ q̄drupl'r aliqd dr̄ primū obiectū intellectus.Dr̄io primitate adeq̄tionis.⁊ ſic ens ē priuz obiectū intellectus.Secǒ primitate excluſionis ⁊ ſic vl'e ē priūz obiectū itellectus.Tertio primitate pfectionis ⁊ ſic dūſ ē priuz obiectū itellectus.4° primitate imutationis ſeu generationis.⁊ ſic ſingl'are ē primū obiectū intellectus.Azz añt logt̄ de primo obiecto intellectus ſūpto 2° mō i loco ſupius allegato q̄r ⁊c. Al ſecǒz negat minorē dicēdo q̄ ſingulaꝝ intelligit' ab intellectu directe ⁊ vl'e reflexe.Unǒ ſingulaꝝ cognoſcitur a ſēſu ⁊ ab intellectu.vl'e añt ſiue gditas a ſolo intellectu cognoſcit'.Et i intelligēdo gditates intellectus diuerſimode ſe hz.qa prīaz gditatē q̄ ē i ōīuiduo.ſ. ſpāliſſimā intelligit directe.ſed gditates alias vſq; ad generaliſſimam intelligit reflexe.

Et hoc videt' velle comētatō 3° de'ala cometo io.dū dicit.Et neceſſe ē vt forma i.gditas ſiue vl'e expimētet' per aliam virtutē.ſ.q̄ p'ſēſuz q cōprehēdit ſingulare. Et hoc erit ex hac vtute.āt p diſpoſitionē ſil'z linee recte cū intellexerit fōmā prīaz exiſtētez i hac re ſingulari.aut hz diſpoſitionē ſil'z linee ſperali quādo fuerit reuerſa q̄rēdo intelligere etia gditatē illius fōme.deinǒ gditatē illius gditat; quouſq; p ueniat ad ſiplicē gditatē i illa re. Uelle igit' videt' comētatō q̄ itellectus prio itelligit ſingulare ſēſatū.deinǒ primā fōmā ſ. ſpēz ſpāliſſimā directe.gditates añt illius.ſ.genera ſupiora gdatiz aſcēdendo vſq; ad genus generaliſſimū qō nō hz vl'io rē gditatē itelligit reflexe.q2 quodāmō vadit ab codē i idē.ex quo gditates ſupiorum i iferioribz icludūt'.lz alii vellit q̄ ſēp itellectus dū aſcēdit reſoluēdo hēat diſpoſitōnē linee recte.dū vō cōponēdo deſcēdit linee ſperalis ſeu circōflexe.ſed de aliis 3° ō aīa pleniꝰ igrat'. Ad t'tiū dr̄ q̄ int' ſigulare ⁊ itellectū poſſibilē ē ſufficiēs ꝓpōtio q̄lis debz cē int' mouēs ⁊ motuz. q̄uis vnū illoz ſit materiale ⁊ alīd imateriale preſtiz cū ſigl'are nō ſit mouēs p̄ncipale ſz iſtrumētale agēs in vtute alt'ius.ſ.luis itellectus agēt'. Ad q̄rtū r̄ſpōdz q̄ puer prius cognoſcit notitia ſigl'ari q̄ vl'i. prius enī p itellectū cognoſcit q̄ iſte vir ē iſte p̄r.q̄ q̄ vir ſit p̄r. Et ſi argueret' cōtra hoc q2 tūc illd exēplū de puero nō eſſz ad ꝓpoſitū Azz q' intēdit hic oſtēdere q̄ vl'ia ſūt nobis magis nō q̄ ſingl'aria.ſz potiuſ arguerz oppoſitū. Huic itricate r̄ſpōdz Bur.Mihi tamē videt' ipſū i nuer' q̄ duplex ſit cognitio ſingl'aris.Una ē ſingularis apprehēſiua q̄ cognoſcit' res ſingl'r eā tamē neſciēdo diſtīguere a q̄lz alia.Alia ē ſingularis diſcretiua q̄ res cognoſcit' ſingularit' ipſā a q̄lz alia diſtinguēdo.⁊ in ea ꝺditiōes ididuātes cōprehēdēdo q̄ i nulla alia re cōprehēdūt'. Uult igr̄ q̄ lz i p̄ria cognitiōe q̄ ē cfuſa cognitō ſingularis apprehēſiua precedat cognitiōez vl'ez hz p̄riaz cōcluſionē.tñ in poſteriori cognitiōe q̄ eſt diſtīcta cognitō vl'is precedat cognitiōez ſingularē diſcretiuā.⁊ hoc vltimū ē ad ꝓpoſitū Alz hic cuius itētio ē oſtendere q̄ i notitia diſtincta vniuerſale ē prius ⁊ magis notū q̄ ſingulare vt etiaz inuebat' i cōcluſiōe 2ª.Unde puer primo cognoſcit cognitiōe ſingulari apprehēſiua.deinǒ notitia vl'i.poſtea vō vigorato eius itellectu ⁊ vtute cognoſcitiua meliorata p exiccationem ⁊ expurgationem eius a ſuperfluitatibus cognoſcet notitia ſingulari diſcretiua q̄r ⁊c. Dro modo ſecundo reſponden di ad queſitum premittitur primo ſecundum Albertum q̄ vniuerſale in re dupliciter ſummi poteſt .Uno mō ꝓ ſimplici gditate ſecundū ſe ſumpta .⁊ de hoc non ē cōſyderatio in ſcientia naturali.ſed in methaphyſica .Alio modo pro natura cōuniſcōz ēē accepta i pticl'ari ⁊ ō hoc cōſyderat'

naturali scia ⁊ appellat indiuiduū vaguz quod exprimitur p tales termios. aliquis hō aliquis bos. Et per ista itelligimus vniuersalia physica. puta hominez carneum esseuz talit cōplexionatū ⁊c. Unde duplex est indiuiduū. s. vagū ⁊ signatū. Indiuiduum vaguz ideo nō dicitur vaguz q nō sit in natura determinatū. quia natura determinatur cū dicit aliquis homo. sed dicit vagū ex eo q per accidētia sensibilia non est determinatuz vt hic hō. Indiuiduū g° vagū ē illud cuius natura contracta ⁊ particularizata p suppositū idēterminatū certificat. Sed idiuiduū signatuz est illō cuius natura cōtrahit ⁊ particularit certificatur in supposito determinate demōstrato vt hic hō forte demrato. Indiuiduoz aūt vagoruz aliud cōrespōdet spēi spālissime. vt aliquis hō. alitō generi subalterno. vt aliqō animal aliqō corpus. alitō generi generalissimo vt aliq substantia Premittit 2° q natura dupliciter accipi pōt. Uno mō pro natura que ē principiū cognoscēdi. quomō accipit cū dicit q illō ē prius natura a q° nō cōuertit subsistēdi cōsequntia. Alio mō p natura que est principiū essendi ⁊ opatōnis que non ē nisi agēs naturale. ⁊ hec est duplex vniuersalis ⁊ particularis. vl'is prio intendit speciē. particularis prio intēdit idiuiduū. De natura 2° mō dicta loquit Hz ī hoc phemio. Premittit 3° q duplex est ꝓcessus ī doctrinis. Unus resolutorius q° habemus diffinitā cognitionē indiuidui r̄ soluendo iplū primo in spēz spālissimā de inde in genus ꝓximū. ⁊ sic ascendēdo donec vltio deueniamus ad generalissimū. ⁊ huius ꝓcessus nihil est in sensu nisi indiuiduū. ⁊ totuz residuū ē in intellectu. Alius est ꝓcessus cōpositius qui fit apud cōfusaz ⁊ indistinctaz sensus cognitionē. quo prio cognoscit natura generalissimi. deinde ge neris subalterni. postea natura specialissimi. ⁊ vltimo sub illa accipitur indiuidui distincta cognitio. ⁊ totus hic ꝓcessus est ī sensu. ⁊ ē ꝓprius naturali scie. quia nulla alia cōsyderat vniuersale sm esse acceptū inptic'l'i. et ideo sm ipsam sclam vniuersale est notius sm sensum q̄ singulare. nec ob hoc negandū ē quin simℓ possit esse processus in intellectu vt credo. Premittit 4° q cū queritur vtruz vl'ia sit nobis magis nota q̄ singularia. hoc pōt dupliciter intelligi. Uno mō absolute. Alio mō hndo respectū ad eandē virtutē. vt soluz sm sensuz aut solū sm intellectuz ⁊ hec differunt non parū vt statiz apparebit. Premissis his sit prima cōclusio tal'. vl'ia sūt magis nota ⁊ prius nota sm sensū q̄ singl'aria. ⁊ magis vl'ia q̄ minus vl'ia. ⁊ intelligatur cōclusio loquēdo de vl'ibus physicis ⁊ notitia naturali. ꝓbat ꝑ exēpluz Auicenne ō hoie viso a lōge quē prius cognoscīus vt aliqua substātia. postea p motū q ē aliquod aīal. deinō p rectitudinē stature q est aliquis hō. vltimo aūt p cōprehensionē cōditionū indiuidualiū quas in alio īpossibile ē repiri cognoscimus q ē sortes. 2ª cōclusio. singularia seu minus vl'ia sunt prius ⁊ magis nota nature q̄ magis vniuersalia. et hoc siue teneant se ex pte cauz. siue ex pte effectuū. Ista cōclusio arguitur quia illa sūt prius ⁊ magis nō natur q̄ sue opationi sunt ꝓpinquiora. sed cae ptic'a res sunt ꝓpinquiores opationi nature q̄ cause vniuersalel. ⁊ sil'iter de effectibus! accidit ergo. Unde dato q. a. ignis ꝓducat b. ignē ex. c. materia ⁊. d. forma. pz q sicut c. materia ⁊. d. forma sunt ꝓmagis note. a. igni q̄. b. ignis. ita. c. materia ⁊. d. forma sūt magis note. a. igni q̄ mā ignis ⁊ for[a] ignis. et h° magis q̄ m[a] corpis ⁊ for[a] corpis. ⁊ sic deicepl. ⁊ eodē mō ē ex pte ipsius effectus. s. q. b. ignis est magis notū. a. igni q̄ ignis. ⁊ ignis magis q̄ corpus ⁊ sic vltra

Ctcl'o 3ª. magis vniuersalia sunt nobis prius ⁊ magis nō ꝓz ītellectū q̄ minus vl'ia ⁊ minus vl'ia q̄ sigl'aria. ⁊ hoc° ēt loqndo de vl'ibus vl'r lūptis. Hec cōcl'o ꝓbat mltipl'r Prio itellectus ī aggrendo cognitēez rez p cedit ō potētia ad actū ⁊ ō pura ignorātia ad pfectā notitiā. sz cognitio rei ī suo vl'i ē media ītt purā ignorātiā ⁊ notitiā eius pfectā. Cū igr n sit trāsitus ō extremo ad extmū nisi p mediū segt q aīq cognoscat res ab itellectu pfecte ⁊ ī spāli eportebit ipsū prius cā cognoscer ī vniuersali ⁊ p cōsequs

magis vniuersalia sūt nobis ꝟz intellectū prius ⁊ magis nota q̄ minus vniuersalia vel singularia. 2° sicut se hēnt prima prī cipia cōplexa ad alias ꝓpositiōes ita se ha bent prima prīcipia īcōplexa ad alias no titias incōplexas p cōueniētez similitudi nē. sed prima prīcipia cōplexa sūt ꝟz intel lectū prius ⁊ magis nobis nō. q̄ alie ꝓpo sitiones que ex ipsis ꝓbant ⁊ notificant ergo prima principia incomplexa sunt nobis prius ⁊ magis nō. ꝟz intellectuz q̄ alia īcōplexa. sic q ī intellectu prius formā tur prima prīcipia incōplexa q̄ notitie a lie incōplexe. qō esse nō pōt nisi ītellectus prius itelligat vniuersalia q̄ singularia. Et iste tres cōclusiones sunt ꝑ mente Alz in littera. .4ª cōclusio. absolute loquēdo sī gularia sūt nobis prius ⁊ magis nō q̄ vni uersalia vniuersal'r sūpta. hec conclusio sic ꝓbatur illud qō cognoscimus p sensū est absolute nobis prius ⁊ magis notū q̄ illō. qō solo ītellectu cognoscīus. Cū necesse sit quēcūq intelligentē fātasma aliquod spe culari. sed per sensū nos cognoscimus sin gulare. vniuersale aūt vniuer saliter sūptū p solū intellectuz. g° absolute sīgularia sūt prius ⁊ magis nobis nō q̄ vl'ia vniersal'r sūpta. Et hec conclusio sit ꝑ mēte Alz pri mo posteriorz auctoritate superius īducta vbi asserit q̄ singularia sūt nobis magis nota q̄ vniuersalia que sūt sensui ꝓpinqs sima. Et ex his cōclusionibus remouetur apparēs cōtradictio ī dictis eius ibi ⁊ hic Et si argueret q̄ Alz vult in primo poste riorū q̄ vniuersalia sūt magis nota natu re. quia sūt a sēsu remotissima cuius tamē oppositus dictus ē in scda cōclusiōe. Rnd tur q̄ ibi ⁊ hic ē equiuocatō ꝺ natura. quo niaz ibi loquit' ꝺe natura que ē principiū cognoscendi fm quā vniuersalia sunt ma gis nō q̄ sīgularia. hic vō loquit' ꝺe nā q̄ est principiū opandi ⁊ ꝟz hanc singularia sūt magis nō q̄ vl'ia vt dictū ē. Sz cō tra ꝓbatiōē primā ℓtie cōcl'onis pl'ime ī stātie adducūt. ꝺ° ga si rō illa valeret seqūret q̄ añq̄ res aliq̄ cognosceret ab ītellectu ī spāli opōterz ipsū eā cognoscere in vl'i p oīa sua supiora que ꝺe ea quiditatie predicātur. pz cōsequētia ga cuiusz supio ris cognitio ē media inter puraz ignorā tiā ⁊ noticiā rei ī spāli. cōsequns tamē ē fal sū. ga eo ꝺato nō posset aliquis intelligere equz sub ꝓpria rōe equi nisi prius cogno sceret ipsū scdm oīa genera superiora. hº autē. nō ē. veruz. quia aliquis optime intel ligit equū vt equs ē q̄uis ignoret geūs sibi immediatū. quoniā tale nō ē animal. cum plus conueniat essential'r equs cū vna spē aīalis q̄ cuz alia. g° in aliquo cōi inferiori ad aīal ⁊ supiori ad equm ⁊ spēz illā cuz q̄ magis conuenit. qō aūt sit illud genus for te nō est aliquis qui sciat ⁊ cōfirmat quia oīs cognoscens aliq̄ finita pōt scire nume ruz illoz. g° si aliquis itelligeret equm se cundū oīa sibi supiora posset ꝺicere quot illa sūt. ꝑ hº ē falsū ga oporterz ipsū cogno scere oēs species aīalis. quia cū vna ē equs sub vno genē sub quo nō est cū alia. Nul lus aūt inuenitur qui oēs illas cognoscat.

2° si rō illa valeret sequeretur q̄ mate ria non posset transmutari ꝺe priuatiōe ad formam pfectaz nisi prius reciperet formas impfectas. consequens est falsum quia omnē formā immediate pōt recipe, patet consequētia. quia forma īperfecta ē media inter priuationē forme ⁊ formā p fectā. 3° ꝺata illa ratione sequeret q̄ t ra nō posset immediate trāsūtari ī ignē cōse q̄ns ē falsū ⁊ cōtra Alz 2° ꝺe generatiōe ⁊ pz cōsequntia ga aq̄ ⁊ aer sūt media inter terrā ⁊ ignez nō solū ꝟz sītū sed etiā fm pfectionē. 4° si ratio illa valeret nō pos set aliquid transmutari ꝺe albo in nigruz nisi prius trāsmutaret ī oēs medios colo res. consequēs ad expientiā pz esse falsum ⁊ tenet consequntia q2 omnis medius colō est medius inter album ⁊ nigrū. Quin to stante illa ratione nō posset itelligi sor tes. vt sortes nisi prius itelligeret vt sub stantia vt corpus vt animatuz corpus. cō sequens patet esse falsum vbi sortes fuerit prius optime notus ⁊ ī moderata distātia ꝺe nouo obiciat. His oībus premissis respondetur. ad primum cōcedo q̄ ante q̄ res intelligatur in speciali intelligitur p omnia sua superiora licet nō sēper hēant

nomina ipolita.⁊ dico q̄ aīal est genus eq̄ imediatuz.⁊ q̄ scio numerū illorum supio ruz generū.quia quatuor.Unde sicut dr̄a numeralis hz latitudinē.ga plus nūerali ter differūt sortes ⁊ berta q̄ sortes ⁊ plato Ita cōuenientia specifica siue generica ha bet latitudinem.quoniā plus sub aīali con ueiūt hō ⁊ symia q̄ hō ⁊ formica.q̄uis sit spēs sub eo imediate cōtente. Ad scōm negat cōsequētia.ga ille forme iperfecte nō sunt media essentialr ordinata sicut co gnitio magis vl'is duz est trālitus ď pura ignorātia ad notitiā pfectaz. Ad ťtium respondet similiter. Ad q̄rtuz respōde ri pōt eodē modo.Aliqui tamē cōcedūt q̄ ī transmutatiōe de albo in nigruz fit trā situs p oēs spēs colorū mediorz.q̄uis non sp oēs distincte pcipiātur ppter temporis puitatez quo mobile manet sub eis. Ad qntuz respondet q̄ vbi debeat notitia de nouo generari siue presētetur in distantia moderata siue nō.hō prius cognitus siue ī cognitus sēper prius cognoscit magis vl'e q̄ minus vl'e vel singulare. Uerūtamē in ter acqsitiones illaz notitiaz aliquādo est ita pua distātia q̄ nō pcipit vnā precedēr aliā.sicut in casu argumēti.Aliquādo aūt tāta ē inť eas distantia q̄ optime apparet vnā notitiaz prius alťa generari.sicut in exēplo Auicen supius posito. Ad argūen ta vo alťius positiōis que huic dēfinatiōi aduersari vident ex prius habitis nō dif ficile est respondere. Ad primū cōcedo q̄ oz intellectuz priuś itelligere vniuersale q̄ singulare.Et dico q̄ vniuersale ad hoc vt ducat in cognitiōez vnius singularis et nō alterius deteriatur a fantasmate illius singularis qđ est in sensu.nec pp hoc oz il lud fātasma prius esse cognitū ab ītellectu sicut spēs albedinis recepta in visu ita dēť minat q̄ fiat visio albedinis q̄ non alťius coloris nec tn̄ pp hoc oz prius visuz illam speciē videre. Ad secūduz dicitur q̄ illa auctoritas nō est ad pposituz.ga Aīz. ibi loquitur de vl'ibus in cāndo.sicut sūt dus ⁊ alie intelligentie ď qbus nō est hic fmo sz soluz de vl'ibus fm cōitatez que nō sunt seperata a sensibilibus sicut illa.sz sunt eiś coniuncta. Ad tertiuz pz ex dictis ī quę stione precedēti quomō vl'ia sūt quodāmō extra aīaz ⁊ quodāmō in aīa. Ad q̄rtuz pz per cometatorē 3° de aīa qui ī pleriśq̄ locis vult q̄ abstrahere speciē vl'ez a fantas mate singularis ē opatio intellectus agen tis.formaī aūt seu ītel'geī ē opatio ītellec tus possibilis.Dz quōcūq̄ sit negandū est q̄ ītellectus nō abstrahit nisi a noto ab eo Utruz aūt ītellectus intelligat singulare solum per reflexiōez ad fantasma.aut per speciem propriam ipsius singularis in eo receptaz.aut p speciē vniuersalē q̄ intelli git ēt vniuersale sz ordine quodā ī 3° ď aīa pquiratur. Ad argumenta principalia

Ad primū pz respōsio p secūdaz conclu sionē.quoniā non oēs cāe sūt magis note nature.sz cāe ꝓxime cōuertibiles cuz effec tibus suis. Ad secūduz dicitur q̄ ꝓbat quartā cōclusionē. Ad ťtiuz dr̄ scōz hāc oppinionē q̄ Aīz p cōfusa non intelligit cōposita naturalia sz itelligit vl'ia.Et per ptes intelligit ptes corpis subiectiual.mō bene dictū ē q̄ vniuersalia prius cognoscū tur a nobis per intellectuz q̄ sua inferiora

Ad quartum pz per questionem ꝛc.

eccesse est autem.

Intelligenduz fm cometatorez co mēto io.q̄ illa rō appellatur vana que aut nihil concludit.aut si concludit aliquid nō concludit intentuz.Et magis vana est illa que nihil cōcludit q̄ illa que concludit qđ nō est intentuz p eam.ga g° rō melliśi ni hil concludebat ex quo accipiebat minorē negatiuam in prīa figura ⁊ predicatione directa q̄liter arguendo non sequit conclu sio vt in prioribus dicit. Permēiōs au tez bene concludebat.sz non concluderz cō clusionez intentaz quia capiebat minorem affirmatiuaz de subiecto infinito.iđo ma gis erat vana rō melliśi q̄ ipius pmēidis Melliśius tātū ponebat vnum ens esse.⁊ illud dicebat imobile ⁊ infinitum.ad quō ꝓbandum sic arguebat.Omne qđ genera tur hz principiū.g° de qđ nō generatur nō habet principium.sed ens non generatur

g° nō habet principiuz.ꝛ ꝑ consequens nec finez.g° est infinituz. Ex quo vltius sequit̄ ꝙ ē tantū vnū. ga nihil aliud secū cōpatit̄ ꝛ ꝙ est immobile.quia no hz locum ad quē possit moueri. Ista argumētatō prīo pec cat in forma ſm fallaciaz consequētis.quia presupponit ꝙ sicut sequit̄.si aliquid gene ratur illud hz principiuz.ita sequat̄.si ali quid non generat̄ illud non hz principiuz ꝛ certum ē ꝙ hoc non sequitur.quia celuz non generatur.ꝛ tamē celum hz principi um.bene aūt sequit̄ ꝙ si aliquid non habz principium illud non generatur. Ibi g° ar̄ a destructione antecedentis ad destructio nem cosequētis.ꝛ sic arguēdo consequētia non valet 2° peccat in materia.ga in 2° ꝓcessu capit maiorē falsaz.ſ. illā.omne qō non generatur non hz principiuz. 3° in eodez ꝓcessu peccat in forma.quia ar̄ dire ctc in prima figura minore existēte nega tiua. 4° peccat ſm fallatiaz equiuocatio nis.quia primo accipit principium ꝓ prī cipio tēporis.aut generationis successiue. postmodū ꝓ principio magnitudinis.cuz dicitur ens non hz principiuz.g° nec finez

Dermēides vō dicebat tatū vnū ens ēē īmobile ſz finituz.Et ad ꝓbanduz tantuz vnuz ens sic arguebat.Quicqd est̄ pret̄ ēs est non ens.ſz non ens ꝛ nihil conuertunt̄ g° quicquid ē preter ēs ē nihil.ſz ēs ꝛ vnū conuertunt̄ g° quicqd ē pret̄ vnū est nihil ꝛ per cōsequēs tātū vnuz ens est. Ratio sua primo peccat in materia.quia ꝑ antecedēte capit istā ꝓpositiōez quicqd ē pret̄ ens est nō ens.que est falsa.cuz ad eam seq̄ tur ꝙ aliquid sit non ens vt pz. 2° pec cat in forma per falaciā equiuocatiōis. ga primo capit vnū trāscendenter vt ē passio conuertibilis cū ente.postea vō in conseqn te vltime coseqntie capit vnuz nominal'r vt dicit principiū numeri. Dermēides g° concludebat tantuz vnuz esse capiendo li vnuz trāscēdenter.qō verū est sicut tātū ens esse.ſz non concludebat tātuz vnuz esse capiendo li vnuz vt dicit principiuz nume ri ſm ꝙ ipse intendebat. Intelligenduz ſz cometatorez ꝙ Brisso volebat circuluz quadrare portiones eius lunares q̄drādo que ideo lunares dicuntur quia ſil'itudinē hābent in figura cuz luna ſemiplena.ꝛ des cribebat vnuz circuluz.deīde ipſū ī q̄tuor portiones equales diuidebat. quas postea rectificabat ꝛ quatuor alias lineas rectas illis eq̄les sūmebat ex quibus conficiebat quadratū.deinde quatuor portiones circu li incuruabat vt prius ꝛ circulū priori eq̄ lem faciebat.ꝛ tūc arguebat illud q̄dratu huic circulo fore equale.ga lat'a illius q̄dra ti portionibus huius circuli circunferētiā cōstituētibus sūt eq̄lia.huic rōi geometra hz respondere.quia Brisso geometrie prī cipia concedebat. Diceret̄ igit̄ hanc con sequentiā non valere.lat'a illius quadrati sūt eq̄lia circunferētie huius circuli.g° qua dratuz illud huic circulo est eq̄le.quoniā ſz ille quatuor portiones circuli consumant totā circūferentiā eius.nō tamē cōsumūt totuz circulū illū. Naz relinquit̄ figura ei us que nō est ps que ꝑ diuisionez accipi pos sit. Nec qualis est portio corde ad arcuz ta lis ē portio quadrati ad circulū.vt alibi hz ostēdi.ga cū ceat̄ figuraꝫ figura ſpica ſit capaciſſima.fateri debemus ipſū circulum non equari illi quadrato.ſz continentie fore maioris. Antiphon autez ad istud ꝓposituz aliaz rationez adducit.Capiebat enīz vnū circulū in quo erat quadratuz cu ius quatuor anguli ad circūferētiā circuli ſiabāt. deinō ab angulis quadrati ad cir cūferentiā circuli lineas ꝓtrahebat facien tes triāgulos yſocheles.quo fctō rſultabat figura equaliū lat'uz ꝛ angulorꝫ.ſz i duplo pluriū ꝛ maior priori. Itūz ab angulis il lius figure ꝓtrahebat lineas ad circūferē tiā circuli ſimiles triangulos faciendo .ſz minores ꝛ plures in duplo.ꝛ tūc rſultabat figura priori maior.ꝛ in duplo pluriū la terū ꝛ angulorꝫ.equaliū trī vt immediate de alia prius dicebatur.Et quia vt ip eaie bat in tali diuiſione circūferentie circuli ꝑ angulos triāgulorū qui yſocheles ſeu equa lium laterū nominātur ad eaz ſiaterū nō ꝓceditur in infinitū.quia ſm cuz in dicē continui non ꝓceditur in infinitū.ſz ad in diuiſibile est status.quia ex indiuiſibilibus cōpositum.ideo tūc figura resultās dū vl

terius non ꝓcedet diuisio illi circulo erit equalis. Cum autē cōtingat inuenire q̄dratuz huic figure multiangule equale sequit quadratū illō nūc scripto circlo adequari quia quecūq; vni 3° sūt equalia inter se sūt equalia. Sz huic rōi geometra respōdere non bz. quia principiū est apud geometriā continuū esse diuisibile in infinitū. ⁊ cōponi semp ex indiuisibilibus. cuius oppositū hec rō accipiebat. Dicendū tamē q̄ figura illa multiāgula quotiēscūq; fiat sibi tal' additio. nūq; tñ efficiet illi circ'o eq̄l q̄r.

ubitat' utrum phy loso phus natural' possit ꝓbar̄ sua prī cipia affirmatiue. Ar̄ primo q̄ sic. Az̄ī hoc primo physicoz demōstrat materiam esse que ē vnuz principiū rez naturalium. g° ⁊c. cosequntia pz. ⁊ ātecedēs declaratur in ꝓcessu huius primi. 2° philosophus naturalis pōt ꝓbare motū est. sz motū esse est principiū in scia naturali g°. pz cōsequētia. ⁊ minor colligitur ab Arist. in lra dū dicit. Nobis aūt subiciātur que sūt natura oia aut quedā moueri. Maior ar̄. quoniaz motus est passio natural habēs cās ꝓpriaſ ꝓpter quas inē mobili. g° p illas poterit naturalis ꝓbare motū i esse mobili. sz motū ineſſe mobili ē motū esse. cū accidentis esse sit ineſſe. g° natural' pōt ꝓbare motuz

3° sicut se bz methaphysicus ad sua prī cipia. ita se bz naturalis ad sua prīcipia p cōuenientē similitudinē. sz methaphysicus pōt ꝓbare sua principia vt pz 4° methaphysice. g° natural' pōt ꝓbare sua prīcipia

4° Az̄ in primo physicoz qui est liber scie natural' arguit cōtra pmenidē ⁊ melissū. qui negabāt motū ⁊ plura entia esse. ⁊ pluralitatē entiuz que sūt principia scie naturalis vt asserit cōmētator cōmēto 8°. g° philosophus natural' pōt principia sibi negata ꝓbare. In oppositū ē Az̄ in lra vicēs. Sicut eniz ⁊ geometre non āplius rō est ad destruētē prīcipia. sz aut alt'ius scie aut oibus cōis. sic nz huic de prīcipiis

Premittendū primo q̄ sciaz̄ quedaz est cōis vt methaphysica ⁊ logyca q̄ cōsyderāt totū ens. lz differenter. quia methaphysica consyderat ens reale. logyca vō ēs ratiōis Quedā aūt est scia ꝓticularis que consyderat ꝓtez entis sicut sūt scie alie. Premittendū secūdo q̄ scientiaz̄ particulariū. quedam est subalternās. quedā est subalternata. exemplū primi ut geometria ⁊ arismetrica. exemplū secūdi ut pspectia ⁊ musica. Naz̄ perspectiua subalternatur geometrie ⁊ musica arismetrice. Premittenduz se cūdo q̄ tripliciter una scientia dicitur alteri subalternari. s. ratione subiecti. ratione principioz̄. ⁊ ratione conclusionis. Ratōe quidā subiecti. vt quia suū subiectū ē pars subiectiua alterius scīē. ⁊ sic scia naturalis subalt'nat' methaphysice. tal' .tñ subalt'natio est im ꝓprie dicta valde. Ratiōe prī cipioz̄ duplicit' fit subalternatio. Uno mō quia oia principia vnius scie ꝓbant' ī alia scia. ⁊ sic subalternat' medicina physica scie naturali Alio mō q̄ aliq̄ō principiū vnius scie ꝓbet' in alia sz nō oia. ⁊ sic geomet'a subalternatur scie naturali. ga ī scia nāli ꝓbatur cōtinuū esse in infinitū diuisibile. q̄ō est prīcipiū in geometria. sz alia prīcipia geometrie āt nō ꝓbāt'. aut ī alia scia ꝓbātur q̄ ī scia naturali. Rōe aūt cōclusionis cōtingit vnaz scīaz alteri subālternari. quando aliqua conclusio vnius scie ꝓbat' ꝑ prīcipia alterius scie. ⁊ sic scia natural' quantū ad illā ꝓtez que est de yride subalternatur pspectiue. ⁊ medicina cirugica q̄tuz ad illaz conclusionez vulnera circularia tardi⁹ sanant' q̄ oblōga subalternat' geometrie vt asserit Az̄ primo posterioz̄. Prēittē dū 4° q̄ triplicia sūt principia scie naturalis. Quedā eniz sūt principia cognitionis tātū. sic sūt motus plūritas ētiuz siue motū esse. ⁊ plura esse entia. Quedā sūt principia esse tantū. sicut materia ⁊ forma. Quedā sūt principia cognitiōis ⁊ esse. sicut q̄ entia naturalia habēt in se principia q̄ sūt cause motus ⁊ quietis ī eis. Unde motū ēē ⁊ plura entia esse non sūt principia esse simplicit' rerū naturaliū. quia motus ⁊ pluralitas sūt ꝓprietates que consecūt' ipsas res naturales. Sūt tamē principia cognitiōis eaz̄. quia ꝑ cognitionez accidentiuz per se

ſenſibiliū ducimur in cognitionē ſbāz nā liuz. Econtra aūt materia ⁊ forma ſūt prī cipia eſſe rez naturaliū. quia ſūt ptes eoz eſſētiales. nō tamē ſūt prīcipia cognitiōis earū. quia qđ eſt principiū in cognoſcendo aliud. đz eſſe notius eo. Sz materia ⁊ for^{a} nō ſūt nobis notiōa q̄ ſubē cōpoſite q̄r ⁊c. Sz quia entia naturalia hēnt in ſe princi pia que ſūt cauſe motus ⁊ quietis in eis be ne eſt principiū cognitionis ⁊ eſſe rerū na turaliuz. quonīā ī tali principio īcluditur natura ⁊ ꝓpria opō eius. ⁊ rōe nat'e eſt cā eſſe. ⁊ rōe ꝓprie eius opationis eſt cauſa co gnitionis reruz naturaliū q̄r ⁊c. Hītis his ponunt' concluſiones. Prima cōclu ſio. in nulla ſcīa poſſunt ꝓbari ſimpliciter principia cognitionis illius. patet conclu ſio. quia oīs ꝓbatio ſimpl'r eſt ꝓ notiora. ſz ī nulla ſcīa eſt alīđ notius ſuis prīcipiis cognitionis q̄r. ⁊c. Ite ſi nihil concedat' ab aduerſario nō ē via aliqua ad ea ꝓban da igit'. 2^{a} concluſio tā in ſcīa cōi q̄ in ſcīa ſubalternante aliaz. rōe principiorum poſſūt ꝓbari ſipliciter principia cognitio nis ſcīe ſubalternate. 2^{a} ꝑs huius cōcluſio nis pz ex 3° premiſſo. Sz prima arguitur ſic. methaphyſica ē ſcīa coīs ⁊ in ea pōt pro bari ſimpl'r q̄ oē totū ē maius ſua pte. qđ eſt principiuz cognitionis ī geometria. ſic arguendo. ōne continēs aliud ⁊ aliquid vl tra eſt maius illo. ſz ōe totū continet aliud ſ. ptem ⁊ aliqđ vltra. g° ⁊c. 3^{a} concluſio. artifex cōis pōt vl'r probare ſua principia cognitionis negāti ea. Hec cōcluſio argui tur. quoniā artifex comūis cōſyderat totū ⁊ hz prīcipia que ex quocūqz conceſſo ſecun tur vt hēt videri 4° methaphyſice. g° quo cūqz cōceſſo ab aduerſario negante princi piuz ſcīe coīs poterit artifex coīs ex illo cō ceſſo principiū ſuū cognitiōis prius nega tuz inferre. 4^{a} cōcluſio phyloſophus na turalis pōt ſimpl'r ꝓbare principia ēē tā tuz rez naturaliū. ꝓbatur ga phyloſoph9 naturalis ꝑ trāſmutationez naturalem đ mōſtrat materiaz eſſe. ⁊ etiā formā ſubā lem. aut tanq̄ agens. aut tāq̄ fīnē. vt pz ex prio ⁊ 2° phyſicoz igit'. 5^{a} concl'o phy loſophus naturalis non poteſt vl'r ꝓbare principia cognitionis neganti ea. pz quia eſt' artifex ſpālis qui conſyderat ſolū ptem entis. nec hz prīcipia que ex quocūqz conceſ ſo ſequantur. ſicut hz artifex cōis. ideo ſi ſi bi negentur non pōt ea vl'r ꝓbare. ſz ſolū ꝑticularit'. ⁊ ī caſu quo ab aduerſario aliud ſibi concedat'. ex quo principiū prius nega tuz ſequat'. qđ tamē non ē optunuz. ⁊ ſi ad uerſarius multa cōcedat. ⁊ hec cōcluſio ſit ꝑ mēte Hz in lī'a. Hd argumēta' prin cipalia. Hd primū pz reſpōſio per quar tam cōcluſionez. Hd ſcđm negatur iſta cōſequentia. motus hz cauſā ꝑ quā inē mo bili. g° per illā pōt đemōſtrari' ineſſe mo bili. quia illud non ſufficit. ſz oporterz etiā q̄ motū in eſſe mobili ſeu motū eſſe nō ſit per ſe notū. qđ tamē eſt fl'm. Hliqui tñ đicūt q̄ motū eſſe eſt ꝑ ſe notū q̄tuz ad ga eſt. ⁊ ſic preſupponitur in ſcīa naturali et non ꝓbatur. Eſt aūt đubitabile q̄tū ad ꝓ pter quid eſt. ⁊ vt ſic nō ſupponitur in ſcīa naturali. ſz pōt ꝓbari. ⁊ hoc probat argu mentuz. Nec eſt incōueniens īđ in aliqua ſcīa ꝓbari ⁊ preſupponi. ſz điuerſimode. Unde ſicut videntes lunā eclipſari non q̄ runt ſi eſt eclipſis lune. ſed propter quam cauſā lune inſit eclipſis. ſic ī ſcīa naturali non querimus ſi eſt motus ī mobili. ſz pre ſupponimus tanq̄ ꝑ ſe notū. querimus au tē ꝓp quā cām motus inſit mobili. ⁊ hoc po teſt đemōſtrari. Hd tertiuz pz reſponſio ꝑ t'tiaz ⁊ q̄rtaz concluſionez. quoniā lz in hoc ſimile ſit q̄ vtq̄z conſyderet ſua prin cipia. eſt tamē điſſimile in alio. quia metha phyſicus eſt artifex comunis q hēt princi pia que ex quocūqz conceſſo ſequūt'. nō aūt natural'. Hd quartū đr q̄ Hz arguit cō tra ꝓmenidez ⁊ melliſſū non tanq̄ natura lis. ſz vt primus phyloſophus q̄r ⁊c.

ed qm̄ de natuza

Dubitari hic ſolet vtruz ens đicat' equiuoce đe đecez predicamētis. Et videt' q̄ ſic per comentatorez cōmēto 1z° đicentē q̄ eſt notū q̄ ens multipliciter đicitur đe đecem predicamētis. quod autez multipl'r đicitur equiuoce đr. q̄r ⁊c. Hn oppoſituz

videtur esse cōmētator eodē cōmēto paruꝫ
post. vbi dicit hoc nomē ens. aut significat
genus. aut vnū indiuiduū numero. ⁊ qōcū
qꝫ sit ens erit multuꝫ. sꝫ certuꝫ est qꝫ neqꝫ
genus neqꝫ indiuiduū est equiuocū. igitur.

2° hoc idē rōe sic arguit. Nullū adeqtū
obiectū alicuius potētie cognoscitiue ē eq
uocū. sꝫ ens est adequatū obiectuꝫ alicuius
potentie cognoscitiue. ſ. intellectus igit. pꝫ
consequentia cū minori. ⁊ maior aī ga cui
libꝫ tali pro oībus suis significatis vnicus
correspōdꝫ cōceptus. Pro du° prēittēd
primo qꝫ illud ꝓprie dicit vniuocū cui ꝓ
oībus suis significatis vnicus correspondꝫ
conceptus. ⁊ cū hoc de illis equalit dicitur
vt spēs aut genus vt li hō. Illud vō dici
tur ꝓprie equocuꝫ cui ꝓ oībus suis signi
ficatis plures ⁊ nō vnicus correspōdēt con
ceptus. vt canis cuius in mēte alius concep
tus ꝓ latrabili. alius ꝓ marino. alius pro
celesti correspondꝫ. Illd vero dicit ana
loguꝫ qd est inter hoc mediū. qd. ſ. vnicum
hꝫ conceptū ꝓ oībus suis significatis. sꝫ cō
petit illis ēqualr fꝫ prius ⁊ posterius. pp
hoc qꝫ ab illis ēqualr pticipat. ⁊ hoc a co
mētatore multiplex apellat siue ambiguū

Ad dubiuꝫ g°. cū queritur de ente vtrū
sit equiuocū. diuersi varia respondēt. Qui
dam enīꝫ dixerūt rōes substātie ⁊ acciden
tis adeo dispes esse qꝫ ab illis nullus con-
ceptus cōis eis abstrahi pōt. ꝓpter qd huic
voci ens duo correspōdēt cōceptus eius ā
bituꝫ euacuātes. vnus substātiis cōpetēs. ⁊
alius accidentibus. ⁊ sic fꝫ istos ens essꝫ pu
re equiuocū. Alii tenuerūt qꝫ sibi vnus
conceptus pro substātiis ⁊ accidētibus cor
respondet. ⁊ ex consequēti vna rō cōis illis
que ga per prius cōpetit subē q̄ accidenti
⁊ ab illis fꝫ magis ⁊ minus pticipatur. iō
dixerūt nullā nāꝫ eid attribui debere que
ad substātias ⁊ accidētia sit cōis. ⁊ fm hoc
ens esset analogū. Plures vō alii cōcesse
rūt illi voci ens nedū cōceptuꝫ vnuꝫ. verū
etiā natura vnā cōpetere ꝓ substātia ⁊ ac-
cidente illis vniuocā ⁊ deo ⁊ creaturis eq̄li
ter conuenientē. Et quia hec vltima via
est insueta valde. ideo cōtra ipsā multipl'r
instatur. Primo si dat ens in cōi tūc ē
creatū. quia omne aliud a deo est creatū ab
eo. ⁊ tale ens esset prius deo. cū esset cōe si
bi ⁊ aliis. g° aliqd creatuꝫ esset prius deo.
consequēns est fl'm. quia tūc deus no essꝫ pri
mū simpl'r. Scdo dato illo sequeret qꝫ
aliquid essꝫ cā dei. ⁊ per consequens qꝫ deus
non esset prima cā. consequēs est fl'z. ⁊ ꝓba
tur consequētia. quia de cōe alicui cōi essen
tialit est cā illius. sicut de genere respectu
spēi. sꝫ ens in cōi si dat est essentialit cōe
deo ⁊ aliis. g° est cā dei. 3° sequeretur qꝫ
aliquid esset qd nihil est. ꝓbatur ⁊ capiat
prima passio entis. ſ. intelligibilitas. q̄ sit
a. tūc. a. est aliquid vt pꝫ. Et qꝫ nihil sit aī.
ga nullū ens est. ex quo nō est ens. cū nulla
passio sit suū subiectū. 4° seqret qꝫ ī do
ē cōpositio. ꝓbatur quia deus supaddit ēti
⁊ ipsū contrahit. sꝫ de contrahēs alid dicit
cōpositionē ex eo qd contrahit ⁊ eo quo cō
trahit igit. 5° sequeret qd aliquid ē qd
nullius perfectiouis ē. ꝓbatur quia de ali
ud ab illo ente in cōi supaddit ei aliquā ꝓ
fectionē. ⁊ est eo pfectius. sꝫ in infinitū mo
dice pfectionis ē aliqd aliud ens. igr Te
nētiū hāc viā ꝓ duobus prīs argumētis cō
cedūt aliqui qꝫ ens in cōi ē prius deo prio
ritate cōitatis. sꝫ tamē deus est prius prio
ritate pfectionis ⁊ cālitatis. ⁊ p consequēs
simpl'r prius. cū prioritas cālitatī ⁊ pfectō
nis sit simpl'r prior prioritate cōitatis. Et
ꝓpter hoc negāt absolute qꝫ ens in cōi est
prius deo. ⁊ simil'r negant qꝫ de cōe alicui
⁊ aliis sit prius illo. ga vltra illud oporte
ret qꝫ esset cā illius. sꝫ vltra illud oporterꝫ
qꝫ sibi esset essentiale. vt genus vel dīa in
grediēs eius diffinitionē essentialeꝫ. quod
non est de deo ⁊ de ente in cōi. Sꝫ con
tra si ens in cōi predicat de deo vel predi
cat intrinsece vel extrinsece. si intrinsece
g° cōicat deo intrinsece. ⁊ p consequēs dus
pticipat naturaꝫ entī in cōi. qd nō pōt esse
nisi cāetur ab eo intrinsece. Si extrinsece
tūc deus ex natura sua nō esset ens. cōsequns
est fl'm. cū maxime sit ens. Itez aut ens
in cōi predicatur de deo eternalit aut nō
si eternalit aliqd eternalr cātū fuit in deo
qd est ipossibile. Si nō eternalr. sꝫ ex tpe
tūc sequitur qꝫ ante creationeꝫ mūdi deus

non fuit ens.qđ est falsū quia tūc deus i cr̄
atione mūdi incepisset mutari. Ad hoc
quidaz dicūt q ens predicaf intrinsece đ
deo.quia deus de se hz esse.nec in eo distin
guit esse ab essentia ꝓpter suā cōpletissi-
maz actualitatez.sz non predicaf intrinse
ce de creaturis.cū nō habeāt ex se esse. sed
propter pticipationez alicuius intrinsece
Et tūc r̄spondet ad rōes vltimo factas
Ad primā conceditur q ēs cōicatur đo
intrinsece.ꝛ negatur postea consequentia
g° deus participat.igitur ꝛc.ga comunica
tio pōt esse sine cālitate.non aūt pticipatō
Ad scđaz conceditur q ens eternaliter
predicatur de deo.ꝛ negatur consequētia.
cū infertur q aliquod cr̄tuz eternaliter fuit
in deo.Et rō quia ens in cōi abstrahit a
creato ꝛ increato finito ꝛ infinito. Sicut
aīal fōmal'r nec ē rōale nec irrōale. Alii
in hoc dixerūt oppositū.s.q ens predicaf
de deo extrinsece cū nō sit cā eius.Sz pre
dicatur de creaturis intrinsece q̄ruz est cā
hoc tamē nō obstāte deus ex natura sua ē
ens.quia de natura sua ē ens īcreatū ꝛ ifi
nitū.Et si obicit q ens predicaf intrisece
de creaturis.g° a fortiori đ deo cū sit pfec
tissimū ens negaf consequētia. Alii tn̄
voluerūt q ens predicaf intrinsece de đo
ꝛ de creaturis. Ad t'tiū principale dicit
negādo cōsequētiam.ꝛ q.a.est ens ꝛ q ibi
passio ydēptificatur suo subiecto. Ad q̄r
tū dicitur q ibi non est cōtractio eo modo
quo spēs contrahit genus aut concretuz ac
cidentale suū subiectū.sz precise illa est cō
tractio cōitatis. Ad qntuz negat cōseqn
tia.ꝛ ad ꝓbationez negatur minor.ga spe
ties sūt finite ꝛ inter eas datur minime p
fecta. Insequēdo itaqz comētatorē tene
tur via secūda.s.q ens est ābiguū siue ana
logū.Et cū dicit postea q āt significat ge
nus aut indiuiduū.p extrema dedit intelli
gere mediuz.s.spēm.ꝛ hoc dicit arguendo
contra antiquos asserentes oīa esse vnuz ēs
s.alicuius predicamēti.quia si sic essz .esset
vnuz genus.aut vna spēs.aut vnuz indiui
duz.ꝛ qūocūqz diceret sequeret esse multa
entia.ga genus presupponit spēm.ꝛ species
presupponit genus ꝛ dr̄am.ꝛ indiuiduum
presupponit speciem ꝛ genus.Rō vero ar
guit q ēs n̄ ē pur̄ equocū qđ cōcedit q̄r ꝛc.

ubitaf ulterius.

Utruz q̄titas distinguatur real'r
a materia. Arguit q nō.quia si sic esset
hoc esset quia q̄titas esset accidens in mate
ria fundatū vt i subiecto.Et p ꝺns maf ia
esset ens absolutū prius q̄titate.sz ē absо
lutū prius altero deus pōt conseruare pos
teriori destructo.g° staret absqz repugnā
tia aliqua materiā ēē absqz q̄titate. Sz
arguitur q nō.quia aut esset diuisibilis āt
indiuisibilis.Sz nullo illoz modoz dici
pōt q̄r ꝛc. Quod non esset diuisibilis ar
guit Albertus multis rōibus: Pria mā
nuda existēte aut est siplex aut est cōposita
Si siplex hētur ꝓpositū.s.q est de se indi
uisibilis.ꝛ q nullā diuisibilitatē hz nisi a
q̄titate dū illi subicitur. Si dicatur q
est cōposita.aut cōpositiōe prima aut cōpo
sitiōe 2ª.Non cōpositiōe pria.quia cōposi
tio prima ē ex potētia ꝛ actu.maf ia aūt ē
pura potētia.Nec cōpositiōe scđa qa secun
da compositio est ex subiecto ꝛ accidente
ꝛ cātur a pria cōpositiōe ꝛ eā presupponit
igitur ibi nō ē prima cōpositio nec secūda
Cuz g° materia nuda existēte in ea nō ē cō
positio pria sequit q nec etiā cōpositio 2ª
2ª rō necesse est ptes ꝺin quas diuiditur
totū ab inuicez differre aliqua dr̄a.igit si
materia sola accepta ipsa esset diuisibilis
in ptes.ille ab inuicez differūt aliqua dr̄a
substātiali vel accidentali.hoc aūt ē fl'z.ga
non differūt dr̄a accidentali. ꝺponaf nul-
luz accidēs habeī.nec etiā dr̄a subāli. quia
oīa que differūt dr̄a subāli.āt differūt suis
formis subālibus.aut suis materiis. Sed
ptes ille nō differūt formis subālibus. ga
nullas ponūt habere.nec eī maf iis.ga nō
est idē in quo aliqua cōueniūt ꝛ in quo dif
ferūt.sz ptes ille si huiusmōi mā eas habe
ret cōuenirēt in principio māli.g° nō dif
ferrēt in illo 3ª cōclusio cuicūqz at'bnit
aliqua passio alicuius subiecti cidē cōpetit
ꝛ illud subiectū.cū sit conuerti ª.sz diuisio
est passio q̄titatis.g° si maf a in casu q sit

nuda esset diuisibilis sequeret q̄ esset q̄ta qđ tamē non est verū. 4ª rō passio diffinita p subiectū nūq̄ inueīet extra illud. vñ quia simitas diffinitur p nasū nunq̄ inuēitur nisi in naso. sz diuisio ī ptes eiusdē rōnis de qua est hic fmo est passio cōtinui. q̄ diffinitur p cōtinuū vt pz. gº nunq̄ inueni t extra cōtinuū q̄r. 5ª rō si materia sola existēte ipsa esset diuisibili s. cōsimiliter possemus dicer̄ q̄ color ⁊ albedo ⁊ alie huiusmōi forē sepate a q̄titate ptes haberent qđ non est verū. 6ª rō si sic esset sequeretur q̄ materia esset p se quat. cōsequēs ē fl'z ⁊ probatur consequentia. quia materia p se sumpta haberet passionez puta diuisibilitatem eam qualem reddentem ergo ⁊c.

Sed q̄ non esset diuisibilis pluribus aliis rationibus arguitur Primo sic. Quicquid est causa antecedentis ē causa consequentis sz diuisibilitas in partes eiusdem rationis consequitur essentiaz quantitatis ut pz. ⁊ essentia q̄titatis causatur ab essentia materie. gº diuisibilitas in ptes eiusdē rationis cātur ab essentia materie. ⁊ p consequens primo cōpetit illi. ⁊ ratione eius competit q̄titati. Scōō remota q̄titate a materia ipsa habet partes easdē quas prius habebat. cū ponamus nullaz corrūpi. nec unā in alteraz conuertatur. sz materia prius habuit partes eiusdem rationis cum alia pars materie fuerit in una medietate corporis. ⁊ alia in alia medietate. gº ⁊ nunc materia tales partes hz. ⁊ per cōsequens in illas est diuisibilis. 3ª ratio si materia non esset ex se diuisibilis ī tales ptes tunc talem diuisibilitatem ab alio haberet. ⁊ non uidetur ab alio q̄ a q̄titate. cōsequens est falsū. quia nullum accidens largitur aliquid essentiale suo subiecto. Essentiale autē est materie q̄ ipsa sit in plura ptibilis. ⁊ sibi cōpetens ut materia. quia aliter nō posset generatio in infinitum perpetuari. cuius oppositum uult Az in 2º de generatione. Ad dubitationem igit̄ respondet dicēdo q̄titatē a materia realit̄ distingui. ⁊ cōcedo q̄ nullaz claudit repugnātiam materiaz esse sine q̄titate. ⁊ uniuersaliter sine forma. licet nō sit possibile sz natu-

turam. Et eo admisso dico ulterius q̄ mā est diuisibilis in partes eiusdem rationis ⁊ q̄ hoc cōpetit ei primo ⁊ per se. ⁊ per eā competit q̄titati. sed tamē tunc non haberet materia unaz ptem extra aliam. quia habere unaz partez extra aliaz cōpetit q̄titati per se ⁊ primo ⁊ materie per q̄titatez

Et tūc ad rationes Albērti tenētis materiam nudā simpliciter esse īdiuisibilem respōdetur ad primam cōcedēdo eo dato materiam esse cōpositaz. Sed ulterius dico q̄ tres sunt cōpositiones in genere et non due tātū ut dicit Albertus. Prima ē ex partibus eiusdez rationis cū toto. ⁊ hec primo inest materie ut dictuz est. ⁊ p māz inest q̄titati. 2ª cōpositio est ex actu ⁊ potentia. 3ª est ex subiecto ⁊ accidēte. ⁊ he due ultime cōpositiones nō essent in materia nuda ⁊ hoc soluz probat argumētū. Ad secūdam dico ptes illas differre differentiis substātialibus que sunt ipsemet. ⁊ cū dicitur q̄ cōueniūt in principio materiali. uez est in spetie sz nō in numero. Ad ťtiaz dico q̄ diuisio in partes eiusdez rationis non est passio propria q̄titatis imo p prius inest materie. ⁊ sicut materia est cā q̄titatis sz suuz physicuz esse. ita est cā sue diuisibilitatis. Sed passio ꝓpria q̄titatis est diuisibilitas in ptem extra ptem

Ad quartam pz ex dictis. Ad quintā concedo q̄ albedo a q̄titate separata haberet partes graduales uel intēsiuas. Ad sextaz negatur consequentia. quoniā diuisibilitas illa non esset passio a materia uel suis partibus realiter distincta. Aut si ponatur realiter distingui nō admittat̄ materiaz ab oi accidēte absolui posse. q̄uis q̄titate spoliari possit. nisi theologizādo ponere uellemus signa nature. ⁊ dicer̄ q̄ materia in primo signo nature. nec est unum nec multa. sed hec obmittantur.

ubitatur adhuc.

d Utrum longitudo latitudo ⁊ profunditas sint passiones q̄titatis ab inuicem distincte realiter ⁊ a q̄titate.

Arguitur primo q̄ non. Primo quia illo dato sequitur q̄ quadratum bipedale est

preciſe duplum ad quadratum pedale.con ſequens eſt falſum quia eſt octuplum.per quadratum intelligendo corpus figure ta xili.ꝛ probatur conſequentia.quia ſit qua dratum bipedale.a.ꝛ pedale.b.ꝛ arguitur ſic.longitudo.a.eſt preciſe dupla ad longi tudinem.b.ꝛ ſimiliter latitudo ꝛ profun- ditas g°.a.eſt preciſe duplum ad.b. 2° quia ſequitur ꝙ omne corpus ſex ſuperfi- cierum planarum eſſet quadratum.conſe quens eſt falſum.cum aliquod ſit quadran gulum.ꝛ conſequentia probatur.quia in q̄ libet parte eſt longitudo latitudo ꝛ profū ditas.ergo ſequitur ꝙ non maiō eſt longi tudo q̄ latitudo aut profunditas nec mi nor g° ꝛc. Confirmatur.ꝛ capio unū cor pus quod per aduerſarium ſit quadrāgulū ꝛ non quadratum.ꝛ ſint latera plus diſtan tia.a.b.ꝛ minus diſtantia .c.d.tunc argui tur ſic.preciſe eadē ē diſtantia īt.a.ꝛ.b.ꝛ.c ꝛ.d.ergo omnia illa latera equaliter diſtāt ꝓz conſequentia.quia maior diſtantia facit plus diſtare.ꝛ minor minus.ꝛ equalis eq̄ liter.Aīs autē eſt notum quia illō corpus quadrāgulum eſt diſtantia adequata inter omnia illa latera. Ad dubium reſpon deri poteſt ꝙ ille tres dimenſiones quanti tatis .ſ.longitudo latitudo ꝛ profunditas ſunt realiter ab inuicem differentes ꝛ a q̄ titate.q̄uis alii oppoſitum ſentiant. Et tunc reſpondetur ad argumenta principa lia. Ad primū negando conſequentiaz īmo quadratum bipedale eſt octuplum ad quadratum pedale.unde .a.bz ad .b. ꝓportionem compoſitaz ex tribus duplis.talis autem eſt octupla.quoniam proportio oc to ad unum eſt compoſita ex proportio ne octo ad quattuor .ꝛ quattuor ad duo.et duoꝫ ad unuz .Ita ī propoſito ꝓportio.a ad.b.eſt compoſita ex tribus proportioni bus duplis dimenſionū.a.ad dimenſiones b. Ad ſecundum dicitur negando ꝙ la titudo aut profunditas ſit equalis longitu dini in quadrangulo .licet in quacunq̄ p te eſt latitudo aut profunditas ſit longitu do ꝛ econtra.quoniam lōgitudo menſura tur ad ſurſum in deorſum.latitudo a dex tro ad ſiniſtrum .et profunditas ab ante ꝛ retro .modo linea menſurans longitudi nem in quadrangulo eſt aliis maior iō ꝛc.

Ad confirmationem per idem reſpon detur negando ꝙ ſit equalis diſtantia int omnia latera illa .Et cum arguitur ꝙ eſt idē ſpatium ꝛ idem corpus intermedium cōcedo.tamen illud corpus eſt magis lon gum q̄ latum ſeu profundum .ꝛ per conſe quens plus diſtant que per longitudinem diſtant q̄ que per latitudinem aut profun ditatem ꝛ cetera.

ubitatur iſupeꝛ

Utrum q̄titas terminetur per t̄ minos proꝑrii generis ab ea eſſentialiter differentes .ut ꝙ corporeitas ſit q̄titas trinam habens dimenſionem ꝛ terminet̄ ad ſupficiē q̄ hēat ſolū latitudinē.ꝛ ſupfici es t̄mietur ad lineā que ſolū habeat longi tudinem .ꝛ linea terminetur ad punctum ſimpliciter indiuiſibilem.ꝛ ſimiliter ſit ō tempore in ordine ad inſtans. Et quia Burleus hanc materiaz diffuſe pertractat ideo breuiter me expediam arguendo ꝙ non .quia ſi ſic tunc ſequeretur ꝙ alicuius corporis pedalis ꝓz omnem dimenſionem eſſet aliqua pars infinite longa.ꝛ ex conſe quenti ꝙ alicuius corporis pedalis aliqua pars eſſet maioris longitudinis q̄ ſuuz to tum quod eſt contra principium geometri cum .Omne totum eſt maius ſua parte .ꝛ probatur coſequentia .ꝛ capio unum cor pus colūpnare pedalis longitudinis latitu dinis ꝛ profunditatis: quod diuido per ō ſignationem in partes proportionales proportione dupla.maioribus incipienti bus ab.a.extremo .ꝛ minoribus termina tis uerſus .b.extremum.ꝛ ſigno in illo cō pore duas lineas giratiuas· taliter giran tes partes proportionales illius corporis ꝙ utriuſq̄z iſtarum primum pedale giret primam partem proportionalem .ꝛ ſecū dum pedale ſecundam partem proportio nalem.ꝛ ſic in infinitum.ꝛ tunc ſequitur ꝙ utraque illaꝫ linearuz eſt infinite lōga quia compoſita ex infinitis pedalibus nō comunicatibus ꝫt ſequit̄ ex caſu.Ez inter

oēs duas lineas in corpoꝝ dist̄ates mediat
supficies. g° int̄ illas duas lineas lōgitudis
ifīte ꝼz se totas ab iuicē dist̄atel mediat sup
ficies lōgitudinis infinite. ſz omnis supfici
es t̄minat corpus. g° illa supficies longitu
dinis ifinite t̄minat ptem illius corporis
longitudinis infinite. ⁊ sic habet ꝓpositus

Ad dubiuz respondet tenendo partem
ei⁹ affirmatiuā. Et ad argumētū ioppo
situz concedo ꝙ alicuius corporis pedalis
infite longa est aliqua ps. illud eniz non in
conuenit de parte giratiua. ſz de parte in
longuz protensa siue in rectū esset mere ī
possibile. ⁊ licet maioris longitudinis sit
aliqua ps q̄ suuz totuz. nō tamē est maior
is q̄titatis ſz minoris. ga magnitudo cor
poris nō attendit soluz penes vnā dimen
siones. ſz penes aggregatū ex oībus. modo
sicuc in ifinitū crescit longitudo ptis gira
tine supra longitudinē totius. ita in infini
tuz minoratur latitudo illius. cū continue
ꝓ pingoribus inuicē. ⁊ ꝓpinquioribz line
is terminetur in infinitū procedendo ſm
partes ꝓportionales minores ⁊c.

mplius qm̄ ⁊ ipsuz vnuz. Du

bitatur vtruz totuz sit realit̄ idez
cū omnibus suis ptibus simł sūptł. Qō
non arguit Burleus multiplicit̄. ℣ Prio
illa non sūt idē de quoꝝ vno vere aliquid
affirmatur qō vere negatur de altero. sed
de toto aliquid vere affirmat̄ quō vere ne
gatur de omnibus suis ptibus simul sūptł
vel ecōtra g°. pz cōsequētia. ⁊ maiō ē ex pri
mo principio. minor vero arguit̄ ex multł
Naz hec est vera cōpositus ex materia ⁊ fō
ma est per se cātuz ex materia ⁊ forma. Et
simslit̄ ista materia ⁊ forma simul sūpte
non sūt per se cātuz ex materia ⁊ forma.

Itez iste sūt vere mat̄ia ⁊ forma simul
sūpte cōstituunt cōpositū. ⁊ cōpositus non
cōstituit cōpositus. Item iste sūt vere to
tum est aliquid. ⁊ mat̄ia ⁊ forma simul sū
pte nō sunt aliquid. quia nec cātuz a se vel
ab aliis. nec incātuz vt ipse deducit. Itē
risibile predicat̄ de homine. qō tamē non
predicat̄ de mat̄ia ⁊ forma hōis simul sū

ptis. ℣ Scō principalit̄ arguit ꝙ illo da
to sequeret̄ ꝙ entitas cōpositi humani rēa
neret dissolutis ptibus. consequēs ē fl̄m. ga
tunc cōpositus humanū remaneret post-su
am corruptionē. ⁊ pz cōsequētia. quia mat̄
ia ⁊ forma humana manēt post earuz disso
lutionez. Si g° materia ⁊ forma humana
simul sūpte sūt ipsū cōpositus humanū. et
ex cōsequenti tota entitas sua. sequitur ⁊c.
℣ 3° principalit̄ arguit. quecūqz sūt eadez
eidem numero. sūt eadez inter se. Si ergo
omnes ptes simul sūpte sūt idez toti seque
retur ꝙ oēs ptes simul sūpte sūt eedez int̄
se consequēs est fl̄m. Itez si mat̄ia ⁊ for[a]
simul sūpte sūt ipsuz totuz cōpositū. ⁊ ipsū
est vnū numero. igit̄ mat̄ia ⁊ forma simł
sūpte sūt idez in numero. ⁊ per consequēs
nō differrēt. qō tamē est fl̄m. Itez totuz
vniuersum est vnum numero. si g° omnes
ptes vniuersi simul sūpte sūt ipsuz vniuer
sū. sequitur ꝙ oēs ptł vniuersi sūt vnū nuō
⁊ si sic sequit̄ oppinio Dermenidis ⁊ Mel
lissi ꝙ oia sunt vnū im ꝓbata ab Ar in hoc
primo. Item sequitur ꝙ substātia ⁊ acci
dens sunt vnuz numero. ga sortes albus ē
vnuz numero. ſz sortes ⁊ albedo simul sūp
te sūt sortes albus si positio est vera. g° sor
tes ⁊ albedo sūt vnuz numero. ℣ 4° princi
palit̄ arguit ꝙ q̄tuor sūt mille. ⁊ ꝙ ptes q̄li
tatiue sūt ptes q̄titatiue. ⁊ ecōtra. ⁊ ꝙ sipli
cia sūt cōpositus si ps affirmatiua questionis
sit vera. quoꝝ omniuz deductiōes vide ab
eo si placz. ℣ In oppositus arguit̄ primo
sic. Si totū esset distinctuz realit̄ ab omni
bus suis ptibus simul sūptis. aut g° se toto
aut per aliquid aliud. ga si ꝑ aliquid aliud
maxime esset per vnitatez toti superadditaz
quam haberet totū ⁊ nō partes. Sz arguo
ꝙ non. quia tūc ex toto ⁊ illa vnitate fierz
aliud totuz realit̄ distinctuz a priori toto
⁊ vnitate. Sz hoc non esset nisi per aliam
vnitatez superadditā. igit̄ daret̄ scōa vni
tas ꝑ quaz ſm totuz distingueret̄ a primo
toto ⁊ a prima vnitate. Sz ex tali secūda
vnitate ⁊ scō toto resultaret t̄tium totuz
sicut de priori toto dicebat̄ ꝙ essz realiter
distinctū a scō toto ⁊ a scōa vnitate. ⁊ nō
nisi per t̄tiam vnitatez superadditaz illi.

ꝫ sic ascendēdo p3 ꝙ ꝓcederetur in infinitum in talibus totis ꝫ vnitatibus quod ē inconueniēs. ¶ Cōfirmatur 2°, ꝫ sepet ꝺus a sorte omnia accidentia ipso remanente: ꝫ p3 ꝙ sortes est qꝺā totū ad suā matiaz ꝫ ad suam formaz. ꝫ tamē non ꝺistinguit realit ab illis simul sūptis. q2 nec p seipsū nec per vnitatez supadditaz sibi. ¶ Cōfirmatur 3°. q2 illa vnitas aut esset illud totū vt quidaz ꝺicūt. aut accidens rīspectiuū superadditum illi ut alii posuerūt. si est ipsū totum tunc sequit cū totuz non sit ī seipso nec habeat seipsuz ꝙ vnitas non ē in toto. nec totū hz vnitatē. cuius oppositū Burleus concedit. Si autez vnitas est accidēs superadditus toti. tūc sequitur ꝙ per seipsuz non ꝺistinguitur totū realit ab oībus suis ptibus simul sūptis. sz soluz accidentaliter siue formalit. vt hoc est totuz. ꝫ ille sūt partes. qꝺ est concedendū. Unde nullus ꝺicerz ꝙ sortes per aliqꝺ accidens realiter ꝺistinguitur ab eius aīa ꝫ a corpore suo. cū nullū accidens sit ꝺe essentia sortis. Sz bene cōcedimus ꝙ sortes per eius aīam realit ꝺistinguitur a suo corpore ꝫ ecōuerso. Et hec ratio apud me ē quasi ꝺemōstratiua ī hac materia. Pro hac parte est Alꝫ ī textu. ꝺicens ꝙ vnuz in actu ē plura in potentia siue multa. ꝫ 2° ꝺe aīa ꝟbi ꝺicit ꝙ sicut mā ꝫ forma sunt vnū. sic corpus ꝫ aīa sūt vnū ꝫ ꝙ oculus est pupilla ꝫ visus. Et ideꝫ videtur velle comentator cometo i7°. vbi ꝺicit ꝙ totuz non ē aliud q̄ congregatio ptiū ꝫ ꝙ hz vnaq̄qz ptiū ꝺicat aliꝺ a toto. tñ oēs ptes insimul non possūt ꝺici aliud a toto. ꝫ infra 4° physicoꝝ cōento 43. ꝺicēs ꝙ totū non ē aliud a ptibus. Ad istaz questionē aliter est respondendū ꝑm ꝙ ē mota. ꝫ alit si moueret vt eam mouet Alꝫ in līa. Naz Alꝫ in līa querit vtrum ps ꝫ suuz totū sit vnum. aut plura. ꝫ vult hanc questionez intelligi non soluz ꝺe partibus cōtinuis. sed etiam ꝺe ptibus non cōtinuis. Et per ptes cōtinuas cometator intelligit ptes habentes soluz ptes continuas cū aliis suis partibus. sicut sūt caro ꝫ os. ꝫ est ꝑmo sēper ꝺe ptibus q̄titatiuis ꝫ suo toto. Per ptes aūt non cōtinuas intelligit ptes habētes ptes ad inuicem cōtiguas. vt sūt caput ꝫ manus

Sz Albertus p partes cōtinuas intelligit illas que tantū ꝺifferūt ꝑm situm. vt ptes homogenee que ad inuicez cōtinuant sicut sunt partes carnis. Per ptes vero nō continuas intelligit ptes ꝺifferētes hz situ ꝫ ꝑm formaz partis. sicut sūt caro ꝫ os in aīali. Et Alꝫ arguit ꝙ pars ꝫ suuz totū non sūt vnum ꝫ idem. ex hoc ꝙ partes sīt in toto. q2 tūc cuz quelibet ps totius sit in eo sequeret ꝙ vna queqz ptiuz esset ideꝫ cū suo toto. hz quecūqz sūt eadez eidem numero sunt eadem int se. g° oēs partes totius essent eedem inter se. ꝫ sic caput ꝫ manus essent idem. ꝫ pes ꝫ brachiuz. qꝺ ē impossibile q2 tūc totuz esset indiuisibile ex quo nullā haberet ptiuz ꝺistinctionem. g° sequitur ꝙ pars non est ideꝫ cū suo toto. Albertus vero ad hanc questionem respondet ꝺicendo ꝙ partes quecūqz relate sint ad formaz totius vnientez eas in toto. siue sit cōtinuitas aut forma alia. sūt vnuz in forma illa hz ꝑm se ipsas accepte ꝺiuersificant. aut hz situm tantū. aut ꝑm situm ꝫ formaz vt ꝺictū est prius. Nec sequitur ptes sūt vnuz sub forma totius. g° sūt idem. quoniaz vnitas qua vniūtur in forma totius est relatiua. hz idem ꝺicit vnitatem absolutaz. Concedendum est g° ꝙ totū est vnum cū ptibus q2 vnit in se partes. ꝫ partes sūt vnuz cuz toto. quia sūt in vnitate totius. pars tamē non est idem cū suo toto. Sz respondendo ad questionez ꝑm ꝙ mota fuit ī principio. Premittenduz est primo ꝙ totū cathegoreumatice ꝫ ꝓprie sūptū ē ens pfectū ex suis ptibus. ꝫ hoc ꝺicitur multiplicit. s. ꝺe toto vniuersali. ꝺe toto ꝺiffinibili. ꝺe toto essentiali. ꝺe toto q̄titatiuo. questio intelligitur ꝺe toto tertio ꝫ quarto mō sūpto. hz Alꝫ solum moueat questionez ꝺe toto q̄titatiuo. 2° preittenduz ꝙ cū querit vtruz totum sit sue partes. questio ꝺupliciter pōt intelligi. vno modo formal. alio modo realiter. Similit ꝺe ptibus possumus loqui ꝺuplicit. vno mō ꝺiuisiue sūptis. alio mō collectiue. His premissis ꝺe mēte Burlei ponunt īfrascripte cōclusiones. Prima cōclusio. Totum per vnitatem realiter

diſtingūt ab oibus ſuis ptibus ſimul ſūptis
Iſtaz cōcluſionem arguit ſic.p illud diſtin
guitur totum realiter ab oibus ſuis ptibuſ
ſimul ſūptis.quō eſt ī toto ⁊ non in ptibus
ſuis omnibus ſimul ſūptis.ſz vnitas eſt in
toto que non eſt in oibus ſuis ptibus ſimul
ſūptis g°.pz cōſequentia ⁊ aſſūptuz ſimil'r.

Et ſi queratur quid ē illa vnitas. reſpō
detur q̄ ipſūmet totum.Et concedit cōſe
quenter q̄ totū ſe toto diſtinguitur realit̄
ab omnibus ſuis ptibus ſimł ſūptis.⁊ hoc
capiēdo totū cathegoreūatice. ⁊ nō ſicathe
goreūatice. 2ª cōcluſio totum diſtinguit̄
realit̄ ab omnibus ſuis ptibus ſimul ſūptq
per omnes ſuas ptes ſimul ſūptas.pz quia
totū per vnaz partez diſtinguitur realiter
ab alia pte.⁊ p aliam ptem ab alia.⁊ ſic de
oibus. 3ª cōcluſio totum p vnaz eius par
tem realiter diſtinguitur ab alia pte.pz ex
quo illa eius ptem hz totū ⁊ non alia eius
pars. 4ª cōcluſio ps diſtinguitur realit̄
a ſuo toto p priuationez aliaꝝ partiū quaſ
habet totum.⁊ non illa ps.pz ſatis Sed
quia hec oppinio non ē vera q̄tuz ad duas
concluſiones primas.vt pz ex argumentis
adductis in oppoſituu queſtionis.⁊ eſt con
tra comentatorē cōmēto i7°.qui videns q̄
Aꝛ mouet queſtionez ⁊ arguit tantum ad
vnam partem ꝓbando q̄ ps non ſit idem
cū toto ſuo non ponendo aliaz ſolutionem
dicit q̄ ꝓmo oppoſitus iſti.ſ. quē facit Aꝛ
ꝓbando q̄ ps eſt aliud a ſuo toto nō exprí
mitur.ſ.ab Aꝛ ꝓpter eius famoſitatem.⁊
ille eſt ꝓmo ꝓbans q̄ ps ē idez cū ſuo toto
ſic arguendo.Si omnis ps eſt aliud a ſuo
toto.g° omēs ptes ſunt aliud a ſuo toto.ſed
totuz nihil aliud eſt niſi aggregatio ſuarū
partium.g° totum ē aliud a ſe toto.qō eſt
impoſſibile q̄r. Et comentator reſpodē
do ad hoc argumentū dicit q̄ hic ē ſophyſ
ma cōpoſitionis ⁊ diuiſionis.ſ.dū arguit̄
ſic.omnis ps eſt aliud a ſuo toto.quia cōſe
quens pōt capi collectiue ⁊ diuiſiue.Collec
tiue autē capiendo eſt fl'm.⁊ cōſequētia nō
valet.quoniaz dicit comentator. vnaqueq
ptium bene dicitur eſſe aliud a ſuo toto .ſz
oēs partes inſimul non poſſūt dici a toto
aliud.quia oēs ptes inſimul ſūt ipſū totuz

Si aūt capiatur diuiſiue ipſuz ē veruz. ſz
tūc non valet vltima conſequētia. Er q°
pz comētatorez velle q̄ totuz ſit realit̄ cō
cū omnibus ſuis ptibus ſimul ſūptis. Nec
verificatur illa ꝓpoſitio comētatoris oēs
partes inſimul non poſſūt dici aliud a ſuo
toto.per hoc q̄ oēs partes inſimul non ſūt
aliud.vt dicit Burleus extorquēdo dictuz
comētatoris ad ſenſum extraneū.quia tūc
non eſt ad ꝓpoſituz ſuuz.ſz hz intelligi vt
parum ſupra declaratuz eſt. Et tenendo
hoc reſpondetur ad argumēta Burlei i op
poſitum facta. Ad primuz negat̄ q̄ mā
⁊ forma ſimul ſūpte non ſūt per ſe cātum
ex materia ⁊ forma.imo ſūt per ſe cātū ex
mā ⁊ fōma.quia ipſū cōpoſitū.⁊ vlt̄ius nō
ſequitur materia ⁊ forma ſimul ſūpte cōſti
tuunt cōpoſituz.ſz cōpoſitum non conſtitu
it cōpoſituz g° ⁊c.quia non bene ſūitur mi
nor.quia deberet eſſe plural̄ ſicut maior.
Unde ſi argueret̄ ſic.mat̄ia ⁊ forma ſimul
ſūpte cōſtituunt cōpoſitū.ſz cōpoſituz non
eſt cōſtituentia cōpoſituz g° ⁊c.bene valerz
cōſequentia.ſz tūc negaret̄ minor. deinde
dicitur q̄ mat̄ia ⁊ forma ſimul ſūpte ſunt
aliqd.⁊ q̄ ſūt aliqd cātuz a ſe.ex quo nō ſe
quitur q̄ nō ſint prime cāe aut q̄ ſint pri
ores ſe.ſz ſolum ſequitur q̄ ſūt priores il
lo cāto a ſe. Conceditur vlterius q̄ hec ē
vera.mat̄ia ⁊ forma hois ſimul ſūpte ſunt
riſibile q̄uis non ſint riſibiles. Ad ſe-
cundū principale negat̄ q̄ ſequatur q̄ diſ
ſolutis ptibus alicuius hōis remaneat to
ta entitas.ſiue eſſentia eius.quia facta diſ
ſolutione forme a mat̄ia hōis ipſe nō ſunt
aliqd.⁊ p ꝫñſ non ſūt aliq̄ entitas ſiue eſſē
tia alicuius hōis.nec aliqua illarū eſt mat̄
ia ſiue forma.aut ps eſſentialis indiuidui
humani.ex quo ex eis nullū tale conſtituit̄
⁊ ſic ſequitur q̄ hō remaneat poſt ſuaz cor
ruptionem. Ad ltiuz principale cuz aī
ſic.quecūqz ſūt eadez eidez numero ſūt eaď
int̄ ſe.ſz oēs ptes ſimul ſūpte ſūt id̄ toti p
poſitionez.g° oēs ptes ſimul ſūpte ſūt eeď
inter ſe.negatur cōſequētia.quia non bene
ſūitur minor.que deberet eſſe iſta.oēs ptes
ſimul ſūpte ſūt eedez toti.que negatur.ga
ex ea ſequitur q̄ quelz eaꝛ ē eadē cum ſuo

toto. ꝓpter ly eedem poni in plurali nuō. Et concedit vlterius ꝙ matia ⁊ forma simul sūpte sūt vnū numero. quia cōpositū ex quo non sequit ꝙ materia sit forma vel ecōuerso. Et similiter cōcedtur ꝙ oēs ꝑtes vniuersi simul sūpte sunt vnū numero quia sūt ipsū vniuersū qō est vnū numero Nec ex hoc sequitur oppinio Dermenidis ⁊ Melissi dicentiz sic esse oīa vnū numero qō nihil aliō ab illo sit. Et pit concedi pōt ꝙ substantia ⁊ accidens simul sūpta st vnuz numero per aggregationez. q̄uis nō sint vere vnuz. ¶ Ad quartum principale concedendū est ꝙ quatuor sūt mille. sz vlt ius negandū ē ꝙ ptes qualitatiue sūt partes q̄titatiue. ⁊ ꝙ siplicia sūt cōposita. quia ex numero plurali in ꝓposito non lz inferre numerū singularez. nec econuerso. Concedi tamē pōt ꝙ partes qualitatiue sūt aliquid qō est ptis q̄titatiue. ⁊ ꝙ siplicia sūt aliqd qō est composita.

x quibus demon

strant. Dubium hic mouet Burleus an possibile sit toto continuo quiescēte ptem eius moueri ſm locum. Ad qō respondendo ponūt alique cōclusiōes. Pa possibile est ptez cotinui moueri motu locali mixto cū rarefactione vel condēpsatiōe toto quiescente. seu altera pte nō mota. pz vbi vna ps aeris quiescat altera calefacta ⁊ rarefacta. ⁊ ex consequenti localit mota.

2a cōclusio. Impossibile est ptem continui moueri motu locali puro toto quiescēte seu altera parte non mota. pz quia tunc superficies media inter totā ptem motaz tali motu si sic esset ⁊ totaz ptem quiescentē simul moueret ⁊ gesceret ad motū ⁊ quietē istaruz partiuz. qō non sequeret i motu locali mixto. Sz contra hanc determinatōnem instatur deducendo aliquas cōclusiones inconuenientes. Quarum prima ē ꝙ aliquod corpus ē cuius quelz pars mouetur motu locali recto. ⁊ tamē ipsum est cōtinue in eodez situ adequate. 2a cōclusio ꝙ aliquid quiescit. ⁊ tamē nec per se nec ꝑ per accidens. 3a conclusio ꝙ aligd simul mouetur motibus contrariis. Pro pria ponatur ꝙ sit aliqō corpus spericuz cuius dyameter sit bipedalis. ⁊ capiatur ps eius essentialis sperica habēs dyametruz pedalem que rarefiat totalit uersus circūferentiam corporis. sic ꝙ in ea sit latitudo rarefactionis incipiēs a centro a non gradu. ⁊ tiatura ad quatuor ad pūctuz medium semidyametri totius. pars alia superior totaliter condēpsetur superficie eius cōuexa cōtinue remanēte imobili. ita vz ꝙ ī illa sit latitudo condēpsationis incipiens a quatuor in pūcto medio semidyametri ⁊ tiata ad non gradū ī superficie cōuexa. ⁊ tūc quia tantuz cedet pars superior ꝑ condēpsationē sicut inferior ꝑ rarefactionē plus occupabit. Sequit ꝙ corpus illō cōtinue remanebit eiusdez q̄titatis ⁊ in eodez situ. ⁊ tamē quelz pars eius mouet localiter cū quelibz rarefiat vel condēpsetur. Pro 2a capiat casus Burlei vz ꝙ vniuf aeris vna medietꝫ totaliter rarefiat ad vnaz dīam positionis ⁊ alia ad opposituz. Tunc dicit ꝙ superficies media gelcit ⁊ nō ꝑ se vt pz. Sz ꝙ nec etꝫ per accidens arguitur. quia oē quiescens ꝑ accidens quiescit ad quietez alt ius ꝑ se. sz illa superficies non quiescit ad quietez alt ius ꝑ se. ex quo totus iste aer cuius est superficies mouetur ⁊ quelz pars eius igit ꝛc. Pro 3a capiatur virga que ex vtroq latere flectatur equalr. ⁊ tūc arguitur ꝙ talis virga mouetur simul motibus cōtrariis. quia cōdempsat ⁊ similit rarefit gō ꝛc. Probatur assūptuz ꝑ prima pte. quelz ps huius vge condēpsatur. gō ꝛc. Probatur antecedēs q̄libet superficiet huius virge inter cōuexaz ⁊ cōcauā condēpsatur igit. Antecedēs ꝓbat quia quacūqz tali superficie capta illa est superficies cōcaua alicuius ptis illius virge q̄ vt notum ē condēpsatur. quoniaz cuiuslibz qō curuatur superficies concaua condēpsatur ꝛc. Pro 2a parte idez assūptuz cōstr arguitur. quelz superficies huius virge inter cōuexam ⁊ cōcauam rarefit. gō quelibet eius ps rarefit. gō ꝛc. Antecedēs ꝓbat q2 quacūqz tali superficie data illa est superficies cōuexa alicuius ptis ipsius virge que rarfit. q2 cuiuslz qō curuat superficiet cōuexa

rarefit. Ad primaz conclusionez negari posset q̄ quelz pars illius corporis moueat localiter sic q̄ mutet situz.qz vtraqz medietas eius ē cōtinue in eodē situ sicut ipsū totum. Ad scōam dicitur q̄ illa superficies media quiescit p accidens ad quietē aeris per se.non simpliciť sz quiete opposita motui.quo variet situm ꝟz totuz. Ad t'tiaz sūt plures responsiones quaz quelz tamen negat conclusionez. Quidaz dicūt q̄ taľ virga nec rarefit nec condempsať.ꝛ vlteriuſ negant q̄ quelz eius superficies ītrinseca raꝛ fiat vel condēpsetur.ꝛ eodez modo dicūt ō ptibus.cōcedunt tamē q̄ quelz ps tiata ad superficiem cōuexaz rarefit.ꝛ q̄ quelz tiata ad superficiem cōcauaz condēpsatur .et quia non maior ps tiatur ad superficiez cōcauam q̄ ad cōuexaz vel ecōtra.ío nó maīō ps rarefit q̄ condēpsať.nec ecōtra q̄r ꝛc.

Alii dicūt q̄ nec illa virga nec aliqua ps eius rarefit aut condēpsatur.ꝛ similiter q̄ nullla eius superficies rarefit aut condēpsať Unde imaginanť hoc contingere sicut accidit in alluta siue corrigia si ad dr̄as oppositas trahatur.tūc enz rarefit ꝟz longitudinē.ꝛ ꝟz latitudinē seu ꝑfunditatez condēpsatur.ꝛ cum in ea motus rarefactionis nō sit maīō motu condēplationis ꝛ ecōtra Ideo.absolute dicendū est illaz alluta esse eque magnaz sicut prius.lz sit maior ꝟz lōgitudinez q̄ prius.ꝛ minor ꝟm latitudinē seu ꝑfunditatez.Sic in ꝓposito cōtingit de virga q̄ superficies exteriores rarefiūt ꝟm longitudinez.ꝛ ꝟm latitudinez seu ꝑfūditatez condēpsātur.Superficieſ vero interiores cōdēpsantur ꝟm longitudinez.ꝛ ꝟm latitudinez seu ꝑfunditatē rarefiunt.ꝛ qz tales supficies equaliť ꝛ eque velociter raꝛfiunt ꝟm longitudinē sicut condēpsatur ꝟz latitudinez vel ꝑfunditatez aut ecōuerso.hinc ē q̄ neqz rarefiunt neqz condēpsanť. Et similiť dicendū ē de ptibus ꝛ tota v̄ga.

Alii vero dixerūt q̄ hec virga nec rarefit nec condēpsatur.ꝟz concedūt q̄ eius medietas supior q̄ sit.a.rarefit ꝛ eque condēpsatur velociter eius medietas inferior que sit.b.ꝛ ío cū nō sit maior motus condēpsationis nec intensiue nec extensiue motu rarefactionis neqz minor ꝟz equalis.sequitur q̄ virga ista nec rarefit nec cōdēpsať. Hoc aūt pōt sic demōstrari.Et supponamus ꝑ° q̄ inter maius ꝛ minus sit dare equale. h° ꝑz satis.quo stante ponamus q̄ taľ virga sit ꝟm longitudinez bipedalis q̄titatis.et flectatur taliter q̄ linea cōcaua extremalis que sensibiliter cōdēpsatur fiat v̄bigr̄a pedalis ꝛ linea extremalis cōuexa que sēsibiliter rarefit fiat tripedalis q̄titatis.ꝛ sit linea concaua.c.ꝛ cōuexa.d.ꝛ q̄titatq̄ pedaľ quam prius habebat ista virga sit.e.Et aꝛ sic.datur in hac virga linea maior .e.qz d.est talis ꝛ datur minor quia.c .g° datur equalis.e.ꝑz consequentia ex suppositō. sit g° illa linea.f.ꝛ tūc ꝑz q̄ tota ista pars que intercipitur inter.c.cōdēpsatur.quia quelz eius linea est minor.e.ꝛ similiť tota illa ps que intercipitur inter.f.d.rarefit.quia quelibet eius linea est maior.e. Et si arguerētur q̄.b.medietas inferior non ꝟm se totā condēpsatur.quia si.a.esset seperata a.b.ad huc.b.eodez modo se haberet sicut nūc. si tūc aliqua eius rarefieret.g° ꝛ nūc. Respōdetur negando maiorez.verūtamē dicitur q̄ vbi tūc oīo consimiliť se haberet.b.sicut nunc se hz q̄ tūc totaliter condēpsareť.Et loquendo de.f.linea media que cōtinue est bipedalis q̄titatis ꝑz q̄ nō sequitur o͡ a eius duo puncta mediata cōtinue erūt ꝓpinquiora.g° condempsabitur vt ꝑz ex dictis.

ícut autem phy

sici de principiis rerum naturaliū antiqui diuersiode opinati sūt. Quidā posuerūt tantū vnū punctū dicētes oīa esse vnuz sic q̄ non multa sūt entia nec aliud q̄ tale principiū vt pmenides qui posuit tale principiuz finitū ꝛ īmobile. Et melissus qui posuit ipsū infinituz ꝛ īmoble.ꝛ hi fuerūt non naturaliť loquentes.quia negauerūt motum. De naturaliť autez loquentibus fuerūt quidaz qui solū posuerūt vnū principium māle.ꝛ hi diuersificatiť sť quoniaz quidaz dixerūt ipsuz esse aerez ex eo q̄ minime sensibilis est.Alii aquam ꝓpter eius nimiam fluxibilitatem.vt vbiqz

esse possit ad generationē. Alii dixerūt illō esse ignez ꝓpter eius durabilitatez ꝓpter esse a contrariis maxime remotū. Nōnulli vero posuerūt illud esse mediuz inter ignē ⁊ aerez. vl̄ inter aerez ⁊ aquā vt a contrarietatibus que in elementis repiūtur sit maxime remotū. Nullus aūt posuit tale principium esse ẽraz ꝓpter eius stabilitatem ⁊ sensibilitatez nisi Esiodus qui nō fuit philosophus sz legista vt comentator dicit 2° methaphysice. Diuersificabant̃ etiā predicti quo ad moduz generationis reruz ex tali principio. Quoniā quidam posuerunt res naturales generari ex illo prīcipio fm rarum ⁊ dempsuz. Alii vero vt platonici fm magnuz ⁊ paruuz. ⁊ primi dicebāt rarum ⁊ dēpsū esse principia formalia ⁊ contraria. Alii vero magnuz ⁊ puum esse principia materialia ⁊ contraria. spēm vero sine ydeam esse principiū formale. Et hi oēs ponebant aliqua contraria fm excellentiaz ⁊ defectum. magnum enim dicit excellentiam. ⁊ puuz defectum. sil̄r raruz vt sequitur caliditatem excellentiaz dicit. ⁊ dēpsuz vt sequitur frigiditatē dicit dffectū Alii de naturaliter loquentibus q̄dāmō posuerunt vnuz principiuz reruz naturaliuz. et quodāmō multa vt. Anaxagoras. Anaximādros. ⁊ Empedocles. Oēs nāqz hi in hoc conueniūt q̄ erat vnū principiuz matiale omniū vz vnū chaos cōfusū ex quo p segregationez fiunt aliqua principia ex quibus res naturales generant̃. Differebat tñ Anaximandros ab Anagora in hoc solum quia ponebat illud chaos cōfusuz ⁊ infinitū ⁊ alia principia ab eo separi per alt̃atiōez.

Anaxagoras vero dicebat illud finitū esse ⁊ prīcipia alia p segregatiōez ab ipso seq̄ strari. Anaxagoras vero ⁊ Empedocles in pluribus diuersificati sūt. quoniaz Empedocles posuit mūduz ifinities generari ⁊ corrūpi fm segregationez in qua aliq̄do erat status ⁊ cōmixtio principioz que vocabat elementa. ⁊ qō p tantū tēpus manēt segregata. ⁊ tūc est mūdus. ⁊ p q̄tū postea manēt cōfusa ⁊ tūc ē chaos ⁊ corruptus est mundus. ⁊ hoc dicit infinities generari vel fieri. Anaxagoras autem posuit ipsū chaos ab eterno fuisse ⁊ intellectum aliquādo incepisse segregare principia ex quibus fiunt alia. ⁊ tūc mūduz incepisse. Et quia hec segregatio nūq̄ cessabit. quia ē infinitorum principioz cōsimiliū ⁊ cōtrariorum. puta infinitarum ptium carnis ossis sanguinis ⁊c. Ideo mundus nūq̄ corrūpet̃ ⁊ sic multplex fuit dīa inter Anaxagoraz ⁊ Empedoclez. Prīa quia Empedocles ponit mūduz ifinities generari ⁊ corrūpi. Anaxagoras vero semel fuisse genitum et nunq̄ corrūpi. 2ª quia Empedocles ponit illud chaos esse q̄dāz diuinū. ⁊ alia prīcipia se ipsis seḡgari. ⁊ ab iuicē postmodū pmisceri. Anagoras vō nō posuit illō chaos esse q̄dā diuinū sz intellectuz qui segregabat alia principia ex quibus res naturales fiunt. 3ª quia Empedocles ponebat statum in segregatione illorum principiorum. Anaxagoras vero dicebat segregatōnem illam in infinitum ꝓcedere. 4ª q2 Empedocles posuit finita principia. s. quatuor elementa. Anaxagoras autē posuit infinita principia consimilia ⁊ contraria vt infinitas partes carnis ossis ⁊c. 5ª quia Empedocles posuit elemēta esse principia carnis ossis ⁊c. Anaxagoras vero contrarium. 6ª quia Empedocles posuit generationem ⁊ corruptionez fieri p litez ⁊ amicitiaz. Anaxagoras vero per congregationē ⁊ segregationem ⁊ cetera.

¶ uezitur utrum.

for ª añq̄ generet̃ in matia preexistat. Et arguitur q̄ sic. Primo quia nisi sic esset q̄ forma anteq̄ ꝓduceretur sīplici ter aliquo modo in materia nō preexisterz sequeretur q̄ eius ꝓductio essz creatio ⁊ nō generatio naturalis. cōsequens fl̄m. ⁊ ꝓbatur cōsequentia. quia illius forme ꝓductio est creatio que fit nullo eius preexistente in matia in qua introducitur. vt dicit̃ de aīa intellectiua. sed si forma generanda nullo modo preexisteret in matia. tūc nihil eius preexisteret in matia ex quo fieret. vt pz. g° eius ꝓductio esset creatio. 2° si forª generanda nullo modo preexisteret in mā

sequeretur q generatio forme substantialis esset violenta. consequēs est fl'm. quia ē naturalis ⁊ a natura intenta. cū sit via in naturam p Alz 2° physicoz. ⁊ ꝓbatur consequentia. quia illud est violentū qđ est solū a principio extrinseco. sz si forma nullo modo preexisteret in materia eius generatio esset solum a principio extrinseco. g° essz violenta pz cōsequētia. ⁊ maior ab Alz 3° ethicoz vbi dicit q violentum est cuius principium est extra. ⁊ minor satis nota ē.

3° omnis transmutatio est inter t'minos eiusdem generis. sed generatio forme in materia est transmutatio. g° est inter terminos eiusdem generis. cum g° t'minus ad quem generationis substātialis sit de genere substantie sequitur q t's a quo ē et de genere substātie. Alut g° t's a quo generationis substantial' est priuatio forme generande. aut forma que corrūpitur. aut fōma generanda f'm esse dīnutū in materia preexistens coagens cū agente extrinseco ad sui ꝓductionem f'm esse cōpletum ⁊ generationem faciens naturalez. vt pz p sufficientem diuisionez. Non est priuatio cū sit non ens vt postea patebit. nec forma q̄ corrūpitur. quia illa est terminus corruptiōis ⁊ idem non est t's duaz mutationū oppositarum. g° relinquitur t'tium. vz q talis t's a quo est forma generāda f'm esse pfectuz que in materia existit f'm esse imperfectuz

4° priuatio forme ꝓducende est in mā ante eius generationem. sz in materia nō pōt esse priuatio simpl'r nulli actui pmixta. quia a tali in habitum īpossibilis est regressio. g° priuatio que precedit formā in materia est alicui actui pmixta. sz ipsa nō pōt esse alicui actui pmixta nisi secum preexistat forma generanda f'm esse incōpletum. qđ dicitur esse in potētia f'm ēē completi f'm q ab agente naturali ꝓducitur. ⁊ dicitur ēē in actu. g° forma generanda anteq̄ ad actum cōpletum ducatur aliq̄l'r in materia preexistit. tota deductio patet cum maiori ⁊ minor declaratur. quia omnis actus qui inuenitur in materia cuz priuatione aut est forma precedens aut for[a] sequens. p sufficientez diuisionē. sz forma precedens non est mixta cū priuatione. g° relinquitur q sit forma sequens generāda Et q forma precedens ī materia existens non sit mixta cum priuatione probatur quia nulla forma existens in suo esse cōpleto est admixta priuationi. cū per admixtionem forme cū priuatione declinat forma a suo esse purissimo. sz forma precedēs ī mā existens est in suo esse cōpleto. ⁊ reponit in diuiduuz in specie determinata. g° ista nō ē admixta priuationi. relinquitur g° q solum forma generanda f'm actum cōpletuz preexistens. tamen f'm actum incōpletum debet dici admixta priuationi. Et hanc sētentiaz videtur velle Alz vbicūqz dicit fōmaz ab agente naturali deduci de potētia ad actum. Idez autez videtur 7° methaphysice duz dicit q principium artificialium est in cognoscente. ⁊ principiuz naturalium in moto. Idē videtur sentire Aueroys 8° methaphysice duz dicit q agēs nō largitur multitudinē. sz pfectionem. ⁊ 12°. methaphysice vbi dicit q generans aīam non ponit esse in materia. sz extrahit illud qđ ē in materia aīa in potentia ad illđ qđ tē aīa ī actu. Unđ ex hac auctoritate arguitur sic. In generatione forma extrahitur đ potentia ad actū. Quero g° de illa potētia que ducitur ad actum puruz nō permixtū potentie. vtrum sit cōpositum. vel matia vel forma generanda que preexistat sue generationi q̄tum ad esse cōpletuz sub ēē cōpleto ⁊ potentie admixto. non pōt dici cōpositum vt pz. nec matia etiaz ē huiōi potentia que deducatur ad actum. quia respectu eiusdez debz prio dici potētia ⁊ postea actus. sz materia non est actus. g° ⁊c. relinquitur g° q illđ est forma. In oppositū est Alz p9 predicamēt dicēs q generatio est progressio de nō esse ad esse. Et 5° physicoz dum dicit generationem esse mutationem de negato ī affirmatuz. Et primo de generatione dū dicit formaz substantialez simpl'r generari ⁊ capē esse. ex quo sequit eam nullomodo prius fuisse. Ista questio sz sit' insueta apud plures. hic trī principalit' mouetur vt videatur q̄tum veritatis contineat oppinio Anaxagoꝝ q posuit formas

in materia latitare Propt̃ qō aduerten
dum q̃ de queſtione premiſſa apud ve'es
in genere repte ſūt tres oppiniones Da
qō fuit Anaxagore qui poſuit oēs formas
eſſe actu in mā ⁊ in ea late plurimas.⁊ q̃
generatio non eſt eductio eaz de potētia
ad actum.ſz manifeſtatio quedā ipſaz per
occultationem aliōz que ꝓhibent ipſas ēē
manifeſtas. Cōtra quā opinionez multa
ex dictis Aliz obici poſſūt. Nam ea data ſe
quitur q̃ nihil vere geñratur aut corrūpi
tur.ſz ſolum ſm apparentiam. Item q̃
in ifinitis ſunt infinita.ex quo ex quolz ī
finite generatur ſeu manifeſtatur quodlz.
Item q̃ intellectus quē ipſe ponebat nō
eſſet faciens aliquid.ſz ſegregans tantum.
Et ſi queratur vnde hz q̃ ſegreget non
poterit ratio aſſignari.quia tantum cōpe
tit ei aggregare q̃tum ſegregare. Itez
nō fieret vniuocuz ab vniuoco.ſz illud qō ī
eſt non conueniens cū agente manifeſtare
tur. Item non poſſz iſta poſitio aſſignaꝝ
vnde veniāt forme ethōgeneoz ſicut ſunt
forma hōis aut equi manus aut pedis.Iſta
enim dici non poſſūt eſſe in quolz. 2a po
ſitio fuit Pitbagore philoſophi antiquiſſi
mi.⁊ poſt eum Platonis qui dixerunt for
maz ante eius generationem nullomō eſſe
in materia.ſz tantuz in luce prime intelli
gentie formaz datis.que ſuo luie irradi
ando has materias inferriores ſm q̃ pluſ
aut minus de illo luie iſte recipiunt.⁊ ꝓp
ter varias eoz ꝓportiones ⁊ diſpoſitiões
in eis varias formas īducit.recte ſicut ſol
ſua luce irradians diuerſaſ ſupficies corpo
rum non tranſparentiuz in eis varios gi
gnit colores ſm q̃ lux illa in illis ſuperfi
ciebus magis vel minus incorporat.Unō
ſm platonez agentia ꝑticularia non ꝓdu
cunt formas ſubſtātiales in matia.ſz tan
tum eā diſponunt ad receptionez ipſarum
⁊ hanc poſitionē ꝓpte ſecutus eſt Auicena
qui poſuit non primam intelligentiam ſz
infinitam ſpere generabiliuz ⁊ corruptibi
lium appropriataz eſſe formaz datorē.hu
ius oppinionis im.pbatio magis ad dīnū
q̃ ad naturalem ſpectare videtur. 3a vo
poſitio inter duas precedentes mediuz tz
ſ. q̃ forma generanda aliquomō preeſt in
materia ⁊ aliquomō nō preeſt Et in hac ſē
tentia plures conueniūt de ſecta pypatheti
corum.lz in verbis differe videntur.Ult
eniz Lynconenſis q̃ forma anteq̃ generet
ſit in materia in potentia p formaz ſui ge
neris.vz corporeitas quaz dicit eſſe matie
coeternam.cū oē inferius ſit in potētia in
ſuo ſuperiori.ſz non preexiſtit in actu.quia
q̃tum ad modū eſſendi in actu in matia
ꝓducitur a naturali agente deducente ſō
maz corporeitatis ad eſſe in actu cōpleto
ſpēm talez vel indiuiduuz tale.ad qō for
corporeitatē prius fuerat ī potētia. Egi
dius aūt poſuit formaz cōponi ex eſſentia
⁊ eſſe tanq̃ ex ptibus realiter diſtinctis q̃
rum eſſentia ſe hz vt potentia.⁊ eſſe vt act
us.dixit aūt formaz in matia preexiſtere
ſm eſſentiaz ſue generationi.generari aūt
ſz ēē. Albertus ver̃ dixit formā ante ei
us generationez eſſe in materia ſub eſſe cō
fuſo ⁊ diminuto rōe ſue inchoationis in mat
ia 9ti° exiſtens.generari aūt ſm eſſe cōple
tum ⁊ in actu.Unde hec ſūt eius verba p°
phyſicoz tractatu 3° c° 15°. Dicamus ſz
pypatheticorum ſententiaz pfectam q̃ for
ma ⁊ eſt intus in materia p eſſentiam con
fuſam vt diximus ⁊ ipſa cadez numero ē
ab extra per virtutem formatiuaz agenq̃
immiſſaz in materiaz quaz tāgit agens. āt
mediate .aut immediate.mediate quidē ſi
cut orbis mouet inferiora per aerez ⁊ ignē
immediate aūt ſicut ſemen maſculi mouet
ſanguinem ⁊ ſemen femineum immixtuz
in ipſo.⁊ ſic coagulatum immixtum lacti.
Nec intendo dicere q̃ forme ps ſit ab in-
tus ⁊ pars ſit ab agente.quia ſm hoc for-
ma hāret ptem ⁊ ptē.ſed tota eſt ab intus
⁊ tota ab extra ſm eſſe diuerſum.quia ſz
eſſe confuſum tota eſt intus .⁊ ſcdm eſſe in
actu tota eſt ab extra. Adhuc autem ob
ſeruanduz q̃ ex quo ponimus formam to-
tam eſſe intus in materia non poſſumus
dicere q̃ agens agat ad ꝓducenduz eſſen
tiam forme .quia iſta iaz eſt .ſz agit ad ēē
forme.q̃ lz ſit eſſe forme ſicut eſſe cāe.ta-
men eſt eſſe cōpoſiti ſicut eius qō eſt.Et ita
actus agentis t̃minatur ſup copoſitum et

non ſuper ſimplicem eſſentiam forme vel
matie. Impoſſibile eniz videtur eſſe fm in
tellectum q actus alicuius agens fm natu
ram terminetur in ſimplici. ſicut etiã vi
tur in operibus artium que oia in cõpoſit
ſicut in domo ⁊ ydolo t̃minant̃ ⁊c. Ex
quibus dictis Alberti colligi poſſunt queꝺ
predicata pricipalia ſup quibus poitio ſua
fundatur. Primũ eſt q omnis forma q̃
generatur educitur de potentia ad actum
⁊ hec potentia de qua educit̃ eſt intra mãz
⁊ tamẽ nihil eſt de ſubã matie. Secõz ẽ
q õe qꝺ educitur de potentia ad actum ex
trahitur per aliquid mouens. qꝺ aut gene
rato eſt vniuocũ. aut reducit̃ ad vniuocuz
Tertiuz eſt q omis motus inferior qui
ẽ in mã generabiliũ reducit̃ ad motuz celi
qui eſt cauſa ⁊ menſura huius motus p for
maz intelligentie mouentis motuz illuz. ⁊
p formas ſtellarum orbis. ⁊ p virtutes ra
dioruz. Quartuz eſt q nihil fit ex nihilo
fm naturaz. ſz oia que fiunt ꝓcedũt ex inꝺ
terminatis ⁊ cõfuſis inchoatiõibus ſuaruz
eſſentiaꝝ que indicte ſũt materie ⁊ innate
ſemp. Quintuz eſt q nõ quõlz fit ex quo
libet. ſz õe qꝺ fit ꝓcedit ex aliquo ſui gene
ris. ⁊ hoc genus ãbitu ſuo ⁊ extenſiõe ãbit
id qꝺ fit et ſuuz contrariuz. Et iõ cõtraria
ſunt vnum in radice ſui generis. Et
ſi argueretur q fm hoc nõ eſſet dr̃a inter
priuationez ⁊ eſſentiaz forme. Naz ex quo
priuatio nõ eſt purũ nihil ſi eſſentia forme
preeſt ſub eſſe dimuto ſue generationi quo
ad eſſe cõpletuz. videt̃ q huiõi forme eſſen
tia ſub eſſe confuſo accepta non ſit aliud q̃
ipſa priuatio. Huic põt reſponderi per
diſtinctionez quã poit Albertus de priua
tione c° iz° eiuꝺẽ tractatus. vbi vult q pri
uatio duo importz. ſ. negationez forme et
aptitudinez ſubiecti ad formaz. q̃tũ ad ca
rentiaz ſiue negationez forme priuatio ni
hil ẽ. iõ nec ſaluatur in motu nec ĩ mobili.
Si aũt accipiatur vt dicit aptitudinez ad
formam. cõtinue in motu perficitur. Et ſi
talis aptitudo cõſyderetur vt res quedam
formalis ſic manet ⁊ ſuplemẽtuz accipit ĩ
actu. Eſt igr̃ itẽrio Albertiq priuatõ iq̃
tũ ẽ aptitudo ad formã ſeu forme ichoatõ
non differt eſſentialiter a forma. ſz tantum
fm eſſe eo q inq̃tuz eſt aptitudo ad formã
dicit ipſaz formaz ſub eſſe impfecto quam
eſſentiaz dicit forma ĩ tcrmio motus ſub
eſſe perfecto. Sed ſi huiõi aptitudo accipi
atur vt res q̃ꝺã formalis habẽs cõplemẽtũ
in actu. tũc eſt idez q ipſa forma. ⁊ q̃tũ ad
ipſaz eſſentiam ⁊ q̃tuz ad eſſe. eo q tunc ẽ
in termino motus. Ex quibus ſequitur
q idez realiter eſt priuatio ⁊ motus ꝓ for
ma fluente. ⁊ forma terians motũ. ſz diuer
ſimode. Naz eſſentia forme vt eſt ſub eſſe ĩ
pfecto eſt priuatio. nõ quidã q̃tuz ad nega
tionez forme ex qua ſũitur nomẽ priuatio
nis ſz q̃tuz ad aptitudinez formalez quam
priuatio in ſubiecto relinquit. ⁊ talis eſ
ſentia vt fluit de eſſe impfecto ad eſſe pfec
tuz dicit̃ motus. vt autez ẽ in terio motus
quieſcẽs ſub eſſe pfecto dicit̃ forma. Se
quitur̃ vlteriuſ q forme inchoatio eſt q ꝺã
modo vnũ ⁊ q ꝺãmodo multa. Eſt enĩ vnũ
in genere ãbiente plura contraria. ⁊ ẽ mul
ta in ſpecie ſz q ad diuerſaſ ſpecieſ in actu
ipſoꝝ contrarioruz p tranſmutationez po
teſt deduci. Et vt hoc clarius intelligat̃
imaginemur materiã habere in ſe cõfuſas
inchoationes formarum. ſz ipſaz non eſſe
contractaz p diſpoſitiones accidentales ad
formaz alicuius ſpeciei fm ẽẽ in actu. tunc
in ipſa eſt vna confuſa inchoatio forme in
genere reſpectu forme ignis ⁊ reſpectu for
me aque. Et ſi ipſa matia diſponat̃ ab a
gente eam tranſmutante p caliditatem ⁊
ſiccitatem illa forme eſſentia que prius
erat ſub eſſe cõfuſo deducetur ad hoc vt ſit
forma ignis in actu. vbi autez diſponatur
p frigiditatem ⁊ humiditatez deducet̃ vt
ſit forma aque in actu. ⁊ ita de aliiſ. Sz
q iſte oppiniones non ſint omnino ad mẽ
tez Arq arguitur. ⁊ primo contra oppinio
nez Lynconienſis q tale ẽẽ in actu forme
ſecũdũ q dicit ipſam generari. aut eſt for
ma ſubſtantilis. aut accidentalis cuz nec ſit
matia nec compoſituz. Si dicatur q ẽ for
ma ſubſtantialis. ⁊ nullomõ prefuit in mã
g° aliqua forma ſubſtantial̃ generat̃ q̃ nul
lo modo prefuit in matia. cuius oppoſitũ
dicit poſitio. Si aũt dicatur q eſt forma

accidentaľ tūc ſequiť q nulla forma ſubā
lis generatur. ⁊ nulla eſſet generatio ſipľr
quō eſt contra Az primo de generatione

2° arguitur contra opinionem Egidii.
quoniā ſi forma generatur ꝟz eſſe vt dicit
ipſe. quero de illo eſſe forme ſcōm q ꝑdu
citur in materia. vtrum ſit forma ſubſtan
tialis vel accidentalis. ſi eſt forma ſubālis
cū etiā eſſentia forme ſit forma ſubſtātiaľ
quia de illa loquitur. tūc ſequeretur q for[a]
ſubſtantialis cōponereť ex duabus formiſ
ſubſtantialibus tanq̄ ex ptibus eſſētialibz
rōe diuerſis. conſequēs fľm. cuz forma ſit
ſimplici ⁊ inuariabili eſſentia conſiſtens p
auctorez ſex principioruz. Si vero eſt for[a]
accidētalis tunc ſequiť q forma ſubſtātia
lis cōponitur ex ſubſtātia ⁊ accidēte. ⁊ cum
ipſa ſit vnū p ſe tūc ex ſubā ⁊ accidente fie
ret vnuz p ſe qō eſt impoſibile. 3° inſtať
cōtra opinionē Alberti. Naz ſi priuatio ⁊
forma eſſent eſſentialiť idem tūc priuatio
⁊ forma non contrariarētur. cōtra Az pri
mo phyſicoz. ⁊ pz cōſequentia. quia illa q̄
ſūt eſſentialiť idem nō contrariantť. aliter
idez ſibi ipſi eſſet contrariuz. Item ſeq̄
retur q priuatio n̄ corrūpeť in aduētu fō
me. cōtra Az in hoc primo ponentez dīaz
inter maťiaz ⁊ priuationē in hoc q mā p
manet ad aduentuz forme. ſz corrūpiť pri
uatio ⁊ nō ꝑmanet in aduētu forme. ⁊ pro
batur cōſequentia. q2 illa aptitudo formaľ
que dicitur eſſe priuatio aut ꝑmanet aut
non. Si dicatur q nō ꝑmanet tunc ſequiť
q forma que generaťur nullo mō prefuerit
in materia. cū ſoluz rōe taľ aptitudinis di
catur forma ſuā generationē precedere. cu
ius oppoſitū dicit poſitio. Si aūt dicatur
q ꝑmanet. ⁊ ipſa ē priuatio. g° priuatio p
manet. ⁊ per cōſeq̄ns nō corrūpiť. Nec
pōt dici q Az loquatur de priuatione vt
eſt negatio forme. q2 loquitur de priuatio
ne vt eſt principiuz vnū numero cuz maťe
ia ⁊ dīens ratione. vt pz p Az ⁊ ipſūmet
Albertū. tale aūt nō eſt priuatio vt ſolā di
cit negationez. quia vt ſic nihil eſt. ideo nec
vnuz numero erit cū materia. relinquitur
g° q illud ſit priuatio ꝟz q ē aptitudo for
malis in maťia derelicta q̄r ⁊c. Propť
hec ⁊ plura alia i ꝓpoſita difficultate vide
tur aliter eſſe reſpondendū. Premitten
do primo q triplex eſt potentia materie.
Pria ē potētia pricipaľ q̄ ē idē q ipſa mať
ia. Et hanc inueſtigat Az in illo c°. Subie
cta aūt natura. 2ª eſt potentia eius inſtru
mētaľ āt abſoľta merito cuiuſ quālz fōmā
in ea generandā eſt apta recipe. vnde ſicut
forma ſubālis nō pōt imediate in eius op
ationes exire ſz indiget aliqua potentia vt
inſtrumēto eius eſſe. ⁊iam cōſequente. ſic ō
materia dicere oz. lz in hoc ſit dīa. quia po
tentia forme eſt actiua. ⁊ potentia maťie ē
paſſiua. exeo q ꝓpria opatio forme ē actio
materie vero paſſio. 3ª eſt potētia mať
ie reſpectiua que determinatā formā rīſpicit
⁊ hec in maťia multiplicaťur fm multiplica
tionem formaz generādaz ⁊ corrūpitur
adueniente forma quā reſpicit. ⁊ ea corru
pta nō eſt āplius maťia in potentia ad for
maz illaz. nec āplius forma illa ō potentia
maťie pōt educi. aliter ſeť corruptū poſſet
reuerti idem numero. contra Az 2° de ge
neratione. ⁊ de hac loquitur infra cōmēta
tor. cum dicit. q adueniente forma poten
tia corrūpitur. Premittēdū 2° q dupli
citer aliquid dicitur eſſe vel fuiſſe. ſ. ī actu
⁊ in potentia. Illud dicitur eſſe in actu qō
principaliter exiſtit. ⁊ hoc loquendo de ac
tualitate exiſtentie que huit dēſeruit ꝓpoſi
to. Illud aūt dicitur eſſe in potentia. qō lz
non ſit potentiaľr. eſt tamē in potentia ex
qua ad actuz pōt deduci. fm quez modū di
cimus domū fiendaz. aut eius formaz eſſe
potentialiť in lignis lapidibus ⁊ reliquis
huiuſmōi. ⁊ ꝓportionali mō dēfuiſſe in po
tentia dicatur. Quibus premiſſis ponū
tur due cōcluſiones. Pria cōcluſio Nulla
forma anteq̄ generetur actualiť in maťia
preexiſtit. probatur quia illud non preex
iſtit actualiter in maťia anteq̄ generetur
ad quod cōtinue ipſa eſt in potentia. ſz cō
tinue anq̄ forma generetur maťia ē in po
tentia ad ipſam. igiť ⁊c. pz cōſequentia cū
toto antecedente. 2ª cōcluſio forma ante
eius generationem potentialiť prefuit in
materia. pz quia ante generationez forme
prefuit materia. de cuius potentia potuit

generari ⁊ ad actuꝫ ꝺeꝺuci. Ex quibus ſeq̃ꝫ q̃ forma ante eius generationeꝫ aliquomõ prefuit in materia. ⁊ aliquomõ nõ. prefuit enim in potentia ſꝫ nõ in actu. Ad argumenta ante oppoſituꝫ. Ad primũ negatur cõſequentia. nec vt vbi ponitur ꝺiſtinguitur creatio a generatione naturali. ſed ſic ꝺiſtinguntur. quoniã creatio nõ preſupponit ſubiectuꝫ ꝺe cuiuſ potentia forma ꝓducenda educatur. Nã aĩa intellectiua quo ad ꝓduci nullomõ ꝺependet a matͥia. nec exiguntur in matͥia qualitatiue ꝺiſpoſitiones vt producatur aĩa. ſed ſolum vt ipſa corpi infundatur tanq̃ organo idoneo ad eius ꝺeſeruiendũ opationibus quas eo mediante hꝫ excercere. generatio aũt naturaͥ preſupponit matͥam ꝺe cuius potentia vigore ꝺiſpoſitionũ in ipſa ꝓ agens naturale inductaꝫ forma generãda educitur. Unde forma generanda matͥam ꝺiſpoſitam preſupponit. nedũ vt ipſa in matͥa iducaͤ aut cõſeruet. ſꝫ etiã vt generet. Ad ſecundũ negatur cõſimiliter cõſequẽtia. quoniam omne qꝺ̃ fit ſolum a principio extrinſeco eſt violentum. ſꝫ vltra illud oporteret q̃ paſſũ non cõferret vi. ideſt non haberet naturaleꝫ inclinationeꝫ ad illud. vt colligitur 3° ethycoꝝ. qꝺ̃ tamẽ eſt falſũ. quoniam materia naturaleꝫ hꝫ inclinationẽ ad generationem forme ſubſtãtialis vt ꝓ ipſaꝫ pficiatur. appetit eniꝫ matͥa formaꝫ ſicut feĩna maſculum ⁊ turpe bonum vt poſt aparebit. Ad tertium concedo q̃ omnis motuſ eſt inter terminos eiuſdem generis. ⁊ ꝺico q̃ in generatione forme ſubſtantialiſ eſt ꝺuplex ṫminus a quo ꝺe genere ſubſtãtie. Unus priuatiuus qui eſt priuatio oppoſita forme ſubſtãtiali que generaͭ. quoniã priuatio reducitur ad genus hĩtus ſibi oppoſiti vt poſt oſtẽꝺeͭ. Et alius poſitiuus vt ẽ forma ſubſtãtialis q̃ corrũpitur vt infra ꝺicit cometator. Et cuꝫ ꝺicitur q̃ priuatio eſt non ens. ꝺe hoc infra ꝺicetur. Et cũ aꝺꝺitur q̃ forma que corrũpiͭ eſt ṫſ corruptionis. ꝺici pòt eandeꝫ mutationẽ eſſe generationeꝫ ⁊ corruptioneꝫ reſpectu ꝺiuerſarum formaꝝ. corruptionẽ quiꝺeꝫ reſpectu forme que corrũpitur. ⁊ generationẽ reſpectu forme que generatur. Sꝫ ſi teneremus eas eſſe mutationes ꝺiſtinctas non eſſet inconueniens ꝺicere terminũ intrinſecum vni. eſſe terminũ a quo extrinſecum alteri. vt q̃ forma que corrũpitur eſt ṫs ad uem extrinſecus corruptioni. ⁊ ṫs a quo extrinſecus generationi. Ad quartuꝫ cõceditur priuationeꝫ in matͥa precedere et ipſaꝫ eſſe permixtaꝫ actui ⁊ non tantũ materie. Sꝫ ꝺicitur vlterius q̃ nõ pmiſceͭ actui qui ꝺꝫ generari. ſꝫ illi qui ꝺꝫ corrumpi Unde ſemp in materia cũ priuatione vnius forme cõiungiͭ alia forma. ⁊ cũ forma generatur corrũpitur priuatio reſpectu illius. ⁊ remanet reſpectu aliaꝝ formaꝝ ad quas matͥa eſt in potentia. Et cuꝫ ꝺicit Alꝝ q̃ agens ꝺeducit formã ꝺe potẽtia ad actum hoc eſt cõcedendũ ad hũc ſenſ̃ q̃ agẽs facit q̃ forma que prefuit potentiaͭ ĩ materia ſit in ipſa in actu. Et ꝺiciͭ vltius q̃ principiuꝫ naturaliũ eſt in moto non intelligendo per motum precipue matͥaꝫ ſꝫ cõpoſitum naturale in quo eſt vtrunq̃ prĩcipiuꝫ motus ⁊ operationis actiuũ. ſ. ⁊ paſſiuum. Ad aueroyꝫ ꝺicitur q̃ agens non largitur multitudineꝫ. quia cũ vna forma generatur in materia priuatio ſibi oppoſita corrũpitur. Largitur aũt pfectionẽ qz pfectionẽ fõme ĩ mã inducit quaꝫ priuabat priuatio. Et cuꝫ vlterius ꝺicit q̃ generans aĩam in matͥa extrahit illud qꝺ̃ eſt aĩa in potentia ad illud qꝺ̃ eſt aĩa in actu. hoc eſt cõcedendũ ſub hoc intellectu q̃ ex aĩato in potentia facit aĩatũ in actu. ⁊ ex eo qꝺ̃ erat in potentia aĩa. i. in potentia vt ſubiciatur anime facit actu anima. i. q̃ actu anime ſubiciatur. Et huiuſmõi agens non ponit ẽẽ in matͥa qꝺ̃. ſ. prius fuerit in actu. bene tamẽ ponit in matͥa eſſe qꝺ̃ prius fuit ĩ potentia ⁊ aꝺꝺucitur ad actuꝫ.

ubitatuꝫ utrum

õe cõpoſitũ ex principiis infinitis ſit ignotum. Et arguiͭ q̃ nõ. Primo quia ſi ſic ſeq̃reͭ q̃ ꝺe cõtinuũ eſſꝫ ignotũ cõſequens falſuꝫ. ⁊ ꝓbatur cõſequẽtia. quia õe cõtinuuꝫ eſt cõpoſitũ ex ĩfinitis prĩcipiiſ

vz ex infinitis ptibus q̃titatiuis que sunt eius principia siue cause in genere cãe materialis. cũ omne cõtinuũ in infinitum sit diuisibile qr ꝛc. 2° si õe cõpositũ ex principiis infinitis esset ignotuz .hoc maxime esset p rationez factaz ab Alz que ẽ q̃ cõpositum non cognoscitur pfecte nisi ex cognitiõe suoz principioz que ꝛ quot sũt. sz vbi cõpositum habeat ifinita principia nõ possumus ea cognoscere que ꝛ quot sũt. cũ infinituz fz q̃ infinitũ sit ignotũ. g° ꝛc. Dz arguitur q̃ illud qõ assumit ꝑ suo fũdamẽto sit falsuz. vz q̃ infitũ fm q̃ infinituz sit ignotũ. quia si in itellectu possent esse infinite species intelligibiles tũc aliquid infinituz fm multitudinẽ posset esse notuz. qz infinitas distinctas notitias itellectus posset habere. Dz in intellectu possent esse infinite species intelligibiles igit. ꝓbat minor: quia in intellectu possũt esse due spẽs intelligibiles vel quatuor. vt patz. sz qua rõe due eadem rõe infinite. cũ non plus inuicẽ repugnent infinite species intelligibiles q̃ due. ꝛ q̃to plures in se hz intellectus tãto magis pficiatur ꝛ vigorosior reddat qr ꝛc

Item illud qõ hz diffinitionẽ nõ ẽ ignotum: sz infinituz fm extensionez hz diffinitionem. igit. pz cõsequentia. ꝛ maior colligitur primo topicoz ꝛ 2° posterioz. qz diffinitio datur cã ignorescendi diffinitũ. minor vero habetur a cõmẽtatore primo physicoz dicente q̃ diffinitio infiniti est q̃tuz non terminatuz. Item si vnũ oppositoz ẽ cognitum reliquũ est cognituz. quia oppositorum eadez disciplina. sz finitum ꝛ infinitum sũt opposita. ꝛ finitum est notũ g° ꝛc.

Item Alz 3° physicoz facit tractatum d̃ infinito notificãdo ipsũ fz q̃ infinitũ. ꝛ in octauo ꝓbat motuz primũ esse infinituz. ꝛ tempus esse infinituz. g° infinitum fm q̃ infinitum nõ ẽ ignotuz. In oppositũ ẽ Alz in lra ꝛ cõmẽtator cõmẽto 35° qui ad ꝓbãduz Alz cõclusionez facit tres sillogismos quoz primus ẽ talis in 2ª figura. Omne cõposituz ex principiis infinitis in q̃titate ꝛ in forma est cõposituz qõ non scitur ex quibus cõponitur ꝛ ex quot. sz omne cõpositum notũ est cõpositũ qõ scit ex quibz cõponitur ꝛ ex quot. g° õe cõpositũ ex principiis infinitis ꝛc. est cõpositũ ignotũ. maior hui9 primi sillogisi ꝓbat ꝑ fz sillogismũ hoc mõ in pria figura. Omne cõpositum ex magnitudinibz aut numeris aut qualitatibz nõ scibilibz est cõpositũ ex principiis ignotis sz õe cõpositũ ex prĩcipiis infinitis in q̃titate ꝛ in forma est cõpositum ex magnitudibus aut numeris aut q̃litatibz ñ scibilibz. g° õe cõpositũ ex prĩcipiis in q̃titate ꝛ in forma ẽ cõpositũ ex principiis ignotis. Et hic ponit cõmẽtator hũc ẽmũ ex prĩcipiis ignotis loco illius ẽ qõ nõ scitur ex quibus cõponitur ꝛ quot. mior huius primi sillogisi sic ꝓbatur ꝑ ẽriũ sillogismũ i 3ª figura. Omne ifinituz est nõ scibile. vel õe qõ ẽ ifinitũ in magnitudie. aut numero. aut q̃litate ẽ ifinitum. g° õe ifinitum i magnitudie. aut numero. aut q̃litate nõ est scibile. sz hec cõclusio ponitur loco illius minoris. õe cõpositum ex prĩcipiis ifinitis i q̃titate ꝛ forma est cõpositũ ex magnitudibus. aut numeris. aut qualitatibus nõ scibilibus. quia idez iportãt. Et dicit cõmẽtator q̃ hi tres sillogismi constituũt ex sex ꝓpositioibus. i. premissis quaz due sũt cũ medio. i. ꝓbãtur. s. maior primi sillogismi. ꝛ mior secũdi sillogismi. ꝛ q̃tuõ sũt sine medio. i. nõ ꝓbantur. quia sũt manifeste. sz Alz in sua rõe taceat tres ex eis. quarum due sũt cuz medio. ꝛ alta sine medio ꝓpter breuitatez. Pro dubio preitendum primo ex Aueroy cõmento 36° q̃ partes sũt duplices. s. fm q̃litatez ꝛ fz q̃titatem. Partes fm q̃litatez sũt ptes diuersaruz rõnuz ex quibus essẽtialit cõponit solum totuz sicut matria ꝛ forma substãtial. Partes fm q̃titatez sũt ptes in quas fz extensionẽ diuiditur totũ. ꝛ he in cõtinuo sũt eiusdez rõnis. ꝛ sũt duplices. quia quedam i potentia ꝛ quedaz i actu. Ille dicunt ptes fm q̃titatem i actu que diuisi ꝛ seorsũ possũt existere. sicut ptes equales mimo nata li i illa specie aut maiores. Dz ille dicunt ptes fz q̃titatem i potentia que sz sit potẽti al'r. non tamẽ possũt ꝑ se ꝛ seorsũ existeꝛ ꝓpter puitatem. sz p diuisionem fiatiz corrũpunt. vt ps mior mimo nãli i illa specie

2° premittendū vt colligitur ex Ar in textu q triplicit dicitur infinitū.s.fz ĉli tatem.fm magnitudinez.7 fm multitudi nem. Infinitū fz qualitatez est cōpositū ex infinitis specie differentibz fm q Ana xagoras ponebat vnūqōqz corpus naturale esse cōpositum ex carne osse 7 neruo 7 sic ō infinitis. Infinituz fm magnitudinez ē duplex.successiuū vt motus celi infinitus. aut tēpus infinituz.7 tale dicitur infinitū in potentia 7 pmanēs sicut corpus vndiqz ptensū sine fine.qō infinitum plures ātt quoz cōcesserūt.7 tale dicitur ifinitū i actu

Infinitum fz multitudinē est duplex.s. in potentia.7 est multitudo infitoz non p se seorsū existentiuz.sicut multitudo infita ptiuz lince.aut punctoz suoz.7 ad tale re ducitur infinitū fm diuisionez.vel appositionez.de quo infra dicetur tractatu de in finito.Alio est infinitū fz multitudinē in actu.vt multitudo infinitoz corpuz p se se orsū existentiū.si daret Infinitū aūt fz vi gorem.aut durationē sicut est deus.aut se cūdum priuationez specifice dctiariōis si cut est matia pria non sūt pntis cōsydera tionis. 3° premittendū fm cometatorez cometo primo q ō cāto duplex pōt haberi scientia s.pfecta que hētur p cognitionem omniū ipsoz principioz tā ꝓpinquoruz q remotorū. Et iperfecta que habet ab q3 illoz cognitione. 4° premittendū q sci entia itez est duplex. Quedā eniz est acqsi ta p sillogismum cathegoricum.7 p ꝓpositionem affirmatiuaz de iesse nō āpliatiuaz Et quedā p sillogismū ypothetic.aut per ꝓpositionē negatiuā modalē vl āpliatiuā

Ex his primo pōt apparere qualr hec p positio Ar Infinitū fm q infinitū ē igno tum apud diuersos diuersimode verificat Quidā eniz dicūt q infinitū in potētia si cut sūt motus 7 tēpus.7 infinitū fz diuisio nem vel appositionez bene ē notuz fm q ī finitū.p ꝓpriū cōceptū affirmatiuū.7 p ꝓ positionē affirmatiuā ō inesse nō āpliatiuā quia talia sūt in rez natura.7 ꝓprios cōce ptus possūt cāre.7 de eis possūt fieri demō strationes affirmatiue. Fz infinitū in actu siue cōtinuū siue discretum fm q infinitū est ignotū.sic q nō pōt cognosci p ꝓpriuz cōceptū affirmatiuū.nec per ꝓpositionem affirmatiuā de inesse nō āpliatiuā. q2 nul lum tale pōt esse in rez nata. Unō si de eo habeatur aliqua notitia illa ē solū quid no minis.āt p conceptū sui oppositi negatiue sūpti.aut p ꝓpositionē negatiuā vel āplia tiuaz modalez.aut cōditionalez siue aliquo tali modo.sicut ex quarto huius scit vacuū non esse.vel esse locū priuatū corpore quo ad quid nominis eius.7 ita de aliis. Di cunt igit q cū Ar dicit infinitū fm q ifi nitum est ignotū.nō fuit locutus de infito in potentia.nec de omni notitia.fz solū de infinito in actu.7 q̄tuz ad notitiā p ꝓpri uz cōceptuz.7 p ꝓpositionē affirmatiuā 7c

Et lz verum sit infinituz actu non esse eo modo cognoscibile sicut infinitum in potentia.hec tamē expositio nō vadit ad mētē Ar si ben cōsyderet.q2 Ar hic logt de infito fm cōpositionē.7 dicit q si esset ī finitū fm magnitudinē.aut multitudinez esset q̄tum ignotū.7 si esset infitū fm spe ciez esset quale ignotū.quoniā arbitramur vnūqōqz cōpositū cognoscere cū cognosci mus ex quibz 7 q̄tis sit.7 ly quibus refert ad principia.7 ly q̄tis refertur ad numez principioz. Ult 5° Ar q dato q esset co positū actu infinitū.quia ipsū esset ignotū īq̄tum ifinitum.q2 nesciret sua prīcipia q̄ 7 quot essent.ex quo essent infita.7 p conse quens ipsuz nō esse nō est cā q sit ignotuz hoc modo. Propterea dicūt alii 7 melius premittendo q infinitum fm q infitum esse ignotum duobus modis pōt itelligi. Uno modo q ifitum q̄tum ad rationē for malez fm qua dicitur ifitum seu q̄tum ad ipsam infitatem sit ignotum. Alio modo q q̄tum ad numerū determinatū omīum suarum ptium sit ignotuz.sic q nō cogno scitur numerus aliquis determinatus omniū suaz ptiū fm q est ifinituz.vt si est infitū fz q̄tiatez nō cognoscat aliquis numerus determinatus omniū suaz ptiū q̄titatiua rum actualium nō coicantium.7 si est ifini tum fm formā nō cognoscat aliquis deter minatus numerus omnium suarum ptiū fm formaz seu ipē distictaz. Et fz hoc

ponūt duas cōclusiōes. Prima cōclusio infinitū fm q infitum primo mō non est ignotuz.i.q̄tuz ad rōem formalem fz quā dicit infituz. Et hanc cōclusiōez ꝓbāt aliq̄ rōes supius adducte. Naz finitas ⁊ tmīnatio est cognita.⁊ g° infitas ⁊ priuatio tmīorum pōt esse cognita. Item infinitū sub ratione infitatis diffinit. saltiz diffinitione quid nomis.g° vt sic pōt esse notuz. Et q̄uis infinitum actu non possit cognosci affirmatiue siue esse .ex quo esse nō pōt.neqz cōceptu simplici vō.cognoscitur tamē negatiue siue nō esse.⁊ falso cōceptu.cui nihil cō respondet ad ex̄.sicut cognoscūtur tragelaphus aut chymera. Item de infinito sub ratione ꝓpria infiniti intellectus aliquid affirmat vel negat.g° vt sic ē notū ab itellectu. 2ª cōclusio infinitū fm q infinituz 2° mō est ignotum.s.q̄tum ad determinatum numez omniū suaz ptiū modo supe riusꝰ dicto. Ista cōclusio sic ꝓbat. Id qō nullum hz detinatum numez omniuz suarū ptium nō cognoscitur q̄tum ad determinatū numerū omniū suaz ptiū.fz infinituz non hz aliquē determinatū numerū omniū suaz ptium.g° ⁊c.pz cōsequntia cū maiori.⁊ minor et pz.quoniā si infinituz haberet aliq̄ determinatū numerū omniū suaz ptium tūc infinitū esset ifinitū. Et semp est fmo de ptibus q̄litatiuis vel q̄titatiuis actualibus non comunicantibz.Unde si est infituz fm formā nō est aliquis detinatus nūerus oīum suaz ptiuz formaliuz.⁊ si est infituz fm q̄titatē non est aliquis detīatus numerus omium suaz ptium q̄titatiaz actualium ad inuicē nō comunicantiū.cuius oppoītū est de omni cōposito finito vt pz. Et hanc sententiā videnꝫ expresse innuer̄ vba Alz dū dicit.Tūc enī arbitramur vnunqō qz cognoscere cōpositū cū cognoscimus ex quibus ⁊ q̄tis sit. Et cū hac ꝓpositione cōcordabimus ꝓpositionē priorē dicēdo quoniam infinitū.s.fm cōpositionē fm q infinitum est ignotū.s.q̄tum ad detiatuz nūerū omiuz suaz ptiuz que ⁊ quot sūt. Et idez sensit cometator ī sillogismo prio sue rōnis supius posite dū sūpsit illaz maiorez quā postea ꝓbat in sillogismo sequēte. Dē cōpositum ex principiis infinitis in q̄tita te ⁊ in forma est cōpositū qō nō scitur ex q bus cōponitur ⁊ ex quot.p hanc enīz īnuit q infinitū fm q̄titatem vel formaz est sic ignotū qō nō scitur ex qualibz aut ex quot sit costitutū. Et ad hūc sensū capit Alz propositionez illā infitum fm q infinitum ē ignotū cōtra Anaxagorā q ponebat infita prīcipia rez nāliū tā fz q̄litatē q̄ fz q̄titatē ostendēdo q tūc nulluz cōpositū nāle esset notū.quia sua principia ex quo essēt ifinita nō essent cognita que ⁊ quot essent .et nisi hoc mō itelligeret ꝓpositō illa nō essz ad ꝓpositū Alz vt prius tangebat. Ex premissis vltius ad dubiuz principale pōt respōderi infrascriptas ponendo cōclusiōes

Prma cōclusio sit talis.Dato q esset aliquod cōpositū ex infinitis principiis mō Anaxagore de illo scīa impfecta posset hīri pz cōclusio.quia ad talez scīam habendam de aliquo cōpōsito non requiritur cognitio suorum principioz.vt hītum ē 3° premisso q̄r ⁊c. 2ª cōclusio ad habendā scīaz pfectam de cōpōito ex principiis differentibus spē pz omniū illoz cognitionē haberi pz cōclusio .q2 pfecta scīa de cōpōsito ex aliquibus principiis presupponit omīuz illorum cognitionez iuxta mētez Alz in ꝓlogo. 3ª conclusio ad habendam scientiam pfectaz de cōpōsito ex ptibus q̄titatis non oz omīuz illaz cognitionez habere.pz quia ille sūt infinite. ideo eaz cognitio distincta non requirit ad pfectam cognitionem totius.aliter nullū cōtinuū posset esse notū pfecte. 4ª cōclusiio ad habendā scientiā distinctam de cōpōsito q̄titatiuo requirit ⁊ sufficit cognitio omniuz suaz ptiū q̄titatiuarum actualiū non comīcantiū si tales habuerit.hec cōclusio declaratur.⁊ primo q requiratur.quia illaz omīuz ptiū requiritur cognitio in quas totuz est ꝺiuisibile ipsis in actu sepato remanēt potentibz.fz he sūt dest ptes q̄titatīe actuales nō coīcātes igit ⁊c.pz cōsequentia cū minori. ⁊ maior arguit .quia aliter de toto nō haberet notitia distincta.Qō illō et sufficiat pz ex quo nō requirit cognitio ptiuz potentialiū siue comīcantiū cū ille sint infite. Ex contra

quia ptes potētiales siue actuales cōicantes ita beñ faciūt ad ēē totius sicut actuales nō cōicātes. ꝑ ex gbz rez hz ēē hz cognosci. g° ad cognitionē totius ita beñ requirit cognitio ptiuz potentialiū siue cōicantiū sicut ptiū actualiū non cōicantiū. Itē ipossibile videtur dato aliquo q̄to scire dicer̄ quot sūt in eo ptes actuales nō cōicantes. g° si omī uz illarū distincta cognitio requirit ad distinctā totius cognitionē sequeret ꝺ nullo q̄to distinctā posse hr̄i cognitionē. Itez dato q ps actualis mīma sit digitalis. ⁊ q totū sit cōpositū ex tribus digitis cū dimidio. Quer̄it vtrum cognitis tribus ptibus digitalibus absqz residui notitia totuz sit distincte notū. ⁊ statiz segt̄ ex cōclusiōe q sic q2 ōes partes eius actuales nō cōicātes sūt note. cōsequēs tamē est fl̄m. quia adhuc nescitur tota q̄titas eius. Item arguit̄ stā te eodez casu q nullus pōt scire que sūt ōes ptes actuales nō cōicantes illius totius. et p cōsequēs q de ipso nō pōt hr̄i notia distincta. ⁊ per idem nec de aliquo alio. Nam sit vna pars digitalis. a. alia. b. alia. c. ⁊ sit digitalis sit. d. tūc si tu dicas. a. b. c. esse ōes illiusmōi ptes. Arguo q nō ⁊ signo tres pt̄s digitales diuisione opposita. p prima capiendo. d. cū medietate. c. p 2a medietatē c. cū medietate. b. p 3a meditatē. b. cuz medietate. a. tūc iste sūt ptes illius totius actuales non cōicātes alie a prioribus. g° prius date nō sūt ōes. Et si tu dicas q iste nūc assignate cōicant cū illis. piter g° dicam q ille cōicant cū istis. g° nō magis ille q̄ iste debēt dici ōes ptes actuales nō cōicātes dicti totius. Ad ista respōdeo. Ad prīuz dicēdo q non ōes ptes totius q̄titatiue facientes ad suuz esse faciūt ad suuz cognosci distincte. ita q omiuz illarū preexigat distincta cognitio. quia nō de potentialibz. ex quo nō possūt sepatim existere. nec ꝺ actualibus cōicantibus. quia includunt ī actualibus nō cōicantibus. Ad scōm dicitur q non est ipossibile scire numerū ptium actualium non cōicantium lapidis vel ligni aut alterius totius. lz sit valō difficile. Iō ē et̄ difficile talez distinctā notitiā de toto habere. Naz ille numerus est ens. ⁊ nulluz ē ens qō sit naṫaliter ignotuz. neqz incōuenit multa esse scibilia que nūquz sint scita nec forte vnq̄ scient. Ad ṫtium dicitur q ī casu posito oz illō residuū cognoscer̄. ⁊ q cōclusio intelligitur de tot̄ que ex ptibz actualibus mīmis non cōicantibus adeq̄te cōstituunt. Ad quartū respondet̄ q qualitercūqz fiat diuisio sufficit scir̄ que ⁊ quot sīt ille ptes fm talez diuisionē totū consumentes. Aduerte tamē q ī cōclusiōe dicit̄ si tales habuerit ꝓpter mīma naturalia q ptes actuales nō habēt. qr̄ ad illoz scīaz habendā non requiritur cognitio suaruz ptium actualium. 5a cōclusio ad aliqualit̄ pfectam scīam habendā de toto q̄titatiuo sufficit eius ptes cognoscer̄ ipsuz adequate cōstituentes ⁊ nō cōicantes. sicut duas medietates. tres ṫtias. quatuor quartas ⁊ ita de aliis Ista cōclusio pz primo. quia mīus difficile esz de toto q̄titatiuo pfectaz scīaz habere si opterz oīa mīma naṫalia ipsius nō cōicantia distincte cognoscere. vt pz ex dictis. g° ad aliqualit̄ pfectam scīam habendā de ipso continuo nō requirit̄ oīum illoz mōrum distincta cognitio. ⁊ p cōsequens videtur sufficere aliquas ptes ipsius non cōicātes cognoscere ipsū adequate cōstituentes. sicut sūt due medietat̄. vl tres ṫtie vl alie tales ptes. Naz cognitis talibz ptibus que ⁊ quot ⁊ quāte sūt sufficient̄ totius q̄titatis pōt sciri vt si sciuerimus vnū cōtinuuz esse adequate cōpositū ex tribus ptibus pedalibus nō cōicantibus scīcus ipsū esse tripedale. ⁊ ita de aliis. Item de toto q̄titatiuo qō ē mīmuz naṫale pōt hr̄i pfecta cognitio. ⁊ tamē nō oz cognoscere eius ptes actuales ex quo nō hz. sufficit g° cognoscer̄ ptes eius eo mō quo in cōclusione parū ante dicebatur. 6a cōclusio ad cognitionez pfectam alicuius numeri requirit̄ omiuz suarum vnitatū distincta cognitio. pz q2 nisi quelz vnitas esz distincte cognita nesciremus aliquo numero dato p q̄tū illuz excederet. aut ab illo excederet. aut esz ille eq̄lis. ⁊ per cōsequens de illo non haberet̄ pfecta cognitio. Item quelz illarum vnitatū est principium illius numeri. sz ad perfectam cognitionem principiati requiritur

pfecta cognitio omniū suoꝝ principioruꝫ g° ꝛc. Ex hac cōclusione sequitur q; si esset aliquis numerus infitus ille nō posset a nobis scīa pfecta cognosci. ꝓbatur quia ad illius pfectam scīam habendā requiritꝫ distincta cognitio infitaꝝ unitatū. sꝫ infinite unitates nō possūt ab itellectu nostro distincte cognosci sine diuersis intellectibus igitꝫ. probatꝫ mior q2 intellectus nr nec simul nec successiue pōt infinitas intellectiones itelligibiliuꝫ habere. primo eniꝫ nō simul. quonīa aut nulla aut valde pauca pōt itellectus nr simul diuersis intellectionibꝫ intelligere ꝓpter sue potentie finitatez aut limitationē. nec ed successiue unū post aliō intelligēdo. q2 sic successiue intelligēdo. aut aliquā do dueniret ad ultimū intelligibile. at nō Non pōt dici q; sic. quia ī infitis non habētibus positionē in cōtinuo nō datꝫ ultimū intelligibile. ꝛ si nūq; veniret ad ultimum intelligibile sequeretur q; nunq; itelligerꝫ omnia illa. qr ꝛc. 7ª cōclusio responsiua ꝛ ꝓ mēte Aꝛ sit ista. Nullū cōpositum ex principiis q̄litatiuis totalibus infitis aut ex ptibus q̄titatiuis actualibꝫ nō coīcantibus infitis. aut ex unitatibus ꝓprie sūptis infitis est scibile a nobis scīa pfecta. pꝫ q2 ad illud ꝛ cuiusꝫ talis cōpositi scīaꝫ pfectā oporteret scire aliquez detinatum numeꝝ omīum suoꝝ principioꝝ. sꝫ nullius talꝫ cōpositi est aliquis detinatus numerus omnium suoruꝫ principiorū ex q° ponūtꝫ infita qr ꝛc. Itē ad cuiusꝫ talis cōpositi scīaꝫ pfectā requiritur omnia eius principia diuisiꝫ esse cognita. sꝫ hoc nobis non est possibile. ut de numero infito fuit ostensum igtꝫ. Ad argumēta prīcipalia. Ad primū pꝫ ex dict

Ad secūduꝫ cōceditur fūdamētū Aꝛ ēē verū. ꝛ negatꝫ q; infite species itelligibiles possūt sil ēē in itellectu nostro. Unō ꝓ illo non sufficit q; inuicē non repugnent sꝫ oportꝫ et infita fantasmata simul mouer itellectū. ꝛ infitas res itelligibiles simꝫ esse causantes infitas species in intellectu. qō nō est possibile. Et dicitur ulterius q; infitum in actu nō cognoscitꝫ q̄tum ad detinatum numerū ꝛc. sꝫ bene cognoscitꝫ q̄tū ad ipsaꝫ infinitatem. nō ꝓ diffinitionē quid rei. sꝫ ꝓ diffinitionē quid nomis. ꝛ per cōceptū cui nihil in re correspondet qō dictis non obstat. Ex quo pꝫ etiā qualitꝫ non solū finituꝫ sꝫ etiā infinitū ē notū. Dꝫ ulterius q; Aꝛ 3° physicorū notificat infitum sub rōe infiniti. ostendēdo in diuisione cōtinui esse ꝓcessus in infitum. ut ī numeri appositione Silr de infinito in actu nō tradit scīam ꝓ ꝓpositionem de inesse affirmatiuaꝝ nō āpliatiuam. sꝫ ꝓ ꝓpositionem negatiuam ostendendo ipsuꝫ nō ēē. Similitꝫ in 8° physicorū ostendit motū primū ꝛ tēpus esse finita fm successionez. ꝛ carere tei īatione. ꝛ istud non obuiat itentioni Aꝛ hic qui non vult q; infinituꝫ nullo modo sit notū. sꝫ q; infitū nō sit notū pfectā scīa q̄ oēs ptes eius actuales nō coīcantes cognoscātur que sint diuisim ꝛ quot sint fm aliquē determinatuꝫ numerū ꝛ reliqua huiusmōi que vera sūt ut in questione fuit ostensū quare ꝛc.

mplius si omia.

Dubitatꝫ utrum in qualꝫ spē corporis naturalis sit dare mīmuꝫ potens ꝓ se existere seorsū de specie illa. Primo arꝫ q; nō q2 si sic sequeretur q; for[a] subsātialis ignis staret ī mā cū sūma frītate. at q; forma subalis aque staret in matia cuꝫ sūma caliditate. cōsequens est īpossibile. ꝛ ꝓbatur consequētia ponēdo q; una aq̄ agat ī mīmum ignis per frigiditatem ꝛ hūiditatē. ꝛ īducat i una pte illi ꝫ frītatē sūmā alia nō alterata. ꝛ tūc queritur an in matia q̄ prefuit sub forma ignis sit inducta forma aque aut nō. si dicitꝫ q; nō tūc ibi erit for[a] ignis cū sūma frigiditate. Si dicitur q; sic aut in tota matia. aut solū in pte frigefacta. nō pōt dici q; solū ī parte frigefacta. q2 tūc residua pars remaneret ignis ꝛ daretꝫ minus mīo. Si ī tota matia cū ī aliq̄ eius ptes sit sūma caliditas tūc for[a] aque erit ꝫ sūma caliditate. 2° diuidatur mīmuꝫ ignis. ꝛ diuisione facta. aut ptes ī manēbūt aut erūt corrupte. Si remaneāt dabitur minus mīmo. qō est impossibile. Si non tūc sequitur q; nō oīs corruptio subalꝫ ē ꝫs alteratio. contra Aꝛ prīo de generatioe

3° ar sic. sit mimus terre pedalis q̃titatis exẽpli gratia ex quo debeat generari unus mimus ignis. quia ꝓportionaliṫ sicut igis est rarior terra. sic mimus ignis est maius mimo tre. Deinde capio unam portionem tre que sit pedalis cuz dimidio in cuius p te pedalis agat ignis cõuertendo eaz i mi nimũ ignis. ⁊ tũc queritur de alio semipe dali illius terre an remanebit. an cõuerte tur in ignem. vel in aliud. si ꝛmanebit tũc dabitur minus mimo. si conuerteṫ i ignez cũ alio pedali. tũc in pria generatiõe igis generaret plus uno minimo. cõtra Z̃uero ym 6° phyſicorũ. Sequeretur etiã q̃ fora lubãlis ignis induceret in matia cũ dispo sitõibus omino cõuenientibus forme tre. pz de illa que induceret in illo semipedali Et ulterius q̃ forma aliqua induceret in matia in qua nullũ agens ageret ꝓ illius ꝓductiõe. pz ex quo actio ignis nõ se exten dit ad illũ semipedale. que tamẽ oia videtur incõueniẽtia. nec videtur q̃ in aliud illud semipedale possz cõuerti ex cõsimili rõe.

4° arguitur sic dato illo sequeret q̃ ali cuius substantie matialis ꝓ ueram alṫatio nem corrũpende dareṫ ultimũ instãs sui esse ſm quãlz eius ptem q̃titatiuaz contra Z̃z 8° phyſicoz. ꝓbatur cõsequentia. ⁊ ca pio mimuz aerẽ cui applicet aqua debens ipsuz infrigidare. ⁊ ꝯter condẽpsare. ⁊ si mus in illo instanti in quo incipit illa aq̃ agere in illũ aerẽ. ⁊ tũc queritur an imedia te post b° ille aer erit an nõ. si nõ seqt q̃ a fortiori nec aliqua eius ps q̃titatiua. ⁊ per consequens dabitur ultimũ instans esse il lius mõ supius arguto. nec pot dici q̃ ꝛma nebit. quia cũ imediate post hoc essz minõ q̃ tũc. ex quo incipit infrigidari. ⁊ ꝓ conse quens condẽpsari. ⁊ tũc dareṫ minus mi nimo. Huic forte dicit q̃ non ad quãlz ifrigidationez sequit condẽpsatio. ⁊ q̃ pri us ꝓ infrigidationẽ corrũpet q̃ in eius matia fiat condẽpsatio. Sz contra ad aliq̃ frigiditatem i acre inductam sequit cõdẽ psatio. ⁊ ad aliquã nõ. g° dat maxima fri-giditas i acre iducta ad quaz non sequitur condẽpsatio. vel mima ad quam sequit. pz consequentia quia fit diuisio respectu potẽ tie passiue. sz non est dare mimaz friditatẽ iductam in aere ad quam sequitur condẽp satio. quia tũc daretur remississima condẽ psitas. g° dat maxia friditas i aeꝛ iducta ad quam nõ sequitur condẽpsatio. sit igiṫ illa ut sex. sic q̃ ad friditatem ut sex nõ sequit condẽpsatio i aere. nec ad aliquã minorem sz ad quãlz maiorẽ. ⁊ sit unus magnus aer frigidus ut sex ꝓ totũ a quo sepetur unum mimuz cui applicet unũ potens friduz de bẽs ipsũ ultius ifridare. ⁊ simus i illo instã ti i quo incipit infridatio. ⁊ tunc quero ut prius an imediate post hoc iste aer erit. an non. si sic pz q̃ imediate post hoc erit mior q̃ nũc. ex quo. ad quãlz maiorem friditatẽ ea quam hz sequit condẽpsatio. g°; dabitur minus mimo. si nõ tunc habetur cõclusio q̃ alicuius substantie matialis ꝛc. 5° ar guitur. quia tũc sequitur q̃ aliquod agens aget i aliquod passũ ipsuz succesiue ⁊ conti nue corrũpendo donec totaliṫ erit corrup tum. ⁊ tamẽ nõ poterit continue uniformi ter corrũpere. q̃uis agat continue ab equa li ꝓportione. cõclusio est ipossibiliṫ. quia tũc ab equali ꝓportiõe sẽper dz ꝓuenire eque uelox actio. ⁊ ꝓbatur consequentia. ⁊ pono q̃. a. sit unus ignis quatuor miorz. b. uõ sit aqua duoz miorum. ⁊ agat. a. in. b. cor-rũpendo ipsũ. b. ꝓ partez post ptem donec erit cõplete corruptũ cõtinue a ꝓportione dupla. qõ est possibile ponendo q̃ unuz di uidens remoueat ptes ab. a. sicut corrupũṫ in. b. ꝓportionaliṫ. sic q̃ cũ medietas. b. er it corrupta medietas. a. erit remota. ⁊ sic ultra ita q̃ semp cibus aliis paribus quõ remanet ex. a. sit duplus ad illud qõ rẽa net ex. b. ⁊ tũc pz totũ pcterq̃ q̃. a. nõ cõ tinue uniformiter corrũperet de. b. sz hoc sic ꝓbatur ⁊ ponaṫ gra exẽpli q̃. a. in quar ta pte hore corrũpat quarta unius mimi. b. ⁊ tũc sequitur q̃ i tribz quartis hore. a. corrũpet tres quartas unius mimi. b. sz in 4ª q̃rta hore. a. plus corrũpet de. b. q̃ q̃r tam ptem unius mimi. ⁊ ꝓ cõsequens plus corrũpet q̃ in prima quarta hore. g° dictõ miter corrũpet. Quod aũt in 4ª quar ta hore plus. a. corrũpet q̃ quarta ptez uni us mimi. b. ꝓbaṫ. qz si precise corrũperz

vnam quartaz tūc in fine remaneret vnuz minimū.b.aut g° post finē hore remāebit illud minimū aut īmediate post finez erit corruptū fm ptez vel fm totū.nō pōt dici q remanebit.quia tūc non cōtinuaret cor ruptio eius.cuius oppositū ponitur in cāu nec corrūpet fm ptem tātum.quia remāe ret minus mīmo.nec fz totū.quia tūc sub stantie matialis corrūpēde dareť vltimū instans sui esse ꝛ cuiusz sue ptis.qđ est fz. relinquit g° q in vltimo instanti hore ni hil erit de.b.ꝛ sic in vltima quarta hore cō rūpent vnū minimū.b.ꝛ vna quarta.et p cōsequens plusq in prīa quarta hor. 6° arguitur sit.Omne positiuū qđ formalit repugnat alicui indiuiduo vnius speciei repugnat formalit cuilibz indiuiduo eiusdez speciei.cū repugnantia formalis sit ex pte forme ꝛ nat e que est eadem in omnibz indiuiduis eiusdem speciei.fz p se existere est qđam positiuū qđ non repugnat toti hōgeneo.g° nec repugnabit alicui sue pti q̄titatiue.cū quelz sit eiusdem speciei cū eo ꝛ per cōsequens in hōgeneis non datur mi nimuz potens p se existere.g° nec in ethe rogeneis.igit ꝛc. In oppositum est Aꝝ in textu dū dicit.Sz tamē nō excellit ma gnitudo ī paruitate.Et parum post.Caris aūt determinata est q̄titas in magnitudi ne ꝛ paruitate.Et 2° de aīa dū dicit.Omī um natura cōstantiuz determinata est ratio magnitudinis ꝛ augumēti. Idez etiam vult comētator comento 37° dicēs q caro hz in paruitate magnitudinem t̄minataz quam non pertransit.ꝛ comēto 3viii° dicit q manifestum est per se q q̄titas carnis ē t̄minata magnitudine ꝛ puitate .ꝛ 6° phy sicorum comēto 32° ait q mīmuz de omni generato est determinate q̄titatꝫ.s.minima pars que pōt esse ignis in actu.Et vii° phy sicorum comento 2° dicit q primū motū in igne est minima ps que pōt esse ignis ī actu.ꝛ pluries alibi.Et multe istaruz aucto ritatum volunt q non solum detur mini mum per se existens.fz etiaz maximuz et tam in etherogeneis q̄ in hōgeneis si bē consyderentur. Pro dubio primo ē pre mittenduz q dari minimū ignez vel alīd tale dupliciter pōt intelligt.Uno mō abso lute siue sit per se existens siue alteri inexi stens vt pars.ꝛ hoc mō non dat minimuz corpus in aliqua specie.quia quocūqz dato illud esset diuisibile in ptes eo mīores ꝛ il le in alias eis minores.ꝛ sic in infinitū.2° modo potest intelligi q sit dādus mīmus ignis.aut aliud tale potens p se existere.sic q mior eo nō pōt p se exister ꝛ sub hoc sen su questio mouetur. 2° premittenduz est q dato q detur mīmus ignis.aut aliud ta le potens p se existere.hoc potest esse aut ex causa intrinseca.sic q forme substantiali il lius repugnent esse ꝛ operari in matia to tali illa mīori.Aut ex cā extrinseca.ita vz q minus illo non pōt resistere continenti sibi contrario p tēpus quin statim cor um patur q̄uis illius for[a] beñ possit ī tāta mā cōseruari.ꝛ ipsuz possit continenti sibi con trario p tēpus resistere ne corrumpatur.

3° prēittendū est q dari maximū āt mi nimuz ignem p se existentm dupliciť pōt intelligi.Uno modo inclusiue.ita q dan dus sit aliquis ignis sub tanta q̄titate sub q̄ta inueniri possit ꝛ non sub maiori.ꝛ ali quis sub tā modica sub qua iueniri possit p se ꝛ non sub minori .Alio mō exclusiue. sic q tota latitudo q̄titatis sub q̄ pōt igis p se existere ex vtroqz termino t̄minetur exclusiue.vt q sit aliq̄ q̄titas sub qua igis non pōt esse ꝓpter magnitudinez nec sub aliqua maiori.fz quacūqz minori data sub maiori pōt esse.ꝛ similit sit aliqua q̄titas sub qua nō pōt ignis p se existere ꝓpt pui tatem nec sub aliqua mīori.fz quacūqz ma iori data sub minori pōt p se existere. Un de si tota latitudo q̄titatis sub qua potest ignis per se existere t̄minaretur in extrēo intensiori ad q̄titatem cētum pedum gra exēpli er in extremo remissiori ad q̄titatē vnius pedis.tūc dicerīmus ignem cētuz pe dum hoc modo esse maximū ignem exclu siue.ꝛ similit ignem vnius pedis dicereūs esse mīmuz ignem exclusiue potentem per se existere.Et hoc est idem ac si dicereūs q ignis centuz pedum est mīmus qui non pōt inueniri per se.supra tamē ignem vni us pedis.ꝛ q ignis vnius pedis est maxiuꝰ

qui per se inueniri nō pōt infrā tamē ignē centum pedū. Quibus premissis de materia ꝓposita diuerse inueniunt positiōes Prima ponit q̄ in nulla spē corpoꝝ generabiliū ⁊ corruptibiliuꝝ est dare maximuꝝ vel minimuꝝ corpus potens p se existerē se orsum.sꝫ quocūqꝫ dato in infinitum miꝰ pōt dari seorsum existens.⁊ similr in infinitum maius q̄tuꝫ est extra illius corporis ꝫ repugnet ex defectu matie .⁊ ex ordine vniuersi limitatis q̄titates corpoꝝ naturalium ne vnum nimis alia excedat ⁊ corrumpat.⁊ etiā quia oꝫ ea contineri in celi cōcauitate que est finita.iō nō possūt q̄tuncūqꝫ augmētari. Dicit vlterius hec positō ꝓ auctoritatibus glosandis que contra eā ēē videt q̄ ē dar̄ mīmuꝫ corpus p se sensibile de tali specie.sic.q̄ minus eo de spē illa p se existens sentiri non pōt per se.⁊ mīmuꝫ hoc modo dari voluit Aꝛ arguendo cōtra Anaxagorā. Sꝫ contra hoc vltimū dictum arguitur sic In infinituꝫ modicū per se existens sentiri poresī p se.g° no est dar̄ minimū per se sensibile.pꝫ cōsequentia et antecedens ar̄ quia in ifinitum modicum per se existens pōt tactus percipere . igit ꝓbatur assūptuꝫ. Omne aīal pōt sentire p tactum qōcūqꝫ graue est maioris potentie depressiue q̄ ipsum sit supportatiue.sꝫ in infinituꝫ modicū graue est aliquo aīali maioris potentie depressiue q̄ ipsum sit supportatiue.g° in infituꝫ modicū graue pōt aliquō aīal sentire.ꝓbatur minor. In infinitum modice potentie cōtingit esse aliuō aīal.g° in infituꝫ modicū graue pōt se hr̄e ꝓportiōe maioris inequalitatis ad aliqō aīal.pꝫ cōsequentia.quia ex oppositō consequentis sequitur oppositum antecedentis ⁊ antecedēs ꝓbatur. In infinitum modice q̄titatis cōtingit esse aliqō aīal.g° i infinitum modice potentie contingit esse aliqō animal.pꝫ cōsequentia.⁊ antecedēs sequit ex positione. Item quocūqꝫ per se visibili dato minus eo pōt per se videri .g° non datur mīmuꝫ per se visibile.pꝫ cōsequētia ⁊ assūptuꝫ arguitur.quia quocūqꝫ p se visibili dato stant ptes distātiores q̄ nō videt ār intrinsecas corrūpi superficie visui obiecta cōtinue pmanēte ⁊ visū equalr imutāte sicut prius.g° quocūqꝫ p se visibili dato minus eo pōt p se videri. Similit quocunqꝫ p se visibili dato stat aliud eo melius colorari mediuꝫ ⁊ visū melius disponi ⁊ obiectum per circūstantias extrinsecas melius applicari.g° quecūqꝫ tali dato stat aliō minus eo per se videri. 2ª oppinio pōit q̄ in qualꝫ specie corporis generabilis ⁊ corruptibilis datur maximū ⁊ mīmuꝫ potēs p se existere excluiue mō expositō ī 3° premisso. Et sꝫ hec oppīo possit glosar̄ Aꝛ ⁊ ostendere rōes eius ꝓcedere cōtra Anaxagoraꝫ.tamē ipsa est expresse cōtra comētatorē dicentē q̄ mīmuꝫ de omni genera to est det̄minate q̄titatis.⁊ minima pars ignis est det̄iate q̄titatis.ſ.mīma ps q̄ potest esse ignis in actu. 3ª oppinio tenꝫ q̄ in qualibꝫ specie corporis naturalis datur maximuꝫ ⁊ mīmuꝫ potens p se existere in cluſiue. Et quia hec oppīo Aristotili ⁊ comētatori conformior appet.iō p eius dcla ratione ſm ipsius fūdamenta infrascripte conclusiones ponūtur. Prima cōclusio. Non est dare mīmuꝫ corpus potēs seorsuꝫ existere de aliqua spē generabilium ⁊ corruptibilium ex causa extrinseca siue ex cō trarietate continentis.ad hunc sensū q̄ illud corpus possit continenti contrario resistēr ⁊ nullū mīus.ꝓbat q2 si aliqō cōpus pōt alicui medio sibi contrario p se resistere p aliquō tēpus medietas illius corpis poterit per idem tēpus p se resistēr medio in duplo vel quadruplo minus contrario.

Itez dato illo mīmo corpore p aduersariuꝫ qō sit.a.corrūpetur in die gr̄a exēplia cōtinente sibi contrario.⁊ certū est q̄.a. in medio instanti illius diei erit debilius q̄ nūc sit in certa ꝓportione.sed in nulla ꝓportione.a.est potentius q̄ aliqua eius ps.g° aliqua eius ps.a.est tante resistentie q̄te tūc erit.a.sit illa.b.⁊ tūc sequit q̄.b. est ita potens ad resistendū per mediā diē illi medio ne cōrūpat ipsuꝫ.b.ab co sic tūc erit.a.sꝫ.b.est minus.a.g°.a.nō est mīmū potens resistere hoc modo qī ꝛc. 2ª cōclusio in qualꝫ spē corporis naturalis dat mīmuꝫ de illa specie potens seorsū existēr

ex cā intrinſeca ſiue ex pte forme que ſnb maiori materia aliqua certa ſignata cōſer uari non pōt p ſe.ſz bene ſub tanta. Iſta cō cluſio ꝓbatur ſic. Omne corpus qđ eſt dēt minatū ſm virtutes natnrales eſt dēterminatum ſm q̄̃titatē.ſz ōe corpus naturale eſt dēterminatū ſz virtutꝫ naturales. g° ōe corpus naturale ē deterīnatuz ſz q̄̃titatē per conſequēs eſt dēterīnatū taz ſz magnitudinez q̄̃ ſz quitate igitur. pz cōſequentia ⁊ maior quia virtus ſequit magnitudiem aliis paribus. iō in maiori q̄̃to eſt maior virtus q̄̃ in minori. plus eniz ſufficit cōburere ignis maior q̄̃ ignis minor. ſz mīor ꝓbatur quia ōe corpus naturale hz opatiō nē dterīatā. ſ dterīata opatio nō ē niſi a dterminata virtute igit ꝛc. 3ª cōcluſio in qualz ſpecie corpis naturaliſ eſt dare maximū potēs p ſe exiſtere dtali ſpecie ex cā in trinſeca intelligendo vt ſupra. hec cōcluſio ꝓbatur p mediuz quo probat immediate precedens. Dz contra hanc cōcluſionez arguitur. quia tūc ſz eā poſſz dari maxīus ignis poſſibilis p natūrā. ſic q̄ eo maiō ēē non pōt. cōſequens tamē videt eſſe falſum ⁊ cōtra Arz 2° de aīa dicentē. q̄ ignis augmētaret in īfinituz ſi apponeret cōbuſtibile. Item ſi daretur maximus ignis poſſibil' p nāz ſit illa. a. ⁊ applicetur ei vnuz paruū cōbuſtibile. ⁊ tūc q̄ro an ipſū cōburz an nō. non pōt dici q̄ non quia puus ignis ipſū cōburez. g° a fōtiori maxius ignis vt ponitur eſſe. a. Si dicitur q̄ ipſū cōburez conuertēdo in ſui nat'az. tūc ſequitur q̄ ex eo augebit. a. ⁊ per cōſequens. a. nō fuit maximus ignis poſſibilis. Item daretur hō maximus poſſibilis quo dato ſequeret q̄ ipſe non poſſet pinguefieri. aut tumefieri ex percuſſiōe. ⁊ ita de aliis que incōuenientia apparent. Ad. iſta reſpondeo ad primū qđ Arz ibi arguit cōtra ponētes augmētationē in corporibus aīatis fieri ab igne dicens q̄ ſi ita eſſet vt illi aſſerebant cū in corporibus aīatis non deſſitiat nutrimentuz q̄ ignis augmētaret illa in infinitum i. per maximū exceſſū ſupra q̄̃titatē eis cōuenientez ⁊ ad quaz ea pcipimus augeri. ſicut etiā ſe iſpū p appoſitionē cōbuſtibiliū talirer augmētat. ex quo nō ſequitur q̄ nō ſit dare maximū ignem poſſibilē per naturam. Ad ſecūduz dicūt quidā q̄. a. nō cū bureret illud cōbuſtibile. eo q̄ ſibi reſiſterz tota vniuerſal' natura. q̄ tamē nō r̄ſiſterz ignī minori. Dz melius reſpondet concedendo q̄ iſte maximus ignis cōuerteret illud cōbuſtibile in ſui nat'am. ex quo non ſequitur q̄ maiorare. ꝓpterea quia ex alia parte tātuz vel plus corrūperetur de illo ab in fluxibus celeſtibus. aut cōtrariis ſibi applicatis ꝓpter finem a natura intentum ⁊ debitū ordinē vniuerſi qui regrit q̄ vnū elemētuz nō a deo ſuperet alia q̄ ea corrūpat vel forte condēpſabitur ille ignis pluſ ꝓportionalr. q̄ ex tali aditione fieret maior. Ad tertiū cōcedūr quidā cōcluſionē dicendo q̄ talis hō nō poſſet maiorari qn prius corrūpetur. Alii aūt dicūt q̄ quis in etherogeneis detur maxima q̄̃titas ad quaz deuenire poſſūt per naturale augmētum in quo nō ſolū. partes molles. ſz etiaz dure vt oſſa ⁊ cartilagines augentur. Ec ſimiliť mīma ad quaz deuenire poſſūt p naturalem diminutionez nō tamen eſt dare maximā q̄̃titatez ad quaz violent ⁊ pret naturalr poſſūt deduci. ⁊ ſimilr mīmaz vt argumētu videtur oſtendere. Ad argumēta pcipalia. Ad primū cōcedūt quidā cōſequentiā dicendo q̄ in totali materia illius minimi ignis inducetur forma ſubſtātialis a que cuius tamē media pars aliqua ē ſub ſūma caliditate nec iconuenit ptē materie in qua introducit forma de nouo habere diſpoſitiones illi forme diſcōuenientes. vbi in reſiduo taliſ materie ſint diſpoſitiōes ad ipſam preparantes. Aliť pōt dici q̄ ſicut in omni generatiōe ſubſtātiali eſt dare primū generatū. ita in omni alteratiōe ē daī primū alteratū qđ ſecūduz ſe totū incipit alterari. ⁊ hoc ē mīmuz ex quo fieri dz generatio. qr̄ ſequit q̄ mīmuz ignis incipiet ſm ſe totū frigefieri ab aq̄ ⁊ nō per ptez ante partem. vt caſus ponebat. ⁊ ſic nō admiſſo caſu cōcluſio nō verificatur. Ad ſecundū pōt cōcedi q̄ corruptio īpropria ſubſtātie que eſt p diuiſiōez aut generatō ī ꝓpria que eſt per vnionem

Alz aũt in prio de generatione loquitur ō generatione ⁊ corruptione ꝓprie sūptis.

Ad tertiuz respondet ꝙ pedale tre conuertetur in ignem. ⁊ aliud semipedale ī soluetur in mediū continēs ipsū. Alii vero dicūt ꝙ illud etiaz conuertetur in ignē nō per se sz p accidens ⁊ per viaz sequelle. Et quādo dicit Aueroys ꝙ in omni generatione primū generatū est mimū. verū ē per se tantū. sz vbi sit generatū partiz per se ⁊ partiz p accidens nō incouenit maius ꝙ mimū simul generari Ad alia in eodez argumēto adducta pz ex dictis. Ad q̄r tum negatur cōsequencia. ⁊ ad principale argumētuz ibi ponit solutio ꝙ nō ad quā lz īfrigidatiōez sequit condēpsatio. Sz ad replicationē admitto ꝙ frigiditas vt sex sit maxima siue intensissima ad quā in aere deductaz nō sequitur condēpsatio. et ꝙ detur vnus maxīus aer vniformiter frigidus vt sex. Sz cū postea dicitur ꝙ ab illo seperet vnus mimus aer ⁊c. dico ꝙ si minimus aer purus per se existēs fuerit digitalis verbi gr̄a ꝙ ab illo aere sic frīdo vt sex nō pōt seperari pars digitalis p se existēs sz oz ꝙ sit maior. ⁊ ca est quia equalis gradus frīditatis in minori matia aeris existens plus sibi repugnat q̄ ī materia maiori. quaī cū aliqua frigiditate pōt forma aeris conseruari cū qua nō pōt in mīori materia totali. sepata aūt parte maiori dato ꝙ infridetur ⁊ condēpsetur non sequit dare minus minimo. ppt ea quia illud nō fuit mīmuz. Sz contra hanc respōsionem arguitur sic. talis repugnātia vel ē ex pte forme aeris. vel ex parte materie. vel ex pte frigiditatis. Nō aūt ex parte forme aeris. q2 similis illi in spē inuenitur ī matia mīori. vt pz de illa que īuenitur in mīmo aere puro. Nec ex pte matie per idez. Nec etiā ex parte frigiditatis. ex quo cū tanta frigiditate forma aeris in aliqua materia cōseruatur. Respōdet ꝙ illa īpugnātia non est ex parte alicuius illorū totalit ⁊ diuisiz. sz omniū insimul. Cū aūt corpus minus cereris pibus sit debilius eius forma in materia nō poterit conseruari cū dispositionibus ita discōuenientibus sicut cōseruatur in corpore maiori qō est virtutis et potentie maioris. Ad quintū dicitur ꝙ loquendo de corruptione substātie ipsa nō est continua. sz primo fit subito corruptio vnius minimi. deinde stat. postea fit corruptio alicuius minimi subito. ⁊ itez stat. et sic vltra. q̄ nō sequitur cōclusio q2 suppoit eius ꝓbatio corruptionē substātie cōtinuari. Uel possuūs dicer ꝙ ī cōposito ex pl'ibz mīmis primo corrūpitur subito vnuz mimimū. deinde residuū successiue corrūpitur donec deueniamus ad vltimū minimū qō etiā corrūpitur subito. Et cōformit dicē dum est de generatione illius quō generatur sicut dictū ē de corruptiōe. ⁊ fm hoc cōcedi posset cōclusio. lz nō ī casu posito. Sz vbi ponamus taz agens q̄ passū ex pluribz minimis esse cōpositū ⁊ agens ex in duplo pluribus q̄ passū qō facile pōt patere intelligenti. Si aūt nos poneremus totalez generationē. ⁊ simil'r totalem corruptionez fieri p partē ante partē in infinitum non solum in accidentibus sz etiā in substantiis vt pleriqz senserūt. tūc haberemus negare mīma naturalia vt cōstat. Ad sextū pōt dici negando maiorē. quoniā velocissime moueri est quodō politiuū. qō nō īpugnat primo mobili. ⁊ tamē repugnat alicui sue pti. vz illi que est ꝓpe polū q̄uis sit eiusdē speciei cū illo. Uel dici possz ꝙ nulli pti q̄titatiue mīmi hōgenei repugnet p se existere formaliter siue ex pte forme. quoniaz possūt eius ptes ab inxrinseco rarefieri et deduci ad q̄titatē mīmi. ⁊ ita per se existere. ex q° nō sequit ꝙ det mīmuz potēs per se existere ad sensū superius expressū. Unde lz dato mīmo naturali aliud sit minus illo qō pōt per se existere. nō tamē est possibile per naturam ꝙ minus illo de sua spē per se existat. Et ad hūc sensū reducenda sūt oīa que hic dicūtur de mīmo naturali

Et si arguatur ꝙ est aliqua parſ ita modica ꝙ per rarefactionē nō pōt deduci ad q̄titatem minimi quin prius corrūpatur cuz nullum corpus naturale in infinitum sit subtiliabile. Respondetur hoc concedendo. verūtamē ī potentia illa non ē ex pte forme. sz pp defectū māe. vt pz q̄r ⁊c

omnes igit. Dubitatur vtrū prīa prīcipia rez̄ nat̄ aliuz sīt contraria. Ar̄ q̄ nō. Nulla prima principia fiunt ex aliis.sz oīa cōtraria fiunt ex aliis.g° nulla cōtraria sūt principia prīa. ⁊ per cōsequens nulla principia rez̄ naturaliuz de quibus hic loquitur sūt cōtraria. pz consequentia.⁊ maior colligit̄ ab Ar̄ in lr̄a ponente tres esse cōditiones primorū prīcipioz̄.s.ñ fieri ex aliis.nec ex alt̄utr̄is.⁊ oīa que fiunt fieri ex eis.minor arguit̄.q2 omnia cōtraria genus habēt ex quo tanq̄ ex principio fiunt.vt pz per diffinitionem contrariorz̄ in qua dicitur.cōtraria sub eodem genere posita sūt. 2° prima principia rerū naturaliū sūt prima prīcipia substātie.cū substātia sit verius ens q̄ accidēs sz nulla principia substantie sūt cōtraria. igitur ⁊c. Probatur mior nulle substātie sūt contrarie.sz oīa principia subē sūt substantie.g° nulla principia subē sūt contraria.pz consequentia.⁊ maior colligitur ab Ar̄ in predicamētis dicente.q̄ subē nihil est contrariuz.minor etiā pz q2 substantia non fit ex substantiis. 3° in celo sūt effectus naturales ⁊ principia maxīe prima.et illa nō sūt contraria.igit̄ ⁊c.pz consequentia cū maiori.⁊ minor appet.quia in celo nulla est contrarietas. 4° si aliqua prīa principia essent contraria.maxime essent forma ⁊ priuatio vt pz.Sz arguitur q̄ nō quia illō q̄ nō est ens non contrariat̄ alicui enti.sz priuatio non est ens p Ar̄.⁊ forma est ens igit̄ ⁊c. 5° arguitur prīa principia oppolita sūt priuatīe oppolita.g° nō sūt coutraria.pz consequentia quia oppositio contraria ⁊ oppositio priuatiua sūt distincta genera oppositionis.vt habetur ab Ar̄ in post predicamētis.⁊ antecedens declaratur.quia prima principia oppolita sī illa inter que est primo motus seu trāsmutatio.Talia aūt sī oppoīta priuatīe.vt pz p comentatorez̄ 44° dicentē q̄ eoz̄ in q̄ fit corruptio aliud est primū.aliud secunduz ⁊ est illō in quo fit corruptio mediāte prīo Et aliud per accidens differt p accidens a secūdario.quoniā scōduz quoquō ē tiatū ⁊ illud qō est per accidēs non est termiatū.

Vult igitur cōmētator q̄ si albuz corrūpitur corrūpit̄ p se ⁊ primo in suuz cōtradictoriuz.non quidē absolute acceptū.f̄ contractuz per priuationē .s.in nō albuz qō ē in albū.⁊ hoc ē vnū tantū.Corrūpitur per se scō in contrariuz vel mediuz vt nigrū vel rubeuz.⁊c.Et hec sunt plura sed finita. per accidens vero in infīta pōt corrūpi vt in musicū currens.⁊ idem intelligenduz ē de generatione. 6° oīa prima principia alicuius principiati sūt simul in eo.ex q° oz prima principia semper manere. vt post Ar̄ dicit .sed nulla contraria possunt simul in aliquo manere.g° nulla prima prīcipio sūt contraria. Et cōfirmatur q2 si prima principia essent contraria tūc non possent simul esse in eodē.⁊ tūc oporterz q̄ vnuz eoz̄ vel ābo essent extra materiā. cōsequens est ipossibile.q2 tūc nō possent eius transmutationez̄ teriare. 7° ad omnem trāsmutationez̄ sufficit agens ⁊ passū.sz fōma est agens ⁊ matia ē patiens.g° ad oēz transmutationē sufficiūt forma ⁊ materia sz ista non sūt contraria.cū forma sit pfectio materie.⁊ nullū contrariuz est pfectio alterius.g° ad nullā trāsmutationē requirūtur principia contraria.sz oīa principia prima rez̄ naturaliuz sūt ad omnē transmutationē naturalē requisita.g° nulla prima principia rez̄ naturaliuz sūt cōtraria.

In oppositū est Ar̄ in lr̄a probans prīa principia rez̄ naturaliū esse cōtraria.non solū auctoritate antiquoz̄.sz etiā per rōez talem.Oīa que nō sūt ex aliis.nec ex alt̄utr̄is.sz quecūqz fiūt.fiunt ex eis sūt prima principia.he sūt enim conditiones primoz̄ principioz̄.sz prima cōtraria nō fiunt ex aliis nec ex alt̄utr̄is.sz quecūqz fiunt fiūt ex eis.g° prima contraria sūt prīa principia.ex quo sequitur q̄ prima principia sī cōtraria.pz cōsequētia.⁊ declarat minor. quoniā prima contraria ex hoc q̄ sūt prīa non fiunt ex aliis.cū id ex quo aliud fit fit eo prius.ex hoc aūt q̄ sūt cōtraria nō fiūt ex alt̄utr̄is.cū vnū cōtrariuz non transmutet̄ in aliud.vt dicit hic cōmētator. Qō aūt oīa que fiūt fiant ex primis cōtrariis.

declarat per longū ꝓcessū.ostendēdo q̄ ōe qđ generatur ex cōtrario vel medio generatur.ꝛ ōe qđ corrūpitur in contrariuz vl̄ mediū corrūpit́.ꝛ cū media fiant ex extremis.ꝛ in ea corrūpant́.ꝛ similiter contraria posteriora fiant ex prioribus.ꝛ ī ea corrūpantur.vt colores medii fiūt ex extreis extremi aūt ex quatuor qualitatibus prīs. vel saltez ex primis contrariis de genere qualitatis.sequitur q̄ oīa que fiūt.fiunt ex primis contrariis. Pro dubio premittendū prīo q̄ principia rez naturaliū sunt duplicia.s.extrinseca sicut efficiens ꝛ finis ꝛ intrinseca sicut materia ꝛ forma.Cognitio aūt principiorū intrinsecoz plus facit ad cognitionez cāti q̄ cognitio principioz extrinsecorū.ꝛ solū de principiis intrinsecis rez naturaliū ꝫlz hic facit mentionez.

Qđ aūt cognitio principiorū intrinseco ruz plus faciat ad cognitionē cāti q̄ cognitio pricipioz extrīsecoz tripliciter potest ostendi. Primo q2 illud qđ plus facit ad esse rei.plus facit ad eius cognitiōez.sz prī cipia intrinseca plus faciūt ad esse cāti q̄ extrinseca.vt constat.igit́ ꝛc. 2° q2 principia magis appriata principiato magis faciūt ad eius distinctā cognitionē.sz principia intrinseca sūt magis appriata principiato q̄ extrinseca igit́ ꝛc.pbat́ minor. quoniā ca efficiens eque prīo est cātiua multorū effectuū.ꝛ simil'r ca finalis.qđ de mā ꝛ forma non contingit. 3° q2 cognoscendo ptez rei quodāmodo res ipsa cognoscitur.principia aūt intrinseca sūt ptes compositi.ꝛ nō extrinseca q̄r ꝛc. Premittendus 2° q̄ principiorū intrinsecoz rez naturaliuz q̄đ sūt intrīseca.ꝛ principia per se rez naturaliū quo ad suū fieri.ꝛ q̄đ non solū quo ad suū fieri.sz etiā quo suū factū esse

Principia ītrinseca quo ad fieri sūt ꝥa s.materia.forma.ꝛ priuatio.ꝛ ista dicunt́ intrinseca ꝛ per se principia fieri ꝛ transmutationis rei naturalis.quia nullus pōt intelligere quiditatiue transmutationem naturalez nisi intellectis illis tribus principiis:qđ pz ex diffinitione trāsmutatiōis coīter sūpte que est ꝓgressus alicuius de aliquo in aliquid.ī qua ly alicuius īportat materiaz.ly aliquo t́m a quo.ꝛ ly aliquid t́m ad quez.quoz alt́ est priuatio.alt́ for[a]

Principia aūt intrinseca ꝛ per se rerum naturaliuz quo ad factū esse sūt duo tantū s.materia ꝛ forma.quoniā ex illis adequate ꝛ essentialit́ cōstituūtur cōposita naturalia.ꝛ eoz cognitio requiritur ꝛ sufficit adcognoscendū quiditatiue cōposita naturalia. Ex quibus sequitur primo q̄ licz priuatio sit per se principiū transmutatōnis.ē tn̄ p accn̄s pricipiū cōpositi qđ p trās mutationez ꝓducitur.cū non sit ps eius. ꝛ nō cognita priuatione possit cōpositum quiditatiue cognosci. 2° sequitur q̄ licet materia ꝛ forma sint principia intrinseca cōpositi naturalis.quia intrinsece cōponūt ipsuz.non tamē dicūt́ principia intrinseca transmutationi.quia intrinsece ipsaz componāt.sz quia eius diffinitionez ingrediūtur.vt supra declaratū est. 3° est premittendū q̄ principioz intrinsecoz rez nat'alium qnedā sūt prima ꝛ quedam posteriora. Prima sūt illa quibus cōpetūt cōditiones tres posite in lr̄a.que sunt nō fieri ex aliis tanq̄ ex ptibus essentialibz aut prīcipiis in eodez genere principiandi.nec fieri ex alterut's codē modo.ꝛ oīa que fiunt fieri ex bis.aut tanq̄ ex pte essentiali.āt ꝥo aquo.aut subiecto. Unde cōpositū fit ex materia ꝛ forma tanq̄ ex ptibus essentialibus.ꝛ fit ex priuatione tanq̄ ex ꝥo a quo.

Principia aūt posteriora sūt illa quibz deficit aliqua illaz cōditionū.sicut forma ignis est principiū sibi intrinsecū. sed nō est principiuz primū.q2 bz principiuz prius in eodez genere principiādi.sicut ē forma substālis vl̄ter supta.Similit̄ caro ē principiuz materiale intrinsecū aīali. sed non est principiū primū.q2 fit ex aliis tanq̄ ex ptibus essentialibus.s.ex materia et forma carnis.ꝛ materia est principium cā prius in eodē genere principiandi.Et eoꝺ modo diceretur de priuatione forme subālis aq̄ dū ex igne fit aq̄ ꝛ ita ꝺ aliis. Ex bis sequitur primo q̄ lz tā forma q̄ priuatio fiāt ex materia tanq̄ ex subiecto.tamē non sūt prima principia. Sequitur 2° q̄ lz for[a] fiat ex priuatōe tāq̄ ex ꝥo a quo

vel econuerſo.tamen ſunt prima princi
pia. Sequitur 3° q̄ ly matia fiat ſubiec
tiue.⁊ forma t̄iatiue.⁊ cōpoſitū cōpletiue.
nihil tamē ꝓprie fit niſi cōpoſitū vt vult
Aꝛ 7° methaphyſice. Sequitur 4° q̄ li
cz cōpoſitū fiat ex materia ⁊ forma ⁊ pri-
uatione.hoc tamē eſt differenť .quoniā fit
ex materia tanq̄ ex ſubiecto ⁊ pte eſſentia
li.ex forma ſoluz tāq̄ ex pte eſſentiali.⁊ ex
priuatione tanq̄ ex t̄io a quo. 4° eſt pre
mittendū q̄ principia intrinſeca reꝝ natu
raliuz poſſūt dici duplicit̄ prima. aut pri
mitate cālitatis.aut primitate comūitatiſ
Prima principia primitate cālitatis ſunt
illa que ſūt cāe omniū aliorū.aut in ſe. āt
in ſuis compoſitis.et nō habēt alia eis pri
ora in eodē genere prīcipiādi.⁊ huiōi ſť fō
ma ſubſtantiaľ vľiter ſūpta . priuatio ſibi
oppoſita.⁊ materia. Naz ſicut ſubā eſt pri
or accidente ⁊ cā eius.ita principia ſubſtan
tie ſūt priora ꝓpriis principiis accidētiū
⁊ cāe ipſorū. Prima principia primitate
cōitatis dicūť illa que ſūt cōia omibus prī
cipiis ptic̄ibz omniū trāſmutationū ⁊ cō
poſitorū naturaliū in quocūq̄z ſint geneř.
cuiuſmōi ſūt forma cōiter ſūpta taz ad fō
maz ſubſtantialez q̄ accidentalē.⁊ priuatō
ſibi oppoſita.⁊ materia extendēdo nomen
materie ad ōe quod ſubicitur alicui forme
ſiue ſubſtantiali ſiue accidentali. 5° pre
mittendū q̄ principia prima eſſe cōtraria
pōt intelligi dupliciter. Uno mō cōtrarie
tate ꝓprie dicta que inuenitur ſolū inť for
mas poſitiuas. Alio mō contrarietate cōiť
dicta que ſe extendit non ſoluz ad cōtraria
poſitiua.ſz etiā ad oppoſita ſm habitū et
priuationez.⁊ hoc modo loquitur hic Aꝛ
de contrarietate dū dicit principia rerum
naturaliū eſſe contraria .vt pz per comēta
torem comento 45°dū dicit q̄ Aꝛ inten
dit hic per contrariuz illud qđ eſt cōe con
trariis ⁊ priuationi ⁊ habitui. Quibus
prcmiſſis ad dubiuz ponūtur due cōcluſio
nes. Prima cōcluſio.Aliqua prima prī
cipia reꝝ naturaliuz ſunt contraria.ꝓba
tur cōcluſio ſic.forma et priuatio ſūt con
traria.ſz forma ⁊ priuatio ſūt aliqua prīa
principia rerū naturaliuz.igiť ⁊c.pz conſe
quentia ⁊ maior ex quinto premiſſo .⁊ mi
nor arguitur.quia illa ſūt prīa principia ī
rum naturaliuz que nō fiūt ex aliis .nec ex
alterutris.ſz oīa que fiūt.fiunt ex eis vt ō
claratū eſt in 3° premiſſo.ſz forma ⁊ priua
tio ſūt huiuſmōi igiť ⁊c. 2ª cōcluſio nō
omnia prima principia reꝝ naturaliuz ſť
contraria.ꝓbatur quia matia ⁊ forma nō
ſūt contraria.cū ſtent ſimul in cōpoſito.ſz
materia ⁊ forma ſūt aliqua prima princi
pia reꝝ naťaliuz.g° aliqua prima prīcipia
reꝝ naťaliū nō ſūt cōtraria.⁊ ꝑ cōſequens
nō omnia prima principia reꝝ naturaliū
ſūt contraria.pz it̄m conſequentia.⁊ mīor
ꝓbatur vt ſupra argutuz ē de forma ⁊ pri
uatione.⁊ ſimili modo poſſet ꝓbari cōclu
ſio de materia ⁊ priuatione. Sz hic ali
que dubitatiōes occurrūt. Prīa dubitatio
eſt de quibus primis principiis det̄minet
Aꝛ primo phyſicoꝝ.an de primis primi
tate cālitatis.an de primis primitate coī
tatis. Et arguiť q̄ Aꝛ loquiť ō primis
principiis primitate coītatis. Dīo ſic.
quia hic debent inquiri prīa principia vľiſ
ſima reꝝ naturaliuz.vt dicit Aꝛ ⁊ comen
tator. 2° quia Aꝛ non ſolū facit mentio
nem de contrariis de genere ſubſtātie.ſed
etiā de genere accidenti.cū dicit album ge
nerari ex nigro vľ medio.⁊ generari muſi
cū ex īmuſico. Deinde apparet q̄ Aꝛ lo
quatur de primis principiis primitate cā
litatis,quia ī capitulo ſequenti vbi oſtēdit
q̄ non oīa contraria ſūt prima principia
ſz ſolum contraria prima.nō loquitur niſi
de contrariis primis de genere ſubē.⁊ idē
facit comētator. 2ª dubitatio eſt in quo
genere cāe prima contraria de gencre ſub
ſtantie ſūt cauſe aliorū contrarioꝝ.ſiue cō
trarioꝝ de genere ſubſtātie.ſiue aliorum
predicamētorū. 3ª dubitatio eſt.q2 non
videtur q̄ forma ⁊ priuatio ſint contraria
ſiue oppoſita.quoniā illa que ſūt ſimul in
eodem ſubiecto nō ſūt contraria. ſz priua
tio ⁊ forma ſūt ſimul in materia.quia ſem
per cū vna forma exiſtente in materia eſt
priuatio alťiuſ fōme.qī ⁊c. 4ª dubitatio
eſt quia non apparet q̄ ſemper dū vnuz cō
trarium generatur, ipſū generetur ex ſuo

cõtrario vel medio. nã dũ mixtũ albũ ime
diate generatur ex elemẽtis. pz q vnũ con
trariuz generatur. ꝛ tamẽ non generaťꝫ ex
ſuo contrario vel medio. ſ. rubeo vel nigro
cũ in elemẽtis non ſint qualitates ſubſtan
tie mixtiõez cõſequẽtes. ſicut ſť coloreſ odo
rẽſ ꝛ ſapores. Ad iſta dubia rẽſpõdeť. Ad
primũ dicendo q Arz ĩ hoc primo vtroq
modo de primis principiis deťiat. Et pri
mo q deťiat de primis principiis primi-
tate cãlitatis. pz per euz ĩ illo capitulo. Cõ
ſequens autẽ vtiqz. ꝛ p comẽtatorẽ comẽto
50. ꝛ per Albertũ in illo capitulo. Conueni
ens aũt. Qõ etiã deťinat de primis prin
cipiis primitate coĩtatꝫ. pz ex exẽpliſ q̃ Arz
ponit. ꝛ ex ꝓceſſu. ꝛ per ratiões adductas.

Ad ſecundũ dicendũ eſt q prima cõtra
ria de genere ſubẽ ſũt cauſe aliorũ contra
riorz illius generis in genere cauſe forma
lis. ꝛ contrariorz de predicamẽtis acciden
tium in genere cauſe finalis aut efficienꝫ
aut maťialꝫ. Ad ťtiuz dicendũ q ꝓprie
loquendo forma ꝛ priuatio nõ ſũt contra
ria ſiue oppoſita. ſz ſũt genera contrariorz
ſicut virtus ꝛ vitiuz. Unde ſz liberalitas ꝛ
auaritia non poſſint eſſe ſimul. tamẽ virt9
ꝛ vitiuz poſſũt eſſe ſimul. vt virtus ꝛ vitiũ
que non opponunťꝫ ad inuicẽ. Et ſiľr ſz for
ma ignis ꝛ priuatio ſibi oppoſita nõ poſſit
eſſe ſimul. tamẽ forma ignis ꝛ priuatio fõ
me ťre que nõ opponũtur bene poſſũt eſſe
ſimul. Ad quartũ dubiuz dicũt quidam
q dñ Arz dicit ſemp vnuz contrariuz geñ
rari ex altero ſuo contrario vel medio. hic
debere intellgi manẽte continue eodẽ ſub
iecto ente in actu. ſi fuerit trãſmutatio ac
cidentalis. qõ nõ fit in ꝓpoſito. Alii vo
lunt q Arz intelligit de generatione con
trarii p ſe. in caſu aũt argumenti generaťꝫ
albedo ſubito ꝛ per accidens. p cõſecutiõez
ad generationez ſubãlem. Alii vero vo
lunt q illlud albũ generatur ex nigro vel
medio. ꝛ q q̃uis elemẽta in ſua naťali diſ
poſitione exiſtentia nõ ſint colorata. ipſa ta
men alťata ꝛ verſus corruptiõez deducta
coloreſ ꝛ plures alias q̃litates ſcõas poſſũt
habeř. vt pz de aquiſ p mineras metallorũ
diſcurrẽtibus que nouũ odorẽ ꝛ ſaporẽ re
cipiũt. Ad argumẽta principalia. Ad
primũ pz ex dictis. quoniã principia prĩa
contraria non ſũt cõtraria poſitiue. ſz pri
uatiue. ꝛ talia ſiue ſint prima cãlitate ſiue
coĩtate non fiũt ex aliis tanq̃ ex ꝑtibus eſ
ſentialibus. ꝛ ſi ſint prima cõitate nõ fiũt
ex aliis in eodem genere principianti. ꝛ hº
ſufficit vt ſint prima prĩcipia. Ad ſecun
dum pz ſimiliter q ſz in genere ſubſtãtie
non ſint cõtrarietates ꝓprie ſũpte. ibi tñ
eſt contrarietas large accepta. vt ſe exten
dit ad oppoſitiõez inter habituz ꝛ priuatio
nem. Ad ťtiũ pz p idez. quoniã ſz in celo
non ſit contrarietas. ibi tamẽ ſũt habitus
ꝛ priuationes ſibi oppoſite. ſicut lumen et
eius priuatio. vbi ꝛ eius priuatio ꝛ ita de
aliis. Ad quartũ videbitur infra vbi oſ
tẽdeť quomõ priuatio eſt non ens. Ad
quintũ pz reſponſio p quartũ prĩſſũ. q̃ꝛ ꝛc

Ad ſextũ dictũ eſt q forma ꝛ priuatio q̃
ſũt prima principia non ſũt ꝓprie contra
ria. ſz magis genera contrariorz. iõ poſſũt
ſimul exiſtere. q̃liter aũt prima principia
ſemp remaneãt videbitur poſt. ꝛ per idem
pz ad confirmationẽ. Ad ſeptimũ nega
tur q ad tranſmutationez ſufficiat qõ agit
ꝛ qõ patitur. quia niſi qõ patitur eſſet pri
uatuz forma aliqua qua reciperet p tranſ
mutationez nũq̃ tranſmutareťꝫ. iõ ad trãſ
mutationez preť agẽs ꝛ materiaz que pa
titur. regriť ĩ mã ipſa priuatio forme quã
recipere debz. vt infra latius oſtẽdeť q̃r ꝛc

ſqz quidez igiť.

Dermenides ꝛ Melliſſus poſueřt
calidũ ꝛ frigidũ principia rez naturaliuz
Democritus aũt raz ꝛ dẽpſũ. Empedocles
litem ꝛ amiciciaz. Pytagoras par ꝛ impar

Cõueniũt in tribus. prĩo quia omneſ po
ſuerũt aliqua principia contraria quorum
aliqua ſũt priora ꝛ continẽtia. ꝛ aliqua po
ſteriora ꝛ contenta. 2º q illorz principio
rum vnũ eſt melius ꝛ alterũ peius. vnde
calidũ eſt melius ꝛ frigidũ eſt peius. raruz
eſt melius. ꝛ dẽpſuz peius. amicicia eſt me
lior. ꝛ inimicicia peior. par ẽ meliuſ. ꝛ ĩpar
peius. quoniã par tz locũ perfecti. ꝛ impar

impfecti. vnde ex numeris impibus nunq̃ reſultat niſi numerus q̃dratus. qr̃ ſolum diuerſitate numerali ⁊ non ſpecifica queꝫ admodū in numero pari inuenit. Nā vn9 ⁊ tres faciūt quatuor. ⁊ eſt numerus q̃dratus. quia bis duo. ſimilit. i. ȝ. 5. faciūt nouem. ⁊ eſt numerus quadratus. q2 ter tria vnde numerus quadratus eſt qui reſultat ex ductu alicuius numeri in ſe ipſū ſemel tantū. In numero aūt pari inueniūtur numeri diſtinctarū ſpēꝫ. ſ. numerus pfectus. numerus habūdans. ⁊ numerus deficiens. Numerus pfectus eſt ille qui ex omnibus eius ptibus aliquotiſ adequate cōſtituitur vt ſex. naȝ adequate conſtituitur ex. i. 2 ȝ. que ſūt omnes ptes eius aliquote. Numerus habundans eſt ille ex cuius oībus ptibus aliquotis ſimul ſūptis conſurgit maiō numerus vt i2. naȝ ptes eius aliquote ſūt i. 2. ȝ. 4. 6 ex quibus reſultat i6. Numeruſ vero deficiens eſt ille ex quibus oībus partibus aliquotis reſultat numerus minor. vt io. cuius ptes aliquote ſūt. i. 2. 5. ex quibus ſolum reſultat numerus octonarius. ȝ° conueniūt quia dicūt illud principiuȝ qō ẽ melius eſſe notius altero quod eſt peius vel principia priora notiora eſſe poſteriōibus. Differūt aūt in duobus. primo quia quidaȝ ponūt contraria priora vt calidū. ⁊ frigidū. ⁊ quidā poſteriora ſicut raꝛ ⁊ dēpſum. 2° quia quidaȝ ponūt contraria notiora apud intellectū ſicut magnuȝ ⁊ puum ⁊ quidaȝ ponūt contraria notiora apud ſēſū ſicut rarum ⁊ dēpſum. ⁊c.

onſequens autē.

Dubitatur vtrum tātum tria ſint prima principia reꝛ naturaliū. Primo arguitur ꝙ non. Si tantū eſſent tria pria principia reꝛ naturaliuȝ. aut tantū eſſent tria fm numerū tātuȝ. aut fm ſpeciēȝ. aut fm genus. aut fm analogiā. p ſufficiētez diuiſionē. non ſūt tantū tria fm numerū vt notū eſt. quia tūc nō eſſȝ niſi vna reſ nat̄al̄ cōpoſita fȝ numerū. vt notū ē. hoc aūt ē fl'ȝ ⁊ per idem nō ſūt tantū tria fȝ ſpeciē aut fm genus. Qō aūt etiā nō ſint tantum tria fm analogiam ꝓbatur. quia qñcunqȝ aliqua entia ſūt plura aliq̃ pl'ralitate qōlȝ eorū debet eſſe vnum vnitate oppoſita illi pluralitati. g° ſi prima principia reꝛ nat̄alium eſſent tantū tria fm analogiam. tunc quodlȝ eorum eſſet vnū fm analogiā. conſequens eſt fl'm. quia mat̄ia prima eſt vnum de primis principiis naturalibus. ⁊ tamē ipſa nō eſt vnū fm analogiam in oībus cōpoſitis naturalibȝ. imo ipſa ē vna numero in oībus naturalibus. vt vult Aꝛ 2° de generatione. ⁊ cōmētator i2° methaphyſice tota deductio eſt manifeſta. ⁊ aſſūptum pȝ. naȝ quia ſortes ⁊ plato ſūt plures numero ideo quilȝ eoꝛ eſt vnū numero. ⁊ ſil'r quia hō ⁊ aſinuſ ſūt plures ſpecie. iō quilȝ eoꝛ ē vnus ſpecie. ⁊ ita de aliis. 2° arguit̄ ſic Si tātū tria eſſēt p̄a prīcipia nat̄alia maxime eſſēt mat̄ia forma et priuatio. Sȝ arguitur ꝙ ipſa non ſint prima prīcipia naturalia. quoniā prima principia naturalia debēt inueniri in omnibȝ rebus naturalibus. vt notū eſt. ſȝ mat̄ia forma ⁊ priuatio non inueniunt̄ in oībus rebus nat̄alibus. quoniā i celo nō inuenitur mat̄ia vt vult cōmētator in hoc prīo. ⁊ 8° huius. ⁊ 8° methaphyſice. ⁊ de ſubſtātia orbis qr̃ ⁊c. ȝ° arguitur ſic. Tot ſūt p̄a prīcipia reꝛ nat̄alium quot ſūt genera cauſaꝛ. cū omnis cā ſit principium vt habet̄ 5° methaphyſice. ſȝ quatuor ſūt genera cāruȝ vt declarabit̄ 2° huius. g° ⁊c. 4° arguit̄ ſic. Potentia mat̄ie ⁊ dimēſio non minus ſūt prīcipia ꝙ priuatio. g° plura ꝙ tria ſūt principia reꝛ nat̄aliuȝ. pȝ conſequētia. ⁊ aſſūptuȝ declaratur. quia non minus eſt neceſſaria potētia materie ⁊ dimēſio ad motus ⁊ tranſmutationes naturales ꝙ priuatio. qr̃ ſi ꝓpter illud priuatio ponitur primū principiuȝ naturale. ſequit̄ etiā ꝙ potentia mat̄ie et dimenſio ponētur prima principia naturalia. pȝ conſequētia ⁊ aſſūptuȝ ſimiliter. quoniā niſi mat̄ia haberet potētiaȝ ad formā ⁊ eſſet dimēſionata nō poſſet ad ipſaȝ trāſmutari. ⁊ per conſequēs nec cōpoſitū generari. 5° arguitur ſic. Cōtraria poſteriōa ſūt ita prima principia reꝛ naturalium ſicut principia prima. g° plura ꝙ tria ſunt

prima ꝓncipia rez̄ naꝝaliū.pz cōſeq̄ntia. ⁊ aſſūptuz arguitur.quia ſi contraria poſte riora non eſſent prima principia maxime eſſet ꝓpter rōez quā Alz̄ facit in textu dū arguit ſic.prima principia nō fiūt ex altō tris.ſz contraria poſteriora fiunt ex altera tris.g° contraria poſteriora nō ſūt prima principia.⁊ maiorē ꝓbat per hoc q̄ oz prī cipia.ſ.prīa ſēp maneꝛ. Sz q̄ rō iſta nō valeat arguiť.quia queriť q̄o ly ex ſūitur in premiſſiſ.ſi ſūatur vt dicit circūſtantiaz ptis eſſentialis tūc minor erit falſa.ſi vero intelligatur vt oz.quoniā albedo ⁊ nigredo ſūt contraria poſteriora.⁊ nō ſūt ex alť utris tanq̄ ex ptibus eſſentialibz. Si aūt dicit circūſtantiaz principii in eodez genere principiandi minor erit falſa eodē mō.

6° arguitur ſic. Alicuius tranſmutatio nis naturalis quatuor ſūt prima ꝓncipia intrinſeca.igiť ⁊c.pz aſſūptuz.quoniaz ſm Alz̄ 5° phyſicoz in hoc differt motus proprie dictus a mutatione que eſt generatio vel corruptio.quia motus ꝓprie dictus ē primo de affirmato in affirmatū.i.de poſitiuo in poſitiuuz.ſed mutatio eſt primo de negato in affirmatū vel ecouerſo.i. de priuatione in poſitiuū vl ecōtra. Ex quo ſequitur q̄ dealbatio cū ſit motus ꝓprie dictus ē p° ď contrario poſitiuo in cōtrariuz poſitiuum.ſ.de nigredine ī albedinē.⁊ p conſequens nigredo ⁊ albedo ſūt prima principia dealbationis.ſz cū hoc etiā materia et priuatio ſūt prīa eiuſ principia intrinſeca g° illius dealbationis quatuor ſūt prīa prīcipia intrinſeca. Ꝟn oppoſitū eſt Alz̄ in līa vt pz. Pro dubio premittendū prīo cū queriť vtrū tantū tria ſint prima principia rez̄ naturaliuz.nō queritur de omnibus primis principiis eaz̄.ſz ſolū de intrīſecis quo ad fieri earū vel factum eſſe.vt ī precedenti queſtione dicebatur. Preīttē dum 2° q̄ hic nō queritur de numero prīcipioz ſm numerū.aut ſm ſpeciez.aut ſz genus predicamēti.quia ſic eſſēt mlto plura prima principia rerū naturaliuz q̄ que ab auctoribus ponuntur.ſed hic queritur de numero principioꝝ q̄tū ad genus prīcipiandi.⁊ iuxta hoc infraſcripte ponunť cōcluſiones. Prima concluſio. Neceſſe ē rerū naturaliuz tria tātuz eſſe prima principia illis intrinſeca ſecūduz genus prīcipiandi diſtincta.ſ.maťia forma ⁊ priuatio. Hec cōcluſio plura includit.ſ.q̄ maťia forma ⁊ priuatio ſūt principia neceſſaria rez̄ naturaliuz.⁊ q̄ ſūt prima.⁊ q̄ ſūt ītrīſeca illis.⁊ q̄ ūt diſtincta ſm genus principiandi. Quorū primū ſic declarať. Illa ſūt ꝓncipia neceſſaria quo ad eſſe vel fieri rerū naturaliuz ſine quibus res naturales eſſe vel fieri non poſſūt. ſz forma maťia ⁊ priuatō ſūt huiuſmōi.g° ⁊c.Qď materia ⁊ forª regrātur ad cē rez̄ naťaliū ſatiſ conſtat.cū ex illis eſſentialiter cōponātur. Et q̄ eadē cū priuatione requirātur ad ſuum fieri declarať.quoniā ad oīnē tranſmutationē naturaliū requirūtur duo prīncipia cōtraria iſpaz ťmātia.cū oīs trāſmutatio ſit de contrario in contrariū.hec aūt ſūt forma ⁊ priuatio ſibi oppoſita.ſz preť principia contraria requiritur ſubiectum ſeu materia que illis ſubiciatur ⁊ deferat tranſmutationē de vno contrario in alťuz contrariuz. Aliter oporteret vnū cōtrariū ad alterū tranſmutari.⁊ ipſū in ſe recipe. qď eſt impoſſibile.qr̄ ⁊c. Secūduz oz q̄ illa tria ſint prima principia rerū naturaliū ꝓbari pōt ex dictis in precedenti queſtione.quia non fiūt ex aliis nec ex altō tis ⁊ quecūq; fiunt.fiunt ex eis q̄r ⁊c. Tertium aūt q̄ ſint principia intrinſeca rebus naturalibus.pz de maťia ⁊ forma. Oz de priuatione arguitur q̄ ſit intrinſeca cōpoſito naturali.ſaltiz quo ad ſuū fieri.q2 niſi priuatio precederet in materia ex q̄ compoſituz debet generari nūq̄ fieret eius generatio.quia tūc maťia.aut ōem formam potentialē hīret.aut nullā de nouo recipet cū nullā formaz poſſit maťia de nouo recipe niſi ſit prius ea priuata.vt pz ex qđ nominis priuationis.nam priuatio eſt negatio in ſubiecto apto nato.quia igiť requiritur priuatio in maťia generatiōis ſi ex ea cōpoſitū oz generari.pz iſpā priuationem intrinſecam eſſe ⁊ vnitā generatiōi ipſius imo dicūt aliqui q̄ etiā eſt intrinſeca cōpoſito naturali in facto eſſe exiſtenti.quia ſēp

ī matia cū for^{a} vnius cōpositi cōiungitur priuatio forme opposite ⁊ necessario.mō il lud qō necessario cōiungit̄ principio prin cipali ⁊ per se alicuius cōpositi.videt aliq^{o} mō esse principiū ītrinsecū illius. Quar tuz vero vz q̄ principia differāt ſm genus prīcipiādi.pz ex eoz̄ dscriptionibz.nā mā diffinitur in h^{o} prīo ab Ar q̄ est subiectū primū ex quo ineristente fit aligd.Forma vero diffinit̄ q̄ est actus per quē matia ēē in actu habet.Priuatio vero diffinitur. q̄ est negatio forme ⁊c.vt statiz supra diceba tur. Ex his aūt satis pz diuersos ēē mo dos principiandi illoz̄ principiorū.Mate ria nanqz est principiuz subiectiuū ⁊ potē tiale.Forma aūt dat esse actu ⁊ distinctum ⁊ specificū.Et priuatio est principiuz ex q^{o} est motus ⁊ transmutatio natural' tāq̄ ex oppolito forme que fit.q̄ si in matia non precederet nō fieret trāsmutatio.cū neces sario omīs transmutatio sit de cōtrario in contrariuz vt in precedenti capitulo fu it ostensū. 2^{a} cōclio.Nō plura q̄ tria sī prima principia intrinseca rerū uaturali um .pbatur q̄ tot ⁊ non plura sūt prima principia intrinseca rerū naturaliuz. quot sufficiunt ad generationē ⁊ corruptionē ea rum ⁊ ad alias naturales transmutatioes sz tria superius enumerata ad hec oīa sufti ciunt.s.matia forma ⁊ priuatio.g^{o} nō pl'a q̄ tria sunt prima principia rerum natu ralium intrinseca.pz consequētia ⁊ maior. ⁊ minor declaratur.Naz lz cā agēs sit prī cipium cōcurrens ad generationē ⁊ transmutationē rez̄ naturaliuz.tamē nō est prī cipium intrinsecū illis que generāt̄ur. cuz nihil se ipsū efficiat.Finis aūt lz ad predic ta concurrat vt cā.non tamē concurrit vt principiū intrinsecū rei que ordinatur in ipsū.quia finis vel est operatio rei natural' aut est alia res ea nobilior cui p suaz opa tiōez appetit assimilari.vt pz 2° d̄ aīa.⁊ 12° methaphysice.Nulluz aūt hoz̄ ē principiū intrinsecū rei naturali.⁊ piter dicatur de oībz aliis. Ex qbz pz tātū tria ēē princi pia prīa intrinseca rez̄ naturaliuz quoruz sufficiētia dupliciter sūmi pōt.Uno mō p cōperationez ad ipsū compositū naturale

Nota.

hoc modo.Omne principium ⁊ intrinsecū rei naturalis.aut est principiuz eius solum quo ad fieri.⁊ ex hoc q̄ fundatur in aliquo per se principio illius tāq̄ aligd necessario requisitū vt ex eo fiat ipsius cōpositi gene ratio.sic q̄ requirit̄ ad cōpositi generatio nem ⁊ non cōstitutionez.Alut ē principiuz cōpositi nō solū quo ad fieri.sz etiā quo ad esse ⁊ ad eius constitutionē cōcurrens. Si primo mō sic est priuatio.Si 2° mō hoc ē duplicit̄.quoniā tale principiū requisitum ad cōstitutionez cōpositi.aut constituit per modū potentie receptiue.⁊ sic est materia aut per modū actus pficientis.⁊ sic est for ma.Unde cōpositio rōe materie cōuenit re cipere.cū materia de se sit impfecta.⁊ rōe forme sibi cōuenit agere.quia a forma cō positū habet esse pfectuz in actu.' Alio^{o} sūmitur principiorū illorū sufficientia per cōperationez ad generationem.⁊ sic oc prī cipiū intrinsecū requisitū ad' genreationē naturalem.aut requirit̄ vt t's eius.aut vt subiectuz.Si requiritur vt subiectū sic est materia.cū materia ſm Ar sit subiectum primū vnicuiqz ex quo fit aligd cuz insit. Si vero requiritur vt t's.vel requirit̄ vt t's a quo.⁊ sic ē priuatio.quia semp a priua tione forme que dz generari incipit gene ratō;aut requirit̄ vt t's ad quē.⁊ sic ē for^{a}. ⁊ quia non plura prima principia intrin seca ad transmutationē concurrūt. sequit̄ igit̄ tātuz tria esse prima principia intrin seca rebus ⁊ transmutationibz naturalibz modo superius ostenso. Ex quibus omni bus epilogando cōcludere hēmus. Pri mo q̄ tantū duo sūt prima principia p se ⁊ intrinseca rerum naturalium q̄tū ad ēē s.materia ⁊ forma. 2° q̄ tantū sunt tria principia prima p se ⁊ intrinseca rez̄ nāli um q̄tuz ad fieri eaz̄.s.matria ⁊ forma ⁊ priuatio. 3° q̄ tantum quatuor sūt prīa principia intrinseca vel extrinseca ⁊ per se rez̄ naturalinz q̄tuz ad esse.s.materia for ma efficiens ⁊ finis. 4° q̄ tantū sūt quin que prīa principia extrinseca vl intrinse ca p se vel p accidens rez̄ naturaliū quo ad esse ipsarū.s. materia forma priuatio efficiens ⁊ finis Qualit̄ autez priuatio sit

principiuz per ſe vel p accidens poſtea oſtẽ det. Circa dicta alique dubitationes oc currũt. Prima eſt.quia dictũ eſt q forª ⁊ priuatio ſũt prima principia.⁊ q ťinãt tranſmutatioũe p quaz alterũ principiorũ generať.ſ.forma.alteruz vero corrũpiť ſi cut priuatio.huius aũt oppoſitũ vult Auz i hoc capitulo vbi dicit.q oz principia vide licz prima ſemp pmanerẽ.⁊ idez dicit cõen tator cometo 5°.duz inquiť Principia enĩ ſ.prima debent eſſe pmanentia.non tranſ mutabilia.nec generabilia ex his. 2ª du bitatio eſt .quia videť q maťia põt aliquã formaz de nouo recipe. lz non ſit ea priua ta.cuius oppoſitũ dictũ ẽ in queſtione. Naz capiať vnũ viuens cuius aĩa ſit indiuiſibi lis vt plurimi tenent nedũ de aĩa bũana.ſ de qualz aĩa.vt ſaluent in vero augmento auctũ remanerẽ continue idẽ ſm numerũ ⁊ augmẽtationez veraz fieri ſm ptem ⁊ ſm formã.⁊ non ſm maťiaz.qđ mõ alibi ỏcla randũ relinquo.⁊ ab illo viuente remouea tur aliqua ps que poſtea p actum nutritiue virtutis vna aut pluribus tranſmutationi bus tandẽ in ſubſtantiã illius viuentis con uertatur.et tũc pz q maťia illius ptis itm recipiet de nouo illaz aĩam qua prius iſor mabatur.⁊ p cõſequens qua non ẽ priuata cũ in aduentu illius aĩe prius in illa mate ria fuerit corrupta priuatio illi aĩe oppoſi ta i eadẽ maťia preexiſtens. Ad primũ dubiuz reſpondeť dicẽdo q in phyſica trã ſmutatione forma ſm numez.aut ſm ſpe ciem generatur.⁊ ſimiliť priuatio ſibi op poſita corrumpiť.ſed iſta non ſunt prima principia cõtraria.ſz prĩa principia cõtraria ſť forma cõiť ſũptaꝫ priuatio cõiť ſũpta.⁊ iſta ſp ſunt in materia.quia ſemp in mate ria cũ aliqua forma pmiſceť priuatio for me alteriuſ ad quẽ eſt in potentia.⁊ ecõuer ſo. Et cũ dicit Auz prima principia ma nerẽ ſemp.dicũt aliqui q ſic oz intelligi q prima prĩcipia ſemp manẽt.ex eo quia nõ fiunt ex aliis principiis prioribus in eodẽ generẽ prĩcipiãdi.nec in eadẽ corrũpũtur qđ non contingit de contrariis poſteriori bus. Sz contra.quia forma cãis coiter ſũpta,⁊ priuatio ſibi oppoſita ſũt cõtraria p oſteriora.⁊ tamẽ ſemper manẽt in mate ria.nec generãtur nec corrũpũť.ex quo ſpe cies ſũt eťne.gº prius dictũ ẽ falſũ. Reſ pondeť q aliter ſemp manẽt prima cõtra ria.⁊ aliter cõtraria poſteriora ſz ſpeciem ſũpta. Naz prima contraria ſemp reperiũ tur in qualz ſuo ſuceptibili.⁊ in qualz por tione materie.ſic q nõ ſũt repibilia in aliq materia neqz ſimul neqz diuiſim niſi in q prius continue fuerũt.ſz ſic nõ eſt de cõtra riis poſterioribus. Naz lz ſemp ſit forma canis.⁊ ſimiliť ſua priuatio.nõ tamẽ ſem per ſũt in eadẽ materia vel in eiſdẽ maťie bus.ĩmo aliqua eſt materia in qua nõ ẽ for ma canis que poſtea ꝓducitur in ea.⁊ aliq eſt que hz formã canis quã poſtea nõ habe bit.⁊ ita de priuatione dicendũ eſt. ꝓpter qđ non ſũt prima principia cũ alicubi fiãt de nouo ⁊ alicubi corrũpantur.quđ de pri mis principiis non contingit.⁊ hec videť tutior reſponſio q dicere q prima princi pia contraria dicũtur ſemp manere.nõ qz ſemp exiſtant in rez natura.ſicut facit prĩ cipiũ maťiale.qđ eſt ingenerabile ⁊ incor ruptibile. ſz qz ſp ſũt ťi ſeu maẽnt in vna quaqz tranſmutatione.cũ nulla ſit trãſmu tatio cuius nõ ſit vnus ťs forma ⁊ alť pri uatio.qđ nõ cõtingit de cõtrariis poſteri oribz vt ſatis notũ ẽ. Hec aũt expoſitio lz ſit colorata nõ tamẽ videtur ad mentez Auz ire.nec etiã comentatoris Aueroys ſi bene conſideretur.quia velle videnť prĩa principia contraria neduz quãlz tranſmu tationez ťinare.verũ etiã ĩgenerabilia atz incorruptibilia pmanere.ſi in ſua coĩtate ſũmãtur.lz ꝑticulariter ſũpta generabilia ſint atz corruptibilia.aut ſimpl'r.aut i hac materia vel in illa vt fuit oſtenſũ. Ad ſe cundũ dubiũ reſpondetur premittẽdo hãc diſtinctionẽ q in materia duplex repiť pri uatio.Una eſt que priuat actum tantum ⁊ non potentiaz reſpectiuaz ad formã vt ip ſa de potentia materie educatur. et hec in materia precedit forme generationẽ. ⁊ in eius aduentu corrũpitur ſicut potentia rẽ ſpectiua.Alia eſt priuatio que priuat actuz ⁊ potentiã reſpectiuã ad formã.vt ipſa de potentia materie educatur.⁊ hec inuenitur

in materia post forme generationem alia ab illa que forme subicitur forma existēte ⁊ forma corrupta reperitur in toto matia nulla tamē est priuatio que priuet matie aptitudinē ad formaz vt sibi subiciatur.cū talis aptitudo ad omnez formā sit coeterna materie. Et tūc ad argumētuz dico ꝙ in matia illius ptis diuise est priuatio illius aīe scdo mō dicta que sufficit vt ad eam possit transmutari mō posito in casu sz in ea nō est priuatio primo modo dicta Dicit tamē vlterius ꝙ nulla matia posset ō nouo aliq̄ fōmā rcipe.p nouā illi⁹ fōme generationē.nisi in illa matia esset priuatio prio dicta.q̄ i aduentu forme corrūpit ⁊ hoc est qō prius intendebat .nec contra hoc procedit argumentū adductuz.cū illa aīa nō generet ō nouo Ad argumēta aūt principalia. Ad priniū dicitur ꝙ pria principia naturalia de quibus determinatuz est sūt tantū tria ſm genus principiā di. Alii tamē dicūt ꝙ sūt tantū tria ſm analogiaz.cōcedētes vlterius ꝙ qōlz eorū est vnū ſm analogiā.Unde materia coīter sūpta dicitur analogice siue ſz prius ⁊ posterius de materia prima que est in potentia ad formā substantialez ⁊ de subiecto ente in actu qō solū est in potentia ad formā accidentalez. Similit forma coīter sūpta analogice dicitur ſz prius ⁊ posterius ō forma substātiali. ⁊ de forma accidentali priuatio aūt vl'r sūpta dicitur analogice de priuatione forme substantial'. ⁊ de priuatione forme accidental'.quia p prius de prima q̄ de secūda. Et cū postea arguit ꝙ matia non est vnū ſm analogiaz.q2 est vna numero in omnibus generabilibus ⁊ corruptibilibz Respondetur ꝙ argumētū solū ꝓbat ꝙ materia prima que est in potentia ad formā substantialez nō est vnum secūduz analogiā.⁊ hoc conceditur .verūtamen materia comūiter sumpta que se extēdit ad omne quod alicui forme subicitur ē bene vnū secundū analogiaz ut prius dicebatur. Ad secundū dicitur ꝙ lz ī celo nō inueniatur materia que est potentia ad esse in eo tamen inuenitur materia que est in potentia ad vbi.⁊ ex cosequenti materia co muniter sumpta.Ad tertiū patet solutio. quia questio nō querit nisi de principiis intrinsecis rerū naturaliū.Efficiens aūt ⁊ finis sūt principia extrinseca q̄ ⁊c. Ad quartum ꝙ potentia materie ⁊ dimēsio cōprehendūtur sub principio materiali.sūt enī dispositiones eius preparātes ipsā ad hoc vt transmutetur ⁊ forme subiciat'.nisi enī materia esset potens recipe.⁊ dimensionata nō possz ad formā transmutari. Et si arguit' ꝙ priuatio debeat sub prīcipio materiali cōprehendi.quia nisi matia haberz priuationē forme no posset ad eā trāsmutari. Respōdetur negando cōsequentiā quoniaz priuatio hz aliuz modū principiā di q̄ habeat materia aut forma. Priuatio eniz est principiuz ipsius fieri tanq̄ ex aq° Forma vero tanq̄ ex ad quem. Materia aūt tanq̄ subiectū.sz potentia materie et dimensio non habent aliū modū principiandi ipsū fieri a mō quē habet materia.cū sint principium subiectiuū.saltem dispositiuū.iō cōprehendi debet sub prīcipio materiali. Ad quintū primo est aduertēdū ꝙ magna dīa est quo ad lām inter translationem antiquā ⁊ nouā. Nā antiqua trā latio dicit.⁊ etī q2 contrariorum quedam sūt priora aliis contrariis.⁊ quedā contraria que generantur ex aliis contrariis. vt dulce ⁊ amarum ⁊ album ⁊ nigrum.principia vero necesse est vt sint permanentia ⁊ eterna. Et comentator comento 55° exponendo hanc partez dicit.Etiā non habz aliquis dicere ꝙ oīa contraria sint principia nedū vt sint infinita.Cōtrariorū eniz quedā sūt priora quibusdā.⁊ quedā generantur ex quibusdā.vt sapores.ſ.medii ex amaro ⁊ dulci.Et colores.ſ.medii ex albo ⁊ nigro.Principia aūt sūt illa cōtraria q̄ non generant' ex aliis nec transmutantur vl'r. Principia eniz dicūtur esse permanētia non transmutabilia nec corruptibilia ex aliis. Uolūt g° Alz ⁊ comētator ꝓbare ꝙ non sūt infinita prīcipia p hoc ꝙ nō oīa contraria sūt prīcipia.vt puta illa que fiunt ex aliis. Et sic volunt probare ꝙ nulla contraria posteriora sint principia prima vt argumentum factum supponit.

Translatio aũt noua sic iacz. Ampliuſ ſt alia aliis priõa contraria ꝛ fiunt altera ex alterutris vt dulce ꝛ amaz ꝛ albũ ꝛ nigrũ

Et albertus nõ faciendo differentiã int fieri ex aliis ꝛ fieri ex alt̃utris insequendo expositionẽ cõmẽtatoris sic dicit. Licz mlta sint contraria ſm diuersa genera. tamẽ inter genera quedã sũt priora ꝛ quedã ſt posteriora. Illa enim que fiunt ex aliis sicut ex suis causis sicut dulce ꝛ amaz albũ ꝛ nigrũ fiunt ex quatuor qualitatibus primis. sũt posteriora. ꝛ illa ex quibz fiũt sũt priora. Cũ g° prima sint que non fiunt ex aliis sz alia ex ipsis vt dicimus ꝛ illa sũt pauca. Cõstat g° q̃ prima principia non sint infinita sz pauca numero. Arguit igit̃ ſm Albertũ sic Az. Prima principia nõ fiũt ex aliis nõ supius posito. sz contraria posteriora fiunt ex aliis. quia fiũt ex prioribz g° cõtraria posteriõa nõ sũt prima principia. Ex quibus sequitur q̃ non infinita sed pauca numero sũt prima principia. ꝛ scõz hoc magis tamẽ cũdo ad vim verboz Az sine preiuditio dici possz q̃ lr̃a Az sic itelligi dz. q̃ alia contraria sũt aliis priora. ꝛ fiunt altera sicut dulce ꝛ amarũ. aut sicut albũ ꝛ nigrũ que sũt cõtraria posteiora ex alterut̃s contrariorũ primoz sicut ex causis. s. taz ex calido q̃ ex frigido. ꝛ tã ex hũido q̃ ex sicco. ꝛ per cõsequẽs non oĩa cõtraria sũt prima principia. sicut illa que fiunt ex aliis g° a fortiori nõ sunt infinita prĩa principia. Ex his pz solutio ad quintuz argumẽtũ. Ad sextũ quidã concedũt q̃ alicuius transmutationis quatuor sũt prĩa principia intrinseca puta dealbationis. et dicũt q̃ cũ Az dicit hic q̃ tãtũ tria sũt prima principia loquitur de principiis coibz omnibz transmutatioĩbus. ita q̃ vult q̃ tãtum tria sũt prima principia omibus trãsmutationibus coia. Unde lz aliqua sit trãsmutatio cuius quatuor sũt prĩa principia tamẽ aliqua est cuius tãtuz tria sũt prima principia. ꝛ nulla est transmutatio cuius illa tria non sint prĩa principia. Alii respondent distinguendo de priuatione. quoniã vt dicũt duplicit̃ sũitur priuatio. Uno modo large ꝛ sic se extendit tã ad priuatõnem que dicit solã negationez hãtus. q̃ ad priuatõez q̃ dicit negatõz cũ hãitudĩe ad habitũ. Alio modo sũitur priuatio stricte solum pro negatione cũ aptitudie ad habitũ ꝛ tũc ad argumẽtuz dicunt q̃ illius dealbationis sũt tãtuz tria principia ĩtrinseca .s. duo contraria ꝛ subiectũ. Et cũ dicitur q̃ etiã priuatio. dicũt q̃ verũ est large accipiendo priuationẽ vt sũitur in hoc primo ꝛ hoc modo vnuz cõtrariuz ẽ priuatio alt̃ius. Unde contrarium qđ est t̃s a quo. ꝛ priuatio hoc modo sũpta sũt vnũ principiuz ꝛ non distincta. vt in rõe accipiebatur. Si aũt sũeretur priuatio stricte vt fit 5° phy sicorũ. sic negant q̃ priuatio sit primũ prĩcipiũ illius dealbationis. Ex quibus cõcludũt q̃ diuersimode sũitur priuatio ĩ h° primo ꝛ in quinto huius vt patz ex dictis.

Ego aũt ad hoc argumẽtuz consueui aliter respondere distinguendo de ly primũ qui duplicit̃ põt capi. Uno mõ vt primum dicatur quõ est omni alio prius siue cõius Alio modo vt primũ sit idez q̃ ĩmediatuz dico g° q̃ motus ꝓprie dictus est primo. i. ĩmediate de contrario ĩ cõtrariũ ꝛ non de priuatione in hãitum vel ecõtra. sicut est generatio vl̃ corruptõ substãtialis. ꝛ hoc vult Az in 5° huius. Dis tamen motus ꝓprie dictus est a priuatione tã q̃ a principio primo via cõitatis. quoniã oĩs oppositõ cõtraria presuponit oppositõcz priuatiuã tanq̃ ea cõiorẽ ꝛ priorẽ ꝛ nõ ecõtra. Et idẽ vult hic Az dũ dicit q̃ matia forma ꝛ priuatõ sũt prima principia omniũ nat̃aliũ transmutationũ. Ex his elligere respõsionẽ que tibi gratior fuerit. q̃ ꝛc.

ic aũt dubitatur

Utruz priuatio sit principiũ rerũ naturaliũ a matia realit̃ distinctũ. Primo arguit̃ q̃ nõ. Illõ nõ ẽ principiũ rerũ naturaliũ qõ non est cã eaz in aliquo genere cãe. sz priuatio est huiõi igit̃ ꝛc. Probatur minor. quia nõ est causa formalis. quia forma dat esse rei naturali. priuatio autez non. nec etiaz est causa matialis. quia materia recipit formã q̃ generat. sz priuatio

non recipit illā.cū ſibi contrarietur.nec ē cā efficiens.quia ſemp exiſtimabit ſpēs ali qua mouēs in 3° huius.nec eſt cā finalis.q2 finis rei naturalis eſt eius bonū. priuatio ſemp imaginat ad malefitiū p Aꝛ in lra.

2° arguit ſic.ſi priuatio eſſet principiuz rez naturaliuz.aut g° per ſe.aut per accidens.non p ſe.cū ſit per ſe non ens.p Aꝛ infra in lra.nec per accidens.quia qđ eſt p accidens pōt nō eſſe.ſz priuatio nō pōt nō eſſe principiū.cū ſit neceſſariuz ad omnem tranſmutationē.vt ſupra oſtenſū ē. Et confirmabitur. Nullū per ſe nō ens eſt principium entis.cū cā ſit dignior cāto.ſz priuatio eſt per ſe non ens.igit ꝛc. Deinde aī ꝙ priuatio nō diſtinguatur realiter a materia.quia illa que ſūt vnū numero nō diſtīguntur ſ̄aliter.ſz priuatio ⁊ materia ſunt vnū numero p Aꝛ ī lra dicentē ꝙ ſt vnū numero ⁊ duo ſpē ſiue rōe. In oppoſitū arguitur.primo ꝙ priuatio ſit principiuz rez naturaliuz.quia prima principia rez naturaliū dicunt eſſe contraria.ſz nō alia contrarietate ꝙ̄ oppoſitione que eſt int̄ habituz ⁊ priuationē vt ſupra oſtenſuz eſt g° ꝛc Poſtea aī ꝙ priuatio real̄r diſtingua tur a materia. Prīo quia illa diſtingūt realiter a materia quoz vnū remanet altero corrupto.ſz matia remanet pars cōpoſiti naturalis corrupta priuatione oppoſita ſue forme .qī ꝛc. 2° quia illa realiter diſtinguntˢ quoz vnū cōtrariat alicui cui alt̄m non cōtrariat.ſz priuatio contraria tur forme vt notū eſt.cui tamē materia nō contrariat.qī ꝛc. Pro dubio ꝙ priuatio ſit principiū in omui tranſmutatione oſtē ſū eſt ſupra.⁊ qūo eſt principiū p ſe. ⁊ qūo p accidēs.licz illud tale p accidens ſit neceſſariuz.vt dicit cōmētator. Sz reſtat videre qūo eſt p ſe nō ens.⁊ qūo eſt vnū nūero cū materia vt dicit Aꝛ. Et ꝙ̄tum ad primū dicit Hualterus burleuſ ꝙ priuatō nihil eſt.ꝙ̄uis denominet ſubiectū ſiue materiā ac ſi eſſet forma in ea exiſtēs. Nec inconuenit ꝙ non ens ſit principiū p accidēſ entis. Alii dicūt ꝙ priuatio non eſt ens poſitiuū.ſz tamē eſt ens priuatiuū .Et cuz dicit Aꝛ ꝙ priuatio nō numeratˢ int̄ entia ⁊ ꝙ eſt p ſe non ens loquit̄ ſp ō ente poſitiuo. Albertus aūt dicit ꝙ priuatio in eo ꝙ priuatio ⁊ ꝙ̄tū ad ſolā negationē forme a qua ſūitur nomē priuationis nihil ē ⁊ eſt p ſe non ens.matia aūt dicitur per accidens non ens rōe priuationis que ſibi accidit.Sz tamē priuatio nō eſt purū nihil quia derelinquit in ſubiecto aptitudinē ad formā.ſz vtrū talis aptitudo teneat ſe ex pte priuationis vel ex pte ſubiecti bona eſt inquiſitio.Et ex dictis ſupioribuſ in vna q̄ ſtione pōt patere. Quantū vero ad ſecūdum dicūt ochaniſte ꝙ priuatio ⁊ matia t idem realit̄.ſz differūt rōe.⁊ hoc dicūt riſtotilē voluiſſe.dū dicit matiā ⁊ priuationez eſſe vnū numero ⁊ duo ſpecie.i.rōe

Alii dicūt ꝙ priuatio ⁊ matia ſūt vnū numero im,pprie ſm ꝙ illa dicūtur vnum numero quoz matia eſt vna.ita ꝙ vnū eſt in alio ſicut in ſubiecto.vel ābo ſūt in eoꝺ ſubiecto. Priuatio g° non eſt vnū numero cū materia.quia ſit ſimul realit̄ idez cū ea ſed quia eſt in ea vt in ſubiecto. Albertus autem dicit ꝙ priuatio ⁊ materia eſſē tialr diſtinguntur.ſz tamē dicunt vnū numero.quia ſūt vnū principiuz tranſmutationis. Naz priuatio ſemp eſt īmixta materie ⁊ ē ei ratio ſiue cā vt ſubiciatur tranſmutationi.Unde ſi a materia ſeparet̄ priuatio illa non tranſmutaret nec eſſet prīcipiū tranſmutationis. Materia g° ⁊ priuatio ſūt vnum numero ꝙ̄tum ad vnuz genus principii.⁊ ſūt duo ſpecie ⁊ diffinitione diſtincta.Et iō dicit Aꝛ ꝙ prima principia ſūt duo qōāmō.⁊ qōāmō tria.Sunt enī duo ſm genus principiandi.ex quo priuatio nō dicit principiū aliō a materia .ſz ſunt tria eſſentialit̄ diſtincta. Sz cōtra tenentes priuationē a materia realiter diſtingui que videt̄ oppinio Aꝛ in hoc reprehendenti platonem qui dicit materiam et priuationē eſſe idez Arguit̄ primo.quia illo dato ſequeret̄ ꝙ ſemel corruptū poſſet reuerti idem in numero.contra Aꝛ in 2° ō generatiōe .⁊ pbatur cōſequētia dupliciter. Prīo mō qz inducta aliq̄ forma in mā corrūpitur eius priuatio.que poſt illius fōme corruptionē itim reuertit̄ eaꝺ ī nūero

si politio est vera. cū adhuc sit ista materia eadem forma priuata qua prius. ⁊ semp eā dem formā numero respicit eadē priuatō numero ⁊c. 2° quia corrupta aliqua for[a] adhuc matia hz eius priuationē. ⁊ ex consequenti est in potentia ad illaz. ⁊ p cōseqns iterato pōt illam rcipe. qō nō esz nisi eaō forma i numero possz reuerti. naz esse priuatū aliquo non ē nisi non habere illud. et esse in potentia ad illud habendū. 3° principaliter arguitur. quia ōato illo sequeretur q priuationis esz priuatio. pz quia cō rupta priuatione tūc matia esset ea priuata. ⁊ haberet eius peiuationē. ⁊ p idem istius alterius priuatiois possz esse alia priuatio. ⁊ sic in infitum Ad hec respondetur tenendo priuationē realr distingui a mā.

Ad primū dicūt quidā q non incōueit aliqō priuatiuū reuerti idez in nūero. sed bene ipossibile est aliquod positiuū postq corruptū est regenerari ſm naturaz. ⁊ hoc voluit Az i loco preallegato. Alii dicūt q non ē eadē priua° precedēs fōme generationē ⁊ sequens eius corruptionē. quia priuatio precedens forme generatiōez priuat solū formā. sz priuatio sequēs eius corruptionez priuat tā formā q potentiā respectiuam ad eaz. vt ipsa de potentia materie educatur. Ex quo pz q lz corrupta forma sit hoc modo matia ea priuata. nō tamen est in potentia respectiua ad ipsā. Pro quo est sciendū q in materia est duplex potentia. Una absoluta inseparabilis ab ea. et hec est naturalis potentia de secūda specie qualitat. Alia est potentia respectiua que matialiter est alia ⁊ alia respectu alterius forme. ⁊ hec in aduentu forme corrūpit q corrupta non est āplius matia in potentia respectiua ad formā illā. ⁊ per consequens nec amplius potest illa forma de potentia matie educi siue generari. Ad secundum negeat q priuationis sit priuatio. qz non ex corruptione cuiusz qō ē i matia cātur in ea priuatio. sz solū ex corruptiōe positiui. nō g° priuatur materia priuatione dū corrūpitur. sicut priuat forma corrupta. Ad argumēta principalia Ad primum. dicūt aliqui q priuatio reducit ad genus cāe materiał. lz enī non sit materia siue subiectū. est tamē dispositō materie in ea necessario requisita vt transmutationi subiciatur. quia vbi materia non hret formaz generādaz ⁊ esset in potentia ad eam non posset ad eā transmutari. ē g° priuatō cā materialis non principał sz dispoitiua sine qua nō Ex quo sequit q lz priuatio non sit in alio genere cāe q materia. hz trī aliuz modū principiandi. cū sit principiuz trāsmutatōis vt ts a quo. ⁊ materia vt subiectum. iō ponunt diuersa prīcipia. Ad secūdum dictū est quomodo priuatio est p se principium trāsmutatiōis. ⁊ p accidens cōpositi. ⁊ q lz sit p se non ens q̄tuz ad negationē forme. non tamē est puz nihil. qz includit aptitudinē subiecti ad formaz. iō pōt esse per se principiuz entis. Et cum vlterius arguitur q non est principiū compositi p accidens. quia tūc posset nō esse prīcipiū. negetur consequentia. nec ōe p accidens pōt nō esse. imo aliquod est p accidēs semp et necessariū cuiusmōi ē priuatio comunit supta. ⁊ per hoc pz ad confirmationem. Ad tertiū principale patet ex dictis in questione qr ⁊c.

ubiecta aūt nata

Dubitatur vtrum eadē portio materie sit in potentia ad ōes formas generandas. Primo arguitur q non. quia si sic. aut g° se ipsa. aut per potentiā illi supadditā. non se ipsa. quia matia n̄ est potentia cū matia sit substantia. ⁊ potētia sit ad aliquid. nec p potentiā supadditā sibi. qz tūc quot essēt forme generāde tot essent potentie ī matia. quia mltiplicato ctio rlationis multiplicat relatio. sz infite forme st generande vt constat. ergo infinite potentie essent in materia. consequens impossibile. quia tūc daretur multitudo infinita reruz nō facientiū vnū. Itez sequeret q esset aliquid et nuz apte ante. quō tamē corrūperetur aliquādo. cōtra Az in primo de celo ⁊ pbat cōsequentia de tali potentia ad formā generandā hanc vel illaz que ab et no fuit in matia ⁊ tamē aliqnādo corrūpitur.

cū in aduentu forme potentia corrūpatur vt dicit cōmētator. Item sequeretur q̄ in potentiis matie esset ꝓcessus in infinituz qđ est impossibile. ꝓbatur cōsequentia. q2 oe subiectuz est in potentia ad qđlz suuz accidens. si g° potentia materie esset accidēs eius ab ea distinctū tūc matia essz in potē tia ad suā potentiā. aut g° se ipsa. aut per aliaz potentiā. non se ipsa vt prius. g° per aliam potentiā. ⁊ sic materia essz in poten tia ad vnam potentiā p aliaz potentiā. et p idez ad illā aliā per aliā. ⁊ sic in infinitū

2° principaliter ad idē arguitur. Si ea portio matie essz ī potētia ad oes formas generandas. tūc sequeret q̄ due forme sub stantiales vltimate possūt sil̄ induci in eađ totali materia. cōsequens falsum ⁊ ꝓbatur consequentia. quia si vna portio materie ē in potentia ad omnes formas generan das. eadē rōe ⁊ quelz alia. cū non sit maior ratio de vna q̄ de alia. Sint g°. a. ⁊. b. due materie oīo cōsimil̄r disposite ꝓ receptio ne forme ignis. ⁊ int̄ illas ponatur vnus ignis cōsimilit̄ eas alterās. ꝓductiōe alioz ignium ex illis materiebus. Et tūc si in il lis diuise forme ꝓducentur ponat̄ q̄. c. for ma ꝓducat̄ in. a. ⁊. d. forma in. b. ⁊ arguit̄ q̄. c. ꝓducetur etiā ī. b. quia agens est idez. ⁊ vtraqz illaz matiez ē potentia ad illam formā. ⁊ cū hoc dispositio. b. matie ita pre parat ad. c. formaz sic dispositio. a. cū sint oio cōsimiles. In oppositū arguitur. quia ī tota materia ē negatio cuiuslz forme gen̄ rande. ⁊ aptitudo ad qualz formā generā dam. igit̄ ⁊ in qualz eius pōtione. pz conse quentia. quia materia est ens hōgeneuz ei usdē rōnis p totū. ⁊ antecedēs ꝓbat̄. quia tota materia est priuata qualz forma gene randa. q̄r ⁊c. Pro hac questione q2 dicit cōmētator q̄ subiectū qđ est in potentia ē vnum omniuz generabiliuz ⁊ corruptibili um. Primo videndū est an omniū subā rum taz corpalium q̄ incorporalium sit materia vna. ⁊ non solū subārum genera bilium. ⁊ postea videbitur ō principali q̄sito. Quātum ad primū vt refert Albertus fuit opinio Auicebron in quodā suo libello quem fontē vite appellauit q̄ omniuz substantiarū tā corporaliū q̄ incorpalium sit materia vna cuius principales rōes sī quatuor. Prima rō. Oia que reducūtur ad idem genus reducūtur ad principia illi us generis. sz oēs substātie corporales ⁊ ī corpales q̄ cadūt sub gener̄ reducūt̄ ad ge nus substātie. g° reducuntur ad principia generis substātie. Sz genus substantie est cōpositum ex materia ⁊ forma. vt hz ostendi in prima phylophia. g° oēs subē corpo ree ⁊ incorpee que cadūt in genere habent vnā materiā primā. ⁊ dicitur que cadunt in genere vt excludatur deus qui nullā hz cōpositionē. sz ē in vltimo sīplicitat. 2ª rō. substare conuenit multis fm vnaz rōez s. materie prime. substantie prime. substan tie secūde. g° primo conuenit vni coz qđ ē cā substandi aliis. sz non substantie secūde. quia substare ei conuenit p primā. nec prie cū substare ei conuenit merito cōponentiū ⁊ non merito forme. cū forma non substat sz aliud ei substat. g° cōpetit ei rōe matie. ⁊ per cōsequens oē qđ substat forme sub stat ei rōe matie. cū g° oīs substātia predi camētalis substet alicui forme sequit̄ in q̄ lz tali esse matiaz. g° omniū ipsaz est vna matia prima. 3ª rō est. oe formatū ⁊ dis tinctū hz ante se informe ⁊ indistinctum sz oīs substātia corpea ⁊ incorporea est for mata ⁊ distincta in esse p differētias. g° hz ante se fm naturā informe ⁊ indistinctuz ⁊ tale est matia. g° ante oēs substantias cō poreas ⁊ incorpeas formatas ⁊ distinctas ineſſe est informe qđ est matia. ⁊ per conse quens vna est matia pria omniū substaz cōporeaz ⁊ icorporeaz 4ª rō. matia hz in se formas potestatiue sicut genus habet differentias. sz genus substātie hz in se po testatiue corporeū ⁊ incorporeū. vt asserit Porphyrius ī predicabilibz. g° illi generi correspondet vna matia ad quā reducunt̄ forme corporeoz ⁊ incorporeoz. ⁊ talis ē materia g°. Et vt clarius hec positō ītel ligatur oppinatus est Auicebron q̄ forma rū quedā precedūt genus vt entitas. ⁊ hec non distinguit matiam nec coartat poten tiam eius. ⁊ ō materia ens tantū habit tam substantialitatem q̄ accidentalitatē ⁊ tam

corporea ꝙ incorporea. Quedam vero formaꝝ ẽ in genere. vt ſubãlitas. ⁊ hec ponit materiaꝫ in genus formaꝝ diſtinguẽſ ⁊ coartãs potentiã eius. qua ſubſtantialitate dũ materia eſt pfecta ipſa ſuſceptibil eſt accidentiũ que ſũt nouem predicamẽtoruꝫ

Quedam ẽ forma que cõſequitur genus vt accidentalis q̃ conſeqtur geꝰ ſubẽ. ⁊ hec coartat materiã iã pfectã forma ſubſtãtiali. diuerſimode tamẽ ſm diuerſitatem nouez generũ accidentium. Sic gº voluit Auicebron ꝙ materia vt ens tãtũ ſit vna in omnibus corporalibꝫ ⁊ incorporalibus ⁊ ex conſequẽti voluit intelligentiaſ ex materia ⁊ forma cõpoſitas eſſe. Sꝫ quidaꝫ ex pypatheticis hoc dictũ n̄ cõceſſerũt. Nã dixerũt ꝙ ſolũ in illo eſt cõpoſitio ex maťia ⁊ forma qđ exit đ potẽtia ad actũ. ſꝫ nulla intelligentiaꝫ exit de potentia ad actuꝫ cũ nihil recipiat a corpõ qđ mouet. ſꝫ ipſi influit motũ per quẽ in materias naťales formas ꝓducit. qr̃ ꝛc. Corpora vero celeſtia. quia exeũt de potentia ad acctũ ⁊ nouas circulationes recipiunt. iõ ex maťia ⁊ forma dicũtur cõponi. ⁊ a fortiori corpora generabilia ⁊ coruptibilia. Quãuis Auero ys in libello ſuo de ſubſtantia orbiſ. ⁊ pl̃ieſ alibi neget in celo reperiri maťiã q̃ ſit potentia ad eſſe ſiue ad formã ſubſtãtialẽ. qz tũc eſſet corruptibile. dicit tamẽ ī ipſo materiam eſſe que eſt in potentia ad vbi. cum ſucceſſiue in ſe recipiat diuerſa vbi. aut in ptibus ſuis. Domĩus aũt Albertus ī hac difficultate vtiť hac diſtinctiõe. ꝙ dupliciť materia ſũi põt. Uno modo pro ſubſtantia q̃dam in cõpoſito eſſentiali cõpoſitiõe per quã tale cõpoſitũ ſubſtat. ſꝫ tamẽ ꝓ eaꝫ nõ ſit. Alio modo pro ſubã que ẽ in potentia ꝓ quã cõpoſitũ ſubicitur motui ⁊ mutatiõi Si primo modo ſũatur materia. tũc dicere oꝫ ꝙ ipſa eſt vna in omĩbus ſubſtantiis ordinatis in genere ſubẽ. ſiue ſint corpee ſiue ī corporee. ⁊ ſic vna eſt maťia generis vniuocꝫ dicta omniũ ordinatorũ in generẽ ſubẽ. quoniã ſꝫ genus ſit forma vniuerſaľ intentio tamẽ maťie in rebus ītetioni generis correſpondet. ⁊ vnitas vnitati. ſi tñ ſubſtantie incorporee nõ ſint ordinate in genere ſubẽ. ſꝫ ſint forme ſimplices. tunc non omniũ ſubãꝫ corporearũ ⁊ incorpearũ eſt materia vna. ſꝫ ſolũ corpeaꝫ. Si vo 2º modo accipiatur maťia. ſic nõ cõſydera tur niſi in corpore moto. quia maťia ſic ſũpta erit ſolũ vna in omnibus corporibus motꝫ. Et hec maťia diuidiť ſm primaꝫ potentie diuiſonẽ. que in potẽtia ad vbi tãtum. ⁊ in potentia ad vbi ⁊ ad formã. ⁊ qz in his in quibus eſt potentia ad vbi tantũ ſicut corpora ſuperceleſtia ẽ tota eoruꝫ mã que ẽ ſuſceptibilis forme taliũ corporum. In his aũt in quibꝫ ẽ in potentia ad vbi ⁊ ad formã non ẽ tota maťia ſuſceptibil ſue forme ſicut ſũt corpora generabilia ⁊ corruptibilia. iõ maťia 2º modo ſumpta prioribus ⁊ poſterioribus corruptionibus eq uoce attribuitur. ꝓpter qđ inuentus ẽ quãdoqꝫ Aꝫ dicere in celo non eſſe maťiaꝫ. ⁊ aliquãdo ꝙ materia equiuoce dicit de materia ſuperioꝝ corpoꝝ ⁊ de materia inferiorũ corpoꝝ. Omniũ tamẽ corporum generabiliũ ⁊ corruptibiliũ ẽ materia vna. ſm ꝙ potentia ad formã ẽ maťia vna. ⁊ multiplicatur ꝓ diſpoſitiones eã approximãtes ad hanc formã vel illã De quatuor oppinionibꝫ hic poſitis que fuerit gratior eligatur. Prima poſuit in intelligentiis. ī celo. corporibus generabilibus ⁊ corruptibilibus eſſe materiã. 2ª negauit in intelligentiis eſſe materiaꝫ. ſꝫ eaꝫ poſuit in celo ⁊ aliis corporibus naturalibus. 3ª negauit materiã eſſe in intelligentiis ⁊ in celo. ⁊ eã ſolũ poſuit ī iſtꝫ inferioribus 4ª poſuit in omnibus que nominata ſũt aliquo materiã eſſe. ſꝫ aliter q̃ fecerit pria. Si quis aũt oppinionẽ Aueroys defendeř vellet ad rões Auicebron facile reſpondeř poſſet. Ad prima cõcedo ꝙ oĩa que reducũtur ad genus ſubẽ reducũtur ad principia illius generis. ſꝫ negaret vltĩus ꝙ ſubã generaliſſima cõponatur ex maťia ⁊ forma. ſꝫ ſolũ cõponitur ex actu ⁊ potentia. Ad ſecũdã diceret ꝙ ſubſtare nõ conuenit prĩo materie. ita ꝙ materia ſit cã ſubſtãdi omĩbus aliis que ſubſtant. cũ multa ſubſtẽt que non habẽt maťiaꝫ vt corpora ſuperceleſtia ſꝫ potentia que eſt principiũ ſubẽ ẽ illõ cui

prio cõuenit ſubſtaꝛ̃. Ad ͤtiã reſpõderꝫ q᷑ oĩs ſubã corporea vl᷑ incorpea formata ⁊ diſtincta hꝫ ante ſe informe ⁊ ĩdiſtinctuꝫ ſꝫ illud non ẽ materia .ſꝫ genus generaliſſimũ predicamẽti ſubẽ. Ad quartã dicere q᷑ illa natura ad quaꝫ reducũtur forme corporeoꝝ ⁊ incorporeoruꝫ nõ eſt materia prima.ſꝫ potentia ſubſtãtialis ex qua ⁊ actu ſubãli cõponitur genus ſubẽ.quoniã enſ p actuꝫ ⁊ potẽtiaꝫ deſcẽdit in decem predicamẽta. Sꝫ vl᷑ius reſtat videꝛ̃ ꝺ qꝺaꝫ dicto comẽtatoris q dicit q᷑ matͤia prĩa ẽ mediũ int᷑ non eſſe ſiplicit᷑ ⁊ eſſe in actu .i. int᷑ puꝝ nihil ⁊ ens in actu.p ens in actu ĩ telligendo formã vl᷑ includẽs formã Et arguitur q᷑ hoc nõ ſit verũ.quia tũc matͤia prima eſſet quocũqꝫ accidẽte ipfectior. conſequẽs ẽ falſũ.quia ẽ pars ſubãlis ſubẽ pfecte ⁊ principium ſubẽ.⁊ ꝓbatur cõſequẽtia quia de mediuꝫ int᷑ aliqua quoꝝ vnuꝫ ẽ pfectius alio. ẽ minus pfectũ extremo pfectiori.quia aliter nõ eſſet mediũ inter illa.Sꝫ matͤia prima ponitur mediũ int᷑ ens actu ⁊ non ens .⁊ ens in actu ẽ extremũ pfecti⁹ g° materia prima nõ ẽ pfectior q᷑ aliqꝺ ẽs actu.ſꝫ de accidẽs ẽ ẽs actu.cũ ſit for[a] ⁊ act g° ſequit᷑ q᷑ materia prima ẽ omni accidẽte impfectior. Ad difficultatẽ hãc dicũt quidã q᷑ in tota latitudine entiũ materia prima tenet non gradũ pfectionis.⁊ deus gradũ ſũmuꝫ.⁊ q᷑ poſt deuꝫ ſecũtur intelligentie ⁊ corpora celeſtia.deinde hõines.et poſt mixta animata.⁊ inanimata.vlterius dͤta.poſtea accidentia. ⁊ vltio materia p[a] Et ꝓ his facit argumẽtũ adductũ. Alii tenent q᷑ matͤia prima eſt quocũqꝫ accidẽte pfectior.⁊ iſti dicũt q᷑ materia prĩa non eſt mediuꝫ ſm pfectionẽ int᷑ non ens ⁊ enſ in actu.ſꝫ ſolũ p abnegationẽ vl᷑ iuſqꝫ extorũ. Alii dicũt aliqꝺ accidens ẽẽ pfectius materia prima.vt felicitas aut ſpeculatio circa deũ .⁊ aliqꝺ accidẽs eſſe ipfectius vt relatio. Sꝫ contra. In quibuſcũqꝫ eſt dare magis ⁊ minus ẽ dare equale.cũ nõ ſit tranſitus de extremo in extremũ niſi per mediũ g° ſi ẽ dare accidens pfectius materia prima.⁊ accidens impfectius.ſequitur q᷑ ẽ dare aliqꝺ accidens equal᷑ pfectũ cum matͤia prima.⁊ p cõſequẽs ciuſdem ſpeciei ſpecialiſſime.cõſequẽs ĩpoſſibile. Reſpõdͤ ri poſſꝫ q᷑ maior nõ ẽ vera vl᷑ ſꝫ hꝫ modo rari. Ad dubitationem aũt prĩcipalẽ tenentes q᷑ diſpoſitiões totales diuerſe numero poſſũt ad eandẽ formã ſubſtantialeꝫ numero prepare.dicerent q᷑ cadeꝫ portio materie nõ ẽ in potẽtia ad ões formas generandas ſm numerũ.ſꝫ ſolũ ſm ſpeciem ⁊ hoc volũt ſufficere ꝓ mente Aꝛ̃ ⁊ comẽtatoris. Tenentes aũt q᷑ eandẽ formaꝫ ſubãlem numero nõ poſſũt diuerſe diſpoſitiones totales prepare facilius reſpõderẽt dicendo eandẽ portionẽ materie eſſe in potentia ad omnes formas generandas ſm numerũ Et vlterius ad argumẽtũ negãdo conſequentiã.ſ.q᷑ due forme ſubſtãtialeſ vltiate ſimul in eadeꝫ matͤia totali inducerentur.⁊ admiſſo caſu dicerent q᷑.c.forma inducetur in.a.⁊ non in.b.quia diſpoſitio preparãs ꝓ.c.inducetur in.a.⁊ non in.b.

Et ſi fieret queſtio de diſpoſitionibꝫ q᷑ illa que inducitur in.a.magis inducitur ĩ a.q᷑ in.b.⁊ illa que inducit᷑ in.b. magis inducitur in.b.q᷑ in.a.dicerent q᷑ hoc ẽ quia agens aget in illas materias ſm ptes diſtinctas eius a quibus diuerſe diſpoſitiões numero poſſũt apte cãri. Et tunc ad argumẽta principalia. Ad primũ pꝫ ex dictis in vna alia queſtione qũo in matͤia eſt vna potentia abſoluta de ſeꝺa ſpẽ qualitatꝫ ſibi coet᷑na.⁊ infinite reſpectiue ad infĩtas formas generandas.quaꝝ quelꝫ corrũpit᷑ in aduentu forme quã reſpicit.nec inconuenit dari multitudinẽ infinitam reꝝ nõ ſcientiũ vnũ.dũmodo non p ſe exiſtãt. ſic ĩ linea infinita ſũt pũcta ſuarũ ptium continuatiã. Et vl᷑ius cõcedetur aliqꝺ ct᷑nuꝫ a pte ante dici aliquãdo corrũpi .Illud enĩ non inconuenit in accidentibus .ſꝫ de ſubſtantiis non cõcederetur ab Aꝛ̃.nec ſequit᷑ q᷑ in potentiis materie eſſet ꝓceſſus ĩ infĩtuꝫ.quoniã matͤia nõ ẽ in potentia ad formã quã hꝫ.ſꝫ ſolũ ad illã quã nõ hꝫ. Pretea ſicut ſũt aliq᷑ forme que prexigũt alias in matͤia.⁊ alique nõ.ſic in ꝓpoſito forma q᷑ nõ ẽ po[a] preſuppoĩt potẽtiã .ipſa aũt potẽtia ĩſpectiua preſuppoĩt potẽtiã abſolutã

ſz potentia abſoluta maťie nō preſuppoit niſi eius eſſentiā quā immediate cōſequit.

Ad ſecundum principale argumentuz atuit ſupra ꝛ cetera.

angētes quidez.

Dubitatur vtrum priuatio ſit cauſa appetitus maťie ad formaz. Primo arguitur ꝙ non ſic. Si priuatio eſſet cā appetitus materie tūc quādocūqz maťia eſſet priuata aliqua forma appeteret eā. conſequens videtur eſſe contra cōmētatorez qui vult ꝙ materia ſolū appetat formā dū mouetur ad eam. Dicit enim ꝙ appetitus materie ad formā eſt illud qō materia hz de motu ad formā. 2° arguit ſic. Appetitus materie ad formā nō eſt niſi naturalis inclinatio ipſius materie ad formā. ſic pfectibilis ad ſuā pfectionē. ſz priuatio nō eſt cā talis inclinationis ad formā. quia aduenīte forma corrūpitur priuatio. ſi g° priuatio ē cā talis inclinatiōis ipſa eſſz cā īclinationis ad ſuā corruptionē. cōſequens eſt inconuenieus. cū nihil appetat ſuaz corruptionem. Et cōfirmať quia priuatio cōtrariať forme. ꝛ vnū contrariū nō ē prīcipiū appetendi reliquū. qr̄ ꝛc. 3° arguit ſic Si priuatio eſſet cā appetitus materie aut g° materialis. ꝛ hoc nō. quia illa eſt mā aut formalis. ꝛ hoc nō. quia forme non eſt forma. aut efficiēs ꝛ hoc nō. quia omne efficiens aut eſt forma. aut includens formam aut finalis. et hoc non. quia finis eſt quid bonū. cuz opponať diuino optimo ꝛ appetibili. g° ꝛc. In oppoſitū eſt Ar in lra. dicens ꝙ materia nō appetit ſui ipſius ſpeciem ꝓpter non eſſe indigens. non indigētia g° eſt cā non appetendi. g° ꝓ oppoſituz indigentia ipſa ꝛ priuatio eſt cā appetendi quia ſi negatio eſt cauſa negatiōis affirmatio eſt cā affirmationis. primo poſterioruz Et idem vult cōmētator dū dicit ꝙ priuatio exiſtens in materia eſt cā deſyderii naturalis qō hz materia ad formā. Ad iſtā dubitationē reſpōdetur tenendo ptez affirmatiuā. ꝙ ipſa priuatio ē cā appetitus materie ad formā. ꝛ eſt cā materialis. nō principalis. quia illa eſt materia. ſz diſpoſitiua ꝛ eſt cā ſine qua nō. Naz niſi priuatio eſſet in materia ipſa nūq̄ appeteret formā. cuz materia nūq̄ appetat formā niſi qua carz ꝛ pfici pōt. ꝛ ex cōſequenti qua eſt priuata

Et tūc ad rōes pricipales. Ad priaz dicitur ꝙ materia appetit formaz anteq̄ moueatur ad eaz. Et ad dictū cōmētatoriſ dicit ꝙ ſic debet ītelligi. ꝙ appetitus maťie ad formā eſt illud qō hz maťia de motu ad formā. i. ō inclinatione ad motū ad formā. Ad ſecundā cōceditur ꝙ priuatio ē materialis cā diſpoſitiua inclinatioīs materie ad formā. Et cū poſtea arguit ꝙ cum aduenīte forma priuatio corrūpať. priuatio eſſet cā inclinationis ad ſuā corruptionē. concedo. non tamē ꝑ ſe. ſz ꝑ accidens ꝓ q̄to accidit ꝙ aduenīte forma corrūpatur priuatio. vt ad eius appetitū diſponit Ex quo vlterius non ſequit ꝙ priuatio appetat ſuā corruptionē. Et ad cōfirmationem dicit ꝙ non iconuenit ī priuatiue oppoſitis vnū contrariuz eſſe principiuz appetendi reliquū. licet nullum eorum appetat reliquum. q̄uis illud non reperiatur in contrariis poſitis. Ad ťtiaz pz ex dictis

Sz adhuc dubitatur. qz habeť ꝓ inconuenienti ꝙ aliquid appetat ſuā corruptionem. qō tamē frequent accideř ař. Prīo quia calor naturalis viuētis appetit proprii hūidi reſolutionem ad quā ſequit ipſius carnis corruptio. 2° de fenice que cōgregat ligna ad radios ſolis vt cōburatur qō non faceret niſi ſuā corruptionez appeteret. 3° de boibus volūtarie ſe ſuſpēdentibus. aut aliter ſe interficientibz. 4° qz ſi lignū eſſz ſurſū er oppoſito vnius magni ignis qui eſſz deorſū moueretur deorſum lignum naturaliť ad locū ignis. qō non faceret niſi quia appetit illic eſſe. cū autez ad ipſū illic eſſe ſequatur ſua corruptio. videť lignuz ſuā corruptionē appeteř. Reſpōdetur ꝙ in volūtariis nō incōuenit aliqd ſuā corruptionez appeteř. ſz ī agentibz naturaliter nō contingit aliquid ꝑ ſe ſuā corruptionē appetere. lz aliquādo illud contīgat per accidēs. Et ex his pz reſponſio ad argumēta. Ad primū dicit ꝙ calor na

turalis p se appetit sui hūidi resolutionez ſz per accidens appetit suā corruptionem ꝑ q̄to sui hūidi cōsequitur resolutionem.

Ad secūduz dicitur q̄ fenix non p se appetit sui cōruptionē.ſz ex ictu nat̄e.post q̄ non pōt plus ſm indiuiduuz pmanere. vt saltz ſm speciez cōseruetur cōgat lig[a] ad radios solis vt cōburat̄ ⁊ ex cineribus fenix alia generetur. Ad tertium patet.

Ad quartū respondetur sicut ad primū q̄ lignuz p se appetit esse deorsū.⁊ per accidēs sui corruptionē ad illō sequentē.q̄ ⁊c.

ati̇a multiplicia

hz nomina.quoz quedā sūt ꝓpria ⁊ quedā transūptiua. Noīa ꝓpria sunt yle subiectū.massa.mat̄ia.origo. elementum.

Et dicit̄ yle ſm q̄ est in potentia ad r̄ci piendū formā. Subiectū aūt dicitur ꝓ quanto actu subicitur fōme. Massa autē noīnatur.quia de se ē indiuisa ⁊ indistincta ⁊ per diuisionē formarū est in substātiis cōpositis diuersificata.sicut massa luti dū ex ea vasa cōstituunt̄ variis artificialibz fō mis diuersificatur. Dicuntur aūt materia ex eo q̄ oīa mat̄ialia tandē in ipsaz re soluūtur tanq̄ in altero cōponētiuz. Sz dicitur origo inq̄tuz ab ea est motus per quez res in se ꝓducitur.ſz tamē q̄ priuatō ni dicitur īmixta.vnde si in ea nō esset priuatio posset esse ps rei.ſz nō motus āt trās mutationis principiuz. Dicitur vero elementuz.quia est principiuz in cōpositione ⁊ vltimū in resolutione .quoniā ad ipsam stat resolutio.nec ē resolubilis ī aliquid aliud.cū sit simpliciter ps cōpositi. Nomina transūptiua sūt mater.silua.fcia. ⁊ fraus intenebris latens. Mater autē dicit̄ quia sicut in vtero matris filius in esse ꝓducitur.sic de potentia materie forma de potentia ad actū educitur per agens naturale ipsaz prediſponēs. Sz dicitur silua ſm platonicos.quia sicut in silua sūt ligna non prepata.ſz dolabilia vt transeāt in oē edificium .sic materia de se est īdistincta p dispositiones ⁊ apta diuersimode dispositioni vt transeat in cōpositionē diuersorū cōpositorū. Uocatur aūt femina .q2 sic femina est īperfecta respectu viri.nec pōt ī ꝓlem nisi masculo concurrente ⁊ mouente formal'r ⁊ effectiue.sic materia imꝑfecta ē respectu fōme agētis nec ex ea pōt for[a] ad actuz deduci nisi per agens alteret̄ ⁊ dispo natur ⁊ forma de eius potentia educatur.

Dicit̄ etiā apud platonicos fraus ī tenebris latens.Fraus quidō quia nos decipit. credimus enim cū recipit formā q̄ debeat sub se quiescere.cū tamē frequēter de vna ī aliā transmutet̄.⁊ ob hoc etiā dicta est varietatū mat̄.Latens in tenebris dicit̄.q2 sicut latens in tenebris nō cognoscit̄ nisi cū difficultate .sic ⁊ mat̄ia prima.ꝓpter q̄ ē vltima in cognitione. Naz primo a nobis accidentia cognoscunt̄.deinde forma subā lis.⁊ subā cōpositā.vltimo vero materia. Unde opatio facit nos scire formā substā tialez.⁊ substātiaz cōpositaz. transmutatō aūt materiam q̄ ⁊c.

orma multipli.

citer nominatur. Scōm enim q̄ est finis motus dicit̄ quid diuinuz optimus ⁊ appetibile. Scōm vero q̄ dat ēe rei nomina alia hz. Naz dicit̄ forma ex eo q̄ informat sepat ⁊ distinguit Dicit̄ aūt species ex eo q̄ dat esse rei ⁊ cognitionem.

Ratio aūt dicit̄ p q̄to ab ea sūitur vera diffinitio rei. Sz dicit̄ ydea vel per adigma siue imago.ſm q̄ ipsa procedit a suo exēplari qō hz in cā prima ſz q̄ volūt theologi.⁊ ſz multos hoc° eā voluit plō ⁊c.

Juxta finem pri mi phy

sicorum Aueroys dupliciter ī prehendit Auicenā. Primo q̄ dixit q̄ methaphysicus cōsyderat substantias sepatas a materia esse.hoc enim fl'z ē dicit Aueroys ꝓpter duo. Primo quia subē seperate sūt subiectū methaphysice.⁊ nulla scia probat suū subiectū esse.2° quia nullus pōt probar substātias sepatas esse nisi p eternitatē motus.⁊ hoc est solius naturalis.⁊ nō methaphysici.vt patz 8° phyſicorum. 2° cum

reprehendit ꝓpter hoc ꝙ dixit ꝙ metha physicus ꝓbat corpora cõponi ex matia ⁊ forma.⁊ primã materiaz esse.⁊ ꝙ hoc accipit naᷓalis ab eo.hº aũt dicit Aueroys flz esse.quia hec nõ possũt ꝓbari nisi p motuz ⁊ transmutationẽ.ꝓbatio aũt p motuz ad naturalẽ ptinet ⁊ non ad methaphysicum Ideo magis econuerso debemus dicere ꝝz ista inuestigari a naᷓali.⁊ methaphysicuz ea supponere tanq̃ inuestigata a naturali

Albertus aũt optimus defensator Aui cene.dicit hanc reprehẽsionez nõ carere reprehensiõe.Et vlterius dicit respondendo ad rationes Aueroys substãtias sepatas a materia esse inuestigatũ in scia diuia ⁊ nõ suppositũ.nec subẽ sepate sũt subiectũ i ea sz ens cuius diuisiões ⁊ passiões q̃ in pria philosophia tractantur sũt per se.p accidẽs potentia ⁊ actus.vnũ ⁊ multa.sepatũ ⁊ non sepatũ.Cũ gº sepatũ sit ꝺ̃a seu passio entis non pot in pria philosophia esse subiectuz

Unde cũ dicitur ꝙ pria philosophia ẽ ꝺ̃ sepatis.non intelligit ꝙ sit de sepatis coº quo intelligentie sepate esse intelligunt.sz intelligit ꝙ ẽ de sepatis a mã ⁊ motu taz ꝼm esse q̃ ꝼm diffinitionẽ. cuiusmõi sũt simplices quiditates de quibz in ea tractatur.

Sz vltius albert9 nõ respõdz ad id qꝺ additur.cũ dicit subas sepatas esse nõ inueiri nisi p motus etnitatẽ.Cui tamẽ dicitur ꝙ subas sepatas esse inuestigari pot dupliciter.Uno modo a posteriori p etnitatem motus.⁊ hoc ẽ ꝓpriuz naturali.Alio mõ a priori.⁊ hoc ptinet ad methaphysicũ. Unde poterit sic arguere Dis actus purus est suba sepata a materia.sz quelz intelligentia ẽ huiusmõi gº ⁊c. Ad aliud aũt dicit Albertus ꝙ principia cõponẽtia ipsum cõpositũ possũt duplicit cõsyderari.Uno mõ inq̃tũ ꝼm essentias suas sũt principia substantie cõpositi ⁊ ipsaz integrãt ⁊ cõstituũt ⁊ hec cõsyderatio ptinet ad methaphysicũ ⁊ ea capit ab eo naturalis.Alio mõ pñt cõsyderari vt veniunt ad cõpositionẽ ⁊ sunt principia cõpositi in fieri ⁊ generari.⁊ hº non pot hĩ nisi p motuz.⁊ ptz ad naturalem.nec accipit ea a methaphysico. Scias tamẽ ꝙ per diuersa media demonstrat physicus primã maᷓiã esse.⁊ methaphysicus.physicus enim hoc demõstrat p trãsmutationẽ subalez.⁊ methaphisicus p hoc ꝙ i genere cause maᷓialis no ꝓceditur in infinituz.iõ ẽ deuenire ad maᷓiã primã.

Quia sepe dicit comẽtator in primo hoc in celo nõ esse maᷓiã Ideo dubitaᷓ vtrũ celũ cõponaᷓ ex maᷓia ⁊ forma. Prio arguit ꝙ sic.Et prio suppono ꝙ ões linee sint eiusꝺ̃ speciei specialissime.⁊ similr oĩs sfices.2º suppono vt ẽ sñia Alz in 7º physicoz illo capitulo.Dubitabit vtiqz aliquis vtrũ oĩs motus ⁊c. ꝙ oĩs forª eiusꝺ̃ rõis cũ alia hz subiectũ pro priũ eiusꝺ̃ rõis cũ subiecto ꝓprio. alterius dicit enĩ sic.Amplius enĩ suscepti nõ cõtigẽs ẽ.sz vnũ vnius ẽ priuz.Si gº nõ solũ oz ꝺpabilia nõ equoca ẽẽ.sz et nõ hre ꝺ̃az neq̃ quid neq̃ i quo ⁊c. His stantibz aꝛ̃ sic.q̃titas que ẽ i celo.⁊ q̃titas istoz inferiorũ sũt eiusꝺ̃ rõis p priuz suppositũ.gº habent subiecta eiusꝺ̃ rõis p scõz supposituz. sz subiectũ q̃titatis horũ inferioz ẽ maᷓia pria ꝓ comẽtatorẽ i hoc prio.q vult ꝙ dimẽsiões imediate fũdant i maᷓia ⁊ nõ in suba cõposita.gº etiã subiectũ q̃titatis celi erit maᷓia eiusꝺ̃ rõis cũ maᷓia pria horz i feriorz.qꝛ sequit ꝙ celũ erit cõpositũ ex tali maᷓia ⁊ aliqua forma subali. cũ sine ea stare nõ possit p comẽtatorẽ loco allegato.

2º vbicũq̃ sũt plura indiuidua sub cadẽ spẽ ibi ẽ maᷓia.cũ multiplicatio indiduoz sub eaꝺ̃ spẽ.sit rõe maᷓie.sz i celo sũt pla indiuidua sub eadẽ spẽ.vt pres orbes totales sicut orbis Iouis.orbis Saᷓni ⁊c. Fõte diceret ꝙ orbes illi ꝺ̃ant spẽ.quia eis ap ꝓpriant ītelligẽtie spẽ distincte. Sz adhuc stat rõ de orbibus mũdo ecẽtricis ꝼm eorũ cõcauũ vel cõuexũ ad motũ eiusꝺ̃ planete deseruiẽtibz.illi enĩ sũt mõi dcti ⁊ p se existent.cũ int eos mediet deferens plane taz hñs motũ ꝓpriũ distictũ a motibus illoz.⁊ tamẽ ꝺ̃nt spẽ.qz eis nõ ꝓpriant diuerse intelligeẽtie in eisꝺ̃ ꝓprios motus cãntes. Quod etiã ex alio. piuadet.qz minus ꝺ̃nt ad iuicẽ tales orbes q̃ ps stellata

ꝛ nō ſtellata eiuſd̄ orbis.ſz ps ſtellata ꝛ pſ nō ſtellata eiuſd̄ orbiſ ſūt eiuſdē ſpeciei.q2 aliꝫ nō cōtinuarent ad inuicē.nec facerent p ſe vnū.ſicut ē de virga cuius vna ps ſiue medietaſ ē viridiſ ꝛ alia ſicca qr̄ ꝛc 3° ar̄ ſic.Oīs ſubā.āt ē maꝫia.āt forma.āt cōpoſitū.vt vult Āz 8° ꝛ 12° methaphyſice ꝛ 2° de aia.Sz corpus celeſte ſeclusa itelligētia ē ſubā.g° ē maꝫia vel forma aut cōpoſitū. ſz nō ē maꝫia.q2 maꝫia p ſe nō mouet̄ localiter p Āz 6° phyſico2.nec ē forma.q2 forma nō hz potētiā ad vbi.vt colligiꝫ ex intentiōe Aueroys octauo ꝛ 9° methaphyſice.g° cēlū ē cōpoſitū. 4° ar̄ ſic. Oē ens actu aut ē actus.aut actū icludens.ſz celuz ſeclusa itelligētia ē ens actu.g° ē actus vel habēs actū.ſz nō ē actus.quia tūc eſſz fōma actu intellecta que nō eſſz p ſenſū cōprehen ſa qđ ē fſz. Itē nullius potētie ē actus.g° ſequiꝫ q ē cōpoſitū ex actu ꝛ potētia illi ac tui ſubiecta que ē materia.g° ꝛc. Pro hac pte videt̄ eſſe intentio Āueroys 12° metha phyſice ꝛ cometo 41 vbi loquēs d̄ motu ce li ſic dicit.Et iſte motus cōponit̄ vt ē d̄cla ratū ex duobus motoribus quoꝝ vnus ē fi nite motionis.ꝛ ē aia exiſtens i eo.ꝛ alt̄ eſt infinite motionis.ꝛ ē potētia que non ē in maꝫia qr̄ ꝛc. Ad hoc etiā pōt adduci qđ dicit Āz in prīo celi ꝛ mūdi.cū poſit q celū ē vnū tantū.quia cōſtat ex tota ſua mate ria. In oppoſitum ar̄ prīo.Omne habēſ maꝫiā ē corruptibile.cū mā ſit p quā pōt res eſſe ꝛ nō eſſe ꝑm Āz 7° methaphyſice ſz celū nō ē corruptibile p Āz prīo celi ꝛc.

2° eaꝫ ſūt principia eſſendi ꝛ opandi.g° ſi celū hr̄et maꝫiā ꝛ formā ex quibz eſſz cō poſitū illa eſſēt principia ſui motus.ꝛ p cō ſequēs nō idigeret intelligētia mouēte con ſequēs ē fſz. 3° arguiꝫ ſic.Sicut ſe hz mo tus celi ad motū hoz iferioꝝ.ita ſe hz celū ad hec iferiora.ſz motꝰ celi ē ſiplicio moti bz iſtoꝝ iferioꝝ.g° celū ē ſiplicius his iferi oribz.ꝛ p cōſequēs carz cōpoſitione ex mā ꝛ forª qua hec iferiora dicunt̄ eſſe cōpoīta

4° ar̄ ſic.Si celū eſſz cōpoſitū tunc nul lus eſſz effectus imediate,pductus a pri mo motor̄.cōſequēs ē inconueniēs vt pz.ꝛ ꝓba tur cōſequētia,quia nec prius motus cū il le imedſatc ,pduceret̄ a forma celi ſuā ma teriā iformāte.nec etiā ſubā celi ſiue itelli gentia aliqua.Nā cū ſint et̄na nō habēt ni ſi cāz fōmalē vl̄ fialē.efficiētē aūt ſiue maꝫ ialē nō habēt.qr̄ ꝛc Pro hac pte ē expreſ ſe intentio Aueroys in ſuo libello de ſubā orbis ꝛ 8° phyſicoꝝ cometo 79° quō cōſt̄ non hr̄ ꝛ alibi pl̄es. Et hoc etiaz videt̄ ſentiſſ Āz 12° methaphyſice prīo capitulo Mouet aūt appetibile vbi p nūeruz corp ruz ſupceleſtiū arguit nūerū ipſoꝝ motoꝝ qr̄ ſequtur q pret̄ itelligētiaz mouētez orbē i eo nō dz poī alia forma.q2 ſi poneret̄ ip ſa eſſet mouēs ſicut cetere forme naꝫales. ꝛ ſic vni orbi pl̄es attribuerēt̄ motoꝛs.cui us opoſitū ibi vult Āz. Itē ibi vult Āz q prīa ſubā mouet ſiplicē lationē vniuerſi ſz nihil videt̄ eſſe prīa ſubā niſi deus.g° de us ,pducit lationē priaz. Pro ītroductō ne huius queſtionis prēittenduz prio q ce luz pōt accipi dupliciꝫ.Uno mō,p aggḡato ex orbe ꝛ itelligētia ſibi a,ppriata.Ālio° ,p orbe tantū.hoc ſatis pz. Preittendō 2° q maꝫia capiꝫ duplicit̄.Uno° ,p potētia ad eſſe vel nō eſſe ſiue ad formā vel priuatoez ꝛ ſic ,pprie ſūiꝫ maꝫia apud mentē Āz 7° methaphyſice dicētis q maꝫia ē q̄ res pōt eſſe ꝛ nō ēe.ꝛ ī prīo celi ꝛ mūdi dicit q po tētia maꝫie ē potētia cōtradictioīs.ſ ad ēē ꝛ ad nō eſſe.Sc̄o° capiꝫ maꝫia,p potētia ad vbi tātū.nō aūt ad eſſe.ꝛ maꝫia taliter ſūpta nō ,pprie dicit̄ maꝫia.ſz i,pprie. ap pellādo materiā qđ motui locali ſubicitur

Preittēdō 3° q forª ē triplex.Quedā enī ē cū maꝫia ꝛ cū cōditionibz maꝫie.quia cū q̄ꝫtitate,vt forª ſubālis eq vl̄ bonis.Queđ ē enī ſine maꝫia.ſz tamē ē cū cōditionibus maꝫie.ſiue cū q̄ꝫtitate vt ſpēs ſr̄ibil̄ in me dio ſz quoſd̄ ſiue in ſr̄u.Queđ vo ē forma cio ſine maꝫia ꝛ cōditioībz maꝫie vt itelli gentia abſtracta. Quibz ſtātibz de q̄ſtio ne ſūt tres mōi dicēdi coīt̄ vſitati. Pri mus ē Egidii ponētis celū ſeclusa icelligē tia ēē cōpoītuz ex forª ſubāli ꝛ maꝫia eiuſ dē rōis cū maꝫia hoꝝ iferioꝝ.nec ꝓpt̄ hoc ē corruptibile.cū illi māe nō ſit ānexa priua tio.ex quo eiuſ forª ē nobiliſſia ōes alias v tualr cōtinēs.qr̄ cōpleꝫ eius appetitus et

faciaꝫ for^{a} quã hz.iõ ñ rẽanz potẽtialitas ad aliaz formã cuius cõtrariũ cõtigit ī m^{a} hoz ĩferiorũ. Sz q hec oppio nõ valeat aꝝ. Quoniã si deus p suã potẽtiã absolutã remouerz priuatiõez a materia hoz ĩferioz aliis existẽtibz ī ea cõseruatis adhuc ipsa ẽ ī potẽtia ad formã sicut prius. ga hr̃et eã potẽtiã absolutaz ꝛ respectiuã quam prius hũit. ꝛ tñ ñ appeterz aliã fõmã. cũ appetitus forme sit rõe priuatiois vt vult comẽtator prio physicorũ. g^{o} illa rõ nõ valet. vz ga materia celi nõ sit ī po^{a} ad formã. ga nõ appetit eã. Itẽ aꝝ q saltiz materia orbis lune dẽrz appeteꝛ aliã fõmã ꝛ ẽẽ ī po^{a} ad eaz. Naz ex quo forma illa ẽ pfectissia. ga p fectior essz for^{a} orbis stellati ãt Iouis data ī^{a} oppione. seqtur materia illius orbis nõ es se faciatã forma illa. ꝛ p cõseqns priuatiõ nẽ forme hr̃e nobiliozis .qꝝ ꝛc. Nec valet si dicaꝫ q materia orbis lune nõ põt aliã formã recipe. ga forma sua nõ hz cõtrariũ fm se. aut fm ões dispoitiões eius. ga tũc seqretur q simiꝫ forma possz subito recipi in materia ista ĩferiori. cõsequẽs ẽ ĩconueniens. 2o modus ẽ scti Thome ponẽtis in celo materiaz. sz alt'ius rõis a materia istoruz ĩferiorũ. q̃ positio etiã stare nõ põt. Nã cũ materia q̃ ẽ subiectũ forme sit pura potẽtia receptiua r̃spectu fõme siue sit ī celestibz siue ī his ĩferioribz segt' õem materiã eius dẽ rõis cũ alia esse. 3o modus ẽ comẽtatoris positus ī libello de subã orbis. q vult corpus celeste secluſa itelligẽtia esse subãz corporeã siplicẽ carẽtez cõpositione ex materia ꝛ forma. sic q nõ vult q ibidẽ repiatur materia q̃ forme subiciatur. lz ipsum sit subiectũ motus local'. Inqt eniz sic. Et vlr ga declaratũ ẽ actionẽ istius corpis esse et nã declarabit' formã eius nõ exister̃ p suũ subiectũ. ꝛ subiectũ suũ esse siplex nõ cõpositũ ex materia ꝛ for^{a}. quoniã si ita essz. esset geñrabile ꝛ corruptibile Hãc aũt poitionẽ isequẽdo ponã ad questionẽ has cõclusiones. Pria cõclusio. Celũ vt in se comprehẽdit itelligentiã cõponit' ex duabz naturis q̃rũ vna ẽ agens motũ. reliq̃ vero patiẽs. Ista cõclusio ẽ satis manifesta. cũ itelligẽtia moueat ꝛ cõpus celeste moueat' motu locali circulari ut pz ad sẽsũ 2ª cõcl'io In celo nõ dar̃ materia ex qua cũ for^{a} ipsaz pficiente celũ vere cõponi dicat'. hec cõclusio sic ꝓbat'. ga si celũ secluſa intelligentia hr̃et materiã que essz subiectũ forme ex q bus ipsũ cõponeret'. tũc sequeret' q aliquid essz occiosũ ī nat'a. ꝙñs fl'z. ꝛ cõtra aꝝ ī p^{o} celi ꝛ mũdi cap^{o}. Qd aũt nõ ẽ circulationis cõtraria. vbi ait dicẽs. deus ꝛ nat'a nihil faciunt frustra. ꝛ ꝓbat' cõsequẽtia. quoniaz ꝓpria opatio potẽtie mat'ie q̃ subicit' forme ẽ trãsmutari de forma ī formã. sic ꝓpria opatio acuminis gladii ẽ scisio. si g^{o} ī celo essz mat'ia talis cũ sit ĩcorruptibile. sua potẽtia cuius ꝓpria opatio ẽ ad formã trãsmutari nũq̃ trãsmutaret'. ꝛ p cõsequẽs ĩpetuũ frustraret'. 3° cõclusio. Celũ fm se sũptũ ẽ subã siplex media int' purã mat'iã ꝛ purũ actũ. cui itelligẽtia vt motrix seu fõma a ꝓpriata ẽ attributa. Ista conclusio aꝝ sic. Illũ qd ẽ ligamẽtuz int' principia et'na sepata. ꝛ ipsa generabilia ꝛ corruptibilia ẽ necesse q sit ītrãsmutabile fm subãz. ꝛ fm locũ trãsmutabile. nisi eni maneret semp fm subãz. ꝛ mutaret' fm locũ nõ cõtinuarent' mutatiões ī istis ĩferioribz. celũ aũt ẽ huiusmõi. cũ prĩcipia et'na mediante ipso ista ĩferiora trãsmutẽt. g^{o} celũ ẽ ītrãsmutabile fm subãz ꝛ p cõsequẽs nõ ẽ pura potẽtia passiua sicut materia. Est etiã ītrãsmutabile fm locũ. ꝛ p cõsequẽs non ẽ purus actus. cũ actus purus p se nõ subiciatur motui locali. Erit g^{o} subã siplex media inter purũ actũ ꝛ purã potẽtiaz. ꝛ int' prĩcipia sepata ꝛ generabilia cõicãs cũ primis. p hoc q̃ ẽ subã siplex p se subsistens nõ habẽs potẽtiã ad esse. cũ scõis vero p hoc q̃ ẽ subiectũ accidentibz. ꝛ potentiã habẽs ad vbi ab itelligentia ipsũ mouẽte. Nec obstat q̃ ī eo sint accidentia sẽsibilia. ex hoc eni nõ seqtur ipsũ hr̃e mat'iã. Cũ aũt nõ sint eiusdez rõis cũ accidentibz mat'ialibz. aut saltẽ nõ sit aliqua talia q̃ arguãt mat'iaz sicut faciunt q̃litates prĩe actiue ꝛ passiue. aut alie illoz mixtiõez sequẽtes Et si dicatur q̃ ī sepatis a mat'ia nõ ẽ idẽ qd̃ intelligit' et qd̃ sentit' vt vult Aꝝ 3° de aĩa. si g^{o} celum nõ hz materiã erit itelligibile ꝛ nõ sẽsibile

Reſpõdetur q̃ illud dictũ ſolũ ꝺz itelligi ꝺ ſepatis a materia.ſic q̃ nõ hñt materiaz nec cõditiõez materie.ſicut ẽ q̃titas cuiuſ mõi ſũt itelligẽtie.tale aũt nõ ẽ celũ vt pz cũ hẽat q̃titatẽ. His hitis ad rões ante oppoituz adductas reſpõdetur Ad priuz nõ adittunt gdaz ſuppoituz priuz volẽtes q̃ accidẽtia q̃ ſũt i celo ꝺr̃ant ſpẽ ab accidẽ tibz illis ſimilibz q̃ i his iferioribz repiun tur. Alii aũt adittunt ſuppoita ⁊ ꝺicunt q̃ primũ receptiuũ q̃titatis ẽ po[a] ad vbi nõ ad eſſe.⁊ q̃ illa ẽ eiuſꝺ rõis i ſupioribz ⁊ iferioribz. Et alii nõ admittunt ſecun ꝺũ ſuppoitũ vl̃r.⁊ ꝺicũt illꝺ ſolũ teneri ꝺe accidẽtibz reptis i iſtis iferioribz.ſicut ꝺe ſcriptiões rari ⁊ ꝺẽpſi q̃ ꝺant̃ p mat̃iã.Lz q̃tũ ad hoc poſſius ꝺicere q̃ illa ps celi ẽ ra ra i q̃ ſub magna q̃titate ẽ modicũ ꝺe ma teria.i.ꝺe celeſti ſubã.⁊ illa ẽ ꝺẽpſa i q̃ ſub modica q̃titate ẽ multũ ꝺe materia.i.ꝺ ce leſti ſubã.Unde lz i celo ſit ꝺimẽſiões ẽia te.ille tamẽ nõ ſequũtur formã celi mat̃ia lẽ.nec ꝺimẽſiões iteriate i celo talẽ formaz precedũt.ga illꝺ hz ſolũ veritatẽ ꝺe ꝺimẽ ſionibz q̃ trãſmutãtur ſucceſſiue ad terios ꝺiuerſos.⁊ q̃ ſũt i po[a] ad ꝺiuerſa eſſe q̃ re cipiũt a ꝺiuerſis formis ſubãlibz ſucceſſi ue ad eanꝺ materiã iformãtibz.q̃l̃r nõ ẽ ꝺ ꝺimẽſioibus celi. Ad ſecũꝺuz ꝺicẽꝺuz q̃ ꝺiuerſi orbes ſicut ſũt orbis Iouis .orbis Saturni ꝺr̃nt ſpẽ ſicut itelligẽtie q̃ eis a,p priãtur.ſz ꝺe orbibz ecẽtricis eiuſꝺẽ plane te argumẽtũ ẽ ꝺifficilius.ꝺicit̃ tñ q̃ ſi ge ponerz orbes illos hr̃e motus ,ppríos a ꝺi uerſis itelligentiis eis a,ppriatos.tũc cõſe quẽter̃ hr̃et ꝺicere illos ẽz ſpẽz ꝺifferr̃.Sz ſi ponamus illos nꝺ hr̃e motũ ,ppriũ.ſz ſo lũ moueri motu ꝺiurno ad motũ ſupioris ſpere.ſicut aſtrologi velle vidẽtur ꝺe oibz ecẽtricis pret̃ q̃ lune ⁊ mercurii.tũc ꝺicer̃ poſſumus illos eiuſꝺ ſpẽi cũ ꝺefferẽte illis i cõtiguo i quo itelligentia motũ ,ppriũ in ducit Et cũ ꝺicitur q̃ pl̃itas iꝺiuiꝺuorũ i eaꝺẽ ſpẽ ſit rõe materie.verz̃ ẽ vbi qꝺlibz eorũ hz ,ppriaz opationẽ.ſic q̃ vnũ nõ or ꝺinetur ad opationẽ alteriuſ.vl̃ ãbo ad op ationẽ eiuſꝺez ẽtii.qual̃r nõ ẽ i ,ppoſito .cũ motus ecẽtricoz̃ ⁊ ꝺefferẽtis ordinẽtur ad motũ ⁊ ad opationẽ ipſi⁹ planete Et cũ ꝺr̃ vlteriꝰ q̃ pl̃ ſtellata ⁊ nõ ſtellata eiuſꝺ orbis nꝺ ꝺifferũt ſpẽ.hoc ẽ negãduz .⁊ tñ ex eis ſit vnuz p ſe ſaltiz ꝺe octaua ſpera. Unꝺ lz ſubẽ illaz̃ ptiũ ſpẽ ꝺr̃ant.tñ ɔtinuã ẽ ẽz formã.ga eiſꝺ eaꝺ itelligẽtia a,ppria ta ẽ.⁊ eꝺ ẽz q̃titatẽ. Nã q̃uiſ ꝺces q̃titates horũ iferiorũ imediate fũꝺãtur i ſuſceptio eiuſꝺ rõis.puta prĩa materia.nꝺ tamẽ ẽ ſic ꝺe q̃titatibz ſr̃celeſtiũ.Ille ei ſubſtãtiil ſpẽ ꝺifferẽtibz inueniũtur q̃ ad iuicẽ continua ri nõ iconuenit.ſicut ꝺe q̃titatibz medieta tũ virge cuius vna medietas eſt viridis et alia ſicca apud ponẽtes ſubãz cõpoitaz eſſe imediate ſubiectũ q̃titatis.Poſſz etiã ꝺici ꝺces huiuſmõi orbes totales ſiue motus ,p prios hẽant ſiue nõ ſpecifice ꝺifferr̃.nec cõ tra hoc eſſz ꝺemõſtratio.Poſſz ẽt teneri q̃ ps ſtellata ⁊ nõ ſtellata eiuſꝺẽ orbis ſũt ei uſꝺẽ ſpẽi eſſentialit̃.negando vl̃ius q̃ or bes totales minus ad inuicẽ ꝺifferãt eſſen tial̃r ptibz illis.lz ab iuicez mi⁹ ꝺifferãt.q̃ tũ ad luis pticipationẽ. Ad ẽtiũ ꝺicitur q̃ omnis ſubã ẽ mat̃ia vel forma vel cõpo ſitũ vel mediũ int̃ mat̃iã ⁊ formaz .Unde Aꝛ ,p extrema ꝺedit intelligere medium tale aũt ẽ celũ.Uel poſſumus ꝺicere q̃ celũ ẽ qꝺãmꝺ mat̃ia. q̃uis iproprie pro q̃to ſubicit̃ accidẽtibus.⁊ quoꝺmꝺ ẽ forma ,p q̃to ẽ ſubã ſiplex actu exiſtẽs. Ad q̃rtũ ꝺicitur q̃ nõ ꝺe ens actu ẽ actus vel habenſ actũ.ſz oz addere ẽtiũ mẽbrũ.ſ.vel mediũ inter purum actũ ⁊ purã potẽtiã.⁊ ſub hoc cõprehendit̃ celum. Ad auctoritates ad primam ꝺicitur q̃ motor finite motionis ẽ intelligentia a,ppriata.⁊ motor infinite motionis eſt ꝺeus.g an ſit cã vt agens ⁊ fi nis.an vt finis tãtũ poſtea ꝺiſcutiet̃ Ad aliã ꝺicitur q̃ Aꝛ accipit ibi materiam i ,pprie ,p ſubã ex qua celũ conſtare ꝺicitur.

FINIS DRZNZ phyſicoz̃

Oz̃ aũt.

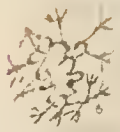

Hic Burleus ſeptem uotabilia de mẽte comẽtatoris ponit. in quorum declaratiõe dicit aliqua indigentia correctione. Et primo in declaratione ꝉtii notabil̃ vbi dicit ꝙ aer cõdẽpſatus vltra diſpoſitionẽ ei conuenientẽ rarefacit ſe p accidẽs acqrendo ſibi raritatẽ nãlẽ. ſz mouet ſe ipſũ localiter p ſe vt acqrat locũ maiorez ſibi nat̃alem. cũ locus ille minor ī quo eſt nõ ſit ſibi naturalis. ⁊ mouẽdo ſe p ſe ad maiorẽ locũ rarefacit ſe p accidẽs. Cõtra hoc arguit̃ ꝙ talis aer rarefaciat ſe p ſe. quoniaz talis aer querit ſe reducere ad diſpoſitionem ſibi conueniẽtem. ⁊ pret̃ naturalez abicere. Diſpoſitio aũt ſibi cõueniẽs eſt raritas que p rarefactionẽ acquiritur. ⁊ diſpoſitio ſibi diſcõueniens ẽ dẽpſitas quã hz ⁊ q̃ abicitur p rarefactionẽ. nec ille locus minor ẽ ſibi violentus. dũmodo fuerit ī ſpera ꝓpria. ſz naturalis. quoniã idẽ eſt locus natural̃ totius hõgenei ⁊ ſue ptis per Alz 4° phyſicorũ. ſz alicui ſue pti ille locus eſz naturalis. g° ⁊c. pz igit̃ ꝙ aer cõtra eius naturã cõdẽpſatus ſe ipſũ rarefacit p ſe. ⁊ quia hoc non põt fieri ſine motu locali. iõ mouet ſe ipſũ p accidens q̃ſi. et ſecundario motu locali q̃rendo locũ maiorẽ p accidẽs. p ſe aũt q̃rit raritatẽ tã q̃ diſpoſitionẽ ſibi conueniẽtez

Dcõm dictũ Burlei corrigendũ. ẽ poſitum ab eo in declaratione ſeptimi notabil̃ vbi quaſi concludendo ex dictis infert. ꝙ quia õe corpus naturale hz in ſe principiũ paſſiuũ omniũ ſuoz motuũ naturaliũ vel ipſũ ẽ tale principiũ paſſiuũ. ſz non õe corpus naturale hz in ſe principiũ actiuũ cuiuſz ſui motus naturalis. iõ motus magis dicit̃ natural̃ rõe principii paſſiui q̃ rõne principii actiui. Cõtra illd̃ ar̃. quia motꝰ magis dicit̃ natural̃ rõe principii qd̃ ẽ magis natura vt pz. ſz forma que ẽ principiũ actiuũ motus ẽ magis natura q̃ matꝫia q̃ ẽ principiuz paſſiuũ vt cõſtat q̃ ⁊c. Si quis tamẽ vellet. dicere poſſet ꝙ motus dicitur magis naturalis intẽſiue rõe principii actiui. ſz rõe principii paſſiui dicit̃ magis natural̃ extenſiue ipſi mobili. ⁊ tu conſydera

ꝫ° corrigendꝰ ẽ Burleus in hoc ꝙ dicit ꝙ motus dicitur natural̃. quia principiuz paſſiuũ ꝓpinquũ in illũ inclinatur. ꝙ principiuz ꝓpinquũ paſſiuũ intelligendo matꝫiã cũ grauitate aut alia diſpoſitiõe accidẽtali

Cõtra quia õe principiũ paſſiuũ propinquũ motus per ſe mouet̃ vt pz. ſz nihil per ſe mouet̃ niſi corpus exiſtens ꝙ ſe vt habetur 6° phyſicorũ. Cũ g° matꝫia cũ aliq̃ diſpoſitione accidentali non ſit corpus p ſe exiſtens. ⁊ ex cõſequẽti nõ moueatur p ſe. ſequitur g° ꝙ ipſa nõ eſt principiũ paſſiuũ ꝓpinquũ ipſius motus. ſz tale ẽ ipſuz cõpoſituz aut corpus per ſe exiſtens. Ztẽ dato illo ſequeret̃ ꝙ calefactio eſſz motus naturalis aque. cõſequẽs fl̃z. quia p illã tendit aqua ī corruptionẽ. ⁊ ꝓbatur cõſequẽtia quia materia quãta que ẽ principiũ paſſiuũ ꝓpinquũ in illã inclinatur cũ ordinet̃ ī generationẽ ſubãlem. Nec põt dici ꝙ materia cũ frigiditate ſit principiũ paſſiuũ ꝓpinquuz ī calefactione. quia frigiditas nõ diſponit matꝫiaz ꝓ tali motu. ſz magis reſiſtit. Dicendũ eſt g° ꝙ ipſũ cõpoſituz ſeu corpus p ſe exiſtens qđ̃ mouetur p ſe ẽ principiũ ꝓpinquum paſſiuum ipſius motus. ⁊ ꝙ dum ipſũ inclinatur ad talem motũ ille ẽ naturalis ſibi. dũ aũt illi cõtrariatur ẽ ſibi violentus. iõ calefactio ẽ aque violẽta. ſz ſit nãlis mãe De reductione vero aque calefacte ad frigidltatẽ ſibi naturalez calefaciẽte remoto plures inueniunt̃ modi dicendi.

Quida dicũt ꝙ forma aque agit in propria materia ꝓducendo frigiditatem ſibi naturalem ſine inſtrumento Alii dicũt ꝙ agit cũ frigiditate ẽtuali. Alii dicũt cuz frigiditate remiſſa. que quia regulat̃ a forma põt ſupra caliditatem ea multo intenſiorẽ in aqua ſecũ cõeriẽtẽſaz quã caliditatem forma aque non regulat̃. quia ẽ ſibi diſcõueniens ⁊ pret̃ naturalis. Burleuſ aũt ponit ꝙ tal̃ infrigidatio aque fit a continẽte. ⁊ cõcedit aliquid agere vltra ꝓpriũ gradũ. propter aptitudinẽ ⁊ inclinationez

passi ad gradū maiorē. Cōtra quem pōt argui. quia tūc a ꝓportione minoris ineq̄litatis ꝓueniret actio. cōsequēs est īpossibile. ꝛ pz cōsequentia. quia ꝑm illā responsionem aliquando aer minus frigidus infrigidaret aquā magis frīdam. modo min9 friduz ī infrīdando hz ꝓportionē minoris ineq̄litatis ad magis frīdum. q̄r ꝛc. Itē fortius pōt argui ponēdo q̄ dū aqua est similis aeri in friditate q̄ sibi īmediate conīūgatur alia portio aque cōsimr frīda loge potētior in īfrīdando q̄ sit ille aer. Et tūc queritur vtrū ista aqua addita alt'abit aliā aquā priorē ad frīditatē. an nō. si sic tūc sequitur q̄ simplex vniforme hz principiū actiuuz intrinsecū sue alt'ationis. cuius oppositū dicit in declarādo cōmētatorem. si aq̄ addita non alt'abit aquā priorē. g° a fortō ri nec aer. ex quo est minus potēs ī infrīdādo q̄ aqua illa vt casus supponit. Propter qd̄ pōt alit' respōderi querēdo an aqua illa sit vniformit' calida. aut difforiter. Si vniformit' tūc frigefiet a cōtinente ad gradum frīditatis equalē gradui frīditatis ipsius cōtinētis. Si vero fuerit difformiter calida. vt forte semp cōtingit. tunc partes multū frīde calidis cōmixte agent in illas ipsas infrīdādo ad eaz equalitatez. ꝓpter qd̄ tota aqua rddet' frigidior q̄ prius. ꝛ ēt q̄ ipsū continēs vbi ptes aque frigide sint continēte frigidiores. Nec obstat q̄ ptes aque calide sint maiores frīdis. ꝓpt' q̄ potius videatur eas ptes frīdas debere calefacere. sicut etiā ad agendū in aliqd̄ extrī secum sūt potentiores vt sensus ostendit. quoniaz ad agendū ad inuicez ē disparitas ex pte forme subālis aque. q̄ ptes frīdas regulat' ꝛ adiuuat ad agēd̄ ī calidas. ꝛ nō ecō tra. sz magis ipsis ptibz calidis resistit ne agāt' frīdas Concurrit etiā mediū vt fiat calidarū infrīdatio. ꝛ nō frīdaz calefactio.

Solet hic dubitari

An res artificiales realit' a naturalibz distinguāt' p fōmas artificiales eis superadditas. Et tenz Burleus q̄ sic. dicens q̄ forma domus est forma absoluta. vel saltī sic esse sequit' ad eius dicta. q̄uis illd̄ pōat sub dubio. est enī qualitas de ērta spē q̄litatis. Sz circa hoc adhuc essz dubiū an alicuius forme artificial' ꝑ aliqua a natura fuerit ꝓducta. Et videt' q̄ sic vbi ad ci9 constitutionē cōcurrat lapis ex vno latere fz naturam debite figuratus. ꝛ ex alio fz artez. Itē essz dubiuz an duaz figurarū eiusd̄ spēi specialissime vna sit a natura ꝓducta ꝛ alia fz artē. Et videt' q̄ sic. quoniā visus est lapis preciosus habēs naturaliter humanā figurā. ꝛ consimilē figuram hz alius ex arte vel pōt habere. Ockam iste aūt tenēt oppositū vz q̄ artificialia nō distinguunt' real'r a naturalibz p̄ nouas formas artificiales superadditas. sz solū ꝑm rōnem. p hoc q̄ resp diuersimode se hz fz prius ꝛ ꝑm posterius. Et si quis hanc viam defendere vellet q̄uis non sit vera. ad argumēta burlei ad eius oppositum facta sic possz respondere. Ad primū ꝛ scd̄m sil' cōcedēdo ista. es inq̄tū es hz ī se principiū motus ꝛ quietis. ꝛ negando ista statua inq̄tū statua ꝛc. dato q̄ fiat reduplicatio eiusd̄ forme. sic concedimus q̄ hō inq̄tū hō ē risibil'. ꝛ tñ negaūs q̄ hō inq̄tū aīal ē risibil' dato q̄ fiat ꝛduplicatio eiusd̄ forme. Ad ttiuz dicit' q̄ artifex nihil facit. nec dicit' ars habitus factiuus. quia artifex ea mediante aliquid faciat pret opationē q̄d̄ prius nō erat. Sz ex eo q̄ facit aliquid alit' se habere q̄ prius. Unde artifex nec facit nouū nec antiquū. sz facit antiquū esse nouū. ꝛ sic se hr̄e q̄ vbi prius dicebatur antiquū nūc dicitur nouū. Ad quartuz dicit' q̄ dū artifex facit statuaz stat q̄ nō facit aliquā rez extra aīam. nec tale cōplexū. es est statua. facit tamē q̄ si formaretur hec ꝓpositio es est statua sic significans q̄ esset vera. vbi forte prius nō erat. ꝛ cā est. quia facit q̄ illud es hz alit' se q̄ prius. ꝓpter q̄ aliquod predicatū accidentale de eo vere affirmat' q̄d̄ de eodē prius nō vere affirmabat'. ꝛ ex his pz responsio ad omnia alia ꝛc.

Est igitur ntura

Intelligendū burleum dicere de ī

tentione cōmētatoris q̄ diffinitio data ab Az de nata.nō est demōstrabilis a priori cū sit p se nota.q̄uis possit declarari a posteriori p silogismū ypotheticū. Linconiensis aūt vult q̄ ipsa sit materialis.⁊ q̄ ipsa possit demōstrari a priori p diffinitionem quā dicit formalē.que est illud quo natura lia inq̄tum huius differūt ab artificialibz inq̄tū huiꝰ. Ista enī diffinitō ē formal'.q2 datur p differentiaz que sumitur a forma Diffinitio aūt Az est material'.quia lz detur per finē puta per motū seu quietez. ibi tamē exprimit' subiectū sub rōe subiecti. cū dicitur eius in quo est.q̄ dici dz materialis. Si aūt quis vellet concordare Linconiensez cū cōmētatore.lz forte oppositā senserit,dicere possz q̄ comentator voluit q̄ diffinitō Az nō sit demōstrabilis a priori tanq̄ aliquid ignotū.cū quo tamen stat q̄ absolute sit a priori demōstrabil' Aduerte tamē vlterius q̄ ſm expositionē burlei diffinitio nature sic bz intelligi. Nata est nō ſm accidens .⁊ p hoc dr̄t ab artificialibus que agunt ī ꝓpria subā.sz p accidēs vt arſ medicine.cū quis medicus existēs sanat se ipsū.primū principiū.i. principale principiū actiuū.⁊ p vel cā.s.passiua.⁊ per hoc dr̄t a grauitate ⁊ aliis huiusmōi accidentibus que sūt instrumēta imediate concurrentia ad motum vel quietē. sz nō concurrūt principal'r.quia nō sūt nature sz entia ſm naturā.motus ⁊ ꝓ vel quietis eius in quo est p se.⁊ p hoc dr̄t naturale ab artificiali.quia artificiale nō bz inq̄tū artificiale in se principiū sui motus.vel sue quietꝭ sicut naturale. Et nota q̄ primū debet sūi ꝓ principali ⁊ nō ꝓ imediato.vt Auicē na ⁊ Linconiensis supserūt.quoniā vbi sūmeretur ꝓ imediato statī argueret' q̄ ars saltandi essz natura. ꝓbatur.quia ipsa non est ſm accidens principiū primū siue imediatū vel cā motus vel quietis ⁊c. Itē sō ma subālis est natura ⁊ similr mat'ia.⁊ tamē nō sūt principia ꝓpinqua seu cause motus vel quietis.sz cōcurrūt mediantibz dispositionibus ⁊ instrumētis que nō sunt nature.sūt tn̄ prīcpia prīcipalia seu cāe.⁊ ex consequenti nature vt dictū est. Alii aūt exponūt hāc diffinitionē sumēdo ly ⁊ copulatim.⁊ dicūt q̄ natura celi est principium ⁊ cā motus ipsius ſm formā.⁊ quietis ſm subiectū.⁊ similr natura ēre ē principium ⁊ cā motus eius in aptitudine. cū sit apta nata moueri.ex quo alia ēra eiusd̄ spēi cuz ea mouet' ⁊ est principium ⁊ cā quietis ei9 in actu. Sz q̄ ista diffitio non possit saluari.capiēdo ly ⁊ copulatī arguit'.quia prīcipiū ⁊ cā aut sumūtur ꝓ eodē precise. aut principiū sumitur ꝓ principio actiuo.⁊ cā pro principio passiuo.si prīo mō tunc diffinitio essz nugatoria.si 2° modo tūc illa diffinitio de nulla diceret' natura.quia nulla natura est principiū actiuū ⁊ passiuuz motus ⁊c.sicut nulla natura ē materia ⁊ for[a]

Itē dū natura ē principiū seu cā motus non ē principiuz seu cā quietis.q̄r ⁊ cet'a.

Scias tamē q̄ Burleus dicit q̄ quies que ponitur in diffinitōne nature ē quies ī ēio ad quez que nō cōtrariat' motui Sz cōtra hoc arguit'.quecūqz possūt īēē eid̄ subiecto successiue ⁊ nō simul illa sūt cōtraria vt pz ex diffinitione contrariorū.sz motus ⁊ ges in ēio ad quē sūt huiſmōi igitur ⁊c.

Dōt g° alit' responderi ad argumētum Burlei dicēdo cōtraria esse duplicia. Que dā sūt quoz nullū ordinatur in alēm vt caliditas ⁊ friditas ⁊c.⁊ ō talibz solū dz intelligi auctoritas az 4° methaphysice dū dicit q̄ nullū agēs ē p se ꝓductiuū duoz cōtrariorū. Alia sūt aūt cōtraria quorū vnum in altez ordinatur.sicut sūt motus ⁊ quies ī ēio ad quē.⁊ agēs p se ꝓductiuuz vnius illoz ē etiā alt'ius p se illoz ꝓductiuum.qō enī ē p se cā ordinati p se ī aliquē finē ē etiā p se cā illius finis. Intellige vlterius ſm cōmētatorē q̄ ens principal'r diuiditur in subāz ⁊ accidens.nō tanq̄ in dr̄as essentiales.quia tales nō bz.sz tanq̄ in ptes subiectiuas.⁊ diuiditur ī potentiā ⁊ actū tanq̄ ī dr̄as modales.⁊ nō essentiales.quia tūc ī predicamēto ī quo repiretur vnum eoz nō repiret' alt'um.vt de rōnali ⁊ irōnali contingit respectu animalis. cuz tamē ī quolz predicamēto actus ⁊ potētia repiātur. Phylosophus g° naturalis bz supponer̄ ⁊ cōcedēr̄ q̄ tā for[a] q̄ mā ē subā

ꝛ ꝙ materia eſt ſubā in potentia.ꝛ forma eſt ſubā per quā cōpoſitū eſt in actu.nec hz iſta ꝓbare cū tales ꝓpoſitiōes ſint metha phyſice.nec conſyderat phūs ō ſubſtātia i vniuerſali.ſz per cōperationē ad tranſmu tationez. Alii tamē volūt ꝙ ille ꝓpoſi- tiones tā a naturali ꝙ a methaphyſico poſ ſt̄ demōſtrari ſz p media diuerſa.ſic eclip ſim ineſſe lune demōſtrat̄ a phyloſopho p dyametralez int̄poſitionē t̄re int̄ ſolez et lunā tanꝙ p mediū. Alb aſtrologo aūt p ſolez eſſe in capite vel in cauda draconis. ſic in ꝓpoſito dicunt .Unde phūs nat̄al̄ demōſtrat materiā eſſe ſubāz in potētia p hoc ꝙ eſt in potētia ad ōes formas generā das.Metaphyſicus vero p hoc ꝙ eſt ēs po ſitiuū qō nec eſt actus nec intrinſece actuz includit.Similit̄ demōſtrat naturalis ꝙ forma eſt illud p qō cōpoſitū eſt ī actu.per hoc ꝙ eſt t̄s ad quē tranſmutationis. Me- thaphyſicus vero per hoc ꝙ ōe qō eſt ꝑfec tio alicuius ē actus illi 9.ſz for[a] ē ꝑfectō cō poſiti qī ꝛc. Sz tūc eſt dubiuz vtruz for ma ſit ꝑfectior cōpoſito.vt dicit comētatō ꝛ in hoc inuenīūtur diuerſe vie. Comē tator videtur velle vt dictuz eſt ꝙ forma ē ꝑfectior cōpoſito.ſicut etiā multi imaginā tur de latitudine vniformit̄ diffōmi.ꝙ ꝑ eius ītēſior ē ītēſiō tota latitudie.volentes intenſionē talis latitudinis correſpondēr gradui medio. Alii tamē ecouerſo vt in nuit Burleus vz ꝙ cōpoſitū ē ꝑfectius for ma.imaginantes ꝙ ex perfectione mat̄ie ſimul cū perfectione forme reſultat vna to talis perfectio ipſius cōpoſiti. quc ē aliqua illaz.ſicut etiā coīter ponit̄ ꝙ intenſio qua litatis fit per additionē gradus ad gradū circa idez ſubiectū vtroq; remanēte Alii aūt volūt ꝙ forma ꝛ cōpoſitū ſūt equalis ꝑfectionis.Unde dicūt ꝙ licet in cōpoſito ꝑfectioni forme addat̄ perfectō mat̄ie.nō tamē ex illis reſultat ꝑfectio maior.q2 per fectō mat̄ie includitur in ꝑfectione forme Nec ſequitur quācunqz ꝑfectiōez hz forma hz cōpoſitū.ꝛ cū hoc cōpoſitū hz aliaz ꝑfec tionē.g° cōpoſitū eſt maioris ꝑfectionis.ſi cut non ſequitur quēcunqz gradū albedis hz.a. latitudo hz.b.latitudo.ꝛ cū hoc aliuz hz.b.latitudo.g°.b.latitudo eſt intēſior.a latitudine.poſito enī ꝙ.b.ſit latitudo albe dinis a nō gradu ad octo.ꝛ.a.ſit medietas eius intenſior .ē añs verz ꝛ 9ñſ ſz qī ꝛc

ñ autē natura.

Dubitari ſolet hic vtrū ſcie medie int̄ mathematicas ꝛ naturales .cuiuſmōi ſūt ꝑſpectiua aſtrologia ꝛ muſica ſint ma gis naturales ꝙ mathematice. Et aī ꝙ nō.quia ſi ſcie medie eſſēt magis nat̄ales ꝙ mathematice.aut hoc eſſz rōe principio rum que ſumerēt a naturalibus ꝛ nō a ma thematicis.aut h° eſſz rōe ſuoz ſubiectorū ſimili modo.ſz neutz horū cūtingit igit̄. ꝑz cōſequentia ꝛ maior ex ſufficienti dictōe minor aūt declaratur.ꝛ primo ꝙ non rōe principiorū.quoniā ſcie medie ſumūt ſua principia a mathematicis.vz geometria ꝛ ariſmetrica vt conſtat. 2°ꝙ non rōe ſub iectoz.quoniā linea viſual̄ que ē ſubiectuz in perſpectiua.ꝛ magnitudo celeſtis que eſt ſubiectum in aſtrologia.ꝛ numerus ſo norus qui eſt ſubiectuz in muſica ſubiciun tur continuo ꝛ numero que ſūt ſubiecta in geometria ꝛ ariſmetrica quare ꝛc In op poſitum eſt Az in lr̄a in illa pte .Demon ſtrāt aūt ꝛ que magis phyſica. Pro quę ſtione intelligendū ꝙ ſciaz quedaz eſt ma thematica pura.ꝛ hec incipit a nō abſtrac to ꝛ teriatur in abſtractū vt geometria et ariſmetrica.Quedaz eſt natural̄ ꝛ hec inci pit a nō abſtracto .ꝛ t̄iatur ī nō abſtractū Quedaz ē mathematica nō pura.ꝛ hec in cipit ab abſtracto ꝛ t̄iatur in nō abſtractuz cuiuſmōi ſūt ſcie medie. Ex quo ꝑz ꝙ lz conſyderatio natural̄ ordine nature ꝛ apō intellectū ſit media.quoniā prius natura lit̄ eſt linea ꝙ ſit t̄s corporis naturalis.ꝛ prius eſt natural̄r t̄s corporis natural̄ ꝙ ſit viſualis.tamē quo ad eſſe abſtractū vel non.conſyderatio mathematice, non pure eſt media int̄ conſyderationē pure mathe matice ꝛ conſyderationē naturalem. Naz conſyderatio pure mathematice eſt ſimpli citer abſtracta.ꝛ conſyderatio natural̄ nō eſt abſtracta.conſyderatio aūt mathēatice

non pure est abstracta.sz non ita sicut ma thematice pure. Hoc premisso ad questō nem dicendum q̄ scie medie sūt magis na turales q̄ mathematice. Hec conclio pōt q̄ druplicit̄ ꝓbari vel declarari.s.rōne certi tudinis.rōe finis.rōe denominatiōis.ꝛ ra tione inceptionis ꝛ desitionis in sua consy deratione. Qō sint magis naturales q̄ mathematice rōe certitudinis pz.qz eorū certitudo non est tanta sicut mathematice pure.sz precise sicut scie naturalis Est ei cōposita ex cercitudine mathematice pu re ꝛ natural' scie.quaꝝ scōa est minor.iōo illi equatur.sicut si fuerit vna copulatiua cuius vna pars sit alia certior non erit to ta copulatiua certior pte certitudinis mi noris.sz tante precise.Et q̄ certitudo scia rū mediarū talit̄ cōponatur pz.quia earū subiecta que in eis maioris existūt certitu dinis cōponūtur ex tis.quorū aliqui sunt scie mathematice ꝛ aliqui scie naturalis.

Qō scie medie sit magis naturales rōe finis ostenditur.ex hoc q̄ incipiūt suā cōsy derationē a mathematica ꝛ termināt i na turalem .afine aūt tanq̄ ab optio ē sumen da rei denoiatio.cū finis sit cā cāꝝ Rōe denoiationis idez ostendit̄.quonīā denoia tio potius sūi oz a deteriatione que ponit̄ in subiecto tanq̄ formale .q̄ a deteriabili qō illic ponitur velut matiale .In subiect aūt scīarum mediaꝝ ēs mathematicus est deteriabile.ꝛ ēs naturalis est deteriatio ei us.vt pz de linea visuali.ꝛ numero sonoꝝ ꝛ reliquis huiusmōi. Rōe aūt iceptionis ꝛ desitionis in sua consyderatione etiā pz. cū scie medie incipiāt ꝛ desinant in sua cō syderatione precise modo oppolito mathe matice pure.vt ponit Alg in lra.ꝛ declara tum est supra.sz non sic se habēt ad sciam naturalem.cū earū omniū consyderatiōes i nō abstractū terientur q̄ ꝛc Ex his sol ui poterit ad rōes i principio factas. 2ª cōclusio.sz ita sit vt ponit precedens cōclu sio.tamē scie medie magis appellant̄ ma thematice q̄ naturales.aut quia inde inci piunt.aut quia illis subalternātur.aut ga simul cū eis cōsueuerūt adisci Sz adhuc oritur dubiū.quia cū scīe medie non distin guant̄ a naturali ex pte rerū consyderata rum per eas.ex quo de eisdez rebus consy derant.videtur q̄ distinguant̄ rōe modi consyderandi.hoc aūt ē falsū ō astrologia que consyderat ō figuris ꝛ motibus plane tarum eo mō quo naturalis. Respondetur q̄ alio mō consyderat scia natural' motus planetarū.ꝛ alio mō astrologia.quoniam scia naturalis cōsyderat motus planetarum in eo q̄ sūt motus corpoꝝ physicorum.Astrologia vero eosdē motus consyō rat non inq̄tū motus .nec inq̄tū sūt physicorū corporū.sz vt p eos fm eorū velocitatem ꝛ tarditatem repitur maior aut minor distantia planetarū ad inuicem .Cōsyderant̄ g° motus tales a naturali vt physici sūt.Ab astrologia vero magis vt sūt q̄ti.ꝛ per respectū ad ꝓpinquitatez aut distantia planetarū. Simil'r phūs naturalis ꝓbat spericitatez de sole aut luna sz q̄ talis figura inē eis fm naturā.ꝛ hoc āt qz corpori nobilissimo nobilior cōpetit figura.aut ex pte motus circularis.vt pz ex libro celi ꝛ mūdi. Astrologus aūt consyō rat figurā abstracte.ꝛ ꝓbat spericitatez ō luna non curando an sibi insit naturaliter aut accidentaliter.ꝛ hoc per effectū aut per cām spericitatis.p effectū quidez vt quia ꝓducit effectū sphericū eclipsando ptem spericam solis.p cām vero vt p diffinitionem. quia omnes eius linee recte ducte de cētro ad circunferentiam sūt equales.ꝛc.

n̄ autez natura.

Hic intelligēdū Alueroyz Aluicē ne aduersari in hoc q̄ dicit q̄ natural' nō consyderat ō materia prima.sz solū prius phūs.cuius motiuū fuit.qz nullus artifex ꝓbat cās sui subiecti.cū ois talis probatio fit p priora que non ptinent ad sciam illaz sz ad sciam supiorem. Huic enim dicit Alueroys q̄ sz nullus artifex ꝓbat cās sui subiecti a priori.nō tamē incōuenit̄ eas ꝓbare a posteriori.quando latuerint p sig[a] cōuerti[a] ꝓpria illi arti .sicut facit Alg in demōstratione materie prime per hoc q̄ ē igenerabil' ꝛ icorruptibil' vt patuit p° hoc

Et hz Aueroys motiuū q naturalis consyderet materiam coēm oībus corpibus naturalibus.quoniā sicut si daret aliqua arsz comunis oībus artificiis illa consyderarz materiaz comunē oībus illis.ita quia dat scia naturalis cois omnibus naturalibz rebus.vt illa que hic habet.sequitur naturalē sciam matiā comunē omnibus physicis cōporibus cōsyderare.7 hec est materia prīa

Albertus vo Auicēne optimus defensator dicit studiuz Aueroys fuisse in cōtradicendo prībus suis.Et ponit vnā distinctōnez p quā Auicēna saluatur. dicens q duplex est materia prima.s.prīo prima siue simplicit prīa.7 ē materia accepta fm q est pars entis diuidēs ens simplr.7 de tali nō intromittit se physicus.nec a priori nec a posteriori.quia signū conuertibile cuz tali materia transcendit cōsyderationē naturalem.7 hoc voluit Auicēna. Alia autē est materia prīa in genere solū.s. physicoruz 7 est materia vt est principiuz corpis trās mutabilis.7 d tali intromittit se physicus vt pbat Aueroys.7 hoc non negauit Auicēna. Intelligendū vlterius q cōsyderatō naturalr d quiditate formaz fiatur ad animaz hūam.tanq ad formā nobiliorez inf formas.de quaz quiditatibus consyderat. Consyderatio tamē naturalis q tū ad esse formaz non fiatur ad ipsaz. cū pbet scia naturalis.p eternitatez motus subām abstractaz esse.vt pz ex doctrina octaui physicorū. Sz contra.quia p quiditatem forme.aut intelligit forma vt cōcipitur p diffinitionem eius pure quiditatiuaz.aut prout cōcipitur p aliquā eius diffinitionē.non primū.quia naturalis nullā formā cōsyderat diffinitiōe pure quiditatiua.sz metha physicus illd facit Si aūt dicat scōm tunc arguitur q consyderatio naturalis nō terminatur ad aiam hūam in consyderando quiditatez.cū in scia naturali possit haberi notitia de primo motore p diffinitionē fz q est primus motor.vt sciendo q est motō oīo īmobilis.aut aliqd tale Responderi pōt q per quiditatez intelligitur res vt cōcipitur per diffinitionē suā acceptā ab eius prima opatione.Et natural bene diffinit aīam hūam per intelligere qd est prīa eius opatio.sz nullā supiorez formā sic diffinit. īmo si aliquā talē formā diffinit. erit eius diffinitio accepta a 2ª seu a posteriori opatione.7 nō sibi propria vt est mouere .aut aliud huiusmodi quare ꝛc.

eteriatis autez.

Intellige fm Burleum q quadruplex est cā efficiēs.Quedā dicit consiliās. 7 hec repitur in agentibus a proposito. vt quando magister dat formā 7 modū discipulis suis.qūo domus fieri debeat. Alia dicitur pr.7 hec est preparans 7 disponens materiā p forma introducēda. Alia dr faciens facti.7 hec ē coadiuuans 7 que ad finem alienū opatur.vt si sortes traherz nauem ad seruitiuz platonis. Alia dicitur cōmutans commutati.7 hec est cā pficiens 7 inducens formā in materia. Egidius aūt velle videtur q principium prīuz vnd est motus debeat intelligi cā efficiens principalis.7 p cōsiliās instrumētalis seu secundaria.7 q pr denotet cām effectiuā seu pticularem.7 faciens 7 cōmutās denotent causas effectiuas vles.vnde faciens in plus se hz q pr.7 mouens in plus se hz q agens.

Sz alii ponūt talē sufficientiā cāz effici entium.Omnis cā efficiens vel est vlis .vl ē pticularis.si est pticularis vel est cā p se. 7 hec dictur pr.vel ē causa per accideus .et hec dicitur consilians.si vlis vel ē in matia que transmutatur.vt influentia celestis 7 hec dicitur faciens facti.vel nō est in materia.vt deus 7 intelligentie.7 hec dicitur transmutans transmutati. Ordo autez quatuor generū cāz in prioritate. 7 posterioritate quadrupliciter sūi pōt. Primo fm ipsaz cāz ppinquitatē ad ipsū cātum. 7 sic prīo est materia ex q per motū ipsum cātur.post sequit forª ipsū cōplens in actu postea ē principiū mouens.a quo profluit motus.7 vltimo subsequitur finis qui ē fs eius.7 hunc ordinem tenuit Azz in enumeratione cāz. 2ª sūitur ordo fm ipsaruz cāz intētionez.7 hoc modo prior ē finis q est cā cāz.7 q2 finis mouet efficiens.ipsuz

efficiens est cā 2ª.ꝛ quia efficiēs mouet ip sam formā in materiaz introducendo.iō tertia est forma.ꝛ vltima est materia. 3° sūitur ordo cāz ſm ipsarū esse.ꝛ sic pria ē efficiens.2ª materia que ab ipso mouetur. 3ª est forma que ab efficiente ꝓducitur in materia.ꝛ 4ª est finis ab efficiente p suaz opatiōnez intentus. 4° sūitur ordo cāz ſm rōem mouendi.ꝛ hoc mō forma est pri ma.2ª efficiens.3ª finis.vltima materia.ꝛ hoc tangit Albertus. De demōstratione aūt circulari an sit possibilis.ꝛ qūo uide a me sup primo de aīa.nec hic illud pono ne idem pluries repetatur. Materia ē tri plex.ſ.in qua.ex qua.ꝛ circa quā.ꝛ itm que libz istarū est triplex.Nam materia ex q̄ aut est alterationis tantū.vt panis ē mate ria sanguinis.aut cōpositionis tantuz. vt lapis est materia domus.aut alt̄ationis ꝛ cōpositionis.sicut sūt elemēta q̄ dicūt ma teria mixti. Similiter mā in qua ē tri plex.primo mō qōlz qō alteri subicit ē ma teria illius.2° modo minus pfectū dicitur materia respectu magis pfecti.quia magis pfectum est in illo pticipatiue.3° mō inferi us dicitur mā respectu sui superioris. Si milr materia circa quā est triplex.primo° est materia obiectiua respectu alicuius po tentie cognitiue.ꝛ sic verum siue quidi tas dicitur materia intellectus.vt color vi sus.2° modo ē materia circa quā occurrēs in opatione artis seu virtutis.ꝛ sic dicie di cuntur materia liberal'.3° mō dicitur ma teria circa quā.illud circa qō versatur con syderatio alicuius scie principal'r qualiter subiectum alicuius scie dicimus esse eius materia. Forma multipl'r dicit.quoniā aut est extra rez.ꝛ sic magis pfectuz dicit forma respectu minus pfecti.aut est intra rem.ꝛ hoc modo dupliciter.vel declarās quietez.ꝛ sic p se supius est forma p se infe rioris.vel perficiens materiā.ꝛ hoc dupli citer.vel vnius spēi tantū.ꝛ hec dicit spēs vt forma ligni vel lapidis.vel diuersarum spērū.ꝛ hoc itm dupliciter.qz vel'ille ma terie habent vnitatez ordinis tantū.ita ꝙ ex illis constituatur totū.p solaz ordinatio nez.vel per solū contactum nō cōcurrente alteratione.ꝛ talis forma dicitur totū.vt aceruus.vl' exercitus.aut ciuitas p respectū ad partes suas dicitur totuz ꝛ forma.Aut ille materie diuersarū spēz habent vnita tem non solū ordinis.sz alterationis etiaz siue ex alteratione preuia vt in oximelle. cōponitur enī ex aceto ꝛ melle.nō solū cō tactu seu ordine cōponentiū.sz etiā altera tione eorū concurrente.sic ꝙ forma pficiēs materia aut est alterationis tantū.ꝛ talis est spēs.aut cōpositionis tantū.ꝛ talis ē to tum.aut ē alterationis ꝛ cōpositionis.ꝛ hec dicitur cōpositio.Prima dicit alteratiōis tantū.quia inducitur p alterationez nō fac ta cōpositione materierū spē diuersarum ad inuicē.2ª dicitur cōpositionis tantū.qz fit ex plurium cōpositione non preuia alte ratione.3ª dicitur vtroqz modo.qa fit plu riuz diuersarū spē cōpositio.ꝛ cū hoc etiaz alteratio precedit. Efficiens multiplicit dicitur.aliquādo enī sz mathematice finis dicit efficiens.quonia que fiunt.ppt finē fiunt.finis enī necessitat agens.ꝛ agens ne cessitat formā.ꝛ forma materiā. Sz effici ens ꝓprie aut est illud qō statuit finez.aut ea que sūt ad finē.ꝛ hoc efficiēs dicitur cō silians qō repitur in agentibus a ꝓposito

Alio mō dicitur efficiēs in opando.ꝛ b° aut applicando actiua passiuis.ꝛ hoc effici ens est cā per accidēs.ꝛ vocatur ab Az vt medicus. Alio mō dicit efficiens qō dis ponit materiaz vt semen aut pr Allio° ē efficiens qō formā inducit.vt faciens aut trāsmutās.ꝛ sub his duobz mōis cōprehē di dz agens adiuuās Finis aūt ē duplex. quiō euentus vt qui euēit pret ītētionē agē tis.ꝛ quiō intentus.vt q intendit ab agen te.primus pōt indr̄nter esse bonus vel ma lus.ꝛ potest esse nec bonus nec apparens bonus.sed secundus est aut bonus vt in agentibus naturalibus.aut si non ē bonus saltiz apparz bonus vt in agentibus volun tariis. Finis intentus est duplex quidaz generationis.vt forma.ꝛ quiō rei genite. ꝛ hic iterū est duplex.quia quidā pria ria ī tentione.ꝛ quidā secūdaria intentione.vbi gra finis homis pria ria intentione est esse ppetuū ſm spēm.aut esse similem primo.

Sz finis hois secundaria intentione est vt capeř vxorē. aut sibi similē generare. quo nīa hec ꝓpter priora itenduńt. Et quilibet horū est duplex. s. quo 7 gr̄a cuius. finis vltīus ē gr̄a cuius. 7 alii fines sūt quo. Unde assimilari prīo est finis prima[a] intentione gr̄a cuius. esse aūt ꝑpetuū ꝑm spēm ē finis primaria intentione quo. quia est ꝓp aliuz Similiter generare sibi simile est finis secundaria intentione gr̄a cuius Cape autē vxorē ē finis scōaria itentione q° Aduerte insuper nō inconuēiri idē respectu eiusdem esse materiam 7 formā. diuersimodō tamē acceptum. vnde lr̄e vt partes sillabe sūt eius materia. sz vt diffiniūt sūt eius fōma. sicut aīal vt totū ad hoīem est forma. ſ vt contrahitur ꝑ differentiā 7 ē ps eius dicitur ipsius materia Si queratur q̄ cāz ad effectuz magis cōcurrit an omēs cōcurrant equal'r. dicunt quidā q̄ cāe intrinsece magis cōcurrūt. 7 alii q̄ ōces equal'r loquendo solum de causis ꝑ se. ꝛc.

Nodi autez cāruz.

Intellige q̄ illā lr̄am. Optet autez sequitur ꝑ cām vniuscuiusqz sūmaz querer̄ aliť exponit cometator. 7 aliť albertus. nā cometator ꝑ cām sūmaz siue vltimā in q̄stione vt dicit alia translatio intelligit cāz ꝓpinquā qua habita cessat questio. Albertus vero ꝑ cām sūmaz intelligit cāz remotissimā. quia habita cā ꝓxima effectui cōtigit dabitare ď cā illius. 7 vltius ď cā illi⁹ cause. nec cessabit questio donec habuerius cām remotissimā que in scia ē ꝑ se nota. et illa est cā prīa a qua incipit scia ꝑ se. 7 vtrq̄ adaptat exēplum Hz ad suū ꝓpositum. Unde ꝑm cometatorē ars edificandi ē cā ꝓxima edificatiois. Et ꝑz Albertū ē cā rēota. Sz quicqd sit ď exēplo. dictuz comentat oris verum est in ꝓcessu cōpositiuo. et dictuz Alberti in ꝓcessu resolutiuo. q̄r ꝛc.

Dicit aūt fortuna.

De casu 7 fortuna apď antiquos varie extiterūt oppiniones Quidā enim vidētes oia a cauſ fieri dētiatis casuz 7 fortunā nihil esse dixerūt. Alii aūt vidētes planetas interdū directe 7 interduz retrōgde moueri celū 7 stellas ac motus eorū a casu 7 fortuna fieri dixerunt. Cōsyderātes aūt in his inferioribus ex dētiatis cāis ď terīatos effectus ꝓduci. vt ex semine oliue oliua. 7 non aliud viuens. 7 ita de aliis. hi nihil casuale 7 fortuitū esse voluerūt. Non nulli autem casum 7 fortunaz cās accidēta les 7 vt in paucioribus agentes esse ꝑspicientes. 7 infinitis mōis variis contingētes cū illud qď inf initis mōis cōtingit sit hūano intellectui īmanifestū. Ideo casū 7 fortunā cās hūano intellectui incognitas nūciauerūt. 7 quia hōis felicitatem ac infelicitatem in potestate fortune esse putabāt. ideo fortunaz diuinū numē esse dixerūt. Cui tē plū ꝓstitueřt ac ydolū qď i rota poitū erat ꝓp fortune varietatē. 7 cecū ꝓpter īꝑuidentiam fortuitorū. 7 dimidiū albuz 7 dīdiuz nigrū. ꝓpť eufortuniū 7 infortuniuz q̄ sūt ꝑtes fortune. Haz aūt oppinionū n[a] va esse putatur. Prima quidem. quia multa a casu 7 fortuna fieri cōspiciūtur. 2[a] quiď. q2 contrariuz dicit eius quď poni debeat. In superceleſtibus enī oia ineuitabiliť fieri videmus. 7 ꝑ cōsequens nō a casu nec a fortuna. In his vero inferioribus multa casua[a] ac fortuita cōperiuntur. 3[a] vero peccat. ga nulla est cā que sit natural'r ab hoīe ignorata q̄r ꝛc. Uidetur tamē ex quibuſď casū 7 fortunā in celo repiri. quoniā nos ml'tos dicimus fortunatos vel infortunatos esse. non nisi ꝓpter ea que sibi accidunt ex īfluxibus astrorū supceleſtiū. Unď dicimus hominē fortunatū natū fuisse in bona constellatione. 7 oppositū de infortunato Huic pōt responderi q̄ casus siue fortuna dupliciter accipiť. Uno° ꝑ dispositionibus supceleſtibus. aut influxibus respicientibus talem vel talez effectū. vt natiuitatez huius vel illius. 7 hic non ꝓprie dicitur casus siue fortuna. sz fatū. 7 de hoc non loquiť Hz hic. quia non ꝑtinet ad hanc scīam. sed ad astrologiā. Ipsū aūt fatū dicunt astrologi non necessitare opationes q̄ a nr̄a volūtate dependent. sed ad eas nos inclinare. quare

dicunt q̄ sapiens dominabit astris. q̄uis aliqui poete oppositum sentiant. de quorū numero fuit Seneca dicens. q̄ fata volentem ducūt. ⁊ nolentē trahūt. Propt̄a ponunt tres deas fatales. quaꝝ prima noīne Clotho stamina sup colo disponit. 2ª noīe Lachesis stamina sic dispolita in filū reducit. 3ª nomīe Anthropos filum ordinat ac rūpit. Unde versus Clotho colū baiulat net Lachesis. Anthropos occat. Et dicuntur hūane vite cursū significare. nā cū stamina disponūtur tūc infans ex utero nascitur Cū filū fit ex staminibus. tūc natus p eius etates currit. Cū rūpitur filum. natus tendit ad mortē. Sꝫ hec velut fabulosa ab hac scia sūt abicienda. Alio aūt modo capitur casus siue fortuna ꝑ cā de p accidēs extra semper ⁊ frequenter. vt. post apparebit. Et ō tali hic inquirit Aꝝ. ⁊ huiōi cauſ siue fortuna non repitur. Sꝫ contra dicta arguitur ꝓbando in celo repiri casū siue fortunā hoc vltimo°. quoniā eclypsis lune fit extra semp ⁊ frequent. ⁊ preter intētionez agentis. g° est a casu siue a fortuna consequentia pz ⁊ inferius declarabit. ⁊ antecedens ꝓbatur. quia eclypsis lune non intenditur a motore orbis lune. nam motor orbis lune non intendit eius impfectionē vt puta luis priuationē. Huic dicit q̄ eclipsis lune non est a casu siue a fortuna. quia effectus casualis siue fortuitus fit pret̄ itētionez agentis. qō neqꝫ intendit neqꝫ precognoscit talez effectuz. sꝫ non est sic de motore orbis lune. qa eclipsī futurā precognoscit. sꝫ ipsaꝫ non intendat. Uel dici pōt q̄ casus siue fortūa est cā per accidens quoniā eius effectus ab alia cā fieri pōt ipsa nō concurrente. sꝫ motor lune non est cā p accidēs eclipsis. q̄uis ab eo fiat extra sēper ⁊ frequent. imo est eius cā per se. cū nō possit fieri eo nō cōcurrēte Uel saltim dici pōt q̄ effectus caūal̄ siue fortuitus pōt fieri ab aliis cāis fꝫ spēz ab illis a quibz fit. ꝑ nō eclipsis. imo necessario dū fit. fit ab eisd̄ ac

Primum quidem.

Primū dubiū qd̄ mouetur in materia de contingentibus equal̄r est. An in potentiis actiuis contingentia equal̄ inueniatur. Et dicit a Burleo q̄ volūtas est equaliter contingens respectu effectuū oppositorum. vt nolle ⁊ velle tanq̄ totalis per se cā pticularis non indigens in hoc ab alio determinari. hō etiā est equal̄r contingens respectu oppositorū effetuū. sꝫ nō tanq̄ cā totalis ⁊ per se sufficiens pticularis. sꝫ oꝫ vt in hoc ab alio determinetur. s. a volūtate vel appetitu. vt magis vnū effectū ꝓducat q̄ eius oppositu. ⁊ simil̄r est de potentia motiua ꝑm locū ⁊ aliis huiusmōi. Sed de causis actiuis mere naturalibus manifestū ē cās vl̄es ēe equal̄r ītermtes ad effectus oppositos. non tamē sūt p se sufficiētes ad eorū ꝓductionē. sꝫ oꝫ etiā concurrere agētia pticularia eas ōtiātia magis ad vnius ꝓductionē q̄ alterius Tota g° dubitatio est de cāis mere naturalibus pticularibus. an aliqua sit que tanq̄ totalis ⁊ per se cā pticularis sit equal̄r oppositorū effectuum ꝓductiua. Et ad hoc dicit Burleus q̄ si capiatur tal̄ cā cū sufficienti eius applicatione ad passū tūc est ita determiata ad agēdū q̄ nō ad agēdū. vbi aūt nō sit applicata stat q̄ sit respectu oppositorū effectuū eq̄liter contingens vt. a. ignis nō a primatus b. cōbustibili est equal̄r cōtingens ad ipsuz cōburendū ⁊ non cōburenduz Et vlt̄ius dicit volendo saluare Auicēnā q̄ cum ipse dicit q̄ in cōtingentibus equal̄r repitur casus siue fortuna. nō voluit q̄ causa contiugens eq̄liter sit casus siue fortuna respectu effectus ab ea equaliter ꝓuenientis. nec voluit talez effectū respectu illius cāe ēē causalem siue fortuitū. sꝫ solū voluit q̄ aliquis ē effectus qui de natura sua est contingēs eq̄liter siue equal̄r natus est euenire. ⁊ nō euenire. qui tamen ꝓuenit ab aliqua cā que respectu ipsius dicitur casue siue fortuna. et ipse respectu illius cāe dicitur casual̄ siue fortuitus. vt dato q̄ quis intret domū aīci non intendens secū comedere. ⁊ iueniat ipsum comedētez ꝓpter qō accedat ipsum secum comedere. pz q̄ talis comestio sit effectus equaliter cōtingens. ⁊ tamē in ordine ad introitū ē effectus causalis siue fortuit9

quia ab eo ꝓueīt raro ⁊ ꝓrec intentionez ⁊ introitꝫ respectu eius dicit casus aut fortuna. In soluendo tamē ctiuz argumentum illius dubi. cū dicitur. q̄ quia a cā cōtingente equal'r neutrū contrariorū est dignius euenire q̄ reliquū. ideo neutrū eueīt aut vtrunq̄. Arguitur illud fl'm esse. q2 eo dato a fortiori sequeret q̄ a cā contingente vt in paucioribus non ꝓueniret effectus ab ea minus natus ꝓuenire q̄ non ꝓuenire. ⁊ p cōsequēs nihil esset contingens vt in paucioribus. nec a casu nec a fortuna

Huic respondet Burleus dicens. q̄ a cā contingente vt in paucioribus nūq̄ ꝓueīret effectus minus natus ꝓuenire. nisi ipsa impediatur a ꝓducendo effectū magis natū ꝓuenire. Unde possibile ē ꝓpter impedimētum extrinsecū q̄ illud quō prius erat minus dignū ꝓuenire a tali cā efficiatur magis dignū vt ꝓueniat. Sz cōtra hanc solutionem arguit. quia tūc sequitur q̄ a cā naturali equaliter contingente proueniat effectus respectu eius equaliter contingens tanq̄ a cā totali ꝑticulari ⁊ per se sufficiente. qō est contra prius dicta. cū neutrum contrariorum sit dignius euenire a tali cā q̄ reliquū. ⁊ ꝓbatur consequētia. q2 talem cām stat ipediri a ꝓductione vnius contrariorū ⁊ tūc ꝓducz aliō contrariorū sicut de cā contingente in minori pte statī dicebatur. Ad hoc dici pōt q̄ eo dato illa cā ꝓducet alt'um contrariorz. non tamē remanente contingentia equali illius cāe ad illuz effectū. imo respectu ipsius ꝓpter impedimētū extrinsecū efficitur cā necessaria. vel vt in pluribus contingens. Illō aūt qō supius dicebatur intelligi dz remanente cā equalit' contingente. Sz adhuc remanet locus dubitationis. quia p iō segtur q̄ a cā contingente vt in paucioribus nūq̄ ꝓueniret effectus ipsa remanēte cōtingente vt in paucioribz respectu eius. ⁊ sic quilz effectus erit semp vel vt plurimū eueniens a sua cā. qō est contra Arz hic ⁊ pl'iesalibi. Et tu supisto considera si vis Burleuz defendere Ulterius dubitatur circa dicta comentatoris in disgressione comenti 48. quoniā videtur q̄ sicut in potentiis passiuis repitur contingentia equal'. vt ip se ibidē fatetur de materia prīa ⁊ de aīa cōcupiscibili. sic etiā repiatur in potentiis actiuis qō sic arguitur. Prīo quia aut capitur potentia passiua indet'iata. aut det'iata. si det'iata eodē modo potentia actiua ī det'iata est contingens equaliter. vt pz de potentia motiua respectu deābulationis ⁊ sui oppositi. si vero capitaur potentia passiua det'iata pz q̄ illa non est contingens eq̄liter. sicut nec ponentia actiua det'iata contingens est equaliter. q̄ q̄tum ad contigētiam equalem nulla videtur esse dīa inter potentiā passiuaz ⁊ potentiā actiuā. cuius contrariū dicit comētator. 2° arguit'. q2 cū comētator facit diuisionez cāz efficientium ⁊ excludit contingentes equaliter. āt loquitur vl'r de causis efficientibus. aut solum de sufficientibus ad ꝓductionez effectus. Si vl'r pz q̄ diuisio deficit. cū dentur cause efficientes contingentes equaliter. vt patuit in dubio premisso. Si de sufficientibus solū. pz q̄ sicut cā contingens equalit' non est p se sufficiens ad ꝓductionē effectus sz requiritur det'ians qō a fortiori sic erit de cā contingentꝫ vt in paucioribus. q̄ nō magis accipi debuit in diuisione q̄ cā contingens equaliter. Ad hec respōdetur tenendo comentatorē. Ad primū dicitur q̄ datur cā passiua īmediate ⁊ equaliter contrariorū receptiua. sz non actiua loquendo de naturalibus. Ad secūduz dicit' q̄ diuisio Arz ⁊ comentatoris de causis. datur de causis agentibus naturalibus a quibus effectus īmediate ꝓueniūt. sz quia non dat' cā actiua naturalis equal'r contingēs q̄ sit huiusmōi. sicut datur cā cōtingēs in minori pte. iō cā cōtigēs eq̄l'r excl'dit' ab illa dione. ⁊ tu omniū illorū ex[a] p te ingre. Ad uertendū ulterius Burleuz dicere esse possibile aliquē esse effectuz casualem respectu utriusq̄ duarū cāz diuisim sūptaruz. qui tamē respectu agregati ex eis est effectus p se. Sz contra hoc arguitur sic. Dis cā p se intendit suū effectū p se. siue fuerit agēs naturale siue a ꝓposito. sz agregatū ex ill' duabus causis dictis non intendit illū effectū. ex quo nulla earum intendit ergo ꝛc.

Ad hoc tamē dici posset q̄ ly oīs cā p se vere vna intendat suū effectū p se. si tamen fuerit vna p aggregationem illud non oz. vt est in ꝓposito. ⁊ sufficit q̄ talis cā dicat cā p se q̄ ab illa vt ī pluribz effectū ille ꝓueīat.

Effect autem.

Dicūt quidā q̄ vanū est illud qđ opatur pp finē quem non consequit. vt si irem ad forū pp emere panē ⁊ nō inuenirez. illa opatio essz vana. ⁊ ego essez vanum. dicūt g° q̄ aliquā do vanū ⁊ casus sūt idē. ⁊ aliquando aliqd est vanū qđ nō est casus. ⁊ aliquando aliqđ est casus qđ non est vanū. ⁊ aliquādo aliqd ē qđ nec ē casus nec vanū. Exēplū primi vt si irez ad plateaz ꝓpter emere panē. ⁊ non cā inueniendi debitorem. ⁊ non emerē panē m. ſz inuenirez debitorez. tūc essz vanū respectu ēptionis panis. ⁊ casus respectu ī uentionis debitoris. Exēplū ſecūdi in eođ casu posito q̄ non inuenirez debitorez nec aliud. Exēplū ťtii in prīo casu posito q̄ nō irem ꝓpter emere panē vel q̄ emerē. Exē plū quarti. posito q̄ irem solū ꝓpter eme re panez ⁊ emerē. Et ponūt vltius vnā distinctionē de casu q̄ capitur tripliciter. s. comuniter ꝓprie ⁊ magis ꝓprie. Cōi ter capitur casus vt ē supius ad fortunam quoniā vbi fortuna solū repitur in agenti bus fm ꝓpositū. casus etiaz in agentibus naturalibus inuenit. Proprie sūmitur casus vt distinguitur contra fortunā et vt hz fieri solū in agentibus non fm ꝓpositū

Magis ꝓprie sūmitur casus. vt contingi tur vano ⁊ cum eo conuertitur. ⁊ hoc mō capiendo casū pz q̄ est idē cū vano qđ ī pſ se hz q̄ fortuna. quoniā repitur cā in agen tibus fm ꝓpositū q̄ non fm ꝓpositum. qr casus sic sūptus etiā in plus se hz q̄ fortu na ⁊ distinguit. ab ea vt pz. Ad vtendū tamē q̄ hic dicit Albertus. q̄ ly quidā phy losophi ꝓ eodē capiāt fruſtra. vanū. ⁊ occi osum. tamē fm latinā linguā hāc habent ōram. quoniam dicitur fruſtra qđ fit intē tione finis optinēdi ad quē ō se ordinatuz est. ſz tamē illū non consequit. Vanū aūt ꝓprie est qđ nō est aptuz natū de se vt fit cā alicuius vtilitatis vel nocumēti. sic mo tus digiti preter indigentiā ⁊ intentionē

Occiosuz vero dicitur opus dēmōstrās vacuitatē opantis. ⁊ iō importat viciu qđ dam in operante. leues eniz faciūt occiosa ⁊ ideo occiosū ⁊ vanum sūt idez subiecto. ſz dīnt fm rōem. Sed fruſtra ꝓprie lo quendo ab vtroq̄z ipsorū non solū fm rōez ſz etiā fm subām dīrt. Dicit Burleus q̄ capiendo casū vt distinguitur cōtra fortu nā id qđ est a casu ipossibile est esse ab aliq̄ cā per se. non aūt capiēdo casū large Sz contra si lapis moueret deorsū. vt frange ret ollam. notuz ē q̄ fractio olle esset a cā quia non intenderet ꝛc. ⁊ tamē possz esse a causa per se. vt si lapis piceret ab aliquo ī tendente illā fractionez. Ideo dicūt ali qui q̄ oz dici in sensu cōposito sic. vz. ipossi bile est q̄ illud qđ ē a casu sit ab aliqua cā per se. Sz etiā contra hoc arguitur. qz ponatur q̄ lapis ꝓiciatur deorsū directe a forte intēdente. illaz fractionez. tunc illa fractio est a casu respecu lapidis. ⁊ tamē ē a for. tanq̄ a sua cā per se. Videt g° esse dicenduz alr si volumus saluare Burleuz s. ipsū velle q̄ illud qđ est ꝓprie a casu ab aliqua cā non pōt esse ab eadē tanq̄ a sua cā per se. qđ non contingit de illo qđ est a fortuna. Itē dicit Burleus q̄ capiendo casū ꝓprie non reperit vbi effectus inten tus ꝓuenit. ⁊ eo modo quo intenditur. sed bene capiendo casū coīter. Contra hoc ī statur quia si recederz equs ab hostibus ⁊ ueniret ad stabulū consuetū cā comedendi ⁊ comederet. salus eius esset casualis pro prie. ⁊ tamē euenirez finis ab equo intētus

Similit si lapis moueret deorsū ⁊ frā geret caput platonis. tūc fractio illa essz ca sualis. ⁊ tamen eueniret effectus intentus a lapide. videlicet defensus qr ꝛc. Possz dici vt supra itellectū Burlei fuisse. q̄ effe ctus ꝓprie casualis. a cā casuali intendi nō pōt. ſz bene effectus fortuitus. Verūtamen iste vltime solutiones non sūt fm dicta Burlei. sed magis ea violentant. quar me lius est dicere ipsum sic dixisse debuisse q̄ ipsum sic voluisse.

ed modozũ cãrũ

Aduertendũ aliquos dicere cõtra Burleum esse concedendũ. q intellectus ⁊ natura sũt casus ⁊ fortuna. sicut concedit q hõ est pr̃. dato q hõ sit in predicamento substãtie. ⁊ pater in predicamẽto relationis quoniaz concretuz accidentale non significat accidens. sz significat subiectũ accidens cõnotando: vnde casus ⁊ fortuna sũt in predicamẽto relationis. ⁊ non significãt talez habitudinẽ seu respectũ ad effectũ casual'r seu fortuitu ꝓductũ. nec pro eo supponunt sz ipsũ cõnotãt. ⁊ supponũt ꝓ subiecto talis respectus qõ est intellectus aut nã. Dicũt igitur concedẽdo q intellectus ⁊ natura sẽ casus ⁊ fortuna. ⁊ q intellectus ⁊ natura sẽ cause p se ⁊ priores casu ⁊ fortuna. ⁊ q cã p se. est prior cã per accidens. ⁊ cũ dicitur intellectus ⁊ natura sũt cause priores casu et fortuna. sz casus ⁊ fortuna sũt intellectus ⁊ natura. g° intellectus ⁊ natura sũt cãe priores intellectu ⁊ natura. negatur consequentia. quoniã prius ⁊ posterius faciunt predicationes p se. iõ non sequitur conclusio ex premissis. sz ad in ferendum illã cõclusiõez vz sũmi minor q casus ⁊ fortuna sũt p se ⁊ fm q huiusmõi intellectus ⁊ natã. qõ fz ẽ

Similr respondetur si sic arguat. Cã p se est prior cã per accidẽs. sz cã p accidẽs ẽ cã p se. g° cã per se ẽ prior cã p se. nõ valz consequentia. sicut nõ segt̃ sor. ẽ prior sorte albo. sz sor. est sor. albus. g° sor. est prior sorte. sz opteret addere in minori. ly per se vt illa conclusio sequeretur.

uot autẽ sũt cãe

Dicit Alz q forma ⁊ finis coincidũt in idez numero. sz efficiens coincidit cũ illꝰ non in idẽ numero. sz in idez spẽ multotiens. Contra hoc arguitur ꝓbando q in aliqua transmutatione efficiens ⁊ forma ⁊ finis coincidãt in idez numero. vt in nutricatione eadez aĩa numero que ẽ forma aĩati. efficit nutricationẽ ⁊ ẽ finis illius. vt colligitur ex 2° de aĩa. ⁊ hoc maxie veruz est si teneaũs oẽm aĩam esse indiuisibilẽ. vt vult Albertus ⁊ etiã Burleus in primo de generatione. Et hoc forte non inconuenit in transmutatione ptis ⁊ non totius in actu tanq̃ primi trãsmutati. Et tenetur physicus ꝛc. dicit Alz q mouentia nõ mota nõ sunt physice consyderationis. quõ intelligendũ est quo ad quiditatẽ eoz. Sz contra. quia cũ intellectus hũanus sit mouens non motũ fm Aueroyz. tunc sequeretur q naturalis nõ consyderaret de intellectu q̃tum ad quid. ⁊ per eius diffinitionez qõ tamẽ est fm vt apparet ex 2° de aĩa. Respondetur fm Aueroyz q intellectus siue aĩa intellectiua. sz non sit mouens motum motu ꝓprie dicto. tamẽ ẽ mouẽs motũ motu large accepto. quia mouetur ad nouaz intellectionez. saltz vt huic vel illi aꝓpriat ⁊ hoc sufficit vt de eius quiditate consyderet naturalis. sic aũt non cõtingit de aliq̃ intelligentia supcelesti. iõ consyderatio de q ditatibus ipsaruz non est naturalis sz magis primi philosophi.

ícẽdũ quidẽ igit̃.

Dicit comentator cõmẽto 76 q deus hz solicitudinẽ circa ista que sunt hic. Ex quo sequit̃ q deus intelligit ista iferiõa.

Huic tamẽ aduersari videtur aliũ eius dictũ 12° methaphysice. vbi ponit q deus nõ intelligit hec inferiora. quia tũc vilesceret ⁊ argueret hoc in eo ipfectionez Ad hoc dicendũ q deus intelligit hec inferiora vt vlt hic comẽtator. ⁊ cũ dicit i 12° methaphysice q deus non intelligit hec inferiora. nõ vz intelligi absolte. sz cũ hac deteriatione. s. eo modo quo nos intelligimus. ⁊ p receptõnem spẽrũ ab istis inferioribus. tũc enim vilesceret ⁊ esset imperfectus. p quanto respectu horũ inferiorũ esset in potentia ad recipiendũ ab eis aliquã pfectionez. Intelligit g° deus se ⁊ oĩa alia a se p ꝓpriaz essẽtiam. cũ oĩa alia ab eo in eius essentia reluceant. ⁊ ea oĩa virtualit̃ seu eminenter contineat. ⁊ dicitur ea representare sicut spẽs intelligibilis suũ representat obiectũ In intelligentie aũt alie intelligũt superiorẽ intelligẽtiã p effectiã ipsius superioris intelligẽtie.

qua ſuſtor intelligẽtia efficitur ſicut ſpẽs intelligibilis reſpectu intelligentie inferioris. ⁊ ſe ipſas intelligũt ꝓpprias eſſentias Inferiora aũt oĩa intelligunt ſm Proculũ in libro de cauſis ꝓ ſpẽs ĩnatas vl̃ concreatas. Sz ſm Aueroyz qui ponit nullum eſſe accidens in aliqua intelligentia. alit̃ eſſet dicendũ. ⁊ tu illud regre ab eo ĩ aliis locis

℔ eccatuz autez fit.

Dubitari hic conſueuit. vtrũ mõ ſtra fiant a caſu. Et albertus tractatu 3° c° 3° de hac materia ſic loquens dicit. Hec aũt. ſ. que diximus de cãis ⁊ diuerſitatibz monſtrorũ lz ad ſcĩam de aialibus ptineãt hic int̃ poſuimus vt ſciatur ꝙ nõ caũ vt dicit Empedocles taliũ aialiũ generationez fieri vl̃ cõtingere. Oĩa eĩz hec mõſtra pecca ta nature ſũt itendẽtes fin̄ aliquẽ quẽ attĩgere nõ valz. ꝓpter corruptionez alicuius prĩcipii nat̃al̃. vĩd illõ capitulũ. q2 ĩ eo pl̃ima dicit de mõſtris. Burleus aũt oppoſitũ videt̃ tenẽ. q vult ꝙ capiẽdo mõſtrũ ꝓprie. ſ. ꝓ aggato ex ſubiecto diſpoñiſ mõ ſtruoſe ⁊ ex tali diſpõne. ꝙ ipſuz fiat a caũ. q2 raro ⁊ pret̃ itentionẽ agẽtis. quoniam mõſtrũ ſic ſũptũ ẽ peccatũ illius q agit ꝓ aliqd. ſz peccatũ ⁊ deffectus fit preter intẽtionẽ agẽtis g° ⁊c. Et ſi arguat̃ ꝙ nat̃a ĩtẽdat mõſtrũ. q2 ſi nõ intẽderz ipſũ. nõ cõtinuarz actõez donec pfecte ꝓduceret̃ Reſpond̃ ꝙ nat̃a nõ ĩtẽdit mõſtrũ ſĩpl̃r. quia qõ ſic intẽditur frequẽt̃ ⁊ vt ĩ pl̃ibz ꝓducitur. ſz ĩtẽdit ipſũ ẽz qd ⁊ dinute. q2 hz vtutẽ ipſius ꝓductiuã. ⁊ ipſũ raro ⁊ vt ĩ pauciorib̃z ꝓducit. ⁊ qõ ſic ĩtẽdit̃ bene põt fieri a caũ Nonulli võ ſophyſtice loquẽtes volentes illõ vbũ ĩtẽdit appellar̃ reſpectu ẽi ſeqntis ⁊ nõ precedẽtis. cõcedũt ꝙ mõſtrũ ĩtẽdit nat̃a. ſz negãt ꝙ nat̃a ĩtẽdat mõſtrũ

Et alii dicũt ꝙ nã ũ ĩtẽdit mõſtrũ prĩa ĩtẽtiõe. ſz effectũ ĩdebite diſpoĩtuz. ĩtendit tñ ipſũ ꝑa ĩtẽtiõe. cũ meli9 ſit effectũ mõſtruoſe ꝓducer̃ cõrupto aliq° prĩcipio eius ꝓductiuo q̃ nihil ꝓducere ⁊c.

uod autem ex neceſſitat̃

Dubitat̃ q2 videtur ꝙ Arz ſibi 9 tradicat. quoniã pri9 dicit ſil̃e ẽẽ ĩ doctrĩis ⁊ in his que ſũt ſm naturã ⁊ poſtea dicit ꝙ ſe habẽt ecõtrario. Dicenduz ꝙ in his eſt aliquo modo ſimile ⁊ aliquo modo ecõtrario. Et pp ea dixit Arz ſimpliciter. ꝙ ĩ his ſit neceſſariũ ſil̃r. ſz dixit neceſſariũ eſſe in his quodã modo ſil̃r. Unde finis in naturalibus dupliciter põt cõſyderari. Uno modo q̃tũ ad opis executionẽ ⁊ ſic eſt vltimum. ⁊ ſe hz vt concluſio ⁊ quia finis ſemp ĩponit neceſſitatez in his que ſũt ad finem iõ vt ſic eſt ecõtrario in doctrinis ⁊ in naturalibus. quia ĩ doctrinis principia impo nunt neceſſitatez cõcluſioni ⁊ non ecõuerſo. ſz in naturalibus finis qui ſe hz vt vltimum. ⁊ ecõuerſo ĩponit neceſſitatez precedentibus ipſũ ⁊ non e cõuerſo. Alio modo põt cõſyderari finis q̃tuz ad rõciniũ quod opus precedit. ⁊ ſic finis eſt primũ. ⁊ ſe hz vt principiũ. eſt enim primũ in ĩtentiõe ſeu cognitione. ⁊ vltimũ in exeutione. ⁊ vt ſic ſimile eſt in doctrinis et naturalibus. quia ſicut in doctrinis principia ĩponũt neceſſitatem concluſioni ⁊ non econtra. ſic ĩ nat̃alibus finis qui eſt primus in ĩtentione ſeu cognitione ĩponit neceſſitatem his que ad ipſũ ordinant̃ et que poſt ipſũ cognoſcunt̃ ⁊ non econtra. Ulterius dubitat̃ de alia cõtradictione que in dictis Arz eſſe videt̃ Nã prius dicit loquendo de neceſſario quõd principaliter inuenitur ĩ nat̃alibz. Ex ſuppoſitione igit̃ ꝙ neceſſariũ eſt. i. neceſſariũ qõd principaliter inuenitur in naturalibus eſt neceſſariũ ex ſuppoſitione ſiue ex pte finis. ⁊ hoc dicit contradicendo antiquis ponentibus in naturalibus non inueniri neceſſitatẽ niſi ex pte materie. Poſterius vero quaſi concludendo dicit. Manifeſtũ igitur ꝙ eſt neceſſariũ in phyſicis qõd ſicut materia dicitur. ⁊ motus qui ipſius. hoc autem dicto priori aduerſari videt̃. Dicẽdum hoc dictũ vltimũ nõ contrariari prĩo ſi recte intelligatur. nã ſic oz exponi. Manifeſtũ igitur ꝙ in phyſicis illud eſt neceſſariũ. i. illõ cui ĩponitur neceſſitaſ. qõd dicit

ſicut materia ⁊ motus qui ipſius. Naz materia ⁊ motus ipſius ſūmunt neceſſitatem ex fine.et nō ecōtra.iō poſt ſubdit loquens de cā finali.Cauſa eniz hec.ſ.finalis matie eſt.ſed non hec.ſ.materia eſt cā finis qr̄ ⁊c

FINIS SECUNDI

Quoniaz autē nā qdem eſt principium Dubitaī hic.v trū motus realr diſtīguaī a mobili ⁊ a forma q̄ mobili acquiritī Ar̄ q̄ non.Et primo de motu locali.quoniam ſi motus localis eſſet diſtinctus realiter a mobili ⁊ a forma que ſibi acquiritur.tunc eſſet dare ēm ſibi proprium ⁊ intrinſecuz. qui ſic ſe haberz q̄ mobili ſtante ſub eodez ēio non moueret localr.⁊ ipſo localr moto eſſet continue in alio ēio.vt ponūt ſic dicentes.Sz nullus ē talis ēs ītrinſecus motus localis.g° ⁊c.pbatur minor.quoniam talis ēs.aut eſt ſupficies locans.aut reſpectus cauſatuſ ī mobili ex eius circūſcriptiōe aut vbi cātuz ī mobili ex tanta diſtātia ad centrum ⁊ polos mūdi.ex ſufficiēti dīone. Nō pōt dici q̄ ſupficies locans ſit talis ēs quia ſtat cōpus moueri localr ipſo cōtinue exiſtente in eadem ſupficie.vt ſi corpus locans moueaī ſecū eque velociter verſus eā dem dr̄z pōnis .ſtat etiā ecōtra corpus gescere.⁊ continue mutare ſupficiez vt vēto ſtante contingit.Et per idem pz q̄ reſpectus cātus a ſupficie circūſcribente non ē talis ēs ītrīſecus localis motus Nō etiā vbi cātum ex tanta diſtantia ad cētrum nō ſit talis ēs pz.quia dato q̄.a.lapis quieſceret ⁊ deus moueret vniuerſū motu recto ſic q̄ centrū mūdi fieret continue ſibi ꝓpinquius.tūc talis lapis cōtinue.hr̄et aliud vbi.⁊ tamē quieſceret.videī g° q̄ motuſ localr nō ſit niſi corpus localr motū ⁊ continue aliī ſe habēs q̄ prius reſpectu alicui⁹ fixi veri vel imaginarii. 2° ꝓbatur idē de motu alīationis.quoniā ſi motus alterationis eſſet diſtinctus ⁊c.tūc ſequereī hec cōcluſio īpoſſibilis.ſ.q̄ aliqua alteratio erit infinite velocitatis.⁊ tamē quandocūq̄ erit.ipſa erit ſolu finite velocitatis.ꝓbatur ⁊ pono q̄.a.ſit vnū ſūme calidū potentie vt octo. ⁊.b.ſit vnum frigidum potentie vt quatuor.⁊ approximētur ſic q̄.a.agat in.b.ipſum ſibi aſſimilando in hora adequate vniformiī intēdendo alterationē ī.b.ipſo.a.nō repaſſo.⁊ tūc ſequitur cum illa alteratio vniformiter intendeī per horam a non gradu q̄ ī medio īſtanti hore erit gradus medius eius qui finite diſtabit a nō gradu.⁊ per cō ſequens in fine hore ēiabitur ad gradum dupluz.quia ī duplo plus diſtabit a nō g̃du quare ſequitur q̄ cōtinue illa alīatio erit finite velocitatis.Sz q̄ eadem erit īfinite velocitatis ꝓbatur. quia ſicut augebitur ꝓportio maioris ięqualitatis.a.ad. b.ſic ītendetur illa alteratio.ſz ī infinitum augebitur illa ꝓportio.vt pz ex caſu .cū ſtante actiuitate agentis diminuetur reſiſtentia paſſi vſq̄z ad non gradū g° 3° idez arguitur de motu ad q̄titatē.quia ſi motus ad q̄titatem diſtingueretur,aut acquireret ⁊ tinue per ipſum q̄titas cū materia.aut ſine materia.Si cū matia tūc nulla augmētatio poſſet eſſe cōtinua.quia tūc augmētabile q̄tuncūq̄ modico tēpore duraz augmētatio fieret ī īfinitū cū ī quolz īſtanti tēporis menſurandi eā acquireret ad min⁹ vnum minimū.Si aūt acquireī q̄titas ſine materia.aut priori q̄ticate remanente āt eaō cōrupta. ñ cōrupta.ga nihil ē ibi ipſam corrūpens.nec etiā ipſa remanēte.qz tunc due q̄titates corporee ſe penetrarent pz igiī q̄ alteratio nō eſt aliud q̄ qualitas que ipſi alīabili acquiriī.⁊ augmentatio ē ipſum augmentabile.aut q̄titas que ſibi aduenit qr̄ ⁊c. In oppoſituz arguitur ꝓbando q̄ motus ſit diſtinctus a mobili et a forma que ei acquiriī.⁊ hoc p diffinitōeſ que dantur de ipſo.quaz prima eſt.q̄ eſt

actus entis in potentia secūdū q̄ in potentia. Secunda q̄ est exitus de potentia ad actum. 3ª q̄ est actus mobilis inq̄tus mobile. 4ª q̄ est actus mobilis et motoris.

Pro hac pte uī esse mēs Alz et cōento 4° et comento 6° tertii physicorum et comento nono quinti physicorum qui pōit q̄ ls motus materialiter sumptus sit in pluribus uno predicamento. Juxta illud Alz in principio tertii physicorum. Non est aūt motus preter res. tamē motus formaliter sumptus est predicamentum per se idest est tantū in uno predicamento ut in predicamento passionis. Unde ex his pōt sic argui. Motus formaliter sumptus est in genere passionis sed nec mobile. nec termīus motus est in genere passionis. g° nc. Pro declatione questionis premittitur. p° q̄ de quiditate motus due famosiores inuente sunt positōnes. Nam quidā dixerunt motum esse realiter idem cum mobili āt forma que ei acquirit. Unde motum ad substantiam uel qualitatem dixerunt esse idem realiter cum forma substantiali. aut qualitate que mobili aduēit. nec ab ea differre nisi ratōne. Motum vo locale augmenti uel decrementi dixerūt esse ipsum mobile aliter se habens q̄ prius r̄ spectu loci. aut secundū extensionem modis alibi declarandis. Alii autez realius loquentes posuerunt motum tam a mobili q̄ a termīo motus secundū rem fore distinctum. quod qualiter cōtingat ex nūc dicendis patefiet. Secūdo premittit q̄ de motu due ponuntur distinctōnes. Quarum pª est q̄ motus capit dupliciter. cōmunit et ppric. Cōmuniter capiendo motum sic se extendit tam ad mutatōnem subitaz q̄ ad motuz successiuum. et sic ad cuiuscū qz predicamenti rē pōt ēē motus per se uł per accidens. qz in unoquoqz predicamento pōt fieri transmutaº de potētia ad actū Proprie sumitur motus pro transmutatō ne successiue tēpore mensurata. et sic soluz ad tria predicamenta est per se motus. uidelicet ad qualitatem et q̄titatem ? ubi. licet ad substantiam sit mutatō per se. et ad alia sex predicamenta sit mutatō aut motus solum per accidens. secundum q̄ 5° et 7° physicorum plene habet uideri. Secunda distinctō est q̄ motus dupliciter sumitur. Unomō materialiter. et sic est forma fluens sub qua mobile non quiescit. sicut esset albedo remissa sub qua est mobile dum actu transmutatur ad albedinem intensiorem. Et motus sic sumptus diffinitur a comentatore cōento 4° tertii physicorū q̄ est generatō partis post aliam illius perfectōnis ad quam tēdit motus donec perficiat et sit in actu. Alio modo sumit motus formaliter p fluxu quoddā seu uia in ēz acquirendū. sicut est fluxus illius quod transfertur de loco ad locum. et tunc describitur a Lincolense q̄ est exitus de potentia ad actum. motus primo° sūptus ē de genēr termiad quē. sz moto secūdomodo sumptus est de genere passiōis Patent hec omnia ex Aueroy allegatis locis. 3° premittitur q̄ motus formaliter sumptus duplices hz partes. s. materiales ut sunt ille in quas diuidit ad diōnē mobilis. Et formales que sunt ille in quas diuiditur ad temporis diōnem. prime sunt simul tempore sicut partes ipsius mobilis Secunde aūt non. quia sibi inuicem succedunt sicut partes temporis. Et ex hoc sequitur. p° q̄ aliqua est pars motus formalis tantum. ut illa qua totū mobile mouetur in parte temporis totum motū mensurantis. Et aliqua est pars motus tantum materialis. ut illa qua precise medietas mobilis per totum tempus mensuras motum moueretur. Aliqua uero est pars formalis et materialis. ut illa qua precise medietas mobilis mouetur solum p ptem tēporis motum totum mensurātis. Sequitur secūdo q̄ quelibet pars motus formalis est diuisibilis in partes materiales. et quelibet materialis in partes formales. pz qz quelibet pars motus diuisa ad diuisionē temporis est diuisibilis in ptes ad diuisionem mobilis. et econuerso. Utrum aūt motus formaliter sumptus de quo ē hic f mo habeat etiā ptes intensiuas in eodem subiecto simul et adeq̄te existentes. sicut hz albedo aut nigredo bona inuestigatō ē.

Quidam enim dicũt q̃ non licet in motu difformi quo ad tempus. aut quo ad subiectum inueniantur partes diuersoꝝ graduum ⁊ quarum alique intensiores sunt. ⁊ alique remissiores. Alii vero dicunt motum etiam diuersitatem graduum includere quantum ad eandem partem simul ⁊ adequate. sic scilz q̃ vbi est motus ī tẽsus vt quattuor. ibi est adequate ⁊ simul motus vt tria ⁊ motus vt duo. ⁊ sic d̃ aliis tã q̃ partes eius intensiue. Sed de hoc alibi amplius perquirendum. His stantibus cõsueui ad questiõem istam has cõclusiones ponere. Prima cõclusio. Nullus motus ꝑprie sumptus subito mobili acq̃ritur secũdum se totum. aut deperditur Probatur sic. nulla rẽs successiua subito secũdum se totam alicui subiecto acquiritur aut deperditur. sed quilibet motus ꝑprie sumptus ẽ res successiua. g̃ ꝛc. consequentia nota cum minori ex primo suppositi. et maior pz per differentiam inter rez successiuaz et ꝑmanentem. q̃ est q̃ rei successiue repugnat omnes ptes simul habere. q̃liter nõ est de re permanẽte. Secũda ꝑ Motus ptes materiales ac etiam formales non cõmunicantes sunt simul adequate. hec ꝑ aĩ posito q̃ simul in medio instãti alicuius hore mensurantis totalem motum alicuius mobilis. et capio mediã tertiam motus totius mobilis secũdũ temporis dionez. quã dido in duas medietates ad diõnẽ mobilis. et pz q̃ ille due ptes motus sunt non communicantes et simul adequate. cũ mensurantur illa tertia hore precise. et sunt ptes motus materiales. ex q̃ diuidunt̃ ad mobilis diõez. et etiaz formales. cũ diuidãt̃ ad diuisiõnẽ temporis.

Tertia ꝑ Nullius motus partes formales non cõmunicantes precise ad diõnem temporis diuise sunt simul. hoc pz ex dicti Nam cũ motus sit res successiua sibi repugnat ptes eius precise formales nõ cõmunicantes simul esse. quaĩ ꝛc. Quarta ꝑ Quilibet motus secundũ formam est trãsmutatiõ successiua ad genus passionis reducibilis ꝓquam formaliter acquirit̃ mobili terminus eius. Ista ꝑ quo ad primam ptem pz ex dictis in ꝑ suppositi de quidditate motus. Pz q̃ ad secũdam declaratur sic. Motus formalit̃ sumptus non est in aliquo predicamento per se. cũ enim sit ad res diuersoꝝ paedicamẽtoꝝ ī nullo predicamento reponi poterit in quo est terminus eius. et hoc ꝓ se. propt̃ qõ Aꝛ ponit motum cõiter sumptum post predicamentuz. Nec etiam est per se in genere actõnis aut passionis. ex quo est caꝛ subiectum et fundamentum. ut post patebit. Relinquit̃ g̃ q̃ reducit̃ ad altũz illoꝝ duoꝝ predicamentoꝝ. sed cum passio se habeat tanq̃ finis et terminus respectu actõnis. cum sit ea naturaliter posterior. magis dignum ẽ motuz reduci debeꝛ ad passionẽ q̃ ad actõnem. ex quo fini et ultimo debet fieri attributõ. et ab ea sumi dz denominatio.

Et ex his sequit̃ hoc correlariũ ad questiõnem responsiuum. vz q̃ motus formalit̃ sumptus nõ est mobile. aut t̃minus ꝓ ipsũ acquisitus uel acquirendus. qõ quia pz ex dictis non alit̃ declarat̃. Sz contra hãc determinatõnem plurime dubitatiões insurgunt. Prima dubitatiõ est õ q̃ motu det diffinitõ Aꝛ qua dr̃ q̃ motus est actus entis in potentia ꝛc. Non enim vr̃ q̃ det̃ de motu profluxu. qz paulo ante dicit Aꝛ q̃ motus ẽ ī pluribus uno predicamento. qõ non põt uerificari nisi de motu ꝓ forma diminuta. Itẽ dicit Comentꝫ comento 4°. q̃ motus ꝓ fluxu seu uia est famosior. ⁊ q̃ de illo determinat̃ in logica. Motus aũt ꝓ forma diminuta est uerior. et de illo determinat̃ in hac scientia naturali q̃ est scientia realis. Sil̃r aĩ q̃ non det̃ õ motu ꝓ fõma diminuta siue fluente. quonia dicit Comentꝫ comento 2° loquendo õ motu. q̃ illoꝝ que sequntur motum q̃ sunt ꝓpinq̃ substantie eius est continuũ. Et comẽto 6° dicit. Et manifestũ est q̃ ista diffinitõ motus est communis motui nouo et eterno. Et similiter apparet ex hac diffinitõne cõtinuatõ motus. sed in aquisitõne aut depditõne fõme substantialis. aut ubi nulla est continuatõ. qũ ista subito acquirant̃. aut deperdant̃. quaĩ ꝛc. Itez nulla ẽ fõma substãtialis existẽs ī aliq̃ trãsmutabili

ſub q̄ nō quieſcat p tempus. g° nulla talis eſt motus. pz conſequentia. et aſſūptū ꝓba t. qz ſi fōma ſubſtantialis informās māz immediate deſineret ipſam informare. tūc alicuius ſubſtantie fm ſe et quamlibet eius ptem q̄titatiuam daretur ultīz iſtās ſui eſ ſe. contra Alz. 8° phyſicoz. Et ulterius eſt ex hoc dubitatō circa dictum Cōmentatoris q uult q̄ dīo ſua data de motu ſecūduz utrunq; membrum adaptari pōt ad quatuor predicamēta ad q̄ eſt per ſe motus. uz ad q̄titatem. ſubſtantiam. qualitatem. et ubi. quoniam non uī hoc uerum eſſe. qz cum forma ſubſtantialis ſeūdū eū ſubito acquiratur ad eam non eſt motus qui eſt fluxus. cum ille menſuret tempore. Et ſi dicat q̄ forma ſubſtantialis p mutatōez acquiratur ſubitam quę eſt motus cōmuniter ſumptus. Dī q̄ non. quia motus eſt actus illius quod eſt in potentia ad terminum eius. ut pz p eius diffinitōnem. Sed dū mutatō ſubita ad aliquam formam eſt in ſubiecto aliquo tunc in eodem eſt forma terminans mutatōnem illam. cum tali forme det primum inſtās ſui eſſe. g° ſubiectū tunc non eſt in potentia ad illam. Et iuxta hoc poſſet moueri difficultas qūō v̄ ificat dictum Alz et Comenti in 5° metha phyſice. ubi dicunt q̄ motus eſt per ſe quātitas. cū hoc non ſit uniuerſalī uez de motu ꝓ fōma diminuta. nec etiam d̄ motu ꝓ fluxu. Item poſſz dubitari an motus qui eſt fluxus ſit de genere paſſionis. ut dicit Comenq. Et uī q̄ nō p Alz infra q uult q̄ actō et paſſio non ſunt motus. ſed fūdātur in motu ut in ſubiecto. et loquit ibi d̄ motu ꝓ fluxu ſeu uia in t̄z acquirendum. Dicit enim ſic. Neqz actio cum paſſione iō ꝓprie eſt. ſed cui inſunt hec motus. Secunda dubitatō principalis eſt. an diffinitō predicca data de motu ab Alz ſit fōmalis aut materialis. Et primo uī q̄ ſit formalis. cum detur p priora et cōmuniora. cum dī actus entis in potentia. Deinde aī q̄ ſit materialis. quia in ea exprimitur ſubiectum dicendo entis in potentia. 3ª dubitatō eſt. quia nō uī q̄ motus ꝓ fluxu ſit formalis. et ꝓ forma fluente materiaſ quia tunc fluxus eſſet in fōma diminuta ut in ſubiecto. et ſic forma diminuta eſſet eo prior naturaliť et uia generatōnis. conſequens falſum. quia fluxus eſt uia qua acquiritur forma diminuta. et prius eſt q̄ ipſa. ex quo ťminať ad eam. g° ipſa eſt naturaliť prior. Quarta dubitatō eſt. quia non uī q̄ motus formaliter ſumptus habeat ptes intenſiuas formales et materiales ut dictum eſt. quoniam illo dato ſequntur alique concluſiones impoſſibiles. Segť enim p° q̄ omnis motus finite intenſus ē infinite remiſſus. Sequiť ſecundo q̄ ō ne quod intendit motum ſuum in infinitū uelociter intendit eundem. Segť tertō q̄ ps q̄titatiua alicuius eſt equalis ſuo toti extenſiue. Sequiť quarto q̄ infinite ſunt intenſiones eiuſdem ſpetiei equales. a in eodem ſubiecto adequate. ex quibus non reſultat maior intenſō q̄ ſit aliqua illaz.

Probať et ꝓ p° ſupponať q̄ intenſō et remiſſio ſint d̄ſpoſitones ſupaddite forme intenſe uel remiſſe. Et q̄ latitudo intēſionis et remiſſionis ſint ſimul coextenſe ſicut q̄ ubi eſt infinitus gradus intenſiōis ibi eſt non gradus remiſſionis et econuerſo. ſicut de caliditate et frigiditate uniformiter difformibus. Dis ſtantibus capio unum motum ut quattuor. qui ut pz eſt finite intenſus. Sed q̄ idem ſit infinite remiſſus aī ſic. quia hic motus per infinitaz latitudinem diſtat ab infinito gradu intēſionis motus. ſed cum infinito gradu intēſionis eſt non gradus remiſſiōis. g° hic motus per infinitam latitudinem diſtat a nō gradu remiſſionis. et p conſequens eſt infinite remiſſus. tenet conſequentia. qz ſicut intenſō habet ntendi penes diſtantiam a non gradu intenſionis. et quod per infinitam latitudinem diſtat a non gradu intenſionis eſt infinite intenſum. ſic remiſſio bz attendi penes diſtantiā a non gradu rēiſſionis. et quod a tali ꝓ infinitaz latitudinē diſtat eſt infinite remiſſū. et ſic aī de quolibz alio motu finite intenſo. Pro ſecunda concluſione ſupponatur ut habet uideri in tractatu de tribus predicamentis. q̄ uelocitas motus localis quo ad eſſ. cium habz

attendi p̄nes ſpatium ptranſitum in tan
to tempore uel in tanto.ſed uelocitas intē
ſionis motus localis habet attendi penes
latitudinem motus acquiſitam in tāto uł
in tanto tempore.Deinde ponat̄ q̄ unum
mobile debeat in hora adequate uniformi
ter intendere motum ſuum localem a non
gradu ad quattuor.et ſimus in medio in
ſtanti hore in quo moueat̄ ut duo.et capio
latitudinem graduale motus quo moueť.
ꝝ a non gradu ad duo.Et arguo ſic.ſi hoc
mobile acquireret hanc latitudinem in ho
ra adeq̄te aliq̄tulū uelocit̄ intenderet mo
tum ſuū.et ſi ī medietate in duplo uelociuſ
et ſic in infinitum.g° ſi ī ī ſtanti.in infinitū
uelocit̄.ſed hoc mobile in inſtanti et ſubi
to acquirit hanc toram latitudinez.g° ⁊c.
p3 conſequentia et maior.minor declarat̄
quia ſi idem gradus motus numero rema
neret p tempus ſic q̄ gradus prius acqui
ſitus remaneret cū poſterius acquirendo
tunc motus eſſet res permanens et nō ſuc
ceſſiua .cuius oppoſitū omnes tenent.Et ſi
militer argueret̄ de quolibz alio intendente
motum ſuum. Per ſimile fundamentū
poſſet etiam argui.q̄ omne uniformit̄ mo
tum in infinitum uelocit̄ moueť. Nā ca
piat̄ unum mobile qđ moueat̄ ut octo uni
formit̄ cuius motus ſit.a.et tunc ſic.ſi hoc
mobile acquireret.a.motum adeq̄te in ho
ra aliq̄lit̄ uelocit̄ moueret̄ .et ſi ī medieta
te hore in duplo uelocius.a ſic in infinitū.
ſed h° mobile acquirit.a. motum ſubito in
ſtanti ut ꝓbatū eſt g° ⁊c. 3ª 9° ꝓbat̄.Et
capio mediam tertiā unius motus horalis
diuiſi ad diuiſionē temporis.et p3 q̄ illa
eſt in toto mobili adequate extenſa ſicut
totus motus.et p conſequens eſt equalis il
li extenſiue.et tamē eſt pars eius q̄titatiua
quaꝝ ⁊c. 4ª 9° etiam ꝓbat̄ diuidendo u
nū motū uniformē horalē in ptes ipes ad
temporis diuiſionem ut in tertias quintaſ
et ſeptimas ⁊c.et ſimus in medio inſtanti
temporis menſurantis motum illū.et tūc
p3 q̄ in toto illo mobili adequate ſunt ex
tenſe media tertia.media quinta .ſeptima.
et ſic ultra . qꝝ in illo mobili adeq̄te ſunt
infinite itenſiones illaꝝ ptium q̄ omnes
ſunt eq̄les et eiuſdem ſpetiei.cū q̄libet illa
rum ptiū ſit tante intenſionis ſicut totus
motus .ex quo motus ille eſt uniformis.
et tamen ex illis non reſultat maior intē
ſio q̄ ſit aliq̄ illaꝝ de per ſe ut ſatis cōſtat
intuenti.quia ſi totus motus ſit intenſus
ut quattuor.ſimilit̄ erit quelibet illaꝝ par
tium intenſōnis ut quattuor. nec ibi mai
or intenſō repiet̄. Ad primam harum
dubitatōnum dicit Albertus q̄ illa diffini
tō motus datur de fōma priuatōni im
mixta et fluente ad pfectōnem puraz.et ſic
vr̄ uelle q̄ det̄ admiſſa diōe Comenti ō mo
tu q̄ eſt fōma diminuta. Et tenendo h°
ulterius dr̄ q̄ in motu ad ſubſtantiam eſt
cōtinuatō.qz forma fluens continue fluit ⁊
abſq̄ interruptōne de uno ēē ad aliud eſſe
toto tempore quo continuat̄ alt̄atō,t̄mina
ta ad ēē purum forme que dz generari.aut
ad non ēē purū forme q̄ debz corrumpi.

Et ſm iſtud oz preſupponere inchoatio
nem forme preceſſiſſe eternalit̄ in mā. ut
ſalti uſqz ad iſtās ſue creatōis.de q̄ dictz
fuit p° hui9.et ꝓportōal'r dicat̄ de religa
motibus. Nec exhoc ſegt q̄ det̄ ultimū
inſtans rei permanentis.quia forma non
dr̄ fluens.qz ſtatim ſecundum eſſentiam ī
cipiat.aut deſinat eſſe.ſed quia tranſit de
uno eſſe ad aliud.ut de eſſe impuro et imp
fecto et priuatōni ſeu potentie admixto
ad eſſe pfectum et purum ſeu completum ī
actu uel econuerſo. Unde ī p° inſtanti eſſe
forme ſub ēē completo ipſa non eſt motus
nec generatō.ſed īmediate āte illud inſtās
dum eadem forma ſecūdū eſſentiam pre
exiſtens fluebat de ēē in ēē ipſa erat motus
et generatō.et precedens forma que de ēē
pfecto ad ēē impfectum tranſibat. ſimili
ter erat motus ſiue corruptō. Ubi autē
non tenuerimus formaꝝ inchoatōnem a
mā inſepabilem difficilius eſſz reſpondere
ſed tamen poſſumus dicere q̄ in generatō
ne et corruptōne forme ſubſtantialis ē cō
tinuatō.capiendo generatōnem et corrup
tōnem non preciſe ꝓforma ſubſtantiali q̄
generat̄.aut cōrūpit̄.ſz ꝓ aggḡato ex his
et alt̄atōe preuia .q̄uis fōma ſubſtāt̄ial'.
ſubito generet̄ et ſubito corrumpat̄ et in

inceptõne sit dare primũ instans sui ēē. in desitõne vo primum instans sui non ēē. ut alibi diffusius hz uideri. Alii autem dicunt q diffinitõ illa daf de motu p fluxu. et q talis motus nõ est p se in aliquo genere. sed est per reductõnem in genere termini ad quem. tanq illius principium. sicut unitas et punctus ponunt in genere q̃titatis. et sic qualitas ad genus qualitatis. et sic de aliis. Motum vo qui est forma diminuta dicunt esse p se de genere ti ad quem. et in hoc ultimo conueniunt cũ Comenti. sed discrepant in p° ut pz. De predicamento autem in q° est motus recitat. Albertus uarias positõnes. Nam quidam dixerunt ipsum facere predicamẽtum p se ultra illa decem. quod tamẽ stare non põt. quia nullum analogũ dictum secũdũ priusq et posterius est genus per se. sed motus est huiusmõi p Az. 8° huius. qui uult q motus p prius dicat de motu locali. et p posterius de aliis motibus. Eidem uult Comenti dicens q diffinitõ motus est ambigua sicut et motus. et q talibus diffinitõnibus utun f quandoqz scientie speculatiue. Alii posuerunt cum de genere actõnis consyderãtes ipsum ut uenit ab agente tanq eius effectus. Et ad hoc facere uidef quod dicit Hilbert9 Dorretanus in sex principiis. ubi asserit q omnis motus in actõne et omnis actõ in motu firmabitur. Alii autẽ consyderantes motum ut in mobili recipit ei passionem inferendo. aliquid ab eo abiciendo. et aliquid introducendo reponunt ipsum in genere passionis. quibus Az in predicamentis et Aueroys hic assẽtire uidenf. loquendo de motu formaliter sũpto.

Nonnulli vo consyderantes motuz in compatõne ad tz eius ad quem dixerunt ipsum ēē in eodem genere cum suo termio ad quem. Sed hi biptiti sunt. quia quidaz dixerunt motum non esse p se de genere tẽmini ad quez. sz solũ p reductõnem. sicut principium rerum q̃ sunt p se de illo genere. ut superius tactum fuit. et huic oppiniõi assentire uidef Auicẽna in sufficiẽtia sua. Alii aũt uoluerunt motum ēē p se de genere ti ad quem quod hic uidentur tenere Az et Comenti cum asserunt ad q̃t tuõ predicamẽta pf e ēē motũ. et hoc loqn do de motu mãlif sumpto. Demũ Albertus non oio predictis assentiens qd i materia pposita sentiat sic exprimit dicens q motus si accipiat secũdũ ēē quod habet in mobili et secũdum eius ueram essentiam sic est forma imperfecta p r admixtõnẽ priuatõnis illius forme ad quam tendit. et sic est de genere termini ad quem non ab eo differens secundum essentiam. sed solum secundum ēē. et hoc modo capiendo motũ est vm quod dicit hic Az. s. q in tot predicamentis est motus in quot est forma que per motum põt acquiri. Si aũt capiat secũdũ comperatõnem quam habet ad mouens a quo cãf sic motus est effectus actõnis agentis. et non actõ eius. quia actõ secũdũ eum est in agente et motus est in patiẽte. et sic motus est in actõne sicut effectus i causa. et actõ est in motu. sicut causa in suo effectu. Si vo consyderetur motus secundũ q ẽ affectõ in mobili cãta in eo a forma fluente de ēē in ēē sic est de genere passionis. Et ex his ulterius concludit adherendo dictis Aueroys q quia motus fz ēē qõ habet in mobili. aut est forma fluẽs aut affectõ mobilis ut statim ostensum est. ideo inter oppiniones de genere motus iste due sunt celeberiores. s. q sit de genere ti ad quem. et q sit de genere passionis.

Et cum postea in eadem dubitatõne allegabant Az et Comenti 5° metaphysice dicentes q motus est per se quantitas. Dici potest q illud est intelligendum i predicatõne materiali. uidelicet q motus est in per se q̃to ut i subiecto. ul' meli9 q Az dicit q motus est per se q̃tus. quia est in subiecto. quod est q̃tum et diuisibile i partem extra partem. sicut eius passio a quo capit continuitatem et diuisibilitatem. Unde lra Az loco allegato c° de quanto v sus finem sic iacet. Hec autẽ ut motus et tempus et enim huius quanta quedam dicunt et ontinua. eo q illa diuisibilia sunt quoz sunt hec passiones. Dico autem non quod mouetur. sed quod motum est. nam per esse quantum illud et motus est q̃tus tempus uero per ipsum. s. motum. Ex

his autez non sequit' q̄ motus sit p se in genere quantitatis. nec q̄ sit dare motum 3° modo sumptuz ut finxit Burleus. Et ulterius q̄ arguit' q̄ motus formaliter sū ptus. s. p fluxu non sit de genere passionis ad hoc patet responsio ex determinatōne questionis. ubi dictum est q̄ motus qui est fluxus non est p se de genere passionis ut a liqui uoluerunt. sed solum per reductionē tanq̄ principium et fundamentum in quo ipsa passio imediate radicatur. Cām vo q̄r fluxus magis ad predicamentum passionis reducitur q̄ actionis. q̄uis etiam actio in eo fundet' supius inquire. Ad secundam dubitationem principalem dicunt quidam q̄ diffinitio motus data a Comenti. s. q̄ ē generatio pris post aliam illius p'fectionis ꝛc. ē simpl'r materialis. cum detur solum p effectum. aut posteriora. ideo in demonstratione facta a priori est solum cōclusio.

Diffinitio autem data a Linconiense q̄ motus est exitus de potentia ad actum. cū detur solum p priora non exprimenda effectuz nec subiectum est simpliciter formalis ꝓpter quod in demonstratione facta à priori est solum principium. Sed diffinitō motus posita ab Az q̄ est actus entis ī potentia ꝛc. est prim formalis. p quanto dat p priora et communiora. et est parti materialis p quanto in ea exprimitur subiectuz cum dicit' entis in potentia. quaī p diffinitionem Linconiensis poterit demonstrari a priori. et per ipsam poterit demonstrari diffinitio Cōmētatoris. Si tamē cōpetur ad aliam motus diffinitionem quam postea Az ponit. uidelicet q̄ motus est actus mobilis ꝛc. sic dicēda est formalis respectu illius. et quo in illa ponitur subiectuz magis expresse ut constat. Et licet secunduz Burleum in predicta diffinitione li entis in potētia capiatur p aggregato ex subiecto motus et ex motu diffiniendo abstractum p concretum. Hi tamen dicunt q̄ capitur precise pro subiecto ipsius motus. et 9cedunt q̄ motus de quiditate ipsius subiecti est. non quidem in primo modo dicēdi per se. sed in secundo. cū sit passio ipsi9

Ad 3ᵃm dubitatōnem credunt quidaz Burleum uoluisse motū qui est fluxus esse subiectiue in forma fluente. ꝓpter hoc q2 dicit q̄ illi respectus qui sunt actō et passio fundant' in motu qui est forma iperfecta tendens ad ulteriorem perfectōnem. et hª non potest esse nisi fluxus sit subiectiue in forma fluente. cum talis fluxus sit passio secunduz eum. ut pz. De hoc tamen Burleo indistincte loquit' uarias adducendo responsiones. nec clare apparet quid uelit.

Sed q̄cūqz oppinionem tenuerit hic puto q̄ tutius est dicere q̄ motus qui ē fluxus est subiectiue ī mobili. sicut et forma fluens. et non in forma fluente. Dicitur tamen fluxus forme motus formalis. quia per ipsum transmutatur formaliter mobile in t'm motus. Forma autem fluens dicit' motus materialis. quia est dispositō subiectum 9comitās duz in ipso ē fluxus. Oz enim dum mobile fluit ipsum habere formam ex qua ad aliam fluit. et illam stat ēē ipsa non existente motu. ut si sub ea quiesceret mobile. fluxum autem non stat ēē quī sē per dū est sit motus. Ad quartam dubitatōnem negat' prima conclusio ibidem illata. Et ad eius ꝓbatōnem cū ar'. hic motus ut quattuor per infinitam latitudinem distat ab infinito gradu intensionis. et cum infinito gradu intensionis est non gradus remissionis. ergo hic motus per infinitam latitudinem distat a non gradu remissionis. negat' consequentia. quia ꝛz tota latitudo remissionis sit coextensa toti latitudini intensionis. et illaz utraqz sit infinita. nichilominus cum parte infita intensionis que est a quattuor usq̄ ad gradum infinitum intensionis coextenditur pars finita latitudinis remissionis. s. a q̄tuor gr̄a exempli ad non gradum remissionis. et econtra. cum parte finita intensionis s. a quattuor gr̄a exempli a non gradu remissionis. et econtra. cum parte finita intē sionis coextenditur pars ifinita latitudis remissionis. s. a quattuor ad infinitum ḡ dum remissionis. quare non ualet illa consequētia. Unde pz q̄ ille gradus ut q̄ttuor ex quo tantū per infinitam latitudinem distat a nō gradu remissionis et infinite

remissus.sicut est finite intensus.ex hoc q̄ solum p finitam latitudinem distat a non gradu intensionis. Ad secundam conclusionem respondet similit eam negādo .nā aut tenemus gradum motus idem ēē cum motu.aut uolumus ipsum ēē accidens indiuisibile illi superadditum.Si teneamus primum.sic dico q̄ iste gradus motus ut duo. siue ista latitudo gradualis motus ut duo prius fuit.et quādocūz iste motus fuit.ex q̄° ē iste motus.licet ipsa prius nunq̄ fuerit ḡdus ut duo. Et sicut motus non est subito acqsitus.sic nec gradus ut duo.Si aūt tenemus secundū.tunc dicit q̄ latitudo ḡdualis motus est duplex.quedam enim est latitudo graduum motus simul existentiū in subiecto.qui nec sunt motus nec ptes eius et talis latitudo subito acquirit̄ et subito deperditur .Unde .sicut licet per horam sit continue idem tempus horale .est tamen continue aliud et aliud instans.sic licet per horam sit continue idem motus horalis est tamen continue aliud et aliud mutatuz esse. et similit alius et alius gradus.et penes talem latitudinem gradualem motus non attenditur in motu uelocitas.Alia vō est latitudo gradualis motus que est latitudo ptium gradualium motus sibi inuicem succedentium et continuataz̄ p mutata ēē et hoc non pōt subito acquiri siue deperdi.et penes hanc attenditur in motu uelocitas. Et nō q̄ sicut totus motus est diuisibilis in ptes materiales et formales. sic ptes eius graduales simul adequate in mobili existentes sunt totaliter diuisibiles .ut motus ut unum qui est ps gradualis motus ut duo. De mutato vō esse tenendum est q̄ licet duret solum per instans.nec sit diuisibile in ptes formales.ē tamen extensum p totum mobile. et ex conseq̄nti diuisibile in ptes materiales sicut ē motus. Ad tertiam conclusionē negat̄ q̄ pars quantitatiua eodem modo quo est ps quantitatiua sit equalis suo toti extensiue. Et dī ulterius q̄ media tertia totius motus horalis diuisi ad diuisionem temporis non est eius ps q̄titatiua q̄titate quam capit a mobili .q2 ut sic illi adeq̄t̄.ſz bene est ps eius quantitatiua quantitate quam capit a tempore. et ideo ē toto motu minoris durationis. Ceruntamē pōt concedi absolute q̄ ps quantitatiua est equalis suo toti extensiue. q̄uis non secūdum q̄ est pars eius quantitatiua.

Ad quartam cōclusionē respondendum est ipsā concedēdo.quia non incōuenit in huiusmōi accidentibus successiuis habentibus gradus sicut est motus .licet esset forte inconueniens in accidentibus permanentibus. Ad argumenta principalia. Ad primū dicit̄ q̄ ubi causatum in mobili ex tanta distantia ad centrum et polos mundi est terminus intrinsecus motus localis.quia non potest corpus acquirere nouum ubi amittendo aliō.stantibus principiis naturalibus quin moueatur localit̄ et econuerso.Cū quo tamen stat ut argueba t̄ q̄ p supernaturalē potentiā possit oppositum contingere.sed illud non arguit q̄ ad ubi non sit per se motus.sed solum arguit q̄ illa non est perfectas primi modi.sic ad caliditatem est per se motus.et tamen posset supernaturaliter alicui subiecto sine motu acquiri.ut si deus eam subito alicui subiecto imprimeret. Quid autem sit localiter moueri bona inuestigatō est .et habet difficultates.comunit̄ tamen dicitur q̄ est mobile alit̄ se habere secundum prius et posterius formaliter et intrinsece respectu alicuius fixi ueri uel imaginarii.

Ad secūdū negatur q̄ illa conclusio sequat̄. et admisso casu dicit Jacobus forliuiensis in suo tractatu de intentōne.q̄ nulla alt̄atō qua .b.alterabitur erit infinite intensionis seu infinite uelocitatis. quia nulla erit tota seu maxima alteratō qua ipsa.b. alterabitur in casu illo. Hec tamē respōsio mihi uidet̄ ambigua.quia.b. alterabit̄ continue per horam adequate ut ponit casus.g° aliq̄ erit alteratō continua ipsius.b. q̄ mēsurabit̄ illa hora adequate .et illa alterabit̄.b.ꝛ nō maiori g° illa erit tota et max[a] alt̄a° ipīus.b. Rº g° alī dicēdo casū non esse possibilem.nisi remoueat̄ illa particula uniformiter .et ea remota totum residuum est admitendum .et tunc dicitur q̄ illa alteratō erit infinite uelocitatis .et hº ī tota hora et in qualibet eius parte ad finem terminata.quia vltus ultimum instās

hore terminabitur ad gradum infinitū uelocitatis motus.cum ergo alteratio qua b. alterabit' ī p^{a} medietate hore t'miabit' ad gradum finitum uelocitatis.et illa qua alterabitur in secunda medietate termina bitur ad gradum infinitum sequit' q.b. in infinitum maiorem latitudinem motus al terationis acquiret in secunda medietate hore q̄ in p^{a}.ideo non uniformiter inten ditur alt'atio in ipso.b. sed difformit' et ex consequenti in medio instanti hore non e rit .b. sub gradu medio illius latitudinis alterationis.nec terminabitur in fine ad gradum precise duplum ad illum. Nam ex quo tota illa latitudo erit infinite intensio nis non habebit gradum medium.cū nul lum finitum sit principale subduplum ad īfinitum.nec ad ipsum secundū aliquam finitam ꝓportionē compabilem. Ad ter tium argumentum .pz q̄ si loquamur de augmētatōne ꝓprie dicta q̄ non est possibi le ipsam esse motum continuum. p talem augmentatōnem intelligendo subitam acq sitionem ptis ex nutrimento.q̄uis in tali pte sequatur post eius conuersianem extē sio continua. que etiam ꝓtest augmen tum appellari.et differt a rarefactione. q2 rarefactio ut sic non sequitur acquisitōnez noui q̄ti ipsi toti.aut substantialem trans mutationem sicut facit extensio iam dicta de hoc tamen inferius tangetur.Ubi uero p augmeutatōnem rarefactōnis motum in telligeremus adhuc esset difficultas. Et in hoc diuersi uaria oppinātur. Quidam di cunt continue durante rarefactōne in q^{o} libet instanti q̄titatem nouam totalī acq ri subito ei quod rare fit.et pre existentem corrumpi similit'.quenadmodum oppinat Burleus in motu lad qualitatem de ipsa q̄ litate. Alii autem uolunt continue eanō q̄titatem manere secundum essentiam.sed uariari secundum terminos et fieri exten sionis maioris.Sed de his in locis aliis p quiratur diffusius q̄r ꝛc.

Quod autē be nedictum. sit Ad uerte q̄ Coent' dicit q̄ hec diffinitō motus q̄ est actꝰ entis in potentia ꝛc.est p se manifesta. hoc debet intelligi ptim ad sensum et partim ad intellectum quāuis uanq̄ esse sit p se no tum ad sensum.Et licet huiusmodi diffini tō sit per se manifesta debet tamen īueīri aut p uiam compōnis et diuisionis .ut di uidendo genera p differentias et addendo eas generibus proximis quousq̄ inueniat' diffinitō.Aut faciendo ī illis ꝓportōnalia ut facit Az in precedenti capitulo inducē do illam diffinitōnem in omnibus generi bus motuum.aut debet hoc fieri p uiaz ac ceptam a contrario ut facit Az uersus finem eiusdem capituli cū arguebat q̄ mo tus est actus entis in potentia quod simul est in actu et in potentia.et p consequens ē actus entis.aut ꝓz q̄ est in actu.aut secun dum q̄ est in potentia sed non est actus ens secundum q̄ est in actu ergo est actus en tis secunduz q̄ ē ī potentiat Et secundum quosdam hoc ultimū facit Az in capitulo r̄ ꝓbando falsas oppiniones antiquoz ꝺ mo tu sic arguendo: Motus aut est alteritas aut inequalitas aut non ens aut actus en tis in potentia ꝛc. sed non est alteritas nec inequalitas nec non ens.g^{o} est actus en tis in potentia ꝛc.Et hoc uniuersaliter cō petit diffinitōnibus cum ipse cum suis dif finitis fuerint naturaliter note.Sz si diffi nitō et diffinitum fuerint naturaliter igno ta utrunqz illorum inuestigatur esse per sil logismū hypoteticū constitutuz ex conditō nalibus.ut si fenix fuerit ignota et eius dif finitō tunc posito q̄.a.sit una eius ꝓprie tas naturalit' sibi soli conuertibl'r cōpe tens arguemus sic si fenix ē.a. ergo a ē et sic concludemus diffinitōnem esse uel etiaz diffinitum sic arguendo. Si a est fenix est sed a est g^{o} fenix est.Si autem diffinitum fuit naturaliter notum et diffinitō ignota tunc inuestigatur diffinitō ignota de diffi

nſto p illam diffinitõnẽ notã ut ſi diffinitõ hoĩs data p finẽ fuerit ignota tũc arguẽtuſ ſic.õe aĩal ratõnale eſt ordinatũ in felicitatem ſed omnis homo eſt animal rationale ergo ꝛc.

Mouetur autem et mouẽs. Circa materiaz õ reactõne gdaz dicunt eaz non eſſe poſſibilem ſecunduz duas qualitates inuicem contrariaſ ut uidelicet ꝙ non eſt poſſibile ꝙ a p caliditatem agat in.b. et ꝙ p tũc b p frigiditatez ꝛagat in a ſecundum idem adequate. Ad quod addũcunt plura motiuꝫ.ſed precipuum eſt quia eo dato ſequereť ꝙ idem ſimul caleſieret et frigefieret.et ex conſequenti moueretur motibus contrariis.quod ẽ impoſſibile.et conſequentiam probant ponendo ꝙ a ſit unum ſumme calidum potentius b ſũme frigido et ꝙ a agat in b per caliditatẽ et econtra b per frigiditatem tunc reagat in aliquam ptem ipſius a ſi põ eſt uera.et ſit pars a repaſſa c et ſit d ps non repaſſa que ſit potentior ꝙ b paſſum principale. a tunc ſequitur ꝙ c frigefit a b. Sed etiã aĩ ꝙ calefit a d quia potentior eſt d ps in calefaciendo ꝙ b in infrigidando et cum hoc d ps habet contrarietatem ad c.et meliorem applicationem ꝙ b ergo ſi b ſufficit agere in c ſequitur ꝙ a fortiori d in ipſum ſufficiret agere et non niſi calefaciendo g̃ ꝛc. Alii uero tenent reactõnem ſecundum duas qualitates inuicem contrarias ẽẽ poſſibileſ qui ulterius ꝺiuerſificati ſũt. Nam Entiſber uoluit ꝙlibet qualitatem alteratiuam tante ẽẽ actiuitatis quante reſiſtentie et econtra. Et ulteriuſ ut ſaluaret ꝙ a proportõne minoris inequalitatis non prouenit actõ dixit non ſemp fieri actõnem a ꝓportõne totius ad totum.ſed aliquando a ꝓportõne totius ad partẽ .ut ꝙ ſi a agat in b ex ꝓportõne totiꝫ a ad totuz b ꝛ b tũc reagat in a reagz ex ꝓportõne totius .bꝫ ad partem a ſupra quam habet ꝓportõnez maioris inequalitatis. Quidaz autẽ alii dixerunt qualitates actiuas ut caliditatem et frigiditatem eſſe maioris actiuitatis ꝙ ſint qualitates paſſiue.ſ.humiditas et ſiccitas.et econtra qualitates paſſiuas eſſe maioris reſiſtentie ꝙ ſint actiue.et pit uolunt de caliditate reſpectu frigiditatis.et de ſiccitate reſpectu humiditatis.Et ulteriuus tẽuerũt quãlibz harꝫ qualitatũ eſſe maioris actiuitatis ꝙ ipſamet ſit reſiſtentie.ut uerbi gr̃a ſit caliditas actiuitatis ut 8ꝑ.et r̃ſiſtẽtie ut tria frigiditas erit actiuitatis ut ſex et reſiſtentie ut q̃tuor et ꝓportõnaliter dicaſ ĩ aliis. Et tenendo hanc ultimam uiam ꝓ ſolutõne argumenti in oppoſitũ adducti ſuppõatur prio ꝙ ad maiorẽ ſpetierum reflexionem ſequiť maior actio hoc patet quoniam p reflexionem radiorũ ſolis factam a ſpeculo concauo generatur ignis.et non p factaz a ſpeculo plano.qõ nõ cõtingit ex alia cauſa. niſi quia illa reflexio eſt maior.ſimiliť ĩ eſtate fit maior congelatõ uaporum in media regione aeris ꝙ in hyeme.cum in eſtate fiant grandines que ſunt maioris congelatõnis ꝙ niues q̃ fiunt in hyeme.et hoc non eſt niſi ꝓpter maiorem antipiſtaſim et maiorem reflexionem ſpetierum frigiditatis medie regionis ĩ eſtate ex maiori caliťate ĩferioriſ r̃giõis aeriſ ꝙ ĩ hyeme. Sed ꝺo ſuppõaſ ꝙ ubi ẽ maior ꝯrarietaſ ibi ẽ maior r̃flexio hoc patet ex dictis quia ex eo ĩ eſtate fit maior reflexio ſpetierum frigiditatiſ medie regionis aeris q2 ẽ maior cõtrarietas hꝫ ĩferiõis r̃giõis aeris ad illam in eſtate ꝙ ĩ hyeme. cũ tũc ſit ualõ caliõ. His premiſſis reſpondetur ad argumentum pro oppinione aduerſa adductum quam ſequitur Calculator et dicitur ꝙ b agiť in c p frigiditatem.ſed negatur ꝙ ꝺ agat in c p caliditatẽ.cuius cauſa eſt quia licet d ſit abſolute potẽtius ꝙ b tamẽ b hꝫ potẽtiꝫ inſtrumentum applicatum ad c ꝙ habeat d ideo cum his circunſtantiis maiorem proportionem habet ad agendum in c ipſũ b ꝙ ipſũ b d. Cauſa ꝺo ꝓpter quã habet b potentius inſtrumentuꝫ eſt .quoniam ipſũ habet maiorem contrarietatem ad c ꝙ d ideo fit maior reflexio ſpetierum frigiditatis b ꝙ caliditatis d .et per conſequens

potentius instrz habet.b. et ideo frigefit. c.pars repassa.et nō calefit.quia actio uni us contrarii in eodem subiecto p° impedit actōnem alterius.d.tamen ītrz resistit ne c.ita tito frigefiat sicut frigefieret si.d.esset remotum.et hoc fit donec.b.erit ita remis sum q ampliusnon poterit reagē et po stea.d. agz in.c.ipsum reducendo ad calidi tatē summā. Iacobus autem forliuiensis soluit ad hoc argumentum per applicatō nem instrumenti.uolens q .b. agit in.c.et non.d.quia ad ipsum melius applicat istru mentum suum.uidelz species p quas agit.q ex hoc.b.melius applicat suum instrumen tum ad.c.q̄ faciat.d.quia habet maiorem appetitum agendi in ipsum. quia maior appetitus consequitur maiorem contrarie tatem. Elige igitur ꝛc.

t dubiū autē.

Hic dubita ur utrum actio et passio sint idem motus. q utruz ambe sint in agente aut in patiente Et primo aī q actio et passio non sint idē motus .sed actōnes diuerse .quoniam ille actiones sunt diuerse er quibus ꝓueniunt fines diuersi.sed er actōne et passione ꝓue niunt fines diuersi g° ꝛc.. Deinde argui t q actio nō est in agente et passio in pati ente.quia si actio esset in agente p se tūc mo tus esset in mouente per se.quia eadem est ratio de agente et patiente .et de mouente et moto.etiam omne agens est mouens et non econtra.seō consequens est falsum igi t et antecedens.Qō ꝝsequens sit falsū.s.q motus sit in mouente p se ꝓbatur .quia eo dato sequitur q omne mouens mouet uel quod habens motum non mouet quoz utrunq est impossibile.et ꝓbatur conseq̄n tia .cuia si motus est in mouente p se tunc i omni mouente ē motus.uel ergo ōne mo uens mouet uel non.si sic habetur prima ps disiunctiue q̄ inferebatur.si non tunc ha betur secunda . Deinde aī q actio et pas sio non sunt in patiente.quia aut esset duo motus in patiente existentes.aut unus.si q̄ supposito q actio et passio sint motus.non sunt duo motus existentes in patiente. qz tunc actus uniuscuiusq non erit in unoq° qz. Nam actio est actus agentis.si ergo esset in patiente tunc haberet ꝓpositum .et si diceret q esset in agente tunc sequeretur q unus et idem actus esset simul in diuer sis.s.agente et patiente.quod non uidet ue rum. Secundo idem arguitur.quia si actio et passio esset duo motus in patiente tunc sequeretur q idem mobile sit moue ret diuersis motibus ad unum et eundem terminum. quod ē impossibile. Simili ter arguitur q actō et passio non sunt mo tus unus in patiente.quia tunc diuersoruz secundum spetiem .s.agentis et patientis esset unus actus. Sequeret etiam q do ctō et doctrina essent idem quod est impos sibile.quia tunc glibz adiscēs doceret illō qō adisceret.et quilibet adisceret illud qō doceret.qō non est vm. Ad istaz questio nem dupl r uidetur respondere Azz in il la pte.aut neq alterius actum.uolens q a ctō et passio sint unus motus materialiter siue secundum subiectum.qui est in patien te.Et tamen differunt ab inuicem formali ter et secundum rationez.qō patet p hoc q soluit rationes oppositum arguentes.Et p° q̄ndo arguebatur.q actō et passio nō sunt in patiente.quia tunc actus uniuscuiusq non erit in unoquoqz. Respondet q non est inconueniens q actus alicuius ut agen sit in aliquo ut in subiecto. sicut doctō est actus docentis.et tamen est in adiscente.

Secūdo quando arguebatur q actio et passio non sunt unus motus in patiente.qz tunc diuersorum secundum spetiem esset un9 actō. Respondet q nou est inconue neniens q diuersorum secundum spetiem sit unus actus secundum rem. dummodo alia sit ratio eius ut est unius.et alia ut est alterius. Tertio quando arguebatur q actō et passio non sunt unus motus in pa tiente.quia tunc doctō et doctrina essent i dem.quod ē impossibile. Respondet q do ctō et doctrina sunt idem.et ex hoc nō segt

q docens adiscat. uel q adiscens doceat. qz licet doctio ⁊ doctrina sint idem ſm rem. differunt tamen ſm rationez. Ex quo ul teriꝰ patet q nō ſequitur doctio ⁊ doctri nam ſunt idem. ergo docere ⁊ adiſcere ſunt idez. ſicut nō ſequitur duoꝝ ab inuicē diſtā tiū idē eſt ſpaciū. ergo diſtare hinc et illuc ⁊ illic huc ſunt idem. Quia tamen Azz in hoc capitulo uidetur magis inquiſitiue q determinatiue procedere. ideo non mizz ſi in ꝓpoſita difficultate reperiantur diuer ſi modi dicēdi. Quidam namqz inueni untur dixiſſe q actio ⁊ paſſio ⁊ motus ſunt idem realiter. ſed differunt ratione. ⁊ dici tur motus in ordine ad terminum ad quē. actio aūt prout eſt effectiue ab agente. paſſi o uero prout in paſſo ſubiectiue recipitur ⁊

Et pro iſta poſitōne videt hic eſſe Azz dum dicit q actio ⁊ paſſio ſunt idem. ſ. ſm ſubiectuz ut ſuplet Comentator. ſed dif ferunt ratiōe. Dicit enim ſic Azz. Neqz eſt docentem neceſſe addiſcere. neqz ſi pati ⁊ a gere idem eſt. non tamen tanq̄ rationem eſſe vnam qō quid erat eſſe dicentem ⁊c.

Egidius uero tenuit q in motu qui eſt fluxus ſunt duo accidētia reſpectiua. vnum ut eſt ab agente ⁊ illud eſt per ſe in genere actionis. et aliud ut recipitur in paſſo ⁊ il lud ē per ſe in genere paſſionis. et ſic actio ⁊ paſſio non ſunt idem realiter inter ſe. nec cum motu. dicuntur tamen eſſe idez motuſ materialiter et ſubiectine ut dictū eſt Et hanc ſententiam videtur expreſſe voluiſſe Azz paꝛpoſt dum dicit. Omnino autez di cere eſt neqz doctio cum doctrina. neqz paſ ſio cum paſſione idem proprie eſſe. ſed cui inſunt hec motus. Unde cum dicit ſupra Azz q agere et pati ſiue actio et paſſio ſūt idem ſecundum ſubiectum non debet intel ligi q ſint idem realiter. quia hic dicit op poſituz. ſed q ſint in eodez ſubiecto. ſ. mo tu. Burlcus vero videtur voluiſſe q ac tio ⁊ paſſio ſunt res diſtincte fūdate in mo tu q ē forma diminuta. ⁊ q ſm euz motus qui eſt fluxus ē paſſio. ideo erit in forma di minuta ut in ſubiecto. Sz hoc mihi nō apparet verum. Primo quia ut ſupra in a lia queſtione tangebatur motus pro fluxu ē via in formam diminutam. ergo forma di minuta eſt eo poſterior. ⁊ per cōſequens nō eſt eius ſubietum. cum ſubiectuz via origi ſit priꝰ illo qō in eo fūdat. Secundo quia ſicut paſſum ſucceſſiue patitur. ſic agēſ ſucceſſiue agit. ergo ſicut paſſio eſt fluxus ſucceſſiuus ⁊ motus. ita actio erit fluxus ſucceſſiuus ⁊ motus. ⁊ ex conſequenti ſic re perietur motus pro fluxu in genere actiōis ſicut in genere paſſionis. qō tamen ipſe ne gat. Uidet ergo q melius ē dicere q ac tio ⁊ paſſio immediate fundantur in motu qui eſt fluxus. ⁊ mediāte ipſo fundatur in mobili tanq̄ ī principali ſubiectio ⁊ q flu xuſ non eſt per ſe de genere paſſionis ſed ſo lum per reductionem ut in precedenti que ſtione fuit oſtenſum. ⁊ hoc ipſemet Burle us tenet ſuper libro ſex principiorum vbi de hac materia melius ⁊ diſtinctius loqui tur q̄ hic. quare ⁊c.

q

uoniam autem.

Hic dubitatur quia Azz in pri mo phyſicorum dicit q. infinituz ſm q in finitum eſt ignotum. ⁊ in hoc tertio dicit q ad naturalez pertinet conſiderare de infi nito ſi eſt ⁊ quid eſt. ⁊ per conſequēs ſm q infinitum. quare uidetur eſſe contradictio

Pro ſolutione huius dubii premittēduz primo q multipler eſt infinitum. quoddā enim eſt infinitum ſecundum extenſionez ⁊ quoddam ſm durationem. quoddam ſm multitudinem. ⁊ quoddam ſm diuiſio nem. Premittendo ſo q res poteſt dupliciter cognoſci. Unomodo conceptu p prio ⁊ diſtincte. Aliomodo conceptu confu ſo ⁊ alieno. Sicut priuatium cognoſcitur. conceptu ſui poſitiui negatiue tamen. quo niam ut dicit Azz rectum eſt iudex ſui obli qui. Hic habitis dicitur ad dubium q in finitum ſecundum q infiuitum eſt ignotū conceptu proprio ⁊ diſtincto. ⁊ hoc voluit ſuperius Azz cum quo tamen ſtat q infi nitum ſm q infinitum cognituz ē confuſe ⁊ concepru aliq°. ut ſui poſitiui ⁊ negatiꝰ. ⁊ hoc modo uoluit Azz in hoc tertio cē deter minandū de infinito oſtendendo nō dari

corpus sensibile actu infinitum. Pro his tamen si vis veriorem declarationez recurre ad vnaz questionez factam super primo huius ꝛc.

e sse aliquid infinituz. Hic Comentator facit duas ratiões probantes infinitatem temporis ex vtroqz termio. Quaruz prima est. qz omne qđ generatur aut corrumpitur generatur aut corrumpitur in istāti. sed omne instans exigit tempus preteritum ꝛ futurum. ergo ante omnem generationem fuit tempus. et post omnem corruptionem erit tempus. ꝛ per consequēs ante omne tempus qđ generabatur fuit tempus. et post quodlz tempus qđ corrumpetur erit tempus. ergo tempus est infinitum. Secunda ratio est ista omne generatum ꝛ omne corruptum ē illud cuius extreā excedūntur a tempor. ergo si tempus ponatur generari aut corrūpi sequitur qꝫ ipsum sit clausum a tempore excedente ipsum in duobus extremis. ꝛ per consequens ante omne tempus generatum fuit tempus. ꝛ post quodlz tempus qđ corrūpetur erit tempus quare. Ad quas rationes tenendo fidem nostram de mundi ac tēporis creatione seu inceptione respondet. Ad primam negatur minor. quia dum incepit tempus fuit instans inchoans tempus. ante qđ instans non fuit tempus. ꝛ similit dabitur instans terminans totale tempus futurum. post qđ instans non erit tempus.

Ad secundum negatur maior. quia totale tempus fuit genitum ꝛ corrumpetur. ꝛ tamen eius extrema non excedunturꝫ tēpore. quare ꝛc.

c ontingeze enim ab esse nichil differt in ppetuis.

Ex hac littera Alz comuniter accipitur illa auctoritas qꝫ in perpetuis non differt esse a posse. quam Burleus dicit intelligi đ bere đ subsātiis ꝛ non de accidentibus. hoc modo vz qꝫ si aliqua substātia potest esse etna illa est eterna. Sed contra quia anima antixpi potest esse eterna. ꝛ tamen non est eterna. Respondetur secundum oppinionem Alz ꝛ Comentatoris qꝫ anima q̄ erit antixpi est eterna. quia vnica ē anima intellectiua omnium hominum ingenerabilis ꝛ incorruptibilis. quoniā in eternis non ponuntur plā individua sub eadez specie. cum vnum sufficiat ad illius speciei conseruationem. propter qđ nulle due intelligētie sunt in eadem specie spālissima. Sz adhuc ad idem aī sic antixpūs potest esse eternus. ꝛ tamen non est eternus. ergo ꝛc. Probatur maior qz iste binarius est eternus demonstrando materiam ꝛ animam q̄ erunt partes antixpi. ꝛ iste binarius potest esse antixpūs. ergo ꝛc. Fōte dicitur qꝫ nō bene coduditur. sed dz conclusio inferri. ergo autixpūs potest esse binarius eternus.

Sed contra iterum sic. hoc est aliquod eternum demonstrato illo binario. ꝛ hoc potest esse antixpūs. igitur. Huic respondetur secundum priorem positionem de anima intellectiua. negando qꝫ ille binarius potest esse antixpūs. sed īraddi oz animam cogitatiuam. Uel potest respōderi negādo assumptum pro utraqz pte. quia totum nō est sue partes simul sumpte. Et tenendo ad huc qꝫ totum sit sue partes simul sumpte ante esse antixpi illa est flā. hoc est aliqđ eternum demonstrato illo binario. cuz tunc ex illa materia ꝛ illa anima non fiat vnuz ꝛc.

Dubitatur vlterius. quia dicit Alz infinito enim esse ꝛ infinitum idem est. Et sic videtur velle qꝫ in mathematicis seu naturalibus indiuiduū sit idem cum sua quiditate. huius aūt oppositum vult tertio de anima dum dicit qꝫ aliud est magnitudo et magnitudinis esse. Respondetur qꝫ Alz ibi per magnitudinez intelligit indiuiduū in mathematicis coniunctum accidentibz sensibilibz. ꝛ per magnitudinis eē intelligit eius quiditatem. Et pariter dicendum est de carne ꝛ carnis esse in naturalibz. ꝛ notuz est qꝫ in talibus indiuiduum est aliud ab eius quiditate. quoniam superaddit quiditati accidentia sensibilia. hic autem non accipit infinitū sicut nos accipimus. sed ꝛz modum loquendi antiquorum. contra quos

arguit qui dicebant infinitum esse idem cū substantia re ⁊ ratione.⁊ esse separatum qđ ⁊ principium omnium aliorum.⁊c.

P hysice autē. Cōsiderantibz vnunquodqꝫ autez infinitū esse.

Aduerte qꝫ hec ratio que fit ad probādū qꝫ non omnia elemēta componentia mixtū sunt infinita.quia tunc non omne totum esset maius sua parte.⁊ plura corpora essēt simul.non est demonstratiua .quoniam loquendo de parte infinita tali non est suum totum maius.similiter loquendo de corporibus in potentia ⁊ q̄ cōmunicant in materia sicut faciunt elementa in mixto non inconuenit talia esse simul ut patet, quamuis hoc non sit possibile naturaliter de corporibus in actu et per se seorsum existentibus ut in quarto huius patebit. Attendendū vlterius qꝫ vult Burlens contra Commentatorem qꝫ admisso corpore infinito secundum extensionem esset possibile aliquod corpus esse infinitum solum fm longitudinez

Sed contra quia illo dato sequitur qꝫ ex corpore infinito secunduz quid posset fieri corpus infinitum simpliciter deducta rarefactione.qđ videtur impossibile.Et probat consequentia.⁊ capiatur corpus infinitum secundum longitudinem pedaliter latum ⁊ pedaliter profundum.deinde ex illo sumat vna portio ex qua rarefactione deducta per sollam partium illius transpositionem in prima parte proportionabili hore future fiat vnum corpus sphericuz pedalis profunditatis.deinde in secunda parte proportionabili similiter circumponatur sphere ex illo priori corpore huic corpori spherico ps pedalis profunditatis.ita qꝫ efficiatur ī duplo maioris profunditatis.et sic in īfinituz ⁊ sic patet qꝫ in fine hore corpus resultans ex omnibus additionibus erit simpliciter infinituz. quia ī infinitum protensuz secundum omnem dimēsionez ut patet intelligēti.⁊ tamen erit factum ex infinito secundū quid rarefactione deducta.quare conclusio ⁊c. Et videtur qꝫ in eodem casu probari possit qđ aliquod corpus infinitum simpliciter est figuratum qđ claudit opposita. Et probatur conclusio.quia illud corpus crescens in quoliz instanti ante finez hore erit infinitum.⁊ ex consequenti sphericum ut ps ex casu.sed in fine nihil sibi addetur nec fiet aliqua alia variatio.sicut supponitur in casu.ergo in fine hore adhuc erit illud corpus sphericum.⁊ pro tunc erit infinituz simpliciter ut superius argutum est. ergo ⁊c. Ad ista qđ cōcedunt conclusionez primam. Ad secundam respondetur eaz negando.nec sequitur in quoliz instāti ante finē hore illud corpus erit sphericū.nec in ſie fiet additio ⁊c.ergo in fine erit sphericum. Sicut nec sequitur in quoliz instanti ante finem hore aliqua vnitas huius numeri erit numerāda.⁊ in fine nulla numerabitur.ergo pro tunc aliqua erit numeranda.⁊ casuz pro isto requīr in illo sophismate bētisberī infinita sunt finita ⁊c. Amplius omne corpus sensibile in loco est.loci autem species ⁊ differentie sursum ⁊ deorsum.ante ⁊ retro.dextrorsum ⁊ sinistrorsuz. Commētator super hac littera Azꝫ mouet dubitationem quid per illa sex intelligat Azꝫ.aut sex species loci.aut sex partes integrales eiusdem loci diuersificatas secūdum diuersitatem partium corporis locati.⁊ adductis argumentis pro utraqz parte tandez declinare videtur ad hoc qꝫ per illa sex intelligit Azꝫ sex partes integrales eiusdem loci. cum non sint nisi due species loci corporuz mobilium motu recto.s.sursum.q̄uis Azꝫ in sequenti littera uideatur per illa sex intelligere partes subiectiuas loci. sicut bicubitum ⁊ tricubitum sunt partes subiectiue ipsius q̄ti. Albertus uero capitulo nono huius tractatus ad tollendam hanc diuersitatem vtitur distinctione quadaz sic dicens Possumus enim loqui dupliciter de loci differentiis. Uno enim modo diximus qꝫ loca naturalia sunt ad q̄ est motus naturalis ⁊ tunc loca naturalia duo sunt.s. sursum ⁊ deorsum ad que mouentur corpora naturalia sensibilia mota motu recto.quoniam de numero talium corporum naturalium dicebatur esse corpus infinitum . Aliomodo dicimus differentias loci naturalis.s. dīas

ſitus ſecundum quas eſt quicunq; motus .ꝛ hoc contingit dupliciter.ſunt enim diſtincta ſecundum ſitum ſolum.et ſic ſunt in mũdo ſex differentie loci.ſunt etĩ ſecundum poſitionem partium corporis qđ eſt in loco.ꝛ hoc dupliciter.aut enim ſunt ſecundum relationem ad res.aut ſecundum poſitionẽ naturalem partium corporis ꝛ figuram.ãt virtutem ſine figura.ꝛ hoc dico propter celum.ꝛ ſecundum comparationem quo ad nos ſunt iſte differentie in corporibus non animatis.ſecundum autem poſitionem ptium ꝛ figuram ſunt in corporibus animatis ꝛc. Et ſi pro illa difficultate tibi non ſufficiant iſta .recurſum hẽas ad ea que in principio quarti libri infra dicentur. ꝛc.

Quod quidem igitur. Queritur hic utrum ſit poſſibile eſſe infinitum. Et arguitur q̃ ſic.primo in continuis.deinde indiſcretis. Et in continuis arguitur primo q̃ detur infinituz ſecundum quid.poſtea q̃ ſit poſſibile eẽ infinitũ ſimpliciter. Quod detur infinitum continuum ſecundum quid ãr ; quia datur linea giratiua infinita ſecundum longitudinem. Nam capiatur corpus columnare pedalis q̃titatis cuius primam partem proportionalem giret linea pedalis in prima parte proportionali vnius hore future.que linea pedalis in ſecunda parte proportionali hore rarefiat acquirendo unum pedale de nono qđ girz ſecundam ptem proportionalem eiuſdem corporis columnaris.ꝛ in tertia parte proportionali hore rarefiat eadem linea acquirendo ſibi tertium pedale qđ giret tertiam partem proportionalem predicti corporis.ꝛ ſic in infinitum ſecundum omnes partes propõtionales illius corporis ꝛ illius hore uſqz ad finem eius.Et tunc patet q̃ in fine horĩ illa linea eſt infinita ſecunduz longitudinẽ ſaltim ſecundum extremuz verſus qđ procedunt partes proportionales minores illius corporis.cum ſit compoſita ex infinitis pedalibus non cõmunicantibus ut pz in caſu. Et per idem fundamentum poſſet arguí q̃ aliqua ſuperficies eſt infinita ſecundum longitudinem.ꝛ ſimiliter aliquod corpus capiendo ſuperficiem clauſam inter tales duas lineas giratiuas.ꝛ partem giratiuam illius corporis ad illam ſuperficiem terminatam.ut in primo huius argutum fuit.licet ad aliud propoſitum. Secundo ãr eſſe poſſibile ſecundum potentiam ſr̃ naturalem q̃ ſit corpus infinitum ſimpliciter.quia poſſibile eſt q̃ deus de potentia ſua abſoluta in prima parte ꝓpõtionali hor̃ future faciat hunc mundum in duplo maiorem q̃ nunc ſit.ꝛ in ſecunda in triplo.ꝛ i tertia in q̃druplo ꝛ ſic in ifinitũ conſeruãdo continue ipſuz ſic augmentatuz uſqz ad finem hore.ex quo arguo hoc eſſe poſſibile . cum ſic eſſe non implicet contradictionem ut deus poſſit facere quicquid non implicat contradictionem.ponatur ergo.in eſſe ꝛ ſequitur q̃ in fine hore iſte mundus erit infinitus ſimpliciter.quia in infinituz maior q̃ nũc ſit ut pz.ꝛ antecedẽs eſt poſſibile de potentia ſupernaturali ut iam argutum eſt.ergo ꝛ conſequens.quare ꝛc. Plures alie rationes ad hoc probandum conſueuerunt adduci.ſed ſufficiat hec ad preſens. Deinde ãr q̃ eſt poſſibile eſſe numerum infinitũ quãtorum per ſe ſeorſum exiſtentium in pluribus caſibus. Primus caſus eſt.quia ponatur q̃ ſit vnus ignis ſpicus in centº mundi.ſic q̃ medium eius ſit mediũ mundi.ꝛ remoneatur omne impediens ſuum aſcenſum.ꝛ pz q̃ aſcendet.ꝛ cum ſit maior ratio q̃ aſcendet ad vnam partem celi q̃ ad aliam.ſequitur q̃ ad q̃libet partem concauam celi aſcendet aliqua pars illius ignis qđ eſſe non poteſt niſi ſecundum qđ lz pũctum fiat ipſius dio.ꝛ per conſequens infinitas partes erit diuiſus qđ eſt propoſituz

Secundus caſus eſt ponendo q̃ ſit vnuz vas vitreum concauum vniforme per totũ plenum aqua calida ꝛ valde rara.ꝛ ſit foramen bene obſtructum.ſic q̃ nichil ingredi poſſit.ꝛ ponatur in loco adeo frigido q̃ aq̃ illa congeletur ꝛ tunc ſequitur q̃ illa aqua condenſabitur ꝛ occupabit minorem locum q̃ prius.aut ergo vas illud frangeť aut nõ.ſi dicitur q̃ nõ tunc dabitur vacuuz

qđ impoſſibile eſt.ſi dicitur q̄ ſic.cum non ſit maior ratio q̄ frāget in vna pte q̄ in alia ſequtur q̄ franget in omēz ptez poſſibilē frangi.ꝛ p conſequens in ifinitas .quare ꝛc.

Secundus caſus eſt ponendo q̄ ſit vnū filum vniformis reſiſtentie p totum cui in extremitatibus aplicent due potentie equaliter omnino trahentes ad ptes oppoſitas ut filum frangatur.ꝛ patet q̄ frangetur.ꝛ cum non ſit maior ratio q̄ frangetur in v no puncto q̄ in alio.in quolibet puncto fiet fractio.quare ſequitur q̄ in infinitas ptes diuidetur.ꝛ ſic hētur intētum. Jn oppoſitum eſt hic Ariſ uolens q̄ ſz detur infinitū in potentia.impoſſibile tamen eſt q̄ in actu infinitum detur.ut q̄ ſit corpus tāgibile actu infinitum.aut multitudo corporuz p ſe ſeorſum exiſtentium actu infinita.ꝛ generalius in libro celi ꝛ mundi probat q̄ eſt impoſſibile q̄ ſit aliquod corpuſ actu infinitum.Et p infinitum in potentia.intelligit illud infinitum qđ nō poteſt cē ꝑm ſe totuz ſiſ in actu.ut motus infinitus.aut tēpus infinitum ē infinituz ꝑm diſtanciam aut appoſitionem: ſemp enīz de tali infinito aliquid eſt in potentia qđ adhuc nō ē.ideo eius potētia eſt ad actū īpuruz ſemp mixtū cuz potentia ſic q̄ ſi potētia nō eēt .nō eēt actus.Per infinitum uō in actu intelligit illud infinituz qđ ſi eēt.eſſet ꝑm ſe totum ſiſ in actu.ut cōpus vndiqz p̄rēſuz ſine fine.ſicut plures ātiqui oppinati fuerūt. Et tale infinitum adhuc imaginatur duplex. continuū ꝛ diſcretuz.ꝛ continuū iterum duplex. ſ. ſimpliciter ꝛ ꝑm quid.ſimpliciter dicitur infinitū qđ ꝑm omēz diuiſionez eſt infinituz. Sed dicitur infinituz ꝑm quid qđ ſolū ꝑm aliq̄ ꝛ nō ꝑm omēz diuiſionem eſt infinitum.uł qđ ſolum ad vnam ptez eſt infinitum. aut ſoluz verſus oriens.aut ſolū uerſus occidēs

Pro hac queſtione premittēdum primo q̄ multipliciter dicitur infinituz.ſcilicet ꝑz pfectionem. ꝑm durationem.ꝑm intētionē ꝑm multitudinem.ꝛ ꝑm diuiſionē uł appoſitionem.hic tamen non eſt ꝑmo nili de infinito in actu.ſcilicet ꝑm extenſionez pmanentem.aut ꝑm mł̄titudinez quātoz p ſe exiſtentiuz.q̄ ſola ē numerus ꝓprie acceptus.multitudo autem intelligentiarum.āt punctoz.aut ptiuz cōtinui nō eſt numerus predicamentalis ſz trāſcēdēs.cū numerus predicamētalis cauſet ſolū ex diuiſione cōtinui. Manifeſtū nāqz ē q̄ dat infinitū ꝑz pfectionez ꝛ durationez ut deus.ꝛ q̄ datur infinitū ꝑz intētionē .i infinitū nāz poteſt motus intēdi ꝑz q̄ i infinitū poteſt creſcēr proportio maioris inequalitatis agētis ſupra paſſum. Etiam ꝑm Ariſ octauo huiuſ datur infinitū ꝑm ſucceſſionē.ut motus circularis celi ꝛ tēpus.ꝛ ꝑm eūdez hic datur infinitum ꝑm diſtanciam ꝛ ꝑm appoſitionē. Naz continuum in infinituz ē diuiſibile in ptes eiuſdem proportionis. ſ. proportione dupla.vbi tamen prima ps ꝓportionalis ſit medietas totius.uł minor medietate. Naz tunc in tali ꝓportione ꝓceditur in infinitum .nec vnq̄ eſt ſtatus quin ſemper reſtet aliqua diuiſio fienda. Et ſi huiuſmodi ptes ꝓportionales ſicut ab vno cōtinuo diuidūtur.ſic alteri adderentur.tūc ſicut in diuiſione a primo cōtinuo ꝓceditur in infinitum.ſic in appoſitione fienda ſcōo continuo ꝓcedetur in infinitum.nec unq̄ complebitur appoſitio ſicut nec diuiſio eā precedens. Tota ergo difficultas ē an detur q̄tum pmanens infinitū ſcōm extrema.āt mł̄titudo infinita talium quātoz p ſe exiſtentium.q̄ ſola ſcōm Ariſ dicuntur infinita in actu.Et q̄tum ad hoc diceret Ariſ q̄ non eſt poſſibile ēē corpus actu infinitum. ſine ꝓtenſum vndiqz ſine fine. Similiē non eſt poſſibile q̄ ſit mł̄titudo infinita cōpoz p ſe exiſtentium.quoz ꝓbationes colligе ab eo in hoc tractatu ex libro celi ꝛ mūdi.ꝛ pl̄es catholici tenent has concluſiones nedum de potentia naturali ſed etiam de potētia diuina. Ad rationes ergo factas ante oppoſitum queſtionis reſpondetur.

Ad primā cōcedūt quiō dari lineam giratiuam infinitam.ut argumentum videt oſtendere.dicens q̄ illa linea eſt infinita ꝑm extremum eius qđ girat ptes ꝓportionales minores illius corporis.quia ſcōm illud extremū nō terminatur intrinſece ad aliquem punctū g ſit illius linee.cū non ſit dare vltimum punctum illius linee ſcōm

illud extremum .quāuis extrinsece termi
netur ad vltimā superficiē illius corporis
vel aeris illud corpus tangentis. Non
nulli autez dicunt.q; illa linea est finita. cū
sit terminata intrinsece ex vno extremo.
et extrinsece ex alio.licet tamen concedāt
q; infinite longitudinis est illa linea. ut ar
gumentum videtur probare. Alii uero
inueniuntur dixisse q; infinita est aliqua li
nea giratiua illius corporis.sed tamen nul
la linea giratiua illius corporis est infinita
cum nulla sit q̄ giret oēs ptes proportiona
les ipsius.quia nulle sunt omnes quotquot
assignent.quia nec due nec tres ꝛc. Et ꝓpō
tionali modo dicunt de superficie ⁊ parte
corporis giratiua. Et quecunqz harum
responsionum teneatur non sequitur cōtra
Arbic q; detur actu infinituz.s.p se existēs
⁊ occupans locuz infinitum. Sed cōtra
responsionem primam que concedit dari
lineam giratiuam infinitam ar̄. quia ea da
ta sequitur q; aliqua linea īfinita est termi
nata duobus pūctis intrinsecis. qō claudit
contradictionem.⁊ probatur consequentia
capiendo vnum corpus columnare peda
lis q̄titatis.⁊ signetur linea mensurans e
ius longitudinem.q̄ sit terminata.a.b.pūc
tis in suis extremis.⁊ capiatur tunc pars
eius q̄ est in prima parte proportionali il
lius corporis.⁊ ponatur q; in prima pte p
portionali vnius hore future rarefiat. sic
q; efficiatur pedalis girans primam
partem proportionalem.⁊ in secunda par
te proportionali illius hore pars illius li
nee que est in secunda parte proportionali
illius corporis similiter efficitur pedalis
girando secundaz partem proportionalē.
⁊ sic in infinitum.Et tunc pz q; in fine ho
re illa linea erit infinita.quia habebit infi
nitas partes pedales non cōmunicantes. ⁊
tamen erit terminata intrinsece.a.b.punc
tis sicut in principio. Item contra eādē
responsionem quia cōior est ar̄ q; alique du
e linee sint equales.⁊ tamen vna est finita
⁊ alia est infinita.quia ponatur q; in vno a
lio corpore columnari pedali sit vna linea
p omnia similiter dispositā.sicut in princi
pio.tunc patet q; ille sunt equales.ponatur
tunc q; secunda rectificetur ad imaginatio
nem puuctis extremalibus corruptis omni
rarefactione ⁊ condempsatione deducta. ⁊
statim sequitur q; illa est infinita ut pz. et
prima est finita.quia terminata ex vtroqz
extremo intrinseco.⁊ tamen sunt equales.
quia in principio erant equales.⁊ nulla ea
rum est maiorata uel minorata.quare ꝛc.

Item admisso infinito ut pleriqz ad ima
ginationem ipsum admittunt ut videant
quid sequitur ar̄ q; aliqua duo corpora sunt
equalia quorum vnum est finitum ⁊ aliud
infinitum.quod est cīo impossibile. Et po
namus q;.a.b.sint duo corpora quadrata
equalia ⁊ remanente.a .invariato diuidat
b.in partes proportionales proportione
dupla.sic q; in prima parte proportionali
hore secunda pars proportionalis.b.conti
nuetur primo secundum longitudinem de
ducta rarefactione ⁊ condempsatione.⁊ in
secūda parte proportionali hore tertia pa
proportionalis.b. continuetur secūde. fm
longitudinem secūde ⁊ sic in īfinituz.⁊ tūc
notum est q;.b.ī fine hore est infinituz secū
dum quid.quia secundum latitudinem ad
vnum extremum.⁊ tamen est equale. a. qō
est infinitum. Et q; sit equale.a.probat.
quia in principio.a.⁊ .b. erant equalia. et
nunc sunt precise tanta sicut tunc.ergo ꝛc.
minor patet pro.a.sed pro.b.probatur. qa
in.b.non est facta nisi partiuz transpositio
ut ponit casus.sed per tolam partium trās
positionem res non efficitur maior aut mi
nor q̄ prius.quare ꝛc. Item ar̄ contra u
num dictum in determinatione questionis
probando q; in diuisione cōtinui in partes
proportionales proportione dupla dato q;
pria sit medietas totius.aliq̄do ē statue cu
ius oppositum etiam tenet Burleus. Et ca
piatur vna magnitudo pedalis in cuius u
no extremo sit vnum mobile qō debeat in
hora ipsam adequate ⁊ vniformiter per
transire.sic q; dum in prima parte propō
tionali hore prima pars proportionalis
magnitudinis pertransibitur ipsa diuide
tur.⁊ in secunda parte proportionali hore
sic fiat de secunda parte proportionali ma
gnitudinis.⁊ sic in īfinitū.⁊ tunc sequitur

ſtatim ꝙ in fine hore totalis diuiſio erit cō
pleta.⁊ magnitudo p eam totaliter conſūp
ta.ſ̄ꝛ ꝛc. Et p ſilē argumentum poteſt ꝓ
bari ꝙ in oppoſita appoſitione alteri conti
nuo fienda aliquando eſt ſtatus. Ad tria
prima argumenta reſpondeat qui illā pri
mā reſpōſiōez uult ſubſtinere. Sz ad hoc
vltimuz argumentū dicat ꝙ caſus bene eſt
imaginabilis.ſed non eſt naturaliter poſi
bilis ut pz. Ad ꝟz autez principale argu
mentū dicunt cōmuniter ꝙ q̄lz pars caſus
ꝓ ātecedēte aſſūpti ē poſſibilis de p ſe .ſed
non omēs ſūt inuicem cōpoſſibiles. propt̄
impoſſibile quod ſequitur.ideo negando ꝙ
totum aſſumptum ſit poſſibile.non proce
dit vlterius argumentum.Unde dicunt ꝙ
infinitum in actu eſſe implicat contradicti
onem.et tu illam contradictionem ex dict̄
Azz ⁊ eoꝝ declarationibus require. propt̄
enim breuitatem illaz omitto. Ad terti
um argumētū vbi ponūtur caſus arguentes
ꝙ dari poſſit numerus proprie dictus actu
infinitus.reſpondet̄ illud negando. Et
ad primum caſum diceret Burleus ꝙ ille
ignis non diuidetur ſed rarefiet ſm longū
⁊ latuz ſperice ⁊ dilatabitur .minorabitur
uero ſm profunditatez.⁊ concauabitur do
nec ſuperficies eius conuexa vndiqz contan
get ſuperficiez concauam celi.nec aliter ſm
eum eſt ignis per ſe exiſtens naturaliť loca
tus niſi dum eius ſupficies cōuexa vndiqz
immediatur ſuperficiei concaue orbis luē

Sed hec reſponſio non nimis tuta vide
tur.quoiaz ſm eam ſtatiz ſequi videtur ꝙ i
tali ignis dilatatione.aut dabitur penetra
tio cōpoꝝ aut relinquerur vacuuz in medi
o illius ignis.quoꝝ vtrūqz ſm Azz eſt im
poſſibile. Alii dicunt ꝙ ille ignis totus
mouebitur ad illam partem celi ubi eſt po
tentior influentia ipſius conſeruatiua .⁊
in hoc determinabitur ab illa influentia.
Et dato ꝙ illa influentia eſſet equalis in
omni pte celi.qō tamen nunq̄ contingit .
dicunt tunc ꝙ ille ignis quieſceret in medi
o mundi.propter ipſuz habere equalem in
clinationem ad omnē ptez concauaz celi et
cetera eē pia. Et dant exemplum de cane fa
melico equidiſtante poſito inter cibaria e
qualiter appetibilia quem dicunt ad nulluz
eoꝝ moueri ſi cetera omnia fuerint paria.
Ad ꝟz caſuz dicitur ꝙ quia partes ſuperio
res valis comprimunt medias ul̄ inferioꝝ
aut etiam corpus in vale contentum. ideo
ibi fiet fractio vbi maior erit huiuſmodi
expreſſio. Ad tertium caſum dicitur ꝙ
filum frangetur in medio vbi erit maior
cōcurſus ambaꝝ potentiaꝝ trahentiū ꝛc.

Secundum autem
rationem.Cauſa autem eſt.quia
vnū eſt indiuiſibile. De vnitate aūt quo
modo ſit indiuiſibilis.multi diuerſa ſentī
unt .Dicit egidius ꝙ vnitas ſic eſt indiui
ſibilis ꝙ p eius diuiſionem non diminuit̄
numerus.ſz potius augetur. Burleus āt
vult ꝙ vnitas eſt indiuiſibilis indiuiſione
oppoſita multitudini.non autem compoſi
tioni.ita ꝙ vnus homo ſic eſt vnus ⁊ indiui
ſibilis ꝙ non eſt multi homines. Alii āt
dicunt ꝙ vnitas eſt quidem reſpectus indi
uiſibilis fundatus in re vna.ſicut figura in
re figurata.hi autem arguunt ſic. quoniaz
ſi vnitas eſſet res vna. tunc eſſet q̄ꝛtitas cō
tinua.et ſic conuerteretur q̄ꝛtitas et q̄ꝛtitas
continua. Item tunc vnitas eſſet per ſe
diuiſibilis.⁊ ſic eſſet q̄ꝛtitas ⁊ non principi
ū q̄ꝛtitatis.q̄ omnino ſunt flā .Et dicunt
vlterius cōſequenter ꝙ numerus eſt quedā
forma ſimplex fundata in vnitatibus ſuis.
quoniam ſi eſſet res numerata non eſſet
res predicamētalis. Nec valet dicere ꝙ tūc
appoſitio in numero eēt ad formā.quia ad
numerum qui ponitur quedam forma. qō
tamen negat Commentator.quoniaz p fō
mam in ꝓpoſito intelligimus ipſum totū
uel ipſam totalitatem.⁊ per materiaz par
tes q̄ꝛtitatiuas.modo talis appoſitio non ē
ad totum.ſed ad multa ex quibus non fit
vnuz totuz ideo ꝛc. Et cum dicitur ꝙ nu
merus eſt plura vno. intelligitur in predi
catiōe cauſali.ſ.ꝙ numeruſ eſt expluribus
vno.⁊ cum etiam dicitur ꝙ numeruſ eſt co
acervus vnitatuz ex hoc non ſequitur ꝙ ſit
ille vnitates.ſed potius ꝙ ſit agregatio il
laz vnitatum exiſtens in eis tanq̄ forma.

Attendendū quoniā dicit Cōmētator q magnitudinē eē diuisibilē in semp diuisibilia est p se notū.ꝛ tamē eius cā. s.q magnitudo nō cōponitur ex indiuisibilibus ī diget demonstratione. Sed contra qz cū quodlz habens causā possit p eā demonstrari.tunc sequeretur q aliquid p se posset demonstrari p illud qō nō ē p se notū.ꝛ per consequens magis notuz posset demonstrari p minus notum. Respondetur q duplex est p se notū.vz simpliciter ꝛ ꝑm quid Per se notuz simpliciter est illud qō est notū ad sensum uel experientiam.ut motum esse aut p discursū impceptibilez.ut q omē totum est maius sua ptē.aut cui itellectus notis t̄minis statim assentit.ut de quolz esse l' non esse ꝛc.ꝛ tale p se notū non habet cām demonstrabilem. Per se notum ꝑm quid ē illud q in vna scia presupponitur ꝛ in alia demoustratur.ut cōtinnū eē diuisibile ī sē p diuisibilia.ꝛ tale p se notū potest hr̄e cāz demonstrabilem.cū ipsum etiaz sit demōstrabile.semp tamē fiet demōstratio ex notiori.ꝛc.

r eliquum autem est agredi ꝛc. Cōtingit eniz alterius corruptionem alterius generationē esse. Considerandum q non omnis generatio vnius est corruptio alterius .quoniaz aliqua est generatio que non est corruptio. ut productio luīs in medio.ꝛ aliqua est corruptio que no est generatio.ut corruptio luminis in medio.Et aliqua est generatio q̄ est corruptio.sz respectu diuersaz fōmaz quaz vna generatur.altera uero corrūpit

Et potest teneri cōtra Barleuz q quandocūqz aliqua forma substātialis generat de nouo in materia.alia in eadem corrumpitur ꝛ ecōuerso. Dicendo ulterius q dato q in homine sint tres aīe distincte. ille tamen simul tempore inducuntur.ꝛ ꝑ tūc preexistens forma corrumpitur. Unde dato q prius tempore in materia hominis ī duceretur anima uegetatiua q̄ sensitiua .et sensitiua q̄ intellectiua.tunc potest argui q aliquid esset in genere qō non esset in alia qua specie illius generis.ꝛ q plāta ꝛ brutū essent ptes hominis.ꝛ q prius oporteret apud hominis generationem plātaz ꝛ brutū generari q̄ hominez.ꝛ sic de multis talibz q̄ ex te potes videre Intelligentie autem credere ꝛc. Dicit Āz intellectum deficeī in intelligēdo ꝛ alquādo opinari aliquā rē esse.que tamen non est. Sed contra.quia omnis notitia intellectiua fit ex preexistē ti cognitione sensitiua.sensus aūt non sentit obiectū nisi in presentia.ergo cū intellectus intelligat infinitum.sequitur q sensus sentit infinitum.ꝛ ꝑ consequens q infinitum est presens.ergo in re datur actu infinitum.Et confirmatur idem ꝑ ea que dicit Āz in tertio de aīa q nichil est in intellectu qō prius non fuerit in sensu.ꝛ q necesse est quemcunqz intelligentez fantasma aliquod speculari. Ex his sequitur q nichil intelligit intellectus qō sensus prius non sentiat.quare ꝛc. Respondetur pro his omnibus q nichil est in intellectu qō non prius fuerit in sensu.aut ipsum aut aliud ad qō habet p se ītudinē.ex cuius alterius cognitione eius intellectio est causata vnde in intellectu cātur notitia priuati ex notitia positiui sibi oppositi ꝛ prius sensati.q̄uis priuatiuū illud non habeat in re esse.similiter notitia chymere que esse non potest cātur ex notitiis ptium aialium sensatoz ex quibus cōponi imaginatur. Utrum autem talis conceptus fictus sit simplex aut compositus est difficultas.ꝛ quidaz dicunt q est compositus .ut qō conceptus vacui cōponitur ex conceptu loci ꝛ cōporis ꝛc.Et aliqui dicūt q est simplex conceptus ex aliis pluribus cōceptibus simplicibus electis aut deductis elige.igitur.ꝛc.

Et sic est finis tercii libri. Incipit q̄rtus ī

similiter autē ne eē ē de loco. Sup hac littera Ar vz hec autem sunt loci partes et species. sursum ⁊ deorsuz ⁊ relique sex distā tiaz. dicit Commentator commēto 4° q̄ inferius ⁊ superius sunt ptes loci. in quas diuiditur fm q̄ genus diuiditur in suas differentias specificas. et q̄si dicat sunt ptes loci que sūt species illius. ⁊ addit hoc ne aliquis intelligat p ptes. ptes fm q̄titatez. nō fm formā. ⁊ intelligit p sex ptes sursum ⁊ deorsuz ⁊ alia. Ex q̄bus videtur Cōmētator Ar velle sursū deorsum āte retro dextrorsuz ⁊ sinistroruz eē ptes loci fm formā ⁊ ex consequenti spēs loci distinctas. ⁊ sic ipsum exponit Burleus. Cuius tamen opposituz videtur velle Cōmētator commēto secū lo dū dicit q̄ ptes existentes in corporibus mathematicis nō sūt ptes existentes ī eis extra intellectuz fz q̄ sūt mathematica sicut est dispositio in coporibus naturalibz. s. quoniam in eis inueniuntur ptes sex distincte p naturaz. ⁊ hoc in aīato. Jn iaīato nō hoc nō inuenit. sed sūt res que extimātur ī eis extimatione tātū. ita q̄ extra aīam nō sunt sicut sūt in aīa. Et est intelligenduz hoc q̄ dicit in eis q̄ sunt preter supius ⁊ inferius. quoniam sūt distincta naturaliter. q̄ intēdebat p hoc fm q̄ sūt ptes. nō fm q̄ sūt vbi. quoniā ñ est ita de superiori ⁊ inferiori Jnuenitur enīz in eis aliquid distinctū fm q̄ est vbi. ⁊ fm q̄ est ps ⁊c. Ex quibus uerbis innuit Cōmētator q̄ āte retro dextruz ⁊ sinistrum soluz distingūtur ut ptes. ⁊ non ut vbi totalia. sed sursuz ⁊ deorsū distingūtur ut ptes ⁊ ut vbi totalia. cū ergo spēs loci dicāt vbi totalia segtur q̄ solum sursum ⁊ deorsum sūt distincte spēs loci. ⁊ nō ante ⁊ retro dextruz ⁊ sinistrū ⁊c. Posset dici q̄ si locus capiatur solum pro vltima superficie corporis ambiente locatum sic non habet sub se spēs. sed si accipiatur ut nālis. ⁊ includit uirtutem conseruatiuam locati. sic primo diuiditur in duas ptes. ut dicit hic Cōmētator. s. sursuz ⁊ deorsuz. Si vero distingatur locus naturalis siue sit totalis siue ptialis fm diuersitatem uirtutis conseruatiue in eo inclusē. sic etiam diuiditur in ante ⁊ retro ⁊c. ut supius dicebatur. ⁊ adhuc ptic̄lariuſ diuidi posset ut consideranti potest patere. Albertus tamē dicit q̄ sursū ⁊ deorsū sunt spēs loci diuerse q̄ ad motuz localez corpoz simpliciuz distingūtur. s. quattuor elemētoz. Ante vero ⁊ retro dextruz ⁊ sinistrū sūt alie quattuor diuerse species loci q̄ quo ad motuz localē corpoz aīatoz tā ū discernūtur. quoiā sola aīata corpora sūt ex se mobilia ad omnem differentiam ponis. Dicit Burleus q̄ si totus mundus eēt cōtinuus deus eum non posset mouer̄ motu recto nisi crearz nouum locū ad quē moueretur. nec etiaz circulariter. q2 omīs motus localis indiget loco mūdus autez tūc nō esset in loco nec fm totum nec fm ptem. nisi diceremus motū circularem eē situalē ⁊ nō localez. Et ponit vlterius q̄ xpiani generātes mūdū habēt cōcedere vacuum extra celū. q2 deus potuisset extra. istū mūdū vnum alū generare. vbi ergo sic fecisset tūc queritur an isti mundi distarent uel tangerent se. si distarent. tunc inter eos eēt vacuuz. s. spatium diuisibile corporis receptiuum in quo nulluz eēt corpus. Si autem tāgerēt se. ⁊ non p aliquod diuisibile adequate ex quo conexitates eoz ponūtur pfecte sperici tatj. ergo solū p indiuisibile. ⁊ p cōsequens inter quelz diuisibilia ipsaz differantiaz caderet spatium vacuuz ut supra. quare. Sed nullū istoz necessarium ē dicere. vnde in primo casu possumus cōcedere deum posse mouere mūdū motu recto nullū locū creando. ⁊ q̄ talis motus rectus nō esset sursum nec eēt deorsū. sed alterius speciei et a fortiori posset ipsum mouere circulariter. nec est uerū q̄ motus circularis celi sit situalis et non localis. ut post arguet Commētator contra Auic. Nec oportz ad hoc q̄ aliquid moueatur localiter q̄ mutet locum fm se aut secū dū ptes. sed sufficit q̄ mutet sitū ut esset in proposito. esset enim mundus continue in alio situ ut pz. nec oz xpiaōs cōcedēr vacuū extra celum. Et admisso secundo casu dici

posset q̄ stat illos mūdos ad inuicē distare nō gō māliter. cū nullū esset corpus inter mediū. neqz p vacuū. cū vacuū sit locus priuatus corpore. ⁊ ibi nullus eēt locus nec vacuus nec plenus. sed formaliť solum ⁊ p respectum in eis causatos. stat etiaz q̄ se tāgēt ⁊c. q̄uis in eo casu cōcedāt aliq̄ fore possibile aliqua duo corpora eē totaliť extra se inuicē. ⁊ tamē neqz tāgere se nec distare. quaz verificant de illis duobz mūdis. ubi se nō cōtagāt.

q uoniam autem. aliud. Ax in illa pte. At nō q̄ impossibile sit ⁊c. Ad pbādū q̄ nec locus sit mā nec forma sic arguit. nec mā nec fō ma sic est sepabilis a locato. sed locus est sepabilis a locato. ergo locus nec est materia nec forma. Circa quam responsionez primo dubitatur contra maiorem. quoniam videť q̄ ab aliquo locato sua mā sit sepabilis. sicut patet de locato uiuente in quo fere cōtinue nouę ptes materie ex alimētis adueniunt. ⁊ ptes preexistētis materie p resolutionē factā a calore naturali recedūt. ita q̄ post tempus lapsuz tota materia in ipso erit reuocata. Et ex hoc improbari videtur quodō dictū Cōmētatoris cōmētato 17 dum dicit. q̄ forma non separatur p se. s. nō mutatur de materia in materiam ƒz q̄ corpora mutātur de loco ad locum. Istud enim argutū ē eē falsuz de forma viuentis

Secundo dubitatur cōtra minorē ubi dicitur q̄ locus ē sepabilis a locato. sic q̄ in eodem loco diuersa corpora sibi inuicē succedere possunt. Nam illud uult Cōmētator esse falsuz in cōmento 18. dum dicit. Et potest aliquis querere quonia locus nō potest dici separi nisi ƒz oppiniones dicētiū vacuuz eē. ƒm aūt oppinionē Ax nō sepatur a locato. sed corrūpitur p corruptionē eius. ultimū enim aeris in quo est aqua quādo aqua transfertur ab eo. ⁊ intrat ipsum aliud corpus corrūpitur illud vltimū ⁊ fit illud. ⁊ cū ita sit ista est ꝓpositio famosa nō vera. s. locus est separabilis. Ad istud dicit Burleus q̄ maior est vera solū de locatis inaīatis ⁊ dictū Cōmētatoris solum intelligi dz de forma q̄ nō ē aīa. minor uero aut est famosa ⁊ nō uera. si p locum esse separabilem intelligamus eundō locum nuō ƒm se totū remanere post sepatiōez vnius locati ab eo ⁊ subingressū alterius. Aut debet sic intelligi q̄ locus est sepabilis a locato. i. corruptio loci nō est corruptio locati. ⁊ hoc sufficit ad probādū q̄ locus non est forma. qz corruptio forme est corruptio locati. Sz lz hec sint dicta Cōmētatoris saltim ꝑ pte. tutius tamē videtur eē dicēdū q̄ ratio Ax sic intelligi dz. nec materia totalis nec forma est sepabilis a locato p vnicā sepationē ipsis remanentibus. Sed locus ē sepabilis a locato p vnicam separationez ipsis remanentibz. Naz in quo loco fuit prius aq̄ post ea erit aer ⁊c. Et cum dicitur q̄ duz corpus exit a suo loco locus corrūpitur. Respōdetur q̄ lz hoc sit verū in pluribz. saltim de locatis in aere uel aqua. nō tamē ē semper. ut si locus sit cōcauū corporis solidi. aut corpoz sollidoz. ut duaz pasidū inuicē supposītarum. uel aliter ut frēq̄ter contingit.

Post hoc aūt accipiendū est ⁊c. Hic q̄rit de modis eēndi in qui sūt plures vide ptē

q uid autem forte sit locus. Dicit Egidius q̄ materia ƒz essētiā ē ingenerabilis ⁊ incorruptibilis. ⁊ ideo hoc modo separabilis ē a locato. sed ƒm eē generatur ⁊ corrūpitur. ideo ƒm eē non est sepabilis a locato. ⁊ p hoc differt a loco q secūdū eē est a locato sepabilis

Sed cōtra ipsū arguit Burleus dupliciter. Priō qz si materia in corruptione cōpositi maneret ƒm essentiā ⁊ cōrūpēretur ƒm eē. tūc sequeretur q̄ materia īmaneret sine suo eē. cōsequens est impossibile. qz omne qō manet habet eē. Dicere ergo q̄ materia manet ƒm eēntiā ⁊ nō ƒm eē. ē dicere q̄ essentia materie nō sit nisi ipsa materia q̄ non manet sine suo eē. Secūdo eē materie aūt ipsa materia. uel aliquid aliud. si ē materia. ⁊ ipsa manet. ex quo eius eēntia manet ergo eē materie manet ⁊ nō corrūpitur. Si est aliqnid aliud a materia uel est substantia uel accidens. nō accidens. qz nec qualitas nec q̄ntitas ⁊c. Nec substantia. qz

nec cõpositũ ut pz. nec forma. q2 tũc sola fõ
ma eẽt isepabilis a re locata. cuius cõtrari
um dicit Az in lra. Adhuc si quis uellet
Egidiũ defẽdere. posset respõdere premit
tẽdo primo ipsũ p eẽntiã materie intellige
re ipsã materiã bis uel illis accidentibus i
diuiduatã. Ex quo pz i cõrruptiõe cõposi
ti materiam remanere fm eẽntiam. q2 ea
dem materia fm se accepta remanz. sz nõ
remanet fm eẽ .i. fm eãdez indiuiduatiõez
cũ aliis accidentibus i alio cõposito indiui
duetur. Et tunc ad rões. Ad primam
cum infertur q materia remaneret sine
suo eẽ. vez est qõ habuit prius ꝛ non aliter
verũtamẽ acquirit aliud eẽ cũ quo remanz
Ad secũdã cũ qritur de illo eẽ materie.
dicitur q est ipsa materia fm q est taliter
aut taliter indiuiduata. ꝛ q2 non remanet
materia totaliter indiuiduata sicut prius
sed aliter. ideo dicitur corrũpi fm eẽ qõ ha
buit prius ꝛ generari fm aliud eẽ quare ꝛc.
Intelligendũ q celũ fm se totũ mutat
locũ fm formã. ꝛ non fm subiectũ. sed fm
ptes mutat locũ fm formã ꝛ secũduz subiec
tũ. Naz mutare locum secũdũ subiectum est
mutare situ. mõ sz ptes celi mutẽt situ. ipsũ
tamẽ secũdũ se totuz semp est in eodẽ situ.
Mutare autez secundũ formã est q eadem
pũcta fixa in circũferentia terre nõ mane
ant p tẽpus supposita eisõ pũctis in celo. sz
aliis ꝛ aliis succedentiue supponãtur. qõ pz ue
rũ eẽ nõ solũ respectu ptiũ celi. sz etiam res
pectu ipsius totius. ex quo terra quiescente
in mũdi medio celũ circulariter continue
mouetur. ꝛc.

am igituz manifestũ ex his.

Dubitatur utrum locus sit ultima supficies corporis cõtinen
tis immobilis primũ. Primo ar. q non
sic. Si locus eẽt supficies. cum supficies sit
species spãlissima tũc locus eẽt spẽs spãlissi
ma. cõsequẽs falsũ. cũ sex ponatur spẽs loci
ab Az. s. sursũ deorsũ ante retro dextrum
ꝛ sinistrũ. Secũdo diuersa corpora pos
sũt sibi inuicẽ succedere in eoõ loco secũdũ
numez p Az in lra. sz diuersa corpora si
bi inuicẽ nõ possũt succedeꝛ in eodẽ ultimo
corporis cõtinẽtis p Cõmẽtatorez cõmẽto
is. nã cum aliquod corpus exit ex aliquo
ultimo alicuius ptis aeris cõcurrũt ptes i l
lius aeris. ꝛ corrũpitur illud ultimũ. ꝛ si il
lud corpus ingrediatur generatur ad ul i
mũ. quare ꝛc. Tertio illo dato seqretur q
esset possibile q aliqd moueretur motu lo
cali recto. ꝛ tamẽ cõtinue eẽt in eodez loco
pprio. cõsequẽs fm. q2 illud qõ est cõtinue
in eodẽ loco pprio gescit secũdũ locũ. ergo
si aliqõ talemoueretur motu locali recto.
tũc idez simꝫ moueretur secũdũ locũ ꝛ qes
ceret secũdũ locũ. qõ ẽ ipossibile. Et pbatur
cõsequẽtia de aq cõtẽta i dolio cũ ipso simꝫ
descẽdente. q cõtinue eẽt i cõca o dolii sicut
in suo loco pprio. Quarto si pars questi
onis affirmatiua eẽt vera tũc locus nõ eẽt
equalis locato. cõtra Az in lra. ꝛ pz cõsequẽ
tia. q2 illud qõ carz pfũditate non est equa
le ei qõ habet pfũditatez. sed superficies lo
cãs nõ habet pfũditatem. ꝛ corpus locatuz
habet pfũditatẽ. qr. Quito omẽ accidẽs
pmanens existẽs in subiecto mobili ẽ mobi
le ad motũ sui subiecti. ut pz. sed si locus es
set supficies tũc eẽt accidẽs pmanẽs existẽs
in subiecto mobili. s. in corpore locãte. ergo
eẽt mobilis ꝛ p cõsequens implicat q locus
sit ultima supficies corporis cõtinẽtis. ꝛ q
sit imobilis. Sexto ly primũ aut deter
minat illam dictionẽ cõtinẽtis. ãt illã dicti
onẽ imobilis. si primo tũc seqretur q lo
cus cõmunis nõ eẽt locus. cõtra Az in lra
diuidẽtez locũ. in locũ pprium ꝛ locũ cõmu
nem. ꝛ pz cõsequẽtia. quia locus cois nõ est
ultima supficies corporis primo cõtinen
tis. Unde cõcauus celi est locus cois respec
tu tui ꝛ plurium aliorz. ꝛ tamen celũ nõ pri
mo contz te. sed aer. uel aliqõ corpus ime
diate te circuiens ꝛ cõtangens. Si dicat
2us. ar q nõ. q2 illi nõ cõpetit primo imobi
litas qõ est aliquomõ mobile. sz si locus est
supficies ẽ aliquomõ mobilis. ergo locus nõ
ẽ imobilis primo. pz cõsequentia. ꝛ minor
er dictis. ꝛ maior ar. quonã p prius cõpetit
imobilitas illi qõ nullo mõ est mobile q il
li qõ est mobile aliquomõ. quare. ꝛc. In
oppositũ est Az in lra dũ ex dictis cõcludẽ
do diffinitionez loci dicit Quare termi

cõtinẽtis īmobilis primũ hic ẽ locus. Et cõfirmatur ꝑ diuisionẽ sic. locus uel ẽ mã l forma. uel spatiũ sepatũ. uel corpus locãs. uel ultimũ corpis locãtis. sed nõ est mã. nec fõma. nec spatiũ sepatũ ut ꝓbat Aꝛ ī lr̃a. nec est corpus locãs. qz corpus locãs est ꝑ se mobile ⁊ nõ ẽ equale locato. ſz maius. locus aũt dz eẽ aliquomõ īmobilis. ⁊ dz eẽ equalis locato. cũ iste sint de ꝓprietatibus loci. ergo relingtur ultimũ. s. qꝫ locus est ultima sup ficies corpis cõtinẽtis. quare. Pro ista du bitatione intelligendũ primo qꝫ locus mul tipliciter capi cõsueuit. primo pro corpore locãte. secũdo ꝑ ultima supficie corpis locã tis. tertio ꝑ ubi seu respectu cãto in locato ex circũscriptione loci q ẽ supficies. ⁊ hic lo cus est indiuisibilis. nec ad ipsum ꝑ se est motus. cũ possit aduenire alicui sine muta tione facta in illo cui aduenit. sicut ẽ locus q est supficies. 4°. suitur locus ꝑ uirtute cõ seruatiua locati repta in corpore locãte ſm qꝫ ẽ in tali uel in tãta distãtia. a celo. 5° su mit ꝑ loco simplici q ẽ centruz mundi. ra tione cuius omnia corpa dicũtur eẽ uel nõ esse ī suo loco naturali. Nã oĩa corpora dicũ tur eẽ uel nõ esse naturaliter locata ſm qꝫ sũt in tali uel tãta distantia a cẽtro ī q̃li ul q̃ta ad ipsa influitur a celo uirtus ipsoꝝ cõ seruatiua. aut uirtus cõtraria. ⁊ hic locus ẽ origo ⁊ istitutio oĩuz locoꝝ cõpositoꝝ. Sex to sumit ꝑ illo cõposito. ⁊ hic est situs q flu it a centro mũdi ⁊ causatur in corpore lo cato. ex hoc qꝫ est ī tãta distãtia ad ipsum centrũ. ⁊ talis locus ẽ de predicamẽto ubi. ⁊ ad ipsũ ẽ ꝑ se motus. est enim accidẽs diui sibile ⁊ extensũ ī mobili. qđ sit totaliter ꝺ pditur. aut acgritur in motu locali recto. 7° capitur locus pro illo circa qđ alicuius opatio maxime fieri bẽt ſm quem modũ celuz dicitur locus dei. Intelligẽdũ tcũ do qꝫ illa diffinitio loci apud diuersos di uersimode exponi cõsueuit. Nã Cõmẽtatõ cõmẽto 4i°. ipsam sic intelligit. uz qđ locus ẽ ultimũ corpis cõtinẽtis īmobile eẽntia lit. i. qꝫ nõ semp mouetur ad motũ locati. Nã ultimũ corporis locãtis nõ semp moue tur ad motũ locati. sed si mouetur hoc est raro ⁊ accidẽtaliter; ut quãdo corpus locãs solũ cũ locato mouet. ⁊ ꝑ hãc differẽtiã dic̃ Commẽtator differt finis extranea a fine naturali idest ultimũ corpis locãtis qđ est extrinsecũ a corpore locato. ⁊ qđ est locus e ius ab ultimo corporis locati qđ ẽ illi intrĩ secũ sil'e ⁊ naturale. ⁊ qđ ẽ eius superficies cõuexa q̃ cẽntialiter hoc ẽ sẽp ad eius mo tũ mouetur. Deinde ponitur in diffiniti one alia differẽtia. s. primũ. ⁊ per primũ in telligit suppositũ ipsi corpori locato. i. illi equale. suppositũ enim ut hic suit' idem est qđ equaliter positũ alicui. qđ nõ est excedẽs ipsũ. nec ẽ ab eo excessũ. ⁊ ꝑ hoc dicit Comẽ tator. differt cõtinẽs eq̃le cõtinẽti inc̃li. i. locus ꝓprius a loco coĩ. ꝑ primã ergo diffe rentiam differt locus a supficie extrinseca. locati q̃ nõ ẽ locus licet contineat locatũ. qz nõ est cõtinẽs diuisũ a locato. q̃admodũ oꝫ locũ eẽ. Per secũdã uõ differt locus ꝓprius a coĩ. ex quo segtur ſm cometatoris exposi tionẽ hãc diffinitionẽ loci dari solũ de loco ꝓprio. Alii uero ipsam exponũt sic eã in telligentes. qꝫ locus ẽ ultima supficies cor poris cõtinẽtis īmobilis primũ. i. nõ mobi lis ꝑ se in qua diffinitione ly ultima supfici es corporis cõtinẽtis siue terminus ponitur ꝓ genere. per qđ differt a materia. forma spatio sepato. ⁊ ly īmobilis primũ ponitur ꝓ ōra. ꝑ quã differt a uase seu corpore cõti nẽte cũ quo locus maxime cõuenit. quoniaz corpus cõtinẽs est mobile ꝑ se. locus aũt cũ sit accidẽs existẽs in corpere locãte nõ est mobilis ꝑ se. sed solũꝑ accidẽs ad motũ sui subiecti. ⁊ diffinitio sic intellecta ẽ cois loco ꝓprio ⁊ loco coĩ. Et est locus ꝓprius q cõti net adequate ipsũ locatũ. ita qꝫ nõ plus. ut cõcauũ dolii respectu aque replentis ipsuz Locus aũt cois ẽ q ultra ipsũ locatũ cõtinet plus. siue aliud corpus. ut cõcauum ignis respectu tui. Ex his respõdetur ad argu mẽta principalia. Ad primũ ⁊ ſm pz ex dictis in capl'is precedẽtibz. Ad tertium cõcedenda est cõclo. etiã de illo qđ mouetur ꝑ se. unde aqua descendens cũ dolio mouet ꝑ se. qz naturaliter mouetur. ⁊ ſm ꝓpriaz eius inclinationẽ. qđ declarat etiã in aliis casibus. Et primus est domi Alberti in primo metheoroꝝ dicentis. qꝫ si testa oni

ipleat rore.⁊ obſturetur foramē.⁊ ponatur in radiis ſolis roſ poſtꝙ erit calefactuſ.raꝛ factus.⁊ leuefactus aſcēdet.⁊ ſecū teſtā oui portabit.tūc enī ros mouebit ſurſū p ſe.⁊ erit cōtinue ī eoꝺ loco ꝓprio .ſ. cōcauo teſte oui ut pz. Secūdus cāus ē de veſica plena igne q aſcēdet p ſe veſicā ſecū pōrando qꝫ ꝛc. Et tūc ad argumētū negatur qꝫ illud corpus geſcat ꝑm locū.qz nō dicitur cō pus geſcere ꝑm locū ex eo qꝫ ē cōtinue in eo ꝺz loco ꝓprio.capiēdo locū ꝓ ſuꝑficie cōtinēte.ſed ex eo qꝫ ē cōtinue ī eoꝺ ſitu ſeu vbi fluēte a cētro mūdi qꝺ ē terīnus p ſe.⁊ ītrī ſecus motus localis.⁊ nō motus q eſt ſuꝑficiea.mō cōſtat tale corpus cōtinue eē ī alio vbi. Sꝫ forte cōtra hanc reſpōſionez arguitur.ꝓbādo qꝫ ad vbi fluēs a cētro nō ſit p ſe motus tā ꝑ ad terīnuz ꝓpriū.⁊ intrinſecū motus localis.quāz ad illud qꝺ pōt aduenire alicui ſine mutatiōe facta in eo non ē p ſe motus.p Ariſ 7° phyſicoꝝ. Sed vbi fluens a cētro pōt aduenire alicui ſine mutatione eius.ut ſi aliquo corpore geſcēte moueret vniuerſū motu recto.ꝓpter qꝺ cētrū mūdi efficeret ſibi ꝓpinquius.ac ab eo remotius.qz tūc variaret vbi.⁊ tamē corpus q eſceret qꝫ ꝛc. Ab hoc dicitur qꝫ cāus nō ē poſſibilis naturaliter.⁊ dicta de mēte Ariſ intelligi debēt ſtante curſu nature. Unde ſiꝫter poſſet argui qꝫ ad caliditatē nō ē p ſe verus motus.dato qꝫ deus eā ſubito ꝓduceret in ſubō. Ex hoc gᵒ argumēto ſol ſequit qꝫ illa pſeitas nō ē primi mōi.a q̄ res per nullā potētiā pōt ſeparī.ē tamen pſeitas ſimōi a qua res licet nō naturaliꝫ. ſupnaturaliter tamē pōt ſeparī.ſicut ab hoīe riſibilitas. Ex ex hoc vlterius pz qꝫ deſcriptio eius qꝺ ē moueri localiter motu recto coiē poſita nō valet.vbi dicit qꝫ moueri localiē motu recto ē reſ aliter ſe hꝫ ē qꝫ prius in ordine ad aliquod geſcēs.qz vbi totū vniuerſū moueretur motu recto.de eo verificaret deſcriptū.⁊ nō deſcriptio. Siꝫ nō bene deſcribitur ꝺō.qꝫ taliter moueri ē reꝛ aliter ſe hꝫ ē qꝫ priuſ.reſpectu alicuius fixi veri uel imaginarii.qz dato qꝫ graue ut quatuor deſcēdat donec ſupponatur humeris ſoꝛd.q etiā ſit potentie ut quattuor.pz qꝫ ī inſtanti cōtactus illud graue geſcit.qz a ꝓportione equalitatis non ꝓuenit actio.⁊ tamē aliter ſe hēt ē qꝫ prius ꝛc. Dicēdū ē igiē qꝫ moueri localiter motu recto.eſt rē aliter ſe habeꝝ intrinſece formaliter ē qꝫ prius.reſpectu alicuius fixi veriꝫ imaginarii. Ad quartū dicitur qꝫ locū eē eq̄lē locato.eſt conditio loci ꝓprii.ſic eā intelligēdo.ꝛz qꝫ locus ꝓprius eſt eq̄lis locato ꝑm dimēſiones quas hēt locus.ſ.lōgitudinē.⁊ latitudinem tantū. Uel dicitur qꝫ locus ꝓprius eſt eq̄lis locato ꝑm dimēſiones quas habet locus ſ.lōgitudinē.⁊ latitudinē tātuz. Uel dicitē qꝫ locus ꝓprius ē eq̄lis locato nō ꝑm cōmēſuratōnē ut argumētum ꝓbat.ſed ſecundū cōtinētiā tātuz.quia tantū precīſe continet locus ꝓpriuſ quātū occupat locatū.⁊ cōuerſo. Sed cōtra hoc arguitur ꝓbādo non ſemp locū ꝓpriū eē equalē ſuo locato. Primo quia ſi ſic tūc qualis eēt ꝓportio locoꝝ ꝓprioꝝ ad inuicē.talis eēt ꝓportio ſuoꝝ locatoꝝ ad inuicē.cōſequens falſū. Naz capiātur duo locata ſperica.a .b.⁊ ſit diameter.a.dupla ad diametrū .b.deinde ſupponatur ex euclide. Primo qz qualis ē ꝓpōtio diametroꝝ talis eſt ꝓportio circuloꝝ duplicata.⁊ ſo qꝫ qualis eſt ꝓportio dyametroꝝ talis ē ꝓportio ſperaꝝ triplicata .hiis ſtātibus pz qꝫ locus.a.eſt quadruplus ad locū.b.⁊ tamen corpus.a. eſt octuplū ad corpus.b.ꝑ ſaz ſuppoſitionē.ergo non qualis eſt ꝓportio locoꝝ ꝓprioꝝ ad inuicē. talis eſt locatoꝝ ad inuicē qꝫ. Secūdo arguit qz tūc ſpa ignis nō hēret locū ꝓpriū.⁊ ſiꝫ aeris.aut aque.cōſequens uidetur inconueniens.⁊ pz 9ª. qz cōcauuz celi plus continet qꝫ ignem.⁊ cōcauū ignis plus qꝫ aerē continet.⁊ cōcauū aeris plus cōtinet qꝫ aquā.qꝫ.

Tertio arguitur.⁊ ponatur qꝫ aliquod corpus locetur in loco ſpico.deinde efficiaꝫ illud corpus quadratū.deducta rarefactiōe.⁊ cōdēſatiōe.⁊ tūc pz qꝫ illud corpus eſt tātū precīſe ſicut erat ante.⁊ tamē locatur loco ꝓprio maiori.cū ſuꝑficies quadrata ꝛs tātū cōtineat ſicut ſperica. Ad primum reſpōdeꝝ qꝫ in prima ſuppoſitione nō ītelligit Euclides ꝑ circulū ſuꝑficiem circularē ut eſt illa que eſt locus ſp[illegible]

argumẽtũ. ſupponit. ſed p circulũ intelligit ſupficiẽ planã terminatã p lineã circularẽ.

Ad ꝫm gdã cõcedũt ſperam ignis nõ habere locũ ꝓpriũ. ⁊ ſil'z aeris. aut aque. dicentes cõcauũ celi eẽ locũ ꝓpriũ totius ſpere generabilium ⁊ corruptibiliũ. ⁊ eẽ locum comunez cuiuſlz elemẽtoꝝ. Nõ nulli uero dicũt locũ ꝓpriũ ſpere ignis. eẽ aggregatum ex cõcauo celi ⁊ cõuexo aeris. ⁊ ſimſliter dicũt in aliis. Sed cõtra hos arguitur. qz tũc ſtaret locatũ aliquod maiorari. ⁊ locũ eius ꝓprium minorari. ut ubi ſpera ignis rarefieret uerſus terram. tũc enĩ locatũ maioraretur. ut pz. ⁊ tamẽ locus eius ꝓprius minoraretur. qz vna eius pte nõ variata. ſ. cõcauo celi reliqua minoraretur. vz cõuexũ aeris. Similiter ſtaret locatũ minorari. ⁊ eius locũ ꝓprium maiorari. ut vbi ſpera ignis cõdẽpſaretur uerſus celũ ſicut pz ex eodem fũdamẽto. ⁊ ſic locus ꝓprius et ſuũ locatũ nõ ſemp eẽnt equalia. cuius oppoſituz uult Ayz. Ad hec reſpõdetur ad primum dicẽdo q̃ locus ille nõ minoratur. ut locus ⁊ ut cõtinẽs. ſed potius maioratur. cuius pes eius ut ſupficies minoretur. Ad ꝫm ſilr̃ dicitur q̃ locus ille ut cõtinẽs minoratur. pars tamẽ eius ut ſupficies maioratur. prior tamẽ rñſio tutior apparet. cũ de rõe loci ſit quãlibz eius ptem cõtinere locatum ptialitur. ⁊ nõ contineri ab eo. Ad tertiũ dicitur q̃ licet illud locatum factum quadratuz non ſit maius quantitatie q̃ prius. eſt tamen maiuſ occupatiue. quia plus occupat ideo locabitur loco maiori. et ecõtra eẽt ſi ex quadrato fieret ſpericũ. cũ figura ſperica ſit figuraꝝ capaciſſima. Ad quintum ⁊ ſextum pz er dictis in queſtione. ⁊c.

q ui quidam coꝛ

pori. Dicit Cõmentator q̃ q̃ lz ſpera contẽta in alia. eſt p accidens in loco p ſe. quia ei accidit q̃ cõtineatur. nec minus moueretur circulariter. dato q̃ non cõtineretur. quelz tamen eaꝝ eſt p ſe in loco p accidens. quia quelz ex natura ſua determinat ſibi aliquod fixũ in eius medio circa qõ moueatur. ⁊ hoc dicitur locus ſpere p accidens. ⁊ eſt centrum naturale mundi qõ ẽ terra. Sed contra. ãnichilata terra adhuc orbes celeſtes mouerentur circulariter ergo non uidetuz tale fixũ requiri ad motũ circularẽ ſperaꝝ celeſtium. Ariſtotiles ⁊ Cõmẽtator non admitterent cãuz. dicẽte Ayz in li°. celi. q̃ ſi celũ mouetur neceſſe eſt terram quieſcere. Alii tamẽ dicunt q̃ celũ eſt in loco p accidens. non ſolũ p centrũ. ſz etiam p poloſ mundi. quia reſpectu illoruz triuz punctoꝝ ĩmobiliũ eſt celũ continue in eodem ſitu. ideo dicũt q̃ ãnichilato centro adhuc eẽt celum in loco p accidẽs p polos mundi quibus conſeruaretur in eodem ſitu in quo prius fuit. Unde non poteſt celũ moueri qn moueatur circa aliqõ fixũ. Si aũt poli ãnichilarẽtur non ãplius moueret̃ ſed hec reſponſio non eſt naturalis. De vtute conſeruatiua terre an intẽſior influatur in pte celo ꝓpinquiori q̃ diſtãtiori. varii inueniuntur modi dicendi. Burleus in prima reſponſione ſua dicit q̃ non. ⁊ q̃ intenſior multiplicatur ad ptem que eſt magis remota a cõtrariantibus ipſi terre ⁊ illa ẽ ꝓpe cẽtrũ mundi. In ſecũda võ reſponſione ſua dicit q̃ licet virtus a celo influxa ſit abſolute intenſior ⁊ potẽtior ꝓ pe celũ q̃ diſtãtior a celo. ipſa tamen ſic intenſior non eſt potẽtior ad terram confuãdam. cũ non ſit ſibi conueniens ⁊ ꝓportionata. ſed remiſſior exiſtens qualis ꝓpe centrũ inuenitur ẽ terr̃ ꝓportionabilior. ⁊ ipſius magis cõfuatiua. Et ſecũdũ hoc eſſet ĩmaginandũ hãc vtutẽ multiplicari a celo ꝓ latitudinem vniformiter diffõmẽ. cuius extremũ intẽſius incipit a celo. ⁊ remiſſius terminatur ad cẽtrum mũdi. ⁊ ps intẽſior ꝓportionat̃ igni. alia ſequens paꝝ remiſſior aeri. ⁊ ſic deſcẽdẽdo ꝫm loca elemẽtoꝝ uſqz ad cẽtrũ. Sed tertia poſitio inuenitur que ponit quattuor influentiaꝝ latitudines multiplicari. prima a celo uſqz ad cõuexũ aeris. ⁊ hec ẽ ignis cõfuatiua. ſecunda a celo uſqz ad cõuexũ aque. ⁊ hec eſt cõfuatiua aeris. tertia a celo uſqz ad cõuexũ terre. ⁊ hec eſt confuatiua aeris. quarta a celo uſqz ad centruz. ⁊ hec eſt terre cõfuatiua. Licet ergo hec vtus terre cõfuatiua ſit potẽtioꝛ ⁊ intenſioꝛ ubi eſt ignis q̃ ubi eſt terra. a. qz

tamen in igne ē cōiūcta vtutibus terre con trariis.nō aūt in centro. ideo in pte vbi est ignis nō tandiu cōseruaret terra.nec ita nā liter locaret.sicut nāliter locat in centro.et ꝓportionaliter dicatur de aliis. Posito ꝙ terra sit perforata.ꝛ inferius moueatur vna gleba terr quousqz cētruz eius sit cētrū mūdi.cuius p^{a} medietas sit.a.ꝛ 2^{a}.b.tunc arguit ꝙ aliqñ.a.ascēdet ꝛ.b.descendet.cuz ergo ex motu.a.ꝛ ex motu.b.fiat vnus mo tus.sequitur ꝙ ex duobus motibus diuersa rū spēz fit vnus motus cōtinuus.qz motus ascensus ꝛ motus descēsus sūt diuersaz spe ciez. Respōdetur ꝙ cōtinuitas motus ex cōtinuitate subiecti ē cōtinuitas ſm mām. sed cōtinuitas motus secūdū tēpus ē secun dū formā.mō nō ē inconueniēs ꝙ ex diuer sis motibus secūdū spēm fiat vnus motus continuus ſm māz.ut in ꝓpsito. sicut de vnda cuius medietas ē viridis et medietas ficca .sed ꝙ motus diuersi spē continuen tur ſm continuationem tēporis.sic ꝙ ex il lis fiat vnus motus cōtinuus secundū tem pus.ē ipossibile. Sed contra .ponat ꝙ il la terra q̄ nunc ē totaliter ex vna parte cen tri cōtinuę moueatur.uel abipetu.uel a ma nu cōtinue ipellente donec sit totaliter ex a lia pte cētri.tūc pz ꝙ totus ille motus ē cō tinuus ſm formā.siue ſm tipus.ꝛ tamen v na medietas illius ſm tēpus diuisa.est mo tus deorsū.ut illa qua mouebit donec me dium eius sit mediuz mūdi.ꝛ alia erit mo tus sursū.ut illa qua mediū eius recedet a cētro mūdi.ꝛ p cōsequēs erūt motus diuer saz spēz.qr ꝛc. Potest dici ꝙ motus illi discōtinuabūtur p getez instātaneā. quoni a n mobile illud gescet in istāti in quo me dium eius erit mediū mūdi.qz tūc nec mo uebitur sursū.nec deorsū.nec circulariter. sed imediate ante illud instans mouebitur deorsū.ꝛ immediate post illud instās moue bitur sursū. Contra qz in illo instāti vtus manus ipellētis hēt ꝓportionē maioris in equalitatis supra resistentiā mobilis.ut ar gumētuz supponit.ꝛ ē determinata appli catio.ꝛc. et immediate āte illa manus mo uebat illam terraz.ꝛ immediate post move bit.ergo ꝛ tūc mouet.pz cōsequētia.qz ni hil aliud videtur regri. Forte dicet ꝙ lz vrus manus ipellētis hēat ꝓportionē ma ioris inequalitatis supra resistēti am illius terre.nō tn supra totā resistēti az q̄ tūc sibi resistit.quoniā ꝓ illo instanti sibi etiā resi stit.tota vīs natura.ne illud ipossibile seqt̄ f.diuersa spē formaliter cōtinuari.sicut te nēdo ꝙ duo corpora dura nō possūt imme diate se tāgere.dato ꝙ magnus molaris de scendat supra lapidez positū in terra .dici tur ꝙ nō veniet ad cōtactū ſm planas sup ficies.ꝛ ꝙ mediabit inter eos aer subtilis. q cū sit minoris resistētie q̄ molaris actiue tatis.nō solū ille aer resistet.ne molare vl terius descēdat.sed cū eo etiaz resistet vīs natura.ne si postea fieret illius molaris ab illo lapide supeleuatio accideret ipossibile. puta vacuuz inter illos.aut instātaneos mo tus aeris circūstātis ad subito replendum spatiū intermediū. Alii tamē dicunt illos motus cōtinuari ꝛ sup hoc diligēter aduer te. Quia dicit Az ꝙ terra ē in aqua.ꝛ a qua in aere ꝛc.Dubitāt gdā vtrū aliqua ps supficiei cōuexa aque sit altior tota supficie cōuexa terre.ita ꝙ aliq̄ aqua sit supra om nē terrā. Ad hoc quidā dixerūt ꝙ non.i maginātur enī ꝙ cētrū magnitudinis terr non ē cētrū mūdi.vnde ꝓpter actionē solis ꝛ astroz fit pars sibi suppositā valde sicca ꝛ leuis.ꝛ alia ꝓpter frigus ꝛ habūdātiaz a quarum hūida ꝛgravis.ꝛ cum centrum grauitatis terre sit centrum mundi .sequi tur ꝙ pars terre sicca ē valde altior alia p te i qua fit tanta aquaz generatio.ꝛ p con sequēs aliqua ē ps terre q̄ ē supra omnē a quā. Sz cōtra.qz hoc dato seqret ꝙ ma ria septētrionalia nō fluerēt ad maria me ridionalia.cōsequens ē falsuz.ꝛ pz cōsequen tia.qz aqua semp fluit ad ptem terre decli uiorem.mō terra meridionalis ē altior q̄ septētrionalis. Posset tamē dici ꝙ ꝓpt̄ maximā aquaz generationē in septētrioe accidit ꝙ aliqua ē pars terre in meridie.lz nō omnis.q̄ aūt ꝓpter discōtinuationē fac tā p siccitatē.aut propter ibi eē cōcauitatē ē depressior ꝛ cētro ꝓpinquior.q̄ suprema ps aque septētrionalis.ꝓpter qđ cōtingit a quā septētrionalē fluere ad illā ptem terre

in meridie. In expientia nanq; videmus q; pp aquē exuberantiam contingit multocīes eam a loco fouee depressiori ad locū magis altū ascendere. Cāpanus aūt dicit q; aq̄ est acentrica terr̄.ꝛ q; ipsa ē altior q̄; sit terra.ꝛ q; ille ē locus eius naturalis. Ex quo vlterius sequitur.q; si aqua descenderet n̄ moueretur vltimate ad cētrū mūdi ipedimēto deducto.sz ad cētrū ꝓprie spere qō ē extra illud. Segtur etiā q; si aliqua aq̄ eēt in cētro mūdi.ꝛ nō detineretur ascenderet naturaliter.donec eēt in ꝓpria spera ꝛ plura silia possēt inferri. Cōciliator aūt voluit aquā eē altiorez terra.ꝛ detineri ab influentiis eius cōseruatiuis in loco septentrionali.ne multū fluat ad meridiē.q; etiā factū ē ꝓpter finez.i.pp salutē aialiū super terrā viuētiū.ꝛ que in aquis saluari nō possēt. Ex hac oppinione sequitur cū aq̄ septentrionales continue fluāt ad meridiē recedendo a suo loco naturali q; aliquod violentū est perpetuum.

e odez autem modo. Burleus enumerat quatuor q̄stiones simplices. Prima an nomen significat aliqd ens.accipiēdo ens in sua maxima cōitate.ut cōuertit cū intelligibili. Secūda cuiusmodi ens nomē significat accipiēdo ens eodem modo.ꝛ hec ē q̄stio quid nois. Tertia ē vtrū illud de quo est questio sit ens possibile siue cui nō ē eē ꝓhibitū.ꝛ hec ē q̄stio si est. Quarta ē quid sit illud ens possibile.ꝛ hec ē q̄stio quid ē querēs quid rei.seu diffinitionē declarātez quiditatē eius de quo ē q̄stio. Sz Alz in p° ꝓ posteriorum nō enumerat nisi duas q̄stiones simplices nō ponētes in numerū.vz si est.ꝛ quid est.quaz prima querit vtrū res sit.aut nō.ꝛ secūda q̄rit si est.quid ipsa sit. Enumerat etiā duas q̄stiones cōpositas. vz qz est.q̄ querit de inherentia passionis ad subiectū.ut vtrū homo sit risibilis.aut non .et ꝓ quid est.q̄ querit de cā huiōi inherētie. ut ꝓp quid homo ē risibilis.ꝛ hee due q̄stiones dicūturetiā ponētes in numez.ꝛ hoc ē rectius. Unde ille due questiones prime Burlei q̄ptinēt ad nois significationē. in uero non sunt questiones.sz precognitiones quoniā in oi doctrina quid nois terminoz ē presupponēdū.quid nois ergo ē precognitio.sed quid rei ē questio.ꝛc.

a d quale autem. se habeat. Hic dubitari consueuit an sit possibile vacuum eē. Arguit q; sic pluribus expimētis. Primū ē.qz capiātur duo corpora dura fm superficies planas imediate se tāgentia quoz vnū ab altero incipiat eq̄liter supeleuari.ꝛ tūc segt̄ q; imediate post hoc corpora illa ab inuicez distabūt fm pūcta media superficiez.secūdū q̄s se tāgūt.aut ergo imediate post hoc aer exterior inter illa pūcta mediabit.aut nō. si sic dabitur motus subitus nō mēsuratus tēpore.qō ē cōis nām motus.ut in quinto huius patebit.Si nō.tūc inter illa cōpora erit vacuū.ꝛ hoc est ꝓpositū. Secūdum expimētū.capiat clepsedra q̄ aptis foraminibz ponatur in aqua .donec tota ipleatur. postea solo foramine supiori clauso ex aqua extrahatur.ꝛ tūc queritur vtrum aqua desēdet p foramina inferiora.aut no.nō pōt dici q; nō.qz tūc graue eēt extra suū locum nālem nō detētuz.ꝛ nō descenderet nec incipet descendere ad ipsū.qō est contra natura grauis.Si aūt aqua descēdet .cum pforamen supius nihil ingredi possit. sequit̄ q; in pte supiori clepsedre dabitur vacuuz.

Tertiū expimētū.ipleatur vnū vas aqua calidissima ꝛ rarissima.ꝛ obstruat̄ bñ foramen .ꝛ ponat̄ in loco frigidissimo in quo aqua illa intātū frigefiat q; inspissef̄ ꝛ cōgeleť.ꝛ tūc segt̄ q; occupabit locū miorē q̄ prius ꝛ ꝑ ꝯns cū in vase illo nihil ingredi possit.aliq̄ ps eius remanebit vacua. Quartū expimētū.luātur follis bene clausus excepto foramine sui orificii.qō ponat̄ in foramine vnius vasis cōcaui tam stricte q; nihil ingredi possit.Deinde dillatētur partes follis.Et q̄ritur vtrū aer q̄ ē in vase ī trabit in follē.aut nō.si sic fiet vacuū ī folleq̄.

In oppositū ē intentio Alz in lr̄a. ubi probat p magnum ꝓcessū q; ē impossibile ee vacuum.siue sepatū a corporibus nālibus.siue imbibitū. Et tenēdo hoc rñdet

ad argumēta ãte oppositū facta. Ad pri
mū.nō admittūt qdã duo corpora dura fz
superficies planas īmediate se tãgere in aere
uel in aqua.ut videtur velle Aꝛ 2°. de aĩa.
Et si ponaṫ vnū illoꝝ eẽ duꝝ ꝛ aliud mol
le.dicūt ꝙ duꝝ nō simul sepatur a molli fz
oẽs ptes ſm quas ipsū tãgit.quoniã molle
insequitur duꝝ.ꝛ fit eoꝝ ad inuicẽ sepatio
p ptez post ptem. Alii uō primū cãuz ad
mittūt.ꝛ cõcedūt ꝙ aer exterior īmediate
post hoc pūctū mediū tãget.nullus tamen
aer īmediate post hoc ſm qȯlz sui pūctū me
diū actinget.ꝛ ꝙ infinita uelocitate moue
bitur ille aer ad pūctū mediū.nec dabitur
primū instans in quo tãget.sed vltimuz in
quo nō.eo ꝙ in quolz tẽpore incipiente ab ĩ
stanti presenti tãget.nec ex his segtur ꝙ ō
tur motus instãtaneus.aut nō mensuratus
tẽpore. Immo ille aer ꝛ quelibet eius pars
que mouebitur.successiue mouebiṫ.ꝛ in quã
tū pars aeris erit illis corporibus ꝓpīqor
tãto velocius mouebiṫ.ideo in īfinitū intẽ
detur motus illius aeris ſm illud extremū

Ad ſm dicit ꝙ aqua nō descẽdet.ꝛ ꝓbi
beṫ eius descensus ab obstruentẽ foramen
superius.uel a pte supiori vasis ꝓhibẽte a
liquid ingredi. Ad tertiū dicitur ꝙ stãti
bus positis in casu a nulla vtute poterit a
qua illa cõdẽsari uel cõgelari quantūcūqꝫ
infrigidetur.ꝛ ꝓhibebit nã vt̃is seu ordo
debitus vniuersi.qui ẽ ut nullibi repiatur
vacuuz. Unde dicũt naturales ꝙ nã ita ab
horret vacuū ꝙ si locus quẽ deserit aliquod
corpus nō posset ꝓ aliud ꝙ celū repleri.face
ret celū cadere ad ipsu replẽdū.ꝛ vacuū eui
tandū. Ad quartū respondetur ꝙ latera
follis nō poterũt tãtū ad inuicẽ supeleuari
quantū potuissent anteꝙ orificiū follis in
foramen vasis poneretur.ꝛ aliqd aeris con
tenti in vase ingredietur folles.sz residuuz
rarefiet ꝛ eius locū implebit.ꝛc.

Amplius autez et

ex his. Dabium incidit vtruz
dato vacuo graue uel leue inaiatū in eo po
sitū moueretur successiue.aut subito muta
retur. Et arguiṫ primo ꝙ qȯlz tale posi
tū in vacuo successiue moueretur.qz omnis
potẽtia finita habet actionem finitã ꝛ limi
tata.sz omẽ graue uel leue ẽ infinite poten
tie.ergo cuiuslz talis actio ẽ īfinita uł limi
tata.cū ergo motus a tali ꝓuenies sit eius
actio.sequiṫ ꝙ omis talis ẽ finitus ꝛ deter
minate velocitatis.ita ꝙ ultra illã ab intrĩ
seco intendi nō poterit.quantūcūqꝫ medii
resistẽtia remoueaṫ.posito ergo corpore sĩ
plici graui uel leui in vacuo ipsū successiue
mouebitur.ꝓp finitatẽ ꝛ limitationẽ sue po
tentie.taz ad moueri ꝙ ad moueri determi
nata velocitate.ꝓp qȯ dicitur moueri a ꝓ
portione potẽtie ad resistentiã mobilis.ſ.
ne velocius moueat. Imaginabitur ergo ꝙ
forma talis corporis est ipsius motiua nãlĩ
ter ꝛ ex se tanta velocitate ꝛ non maiori.q̃
cūqꝫ medii resistẽtia deducta.huiõi aũt cor
pore posito i medio.resistẽte remitteṫ mo
tus ab illa velocitate.magis aut minus ſm
maiorẽ aut minorẽ resistẽtiam medii.ꝛ hic
appellaṫ tarditas accidẽs motui naturali.
ubi aũt illi corpori applicaretur agens ĩpel
lens ipsuz uelocius ꝙ ex se moueret tunc di
cererur velocitas accidens motui naturali.
ꝛ hec uideṫ eẽ oppimo Auempace. Secũ
do arguitur supponendo ut plurimi tenẽt
ꝙ deus effectiue moueat primū mobile. ꝙ
non omis motus ẽ successiuus.ex resistentia
mobilis.aut medii.ãt vtriusqꝫ ut dicit Cõ
mẽtator.ꝛ ꝓ cõsequens graue uel leue ſim
plex positū in vacuo poterit successiue mo
ueri.licet ibi nulla sit resistentia. Assumptū
principale arguitur. quoniã motus primi
mobilis.est successiuus.ꝛ tamen ibi non est
resistentia medii ut pz.nec mobilis.qz deo
nihil resistit nec pot resistere. Tertio si
corpus simplex positū in vacuo nō mouere
tur successiue.sed solū in medio pleno.tunc
sequeretur ꝙ qualis eẽt ꝓportio medii ad
medium in raritate ꝛ dẽpsitate.talis eẽt ꝓ
portio motus ad motū in velocitate ꝛ tar
ditate.ꝛ tẽporis ad tẽpus in longitudine
ꝛ breuitate.hac ꝓpositione utitur Aꝛ ad
ꝓbãdum nō dari vacuū que intelligenda ẽ
de motibus eiusdem corporis simplicis ãt
omiq cõsiliũ.quoꝝ vnul sit factul in medio
rariori ꝛ alius in medio dempsiori Sz
ꝙ de illis ipsa sit falsa arguiṫ Et primo

ſuppono ut ẽ cęis philoſophantiũ ſentẽtia ꝙ proportio uelocitatum in motibus hẽat attẽdi penes ꝓportionẽ ꝓportionũ potẽti aꝝ motiuaꝝ ad ſuas reſiſtẽtias. deinde ſint a. ⁊ .b. due terre ſiplices omio eq̃les. ouaꝝ q̃ liber ſit potẽtie motiue deorſũ ut octo. ⁊ ponat̃ in aere dẽpſo ut vnũ. ⁊ .b. in aqua dẽpſa ut duo. tũc pꝫ ꝙ mediũ .b. ẽ in duplo dẽpſi us medio ipſius .a. ⁊ eodẽ in duplo minus raꝝ. ⁊ tamẽ motus .a. non ẽ in duplo uelocior motu .b. qz ꝓportio a qua mouet̃ .a. nõ ẽ dupla ad illã a qua mouet̃ .b. ſz minor. Naꝫ a. mouetur a ꝓportione octo ad vnũ q̃ eſt octupla ⁊ .b. mouet̃ a ꝓportione octo ad duo q̃ ẽ q̃druꝑla. mõ ꝓportio octupla ñ ẽ dupla q̃druple ſz minor. cũ cõponat̃ ex ꝓportiõe q̃drupla tãq̃ ex pte maiori. ⁊ dupla tãq̃ ex pte minori. ⁊ qñcũq; aliqua ꝓportio cõponitur adequate ex duabꝫ ꝓportionibꝫ in eq̃libuſ ad maiorẽ. ẽ minor q̃ dupla. ⁊ ad minorẽ maior q̃ dupla. ut regula cęis fatet̃ .

Ad oppoſitũ. ſ. ꝙ graue uel leue ſimpler in vacuo poſitũ nõ moueretur ſucceſſiue. ſz ſubito mutaretur. eſt expreſſe Aꝝ in hoc capitulo. ubi ex pte uelocitatis ⁊ tarditatis in motu ꝓbat nõ dari vacuũ. ꝑ hoc ꝙ qualis ẽ ꝓportio ⁊c. Et ibidẽ deducit ad hoc inconueniens. ꝙ dato vacuo graue uel leue ſiplex in eodẽ poſitũ moueret̃ in nõ tẽpore. ⁊ idez uult Cõmẽtator in diſgreſſione quã facit cõtra Auẽpace cõmẽto ⁊i. Et ꝑ hac queſtione premittitur primo ꝙ corpora localiter mobilia ſũt duplicia. ꝛz aĩata. ⁊ inaĩata. Aĩmata dicũt̃ corpora aĩas hñtia. ut uegetabilia ⁊ aialia. Inaĩata uõ dicũt̃ corpora nõ hñtia aĩas. ⁊ hec itez ſunt duplicia. q̃daz ſiplicia. ⁊ quedã mixta. Mixta appellãtur cõpora ex elemẽtis cõpoſita. ut lapis ãt lignũ Simplicia uõ. aut ſũt mobilia circlr tãtuz ⁊ hec ſũt corpora celeſtia. aut ſunt mobilia motu recto. ⁊ hec ſũt quattuor elemẽta. pz hec diſtinctio ex libro celi ⁊ mũdi. In ꝓpoſito aũt erit ꝓmo ſolũ de corporibus inaĩatis mobilibꝫ motu locali recto. ⁊ non de quolz motu ipſoꝝ local i. qz nõ de violẽto. ſed ſolũ de nãli. Premittatur ſecũdo ꝙ cauſa ſucceſſionis in motu ẽ reſiſtentia. ⁊ hoc tripliciter accidit. ut uult Cõmẽtator 4°. phyſicoꝝ cõmẽto ⁊i. Aliq̃ enĩ ẽ reſiſtẽtia ex pte mobilis tãtũ. ut in motu corpoꝝ celeſtium. cũ ibi nõ ſit reſiſtentia extrinſeca ex pte medii. vnde corpus celeſte dicitur reſiſtere ſuo motori. nõ ꝑ grauitatẽ uel leuitatẽ uel aliã huiõi qualitatẽ. Sed ex eo ſolũ ꝙ appetit ñ moueri uelocius. nec etiã tardius ex nãli eius inclinatione ⁊ aptitudine ad motũ tãtẽ velocitatis preciſe. Aliquãdo ẽ reſiſtẽtia ex pte medii tantũ. ut in motibꝫ nãlibus eleméto ꝝ. cũ nõ hẽat reſiſtẽtiã intrinſecam. Aliquãdo uõ ẽ reſiſtẽtia ex pte vtriuſq;. vz tam mobilis q̃ medii. ut in motu mixti ꝑ mediũ plenũ in quo ẽ reſiſtentia intrinſeca ab ipſo medio qõ reſiſtit ne diuidatur. ⁊ ad corruptionẽ tẽdat. ⁊ intrinſeca ex pte grauitatis aut leuitatis. nã cũ mixtũ ex graui ⁊ leui ſit cõpoſitũ. ſi moueat̃ ſurſũ. reſiſtet grauitas. ⁊ ſi deorſũ leuitas reſiſtet. Premittatur tertio ꝙ qõlz elemẽtũ duz ẽ in ſuo loco naturali reſiſtit ipſũ trahenti ab illo ⁊ dũ ẽ extra illum nititur ⁊ naturaliter inclinatur ad ipſũ accedere. ⁊ idem ẽ intelligẽ dũ de mixtis inaĩatis. hoc patet ad ſenſum.

Premittat̃ quarto ꝙ ſz non ſit poſſibile ſm nãz vacuũ ee. tamẽ frequẽter admittimus ipſũ ee. ut videamus quid ſequeretur in motibus grauiũ ⁊ leuiũ illo dato. ſupponẽdo cũ hec corpora cõſuetur in illo in tanta diſtantia uel tãta a celo ⁊ a cẽtro mundi ſicut nũc cõſuantur. His premiſſis ad q̃ ſtionẽ ſit hec prima cõcluſio. Suppoſito vacuo graue uł leue ſiplex in eo poſitũ ⁊ nature ſue dimiſſũ. ſubito mutaret̃ de extremo ad extremũ trãſeũdo ꝑ mediũ. Hec cõcluſio ꝓbatur. ⁊ primo ꝙ tale ſimpler in vacuo poſitũ ſubito mutaret̃ pz. qz ibi nõ eẽt reſiſtentia extrinſeca. nec etiã intrinſeca. modo ſucceſſio in motu fit ſolũ ex reſiſtentia. Qđ etiaz fieret talis mutatio ꝑ mediũ. pz. qz nõ ẽ imaginabile fieri motũ aut mutationem de extremo ad extremum. quin etiam fiet ꝑ mediuz. Sed contra hoc inſtat̃ ꝓbando ꝙ talis mutatio nõ fiet ꝑ mediuz. qz ſi mobile mutabitur ad mediũ. ⁊ ad extremũ aut ergo ſucceſſiue aut ſimul. nõ ſucceſſiue. qz tũc tẽporaliter moueret̃ de extremo ad extremũ. ⁊ ꝑ cõſequens nõ mutabit̃ ſubito.

cuius oppositū dictuz ē. Si aūt dicatur q̄ sit. sic q̄ mobile sit erit in medio ⁊ extremo tūc segetur q̄ mobile simul occupabit totum spatiuz intermediū ⁊ extremū. ⁊ ex cōsequenti q̄ illi adequatur. cuius cōtrariū nūc supponimus. Respondetur q̄ mobile mutabitur ad mediū. ⁊ extremū sit. nō simultate instantanea. sz tēporali. vnde dato q̄ mobile nūc sit ī t̄mino a quo. ⁊ incipiat mutari. tunc cōcedenduz ē q̄ imediate post hoc istud mobile erit ī medio ⁊ q̄ imediate post hoc ipsū erit in t̄mio ad quē. in nullo tamē instāti erit in medio. nec dabitur primū in stans in quo erit in termino ad quē. sed in quolz tēpore incipiente ab instāti primi erit in medio ⁊ in termio ad quē. nullū tamē erit tēpus in quo erit adequate in medio. q̄ uis aliqō erit tēpus in quo erit adequate in termio ad quez. Secūda cōclusio mixtuz pfectū inaiatū in vacuo positum successiue moueretur. Dz hec cōcl'o. q2 tale mixtū. siue tēderet sursū. siue deorsū brēt resistētiaz in trinsecaz. ideo moueretur successiue. Et dicitur mixtū pfectū. q2 de ipfecto nō oporteret ubicūq; in vacuo poneretur ipsū successiue moueri. sicut si eēt mixtū ex terra. aqua ⁊ aere tātū. ⁊ poneretur in vacuo ignis subito mutaret ad cōuexū aeris. q2 in illo vacuo nulla resistētia brēt. ex quo omia elementa ex quibz ponit componi in illo vacuo trahe rent deorsū. Tertia cōclusio. stat mixtum inaiatū precise ex illius ppria natura tardius ⁊ tardius ascendere ipso nō variato intrinsece. nec rsistētia medii maiorata. Hec cōclusio pbat ⁊ supponat q̄ aer intātū rarefiat. ⁊ ignis cōdipleat. q̄ equaliter resistāt mobili in iplis moto. gratia argumēti ut vnū. deinde capiat vnū mixtū in quo sint vnus gradus grauitatis terre. vnus g̃uitatis aque. vnus leuitatis aeris. ⁊ sex leuitatis ignis. tūc pz q̄ si hoc ponatur in aere ascēdet a proportione dupla. vz sex graduū leuitatis ignis trabētiū sursū ad duos g̃uitatis terre. ⁊ aq̄ trabētiū deorsū. ⁊ vnū g̃dū resistētie medii ex quo leuitas aeris in ppria spera nō promouet ad motū neq; resistit. dum vero medietas eius puenerit ad speram ignis. tunc maiorabitur resistētia intrinseca ex pte leuitatis aeris. que tunc resistet ubi prius nō resistebat. nō maiorata potētia sursū motiua. sed ipsa existente eadem aut minori. ergo tūc ascendet a minori ꝓportione. ⁊ p consequens tardius nō variata resistentia medii p cauz. nec ipso intrinsece pmutato.

Ex hac cōclusione segt correlarie. q̄ possibile ē mixtū inaiatū in dato vacuo. q̄ in certo pleno p se tardius moueri pz. nam capiamus mixtū ex duobus gradibz g̃uitatis terre. ⁊ duobz aque. ⁊ duobz g̃dibz leuitatis aeris. ⁊ octo ignis. tūc si hoc ponatur in spera aque resistēte ut vnū. mouebit a ꝓportione decem ad tria. q̄ ē maior q̄ tripla. vz tripla sexquitertia. q2 octo g̃dus leuitatis ignis. ⁊ duo aeris trahēt sursū. ⁊ resistētia intrinseca ex g̃uitate terre erit ut duo. cū g̃uitas aque ibi nihil faciat. ⁊ mediuz resistit ut vnū. ut ponit cāus. si tamē hoc mobile poneretur in vacuo aeris moueret tardius. cum tūc potētia motiua eēt solū ut octo ⁊ resistētia ut quattuor. ex quo ibi mediū nō resistit ⁊ aer ītrinsecus nihil facit ut calculāti pōt patere. Quarta cōclusio. ipossibile ē tā mixtū inaiatū q̄ simplex sue nature dimissū eq̄ uelociter moueri in pleno sicut moueretur in vacuo illi corrīdēte. Hec cōclusio pz. q2 ī pleno ⁊ vacuo sibi corrīdēte non est maior nec minor resistētia intrinseca. nec etiaz potētia motiua. ⁊ cū hoc in pleno ē resistentia extrinseca q̄ nō est in vacuo. ergo semp in pleno fit motus a minori ꝓportione q̄ in vacuo corrīdēte sibi. quare motus tardior et p cōsequēs non eque velox. Sed cōtra hanc 9ᵐ nem arguit ꝓbādo. q̄ idē mixtū eque velociter moueat in pleno sicut moueretur in vacuo sibi corrūdēte. ⁊ capiatur mixtū qō in duplo velocius moueatur in vacuo q̄ in aere. deinde vnū simplex qō eadez velocitate moueatur in aere sicut illud mixtū in vacuo. sit mixtū. a. ⁊ simplex. b. ⁊ tunc arguit sic. Est in uenire vnū equaliter mixtuz cū. a. qō moueretur tardius in aere q̄. b. ⁊ aliqō qō moueat velocius. ergo ē inuenire vnū qō eque velociter moueret. tenet consequentia. q2 vbicūq; ē dare magis ⁊ minus ē dare equale. sit ergo illud mixtū. c. tūc sic c. eque velociter moetur in aere sicut. b. et

b.eque uelociter mouetur in aere ſicut.a.in vacuo.ergo ipſū.c.eque uelociter moueret in vacuo ſicut.a.ex quo eſt cōſimiliter mixtū.ergo.c.cōſiſ'r moueret ī vacuo ſicut moueretur in aere.qđ erat ꝓbandum. Huic reſpondetur negando ꝙ detur aliquod tale mixtū ſicut eſt.a.qđ in aere eque uelociter moueatur ſicut.b.ſimplex.aut etiā uelociuſ vnde licet ꝓ minorationem alicuius taliter mixti.ſit repibile aliquod tardius motū in aere q̄.b.nū ꝑ tamē ꝓ maiorationē quantū cūqz factā repietur aliqđ cōſiſ'r mixtū cum a.qđ in aere uelocius moueat q̄.b. ſimplex in eodē moueatur.aut eque velociter et hoc poſito ut dicebatur in cāu q̄.b. ſimplex eq̄ velociter moueatur in aere ſicut.a.mixtum mouetur in vacuo aeris.qđ totū ꝑz calculāti. Quibus viſis ad rationes factas ī prīcipio reſpondetur. Ad primā neganda ē imaginatio Aluēpace.imo corpus graue uł leue dū ē extra ſuū locū nālē appetit q̄citius poteſt ad illū moueri.nec ex eius natura hēt limitationē ad certū gradū uelocitatis motus.ſed ꝙ moueatur tanta uel tāta uelocitate ē.qz tantaz ꝓportionem maioris inequalitatis hēt potētia motiua ſupra reſiſtētiā ſuā ex cuius varietate diuerſificatur in motu velocitatis.ut alibi diffuſe habet tractari . Ad ſaz multi negāt deū ee cāz i genere cauſe efficientis.ꝫ dicūt eū cām ee ſolū in genere cāe finalis.ideo motorē primi mobilis dicunt eē intelligentiam infra primā q̄ finite exiſtit potētie ꝫ ꝑfectionis.ꝫ ex cōſequēti finitaz hēt ꝓportionē ſupra aptitudinē primi mobilis quā habet ad moueri localiter.quare ꝓuenit motus in primo mobili finite velox ꝫ ſucceſſiuus tēpore mēſuratus. Et alii dicūt deū eē vigoris finiti intenſiue.quare mouet finite uelociter. Catholici aūt dicerent deū eē agēs liberū.ꝫ mouere q̄uelociter uult.ꝫ nō quātūcūqz uelociter poteſt.ꝫ hoc ē magis tenēdū. Ad tertiaz dicitur ꝙ ꝓpoſitio illa Az. qualis eſt ꝓportio medii ad mediū ꝛc .indiget limitatione. Et quidā dicunt ꝙ ꝓportio illa ſolū debet intelligi de motibz localibus rectis corpoz ſimpliciū grauium ꝫ lenium violentis ꝫ nō naturalibus.de quibus arguebatur.ꝫ hoc ſemper ſuppoſita ꝑitate ex ꝑte motoris ꝫ mobilis.nec ſit diuerſitas niſi ex ꝑte mediozꝫ in ſpiſſitudine ꝫ ſubtilitate.

Et iſtud cōforme uidet dictis cōmentatoris ī hoc quarto in diſgreſſione quā facit cōtra Aluēpace.-cōmento 7i.dū dicit.Et vł manifeſtū ē ꝙ cā diuerſitatis ꝫ equalitatis motuū eſt diuerſitas ꝫ equalitas ꝓportiōis motoris ad rem motam.cū enim fuerīt .duo motores ꝫ duo mota.ꝫ proportio alteriuſ motoris ad alterꝫ motū fuerit ſicut proportio reliqui motoris ad reliquū motū .tunc duo motus erunt equales in velocitate. et cū proportio diuerſificabitur. diuerſificabitur motus ſm illam proportionem.ꝫ hoc idem ē in motibus naturalibus ꝫ violentis Sed in violentis cum duo motores fuerint equales in potentia diuerſitas erit ꝑp impediens.In naturalibus aūt diuerſitas aut equalitas eſt ꝑp diuerſitatem aut eq̄litatem proportionis motoris ad rem motā ꝫ non ſequitur ut in eis ſit equalitas apuō equalitatem mouentium in potentia.qñ ꝓportio diuerſificatur.ſicut non ſequit hoc ī violētis qñ impediens diuerſificatur. quoniam ꝑp diuerſitatē impedientium diuerſificatur proportio. Uult igitur Cōmentator ꝙ ſicut vnum medium eſt proportionaliter alio rarius.ſic eodē velocius mouetur inchoato motu ab impellēte.ꝫ qz mobile motu uiolēto mouet ad motū medii deferentis ſm ſuā poſitionē. ſequitur ꝙ motuz in medio rariori in ea proportioe velocius mouetur moto in medio dēſiori .in qua proportione ſunz mediū ē rarius. Albertus aūt in ca°.vi°.huius tractatus dicit illam propoſitionem eē veram in omnibus motibuſ.cū quadam tamen limitatione.Dicit enim ſic.Sequitur ergo ſi aliquis lapis mouetur ꝑ aerem.ꝫ idem per aquam mouetur.ſi aer in duplo tenuior ē q̄ aqua ꝙ tempus quo mouetur per aquaz in duplo longius ē.q̄ tempus quo mouetur per aerez .Et hoc idem verꝫ ē in oi motu tā violēto q̄ nāli.tali poſitioe retenta ꝙ nihil ſit cauſa in equalitatis motus in vno uel in duobz motis niſi inequalitas medii per qđ eſt motuſ Quamuis in capitulo immediate ſequenti

declarando dicta Commentatoris superiꝰ
posita sic dicat. Oꝫ scire q̄ motus uiolenti
velocitas ⁊ tarditas. supposita equalitate
motiue virtutis non causatur nisi a dispo
sitione medii per qđ mouetur. ⁊ si cōparat
motus ad motū si vterqꝫ est violentus. ⁊ ha
bent motores equales ⁊ mobilia equalia. cā
bitur proportio motus ad motum ex pro
portione medii ad medium. motus autem
naturalis nō habet proportionez primo ex
medio. sed potius ex potentia mouentis re
lata ad medium sicut inferius patebit. Ideo
medii natura in illo est signuꝫ proportiōis
hītudinis motus ad motum. causa autez p
portionis est hītudo motoris ad mobile ꝛc.

Alii autem dicunt q̄ illa proportio ītel
ligi debet de motibus naturalibus elemen
torum ⁊ adhuc de illis non est vera vīr nisi
in proportione dupla. ſ. mediorum ad inui
cem. ⁊ etiam potentie motiue ad alterum
mediorum. qđ non est in proposito. Sed
nulla istarum responsionum videtur inten
tioni Āꝛ satisfacere. vnđ q̄ prima deficiat
apparet. quia violenter motum. aut nō mo
ueretur in vacuo propter defectuꝫ medii de
ferentis. aut moueretur in tempore. ꝓpter
intrinsecam resistentiam qua resistit violē
tanti ipsuꝫ. nec verum est motus violentos
diuersificari in velocitate ⁊ tarditate soluꝫ
ex diuersitate mediorum in spissitudine et
subtilitate. sed diuersificantur etiam ex di
uersitate intrinsecarum resistentiaruꝫ ipso
rum mobilium. q̄tūcūqꝫ ipsorum mouenti
um figurarum ⁊ magnitudinū ipsoruꝫ mo
biliū obseruetur equalitas. Qđ etiam fa
non valeat apparet. quia tunc Āꝛ ex illa ꝓ
portione non approbaret proposituꝫ. ſ. mo
tū in vacuo fieri in non tempore. quoniam
ex quo vacui ad plenū non est proportio du
pla in raritate non oꝫ talem proportionez
cē motus facti in vacuo ad motū factuꝫ in
pleno. Videtur itaqꝫ ad illud argumētū
aliter cē respondeduꝫ. vꝫ dicendo illā ma
iorem proportionem demonstrationis Āꝛ
intelligendā esse vniuersaliter de omnibus
motibus naturalibus corporum simpliciuꝫ
gꝫuium ⁊ leuiuꝫ. a quacūqꝫ prouenerint pro
portione ꝛc. cū hac tamen modificatione ip
sam intelligendo. qualis est proportio me
dii ad mediū i subtilitate ⁊ spissitudine ꝛc.
ideſt qualis est ꝓportio proportionis po
tētie vnius mobilis simplicis ad mediū ra
rius. ad proportionē eiusdem. aut potentie
alterius mobilis simplicis sibi cōsimilis ad
medium dempliꝰ. talis est proportio mo
tus facti per vnum istorum mediorum ad
motum factum per alterum in velocitate
⁊ tarditate. ⁊ temporis ad tempus in longi
tudine ⁊ breuitate. ⁊ sic est in casu argumen
ti priꝰ adducti. quoniam a m. a. terra habet ꝓ
portionem octuplā ad suum medium. ⁊. b.
terra ad suum mediuꝫ habet proportionez
quadruplaꝫ. ⁊ proportio octupla est sexqui
altera ad quadruplam. quia eam excedit p
vnam duplaꝫ que est medietas quadruple.
vnde proportio octo ad vnuꝫ componitur
ex proportiōe octo ad quattuor. ⁊ quattuor
ad vnum. ⁊ ita motus. a. est in sexquialtero
uelocior q̄ motus. b. cū ergo proportio po
tentie talis motoris ad medium vacuū ad
proportionez eiusdez uel alterius cōsimilis
ad mediū plenū sit infinita. ex quo in vacuo
nulla est resistentia sequitur q̄ motus factus
in vacuo est in infinitū velocior motu facto
in pleno. qđ eē non potest nisi fiat in non
tempore. ⁊ hoc est inconueniens ad qđ Āꝛ
asserentes vacuum esse deducere intendebat
⁊ tu ista considera si habes intellectū sufficiē
enter aduertentem. quia difficilia sunt ⁊ a
paucis sine errore intellecta ꝛc.

onueniens autez

dictis de his quidaꝫ igit. Qz
dicit Cōmētator q̄ nos nō sentimus tem
pus qñ nō sentimus motū. posset quis dubi
tare vtrū tempus possit per sensum cōpre
hēdi. q̄uis Cōmētator capiat sentire large
ꝓ cognoscere. Et dicit Burleus q̄ tempus
pōt cognosci per sensū interiorez. nō aūt ex
teriorē. Et alii tenent q̄ etiā p sēsū exte
riorez possit cōprehendi sicut ⁊ motus. Et
cū vlterius queritur. aut esset sēsibile ꝓpri
um aut cōmune. aut per accidens. dicūt q̄ ē
sensibile per accidens. ⁊ cū arguitur q̄ non
qz tunc brēt aliquod accidens p se sensibile
ratione cuius sentiretur, negant cōsequētiā

quoniaz aliquod est sensibile p aliud qđ est accidens ⁊ forma eius.ut sensibilia comunia.cuiōi sunt magnitudo motus ⁊c.⁊ aliquod est sensibile p aliud qđ est eius mā et subiectuz.⁊ hoc mō sensibilia sūt sensibilia ꝓpria.quonia nūq̄ pcipetur color nisi mediāte magnitudine.⁊ ita sentit tempus p accidēs rōne alterius.nō q̄ sit eius accidēs ⁊ forma.sed subiectū.⁊ hoc ē motus. Diferenter tamen sensibilia propria ⁊ sensibilia p accidens sentiūtur mediāte subiecto. Nam licet sensibile ꝓpriū non sentiatur nisi mediāte coi.uł substātia tanq̄ subiecto p prius tamē sentitur sensibile ꝓprium q̄ aliqđ alioz.Sed sensibile p accidens posterius cognoscitur q̄ suū subiectū si cognoscitur mediante subiecto.qđ additur pp substātiam q̄ est sensiblle p accidens.⁊ non cognoscitur p subiectū.quia vero tempus est sensibile per accidens mediāte suo subiecto qđ est motus. ideo per prius cognoscitur motus q̄ tempus. oppinio tamen Burlei in hoc est melior. In dubitatione qua q̄ritur vtrum tēpus sit motus.dicit Burleuł q̄ motus pōt cōcipi sine priori ⁊ posteriori secundum durationē ⁊ absqz successione

Sed cōtra.quia Comentator in 3°.phisicorum exponēdo diffinitionem motus formalem.dicit q̄ p illam pticulam. ſm q̄ in potentia.apparet successio ⁊ continuatio in motu.cū ergo res non possit cōcipi sine illo qđ includitur in eius diffinitione sequitur ꝓpositū. Item dicit q̄ nihil est magis ꝓpinquū nature motus q̄ continuuz. Itez ipsemet Burleus in hoc 4° declarando diffinitionem tēporis de ipso utitur hoc argumento qđ sumit ex intentione Arz.Tēpus est numerus motus ſm illud quo cognito in motu cognoscitur motus.⁊ quo nō cognito nō cognoscitur motus.ſz cognito prius ⁊ posteriori in motu cognoscitur motus ⁊ non cognito priori ⁊ posteriori in motu non cognoscitur motus. igitur ⁊c.pz ergo ex minori huius rationis q̄ non cognoscit motus nisi cognoscatur habere prius.⁊ ex cōsequenti successionem. Item motus est prior natura q̄ tēpus.⁊ prius habet prius ⁊ posterius a spatio q̄ a tēpore.ut ipsemet cōcedit.simuł ergo in illo priori.⁊ tūc sequitur q̄ pro illo priori.motus habet prius ⁊ posterius.⁊ non a tempore.⁊ per cōsequēs habet successionem ex se.⁊ non solū a tēpore quare non poterit concipi sine successione.

In hac difficultate sūt due positionel.Una Burlei tenentis q̄ motus pōt concipi sine priori ⁊ posteriori ut dictū est.Et p hac pte videtur eē Albertus 4° phisicorum tractatu de tēpore c°.6°.sic dicens.Et si velis tu ꝯsideraī diligēter motū i eo qđ mon ñ ē ꝯtinuus qz si i eo q̄ motus eēt ꝯtinuus sic oīs motus eēt in pñto q̄titatis.qđ i pbatū ēi 3° libro.quātitas aūt q̄ ē in motu ñ semper est a spatio.quia non omnis motus est motus localis.sed q̄titas motus in eo q̄ motus est q̄titas continui exitus ſm generationem ptis entis fluentis post ens sine forme post formaz .sicut ostendimus in 3°.li°.⁊ hec quantitas nuāns est tempus .et ideo tempus p se est continuū.motus autez p accidens.⁊ hec q̄titas primo habet p se prius ⁊ posterius.qđ simpliciter ⁊ absolute prius ⁊ posterius vocatur. omnis aūt alia res ⁊ motus ipse non habet prius ⁊ posterius.nisi ſm q̄ nuātur illa q̄titate.Et hec ē sniā Auicene. Et si quereretur tūc differentia inter motum ⁊ mutationem subitā Respondent aliqui illam positionem tenentes declarando differentiam illam per qđ daz silē.vbigra. sepetur q̄titaſ corporea a substātia.adhuc inter talez substātiam ⁊ pūctum est differentia quo ad partibilitatem. quoniam punctus est simpliciter indiuisibilis.sic q̄ nec habet partem ex ptem.nō aūt sic est ō illa substātia.quia licet non habeat partem extra partem.habet tamen partez intra partem.⁊ est apta extendi ⁊ habere ptem extra ptem.Sic in ꝓposito mutatio subita est simpliciter indiuisibil'.sic q̄ nec habet ptē extra ptē nec ē nata habere. Motus aūt ubi concipiatur sine priori ⁊ posteriori q̄uis ut sic nō habeat ptem extra ptē ſm durationē.habet tamen ptes illas ītra se multiplicatas.merito cuius natus est habere ptem extra ptē ſm successionē. Alia autem pō tenet q̄ motus ꝓprie dictus nō pōt ꝯcipi sine priori ⁊ posteriori. Cōtra

quam positionem sicut contra precedētem etiam instatur. Primo q2 Cōmentator posuit vnam differentiā inter motū ⁊ tēpus q̄ est.q̄ motus pōt cōcipi totus sil'.sed non tempus. Item motus est prior tempore. sed prius pōt cōcipi sine posteriori.g° motꝰ pōt concipi sine tempore.⁊ per consequens sine successione.cū non possit cōcipi successio quin concipiatur tempus. Licet ergo tēpus non possit cōcipi sine motu.tamē motus sine tempore cōcipi poterit.quare ⁊c. Ista dubitatio ambigua est.⁊ p vtraqz sui parte plures habet auctoritates.verūtamē defendendo positionem ꝓz.ad argumenta vlti mo contra eam adducta potest responderi.

Ad primū dicitur q̄ Commentator capit ibi motum large.ut extendit se ad subi tam mutationem. Ad ꝓz respondetur q̄ non semp prius pōt concipi. seu p intellectū absolui a quocūqz suo posteriori.⁊ hoc verum habet q̄n illud posterius respectu illius prioris se habet ut forma.⁊ includitur in eius diffinitione formaliter aut vtualiter.ut in ꝓposito.dato ergo q̄ motus non pōt cōcipi quin concipiatur tempus q̄tum ad suū māle q̄ est duratio successiua.licet non opōteat pro tūc concipi suum formale q̄ est.a nime nuātio.ut satis cōstat. Ponit Burleus tertium modum capiendi motuz.vz p durationefluxus illi intrinseca.sed nō opōtet dicere talem durationem eē motum. Jō negādo illud diceret p° ad Azz ⁊ Cōmētatorē quito methaphyce.q̄ cū dicūt q̄ motus est p se q̄titas. ꝓpositio illadebet intelligi in predicatione causali siue materiali hoc modo.videlicet motus est per se in quāto tanq̄ in subiecto.⁊ ibi ponitur abstractum p contracto.vnde nihil est p se mobile nisi quantum. Et vlterius dum dicit Commentator q̄ motus diuisus p duo instantia est tempus.intelligitur similiter illa propositio in predicatione mali.vz q̄ tempus est in motu terminato p duo mutata eē mensurata duobus instantibus ⁊c. Circa ꝓz dubitationem qua queritur vtrum tempus sit consequens motū. Aduerte q̄ est triplex duratio.s.eternitas.euum.⁊ tempus. Eternitas est duratio dei.que sic discribitur q̄ est duratio immutabilis tota simul. Euum est duratio angelorum ⁊ describitur q̄ est duratio mutabilis tota simul.sed tempus est duratio generabilium.⁊ corruptibilium.⁊ describitur q̄ est duratio mutabilis non tota simul.sed hīs prius ⁊ posterius. Et ꝓm qō dicit Burleus primū tempus est durati o successiua primi motus cōsequens ipsum. ⁊ eo mensuramus oēs motus.nec est nisi vnū primū tempus qō nō sit pars alterius temporis.licet sint plura tempora scōaria

Sed arguitur contra probādo q̄ plura sint prima tempora totaliter extra inuicē Nam ex quo primū tempus cōsequitur primū motū erit accidens diuisibile ꝓm diuisionem primi motus.cū ergo primus motus diuidatur in ptem orientalem.⁊ in partem occidentalem.sequitur primū tempus consimiliter diuidi.sicut ergo toti motui primo corrīdet ꝑpria duratio que est primū tempus.ita medietati orientali corrīdet ꝑpria duratio distincta a ꝑpria duratione corrūdente medietati occidentali.⁊ toto tempore primo.⁊ illaruz quelibet erit tempus primū.q2 p quālz illaz poterimus oēs ꝑticulares motus mēsurare.quare ⁊c.

Respondetur q̄ primū tempus non est accidens extensum.sicut primus motus. ꝑ est accidens multiplicatū p totū primū motū.ita q̄ nō est alia duratio vnius ptis primi motus.⁊ alterius ptis.loquendo de ptibus mālibus.imo eadem duratio nuō ē duratio totius primi motus ⁊ omnium suaz ptium materialiū. Non est ergo diuisibile primū tempus in ptes materiales.sed solū in ptes sibi inuicem succedentes.quare ⁊c.

Johānes aūt heuclif.imaginatur q̄ absolute non est nisi vnum tempus qō est duratio totius mūdi.fluens tamen ab ipso mediāte motu.sic q̄ si non esset motus nō eēt tempus.⁊ quocūqz motu existente est tempus.⁊ est accidens multiplicatum per totū mūdū.⁊ idē nuō in qualibet eius pte q̄titatiua.⁊ dato q̄ crearetur alter mūdus hoc tēpus quod nunc est ad ipsū multiplicaretꝰ ⁊ eēt solū vnum tempus in hoc mūdo.⁊ in illo.qō saluari nō posset ponendo tēpus esse primū motū.aut ipsū eēntialiter consequi.

ꝛ fm hoc ꝓz quō tēpus mēſurat primū mo
tum mēſurando quantitatē accidētē ſibi.
qz ꝓpria eius durationez q̄ non eſt tempuſ
cū ſolū duratio totius mūdi ſit tēpus que ē
alia a duratione primi motus. Et ſi ar
gueretur cōtra.qz fm hoc accidēs migrat
de ſubiecto in ſubiectū.qz dato ꝙ vnū cor
pus de nouo ꝓduceretur in illo recipetur
tēpus qō prius fuit in alio ſubiecto. Reſ
pondetur negādo cōſequētiā.quoniā migr
de ſubiecto in ſubiectū ē vnū ſubiectuz reli
quere illo remanente ꝛ in aliud tranſire.qō
non cōtingit de tēpore.nec de aliquo alio
accidente. In tertia dubitatione qua que
ritur vtrum tempus ſit numerus ꝛc.poni
tur vnum dictū Cōmētatoris dicētis.ꝙ tē
pus mēſurat motū p quātitatez accidētem
motui. Sed cōtra qz tūc ſequeretur ꝙ tē
pus nō mēſuraret primū motū.qz non tē
pus 2ª riuz.cū ſit poſterius ꝛ ignotius pri
mo motu.nec tēpus primū.qz ſi tēpus pri
mū mēſuraret primū motū p eius quātita
tem ipſā mēſurandō.cū ipſūmet ſit quanti
tas primi motus �fz coēz oppinionē.tūc ſeq̄
retur ꝙ primū tēpus mēſuraret ſe ipſū.qō
tamē ē falſū. Huic reſpōdet Cō.mētator
ꝙ primū tēpus menſurat alios motus a
primo.preciſe ſicut numerus ꝛ menſura ex
triſeca. Primū aūt motū mēſurat ſicut fōa
i re. Huius vnde declaratiné uide a burleo

Poteſt tamen dici ꝙ vlr prima men
ſura.ꝛ primū mēſuratū ſunt ỽgenea.ꝛꝙ
primū tēpus mēſurat primū motū mēſurā
do primo quātitatē eius.nec ex hoc ſequit
ꝙ aliquid primo mēſuret ſe.Unde imagi
nari debemus ꝙ p aliquā ptē primi tēpo
ris mihi notā ego mēſuro aliqō primū tē
pus mihi ignotū.ut p horā mēſurādo men
ſez.ꝛ taliter mēſurādo etiā mēſuro ex con
ſequenti motū primū vnius mēſis.qui eſt
adequatū ſubiectū illius tēporis.ꝛ ſic deue
nio in notitiā ſue durationis. Et ſi ar
gueretur ꝙ tēpus nō eſt in motu ſubiectiue
qz tēpus eſt accidens abſolutū nobilius ꝛ p
fectius q̄ ſit motus qui eſt fluxus ꝛ accidēs
reſpectiuuz.modo nllū accidens pfectius ē
ſubiectiue in accidēte eo impfectiori. Rñ
det Burleus ꝙ duplex eſt ſubiectū acciden
tis.principale.ꝛ diſpoſitiuuū. Principale ē
ſubſtatia.ꝛ illud ſēper eſt nobilius accidēte
in eo fūdato.ꝛ primū mobile ē huiuſmodi
reſpectu tēporis. Subiectū aūt diſpoſitiuz
pōt eē ignobilius accidente fūdato in ipſo.
ut in propoſito eſt motus qui eſt fluxus reſ
pectu tēporis. Dicit Burleus ꝙ motus
quo ad quātitatē quā capit a ſpatio eſt noti
or q̄ tēpus �fz ꝓpriaz quātitatez que eſt du
ratio ſucceſſiua.licet ecōtra.tēpus �fz ꝓpri
am eius quātitatē ſit nobis notius q̄ moꝙ
fm quātitatez quaz habet a tēpore.vñ mo
tus habet quantitatē ꝛ prius ꝛ poſterius a
magnitudine materialiter.ꝛ a tēpore for
maliter. Sed cōtra.qz quātitas quā ha
bet motus a ſpatio.aut eſt quātitas fm ex
tenſionē ptiū ſimul exiſtentiū.aut fz dura
tionē ptiū ſibi inuicez ſuccedentiū. Nō pri
mo mō.qz talē habet motus a mobili.ꝛ nō
a ſpatio.ſi ſo mō.cū motus prius ſaltiz fm
naturaz habeat quantitatē a ſpatio quam a
tēpore.ſequitur ꝙ in illo priori motus eſt
ſucceſſiuus ſine tēpore.ꝛ p conſequens erit
p ſe quātitas cōtinua.cuius oppoſituz uult
Cōmētator dicens eū eſſe de genere paſſio
nis. Aliter poſſet argui querendo de quā
titate quā capit motus a ſpatio.vtruz ſit p
manens.aut ſucceſſiua ꝛ ꝓcedit ut prius.

Reſpōdetur ꝙ motus qui eſt fluxus ca
pit quātitatē fm durationem a ſpatio ſup
quo fit māliter.ꝛ fm hoc ptes eius priores
ꝛ poſteriores continuātur ꝓmutata eē etiaz
māliter.formaliter aūt continuatur.ꝛ ē ſuc
ceſſiuus p ipſū tēpus.ſeu ꝓdurationez ſuc
ceſſiuam ſibi intrinſecaz.ꝛ fz hoc imagina
ri poterimus ꝙ talis duratio que eſt mate
riale in tēpore ſit formale in motu qui eſt
fluxus.ꝛ p cōſequens ꝙ pro illo priori ꝓ q̄
motus capit quātitatē a ſpatio ꝛ nō a tēpoꝝ
nō ē motus niſi materialiter.quare non ſe
quitur ꝙ motus non ſit p ſe quantitas Cō
ſidera ſuper iſto.qz indiget ſpeculatiōe ꝛc.

Dubitatur hic vtrū tēpus
ſit numerus motus fm prius ꝛ
poſterius. Et arguitur ꝙ nō.primo.quia
ſi tēpus eēt numerus.hoc maxime eēt per
actualem numerationem ipſius aīe. dum

aīa mediāte durātiōe ſucceſſiua primi mo
tus mēſurat motus ꝑticulares.ſic ꝙ in ip
ſo primo tēpore aīe nuātio ſe hrēt velut fōa
le.ꝛ duratio ſucceſſiua primi motus tanꝝ
materiale. Sed arguitur ꝙ non.q2 dato
illo ſequeretur ꝙ eēnt plura prima tēpora
ſimul nō coīcantia.cōtra Alz in lr̄a.qui po
nit ꝙ idē tēpus eſt in celo.in mari.ꝛ ī terra
nec eſt aliud apud orientales.ꝛ aliud apud
occidētales.Et ꝙ iſtud ſequatur ꝓbatur.q2
multiplicato formali ꝛ materiali alicuius.
illud multiplicatur.ſz tā formale ꝙ māle ī
primo tēpore multiplicatur. igitur ꝛc.mi
nor ꝓbatur.ꝛ ponatur ꝙ mediāte eadē du
ratione ſucceſſiua primi motus diuerſi ho
mines mēſurēt diuerſos motus ꝑticulares.
ꝛ tūc ꝓz ꝙ ibi ſūt plures aīe numerationes.
ꝛ ex cōſequēti plura formalia primi tēporiſ
ꝙ etiaz ibi ſint pluresſ durationeſ ſucceſſiue
ſiſ nō coīcantes ꝓbatur. quoniam duratio
ſucceſſiua pr̄i motus eſt accidens ſecū coex
tenſum.ꝛ p cōſequēs diuiſibile in ꝑtes ſimſ
exiſtentes nō coīcantes ad diuiſionē primi
mobilis.ſicut primus motus.vz in ꝑtez o
rientalem ꝛ in ꝑtem occidētalē.quare ſeqt̄
ꝙ ſicut tota duratio primi motus pōt eſſe
materiale in primo tēpore.ſic ꝛ durationes
corr̄ndētes materialibus primi motus. qr̄
ꝛc. Forte hic diceretur ut tactū fuit ſu
pra.ꝙ licet formale in primo tēpore multi
plicetur.nō tamē materiale.quoniā nulli ꝑ
ti materiali primi motus corr̄ndet ꝓpria
duratio.ſed ſolū toti motui primo.ideo nō
ſūt plura prima tēpora nō coīcantia ſiſ to
taliter diſtincta.ꝛ hoc voluit Alz loco ſupi
us allegato. Sed contra hoc arguitur ꝑ
bādo ꝙ cuilibet ꝑti materiali primi motuſ
corr̄ndet ꝓpria duratio diſtincta a duratio
nibus aliaz ꝑtiū ꝛ totius primi motuſ.quo
niam ex eo primus motus habet ꝓpriaz du
rationē.q2 habet ꝑtē priorem.ꝛ ꝑtem poſte
riorez q̄ ſibi inuicez ſuccedūt.ꝛ nō ſūt ſimſ.
ſed ſiſr quelz pars materialis primi motuſ
habet partes priorē ꝛ poſteriorē in quas di
uiditur ad diuiſionē tēporis.ut notū eſt.gꝰ
ſequitur ꝙ q̄lz pars materialis primi moti
habeat ꝓpriaz durationē. Naz ex quo dura
tio ꝓpria motus ſucceſſiui inſequitur ꝑtes
eius ſibi inuicez ſuccedentes.ſequitur ꝙ ad
alias ꝛ alias tales ꝑtes inſequitur alia ꝛ alia
duratio.cū gꝰ ꝑtes materiales primi motuſ
aliaſ habeant ꝑtes formales ſibi inuicem
ſuccedētes a primo motu.ad illas inſequeē
alia duratio ab illa que inſequitur motum
primū.ſeu ꝑtes formales alterius ꝑtis ma
terialis.ꝛ p cōſequens ꝓpriaz hēbit durati
onē diſtinctā a cuiuſlz alterius ꝑtis durati
one.ꝛ etiaz totius motus primi.q2 hētur
ꝓpoſitū. Secūdo principaliter arguiē
ſic.Si tēpus eēt numerus motus modo qꝰ
dictū eſt.ſ.per numeratiōez aīe.ꝛ mediante
duratione ſucceſſiua primi motus.tūc ſeque
retur ꝙ tēpus ſaltiz quo ad ſuum materia
le cōſeq̄reť motū.ſicut paſſio cōſegtur ſuuz
ſubiectū.Sz arguiť ꝙ nō.q2 dato illo. tūc
ſtaret ꝙ eſſet motus ꝓprie dictus.ꝛ tamē nō
eēt tēpus.qō ſic arguitur. ōe prius ſtat eē
ſine ſuo poſteriori.ſicut ſtat eē hominez nō
exiſtēte riſibilitate.ſz motus ꝓprie dictus
eſt prior tēpore.quare. Qō tamē hoc ſit fal
ſum ꝓbatur.q2 ſi motus ꝓprie dictus eſt.
tūc habeť priꝰ ꝛ poſteriꝰ ſibi inuicez ſuc
cedētia.ſed talia nō poſſūt eē ſine duratiōe
ſucceſſiua motus.q̄ ē tēpus ſaltim in poten
tia.ꝛ coīter loquēdo de tēporꝫ.quare. Ter
tio ſi tēpus eēt numerus ꝛc.p numeratiōez
aīe que eēt eius formale.cū a ſua forma reſ
ponatur in genere.ſequeretur ꝙ tēpus eēt
de genere actionis.cū numeratio aīe ſit ac
tio eius.cōſequens falſū ꝛ cōtra Alz in pre
dicamētis.ponētē tēpus eē ſpeciez q̄titatiſ
cōtinue. In oppoſitū ē Alz in lr̄a. Pro
queſtione premittendū ꝙ licet de tēpore va
rie inueniantur diſtinctiones. due tamen
ex eis huic ꝓpoſito ſūt maxime deſeruiētes
Prima ē ꝙ tēpus ē duplex primarium ꝛ
ſecūdariū.Tēpus primarie acceptū eſt du
ratio ſucceſſiua motus primi mobilis.cuiſ
principaliter cōpetūt cōditiones mēſurꝫ ſuc
ceſſiuorꝫ.quarum prima ē ꝙ ſit notior quo
ad nos aliis motibus ſaltim in mēſurādo
ſecūda ē ꝙ ſit altiorꝫ motuū cā.ſed tertia ꝙ
ſit maxime regularis ꝛ vniformis. Tem
pus ſecūdarie ſūptū de q̄cūqz duratione di
citur motus ſucceſſiui in quocūqz genere fu
erit.ꝛ ꝓpterea q̄cūqz percipimus motum

ſucceſſiuū ꝓpiṁus tēpus.ſalt̃ ꝙ intēſio ſnē motus.ꝛ ecōtra.ut uult Ar̄ in l̄ra. Se cūda diſtinctio ē ꝙ tēpus ē duplex.vz ī po^{a}. ꝛ in actu. Tempus in potētia eſt quātitas ſucceſſiua ipſius motus.ꝑ quā aīa pōt mo tū mēſurare.ꝛ hoc apud plures dicitur ma teriale ipſius tēporis.Tempus aūt in actu huic ſucceſſiue quātitati actuali ſup addit aīe numeratiōez.q2 aīa ipſū.motū mēſurat ita ꝙ talis aīe numeratio ponit̄ in tēpore velut eius formale.ꝛ hoc apte vult Cōmē tator Ar̄oys cōmēto io9°.dum dicit.Qđ ſubſtātia tēporis q̄ ē in eo q̄ſi forma eſt nu merus.ꝛ qđ ē in eo quaſi materia ē motus cōtinuus.cōtinuatio ḡ accidit ei ḡtia mate rie.ꝛ diſcretio.ſ.numerus ḡ́a form.ꝛ ē cō poſituꝫ ex duabꝫ quātitatibꝫ.ſ.diſcreta ꝛ cō tinua. Dremittēdū ſecūdo ꝙ numerus ſultur multipliciter.Uno mō pro numero numerāte.ꝛ talis ē aīa numerās. Secūdo mō ꝑ numero numerato.ꝛ talis ē res nu merate.ut decē boēs.aut decē eqū.Tertio mō ꝑ numero quo numeramus.ꝛ hic ē du plex.qdā eniꝫ ē numerus quo numeramus. ſpliciter dictus.ut numerus mathemati cus.ſicut binarius ternarius.ꝛ qdā ē nume rus quo numeramus dictus ſm quid.ex eo ꝙ eſt determinatus ad mēſurādū certū ge nus entis.ꝛ talis numerus pōt etiā nume rari cuiuſmodi ē tēpus. quoniā nō ſolū ꝑ tē pus poſſumus mēſurare motū.ſed etiā ecō uerſo ut docꝫ Ar̄ c° 4° huius tractatus de tēpore.dux dicit. Nō aūt ſolū motū tēpore metimur.ſed motu tēpus.ꝑp diffiniri ad ī uicem.tēpus quidā enim determinat motū cū ſit numerus ipſius.motus aūt tēpus. et dicimus paucū ꝛ multū eē tēpus motu men ſurantes ꝛc. Dremittēdū 3° ꝙ prius ꝛ po ſteriꝰ ſm durationē q̄ nō ſunt ſimul. alī ſumūtur ꝑ ptibꝫ tēporis.alī ꝑ ptibꝫ mo tus.ꝛ aliquādo ꝑ inſtātibus priori ,ꝛ poſte riori.hoc ſatis pꝫ. His premiſſ̄ ſit ad q̄ ſtionē hec p^{a} cōcluſio.Tēpus ī po^{a} ē duratio motus ſucceſſiua ex ſe habēs prius ꝛ poſteri us.hec cōcluſio quātū ad incluſū in ea.vz ꝙ tēpus ſit duratio motus ſucceſſiꝰ pꝫ ex 2^{a} diſtinctione premiſſa. Sed ꝙ talis ex ſe ha beat prius ꝛ poſterius arguitur ſic.Omnis q̄ ſtātitas cōtinua habet ex ſe ptē ex ptēz .ut pꝫ.ſꝫ talis ſucceſſiua duratio ē quātitas cō tinua motus q ē fluxus.g° hēt ex ſe ptē ex tra ptēz.ſꝫ nō habet ex ſe ptēz extra ptē que ſimul exiſtāt tātū mō. q2 tūc eēt res pma nens.qđ eſt falſū.g° hēt ꝑ ſe ptē extra ptēz q̄ ſibi inuicem ſuccedunt.ꝛ quaꝝ vna ē pri or ꝛ alia poſterior.ꝛ ꝑ cōſequēs habet ex ſe prius ꝛ poſterius. Ex^{a} hac q̄ſtione ſequit̄ correlarie ꝙ tēpus nō ē motus. ſed eſt acci dens cōſequēs motū.2^{a} pars pꝫ q2 oīa quā titas alicuius eſt accidēs cōſequēs illud. ſed tēpus ē quātitas motus ꝑ premiſſa ergo ꝛc.

Et ꝑ idē ſequit̄ prima pars.q2 illud nō ē motus qđ ē accidēs motus.cū idē non acci dat ſibi ipſi.ſed tēpus ē accidens motus ut ꝓbatū ē.g° ꝛc. Secūda 9°. tempus in ac tu ē ens copulatū ex duratione motus ſuc ceſſiua.ꝛ aīe numeratione. q̄ꝝ prima ē ex aīam.ſa aūt in aīa. Iſta cōcluſio ē bipertita cuius prima pars ſic ꝓbatur.Tēpus in ac tu ſupaddit durationi ſucceſſiue motus que eſt tēpus in po^{a} illud ꝑ qđ ipſa ē actu mēſu ra . cū de ratione tēporis ſit numerabil̄ mo tū.ut pꝫ ex eius deſcriptione. Sed duratio motus ē actu mēſura ꝑ aīe numerationem ut pꝫ.g° tēpus in actu ē ens copulatuꝫ ex du ratione ſucceſſiua ꝛ aīe nūatiōe . Scōa aūt pars ē manifeſta.notuꝫ ē eniꝫ duratio nē motus eē in motu.ꝛ ex cōſequenti extra aīam.numerationē vero eē aīe actionem in ipſa manētē.quare ꝛc. Tertia ꝛ ultima cōcluſio reſpondet alis ad queſtū.primū tem pus in actu eſt numerus motus ſm prius ꝛ poſterius repta in primo motu. concluſio hec ſic arguitur. Nā primū tēpus in actu ē numerus motus ut ex dictis ē manifeſtuꝫ : aut g° ē numerus motus ſm ptes eius ſit̄ exiſtētes.aut ſm eius ptes ſibi inuicez ſucce dētes.nō primū cū tales ptes nō habeāt tē pus.ex quo eſt reſ pnre ſucceſſiua loquēdo d ptibꝫ nō coexistentibus.g° datur ꝫ. Ex quo vlteriuſ arguitur ſic.primū tēpuſ in actu ē numeruſ motuſ ſm ptes eiuſ ſibi inuicem ſuccedētes.ſed tales ſunt.parſ prior ꝛ parſ poſterior tēporiſ inuēte in primo motu.cū primū tempuſ ſit duratio ſucceſſiua ſequēſ primū motū.g° primū tempuſ in actu eſt

numerus motus ꝼm prius ⁊ posterius rep ta in primo motu. Ex his vlterius ad ar gumēta facta ī prin° respōdetur. Ad pri mū cōcedēdo prmū tēpus multiplicari pos se quo ad suū formale. sed nō quo ad suum māle. nisi plures eēnt mūdi. aut eē possent. ⁊ sic nō sūt plura prima tēpora sil nō coīcā tia totaliter distincta. Et ad ꝓbationez dici tur. q ptibz mālibz primi motus nō corrñ det duratio alia ab illa q̄ primo motui cor rñdet. sed precise eadē. vnde eadē duratiōe numero ptes formales primi motus sibi in uicē succedūt. ⁊ ptes formales suaz ptium mālium. q2 talis successiua duratio nō est acci dens extrālū. sicut primus motus. sed ē acci dēs multiplicatū ad quālz ptē eius mālem sic vz q eadez duratio numero ē oīum illa rū ptiū. sicut coīter ponitur q eadē aīa in tellectiua numero ē in q̄libet ptē corporis būani qđ informat. q̄uis sit indiuisibilis.

Ad secūdū cōceditur q duratio successi ua primi motus ipsū cōsegtur tanq̄ passio suū subiectū. sz negatur q ex illo sequatur q stet eē motū ꝓprie dictū sine tēpore. sal tim in potētia. ⁊ negetur vlterius q omne prius stet eē sine repugnātia absqz suo poste riori. licet ut plimū illud cōtingat. ⁊ hoc u bi tā priori q̄ posteriori ē idē coē vtriusqz eēntiale. ut ē in ꝓposito de motu ⁊ tēpore. gbz prius ⁊ posterius sibi inuicē succedētia sūt eēntialia. Ad vltimū pz q lz tēpus in potētia sit speciel q̄titatis cōtinue. tamē tē pus in actu nō ē p se in aliquo genere. cū sit aggregatū ex rebz diuersoz pn̄toz. poterit aūt reduci ad genus actionis rōne sui fōalis ⁊ ad genus quatitatis ex pte sui mālis.

et sicut motus semp aliud ⁊c. Segtur enim sicut dictū ē magnitudinem motus. Cōclusio sic declarāda ē q instās manet idez in toto tēpore scōz subiectum. sed ē cōtinue alteruz ꝼm eē. q̄ sic probatur. Sicut mobile se hēt ad motū. sic instās se habet ad tēpus. Sed mobile manet idē ꝼm subiectū in toto mo tu. ⁊ ē diuersū ꝼm eē. g° instās manet idem ꝼm subiectū in toto tēpore. ⁊ ē diuersū ꝼm eē. ꝓbatur maior premittendo primo ex ō claratis supra. q motus sequitur magni tudinē sicut suā ꝓpriam māz. ⁊ tēpus sequi tur motū. tūc sic. sicut pūctus fluēs se habz ad lineaz. sic mobile se habet ad motū. ⁊ in stans ad tēpus. sz pūctus fluēs p suū motum facit lineā ꝼm imaginationē mathematico rū. g° mobile facit motū ⁊ instans facit tem pus. ⁊ p cōsequēs sicut mobile se hēt ad mo tū sic instās se hēt ad tēpus. mior pz. q2 qđ cūqz ens fuerit mobile. aut pūctus aut lapis ⁊c. manet idem in toto motu ꝼm subiectuz. hoc ē ꝼm rē. sed ē altez ⁊ altez ꝼm eē siue ꝼm rōnē. ꝼm q ē alibi ⁊ alibi. sicut coruscū dicitur eē altez in foro. ⁊ altez in theatro. Postea iteruz ꝓbatur eadem maior arguē do sic. sicut tēpus se habet ad motū. sic illās se hēt ad mobile. g° pmutatiz sicut mobile. se habet ad motū sic instās se hēt ad tēpus. ꝓbat assūptū. q2 sicut motus segtur magni tudinē. ⁊ tēpus segtur motū sicut materiaz suā ut supius assūptū. ē. sic instās segtur mo bile. Nā primū mobile seu extremitas eius p suū fluxū cāt instās. vnde instās ē in tē pe sicut terminus aut passio eius. sz ē in p° mo bili ut ē accidēs in subiecto p ipsū multipli catū ut tempus. ⁊c.

quoniam autem est metrum motus ⁊c. Corrupti onis ei cā p se ē tēpus. Ad huius dicti de claratiōnē Cōmētator cōmēto ui7. Et hoc est attribuūt ei. s. tēpi corruptionē ⁊ non gene rationē. quonia cū tēpus attribuit p se opa tioni dignius ē ut attribuatur opatiōi q̄ inue nit eēntialiter in re quā segt tēpus. s. i mo tu. ⁊ motus naturalit hēt ut p ipsū auffera t res a sua substā. ⁊ ista ablatio p se inducit cōruptiōez rei. licet inducat generatiōem ī rebus generatis p accidēs. ex motu ꝑ inuei tur generatio p accidēs ⁊ cōruptio p se ⁊ ex tēpe inuenit vtrūqz paccidēs. ꝼ generatio p accidēs accidētis. tēpo aūt accidit ei cui acci dit gnō ex motu ⁊ segt ex illo i q° inuenit cō ruptio pse. cōruptio ꝑ attribuit ei quasi 2° ⁊ gnō q̄i p accidēs puz Sz dubiū ē q2 Cō mētator vī Alz aduersari quoīa Alz dicit q tēpus ē pse cā cōruptois Cōmētator aūt uult q tā gnōnis q̄ corruptionis sit cā per accidēs. Respōdet Burleus q tēpus est cau sa corruptionis pse capiēdo pse ut oppoit

q̄ p ē ⁊ hec nō reuertit. pri nā volūt
Az.⁊ sm 9 nēt Uñ vī velle 9 nēt q motus ē cā cōruptiōis pse p°. ⁊ generatiōis p se nō p°. tēpus aūt ē cā corruptiōis pse ⁊ nō p°. ⁊ generatiōis pure p acēns. Sz de hoc latius infra dicēt. Albertus nō in ppōsito dic hec vba. Tēpus ei ē cā cōruptiōis pse. hoc ē p illud cui pse 9uenit tēpus. i. p motū. sz gnō nisi nō ē cā nisi p illud qđ 9uenit ei p acēns. ⁊ hoc cā ē. q2 tps ē nūs mot. mot aūt distare facit illud qđ mouet sm subāz a principiis 9ponētibz ipsū. ⁊ huius rō iferius dicetur.

Barleus aūt ponit q motus siue tēpus ē pse cā cōruptiōis. i. cā necessaria siue ieai tabilis. nō aūt gnōnis. f p acēns. quoīa omē coriuptibile actu exīs de necessitate corrū pet. sz nō oē gnābile de necessitate generabi tur. cū eius generatio possit impediri. Et pōit distictionē de generabili in po^a ppiq ⁊ in po^a remota ⁊ similter de corrupti bili Sed 9tra ipsū arguit. p° q ia aut logt vīr de corruptōe tā cōruptīlī in po^a remota. q̄ corruptīli in po^a ppiq. aūt solū logt ō corrptibīli in po^a ppiq. nō p°°. q2 nō oē tle corrptible ō necessitate cōrūpet. ut ipsemet dicit. Si aūt solū logt de corrptibīli in po^a ppiq tūc pz q sīc oē tle de necitate cōrūpet. ita oē generabile. i po^a ppiq de necitate generabit ⁊ per 9sequēs vnifōmit loquēdo sicut motus siue tēpus ē pse cā cōruptiōis. ita ⁊ generatōis. cuius tamē oppositū ipse fatet. Secūdo arguit q nō oē corrptible actu existēs ō necessitate cōrūpet. q2 lumē a sole pductū in te orbis sibi ppiq ē corrptible cū sit eiusd ē spēi spālissime cū luīe ab eo pducto in luna qđ ē corrptible. ⁊ tamē illud lumē nūq cōrūpet. q2 sēp erit ei presēs 9māz ipsū ⁊c.

i psum aūt tunc.

Si nō tpūs ē ⁊c. Hic fac 9mē. vnā respōsionē pbātē tpūs eē infinitū ⁊ ppetuū. q tlis ē. Oē qđ defic. in tēpe defic. Si g° tpūs deficeret. in tēpe alio deficeret. ⁊ sic eo ipso q aliqs destruit tpūs pōit tpūs. qr ⁊c.

Hic dr q torale tpūs deficiet. nō in tēpe alio. f i eno aūt etnitate. qr. Et ulti 9 ad rōz quā tāgit Az ibi. quoīa aūt ipsū nūc. dr q istās in tēpe nō se hēt ad tpūs sic pūctus in linea circulari se hēt ad lineā circularē. sed magis sicut pūctus in linea recta se hēt ad lineā rectā. ⁊ iō sicut in linea recta dat vltim9 pūctus. q sic ē fis q nō principiuz. sic in toto tēpe dat vltimū istās finem ⁊ nō copulās. ⁊ qđ sic erit fis tēpis q non principiū ⁊c.

m utatio aūt ois. Dubiū ē quō motꝰ quē tpūs 9segt sit pse cā cōruptōis. ⁊ gnō nis p acēns. cū magis videat cā gnōnis q cōruptōis. ex eo q natura magis intēdit gnā tōez q cōruptōez. imo nō intēdit cōruptiōez nisi tāq aliqd ordiatū ⁊ necio reg itū. ad gnōz tāq ad fiez. Ad vnū qđq magis ē cā fis principalit intēti q ordiati ad fiez. Inte dubitat. q2 supius dic Az q tpūs ē pse cā corruptōis. hic aūt vult q tpūs nō ē cā corruptōis nisi p accēns. dicit ei sic. Et hāc maxime solēus dicere sub tēpe cōruptōez. s. ad quā nō currit agēs extrīsecū pticulār. Et uō f nz hāc fac tpūs. s. pse. f accidit in tēpe fieri ⁊ hāc mutatōez Ad istud dubium rndeti pōt adducēdo vba 9mē. posita 9mē. 128. q huic ppōsito defuit uidēt. dic ei sic Et corruptōez attribui tēpi ē dignius q gnōez attribui ei. q2 segt trāsmutatōez. s. tps. ⁊ trāsmutatō pse aufert nāz ētis. quoīa transmutatio alicuius extrahit illud ab illo in q° ē. ⁊ trāsmutatō nō ē cā eē ⁊ gnōnis nisi p accēns eē ei nō ē eēntialit in aliq° ēte nisi ex cā generāte ⁊ agēte. q ē āt natura āt aīa āt intellectus. eē āt fōme rei generate ex trāsmutatōe rei precedēte q dr generatō est p accēns quoīa illa trāsmutatō in rei vtiate auffert fōmā trāsmutati q ē cōtraria fōme generabili eēntialit. ē g cā fōme generabilis p accēns ⁊ cōruptibilis pse. Et post subdit dicēs. Sz illud qđ agit cōruptiōez rei nō ē tpūs. f tps segt agētē cōruptōez rei eēntialit. ⁊ ē trāsmutatō. quoīa necē ē ut trāsmutatio sit in tēpe. Albertus c°. 14° in materia ista sic dic. Mutatio ei pse. hoc ē gr̄a sui ē destructiua. q2 mutatio passio q̄dā ē. aūt nō sine passione. sic in 3° lib° supius diximus. q n trāsmutaret nisi eē magis facta l factiua q̄ resistere possit id qđ patit. ⁊ iō absq dubio a bicit a sbā patiētis. muta° aūt nō ē gnōis cā ⁊ ipsius eē nisi p accēns. hoc ē p fōmā ⁊ actū generātis. q fōma ⁊ actus nō sūt in patiēte f m q ē patiēs. sz potius ex ipsū a generante f m q illud ē generās. sz fōma sil is illi sit in patiēte in po^a. sic demrātū ē in p° libro scie huius. Et post subdit loquēdo de tempore. Aūt uō nec hāc cōruptionē ppric tpūs facē sz accidit in tēpore fieri hāc cōruptionez pp mutationē quā nūerat tps. sz tamē accīt p h° cui p'e 9iūgr̄ tps. gnō aūt accīt p hoc q p accēns se hz ad tps. h° ē per actū gnātis.

Et ꝓpter hoc etiam ſupradixim⁹ ꝙ ola que ſunt in tempore aliquid patiuntur a tempore.quia eſſe eoꝝ menſuratur ꝓdo qui excellitur a tẽpore.ꝛ hoc eſt qđ cõſueui mus dicere aliquem habere centum annos qui habet đefectum relictum a centum an nis.ꝛ ideo etiam per accidens eſt cauſa diſcipline.non enĩz p mutatõnem quam numerat eſt cauſa diſcipline.ſed per expimẽtum qđ accepiſſe cõuenit in multo tempore.ꝛ nõ ex ipſo ſubiecto temporis qđ eſt cõplexio.que per tempus eſt variata. Albertus ergo velle videtur ꝙ motus eſt per ſe cauſa corruptõnis.i.per ſui naturam.cũ cõiungatur cum paſſiõe in ipſo paſſo auffe rendo a ſubſtantia patientis.ſi fuerit magis modo factus.ſed eſt cauſa generatõis p accidẽs.quia per formam generantis q̃ non cõiũgitur ſecuz in paſſo.ſed potius ẽ i ipſo generante. Tempus etiam eſt magis cauſa corruptõnis q̃ generatõnis .qz eſt cauſa corruptõnis ratõne motus quem eſſentialiter cõſequitur.ꝛ cui per ſe coniungitur.ſed generatõis eſt cauſa per illud qđ accidentaliter ſe habet ad ipſum tempus ſ.per formam generantis. Egidius ad hoc reſpõdendo dicit de motu. quia ꝓpor tõaliter dicendum eſt de tempore.cuz iſta non attribuantur tempori niſi inquãtum cõſequitur motum.quia motus põt dupliciter conſiderari.Uno mõ vt motus.Alio modo vt inſtrumentum forme ab ea directum.Si primo modo ſic motus eſt magis cauſa corruptõis q̃ generatõnis.quia motus vt motus abicit a ſubſtantia ꝛ eſt corruptiuus. Si vero 2° mõ ſic ẽ magis cauſa generatõis q̃ corrupuõis vt prius ratõ facta arguebat. Burleus vero dicit ꝙ poſito ꝙ ſucceſſio in motu eſt ex reſiſtẽtia. ꝛ in generatõne ſiue corruptõe rei non eſt ſucceſſio niſi ex reſiſtẽtia forme que corrũpitur.Unde ſi forma corrũpenda non reſiſteret.ſubito forma alia generaret. Eſt ergo motus de genere paſſionis per ſe cauſa effectiua inſtrumentalis corruptõis. qz talis forma corrũpenda per ſe reſiſtit agẽti ratõne cuius puenit ſucceſſio in illo motu. Nec poſſet forma illa corrumpi ſine tali motu ſucceſſiuo. Eſt aũt cauſa generatõis per accidens.quia accidit forme generanꝺ ꝙ generetur p motum ſucceſſiuum.cũ hoc non ſit niſi ꝓpter reſiſtentiam forme que corrũpitur.Unde nõ eſt cauſa forme generãde niſi pro quãto remouet formam corrumpendã ei cõtinuam. De tempore autẽ dicit ſupius ꝙ eſt cauſa per accidens generatõis.quia nõ neceſſaria ſiue ineuitabilis.etiam eſt cã quia mora ꝛ cõtinuatõ applicatõis agentis cõtrarii ad paſſuz. Sed corruptõnis dicit cã p ſe.quia neceſſaria ꝛ ineuitabilis.loquẽdo de corruptibili ꝓpinquo.licet tamen vtriuſq; ſit cã p accidens vt opponitur ei qđ eſt p ſe.Contra que dicta aliqualiter ſupius argutum fuit. Alii vero moderniores volẽtes in hac materia clarius loqui reſpõdent premittendo p° ꝙ per ſe ꝛ per accidens ſumũtur multipliciter. Uno mõ ſumitur p ſe vt opponitur ei quod nõ eſt primo.Alio mõ vt opponit ei qđ nõ eſt per accidens. Tertõ mõ vt opponit ei qđ eſt cõtingens.Similiter p accidens vno mõ ſumit vt opponitur primo. 2° mõ vt opponit p ſe.3° mõ vt oppõitur neceſſario. Dicũt ergo reſpondendo ad dubium de motu ꝙ motus eſt p ſe cauſa generatõis ꝛ corruptõis.capiendo p ſe vt opponitur ad p accidens ꝛ ad cõtingens.ꝛ loquẽdo tam de generabili q̃ de corruptibi ꝓpinquo principalius eſt tamẽ cã generationis.cum magis intendatur vt arguit ratio ſupius adducta. Sed tamẽ Alz dicit ꝙ motus eſt p ſe cã corruptõis.ꝛ p accideſ generatõis capiendo p ſe ꝓ primo.ꝛ p accidens ꝓ nõ primo.quoniam priuſ eſt cauſa corruptõis.ꝛ poſterius generatõiſ. Nã motus facit diſtare ꝛ prius facit nõ eẽ ſub tõ aquo q̃ eſſe ſub tõ ad quem. Dicũt igit ꝙ motus eſt p ſe cã corruptõuis.i. primo. ꝛ p accideus generatõis.i.nõ primo. cum quo tamen ſtat ꝙ vtriuſq; eſt cã p ſe ꝓut p ſe oppõit ei qđ eſt per accidens.ꝛ ei qđ eſt cõtingens. Et ex hoc vlterius reſpõdet ad illud qđ tãgebat de tempore.dicendo ſm intentõem cõmẽtatoris ꝙ tempus eſt p accidens cauſa generatõis ꝛ corruptiõis tanq̃ mora ꝛc.vt per accidens opponitur

ad p se. Quia tamen hec sibi attribuũtur ratõne motus quez cõsequitur. ꝛ cui illa p se cõpetũt dignius est vt illud tempori magis attribuat qđ attribnitur motui p se ꝛ primo. q̃ illud qđ sibi attribuitur per se ꝛ non primo siue p accidens. sed motus ponitur cã corruptõis p se. ꝛ generatõnis per accidens vt dictuz est. ergo tempus magis est cã corruptõnis q̃ generatõnis. Dicetur ergo cã corruptiõis p se. i. prio. ꝛ generationis p accidens. i. non primo. quanuis vtriusq; sit cã p accidens vt p accidẽs opponitur ad per se ꝛc.

ignum autem.

cõsideratone vtz cum non sit anima ꝛc. Hic mouet Az dubitatõem vtz tempus dependeat ab anima. sic q̃ nõ sit possibile esse tempus nisi sit anima. aut nõ immo possibile sit esse tempus ꝛ si non sit anima. Ad quam respondendo dicit commentator comento izi°. Manifestum est q̃ si anima nõ fuerit non erit numerus. et cum numerus nõ fuerit nõ erit tempus. ꝛ quia esse numeri in anima nõ est omnibus modis esse. quoniam si ita esset. esset fictuz ꝛ falsuz. vt chymera ꝛ hycoceruus. sed esse eius extra mentem est in potentia ꝓpter subiectuz ꝓprium. ꝛ esse eius in anima est in actu. s. quãdo aia egerit illam actõnem in subiecto preparato ad recipiendum illaz que dicitur numerus. Et paulo post subdit. Et cũ nõ fuerit anima nõ erit tempus. nisi aliquis dicat q̃ erit. ꝛ si anima ñ fuerit ex illo. qđ cuz fuerit in actu tempus erit in potentia. ꝛ hec est suum subiectum ꝓprium. s. motus aut motum. Et vlterius subdit. Et motus erit ꝛ si anima nõ erit. ꝛ fm q̃ prius ꝛ posterius sunt in eo numerata in potentia. ẽ tempus in potentia. ꝛ fm q̃ sunt numerata in actu est tempus in actu. Tempus igit in actu nõ erit nisi anima sit. in potentia vero erit lz anima nõ sit ꝛc. Vult igit cõmentator q̃ impossibile est q̃ sit tẽpus in actu nisi sit anima. Sed tamen possibile est tempus ẽ potentia esse ꝛ si anima nõ sit. Nam tempus in actu importat idem q̃ ista oratio duratõ successiua p quam aia numerat motum. In quo signato duratõ successiua est materiale. et dicit tempus in potentia. ꝛ numeratõ anime p quam tempus est in actu est eius formale. Constat autez q̃ numeratõ anime que est actõ in eo manẽs nõ est nisi sit anima. sed duratõ motus successiua bene põt esse absq; aia sicut ꝛ motus. Ex quo sequitur fm cõmẽtatorẽ q̃ tempus in potentia est totaliter extra animam. sz tempus in actu quantum ad suum materiale est extra animam. sed quantũ ad suũ formale est in anima. Albertus aũt c°. xvi°. huius tractatus dicit hãc Auerroys expositõem impfectaz esse. Cuius ratõ est inquit ipse. quoniam anima nunq̃ numerat aliquid nisi sit in ipsa principium numeri qđ accipitur a rebus ipsis. res autem illa nõ est materia numerabilis. qđ patet ex eo q̃ aia qñ nũerat vno denario numero. canes ꝛ boues. sũt canes ꝛ boues numerata. ꝛ aliquid qđ ẽ numeri spẽs põit anima circa canes ꝛ boues. qđ non est anima. Ergo ad numerare tria exiguntur. s. materia numerata. ꝛ numerus formalis. ꝛ anima efficienter ꝛ nõ formaliter numerãs. ergo si nõ sit anima. ad huc numerus ẽ fz esse formale ꝛ fm materiam numeratam. Ergo quo numeratur est duplex. s. quo numeratur efficienter. ꝛ quo numeratur formaliter. Nõ ergo fm potentiam est numerus non existente anima. sed etiam fm habitualem formam discretõnis rerũ numerataz. Et hoc modo penitus est etiã extra animam tempus. ꝛ cum ad esse rei in se ñ exigatur nisi forma ꝛ materia. non exigit anima ad esse temporis in seipso. sed anima actõne nuãntis põit ꝛ causat tempis ꝛ prehensiõem. ꝛ quo ad hunc actum non est tempus extra animã. Et sic vult Albertus alamanus de sueria ꝛ quoddã castello nomine lonrigen circa vlmam oriũdus cõtra Aureroim tempus habere esse formale actu absq; anima ꝛc.

Finis quarti libri phisicorum.

ranſmutatur autem tranſ

mutans omne. aliud qđē. eſt enī quodammō mediū vltima ⁊c. Sup hac lr̄a oritur dubitatō. Utrū forma media inter extrema contraria ſit cōpoſita ex cōtrariis extremis ſub gradibus tamē remiſſis. Et videtur q̄ ſic p cōmētatorem cōmēto 6°. ⁊ alibi pluriēſ. Sed quia inferius hec materia diſcuciēt. ideo pro nūc ſupſedeatur. ⁊ vſq; ad locum illum eius declaratō relinquatur ⁊c.

uod autem om

nis mutatō. Aduertenduz q̄ dicit Burleus q̄ lz motus qui eſt a ſubiecto in ſubiectum ſit etiā a non ſubiecto in ſubiectum vel a ſubiecto in nō ſubiectuz. ſicut generatō aut corruptō. tamē he ſpēs mutatōnis diſtinguntur penes ſuos termios primos. quoniaz generatō eſt p ſe ⁊ primo a nō ſubiecto in ſubiectum. ⁊ corruptō eſt p ſe ⁊ primo a ſubiecto i non ſubiectū. ſed motus eſt p ſe ⁊ primo a ſubiecto in ſubiectum. Si aūt generatō ⁊ corruptō ſit de ſubiecto in ſubiectum hoc eſt p accidens et non primo. Et ſimiliter ſi motus fuerit ō non ſubiecto in ſubiectuz vel ecōuerſo hoc non erit primo ſed ſecūdario. Cōtra tamen iſtud videtur eſſe cōmētator primo phyſicorum cōmento 44°. vbi vult. q̄ omnis tranſmutatō eſt p ſe ⁊ primo de cōtradic° in cōtradictorium ſiue de priuatōne in habitum. aut ecōtra. cum forma ⁊ priuatō ſint cuiuſlibet tranſmutatōnis prima principia. ⁊ hoc eſt vnum tātum. eſt autem per ſe ⁊ non primo de cōtrario in contrarium. ⁊ hec poſſunt eſſe plura. ſunt tamen finita de per accidens vero īfinitis poteſt terminari. vnde calefactō eſt per ſe ⁊ prio a non calido includēte tamen priuatōnez calidi in calidum. per ſe aūt ⁊ non primo eſt a frigido in calidum ſed per accidēs poteſt eſſe a muſico aut vulci ⁊c. ad albuz ſeu currēs. Et tenendo iſtud dicit vlterius hanc eſſe dr̄iam inter motum ꝓprie dictū ⁊ generatōem ⁊ corruptōnem. quoniam lz omnis trāſmutatō per ſe ſit ⁊ primo de nō ſubiecto in ſubiectum vel ecōuerſo. capiendo primum pro priori ⁊ cōiori vt dict cō mentator loco allegato. tamen generatō ⁊ corruptō ſunt per ſe ⁊ primo de non ſubiecto in ſubiectum vel ecōtra. capiendo primum pro īmediato. motus aūt ꝓprie dictus eodem modo capiendo primum eſt p ſe ⁊ primo de ſubiecto in ſubiectum ſiue de cōtrario in cōtrarium. ⁊ ſic diſtinguūt ſpēs mutatōnis penes ſuos terminos primos. i. īmediatos. quia termini īmediati generatōnis ⁊ corruptōis ſūt forma ⁊ priuatō. ſed termini īmediati motus ſūt duo cōtraria poſitiua. quāuis cuiuſlibet tranſmutacōnis termini priores ⁊ cōiores ſint forma ⁊ priuatō. Et hoc intendit Auz hic Naz oppoſitō cōtraria preſuppōit oppoſitōem priuatiuā tanq̄ ea priorez ⁊ cōiorē. vt primo huius fuit oſtenſum. Et conſequenter dici poſſet ſi placeret q̄ Auz in diſtinctōne harum trium ſpērum mutatōis capiendo large mutatōem vt dicit de motu tam ſucceſſiuo q̄ de mutatōne ſubita. p generatōem intelligit ſolum generatōem ſubſtantie. ⁊ ſimiliter per corruptōnem ſolum intelligit corruptōem ſubſtantie. Et cum poſtea diuidit generatiōem ⁊ corruptōez in talē ſimpliciter ⁊ ſm quid. non diuidit membra prioris diſtinctōnis vt opinat Burleus. ſed illud facit vt tollat equocatōem. Ex quo vlterius patet q̄ tenere poſſimus generatōem aut corruptōnez accidentis poſſe eſſe motum ſucceſſiuum. ⁊ non ſubitam mutatōem quenadmodum vult Burleus. Conſiderandum q̄ ſi qs vellet poſſet contra burleuz tenere vt ē communis oppinio q̄ in qualitatibus gradualibus terminus ad quē ipius motus continue ptibiliter acquiritur durante motu. Et tūc reſpōdetur ad argumenta ipſius. Ad primuu de fūme calido trāſmutādo ad frigiditatē cuz arguitur q̄ alicuius rei pmanentis nō daretur primum inſtās ſui eſſe ex quo nō dabitur primū inſtās frigiditatis inducēde in illo calido. Reſpōdet

q̄ licet non detur primum instans frigiditatis inducēde in illo calido. tamen cuiuslibet frigiditatis inducende in ipso dabitur primum. ⁊ hoc sufficit p̄ auctoritate Aristotilis allegata. sicut ſm eum cuiuslibet hōis preteriti dabitur primum. sed nō dabitur primum hōinis preteriti. Ad ſm cum dicitur q̄ tūc cōtraria essēt simul ad quate in eodem. cōceditnr de cōtrariis in potentia. cuiusmodi sunt caliditas ⁊ frigiditas sub gradibus qui simul sumpti non trāseūt gradum sūmum. quāuis hoc esset impossibile de caliditate ⁊ frigiditate sub gradibus qui simul sumpti trāsirent gradum sūmum. quia tales sūt actu cōtrarie. vnde caliditas vt sex secum cōpatitur frigiditatez vt duo. posito q̄ gradus vt octo sit gradus sūmus. sed non cōpatitur secuz frigiditatez vt quattuor. hoc aūt habet alibi diffusius inquiri. Ad tertiū cū argui tur q̄ inter cōtraria esset subita mutatō ⁊ non motus. Respōdetur q̄ lz sūme calidū dato q̄ non incipiat alterari ad frigiditatem. immediate post hoc habebit de frigiditate. tamē quacūq; frigiditate data q̄m habebit eam non immediate post hoc habit. immo per tempus trāsmutabitur vt caz recipiat. nec dabitur prima frigiditas quam acquiret. sicut nec dabitur primū instans futurum. ⁊ hoc sufficit q̄ inter caliditatem ⁊ frigiditatem sit motus. Ad q̄rtum q̄ sit de vbi. cōceditur q̄ vbi non acquritur partibiliter aut deperditur. sed subito. cū non sit forma gradualis. vnde in quolibet instanti in quo mobile mouetur motu recto habz aliud vbi totaliter. nec manz in eodem vbi totaliter vel partialiter nisi per instans. sufficit tamen ad hoc q̄ inter vbi diuersa sit motus. q̄ mobile successiue ⁊ absq; interruptōne prius acquirat vnuz vbi. ⁊ postea aliud donec perueniat ad vltimum vbi in quo cum fuerit terminabitur motus ⁊c.

i igitur predica

mēta. capiendo motū ꝓprie vt distinguitur. cōtra subitam mutatōem que ē generatō aut corruptō sic solum est in tribus p̄dicamentis p se motus. vt dicit Az hic. vz quātitate. qualitate. ⁊ vbi. Unde ad motum ꝓprie dictum requiruntur q̄ttuor cōditōnes. Prima est q̄ per ipsum fiat variatō in responsiōe ad quesitum istius p̄nti in quo fit motus. vt verbi gr̄a si fiat motus alicuius ſm qualitatem. ⁊ prius fuerit verum dicere de illo quod est albū q̄ō postea verum sit dicere interroganti quale est illud q̄ō ipsum est nigrum aut aliud tale. Et in hac cōditōne cōuenit motus ꝓprie dictus cum mutatōne ꝓ se. ⁊ cum mutatōne per accidens. vnde in substantia reperitur mutatio per se. in omnibus autem aliis predicamentis inuenitur mutatio solum per accidens. Et ꝓpterea. Az i tertio huius capiendo motum cōmuniter ut se extendit etiam ad subitam mutatōuem. dixit in quattuor predicamentis ee motum per se scilicz substātia. q̄tutate. qualitate et ubi. et semper loquitur de motu ꝓ forma diminuta secundum Coment. 2ª conditō est q̄ ille motus sit principalit ad rem illius predicamenti in quo dicit esse. et nō alterius ut augmentatō dicitur principaliter ee ad quantitatē. de per accidens uero ad qualitatem. ideo in quantitate est motꝰ perse et in relatōne est motus aut mutatō solum per accidens. Et in hac conditione conuenit motus ꝓprie dictus cum mutatōne per se. et differt a mutatōne per accidēs

3ª conditio est q̄ talis motus sit primo iter formas positiuas modo superius declarato. Quarta conditō ē q̄ sit ad rez partibiliter et successiue acquisibilem saltem denominatiue. Et in his duabus ultimis conditionibus dr̄ motus ꝓprie dictus et successiuus a subita mutatōne. siue sit mutatō per se siue per accidens. Ex quibus patet q̄ cum Az i precedēti capitulo diuidit mutatōnem in tres species scilicet motum generatōnem et corruptionem. capit mutationem generalit ut conuertitur cum motu cōmuniter sumpto. et motu ꝓprie ꝓ motu successiuo mensurato tempore. Generatōnem vo et corruptōnem ꝓ subitis mutatōnibus mensuratis instanti. Op

pinatur Burleus ꝙ cum dicit cõmẽtator ꝙ quia potentia ⁊ actus sunt in eodez genere.⁊ motus est medium inter potentiam ⁊ actuz. ꝙ a fortõri motus erit õ genere actꝰ ad quem.ꝙ cõmentator loquat̃ de potentia receptiua motus.⁊ non de potentia respectiua.⁊ ꝙ per potẽtiã recepti unam intelligit non mãm primaz absolute.sed subiectum formale pfectibile p motum.ſ.subiectum vt includit respectũ ad motum.sicut calefactibile in calefactõne. Et vlterius dicit ꝙ motus est medium inter materiaz ⁊ formam.non pficiendo.qz accidentia pficiunt materiã mediante forma.sed in disponendo.quia accidentia disponunt materiam pro receptõne forme. Cõtra hec dicta arguũt aliqui dicẽdo ea vera nõ esse.primo quia calefactibile mobile ꝛc.non sunt in genẽ actus .quia actꝰ est in genere qualitatis. aut alterius predicamenti absoluti.⁊ calefactibile alterabile ꝛc.sunt in genere relatõis . Itez iplicat cõtradictõnem ꝙ accidẽtia sint medium ĩ disponendo ⁊ nonĩ pficiendo,quia qõlibz qõ disponit pficit.vnde concedendum viõ tur ꝙ inter potentiam ⁊ actum est aligꝰ medium .vt inter materiam ⁊ formam . qõ quidem medium non est eiusdem ratõnis cum actu siue potentia.⁊ ꝙ tale disponit materiam ad actum ⁊ etiam pficit. lz non complete.quia inter materiam et formam non est medium eiusdem ratõnis. Nec per potentiam ad actũ intellexit ista cõmentator.vt post patefiet. Item non est verum ꝙ alteratrõ que est medium inter materiam ⁊ formam substantialem sit reductiue in genere actus.quia alteratõ est reductiue in genere termini sui ad quem ꝓpꝛii.qui est qualitas. Dicunt ergo ꝙ cõmentator p potentiã intelligit teminũ a quo.siue sit naturalis potentia que facit ad illum motum vt albedo remissa ad albefactõnem.siue sit inaturalis potentia q̃ motui resistit vt nigredo.⁊ per actum itelligit terminum ad quem motus cuiuscũq; generis sit.Et notum est ꝙ quelibz talis potentia est in genere actus. et ꝙ hoc sit verum patet: quoniaz ipfectum dicitur potẽtia respectu ipfecti.⁊ illuõ sub quo mobile non quiescit respectu illius ad qõ mouetur. Insuper dicũt isti ꝙ nõ sunt vera q̃ dicit Burleus ad declarandum quare ad qñ habitum ⁊ situm non est per se motus. de quibus aristoteles in lĩra nihil dicit Ponit enim burleus ꝙ ad qñ non est per se motus.ex eo ꝙ cõsequitur tempus ⁊ motum.sicut actõ ⁊ passio.ideo sicut ad actõz ⁊ passionẽ non est per se motus. sic nec ad qñ. Sed hãc cãm dicũt non esse veram. quoniam multa cõsecũtur motum ad que tamen est per se motus.vt calor frigus ꝛc. Similiter dicũt non esse verum ꝙ hitus dicat respectũ.cũ sit predicamẽtum a relatõne distinctum .quãuis cõnotet adiacentiam ad rem cui adiacet. Et pariter dicunt de situ ꝙ nõ dicit relatõnem.sed distantiam aut ꝓpinquitatem partium. Uolunt ergo ꝙ ad hec non sit per se motus. quia possunt alicui aduẽire sine mutatõne facta in eo .sicut Aristotiles dicit de relatione. dicens per illud etiam de istis simile debere intelligi.

Post hoc aũt dicamus ꝛc.que in hoc capitulo dicuntur satis patent ꝛc.

nus autem motus

aut determinatũ ꝛc. Hic dubitatur vtrum omnes illi motus differant spẽ qui fiunt per media dꝛia spẽ. Et arguitur ꝙ non.quia si tũc sequeretur ꝙ alique due dealbatõnes differrẽt spẽ. vt dato ꝙ vna fieret per rubeum tanꝙ per medium.reliqua vero per palidum. cõsequẽs aũt est falsum ⁊ cõtra Aꝛ ⁊ cõmentatorez qui velle videntur ꝙ omnes dealbatõnes sunt eiusdem spẽi spãlissime. In oppositum est hic Aꝛ in solutõne cuiusdam dubitatõis per eum mote sic dicens.Aut determinatum est id in qno est.i.medium p quod est motus si alterum est spẽ. quoniaz alter motus est.ſ.spẽ.Et cõmẽtator cõmẽto 35° vbi dicit ꝙ illud in quo non est motus cũ fuerit aliud in spẽ motus erit aliud in spẽ. Pro questõe intelligendũ primo

triplex est motus in genere vt patuit ex Aristotile. s. ad quātitatez ad qualitatem ad vbi. quāuis Auicena ponat ad sitū motum esse per se. cui obuiāt cōmētator ⁊ albertus. ⁊ vtriusq; partis ratōnes uide ab Alberto ca°. 7°. tractatus primi huius quinti fm eum. Causa vero quare i his tribus predicamentis est motus per se secundum cōmētatorem est. quia in illis inueniuntur cōtraria ⁊ media. Unde in motu ad quātitatem medium dicitur esse quantitas media inter quātitatem maiorem ⁊ quātitatem que tiat motum. In motu autem ad qualitatem medium est qualitas quam prius acquirit alterabile q̄ perueniat ad terminum totius alteratōis. ⁊ hoc est duplex. quoddā differēs spē ab vtroq; extremorum alteratōnis. et quoddā ab altero extremoz alteratiōis differens solum fm magis ⁊ minus. Exēpluz primi vt rubedo vel palledo. Exemplum secūdi vt albedo remissa in alteratōne que fit de nigredine ad albedinem intensam. In motu vero ad vbi medium nr̄o ꝓpōsito defuiens dicitur esse linea recta vel curua quā mobile pertransit dum de vno vbi transit ad aliud vbi. lz etiam vbi per qd̄ transit dicatur esse medium inter ubi ⁊ extrema terminantia motum. Intelligēduz 2° q; medium in motu alteratōnis est duplex. vz essentialiter ordinatum in terminū ad quem ipsius motus. ⁊ accidentaliter ordinatum. Medium essentialiter ordinatum est forma diminuta que necessario requiritur ante terminum motus eiusdem spēi cum eo. vt est albedo vt q̄tuor in albefactōne que est a sūma nigredine seu albedine vt duo° ad sūmam nigr̄dinem seu albedinem vt sex. quoniam nō pōt sūme nigrum fieri sūme album quin transeat per albedines medias. Uel etiaz dici pōt q; tale medium est tota latitudo qualitatis que successiue acquiritur a non gradu. seu ab illo gradu a quo incipit motus usq; ad gradum ad quem terminatur motus. Medium vero accidentaliter ordinatum est forma que ante terminum motus acquiritur de per accidens. ita q; pōt per motum non acquiri. acquirendo tamen terminuz motus. vt est palledo aut rubedo in albefactōne. naz accidit illi qd̄ fit album q; prius efficiatur pallidum aut rubeum. cum possit non fieri pallidū aut rubeum. dato tamen q; efficiatur album. Quibus premissis respondetur ad dubitatōnem dicēdo cum aristotile q; ad hoc q; aliqui duo motus sint eiusdem spēi speri alissime requirūtur duo. quorū primum ē q; sint ad terminos ad quos eiusdem spēi spālissime. Secundum est q; media essentialiter ordinata in termīos ad quos illorum motuum sint eiusdem spēi spālissime. de mediis autem accidentaliter ordinatis hoc non oportet. Ex quo vlterius sequitur q; omnes motus qui fiūt per media essentialiter ordinata dr̄ia spē. differūt spē. cum quo stat q; facti per media accidentaliter ordinata dr̄iā spē sint eiusdem spēi. ⁊ tunc respondetur ad argumentum factum in principio questōnis negando q; sequatur q; due albatōnes dr̄ant spetie. quoniaz lz media per que fiunt. s. palledo rubedo dr̄ant spē. ipsa tamen nō sunt media essentialiter ordinata. sed solum accidentaliter. quare non arguūt illas albatōnes differre spē vt patet ex dictis.

Et quia cōiter tenetur q; cum ab aliquo subiecto expellitur aliquis gradus qualitatis habentis cōtrarium. p tunc in eodem subiecto tantus gradus qualitatis inducitur illi cōtrario. Ideo respōdetur argumētis Burlei in hac parte oppositum asserentis. Ad primum cum dicit q; sequeret q; omnis alteratō esset inter formas eiusdem spēi. hoc negatur. quoniaz lz alteratō que est a nigredine vt sex ad albedinem sūmam sit huiusmodi. cum etiam sit ab albedine vt duo. alteratō tamen que est a nigredine sūma ad albedinem sūmam non est talis. nam li inter denotat terminum a quo ⁊ terminum ad quem. mō lz alterabile immediate post hoc habebit aliquam albedinem dato q; nūc incipiat huiusmodi alteratō. nunc tamen non habet aliquā albedinez a qua incipit moueri tāq; a tio a quo. Ad fm cum arguit q; sequeret

q̄ motus ab albo in nigrum per fuſcum pallidum rubeum ꝛc.eſſet vnus motus cō tinuus.cōceditur illud.ꝛ cum arguitur q̄ non.quia cōponeretur ex motibus diuerſa rum ſpērum. quod eſt impoſſibile.ꝛ patz cōſequentia.quia motus ad fuſcedinem eſt defuſcatō.ꝛ motus ad palledinem eſt in palledatō.ꝛ motus ad rubedinem eſt īru befactō.iſti aūt motus dīſnt ſpē Huic po teſt reſponderi dupliciter. Uno mō q̄ par tes illius motus denigratōis ſunt ad fuſce dinem palledinem ꝛc.tāq̄ ad ſuos termi nos de per accidens.ratōne quoꝝ non di ſtinguntur eſſentialiter ſed accidentaliter tantum.ſunt autem ad nigredinem tanq̄ ad ſuum terminum p ſe.iō omnes ſūt eiuſ dem ſpēi eſſentialiter.ꝛ cōſtituunt vnum motum cōtinuum. Alio mō pōt reſpon deri dicendo q̄ ibi ſunt quattuor motuſ to tales.quorum vnus eſt de albedine in ni gredinem .qui gr̄a exempli menſuratur p horam.Alius eſt ab albedine in fuſcedinez ꝛ hic menſuratur per primam quartam eiuſdem hore.nec eſt pars motus prioris motus.Tertius motus eſt de fuſcedine in palledinem.ꝛ menſuraf̄ per ſecundam q̄r tam illius hore.Et quartus eſt de palledie in rubedinem.ꝛ menſuratur per tertiam quartam illius hore.ꝛ ſic cōceditur q̄ illi motus differunt ſpē.ſed ex iſtis nō fit vnū vt patet ex dictis. Ad tertium argumē tum primo pōt reſponderi vt ſupra.q̄ il le de albatōnes non dīſnt ſpē.lz vna fiat p fuſcedinem.ꝛ alia per palledinem tanq̄ per media dīſa ſpē.quia non ſūt media eſ ſentialiter ordinata. Aliter pōt dici q̄ ī vtroq; illorum mobilium ſunt plures mo tus totales.ſ.albefactō ꝛ defuſcatō. in vno albefactō.ꝛ īpalledatō in alio quare. Sz adhuc cōtra illam determinatōnem pōt ī ſtari. quia ipſa data ſequitur q̄ motus au gmentatōnis ꝛ motus diminutōis ſunt eiuſdem ſpēi ſpāliſſime.quia termini ad quos vadūt ꝛ media per que fiūt ſunt eiuſ dem ſpēi ſpāliſſime ut quātitas pedal̄ tri pedalis ꝛc. Ad hoc reſpōdent aliqui cō cedēdo.poſſet tamen illud negari.quoniaz aliter dicendum videtur in his in quibus reperiuntur ꝓprie cōtraria.ſicut ſunt q̄ li tates.ꝛ aliter in illis in quibus non inueni untur ꝓprie cōtraria.vt ſunt quātitateſ. Unde in motu ad qualitatem ad idempti tatem ſpecificam motuum ſufficit idemp tas ſpecifica terminorum ad quos.ꝛ medi orum eſſentialiter ordinatorum vt dictū eſt.Sed in motu ad quātitatem eoḋ mō videtur eſſe dicēdum ſicut de generatōne ꝛ corruptōne.ſunt enī generatō ꝛ corrup tō mutatōnes cōtrarie.quia ſunt de termi nis oppoſitis ad terminos oppoſitos. Naz generatō eſt de non ēē ad ēē.ꝛ corruptō d ēē ad non ēē.quare ſūt diuerſarum ſpē rum.Simili mō eſt augumētatō oppoſi ta diminutōni ꝛ eſt alterius ſpēi. quia au gumentatō eſt motus de priuatōne in ha bitum .vt de priuatōne tante quantitatis ad tantam quātitatem.ꝛ diminutō eſt eō uerſo motus de habitu in priuatōnem.qz de tāta quātitate in eius priuatōnem. vn de qḋ accidit in quātitatibus accideret ēt in qualitatibus .ſi non haberēt ꝓprie con trarium poſitiuum.vt ſi materia quanta nullo modo qualificata. moueretur a non gradu ſeu a priuatōne albedinis ad albe dinem ſūmam.aut ſi haberet ſūmam albe dinem.ꝛ remitteretur vſq; ad non gradū abſq; iductōe alicui ꝫ graduſ nigredis ꝛc.

impliciter aūt

vnus. Inſurgit hic qḋ vtrū ad vnitatem numeralem motus requiraf̄ vnitas numeralis mobil̄ per ſe. Argui tur q̄ non primo de motu gutte deſcēden tis ſuper tabulam aridam qui eſt conti nuus ꝛ vnus numero a principio vſq; ad finem.ꝛ tamen eſt cōtinue aliud ꝛ aliḋ mo bile per ſe. Secūdo quia cadāt deorſuz due gutte que in medio caſus vnianttur. tunc quero de motu totius aggregati an prius fuerit.an non.ſi dicitur q̄ non.tunc ſequitur q̄ illius motus daretur primum inſtans ſui eſſe.qḋ nō eſt cōceſſū. Si dicit tur q̄ ille motus prius fuit cum non fue rit in illo compoſito.ex quo illud compoſi tum nuſq̄ prius fuit.ergo ſequitur q̄ fuit

in alio subiecto.⁊ per cōsequens idem motus numero successiue inueiretur in subiectis per se distinctis numero.qđ est ꝓpositū. Tertō arguitur de motu ꝓgressiuo alicuius qui est vnus numero.quāuis sit successiue in diuersis pedibus.⁊ per cōsequēs in subiectis distinctis numero. Quarto arguitur de motu canis de turri descēdentis ⁊ morientis in medio casus.qui erit cōtinuus ⁊ vnus numero vsq; ad finem.⁊ tamē mobile non erit ōtinue idem. Et hoc confirmatur de virga viridi descēdēte cuius medietas in medio casus excaccetur.motus nāq; totius cōtinue erit idem numero.et tamen non erit idem cōtinue mobile numero. In oppositum est Aristotiles in līa.volens ꝙ ad vnitatē motus simplicit ⁊ ſm subām.i.secūdum numeralem requiratur vnitas numeralis mobilis.⁊ vnitas numeralis termini ad quem.⁊ vnitas numeralis temporis.lz adhuc plura requirātur scz vnitas numeralis termini a quo et vnitas numeralis motoris. vnde per terminum ad quem intelligitur etiaz terminus a quo.⁊ per mobile etiam intelligitur motor.Dicit enim sic.tria enim sūt ſm numerum circa que dicimus motum vnum.s.numero qđ idest mobile ⁊ in quo i.terminus ad quem.⁊ qñ.i.tempus. Et tenēdo hoc respondetur ad argumēta ante oppositū facta. Ad primū dat Burleus duas solutōnes.quarū prīa est ꝙ ibi aliquis motus continuabitur a principio vsq; ad finem.sed ille non erit motus totius gutte.sed alicuius sue partis vsq; ad finem remanentis.istud licet sit verum ipse tamen non euadet difficultatem. quia ſm hāc responsiōem admittit ꝙ cōtinue gutta descēdente ab ea aliquid auferatur sic ꝙ cōtinue sit alia ⁊ alia gutta totalis. Sed cōtra.⁊ pono ꝙ simus in instāti medio temporis mensurantis illuz decensū. ⁊ arguo sic .ibi est aliquis motus totalis qui non est pars alterius motus.aut ergo est in tota illa gutta que nunc est .aut in parte eius vt in subiecto adequato. non est dicēdum ꝙ sit in parte. cum quacūq; data etiam pars alia moueatur.si est in tota gutta que nunc est .tunc quero an ille motus post hoc erit an non.si dicit ꝙ nō tunc sequitur ꝙ illius motus daretur vltimum instans sui esse.qđ est falsum. Si dicatur ꝙ sic.⁊ non in tota illa gutta que nunc est ex quo nūq; postea erit.ergo erit in alia.⁊ per cōsequēs idem motus numero erit successiue ī subiectis adeqtis nūero distīctis.qđ tamen predicta responsio vitare conabitur . Illa ergo rerponsiōe ſiecta detur alia que vult ꝙ ab illa gutta nō cōtinue fiet ptiū ōperditō.sed ꝙ prius vna subito totaliter ōpdit.deinō nihil .⁊ postea iterum alia subito deperdatur. deī de nihil.⁊ sic successiue.quēadmodum accidit in cauatōne lapidis a guttis sup ipso cadentibus.⁊ ſm hoc patet ꝙ sicut erunt ī illo tempore diuersa mobilia totalia sibi inuicem succedentia.sic erūt successiue motus diuersi ad inuicem nō cōtinuati.Et si poneretur ꝙ gleba terre descēderet continue per certuz tempus cui esset applicatus ignis ipsam insequens.⁊ ꝓ tunc ipsam cōtinue corrumpens per partem ante partē in infinitum saltez post primi numeri corruptōnem tūc arguēdo vt supra. Huic respondetur casum non admittendo ⁊ tucām huius assigna. Ad ſm dicūt quidaz ꝙ in primo instāti vniōis illarum duarū guttarum illud compositum non mouet. ⁊ tamen vtraq; eius medietas mouetur . Ex quo argui posset ꝙ ex motibus illaruz guttarum non fit vnus motus .⁊ tamen ex istis guttis fit vnum per se . Posset etiam dici ꝙ illud cōpositum mouetur.ex quo non sequitur ꝙ prius mouebatur. quoniam sufficit ꝙ due eius medietates ipsum cōstituentes prius mouerentur.nec etiam sequitur ꝙ ille motus prius fuerit in alio subiecto.quoniam ille motus totalis nunc primo est.nec incōuenit alicuius motus dari primum instans sui esse.vbi sit motus aggregatus ex motibus prius existentibus et mobilis.cuius partes prius mouebantur ipso mobili non existēte. sed illud bene est impossibille ō motu mobilis cuius nihil prius mouebatur. Ad tertiuz dicit burleus ꝙ motus ꝓgressiuus

non eſt cõtinuus et vnus numero. Sed a lii dicũt q̃ ſic.et q̃ continue manet idem mobile per ſe quod eſt totũ animal.pes ãt non eſt mobile motu progreſſiuo niſi per accidens. Ad quartũ dicit Burleuſ q̃ ſi aliqua forma ſubſtantialis que fuit in cane remaneat i cadauere tũc remanet mobile idez. et motus eſt vnus numero. Si uero nulla forma ſubſtantialis remaneat in cadauere que pꝛefuit in cane.tũc ſicut erunt diuerſa mobilia ſic erũt diuerſi motꝰ numero ad inuicem non cõtinuati vel erunt adinuicem habiti vel ſeſeſi. Sz cõtra hoc vltimum arguitur.ꝛ ſimus in primo inſtãti eſſe cadaueris.ꝛ arguo ſic.ſicut ſe haret pũctus ad duas lineas inter quas mediat immediate.ſic ſe habet mutatum ẽẽ preſens ad motum immediate precedentẽ ꝛ ad motum immediate ſequẽtez. per conuenientem ſimilitudinem.ſed quilibet pũctus ſic ſe habens cõtinuat illas lineas. gꝫ mutatum eſſe preſens cõtinuat illos motꝰ. Ad hoc dici poſſet primo negando minorem.quia due linee poſſunt immediate ſe tangere ꝑm duo vltima puncta ipſarum. vt patet in lineis ſeſeis. Sz ſi minor itelligatur ſolum de lineis cõtinuatis tũc negatur ſimilitudo que inuiꝫ in maiori.quoniam pũctus cõtinuans lineas eſt vtriq̃ illarum intrinſecus.ſed in primo inſtãti eſſe cadaueris non eſt aliquod mutatum ẽẽ intrinſecum ſecũdo motui.ex quo tũc non mouetur cadauer.nec datur primum mutatum eſſe in motu.ſed habet cadauer ſolũ mutatum eſſe intrinſecum primo motui. ꝓpter qꝺ non cõtinuatur ſecunduſ motus cum primo. Ex quo ſequitur q̃ per motum aliquem põt acquiri mutatum eſſe alteri ſubiecto in eo i quo fuit motus. Aliter põt reſpõderi ad quartum argumentũ dicendo q̃ ille motus eſt cõtinuus vſq̃ ad finem ꝛ vnus numero.quia licet non remaneat idem mobile ꝓpinquum vz canis.remanet tamen idem mobile remotuz.ſ.elementum predominãs in mixto ſeu corpꝰ mixtum graue.ꝛ hoc ſufficit. Et per idem patet reſponſio ad cõfirmatõnem .Uel dici põt q̃ motus partis viuentis ipſius virge vſq̃ ad finem cõtinuat ꝛ remanet vnꝰ numero.ſed non partis que exiccabitur.Sz erũt duo motus ſeſei ꝛc.

uoniam autem

cõtinuus ẽ omnis motus.Quia hic vult Ariſtotileſ q̃ omnis motus vnus numero eſt continuus.et q̃ omnis motus cõtinuus eſt vnus numero.quoniam que ꝛ quot requirũtur ad vnitatem numeralem motus requirũtur ad eius cõtinuitatem ꝛ ecõuerſo. Ideo ſpãliꝫ dubitatur an motus augmẽtatõnis ſit motus cõtinuus. Et arguitur q̃ nõ.quia ille motus non eſt cõtinuus qui non eſt vnus numero ꝑ Arꝫ hic.ſed augmẽtatõ non eſt motus vnus numero.ergo ꝛc.probaꝫ minor.quoniam augumenttatõ non videtur eſſe niſi alteratõ nutrimenti.ꝛ cõuerſio eius in ſubſtantiaz corporis aiati.ꝛ ipſius extenſio in maiorẽſ partes q̃ ſint depdite.ſed certum eſt q̃ ex his motibus diſtinctis ſpẽ vel genere non fit vnus motus numero.quare. Confirmatur quia ille non eſt vnus motus numero qui non habet ſubiectum vnum numero.ſed interruptum ꝑ Ariſtotilẽ hic. Sz augmentatõ ꝓprie dcã eſt huiuſmodi. fit enim in partibus poroſis inter quas mediant partes non poroſe que non ꝓprie augmentantur.igitur. Item ad cõtinuitatez motus requiritur temporis vnitas. ꝛ vnitas mobilis.ꝛ vnitas termini ad quẽ vt colligitur hic ab ariſtotile.ſed i augmẽtatõne corporis aiati non eſt vnum tẽpus cõtinuum ipſam menſurans.cum non cõtinue fiat nutrimenti cõuerſio in ſubſtantiam corporis animati que ad augmentatõnem ꝓprie dictam requiritur. ſed aliꝫ de fit ipſius alteratõ.aliter corpus augendum quãtuncũq̃ modico tempore augeretur efficeretur infinitum.quia ꝑ quolibet inſtanꝫ illius temporis acquireret vnum mĩmum ex quibus multitudine infinitꝫ reſultaret corpus infinitum. Ibi etiaz nõ eſt vnitas mobilis.quia ex nutrimẽto ad ueniente cõtinue alia reſultat materia in qua noua introducitur forma.ꝛ ſic totum

viuens variatur tam fm formam q̃ secũ dum materiã. ex resolutõne etiam que fit a calore naturali pars materie abicit cũ parte forme. quare viuens non remanet idem. Illic etiam non reseruatur vnitas termini ad quem. cum alia adueniat quan titas vni poro. ⁊ alia alteri ex quibus nõ fit vnum. 2° principaliter arguitur. si augmentatõ esset motus cõtinuus tunc p aliquod tempus cõtinue esset cõcedẽdũ ali quid vere augeri. Sed arguitur q̃ nõ. Et ponatur q̃ ī aliquo poro corporis aia ti sit facta nutrimenti alteratõ ⁊ ipsius cõuersio in substantiam augendi corpis. sed nondum facta sit partis acquisite ex tensio. sed nũc incipiat fieri. ⁊ tunc quero an illa pars porosa sit aucta vel augeatur ⁊ patet q̃ non. quia non est maior q̃ pri9 cũ acquisitũ adhuc nõ sit mai9 q̃ fuit pri us resolutum. quo stante arguitur tũc sic. hec pars in fine certi temporis erit vere aucta. ⁊ nunc non augetur. nec prius auge batur vt ꝓbatum est. ergo post hoc augebi tur. sed post hoc non fiet in ea nisi mot9 extensiõis seu rarefactõis. vt patet ex ca su. ergo sequitur q̃ vera ⁊ ꝓpria augmen tatõ non est nisi rarefactõ. ⁊ per cõsequẽs ñ differenr essentialiter augmentatõ ꝓpria que solum aĩati attribuitur. ⁊ augmẽtatõ ĩm ꝓpria que competit inaĩatis. cuz vtra q̃ sit per se ad eundem terminum spẽ. vz ad raritatem seu corporis extensiõez ma iorem. differenr ergo solum accidẽtaliter per hoc q̃ augmentatõnem viuentis pre cedit nutrimenti alteratõ. ⁊ ipsius substã tialis cõuersio. non aũt augmentatõem ĩ aĩati. qõ tamẽ pro incõuenienti cõiter re putatur. Tertõ si augmentatõ ⁊c. tunc esset dandum eius primum ⁊ adequatum subiectum. sed arguitur q̃ non. quia aut esset pars porosa preexistens. aut pars ex nutrimento de nouo generata. aut aggre gatum ex vtraqz. non primum. quia sub iecti alicuius motus queilibet pars quan titatiua mouetur. si ergo pars preexistẽs esset primum subiectum augmentatõnis ꝓprie quelibet pars eius quantitatĩa mo ueretur augmentatõne ꝓpria. ⁊ ex cõse quenti ꝓprie augeretur. cum ergo illius infinite sint partes non porose sequeret q̃ pars non porosa ꝓprie augeretur. qõ cõiter non est cõcessum. ⁊ per idem põt ꝓ bari q̃ tale primum subiectum non est ag gregatum ex parte preexistente ⁊ de no no genita. vt patz. ⁊ similiter q̃ non ẽ pe de nouo acquisita. Quarto si augmẽta tõ esset motus cõtinuus. cum non fiat au gmentatõ ꝓpria nisi conuertatur nutri mentum in substantiam augendi corpis ex quo queilibz talis cõuersio mensurat ī stanti. cum sit generatõ substãtialis mime carnis aut mimi ossis per cõmentatorez. ⁊ est dare secũdam cõuersiõz immediate sequentem primam. ⁊ tertiam immedia te sequentem secundam. ⁊ sic vltra. tũc se queretur instans esse immediatum instãs in tempore. qõ est impossibile. ⁊ patet cõ sequẽtia quia si cõtinue per certũ tẽpus ge neratur aliquod mimum carnis aut ossis ex nutrimento. tũc signetur primum mi nimum generatum ⁊ fm ⁊ tertium. ⁊ cuz cuiuslibet illorum sit fca generatõ in in stanti. tunc sequitur q̃ instans mensuans secũdam generatõnem fuit immediatum instanti mensurãti primam. Et similit dicatur de instanti mensurante tertiam generatõnem respectu instantis mensurã tis secundaz. In oppositum est Arz hic vt patuit supra. Pro hac questione pre mittendum primo q̃ augmentatõ capit tripliciter. vz cõiter. improprie. ⁊ ꝓprie. Cõiter dicitur aliquid augeri per plũm iuxtapõnem. sicut cumulus lapidum au geri dicitur per lapidum additõem. ⁊ aq̃ p vnius aque ad aliam iuxtapõnẽ. Im ꝓprie dicitur aliquid augeri qõ maius ef ficitur. non per aduentum alicuius ab ex tra. sed per solam rarefactõem. sicut auge ri dicitur aqua bulliẽs in vase. Proprie augetur qõ efficitur maius ꝓpt cõuersiõ nem nutrimenti interius assumpti ī ei9 substantiam factam ab anima mediante calore naturali. ⁊ sic sola viuẽtia augent. Et tot oppositis modis dici põt aliquid diminui. Cõiter per partis ablationem improprie per cõdemptatõem. ⁊ proprie

ꝓpter reſolutōnem factam in iuuentute ab anima ⁊ calore naturali. vt accidit bōibus in ſenio. In oppoſitum ſolum erit ſm̄o de augmentatōne ꝓpria. quoniā de augmentatōne cōiter dicta non eſt difficultas. ⁊ manifeſtum eſt augmentatōnem im ꝓpriam eſſe motum cōtinuum. Utrū aūt in rarefactōne noua corporeitas acquiratur ei qō rarefit. aut ſolum extenſio maioris quātitatis preexiſtentis. bōa eſt difficultas alibi pertractāda. Nam ſm̄ tenētes dimenſiōes immediate ī materia prima fundari ⁊ ei eſſe coeternas vt voluit cōmētator primo phyſicorum. ⁊ in libello de ſubſtantia orbis. in rarefactōne continue manet eadem corporeitas. ſub maiori tamen extenſione. Sed ſm̄ tenentes quātitatem corpoream immediate fundari ī compoſito dicere poſſumus ꝙ in quolibet inſtanti intrinſece temporis menſurātis rarefactōem noua corporeitas totaliter acquiritur. ⁊ preexiſtens totaliter corrumpitur. quēadmodum etiam ſentit gualterus burleus ī ſuo tractatu de intenſiōe ꝙ in ipſo alterabili dum alteratur cōtinue noua qualitas totaliter acquiritur. ⁊ pr̄exiſtens totaliter corrumpitur. Premittēdum ſecūdo ꝙ ad augmentatōnem ꝓpriā tres requirūtur conditōnes. Prima ꝙ idē qō augetur maneat idem numero a principio augmentatōnis vſq; ad finem. hoc patet. quoniam ad vnitatem numeralem motus requiritur vnitas numeralis mobilis. Secūda ꝙ illius qō augeť quelibet pars augeatur. ⁊ hoc intelligi debet vt vult Az primo de generatōne de partibus ſm̄ formam. ⁊ non ſm̄ materiam. q aūt ſint partes ſm̄ formam ⁊ que ſm̄ materiam diuerſi varia oppinant. Cōiter tamen per partes ſm̄ formam intelligunt partes poroſas in quibus recipitur nutrimentum. ⁊ per partes ſm̄ materiam partes non poroſas. Intelligitur etiam hec ſecūda cōditō corpore naturaliter ſe habente. debite cibato. ⁊ quocūq; impedimento deducto. que ſic intellecta ad expientiam ē manifeſta. dum enim homo augetur partes homogenee augētur ꝓportōabiliť ſm̄ tres dyametros. vz longitudis latitudinis ⁊ ꝓfunditatis. puta caro os neruus ⁊c. Similr ⁊ partes etherogenee vt manus caput pedes ⁊c. Unde imaginari d̄ bemus vt eſt medicoruz ſnia ſingula mēbra p ꝓprias ipſorum virtutes. partes nutrimenti ſibi ꝓportōnales ad ſe trahere. vt magnes dicitur ferruz attrahere. ⁊ mēbrum in quo nutrimentuz cōtinetur ipſū ad alia membra tranſmutare ⁊ diſtribuere ſecundum neceſſitatē per corpis poros ideo in augmentatōne viuentis reducto ī pedimento in quolibet poro fit augmentatō. Tertia cōditio eſt ꝙ augmentatio fiat aduenīente aliquo corpeo. patet in corpeum addītum corpeo non facit ipſuz maius. ⁊ has cōditōes ponit Az primo d̄ generatōne Premittendum tertio ꝙ in hac matia diuerſe inueniuntur poſitōes. Nam Burleus in 3° phyſicorum ponit ꝙ augmentatō ꝓpria ipſius viuentis capiť dupliciter. Uno mō ꝑ cōuerſiōe nutrimēti in ſubſtantiam corpis qō ex eo augetur ⁊ ſic augmentatō eſt ſubita ſubſtātialiſ generoa° ptis viuētis. ratōe cuius augeri dicit. ⁊ ſic eam capiendo augmentatō non ē motus. Alio mō capiť augmentatō ꝑ pria ꝑ extenſione membri ſequente nutrimenti cōuerſiōem. ⁊ taliter ſumendo augmentatōnem ipſa eſt per aliquod tempus motus cōtinuus. quāuis non oporteat ipſam cōtinuarí per totum tmpus qō ē tempus augmenti ipſius alati. ſed ītercipiť alīs quietibus intermediis. ⁊ ꝓpter hoc dicit cōmentator ibidem ꝙ motus augmentatōnis cōponitur ex pluribus motibus et pluribus quietibus. Johāues aūt de ia dono in queſtōne magna quam fecit de augmentatōne oppinatur ꝙ poſtq̄ nutrimētum receptum fuerit in poro cordis alati cedente corpe ſubtilí prius ipſum replente ⁊ alteratum ⁊ ſubſtantialiter trāſmutatum ꝙ pe genita per virtutem vegetatiuā eius agit in ptem ſibi cōtinuam preexiſtētem ipſam extendendo. ⁊ ecōtra pars preexiſtens p eius virtutez vegetatiaz agit ī ptem genitam ipſam extendēdo ad maiores dimenſiones quā habuit pars ī ſoluta.

quare totum redditur maius p talem con
tinuam extensiõem . Et põ hec est declara
tõ secũdi membri põnis Burlei. Plur
rimi alii modi inueniuntur dicendi qui ta
men omnes in alterum duorũ coincidunt.
vz q augmentatõ viuentis.aut est substã
tialis adgenera° ptis ex quacũq preexistẽ
te remanente totum redit maius q̃ prius
aut q est extensio sequens nutrimenti cõ
uersiõem .quãuis esset aliqualis dria inẽ
tenentes quãcũq generatõem substantia
lem siue totalem siue ptialem fieri p par
tem ante partem in infinitum vt plures
voluerunt.ꝛ tenẽtes ipsaz fieri ꝛz mima.
vt dicerunt sequaces Auerroys. Qõ ta
men nulla harum põnum sit sufficiens ar
guitur.Et primo cõtra primam ostendit
q augmentatõ ppria non est nutrimenti
couersio in subbantiam illius qõ augetur
subito scã.qa tunc augmentatõ ppria nõ
esset verus motus.cõtra aristotilem hic.
Nec vz si dicatur q Az loquitur de aug
mentatõe impropria.quia illa non est per
se ad quantitatem.cum per eam non acq
ratur quantitas noua vt vult Aueroys.ꝛz
est per se ad raritatem seu maioritatem
quantitatis.Et Az dicit q augmentatio
de qua loquitur est per se ad quãtitatem.
Secũdo contra secundam arguitur q au
gmentatõ ppria non sit extensio partis
viuentis.quia tũc non differrz spẽ ab aug
mẽtatiõe ipropria vt supra arguebatur.
cõseqns ẽ falsũ ꝛ cõtra Az p°.õ generati
one. Item arguit spãliter cõtra fundamẽ
tum Johanis de iandono argumẽto suo.
qõ saluo iudicio meliori cõtra ipsum ꝓce
dit.dicit enim q pars niuẽtis antiqua ex
tendit partem nouam ex nutrimento acq
sitam per virtutem eius vegetatiuam et
ecõtra.ꝛ talis est ppria augmentatõ.
Cõtra hec obicit.quoniam tũc viuens pos
set ꝓprie augeri absq nutrimenti aduen
tu.cõsequẽs est falsum ꝛ cõtra Az vt patz
ex dictis .ꝛ ꝓbat cõsequẽtiam.quia ante
aduentum cibi vna pars niuentis per suã
virtutem vegetatiuam põt aliam exten
dere .ꝛ ex cõsequenti totum augeri. sicut
post nutrimenti cõuersionem. Respondet
negando q ante cibi aduentum vna pars
niuentis possit aliam extendere. ꝓptera
quia est debilis.ꝛ post nutrimenti cõuersi
onem vigorata ꝛ fortificata bene poterit
aduenientem partem extendere. Sed
q ista responsio non sit efficax. euidenter
sic declaratur. Nam virtus vegetatiua q̃
est in parte membri hominis naturaliter
robusti ante cibi assumptõem adhuc ẽ for
tior q̃ sit illa que est in parte membri
hõinis naturaliter debil ex cibo conforta
ti .sed hec virtus hominis debil p ipsum
põt augumentum seu extensiõem facere.
ergo a fortiori ꝛ illius hominis fortis. et
per cõsequens adhuc stat incõueniens ad
ductum.vz q nullo adueniente corporeo
ab extra fiet in aiato ꝓpria augmentatõ.
Sequitur igitur tertia põ veritati cõfir
mior.que quibusdam cõclusionibus decla
ratur.Quarum prima est ista. Augmẽ
tatõ ppria est successiua nutrimenti con
uersio in maiores partes corporis aiati
q̃ sint deperdite.facta ab anima ꝛ calore
naturali.vt ipsum aiatum debitam attin
gat quãtitatem.hec cõclusio arguitur sic.
Augmentatõ ppria vel est subita conuer
sio nutrimenti in partes corporis qõ au
getur.vel est extensio sequens talem con
uersiõez.vel ẽ successiua trãsmutatõ nutri
menti in maiores partes ꝛc. Non primũ
quia tunc augmentatõ propria non esset
verus motus.cõtra Az hic. Nec ꝛm.quia
tunc non differret essentialiter ab aug
mentatõne inaiatorum.qõ ẽ falsum. ergo
relinquitur tertiuz ex sufficienti diuisiõe.
Dicitur aũt notanter in maiores partes
ꝛc.quia nisi partes de nouo acquisite essẽt
maiores prius resolutis non fieret ꝓprie
augmentatõ.ꝛ per hoc differt formaliter
a nutritõne.per illud aũt q dicitur facta
ab anima ꝛ calore naturali explicant cius
cause efficientes principales ꝛ instrumen
tales.Nutrimentum võ est eius materia
transiens. ꝛ finis est animatum per ipsaz
debitam quãtitatem attingere. Oz cõ
tra.restauratuz ex nutrimento nũq̃ ẽ ma
ius prius resoluto.igitur ꝛc.,ꝓbatur assũp
tum .quia illud qõ restauratur ex nutri

mento cõtinetur in poro causato ex reso
lutõne precedente.ꝛ certũ est ꝙ tal porus
non continet amplius ꝙ prius. Item
ſm aueroym ſexto huius. In omni motu
est dare primum generatum. ergo in re
ſtauratõne carnis aut ossis dat mĩma ca
ro que ſubito ꝛ totaliter ꝓ generatur. ꝛ mi
nimum os. ꝛ sic de aliis. quare sequitur ꝙ
talis partialis generatõ que fit in eo quod
augetur non fit ſucceſſiue. Ad hec duo
ĩspõdeo ꝙ licet in principio generatõ vꝫ
corruptõ partialis fiant ꝑz mĩma que for
te miora sunt ꝙ in generatõne ꝛ corrup
tõne totali in eadem spẽ. tamen continue
post principium fit generatõ aut corrup
tõ per partem ante partem ĩ infinituz et
ſucceſſiue. vt alteratõ. ꝛ huic ſucceſſiue ge
neratõni cõiungitur partis poroſe. ac ei ꝙ
que de nouo acquiritur extensio ꝛ dilata
tõ. quare totum redditur maius ꝙ fuerit
prius. Imaginemur ergo ꝙ in. a. parte
non poroſa agat calor aliquam eius partẽ
ſubtiliãdo ꝛ reſoluendo ac ipſam porificã
do. tunc dico ꝙ primo corrũpet in. a. vnuz
mĩmum ſubito. deinde duo vle tria ſucceſ
ſiue. ꝛ postea ex nutrimento illi poro ad
ueniente vnum minimum ſubito reſtaura
bitur. deinde ſucceſſiue procedet generatõ
ex nutrimento vna cum extenſioe partis
que generatur. ꝛ preexistentis donec tran
ſeat quãtitatem prius reſoluti. ꝛ cum illõ
qõ reapponit incipit trãſire quantitatem
prius reſoluti tunc incipit ꝓpria augmen
tatõ que in parte illa per certum tempus
cõtinuatur. Ex quibus ſequitur primo
augmentatõnem ꝓpriam fieri ſm partes
poroſas. non aũt ſm partes non poroſas.
Sequitur ſecundo ꝙ vbi causaret porus
ex reſolutõne vnius mĩmi tantum qui re
pleretur ex generatõne alterius mĩmi ex
nutrimento. ꝙ illa pars non ꝓprie auge
retur. quãuis forte improprie efficeretur
maior. ꝓpter extenſiõnem ſequentem illã
ſubitam mĩmi generatõnez. Sequitur
tertõ ꝙ ſubiectum primum augmentatõ
nis ꝓprie nou est totum viuens. patet q2
non augetur ꝓprie ſm quãlibet eius par
tem. Sequitur quarto ꝙ ꝓpria augmẽ
tatõ est motus ad ſubãm. patet quia ꝑ ta
lem nutrimenti cõuerſiõem acquiritur in
materia nutrimenti noua forma ſubſtan
tialis. aut ſaltem preexiſtens forma in ea
dem de nouo introducitur. Sequitur
quinto ꝙ augmentatõ ꝓpria est motus ad
quantitatem. patet. quia per ipſam corpus
animatum acquirit quãtitatem illi que pre
fuit in nutrimento. ꝛ plura alia inferri poſ
ſunt ex his que omnia ſubtiliter ſpeculan
ti patere poſſunt. Secũda cõcluſio. licz
augmentatõ ꝓprie dicã sit motus ad ſub
ſtantiam ꝛ ad quantitatem. immediatius
tamen est motus ad ſubſtantiam. ꝛ princi
palius ad quãtitatem inquãtum augmen
tatõ. Ista cõcluſio ꝑ prima parte patz ex
dictis. ꝛ ꝑ secũda arguitur. Et primo ꝙ ĩ
mediatius sit ad ſubſtantiaz. quia imme
diatius est ad formam que de nouo ꝓduci
tur tanꝙ eius terminus immediatus. ſed
huiõi est forma ſubſtãtialis in materia nu
trimenti de nouo ꝓducta. quare ꝛc. Et
ꝙ principalius sit ad quãtitatem inquan
tum augmentatõ est ꝓbatur. quia princi
palius est ad terminum expreſſum in par
te ſue diffinitõis que ponitur ꝑ eius dõria.
ꝙ que ponitur ꝑ genere. cuz in genere cũ
alio cõueniat. ꝛ in dõria a quolibet alio dif
ferat. ſed in parte que ſe habet vt genus ĩ
cluditur forma ſubſtantialis. cum dicitur
ſucceſſiua cõuerſio nutrimenti. in parte
aũt que ſe habet vt dõria includitur quan
titas. cum dicitur in maiores partes ꝛc. iõ
tota cõcluſio redditur vera. Et dicitur in
quantum augmentatõ. quia inquantũ ſub
ſtantialis generatõ principalius est ad ſub
ſtantiam vt satis cõstat. Sed cõtra hãc
cõcluſionez arguitur primo. quia ea data
ſequitur ꝙ omnis augmentatõ ꝓpria ẽ
ſubſtantialis generatõ vt patet ex dictis.
Sed ꝙ hoc sit falſuz ꝓbatur. quia omnis
generatõ ſubſtantialis est primo de cõtra
dictorio in cõtradictorium vt vult Aꝛ ĩ
5°. phyſicorum. ꝛ motus ad quãtitatẽ vt
est agmentatõ ꝓpria est primo de contra
rio in cõtrarium vt patz ex dictis ſupra.
Itez arguitur ꝙ augmentatõ ꝓpria que
fit in homine non est motus ad ſubſtãtiã.

ibi nulla forma substãtialis producẽ.

Rndetur ad primũ q̃ non est inconue niens eundẽ motum diuersimode ꝛ scõz uarias eius rationes acceptum. esse primo a diuersis terminis ad diuersos termios.

Ad ſm dicitur q̃ licet in augumẽtatiõe hois proprie dicta nõ inducatur noua for ma in materia que prefuit in nutrimẽto. in ipsa tamen recipitur anima preexistẽs q̃ prius nõ informabat. ꝛ hoc sufficit ut pz ex dictis. Unde sicut hois generatõ nõ ẽ pure naturalis. sic nec eius augmẽtatio. q̃uis aliter esset dicendũz penes ponentes plures aias totales ī eodem hoie. Tertia cõclusio. Augmẽtatio propria totius viuẽ tis nõ est vnus motus numero. probatur. quia ille motus nõ est vnus numero cuius subiectum adequatum nõ est vnũ numero vt pz, sz subiectũ adeq̃tũ augmẽtatiõis to tius viuentis non est vnuz. g̃ ꝛc. probatur minor. quia augmentatio propria non est extẽsa per totuz viuens. sed vna eius pars est in vna parte porosa ꝛ alia in alia. inter quas mediãt medietates partes non poro se in quibus non est augmentatio proprie dicta. quaꝝ igitur ꝛcet. Quarta cõclusio augmẽtatio proprie dicta alicuius partis viuẽtis est vnus motus numero per certũ tempus continuus. patet cõclusio de cõuer sione nutrimenti contenti in vno poro in maiores partes q̃ sint in ipso deperdite. talis enim est unius mobilis. ꝛ per certuz tẽpus continuatur. Sed contra quia in tali augmentatiõe cõtinue alia ꝛ alia pars materie nutrimẽti transmutatur. ergo cũ ipsa sit subiectũ illius augmentationis nõ erit in tali augmentatione cõtinue mobi le idem. Rndetur q̃ continue erit idez mobile cõiter ex successione partium in po ro siliter sibi inuicez succedentium. ꝛ hoc sufficit ad vnitatẽ numeralẽ, pprie augmẽ tationis ut postea patebit. Quita conclu sio. Nõ est necesse alicuius partis viuentis augmentationem propriam esse motuz cõ tinuum per totum suum tempus augmen ti. hec cõclusio nõ est itelligenti motuz per quem fit augmentatio proprie dicta. capi atur eniz vna pars porosa in viuẽte in qua nunc fiat augmentatio. ꝛ certũ est q̃ non per totũ tempus augmenti illius viuentis pars illa augebitur. sed ante cõplementuz illius replebitur et efficietur non porosa.

Et ex his rndetur ad argumẽta ante op positum adducta. Ad primum patet ex dictis. quoniam in propria augmentatiõe non fit cõtinue mũmi generatio ut supius fuit ostensum. Augmentabile etiam est continue idem numero cõiter ga liccet va rietur ſm partẽ forme aut materie. tamẽ sibi inuicem succedunt ſm consil'es dispo sitiones situs et organizationes. quem ad moduz dicimus padum eundez fluuiũ nũc esse cũ eo qui fuit ante mille ãnos elaplos ex sili causa. Alii dicũt augmẽtabile esse idem numero. quia continue remanet ea dem forma non variata. licet diuersificet materia. ꝛ hi ponunt omnem animã esse ī diuisibilem. Ad ſm dicitur q̃ supponit falsum. ſ. q̃ generatio substantialis que fit in augmentatione propria semper fiat su bito ꝛ nũq̃ successiue. ꝛ q̃ post eam sequat membri extensio. quod tamen superius est ostensuz esse falsum. Ad tertiuz patet q̃ pars de nouo genita est subiectum adequa tuz proprie augmentationis seu materia quãta ipsius. Et cũ dicitur q̃ augmẽtatio proprie dicta sit soluz ſm partes porosas sic debet intelligi q̃ solum in partibus po rosis ipsius viuentis recipitur alimentuz ex quo fit vera augmentatio. non autem ī partibus non porosis preexistẽtibus ī eo. cum quo vlterius concedendũ est q̃ in par te non porosa que ex nutrimento acquirit̃ est subiective vera augmentatio aut saltẽ in eius materia per quantitatez dispositã

Ad quartuz patet ex questione qualiter sit respondendum quare ꝛ cet.

ī autem omnez.

Dubitaturhic an motus diuer si specie possunt inuicem continuari. Ar guitur q̃ sic. quia descendat vna terra co lũaris donec centrum eius fiat centruz mũdi. et simus ī istãti in quo vna eius ter ra ascendat. ꝛ residuum descendat. ꝛ capio

motum illarum partium.⁊ patet ꝙ illi cõ
tinuantur.cum motus totius sit vnus mo
tus continuus.⁊ tamen sunt diuersaꝝ spe
cieruꝫ.ex quo vnus illoꝝ est motus sursuꝫ
⁊ alius deorsum. Ad hoc dicunt quidaꝫ
ꝙ non incõuenit motus diuersarum spẽꝝ
continuari fm materiam ex continuitate
mobilis ut est in proposito.tamen ipossibi
le est motus differentes specie coutinuari
fm formam ad continuitatem temporis.
Et hoc vult Alꝫ hic.Unde prima contin
uatio est per accidens.sed scõa .s.ratiõe du
rationũ eis intrinsecarum est per se.⁊ ga
duratiões motuũ dñntium spẽ sũt dñntes
specie. ideo nõ pñt cõtinuari. Sꝫ cõtra
ga tunc ex motibus illaꝝ partium ex quo
differunt specie nõ fieret vnus motus nu
mero. qõ non videtur veruꝫ.Ideo posset a
liter dici videlꝫ cõcedendo illos motus fa
cere vnum motum numero.⁊ ꝙ nõ omnis
motus sursuꝫ a quolibꝫ motu deorsuꝫ dñt
spẽ.quia illud solum est ueruꝫ de motibus
totalibus ⁊ in actu.⁊ non oportet esse veꝝ
de motibus partialibus ⁊ ĩ potẽtia ut sunt
motus illarum partiuꝫ.Et sic saluatur qõ
vult Alꝫ hic.videlꝫ nullos motus differen
tes spẽ continuari . sic ꝙ ex illis fiat vnus
motus numero . Et ga Burleus in ꝗdã
responsione concedit ꝙ datur primuꝫ mu
tatum esse in motu ad alium motum ime
diate sequẽte.qõ tamen vult esse extrise
cum illi. Arguo ꝙ nõ.⁊ pono ꝙ sit istãs
in quo mobile gescat ⁊ desinat moueri mo
tu precedente.et incipiat moueri motu se
quente ab agente nũc primo sibi approxi
mato per remotionẽꝫ de presenti.⁊ argu
o sic.si hoc mobile habet aliquod mutatuꝫ
esse qõ nunq̃ prius habuit: aliquid est vel
fuit agens cans illud in ipso.sꝫ agens pre
cedens solum causauit in ipso mutata esse
motus precedẽtis ut pꝫ.⁊ aliud. sed agens
nunc primo sibi approximatum non agit
adhuc in ipso.gͦ segtur ꝙ istud scõm agẽs
nulluꝫ mutatũ esse motus sequẽtis ꝓducit
ĩ illo mobili.quare responsio falsa ⁊ cetꝫ.

mpliuſ autem

determinanduꝫ est. Dubiũ incipit vtrũ
ad hoc ꝙ aliqui motus sint cõtrarii requi
ratur ⁊ sufficiat quia sint a terminis cõtra
riis ad terminos cõtrarios. Arguitur
primo ꝙ non requiratur. quia alterentur
duo rubea.vnum ad albedinem ⁊ aliud ad
rubedinem.tunc ille due alterationes sũt
contrarie.quia vna est albefactio.⁊ alia est
nigrefactio.⁊ tamen non sunt a terminis
contrariis.ex quo vtraq̃ est a rubedine.

Itẽ sint ĩ medio aeris duo mobilia quo
rum vnũ sit ignis qui alcẽdat ad cõcauuꝫ
celi.⁊ aliud terra que descendat ad mediũ
mũdi.tunc illi motus sunt cõtrarii ut pꝫ.
⁊ tamẽ sunt ab eodẽ termino a quo. De
inde arguitur ꝙ illud nõ sufficiat.⁊ capio
vnum frigidum qõ primo alteretur a nõ
gradu caliditatis ad gradum mediuꝫ sub
quo aliquantulum quiescat. ⁊ postea iteruꝫ
alteretur a gradu medio ad gradum sum
mũ caliditatis.sit primus motus.a.⁊ secũ
dus.b.tunc pꝫ ꝙ.a.⁊.b.non sunt motus cõ
trarii.cum ambo sint calefactiões.⁊ tamẽ
sunt a terminis cõtrariis ad terminos cõ
trarios.quod arguit̃ sic.Et primo ꝙ sunt
a terminis cõtrariis.quia motus.a.est de
contrario in contrarium.sed idẽ est termi
nus ad quem motus ⁊ terminus a quo mo
tus.b.gͦ termius a quo.a.motus est cõtra
riꝰ termio a quo.b.motꝰ.Siliter motꝰ
b.est de contrario in cõtrarium, ⁊ idez est
termius a quo motus.b.⁊ termius ad quẽ
a.motus.gͦ terminus ad quem motus.b.ẽ
cõtrarius termio ad quẽ motus.a. Itez
capio motum ignis de centro mũdi ad cõ
cauuꝫ celi.⁊ motum aeris de concauo aque
ad concauum aeris. et pꝫ ꝙ isti motus nõ
sunt cõtrarii.cũ ambo sint motus sursuꝫ.
⁊ tamen sunt a terminis contrariis ad ter
mios contrarios.quoniã illi termini sunt
contrarii inter quos potest esse motus.cuꝫ
omnis motus sit de cõtrario in cõtrariũ.
sed inter medium mundi ⁊ concauũ aque
potest esse motus.⁊ siliter inter concauuꝫ
aeris ⁊ cõcauuꝫ celi.gͦ ⁊ cetꝫ. Ad hoc du
bium dicunt quidam ad hoc ꝙ aliqui duo
motus sint contrarrii non regritur ꝙ sint
a terminis contrariis ut pꝫ p argumenta

adducta. sed sufficit q̄ sint ad termios cō trarios. nō tamen oppositos. Ec ꝓ hac opinione videtur esse Alz in hoc caplo. cū dicit concludendo q̄ motus sint cōtrarii. Relinquitur ergo qui est in contraria et q̄ est in contraria ex contrariis. vbi diuisim loquitur de motibus qui sunt ad cōtraria ⁊ de illis q̄ sunt ex cōtrariis ad contraria dicendo eos esse cōtrarios. Alii vero vo lunt oportere ⁊ sufficere ad motuū contra rietatem q̄ sint de terminis cōtrariis ad terminos contrarios. Et in hac sentētia cō ueniunt Auerroys Albertus ⁊ multi alii. Et tenendo hoc ꝟndetur ad argumenta facta in oppositum. Ad primū dicitur q̄ ille due alterationes sūt a terminis con trariis. quia rubedo ut est terminus a quo albefactionis se habet tanq̄ nigredo. et ut est terminus a quo nigrefactionis se habz tanq̄ albedo. Et tenendo q̄ colores medii componantur ex extremis albefactio est a nigredine que est in rubedinem ⁊ nigrefa ctio est ab albedine que est in eadem ut asse rit cōmētator. Ad aliud dicit siliter q̄ mediū aeris ut est terminus a quo motus ignis se habet ut deorsuz. ⁊ ut est termīus a quo motus terre se habet ut sursum. quo nia mediū cōparatū vni extremo tenet lo cuz alterius extremi ut Alz ponit in litte ra. Ad aliud ꝟcedit q̄ illi motus nō sint contrarii. ⁊ negatur q̄ sint a terminis con trariis ad terminos cōtrarios. q̄uis Bur leus hoc concedat insequendo sua positōez de inductione formarū. Et vlterius ad argumentum respondetur negando q̄ idē sit terminus ad quem. a. motus cuz termi a quo. b. motus: quoniam terminus ad quē a. motus ē caliditatē ut q̄tuor. sz termīus a q°. b. ū ē caliditatē ut q̄tuor. sz frītatē vt q̄tu or . quoniā caliditati ut octo nō cōtrariat caliditas ut q̄tuor. cū ipsa uel sibi silis sit pars eius. sz bene frigiditas ut q̄tuor secū coextensa. Ad vltimuz dicunt aliqui q̄ illi motus non fiūt modo contrario. quod tamen dicunt requiri ad hoc q̄ illi motus essent contrarii. Potest etiā dici q̄ illi ter mini vt vnus est a quo. ⁊ alter ad quē sunt bene cōtrarii. sed ut ambo sunt termini a quibus vel termini ad quos. sic nō sunt cō trarii. et sic est in proposito q̄r. Et quia in vna respōsione data ad primū argumē tuz tenetur ꝟm cōmentatorē q̄ in formis mediis sunt extrema actualiter sub gradi bus remissis ex quibus ipsa media cōponū tur. vt q̄ viriditas cōponit ex tāto g̃du al bedinis. ⁊ rubedo cōponitur ex albedine et nigredine in alia ꝓportione se habētibus. ⁊ ita de aliis. Ideo respōdetur argumē tis Burlei volentis huiusmodi omnes for mas tā extremas q̄ medias simplices ēē.

Ad primum cuz ipse infert q̄ omnis al teratio esset inter formas spē distictas. cō ceditur. Et cū dicit q̄ Alz vult q̄ aliqua alteratio est inter formas eiusdē spēi. hoc conceditur iterum. Unde aliqua est altera tio que solum est inter formas specie distī ctas. vt alteratio a summa albedīe ad sum mam nigredinem. Aliqua vero est altera tio que cum hoc q̄ est inter formas specie distinctas etiam est inter formas eiusdez speciei. vt alteratio que est a remissa nigre dine ad nigredinem intensam. verūtamē omis talis alteratio est per se de cōtrario ī contrarium. ⁊ si est a forma eiusdem spēi cum termino ad quez hoc est per accidēs. Unde nigrefactio est per se ab albedīe. Si autez est a nigredine remissa hoc sibi acci dit. cum possit non esse ab ea. Ad ꝟm cō ceditur q̄ omēs motus qui sunt ab albedi ne sunt eiusdez speciei. Et conceditur vlte rius q̄ defuscatio ⁊ viridatio que sunt ab albedine sunt eiusdez speciei. quoniam ru bedo ⁊ fuscedo non sunt nisi aggregatū ex albedine ⁊ nigredine. ⁊ nihil ī talibus mo tibus per se acquiritur nisi nigredo. Et si queratur quare non dicuntur isti motus nigrefactiones. cum quilibz motus debeat denōminari a suo per se termino ad quez.

Ad hoc dicunt quidam q̄ si tantum de nigredine acquireretur q̄ in fine subiectū diceretur nigrum bene vocarentur nigre factiones. quia tamen hoc non fit. est vnuz aggregatuz ex albedine ⁊ nigredine quod dicitur rubedo vel palledo a quo subiectuz denomiat rubeū vel pallidnz. ideo motus dici t rubefactio aut pallefactio. Unde nō

est inconueniens q̄ motus nō denomietur ab eius termino ad quem per se. sed denominetur a suo termino p̄ accidēs. quoniaz finis terminus per se in fine motus nō est in actu denominatiuo. sed solum terminus per accidens. Aliter dici potest et melius q̄ omnes isti motus sunt nigrefactiones essentialiter. quia nihil per eos acquirit essentialiter nisi nigredo. cum hoc tamen eis accidit q̄ dicantur rubefactio aut palefactio. cum accidat mobili q̄ quiescat sub tali proportione albedinis ad nigredinez q̄ in fine dicatur rubeum vel palliduz. vnde non per omnem nigrefactionem fit subiectum nigrum simpliciter. sz bene simpliciter vel fm quid. Unde remisse albuz vel medio colore coloratuz dicitur nigruz fm qd. quia respectu magis albi. Et vlterius cū arguitur q̄ cuz duo motus ad fuscedinem dīnt specie. et tamen motus ad fuscedinem ⁊ motus ad palledinem essent eiusdem speciei. cōceditur conclusio. nec est inconueniens. quoniam fuscatio et pallefactio sunt denominatiōes illis motibus accidētales. vnde colores medii nō differūt specie specifice ab extremis. nec inter se. cū sint ipsa extrēa sub gradibus remissis.

Ad tertium cū arguitur q̄ omne quod alteratur ad contrarium prius deueniret in contrarium extremum q̄ medium. dicitur vt supra q̄ quadruplex est mediuz sz per se ⁊ per accidens. mediū per se semper prius deuenit id qđ alteratur q̄ in extremum ⁊ hoc voluit Arz supra. Sed de medio per accidens hoc non oportz. sicut ē quilibz color medius respectu colorz extremorum. sed de hoc satis superius dictum fuit. Ad quartum patet per idem quod dictū est. s. media non differre specifice ab extremis. Ad quintuz cum dicitur q̄ si forme cōtrarie possunt esse simul in eodē sequeretur q̄ similiter motus cōtrarii simul in eodem inueniri possent. cum motus nō dicantur contrarii nisi ratione suoruz terminoruz. Respondetur negando cōsequentiam. ⁊ causa diuersitatis est. quoniam forme contrarie sub aliquibus gradibus sunt cōtrarie solū in potentia. ⁊ tūc aut neutrū denominant. aut solum altera. ideo possūt simul esse in eodez. q̄uis nō possunt simul esse in eodem sub gradibus sub quibus sūt contraria in actu. Sed nō est sic de motibus contrariis. quia motus contrarii semper sunt contrarii actu ⁊ denomināt. ideo si essent simul in eodem idem simul denominaretur motibus contrariis. ⁊ sic idem simul calefierz ⁊ frigefierz. qđ ē impossibile. Et per hoc respondetur ad confirmatiōez negando q̄ idem sit simul calidum ⁊ frigiduz. Nec sequitur in eodem sunt simul caliditas ⁊ frigiditas. g̃ ⁊ cetg. ga nō vtraq̄ est in actu potēs denominare. Et cum postea arguitur q̄ si in eodez simul essent caliditas ⁊ frigiditas. tunc idē passuz sibi approximatum simul per caliditatem calefieret ab eo. ⁊ p̄ frigiditatez frigefieret. negatur consequentia. quia aut passum habet cōsimiliter de caliditate ⁊ frigiditate sicut agens. ⁊ tunc agens aget per caliditatez ipsum calefaciēdo. ⁊ econtra. et tunc agz per frigiditatem. Et cum vlterius dicitur q̄ tactus simul iudicaret de eodem qđ esset calidum ⁊ frigidum. negatur hoc. Et hic dicunt quidā q̄ tactus simul imutatur a caliditate ⁊ frigiditate. ga tamē hoc est confuse. ⁊ motus factus per vnam q̄litatē impedit iudicium faciendum per motum alterius qualitatis ⁊ econtra. Hinc est q̄ tactus non iudicat calidum nec frigidum sed medium. s. tepidum. Si tamen vna qualitas mlto plus mouerz q̄ alia. ga maiores motus impediunt minores iudicaret illud esse calidū aut frigidū. Alii dicūt q̄ si tangibile fuerit cōsimiliter dispositū ut organum tactus non sentietur. Si aūt plus calidum q̄ organum mouebit per caliditatem. et iudicabitur calidum. et si fuerit plus frigiduz mouebit per frigiditatem ⁊ iudicabitur frigidū. Unde stat idez a diuersis iudicari calidum ⁊ frigidum respectu sui. ⁊ vterq̄ bene iudicat fm dispositiōē sui organi. Uel dicatur q̄ vnus apprehendit abstracte caliditatez. et alter frigiditatem. Et cū postea infertur q̄ idē simul per visuz iudicabitur albū ⁊ nigrū. negat cōsequētia. quoniā albedo ⁊ nigredo

colorata colore medio ſimul agũt in viſuz cõfuſe ⁊ indiſtincte. ita q̃ ſimul ⁊ ſm eũdẽ ſitum recipiuntur in organo ſpecies eaꝝ. quare vna impedit iudicium alterius. q̃re viſus neutrum extremorum iudicat ſz iudicat medium. Si autem vnum extremũ multo plus moueret q̃ aliud iudicaret ſm illud. Et cuz vlterius arguitur q̃ oppoſitio contraria ſupponit oppoſitionem cõtradictoriã. g° ſi contraria eſſent ſimul in eodez ſequitur q̃ contradictoria eſſent ſimul in eodem. conceditur. nam ſicut in eodem ſunt ſĩl albedo ⁊ nigredo. ſic in eodẽ ſunt ſimul albedo ⁊ non albedo. Et cum poſtea infertur q̃ idem eſſet ſimul albuz ⁊ non album. negatur conſequentia. quoniã non cõceditur q̃ idẽ ſit ſĩl album ⁊ nigrũ. ſz in eodez ſint ſĩl albedo ⁊ nigredo. vt pz ex ſuperius dictis.

Quoniã aũt motq̃ nõ ẽ ſolũ ⁊ ceti. Mãifeſta ſũt q̃ dicũt ĩ iſto capło ideo reliq̃tur.

Dubitabit autez aliquis.

Dubitatur autẽ hic a cõmẽtatore vtrũ vniuerſaliter quot modis dicitur vnum oppoſitoꝝ tot modis dicatur ⁊ aliud. ⁊ inducit cõmentator inſtantiam de ſanitate ⁊ egritudine. quoniam ſanitas videtur eſſe vna ⁊ egritudines ſunt multe. Deinde ſoluit ſub dubitatiõe. dicẽs q̃ forte multe ſunt ſpecies ſanitatis oppoſite multis ſpeciebus egritudinis. ſed quia eaꝝ nomina non ſunt ĩpoſita ſicut ſpẽruz egritudinis. ideo latent. Burleus autẽ aliã dat reſpõſionem. ⁊ dicit q̃ ſanitas eſt ſpecies ſpecialiſſima cõſiſtẽs in idiuiſibili ſiue in medio. quod reſpectu eiuſdez ſubiecti non diuerſificatur ſpẽ. cũ ſit adequatio humorũ in medio conſiſtens. quod eſt vno modo tantum. Egritudo aũt conſiſtit ĩ latitudine que recipit ſpecierum diuerſitatem. cum ſit inadequatio humoꝝ que recedit a medio. quod pl'ibus modis cõtingit. quare egritudo ſub ſe habet pl'es ſpẽs. ⁊ ſecundũ hoc non oporteret q̃ ſi vnũ contrariorum dicitur multipliciter ſiue de ml'tis dicitur ſpẽ q̃ reliquum cõſil'iter dicatur. Poteſt tamen teneri opinio quaz inuit cõmentator dicendo pl'es eſſe ſpecies ſanitatis. q̃uis nõ ſint tot quot ſunt ſpẽs egritudinis. et hoc poteſt declarari per ſimile in his que dicuntur de virtute et vicio ſuper quibus Burleus ſe fundat. Nã virtus ⁊ vicio opponuntur. ⁊ virtus habet ſpecies. ſed non habet tot quot habet viciuz. cũ vni ſpeciei virtutis due vicii ſpecies opponãtur. ĩter que mediat. ſicut liberalitati opponũtur prodigalitas ⁊ auaricia. hoc tamẽ nõ obſtãte quot modis dicitur vicium tot modis dicitur virtus illis oppoſita. quoniam licet liberalitati tantum opponantur prodigalitas et auaricia. alio tamen modo refertur liberalitas ad prodigalitatem. et alio modo ad auariciaz. ⁊ ſic tot modis dicitur liberalitas ſicut auaricia ⁊ prodigalitas. Et ſimiliter de aliis ſpeciebus virtutq̃ et vicii. Unde ꝓdigalitas cõſiſtit ĩ dando pluſq̃ oportet. ⁊ pluribus q̃ oportet. ⁊ plures. Auaricia vero in tenendo pluſq̃ oportet. ⁊ ceti. Sed liberalitas in dando quibus oportet. ⁊ quando. ⁊ qualiter ⁊ ceti.

Item nõ eſt veruz q̃ ſanitas cõſiſtat in indiuiſibili. quoniam ſicut aliquis eſt magis virtuoſus ⁊ aliquis minus. ſic vnus eſt altero ſanior. Itez non videtur verum q̃ accedere ad ſanitatẽ ſit tantũ vno mõ. ⁊ recedere pluribus. quoniam ſanitas imaginatur media inter egritudines ſicut cẽtrum reſpectu circuli. ⁊ quot ſunt vie a centro ad circunferentiam tot ſunt eccõuerſo. cũ ſint eedem. Qđ aũt in ethicis ſcribitur q̃ accedere ad medium eſt tantũ vno mõ ⁊ ceti. pro tanto id dicitur quoniã difficilius eſt accedere ad mediuz quod eſt vnũ tãtũ q̃ ad extrema q̃ ſunt multa. Intelligendum vlterius q̃ duplex eſt contrarietas. ſ. terminoꝝ ⁊ nature. nec eſt inconueniens q̃ vni poſitiuo ſint plura poſitiua contraria diuerſimode. q̃uis eſſet inconueniẽs eodem modo. Unde motui ignis ſurſuz cõtrariatur motus terre deorſuz cõtrarietate terminoꝝ. ⁊ motus terre ſurſum cõtrarietate nature. Ex quo ſegtur q̃ aliqui motus ſunt cõtrarii contrarietate termiorum tantũ ut motus ignis ſurſuz. ⁊ terre

deorſuz ⁊ aliqui ſunt contrarii contrarie
tate nature tantū. vt motus ignis ſurſum
⁊ terre ſurſum. ⁊ quidā ſunt cōtrarii vtro
q̄ mō. ut motus ignis ſurſum ⁊ ignis de
orſuz. Aduerte pro ſolutōe tertie dubi
tationis q̄ quies in actu in termino a quo
contrariatur motui in termīo ad quē actu
aliter. ideo non poſſunt eſſe ſimul. quia cō
traria in actu non ſe permittunt. quies ta
men in termino a quo in poteutia que eſt
quies ſub parte termini a quo vel alicuius
ſe habentis per moduz partis bene poteſt
eſſe ſimul cum motu. nec ei contrariatur ī
actu ſed ſolū in potentia. Ex quo infert
Alz q̄ magis contrariatur motus motui
q̄ quies. quoniā motus cōtrarii nuuq̄ poſ
ſunt eſſe ſimul iu eodē adequate. quia ſem
per tales ſunt actu contrarii. ⁊ ſi eſſent ſiꝫ
in aliquo ſubiecto tunc idem ſimul moue
retur motibus contrariis quod eſt impoſ
ſibile. ſed quies ⁊ motus contrarii bene
poſſunt eſſe ſimul. quia nō ſemper quodlz
eoz eſt in actu. nec ſemper ſunt iuicez actu
contraria. Dicit tamen Alz q̄ idez moue
tur ⁊ geſcit eo mō quo ī eo repitur motus
et quies. quia enim in eo reperitur motus
in actu. ideo actu mouetur. ſed quieſcit ſo
lum in potentia. ſicut in eo reperitur qui
es in potentia. ex quo tamen non ſequi
tur q̄ ſimpliciter quieſcat. Et p iſto at
tendendum vlterius q̄ ſicut mobile dum
mouet ē ptī i termīo aq° ⁊ ptī i termīo ad
quē. ita eſt ptī ſub quiete termini a quo ⁊
partī ſub quiete termini ad quē. Ita q̄ ges
termini a quo partibiliter corrumpitur. ⁊
quies termini ad quez partibiliter genera
tur. ⁊ iſte quietes ſunt cōtrarie in potētia.
et nō ī actu. ſicut ſunt getes totales termī
a quo ⁊ termini ad quem. Scias etiam
q̄ ſicut in motu eſt duplex oppoſitio. ſ. ter
minorum ⁊ nature. ſic in quiete. Unde ge
ti naturali in termīo a quo opponitur ges
naturalis in termino ad quem oppoſitio
ne terminorum. ⁊ quies violenta oppoſiti
one nature. ⁊ cetera.

Et ſic eſt finis quinti libri.

i autez

continuuz eſt
⁊ quod tangi
tur. Queri
tur vtrū con
tinuuz ſit cō
poſitū ex idi
uiſibilibus.

Arguit q̄
ſic. Primo in omni ordine eſſentialis de
pendētie eſt ſtatus ad aliquod primū ſim
pliciter in ordine illo. quod non eſt depen
dens ab aliquo alio illius ordinis. ſz totuz
continuū dependet eſſentialiter a ſuis me
dietatibus. ⁊ ille medietates ab aliis medi
etatibus. ⁊ ſic vltra. g° in tali reſolutione
neceſſe eſt ſtare ad aliquod primuz ſimpli
citer independens. ſ. ad aliquem partez q̄
nullo modo eſt totum. talis autē pars ne
ceſſario erit indiuiſibilis. aliter nō eſſz ſim
pliciter prima. g° ⁊ cetl. maior patet. quia
ea vtitur Alz 2° methaphiſice vbi probat
q̄ iu omni genere cauſaz eſt ſtatus. Unde
per dependentiaz eſſentialē intelligo illā
qua poſterius ſic dependet a ſuo priori. qđ
implicat cōtradictionē poſterius eſſe ſine
priori. ⁊ minor probatur. quoniā cubitus
taliter dependet a duobus ſemicubitis qđ
implicat contradictionem eſſe cubitum ⁊
nō eſſe duos ſemicubitos. q̄re ⁊ cetl. Se
cundo ſi cōtinuum componeretur ex ſem
per indiuiſibilibus tunc ſeq̄ret q̄ in cōti
nuo eſſent alique partes a deo icognite. cō
ſequens fl'm. qa deus nihil ignorat. aliter
eſſet īperfectus. probatur cōſequentia. qa
omnes partes quas deus cognoſcit in cōti
nuo aut ſunt diuiſibles vel indiuiſibiles.
ſi indiuiſibles habetur propoſitū. ſi diuiſi
biles. cum omne diuiſibile ſit diuiſible in
aliquid aliud a ſe. tūc ſequitur q̄ vltra om
nes partes q̄s deus cognoſcit in continuo
ſunt alie partes. ſz ille partes que ſunt a
lie ab oībus partibus que ſūt a deo cogni
te nō ſūt cognite a deo. g° ⁊ cetl. Tertio
omnis potentia potens componere conti
nuū ex oībus partibus ſuis poteſt ipſum
in omēs ſuas partes reſoluere. ſed potētia

diuina potest componere continuū ex om nibus partibus suis. g° etiam potest ipsuz in omnes suas partes resoluere. maior pa tet. quia per easdem causas per quas vnuz quodq; cōstituitur. potest etiā destrui. nec minoris potentie actiue est deus ī diuiden do cotinuum q̄ in ipsu n cōponēdo. mior probatur. quia in continuo aut est aliq̄ pa ssiue vnio que est a deo vel non. Si quelibz pars est a deo vl vnio habetur propositū. Si g° aliqua est pars siue vnio in cōtinuo que nō est a deo. Quero g° vtrū illa possit esse a deo vel nō. si dicitur q̄ non. cum illa sit ab alio agente. ex quo non fuit ab eter no ut suppono. tūc seqūt q̄ agēs aliud a de o potuit aliq̄ ī pducere ꝛ vnire qđ deus nō potuit quod est īpossibile. Si autem talis possit esse a deo sequitur vt prius q̄ a deo potest destrui ꝛ separi. Et tūc arguitur sic deus potest continuum in omnes suas par tes diuidere. ponatur g° q̄ diuidat. et tūc quero vtrum est diuisum in partes diuisi biles vel indiuisibiles. si idiuisibiles sequi tur q̄ fuit ex indiuisibilibus cōpositum. si diuisibiles sequitur q̄ deus non diuisit in omnes partes. quod est contra positum.

Quarto omnis magnitudo in infinitū excedens aliam magnitudinem est actu in finita. sed si continuū componitur ex sem per indiuisibilibus ipsum in ifinituz exce dit aliam. g° est actu infinitum. consequen tia patet cum maiori. ga cuiuslibet magni tudinis finite ad aliā magnitudinē finitā est solum finitus excessus. ꝛ minor argui tur. quia si continum componitur ex sem per indiuisibilibus tunc aliquantuluz exce dit suam medietatez. ꝛ p in duplo plus me dietatem illius medietatis. ꝛ sic in infini tum quare. Quinto omne mensurabile per replicationem indiuisibilium cōponi tur ex īdiuisibilibus. sz cōtinuū ē huiusmo di. g° ꝛ cetꝫ. Probatur minor. quia dato q̄ p̄ctus moueatur super aliquo spacio cōti nue erit dūāte motu super aliquo spacio sibi equali. quia omne quod mouetur cōti nue dū mouetur prius ptrāsit equale sibi q̄ maius se. per Ar sexto physicoz. g° seq tur q̄ spaciuz illud mēsurabitur p replica tionē indiuisibilium. ꝛ cetꝫ. Sexto omē resoluble in īdiuisibilia cōponitur ex in di uisibilibus. sed continuuz est resolubile in īdiuisibilia. g° ꝛ cetꝫ. pbatur mior per plu res casus positos supra tractatu de infini to. ad probanduz dari numerum actu infi nitum. de igne spico existente ī medio mū di. ꝺ filo vniformi qꝺ a duobus equaliter trahētibus frangi debeat. ꝛ de vase vnifor mi pleno aqua que obstructo foramie cōge lari debeat. argutuz est enī ibi q̄ huiusmōi corpora diuiderētur in omnez partē possi bilez diuidi. ꝛ per cōsequēs in īdiuisibilia. quorum declarationes in illo loco require si expediens fuerit. In oppositū est Ar in littera per magnū ꝓcessum. quod ratio nibus plurimis potest confirmari. Pri mo sic. cōponentia continuū tangunt se ta ctu cōtinuitatis. sed indiuisibilia in eodē continuo existētia nō se tangunt. g° ꝛ cetꝫ. minor probatur. ga si indiuisibilia eiusdē cōtinuī se tangerēt. aut g° ſm se tota. aut ſm partem. non scōm se tota. quia tūc nō facerēt maius q̄ sit vnum indiuisibile. im mo ipsius quantitatis cōtinue omnes par tes essent simul adcōqte. nec vna esset extra aliam. quod est manifeste falsum. nec etiaz ſm partes. quia indiuisibilia nō habēt par tes. hec tamen ratio cum pluribus aliis ex textu Ar colligi potest. Scōo si cōtinu um componeretur ex indiuisibilibus. tūc ī diuisibile diuideretur. cōsequens est īpossi bile. Et probatur cōsequētia multipliciter.

Primo quia capiatur vnuz spaciū triuz indiuisibiliuz. ꝛ moueatur super illo vnū mobile ipsum pertranseundo adequate in tempore trium indiuisibiliū. in cuius ini tio simul incipiat super eodē moueri vnū aliud mobile. quod continue p idez tēpus in duplo tardius moueatur. ꝛ tunc sequit q̄ in illo tempore scōm mobile pertransi bit medietatem illius spacii. aut g° ptran sibit vnū īdiuisibile rātū. aut duo. aut vnū cum dimidio. Non vnum tantum. quia id non est medietas totius spacii. sz est tertia pars eiusdem. Nec duo. quia id cōtinet du as tertias totius spacii. g° ptrāsibit vnuz īdiuisibile. cum dimidio. ꝛ sic indiuisibile

diuidetur. Secdo ponatur q duo mobilia debeant moueri super vno spacio in tẽpore cõpolito ex tribus idiuisibilibus. sic tamen q vnum illorum mobiliuz cõtinue mouetur in duplo velocius alio.7 q illud quod tardius mouebitur illud spacium in dato tempore adequate pertrãsibit.7 tũc sequitur q mobile velocius pertransibit illud spatium imediate illius tẽporis.7 tũc ut supra de illa medietate.aut est vnum indiuisibile tantum.aut duo.aut vnum cuz dimidio. 7 ceti. Tertio ponatur q vna rota moueatur circulariter circa centruz propriuz. sic q in vno indiuisibili temporis circulus eius supior 7 maior moueat vno indiuisibili motus.7 tunc cũ circulus medius inter centrum 7 maiorem circulũ tardius mouetur sequitur q ille medius circulus in vno indiuisibili temporis mouebitur motu circulari.q̃ sit motus idiuisibilis. quod non essz nisi indiuisibile diuideretur. vel ponatur q pũctus circuli maioris in vno indiuisibili temporis pertrãseat punctum.7 tunc sequitur q punctus circuli medii i idiuisibili temporis pertrãsibit minus q̃ punctũ.7 ceti. Tertio pricipaliter arguitur.q eo dato sequitur q nõ omnis linea finita esset diuisibilis in suas medietates.cõsequens videtur inconueniens.7 arguitur consequẽtia de linea tripũctali. Nã si ponatur diuidi in suas medietates puta.a.b.quero de.a.medietate quot punctoruz sit.aut vnius tantũ.aut vnius cum dimidio.aut duoz.7 argue ut supra.

Quarto si continuũ cõponeretur 7 ceti. sequeretur q ceteris paribus mobile velocius 7 mobile tardius i eadẽ vel equali mẽsura equalia spacia pertransirẽt. cõsequẽs falsum ut pz.7 consequentia arguitur.7 capiantur tres linee quarum due fm sua extrema tangant tertiam in duobus pũctis ipsam terminantibus.7 incipiant ille due moueri versus tertiaz que cõtinue gescar. vna velocius.7 alia tardius.tũc quero quãdo primum indiuisibile linee que velocius mouebitur pertransierit primum indiuisibile linee quiescentis. Utrum primũ indiuisibile linee que tardius mouebitur pertransierit soluz vnũ indiuisibile linee quiescentis.aut nihil.aut plus.non est dicẽdũ q plus.quia tunc fuissz velocius mota.nec nihil.quia tũc non fuisset mota.quoz vtrũ q repugnat casui. g° relinquitur tertium videlz q pertransierit solum vnum indiuisibile.quare sequitur q in eadem mensura mobile velocius 7 mobile tardius equale pertransibit aliis pibus.quod non est concedẽdũ. Quinto si continuuz 7 ceti. maior 7 minor circulus essent equales. cõsequens ẽ falsum.g° 7 antecedens.probatur cõsequẽtia.quia tot essent puncta in circulo minori sicut maiori.7 p cõsequens cõponerent ex partibus mltitudie 7 magnitudine eq̃libus.quare essent equales. Istud autem sic declaratur.7 describo duos circulos super idem centrũ inequales. quorũ minor contineatur a maiori.7 vocetur centrũ.a. 7 ducat a centro.a.vna linea recta vsq ad circunferentiaz maioris circuli que terminetur in puncto.b. Itez ducatur vna alia linea ab eodem centro.a.7 terminetur in puncto.c.imediato pũcto.b.Iste due linee sic ducte secabunt circulum minorem.aut g° in duobus punctis mediatis vl imediatis.aut vno tantum.vltimuz dari non potest.quia tũc ab illo pũcto vsq ad centruz non esset nisi vna linea recta.etiam angulus minor essz eqlis maiori.qõ sic declaratur.7 capiatur punctus sectionis minoris circuli.qui sit.d.super quem erigatur vna linea perpendiculariter cadens sup linea a.d.b.tunc illa linea recta.constituet angulum rectum cũ linea.d.b.7 silr cũ linea d.c.ut pz.cum autẽ fm geometros omnes anguli recti sint equales sequeretur q angulus minor esset equalis maiori. quonia angulus constitutus ex illa linea recta 7 linea.d.b.est ptialis ad angulum cõstitutuz ex eadem linea recta cũ linea.d.c. Nam se cũdus angulus cõtinet primuz 7 vnã lineam vltra.quare sequitur q nõ potest dici q due linee pcedentes a centro.a.ad duo puncta imediata in circũferẽtia maioris circuli seccent circũferentiam minoris circuli in eodẽ pũcto.nec potest dici q seccẽt circulũ miorẽ in duobus pũctis mediatis.

quia tunc minor circulus esset maior maiore. ergo dicere oportet q̄ iste due linee secent circunferentiam circuli minoris in duobus punctis imediatis. quare sequitur q̄ maior ⁊ minor circulus sunt cōlles. quia cuilz pūcto maioris circuli correspondet vnuz pūctū minoris circuli. ⁊ econtra. ideo quot sunt idiuisibilia cōponentia circulū maiorem. tot sunt cōponentia circulum minorem. ⁊ econtra. Sexto si cōtinuuz poneretur sequeretur q̄ diameter ⁊ costa eiusdez quadrati essent equales. cōsequens est impossibile. g° ⁊ antecedens. probatur consequētia. ⁊ accipio aliqd quadratuz habens dyametrū. ⁊ a duobus punctis imediatis in costa superiori protraho duas lineas rectas ad duo puncta imediata in costa iferiori sibi correspōdentia ex directo. tunc ille due linee secabūt dyametruz in duobus punctis mediatis vel imediatis. si mediatis tūc segtur quot tot sūt puncta in costa sicut in dyametro. ⁊ p consequens costa ⁊ dyameter illius quadrati sunt equales. quod est propositum. si imediatis tunc ab illo puncto medio ducā vnā lineaz inter duas lineas predictas vsq̄ ad costā. ⁊ illa necessario terminabit in costa. ad punctū alteraz predictaruz lineaz terminantē. quare sequitur q̄ linee palelle cōcurrent qd̄ est ipossibile. Pro solutione huius questionis premittendum primo q̄ in hac materia varie inueniunt positōes.

Quidā tenuerūt ut lynconiensq̄ continuum cōponitur ex idiuisibilibus multitudine infinitis. ut q̄ linea cōponitur ex infinitis punctis. ⁊ supficies ex infinitis lineis. ⁊ corpus ex infinitis supficiebus. addētes vlterius q̄ vnum infinitū est alio maius in duplo. vel triplo. aut quacunqz alia proportione volueris. Unde dicunt q̄ multitudo infinita punctoruz linee pedalis est dupla ad multitudiuē infinitā punctoz linee semipedalis. ⁊ sic de aliis. ⁊ cōtra hāc positionē demonstrare est difficile. Alii voluerunt cōtinuū cōponi ex idiuisibilibus multitudine finitis. contra quos rationes adducte videntur ꝓcedere. Alz vero tenuit cōtinuū nullo modo ex idiuisibilibus cōpositum esse. sed ex semper diuisibilibus vnde apud eum corporeitas nō componit nisi ex corporeitatibus. q̄uis partes eius terminent aut copulētur per superficies. ⁊ similiter supficies nō cōponitur nisi ex superficiebus. ꝛz partes eius per lineas copulantur aut terminātur. ⁊ eodem modo de linea respectu pūctorum est dicēdum.

Hanc positionez insequendo ad questionem sint iste cōclusiones. Prima cōclusio. Non contingit in eodem continuo idiuisibilia ad inuicē esse continua siue contigua. Ista cōclusio arguitur sic. Omnia continua siue contigua habent vltima. sed idiuisibilia non habēt vltima. g° ⁊ cetꝫ. patet cōsequentia cum minori. quia omne habēs vltimū est diuisibile in vltimū ⁊ in habēs vltimū. ⁊ maior arguit ex descriptiōibus cōtinui et cōtigui que ab Alz in qnto huius ponuntur. vbi dicit q̄ continua sunt illa quoz vltima sūt vnū. ⁊ q̄ cōtigua sūt illa quorum vltima sunt simul. Scda cōclusio sequens ex priori. In eodem continuo nō sunt indiuisibilia ad inuicez proxima. nec entia cōsequenter. Hec cōclusio ꝓ p prima parte arguitur sic. Omnia ad inuicem proxima siue imediata se tangūt. sed in eodem continuo non sunt indiuisibilia que se tāgant igit ⁊ cetꝫ. probatur minor. quia si se tāgerent. aut fm se tota. aut fm partes. nō fm partes. quia nō habent partes. nec fm se tota. quia tunc essent simul adeqte. ⁊ sic in continuo nō esset vnū indiuisibile extra aliud. qd̄ est fl'm. Et debz prima pars cōclusionis sic intelligi q̄ in eadem linea, non est punctuz imediatuz pūcto. ⁊ in eadem superficie nō est linea imediata linee. fm latitudinem superficiei. ⁊ in eadem corporeitate non est superficies imediata supficiei fm ꝓfunditatez corporeitatis. Scda autez pars sic declarat: qa illa sunt cōsequenter entia iter que nō cadit mediū eiusdē generis per Alz qnto huius. Sed inter omnia pūcta que sunt i eadem linea cadunt puncta intermedia. ex quo nulla talia sunt ad inuicē ꝓxima. ⁊ similiter est de lineis ⁊ supficiebus. quare ⁊ cetꝫ. Secunda conclusio impossibile est

continuū ex indiuisibilibus esse cōpositū. hec conclusio sic probatur. quia si cōtinuus esset compositum ex indiuisibilibus. aut tāq ex partibus essentialibus. aut subiectiuis. aut diffinitiuis. aut q̄titatiuis. Non essentialibus. qa ille sunt materia ⁊ forma nec subiectiuis. quia ille sunt linea superficies corpus. nec diffinitiuis. quia continuū non diffinitur per indiuisibilia. sed magis per diuisibilia. cū dicitur q̄ cōtinuū est diuisibile semper in idiuisibilia. g° relinquitur q̄ si continuus cōponeretur ex idiuisibilibus cōponeretur ex eis tanq̄ ex partibus q̄titatiuis. de quibus solum loquitur Az hic. Sed arguitur q̄ non. quia partes q̄titatiue cōtinui se tangūt ⁊ ad inuicē imediantur ⁊ cōtinuant. sicut patet de medietatibus tertiis quartis ⁊ cet. sed idiuisibilia non cōttinuantur. nec imediantur in eodem cōtinuo vt probatum est. g° ⁊ cet.

Quibus habitis respondetur ad ratōes que contra hanc partem videtur procedere.

Ad primā dicitur q̄ illa maior propō debet intelligi quādo posterius dependet a prioribus. inter que priora est etiam ordo essentialis prioris ⁊ posterioris. qđ patet ex verbis Az dicētis q̄ vbi ē primū medium ⁊ vltimus amoto primo non remanet mediū. si medium dependeat a primo. sic autē nō est ī propositō. qa licet partes q̄titatiue habeant ordinem essentialem ad totus. non tamen habent ordines essentiales ad inuicē. sz accidentalem tantus. nec vna pars prius respicit totū q̄ alia. sed omnes sil' ⁊ eque primo totū cōponunt. partes autem essentiales bene respiciunt cōpositum fm prius ⁊ posterius. ideo ī illis est status. vnde materia per prius respicit cōpositū q̄ forma prioritate originis. sed forma prius respicit cōpositum q̄ materia prioritate pfectionis. Ad scdam tenendo q̄ totum sit sue partes collectiue sumpte. pz q̄ omnes partes continui sunt cognite a deo. quia due medietates continui sūt cognite a deo. ⁊ ille sunt omnes partes eius quare ⁊ cet. Sed tenendo q̄ totum nō sit sue partes dicūt quidā q̄ nulle sunt omēs partes que sūt in cōtinuo quotcūq̄ dent. siue finite siue infinite. ⁊ quibuscunq̄ acceptis ille sunt diuisibiles in alias partes q̄ nō sunt ille. quare vlterius segtur q̄ nulle sunt omnes partes in continuo cognite a deo. Ex hoc autem non sequitur q̄ in cōtinuo sunt alique partes a deo incognite. vnde cōcedere habemus q̄ omnes partes que sunt in cōtinuo sunt diuisibiles et cognite a deo. tamē deus nō cognoscit omnes partes que sunt in cōtinuo. Ad tertiā dicitur q̄ deus non potest aliter diuidere cōtinuum q̄ ipsum sit diuisibile. cum ergo cōtinuū non sit diuisibile fm se totus. sic q̄ aliquādo possit esse diuisum fm se totū. sequitur q̄ deus non potest ipsum in omnes suas ptes diuidere. aliter ergo est de vnione. ⁊ aliter de separatione. quoniā possibile est continuū fm se totum esse vnitū. nō autem est possibile ipsus fm se totum esse diuisum. Ad q̄rtam dicitur q̄ si aliquod cōtinuū aliquā aliā magnitudinē ī ifinitū excederet. puta pedalez vel bipedalez. tūc illud esset infinitum. sed ex hoc non sequit' q̄ si cōtinuū aliquod in ifinitū aliquā aliā magnitudinez excederet q̄ sit infinitum. quia in prima ly aliam magnitudinez stat determinate. ⁊ ī scda confuse tantū. Ad quintā negatur q̄ continuus mensuretur per replicationem idiuisibliuz. ⁊ cum dicitur q̄ omē quod mouetur prius pertrālit equale sibi q̄ maius se. verum est de eo qō mouetur per se. non autez de eo quod mouetur per accidens. sicut punctus. Ad sextam negatur q̄ continuū sit resolubile in indiuisibilia. ⁊ ad casus illos quere solutionem supra tractatu de infinito questione qua queritur vtrū sit possibile esse actu infinitum. Qui autem tenent aliaz opinionem Az oppositā argumēta que fiūt contra ipsaz soluere conant. Premittē do primo q̄ licet simpliciter indiuisibile q̄titatiue ut punctus. non habeat partē q̄titatiuam. nec punctū qui sit terminus intrinsecus eius. nihilominus tamen pūctus habet orias loci respectiuas. cuiusmodi sūt sursum deorsum ante retro dextrū ⁊ sinistrū. ⁊ siliter idiuisibile in tēpore aut motu habet orias respectiuas tēporis. fm q̄s

idem inſtãs aut mutatũ eſſe dicitur finis preteriti ⁊ iniciuz futuri. Et hoc ſufficit vt talia indiuiſibilia poſſint ad inuicem cõtinuari. Unde captis duobus punctis imediatis ī aliqua linea illa ad iuicem cõtinuantur. ⁊ eoꝝ vltima ſunt vnum. quia ante puncti ſequentis ⁊ retro puncti precedentis que ſunt coꝝ vltima. ſunt idez. ⁊ ex hoc pz qualiter punctus aliquo mõ eſt diuiſibilis ī vltimũ ⁊ ī hẽns vltimũ. Ad primũ g° argumentũ. cum dicitur ꝙ cõponentia continuũ ſe tangunt. concedunt. ⁊ cũ queritur aut fm ſe tota. aut fm partes. reſpondẽt ꝙ idiuiſibilia talia neutro illoꝝ mõꝝ ſe tangunt. ſed ſolũ fm dr̃ias reſpectiuas loci vel tẽporis vt prius premiſſum fuit.

Ad fm negatur ꝙ idiuiſibile ſit diuiſibile q̃titatiue. ſed ſolũ per dr̃ias loci et tẽporis. Et in primo caſu dicitur ꝙ ſcõm mobile ī illo tẽpore ptranſibit vnũ idiuiſibile ſpacii cũ ante alterius indiuiſibilis. ⁊ non ſolum vnũ indiuiſibile. nec etiã duo. nec etiã vnuz cũ dimidio. In ſcõo caſu dicitur ꝙ mobile velocius pertranſibit illud ſpacium in vno iſtanti cũ priori ſequẽtis inſtãtis. In tertio autem caſu dicit ꝙ nullũ indiuiſibile motus eſt alio maius fm durationez. ſz bene fm itentionẽ. ideo mediante vno poteſt maius ſpacium ptrãſiri ī eadem mẽſura q̃ mediãte alio. In quarto autẽ caſu dicitur ꝙ punctus medii circuli in idiuiſibili tẽporis ptranſit totũ ſpaciũ. quia eſt in ptranſeundo ipſuz. Et ſi queratur qd adequate pertranſit. reſpõdetur ꝙ nihil. Unde dato ꝙ punctus circuli maioris eo in duplo velocius moueat. tũc dicitur ꝙ ſicut pũctus maioris circuli pertrãſit ī vno indiuiſibili tẽporis vnũ idiuiſibile ſpacii. ſic punctus circuli medii ī duplo motus tardius ptranſit vnũ idiuiſibile ſpacii ī duobus indiuiſibilibus tẽporis ⁊ in nullo illoꝝ indiuiſibiliuz aliquid adequate pertranſit. Ad tertiũ argumẽtũ conceditur ꝙ non omnis magnitudo finita ẽ diuiſibilis ī ſuas medietates per actualem ſepationẽ. quoniam facta diuiſione ī puncto medio linee tripunctalis corrũpetur ille. ⁊ duo alia remanebũt. verũcamen bene poteſt fieri diuiſio linee tripũct alio ī ſuas medietates p deſignatiõez partis extra partem. capiendo pro vna medietate vnum punctũ cũ ante alterius puncti. ⁊ p ſcõa medietate vltimũ punctum cũ retro puncti medii. Ad quartuz pz reſponſio ex dictis. quoniã cõcedẽdũ ẽ ꝙ ī primo inſtãti futuro. primũ punctũ linee tardius mote ptranſibit totã lineã quieſcentẽ. ga erit ptranſeundo. dato ꝙ deueniret ad finem. dicitur tamen ꝙ ſi in illo iſtanti primum punctũ linee velocius mote adequate pertranſibit vnuz indiuiſibile ſpacii. ꝙ pro tunc primum punctum linee tardius mote nihil adequate pertrãſibit. Et ſi dicatur mobile tardius in eadez menſura ptrãſit minus ꝙ mobile velocius. fm Ar 7° phyſicoꝝ. veruz eſt ſi illud quod pertrã ſit mobile velocius in eadem menſura ſit diuiſibile. vbi autem non ſit diuiſibile nõ oportet. vt in propoſito. ſed ſufficit ꝙ mobile tardius idem ſpacium adequate ptrãſiret in menſura maiori in eadez proportione in qua mobile velocius eidẽ velocius mouetur. Et ad iſtum ſenſum ſunt moderande cetere regule q̃s Ar in idez ponit.

Ad quintuz cuz arguitur ꝙ duo circuli maior ⁊ minor eſſent equales. negatur cõ ſequentia. ⁊ admiſſo caſu ibidez poſito. dicunt quidam illius ſecte ꝙ due linee tranſeuntes a centro ad puncta imediata ī circulo maiori non occupãt de circulo minori niſi q̃tũ vna eaꝝ occuparet. videlz pũctum. quando vna tranſit per ante. ⁊ altera per retro eiuſdem puncti. Et ga hec reſpõſio iſtãtias pateret. ideo alii imaginãt aliter. ⁊ dicũt illas duas lineas ſecare minorem circulũ in eodem puncto. ex hoc ꝙ vna alteram ſupequitat. Sunt g° ibi dem tria conſideranda. videlz equiratio lineaꝝ. iuxta poſitio lineaꝝ. ⁊ earum remotio. vnde ſi protrahãtur due linee recte a duobus pũctis imediatis circuli maioris ex vno latere per centrum ad duo puncta imediata eiuſdem circuli in latere oppoſito. que etiam exeant circunferentiã maioris circuli ex vtroq; latere. tũc remotio lineaꝝ erit extra circunferentiam maioris

circuli. Juxta positio autez intra circumfe
rentiam maioris circuli. vbi eū secabunt ī
punctis imediatis. Supequitatio vero ab
vno latere minoris circuli vsq; ad aliud.
vt in figura potest patere. Et ex hoc vl
terius patet q; a pūcto sectionis minoris
circuli vsq; ad centruz non est tantū vna
linea. sed sunt due. nec angulus maior est
equalis minori. qa non ābo illi sunt recti.
īmo si maior est rectus minor est acutus.
ꝛ si mīor ē rectus maior ē obtusus. Ad
sextū cū aī q; dyameter ꝛ costa eiusdē q̄dra
ti essent equales ꝛ cōmensurabiles. Heral
dus odonis hoc negat. q̄uis alii cōcedant.

Ad argumentū admisso cauēdicit q; ille
secabunt dyametrū ī duobus punctis me
diatis. ꝛ ī duabus partibus immediatis.
vnde q̄uis quot sūt ptes in dyametro tot
sint in costa. maiores tamen sunt ille que
sunt in dyametro q̄ sint sibi correspondē
tes in costa. linea g° sup aliaz transuersalē
cadente. plus occupabit de ipsa q̄ si super
eadem caderet directe. Et scōm vnam
responsionez superius tactaz dici posset q;
duabus lineis a superiori costa. ad inferio
rem puenientibus. correspōdere possunt
tria pūcta dyametri. aut tribus lineis qn
q; puncta. aut aliter scōz plus vel minus.
quoniā stat lineā rectam sup aliā transuer
salē cadentē ipsam secare ī puncto cū ante
alterius pūcti. aut cū retro. aut cum vtro
qz. Et ad argumentum vlterius cuz ar
guitur. q; si linee intersecant dyametrum
in duobus punctis mediatis protrahatur
a pūcto medio linea recta aliis duabus pa
lella ad alteram costaz. dicitur q; ille due
linee non intersecarent dyametrū. etiaz ī
illo puncto medio. id bene essz possibile. sz
iam oppositum concessum est in solutione.
quare id non est admittenduz. Ex quo
vlterius sequitur q; ptractis quatuor line
is rectis a pūctis costē superioris q̄drati.
que sit quatuor punctorum ad quatuor pū
cta sibi correspondentia in costa īferiori.
q; ille quatuor linee euacuabūt dyametrū
ꝛ eorum quadratum. ꝛ tamē eis plura pun
cta correspondebūt in dyametro q̄ in aliq̄
costaz. Difficultas tamē esset nō pua cō
tra hanc solutionem vbi caperētur due li
nee bipunctales. ꝛ vna alteri iuxta ponere
tur. sic q; primus punctus vnius continua
retur cū primo puncto alterius. ꝛ faceret
lineam. ꝛ similiter scōus cum scōo. qa tūc
fieret vt videtur quadratum quatuor pun
ctorum. cuius quelibet costa esset duoz pū
ctorū. ꝛ dyameter eodem mō. Ad quod
dicunt aliqui q; non datur continuū cōpo
situm ex indiuisibilibus īpartibus. nec ex
paribus paucioribus quatuor. cuius causā
assignant dicentes q; omne continuum dz
esse diuisibile in continua. hoc autem esse
non potest nisi ad minus quatuor īdiuisi
bilia ipsum cōponant. Et fm hoc aliter
posset responderi ad primum factū de di
uisione linee in suas medietates. admisso
tamen q; detur linea bipūctalis dicere oz.
aut q; dyamter ꝛ costa eiusdez quadrati
equantur. qō est incōueniēs ad quod argu
mentum deducit. vel q; ex illaz linearum
vnione ī medio quadrati punctus genera
tur qui erit dyametri. ꝛ non coste illius q̄
drati. Iste responsiones violente sunt ꝛ
fictionibus plene. propter qō tutius appa
ret positionem primam que est Aristotilis
ri. ꝛ hec de questiōe dicta sufficiant. Ad
uertendum q; licz naturaliter non possit
ab aliqua linea auferri punctus terminās
ipsa remanēte quin alius generetur. tamē
aliqui dicunt illud esse possibile de potētia
supernaturali. ꝛ admittūt. quo admisso cō
cedunt istā conclusionem q; ab. a. ꝛ. b. sunt
due linee. quaz vna non est altera maior.
nec minor. nec sibi equalis. probant cōclu
sionez posito q;. a. sit vna linea pedalis. et
b. fuerit etiam pedalis. sz sint ab ea remo
ta duo puncta ipsam terminantia. nullo a
lio corrupto nec genito ī ea de nouo. ꝛ pz
conclusio. Sciendum vlterius q; licet ī
ter. a. esse ꝛ. a. non esse non sit medium. qa
sunt imediata. non tamen est concedendū
q;. a. instans esse ꝛ aliud instans ab. a. esse
sunt imediata. nec ista conuertuntur ut di
cit Burleus. s. a. instans non est. ꝛ aliud in
stans ab. a. est. vnde non sequitur. a. instās
non est. g° aliud instans ab. a. est. quia posi
to q;. a. instans nunc sit imediate post hoc

antecedens erit verū. ⁊ consequens falsuz. Sed iste bene conuertuntur. a. instans nō est. ⁊ instans non. a. est. de materia tamē et nō formaliter ⁊ cet. Considerandum et iam q̄ non esse ⁊ esse eiusdez rei mensurā tur diuersis instantibus. ⁊ cum hoc etiam diuersis tēporibus. loquendo de re durāte per tempus finitum. quoniam instans mē surat q̄tū ad partes simul existentes. si fu erit res pmanens habens partes. tempus autez quo ad eius durationem. nec ꝓpter hoc sequitur q̄ illa instantia q̄cunq; signē tur sint imediata. sufficit autē q̄ tēpus mē surans nō esse. sit imediatū instanti mēsurā ti esse. ⁊ hoc in iceptione istius rei. In desi tione vero iustans mensurans non esse. est imediatū tēpori mensurāti esse. q̄re ⁊ cet.

q. Quod mutatur autem omne necesse est diuisi bile esse. Quia Az probat hic q̄ omne qđ transmutatur est diuisibile. ⁊ loqnitur vniuersaliter de omni transmutabili per se ut dicit cōmentator. Ideo dubitatur vl terius vtruz conclusio Az intelligatur de omni transmutabili per se. q̄litercūq; trās mutetur. aut transmutatiōe tēporali. aut transmutatione instantanea. aut solum de de transmutabili per se trāsmutatione tē porali. Si intelligatur 2° mō. tunc demō stratio Az non erit vl'is. cum etiam trans mutabile transmutatione instantanea sit diuisibile. Si itelligatur primo mō. opor tebit q̄ minor illius demonstrationis con sil'iter intelligatur. que est q̄ omē qđ trās mutatur est parti in termino a quo. ⁊ par tim in termino ad quez. ⁊ tunc illa minor erit falsa. ⁊ falsificabitur pro trāsmutabl'i trāsmutatiōe instantanea. quia illud semp ē. aut totaliter sub termio a q°. aut total'r sub termio ad quē. vt satis pz. Ad hanc dubitatōez addnci t cōmētator pl'es respō siones. Prima respōsio fuit Alexandri q̄ dicit dictū Az ielligi debere de omi trās mutabili q̄litercūq; transmutetur. cū om nis trāsmutatio fm eū sit tēporalis. q̄uis aliqua fiat in tempore ita paruo. q̄ lateat sensum eam fieri in tempore. ⁊ iudicatur fieri in instanti. Sed hec responsio nō acceptatur. cū cōtradicat magno phō Az. qui ponit aliquam transmutationē esse in stantaneam. vt illuminationē. Secūda responsio fuit Temistii dicentis Az soluz loqui de transmutatiōibus mensuratis tē pore. cū trāsmutationes instātanee lateāt. ⁊ Az nō logtur nisi de manifestis. Hec responsio ipugnatur dupliciter. primo ga tūc demonstratio Az non intelligeretur de omni transmutatione tēporali. cū aliq̄ talis lateat propter eius puitatem. ⁊ Az non loquat nisi de trāsmutationibus mā festis. ⁊ sic sua demōstratio non esset vl'is. Vel fm cōmentatorem demonstratio Az non esset vl'is. quia non cōcluderet de quo libet transmutabili qđ ē diuisibile. sed so lum de transmutabili transmutatione tē porali ⁊ manifesta. vnde per illam demon stratiōnē non plus sciretur q̄ q̄ omne qđ transmutatur transmutatione diuisibili. ⁊ manifesta est diuisibl'e. ⁊ sic posz esse du bium de transmutabili in non tēpore. an esset īdiuisibile. vel diuisibile. quod est incō ueniens. quia posīq̄ esse diuisibl'e est passio cōpetens omnibus transmutationibus. de quoz debz concludi ⁊ nō de aligbus tātuz.

Scōo ipugnatur Temistius. quia fz eū assignaret Az aliquid pro causa quod nō esz cā. ⁊ sic sua demōstratio nō esz prima ⁊ essentialis. Nā fm ipsum Az probat de transmutabili quod est diuisibile. qa trās mutatur transmutatione diuisibili. ⁊ tem pore mensurata. modo transmutari in tē pore non est causa diuisibilitatis transmu tabilis. qui accidit transmutabili diuisibi li q̄ transmutetur ī tēpore. cū possit trans mutari in non tēpore. Tertia responsio fuit auenpace. qui dicit q̄ az non loquitur hic de diuisibilitate in ptes q̄titatiuas. cum dicit q̄ omne transmutabile est diui sibile. sz loquitur de diuisibilitate in acci dentia contraria. ⁊ de illo qđ transmutat in tēpore. Nam omne quod transmutatur ī tēpore. quia transmutatur de contrario in contrariū est diuisibile in acci[a] contra ria. quod autē trāsmutatur in nō tēpore.

quia non transmutatur inter cōtraria nō esse diuisibile in accidētia contraria.ꝛ sic non accidit Auēpace qō accidit Temistio. scilicet qꝫ demonstratio Aꝫ non sit vlis.

Ista resp̄sio reprobatur.quia aꝫ loquitur de diuisibilitate continui per se.et nō per accidens.continuū autem per accidēs est diuisibile in accidentia cōtraria.cū nō omne continuū sit sic diuisibile.sed per se est diuisibile in partes q̄titatiuas. ideo loquitur aꝫ de diuisibilitate cōtinui in partes q̄titatiuas.ꝛ non in accidentia contraria. Quarta responsio est cōmentatoris qui premittit qꝫ duplex est transmutatio scz per se,ut facta in tēpore.ꝛ per accidēs ut facta in non tēpore.et tunc respōdendo ad dubitationē dicit qꝫ aꝫ logtur de trās mutatione per se.ꝛ non p accidens. Vult ꝯ qꝫ omne transmutabile per se transmutatione mēsurata tempore est diuisibile in partes q̄titatiuas. qa omne tale ex hoc qꝫ transmutatur de contrario in contrariuz que sīl esse non possunt.hz vnaz partez sub cōtrario qō est terminus a quo trāsmutatōis.et aliā partez sub contrario qō est terminus ad quē,ꝛ intelligitur de terminis propinquis transmutationis.ꝛ non remotis ut post patebit. Et tunc ad argumētum principale.patet qꝫ demōstratio talis est vlis.quia est de qualibet transmutatione.ꝛ etiam de quolibet transmutabili per se.quia quodlz transmutabile p se siue trās mutetur in tempore.siue i non tempore. est trāsmutabile in tēpore.ideo quodlibet tale est diuisibile.non antē est de transmutationibus aut transmutabilibus per accidens. quia que sunt per accidens abiciēda sunt a consideratione scientie speculatiue.

Dubitatur ulterius vtrū omne qō per se trās mutatur transmutatione tēporali sit partim in termino a quo.ꝛ partim in termiō ad quez. ut assumitur in demonstratiōe aꝫ. Arguit qꝫ non.primo in motu alterationis.quia duz aliqd alteratur ab albedine in nigredinē per palledinez.non ſm per dū sic transmutatur est partim sub albedine.ꝛ partim sub nigredine.ꝛ partim sub palledine. Secūdo idem arguit in motu ad q̄titatē. nam dum aliquid augetur non habet partem sub q̄titate antiqua.ꝛ partem sub q̄titate noua. quia tunc neutra illarum partium augeretur.ꝛ per consequens nec totuz ex illis resultans. videtur ꝯ qꝫ augmētabile ſm se totū sit sub quātitate antiqua.ꝛ recipiat nouaz. aliter non posset saluari ipsuz ſm quālz eius partem augeri. ut vult aristoteles primo de generatione. Tertio idem ostenditur in motu locali.quoniaz illud qō localiter mouetur.nō habet partem in illo vbi in quo fuit in termino a quo.cū id corruptuz sit. nec partem habet in illo vbi in quo erit in termino ad quem.cum illud adhuc non sit generatum.imo durante motu non habet mobile idem vbi.nec ſm se totuz. nec ſm partez.nisi per instans. Forte ad primū argumentuz respondetur qꝫ non omne qō transmutatur transmutatione successiua. est partim in termino a quo ꝛ partiz i termino ad quem.postremo acquirendo ut p bat illa ratio.sz bene omne qō sic trāsmutatur est partim in temino a quo ꝛ partiz in termino ad quez.primo seu proximo. ꝛ talis primus terminus ſm cōmentatorez est mediuz differēs spetie a termino a quo

Unde Aꝫ remouēdo illaz cauillationez dicit sic.Dico autē i quod mutat primū sz mutatōez.ut ex albo in fuscuz nō in nigrū non enim necesse est qō mutatur i qdcūqꝫ esse ultimoruz. Et comentator vlterius ostendit qꝫ in quolibet quatuor generum transmutationuz p se inuenitur talis primus terminus ut i alteratōe ō albedīc i nigredinez.licet nō detur primus terminus differens solo numero.vt albedo remissior datur tn primus terminus differens spē. vt verbigratia palledo.et in alteratione a calido in frigidum temperies.ꝛ ita de aliis. Silr in motu locali.licet nō detur primus locus ſm numerū qui acquritur.tamē datur locus primus ſm spēm. ut si terra moueatur loco ignis vsqz ad suuz locuz nātalem. prius mouebitur ad locum aeris.qui

erit primus locus differẽs spẽ a loco ignis ad quem puenit. De motu vero ad quanti tatem nõ faciunt azz ꝛ cõmentator expresſam ſeu ſpãlem declarationẽ. ꝓpterea ga manifeſtum eſt ꝙ mobile tali motu eſt diuiſibile. primus uõ terminus in generati one aut corruptione ſpeciali eſt prima ps qua generatur aut corrũpitur ut puta mĩmum de tali ſpecie. Sed contra hec dicta occurruut dubitationes. Prima quia videtur ꝙ illud quod alteratur ab albedie in nigredinẽ per palledinẽ per prius trãſmutet in nigredinẽ q̃ in palledinẽ. ut hẽt tranſlatio cõmentatoris. vel fuſcedinẽ ut habet tranſlatio alia. cuius tamen oppoſituz ariſtotiles ponit in littera. Et illud arguitur ſic. quoniaz tale alterabile ſtatiz cũ incipit alterari incipit acgrere nigrediez. quia ſtatim cũ incipit alterari incipit depdere de albedine. ꝛ ſimul q̃tum depdit de albedie tantuz acquirit de nigredie ſm de terminationem factã ſupius. ſed nõ ſtatiz cũ incipit alterari incipit acgrere de palledine vel fuſcedine. vt pz g° ꝛ cetꝫ. Scõa dubitatio eſt. ga ſi fiat alteratio a remiſſe albo ad intenſe albũ non pueniendo ad aliquem colorem mediũ. tunc in tali alteratione non dabitur primus termius. ga nec ſm numerum nec ſm ſpẽm. ꝛ p cõſequens non omne alterabile eſt partiz in termio a quo ꝛ partim in termino ad quez primo ſeu proximo. Et cõfirmatur quia ſi aliquid ſit vniformiter albũ. ꝛ alteretur vniformiter ab intrinſeco vel ab extriſeco ad albedinẽ intenſiorem. non videtur ꝙ vna eius pars magis ſit ſub termino a quo vel ad quez q̃ alia. quare. Et ad iſtud propoſitum poſſunt etiã adduci duo argumẽta vltima facta in principio iſtius dubitationis de illo quod mouebit motu locali. qõ non neceſſario datur primũ vbi differens ſpẽ a priori ad quod deueniet. ꝛ de illo qõ mouetur ad q̃titatem. cũ omnis augmentatio vel diminutio ſit inter q̃titates corporeas. que omnes ſunt eiuſdẽ ſpẽi ſpãliſſime. ꝛ per cõſequens non datur in eis medium differens ſpecie a termino a quo. ꝛ hoc eſt difficilius. Tertia dubitatio eſt. quia non videtur ꝙ dicta ariſtotilis hic intelligi debeant de trãſmutatõe facta in ſubſtãtia. ut dicit cõmentator. quia ut ipſemet vult ariſtotiles loquitur ſolum de trãſmutatoibus per ſe. i. mẽſuratis tempore. q̃ nõ ſunt fines aliaz tranſmutationũ. ſz tranſmutatio in ſubſtantia fit in non tẽpore. ꝛ eſt finis alterius tranſmutationis. ſ. alterationis. igitur ꝛ cetꝫ. Ad queſtionez principalem reſpondetur dicendo ꝙ omne qõ tranſmutatur in tempore eſt partiz in termino a quo ꝛ partiz in termino ad quez. non quibuſcunq; ſed proximis. p terminũ ad quem primum intelligendo terminuz primũ dintez ſpẽ. a termino a quo quod ẽ medium inter terminos remotos. vel ſaltẽ ſic poteſt eſſe ut Burleus ſupplet. ꝛ hoc ſufficit ad probandum ꝙ omne tale ſit diuiſibile. Et tunc ad argumẽta principalia rndetur. Ad primũ patet ex dictis.

Ad ſcõm dicitur ꝙ ps augmentabilis antiqua eſt ſub q̃titate quaz habuit in termino a quo. ꝛ pars noua q̃ aduenit ex nutrimento eſt ſub q̃titate que acgritur tan q̃ terminus ad quem ſeu mediuz. ꝛ ſic eſt partiz in termio a quo ꝛ partiz in termio ad quem. qualiter autem ſm hoc ſaluetur ꝙ quelibet pars aucti augeatur alibi eſt pquirendum ꝛ cetꝫ. Ad tertiuz de motu locali quid ſit dicenduz. ex declaratione cõmentatoris ſupius poſita pz. verũtamen Burleus p termios motꝰ localis itelligit ptes imediatas magnitudinis q̃ ptrãſiit. Cõmẽtator aũt ſequẽdo ſua ſupius dicta in propoſito ſic dicit. Sed quia locus ex quo mouetur res mota eſt alius a loco in quo quieſcit neceſſario. ꝛ inter quelz duo loca eſt corpus. cũ iter q̃libet ſupficies duas eſt corpus. quoniaz ſupficies non ſequitur ſupficiez. ſ. imediate in eodem corpore. neceſſe eſt ut motus quidam ſit in loco a quo mouetur. et qdaz ſit in loco qui eſt inter locum a quo mouetur. ꝛ locũ ad quem mouetur. ſ. in corpore quod eſt in potentia locus inter hec duo loca. ſ. primũ ꝛ poſtremum. ꝛ ideo inter quelz duo loca eſt locus. Et vlterius ad dubitationes moras cõtra dicta ariſtoꝫ. et cõmentatoris reſpondetur.

Ad primam cum arguitur q̄ alterabile ab albedine in nigredinem per p̄ lledinez vel fuscedinē prius deuenit in nigredinez ꝛ ced,conceditur illud absolute.sed tamen non prius venit in nigredinem q̄tum ad denominationē in actu.sic videlz q̄ prius denominetur nigruz q̄ pallidū vel fuscuz. sed fit ecōtrario.et hoc vult azz loco supius allegato. Ad scōaz dubitationem de re misse albo ꝛc.pz q̄ potest alterari p̄ mediū differēs specie.ꝛ hoc sufficit. Et dato q̄ nō transeat per tale medium.quia tamen ps propinquior alteranti velocius alteratur ad albedinez.ꝛ citius q̄ remotior.ideo in tali transmutatiōe adhuc erit transmutabile partiz in termino a quo ꝛ partiz i termino ad quez. Et dato q̄ vniformiter ſm se totum alteretur vt assumitur in confirmatione.potest tamen difformiter alterari.ꝛ per partem ante partem.quare. Et sil̄r licet id quod mouetur ad q̄titatez nō transeat per medium differēs spē a termino a q° ut mouet ad q̄titatē.ꝛ sic i tl̄i motu nō sit dare primū terminuz. seu primuz et ceſ.quia tamē nihil potest moueri ad q̄titatem qn̄ precedat alteratio.in qua tale mediuz dari potest.ideo omne transmutabile ad quantitatem potest esse partiz sub termino a quo.ꝛ partī sub termīo ad quez primo.seu primo.ꝛc. Et hec est ſnsio Burlei. Ad tertiam dubitationē dicendum q̄ cōmētator vult q̄ detur generatio ꝛ corruptio spālis tempori mēsurata.ꝛ que nō est finis alterius transmutationis.ut alteratio terminata ad substantiaz.dicit enim sic. Ergo trāsmutatōes que sunt principaliter sunt duobus modis.aut transmutatio cuius finis est de genere illius trāsmutationis. vt alteratio vltimate termiata ad q̄litatē.aut trāsmutatio cuius finis est de alio genere. ut alteratio vltimate termiata ad substantiam.veraq̄ est trāsmutatio in tempore. Et in tali trāsmutatōe substātiali datur terminus primus.seu mediuz spē differns a termio a q°. ut si ex aliq̄ palea debeat successiue generari ignis.primum mīmū generatuz erit huiusmōi ut dicit cō mētator. et tūc materia q̄ trāsmutat erit partim sub termīo a quo.ſ.sub forma substantiali palee.ꝛ partiz sub termīo ad quē primo.ſ.sub forma substātiali primi minimi ignis generati. Alii tamen aliter voluerunt.ꝛ saluant q̄ omne quod trāsmutatur per se.ꝛ in tempore.est partiz in termino a quo ꝛ partim in termino ad quez primo transmutatur. Premittētes ſm vnā ſnsionem tactā in 5° huius q̄ duplex est terminus trāsmutatiōis.ſ.nō adeq̄tus.ꝛ adequatus trāsmutationi. Non adeq̄tus est ḡdus vbi vl̄ q̄titas a q̄bus incipit trāsmutatio. vel in que terminatur. Adeq̄tus dicitur esse tota latitudo.vel spacium. vel vbi que partibiliter in toto motu acquirūtur vel deperduntur.verbigr̄tia. in alteratione in qua summe frigidū efficitur sūme calidū.latitudo frigiditatis a ḡdu summo vsq̄ ad non gradū est terminus a quo adequatus.ꝛ latitudo caliditatis a non gradu vsq̄ ad summū est termīus ad quem adeq̄tus. Et patet q̄ cōtinue durante tali alteratione illud quod trāsmutatur est pars sub termīo a quo.ꝛ partiz sub termīo ad quez adequatis trāsmutationi.i.sub parte termini a quo.siue latitudinis frigiditatis. et sub parte termini ad quez siue latitudinis caliditatis.ꝛ ſm partes eius.cū prius inducatur terminus ad quē ꝛ corrumpat terminus a quo in vna parte alterabilis q̄ ī alia.ꝛ tl̄es sūt termini primi illius trāsmutationis u. pz. Sil̄r ī motu locali si mobile moueatur ab.a.in.b.spacium incipiens.ab.a.inclusiue ꝛ terminatum ad.b. exclusiue est termīus a quo adequatus.ꝛ incipiens a.b.inclusiue ꝛ terminatū ad.a.exclusiue.est terminus ad quez adequatus.ꝛ pz q̄ mobile continue in tali motu est partiz in termino a quo ꝛ partiz in termino ad quez adequatis motui. ut in alio exemplo ostensuz fuit. Pariformiter in motu ad q̄titatem si aliquid moueatur a pedali ad tripedalez.tota latitudo q̄titatis a pedali inclusiue ad tripedalez exclusiue est terminus a quo.ꝛ vocatur depditio pedalis q̄titatis.sed tota latitudo q̄titatis a pedali exclusiue ad tripedalez inclusiue est terminus ad quē adeq̄tus.ꝛ ē acqsitio tripedalis

l.

q̃titatis.ꝛ continue duz aliquid augetur a pedali q̃titate ad tripedalem. tale est pars tis sub latitudine que est terminus a quo. est partim sub illa que est termius ad quē. ut in aliis dictum est. Intelliguntur ergo dicta aristotilis de terminis adeq̃tis trāsmutationi. in quibus etiam semper est dare primuz terminū ad quē. non autez verificātur que dicta sunt de terminis nō adequatis. ꝛ hoc ꝓbāt rationes inducte si bene considerētur. sed illud non est cōtra aristotilez si bene consideret. ꝛ ut ipsi dicunt

Et ex hoc vlterius soluūt ad argumēta Burlei. Ad primum de alteratōe facta in eadez spē. dicunt ꝙ illa alteratio etiā ē inter formas diuersaz spēz. ut si caliduz ut duo efficiatur calidū ut sex. mouetur ad latitudinez caliditatis a duobus ad sex tā q̄ ad terminū ad quē imediatum sub qua fm partē continue est mobile durante motu. ꝛ pro tūc mouet a latitudine frigiditatis a sex ad duo tanq̄ a termio a q° imediato. sub qua fm partem sil'r continue erit.

Ad aliud de motu locali patz ex dictis.

Ad alia de generatione ꝛ corruptiōe ꝛ congelatione subita. non sunt ad ꝓpositū. quia ille fiunt in non tēpore. et fm aristotilis est soluz de transmutationibus tempore mensuratis. Si autez arguerētur de motu ad q̃titatē. ꝙ mobile ē cōtinue in augmentatione sub totali termino a quo. ut in augmento a q̃titate pedali ad tripedalem mobile habet continue totaz q̃titatez pedalez. ꝛ sic non est soluz sub parte termini a quo. Rndetur ꝙ q̃titas pedalis nō est terminus a quo adequatus. de quo solū est fmo. sed talis est latitudo a pedali q̃titate inclusiue ad tripedalez exclusiue. ꝛ cōtinue in tali augmētatione augmentabile est sub parte illius latitudinis ut notū ē.

Item ga i q̃titate nō est ꝓprie cōtrarietas. illud qđ trāsmutat ad q̃titatē est cōtinue parti sub priuatione q̃titatis ad quā transmutatur. que priuatio est terminus a quo. ꝛ contrariatur motui seu termio ad quē. ꝛ est partim sub motu seu sub termio ad quē. quare. Et hoc est qđ ex cōmentatore ꝛ aliis expositoribus aꝛ ō hac ardua ābiguitate sub breuitate ꝓcipere potui ꝛc.

q Uoniam autez ōe qđ mutat. Dicit cōmētator ꝙ iter id ex q° ē trāsmuta° ꝛ illđ ad q đ est trāsmuta° p°. non ē mediū. Cōtra ga i trāsmutatōe successiua. nulli termini assignari possūt iter quos non sit mediū dīrns a termis illis. aut numero. aut spē. ut ꝑz i motu ad qualitatez. ꝛ sil'r in motu ad q̃titatez. ꝛ ad vbi. aliter non essent successiui.

Responderi potest ꝙ si per primū terminum ad quez intelligamus vt supra terminū primū dīrntem spē a termino a quo. tunc inter tales terminos nō est medium differens spē. licet inter eos sit bene medium dīrns fm numerū. sed sic non loquitur cōmentator. sz cōsiderat illos termios fm spēs suas. ꝛ non fm numeruz. ꝛ patet ꝙ si aliqđ ab albedine transmutetur ad nigredinem solum ꝑ palledinem rubedinē ꝛ fuscedinem medias. ꝙ inter latitudinē albedinis ex qua transmutatur. ꝛ latitudinem palledinis ad quez primo trāsmutatur. nō est mediū sz statim cum exit ex illa latitudine albedinis ingreditur latitudinē palledinis. nec datur aliqđ instans intrinsecuz tempori mensuranti illam transmutationez in quo transmutable nō sit sub aliqua illaz latitudinū. ꝛ hic est intellectus cōmētatoris si sua verba bene cōsiderētur. In trāsmutatione aūt in substantia. quia ibi nullo mō est medium dictū cōmentatoris non habet dubietatē. Dubitat hic Burleus. ga videtur esse cōtradictio in dictis cōmentatoris. quia superius cōmēto .32°. dixit transmutatiōes factas in tēpore esse transmutatiōes per se. factas autez in non tēpore dicit esse transmutationes per accidens. hic uō cōmēto. 41°. dicit generationez ꝛ corruptiōez substātie que fiunt in nō tēpore dici principaliter transmutatiōes. ꝛ si sint principaliter transmutationes sequitur contra prius dicta ꝙ nō sunt trāsmutatiōes per accidens. Rndet Burleus ꝙ dupliciter aliq̄ transmutatio potest dici pricipaliter trāsmutatio. Uno mō

q̃tum ad nominis significationez.ut quia hoc nomẽ transmutatio principaliter sibi cõpetit.ꝛ hoc modo transmutarõ in substãtia est principaliter transmutatõ.ut ponit hic cõmentator.quia qõ trãsmutatur scõz substãtiã ꝼm plura trãsmutant q̃ qõ trãsmutatur accidentaliter tantũ. ex quo non potest esse trãsmutatio in substãtia gn etiam non sit in accidentibus. Alio mõ dicitur aliqua trãsmutatio prĩcipaliter trãsmutatio entitatiue.ut quia iter trãsmutationes plus habz de entitate.ꝛ hoc mõ voluit supius cõmentator transmutatões in tempore esse per se transmutatiões. ꝛ prĩcipaliter.ꝛ transmutatiões in non tẽpore esse solũ per accidẽs ꝛ scõdario. Istud tamen dictum est valde ambiguuz.quia illa transmutatio habet plus de entitate cuius terminus est maioris entitatis.cum a suis terminis specificentur transmutationes. sed terminus transmutationis substantialis est maioris entitatis q̃ termĩus transmutationis accidentalis. cũ substantia sit maioris entitatis q̃ accidẽs. igit. Forte dicit q̃ trãsmuta° capit entitatẽ a suo subiecto.mõ subiectũ trãsmutatiõis accidẽtalis qõ ẽ substãtia coposita ẽ pfectius q̃ subiectũ trãsmutatiõis vl̃is quod est materia prima.vt visum est primo huius. Sed de hoc latius ĩfra. Dicit az q̃ illud ĩ q° aliquid primo mutatum est.est indiuisibile. hoc potest intelligi de mẽsura.ꝛ de termino. de mensura quidem. quia illud est instans ꝛ non tempus. et hoc videtur velle aristot. De termino autez.quia si est transmutatio in substantia illa terminatur primo ad minimã formã substantialez.que ẽ idiuisibilis intẽsiue.ut dicit Burleus.vel que est indiuisibilis per sepationẽ partis a parte vt alii volunt.q̃uis non sit indiuisibilis per designationẽ partis ex partem. Et si est trãsmutatio in q̃titate illa terminatur ad lineã vel supficiẽ que aliquo mõ sunt indiuisibiles. Si est transmutatio in qualitate terminatur ad gradũ aliquez indiuisibilez. Si autẽ in vbi ẽt determinat ad aliquam supficiez indiuisibilez. Amplius loquẽdo ɔ termĩo illud in quo aliqd est primo mutatũ.s.in actu.quia nõ datur illud in quo aliquid sit primo mutatuz in potentia.est indiuisibile.i. indiuisibiliter acquiritur.siue sit forma substantialis.siue q̃dus.siue terminus q̃titatis.aut loci.vel potest intelligi de mutato esse in quo prio pfecta est mutatio.ꝛ qõ ẽ terminus ipsius.licut instãs est terminus tẽporis. ꝛ oportet tale esse indiuisibile ꝛ cet.ut patet.

q uoniam autem omne qõ mutatur. ĩ tempore mutatur. Intelligendũ q̃ non videtur verum q̃ ante omẽ moueri fuit mutatum esse.quoniaz in mutatione subita.simul est moueri cuz mutato esse.nec aliquid mutatum esse precedit. Dicendum q̃ aristotiles loquitur de moueri per se quod est in tempore.ꝛ non de moueri p accidẽs quod est in nõ tempore.ꝛ similiter loquitur de mutato esse per se.quod terminat moueri per se.ꝛ nõ de mutato esse per accidens qõ terminat moueri per accidens.Uel dicat q̃ si loquit vniuersaliter ut vult Auerroys.q̃ ante moueri subita mutatione precedit mutatum esse mutationis successiue.cuius mutationis successiue mutatio subita est finis.ꝛ hoc aut eiusdez mobilis.aut alterius.ꝛ similiter econtra dicat q̃ omẽ mutatum esse precedit mutari ꝓportionabiliter ut prius.quia omne mutatuz esse per mutatõez subitã precedit mutari mutatione successiua. Dubitatur vlterius contra Burleũ. quia non videtur q̃ mutatuz esse medietatẽ spacii precedat moueri totius.cũ prius incipiat moueri totius q̃ mutatum esse ptis. Dicendũ q̃ aliquid esse aliquo prius dupliciter potest ĩtelligi.aut quo ad inceptionem.aut quo ad delitiõez. moueri ẽ prius q̃ mutatũ ẽẽ inceptiue.ɔz de finitiue prius ẽ mutatuz ẽẽ q̃ moueri.ꝛc.

q uoniam autem omne quod mouetur.in tẽpore mouetur. Dubitatur.quia videtur q̃ magnitudo finita possit trãsiri ĩ tẽpore

infinito. Et ſiliter q magnitudo infinita poſſit ptranſiri in tempore finito. Pri mū arguitur ponendo q vnuz mobile mo ueatur ſup ſpacio pedali ptrāſeūdo primā partem proportionabilem eius in vna ho ra. 7 ſcōaz in vna alia hora. 7 ſic ī īfinituz. tunc patet q ſpacium eſt finitum. quia pe dale. 7 tamē ptranſiť in tēpore īfinito. ſ. aggregato ex īfinitis horis. ſicut infinite erūt ptes ꝓportionabiles ſpacii. Scōz probatur. ponendo mō oppoſito q vnum mobile moueatur p vnā horā ptranſeūdo in prima parte ꝓportionabili illius hore vnum pedale. 7 in ſcōa vnuz aliud. 7 ſic in infinitum. 7 tūc patz q in tempore finito puta in vna hora ptranſietur ſpacium īfi nitum. ſ. cōpoſitū ex infinitis pedalibus. ſicut infinite ſunt partes ꝓportionabiles illius hore. Huic poteſt reſpōderi dupli citer. ſ. naturaliter. 7 ſophiſtice. naturali ter quidez negando illos caſus eſſe poſſibi les. vnde primus caſus nō eſt poſſibilis. qa eſt deuenire ad ita modicā 7 puam partez ꝓportionabilem magnitudinis date. q nul lum agens naturaliter poſſet apponere in ptranſeundo eā tantū tempus ſicut eſt ho ra. imo neceſſario ſi ptranſietur. in tēpore minori q̄ eſt hora pertranſietur. Siľr ſcōus caſus non eſt poſſibilis. quia eſt deue nire ad ita modicā partez proportionabi lem illius hore. q nullum agens naturali ter poſſet in illo ita modico tēpore ptran ſire vnum pedale. ſed neceſſario ſi ptranſi ret. minus illo pertrāſiret. Sophiſtice autez poſſet reſponderi non dando illos ca ſus ob aliā cāz. videlz propter ptiū ipſorū īcōpoſſibilitatē. nā licet ſit poſſibile q vnū mobile ptranſeat in vna hora primaz par tez ꝓportiōabilez vnius pedalis. 7 ſiliter licet ſit poſſibile q in alia vna hora ptran ſeat ſcōaz partē proportionabilem eiuſdē pedalis. 7 ſic in īfinitū. non tamen hec om nia ſunt ſimul cōpoſſibilia. Et pariſer miter dicať in ſcōo caſu. videlz q eſt poſſi bile q in prima parte proportionabili ho re mobile ptranſeat vnuz pedale. 7 ſimili ter eſt poſſibile q in ſcōa ptranſeat vnum aliud. 7 ſic ſine ſtatu. ſed tamen hec omia non ſtant ſiľ. ita q poſſibile ſit q in prima parte ꝓportionabili hore ptranſeat vnum pedale. 7 in ſcōa aliud. 7 ſic ī īfinitū. ſicut etiaz non ſequitur q ſi poſſibile eſt te eſſe. 7 poſſibile eſt te non eſſe. q poſſibile eſt te eſſe 7 non eſſe. Nec ſequitur q ſi potes cur rere 7 non potes currere. q poſſis currere 7 non currere. Nec ſequitur q poſſibile eſt q ſecundū hoc punctum hoc cōtinuum ſit actu diuiſuz. 7 poſſibile eſt q p̄m hoc aliud punctum ſit idez continuuz actu diuiſuz. 7 ſic in īfinitum. g° poſſibile eſt q p̄m hoc 7 hoc punctū. 7 ſic ſine ſtatu. vl p̄m quodlz punctū hoc cōtinuū ſit actu diuiſuz eſt erī antecedens verū 7 conſequens falſuz. q̄re.

Solet hīc contra ariſtotilez argui. probando q eſt poſſibile motum infinituz. eſſe in tēpo re finito. Donať enim q in vna hora ſum me calidū aſſimilet ſibi ſumme frigidum. tunc patz illud motum eſſe īfinitum. quia infinite velocitatis. Nam poſtq̄ velocitas inſequitur proportionē agentis ad paſſuz. 7 in īfinituz augebitur proportio agentis ſupra paſſum. quia in īfinitum diminuť reſiſtētia paſſi. videlz uſq ad non gradum ſtante potentia agentis. vt ſupponitur ſe quitur q in infinitū velocitabitur motus. et p cōſequēs ille motus erit īfinite velox. ſeu infinite intenſus. 7 ſic ſequitur q erit infinite factus. et tamen in tēpore finito. q̄re ꝛc. Ad hoc reſpondetur q ariſtoti les loquitur de infinitate p̄m duratiōnē. de qua dictū ſuuz eſt verū ut conſtat. Non autem loquitur de infinitate p̄m intenſio nez. quod apparet. quia dicit q ſi motus e rit infinitus. aut erit propter infinitatez ſpacii. aut mobilis. aut utriuſq. qō ō īfini tate p̄m velocitatē non poteſt intelligi. ar gumentū autē arguit de infinitate p̄m ve locitatē. quare non eſt ad ꝓpoſitū. Uel dicatur q ille motus nō erit infinitus. Et ſi ad id probandum arguatur ſic. Illa intē ſio erit īfinita. 7 illa intenſio erit ille mo tus. g° ꝛc. Poſſet hic dupliciter reſpōde ri. vno mō tenendo paſſiōez nō diſtingui

realiter a ſuo ſubiecto. dicēdo q̄ argumē
tum nō valz. ſicut capta vna ſupficie que ē
latitudo proportionū infinita.cum ſit du
pla ad eius medietatem.ꝛ q̄drupla ad eius
quartā.ꝛ ſic in ifinitū. nō ſequitur hec lati
tudo proportionū eſt infinita.ꝛ hec latitu
do eſt hec ſuperficies. g̊ hec ſuperficies ē
infinita.quia arguitur ex q̄tuor terminis.
ſed ſoluz ſequitur q̄ hec ſupficies eſt latitu
do proportionū infinita.vnde conceditur
q̄ licet idē erit illa velocitas.ꝛ ille motus.
q̄ illa velocitas eſt ifinita.ꝛ tamen ille mo
tus erit ſoluz finitus. Alio mō poteſt re
ſponderi tenendo paſſionez a ſuo ſubiecto
realiter diſtingui.ꝛ velocitatez a motu ve
loci. Dicendo tunc q̄ argumentū iſtud nō
valet.hec velocitas erit ifinita.et hec velo
citas erit paſſio illius motus.ꝛ nulla paſſio
eſt maioris entitatis q̄ ſit ſuuz ſubiectū.
g̊ ille motus erit infinitus.quia concedit
q̄ ſubiectuz ſemp eſt maioris entitatis q̄
ſit ſua paſſio.ꝛ tamen ſtat ſubiectū eſſe fi
nitū.ꝛ paſſionez infinitā.ut in caſu ſupius
poſito de ſupficie finita in qua tā q̄ in ſub
iecto eſt latitudo proportionū infinita.ſ.i
finite relatōes totius ad infinitas partes.
et tamē illa ſupficies eſt maioris entitatis
q̄ ſint infiniti illi reſpectus in ea fundati.

Et ex hoc poſſz inferri q̄ male dicit cal
culator ponendo q̄ latitudo motus ſit iſi
nita.vnde licet latitudo proportionū.ꝛ ſi
militer velocitatis motus ſint infiuita.ta
men latitudo motus eſt ſolū finita. ut pz
ex dictis cōſtituti ſm vltimā poſitionē vl
timo recitataz. Et vlterius aduerte ſm
vltimā pōnez q̄ motus ad qualitatem hēt
duplicem diuiſiōez ſm extēſionez.quazz v
nam ſumit a tēpore.ꝛ aliaz a mobili ſiue
ſubiecto in quo eſt. Habet etiā aliā diui
ſionez ſm intenſionez a qualitate ſm quā
eſt motus.ꝛ q̄ per alterationē inducitur. q̄
ex natura ſua habet ptes magis ꝛ minus
intenſas. Sed motus ad q̄titatē habz du
plicem diuiſionez ſilr ſm extenſionē.ſ. tē
poris ꝛ mobilis.verūtamen nec motus ad
q̄titatez.nec motus localis hz proprie par
tes ſm intenſionē.nec aliquis ipſoꝛz eſt p
prie intenſus aut remiſſus.ſed quilibet eo
rum eſt aut velox aut tardus.cū in eis for
ma ſiue res ſm quā eſt motus.ve q̄litas.
aut vbi nō habeat partes intenſas ſiue re
miſſas. Indubie tamē videtur q̄ prima
ſolutio pricipalis eſt bona.ꝛ vltima biffur
cata non tenet.in hoc q̄ ponit intenſior ꝫ
motus eſſe ifinitam.ꝛ motū ſolum finitū.

Unde cōtra ipſum obicit ſic.ſicut ſe hz
extenſio ad q̄titatez. ſic ſe habet intenſio
ſeu velocitas ad motum. p cōueniētez ſili
tudinem.ſed extenſio ſic ſe habz ad q̄tita
tez q̄ ipoſſibile eſt extenſionē aut velocita
tem eſſe infinitaz. gn motus ſit infinitus.
Unde manifeſtū eſt q̄ ſi accipiatur vna ſu
perficies pedaliter longa ꝛ lata.ꝛ diuidat
ſm latitudinē in duas medietates. ꝛ vna
iungatur alteri ſm longitudinem. ꝛ iterū
diuidatur cōſimiliter ſm latitudinē ꝛ me
dietates cōtinuentur ſm longitudinez ut
prius. ꝛ ſic ī ifinitum q̄ primo erat peda
liter lōga.ꝛ ſemipedaliter lata.ꝛ poſt qua
drupedaliter lōga.ꝛ p quartaz pedis lata.
et ſic in ifinituz duplicando ſemp longitu
dinem.ꝛ ſubduplicando latitudinem. vbi
ergo hoc fiat in infinitum ſm partes pro
portionabiles bore.ſequitur q̄ in fine bore
hec ſupficies erit extenſa in ifinituz.ſic q̄
extenſio eius erit infinita ſm lōgitudinez.
ꝛ ſilr neceſſario illa ſupficies p tunc erit
infinita ſm longitudinem. Cōſimiliter
ergo dicendū eſt de intenſione ꝛ motu cu
ius eſt intenſio.q̄ neceſſario ſi intēſio eſt ī
finita motus cuius eſt intenſio eſt infinitus
ſm intenſiōez ſeu infinite intenſus.ꝛ cet.

q Uoniam autem omē quod mouetur aut geſcit.

Poſſet dubitare aliquis de eo qđ dicit
ariſtoteles.dum dicit q̄ illud quod ſtat nō
quieſcit.cū videatur eſſe idez ſtatus ꝛ geſ.
ut patet p diffinitionem nature.in qua di
citur.q̄ natura eſt prīcipiū ꝛ cauſa motus
ꝛ ſtatus.ꝛc. vbi ſumitur ſtatus pro quiete.
Rndetur q̄ ſtatus ſumit̄ dupliciter. vno
mō pro quiete.alio mō pro tendentia in
quietez.primo mō ſumitur in diffinitiōe
nature.ſz ſcōo mō hic.ꝛ eſt idem q̄ motus

re aliter. sed differunt secundum modos ut per cōmentatorem patet.

In quo autem tēpore

posset argui q̄ est dare primuz tempus in quo aliquid stat. quod tamen aristotiles negat. quoniā ut dicitur in principio qnti huius triplic̄iter cōtingit aliquid moueri. videlz p accidens. fm partem. ⁊ fm se ipsuz primū. ⁊ illud mouetur fm se primo quod mouetur fm quālibet eius partem. Ita in proposito id stabit ī aliquo tēpore primo q̄ stabit in q̄libet parte illius. ⁊ hoc satis ē possibile. Ad hoc dicitur q̄ duplex ē primū. s. adeq̄tionis. ⁊ terminationis. De primo adeq̄tiōis locutus fuit aristotiles supius in qnto huius. ⁊ ō tali nō loquitur hic. Et de isto cōcludit argumentū. De primo autē termīatōis logt̄ hic ax. ⁊ pz qō dicit.

Quoniam autem

omne quod mouetur. Considerandum q̄ aristotiles vult īpossibile esse q̄ illud qō mouetur in aliquo tempore fm se siue primo. i. adeq̄te sit in illo toto tēpore. aut aliq̄ parte eius in eadez dispositiōe primo. quoniā tūc consimiliter se haberet fm illam dispositionē. ⁊ sic quiesceret. q̄re sil̄ moueretur ⁊ quiesceret. ⁊ hoc pz ī motu ad q̄litatem. in quo mobile est cōtinue sub illa dispositione. aut fm se totum. aut fm partem. ⁊ hoc aut acquirendo. aut deperdendo. Sil̄r in motu alterationis ⁊ in motu locali in quo mobile est continue sub alio ⁊ alio situ. ⁊ in alia et ī alia parte spacii. si spacium successiue ptrāseatur. Idez enī est dicere esse sub tali dispositione primo in hoc tēpore fz se. ⁊ ēē sub hac tota dispositione ⁊ qualz eius parte cōtinue. ⁊ in qualibet parte talis tēporis. Et licz ita sit. tamen concedit aristotiles q̄ mobile in quolibet instanti illius temporis est sub aliqua dispositione primo. ex quo nō sequitur q̄ mobile in tali instanti moueat̄ ⁊ quiescat. quia motus et quies nō sunt apta nata esse in instanti. sed soluz in tēpore. Hoc autez declaratur in motu alterationis. quoniaz mobile in quolibz instanti est sub aliquo q̄ du talis qualitatis que acquritur. qui nunq̄ prefuit. nec aliquid eius. cū it idiuisibilis. nec aliquid eius acquiretur. Similiter in motu locali est continue mobile sub aliqua superficie subito acquisita. ⁊ q̄ subito deperdetur. sicut in motu ad q̄litatem est cōtinue sub alio ⁊ alio gradu. ⁊ ī motu ad q̄titatē sub alia ⁊ alia q̄titate. aut extensione q̄titatis. Oz hic est aduertendū circa huiusmōi superficies q̄ subito acquruntur aut deperduntur. q̄ mobile dum est in motu non acquirit superficiem in qua est. quia tūc primo est acquisita. ⁊ acquisiuit. non quidez in aliquo instanti. sed in tēpore termīato ad instans preseus. similiter illaz superficiē nō deperdit. sed deperdet. ⁊ non prius eā deperdet q̄ erit deperdita. Itez acquiret aliquam aliam superficiez. ⁊ nō prius acquiret aliquam aliaz q̄ aliq̄ alia erit acquisita. sz quacūcq̄ data quā acquiret ipsaz prius acquiret q̄ erit acquisita. ⁊ tamen nec p tempus nec p instans prius. Contra tamen hec dicta obicitur. quia videtur q̄ aliqō mobile moueatur in aliquo tēpore adeq̄te. et tamen q̄ sit cōtinue sub eadem dispositione primo. Et hoc prīo arguitur de celo q̄ continue mouetur. ⁊ cōtinue est in eodez situ fm se totū. Scdō idem arguitur de eo cuius vna medietas ē alba. ⁊ reliq̄ nigra. posito q̄ medietas alba rarefiat. tūc patet q̄ hic mouetur ad abledinē. ga cōtinue est albius ⁊ albius. et tamen continue est sub eadez albedine. Tertio arguitur de illo qō rarefacit q̄ ipsuz mouetur ad q̄titatē. ga rarefactio est motus ad q̄titatem. ⁊ tamen cōtinue manet sub eadez q̄titate. ga nō aduenit noua q̄titas nisi adueniat noua materia. cū dimensio sit coeterna materie ⁊ ab ea inseparablis. Ad primū posse responderi dupliciter. primo q̄ intelligitur de moto qō per motum acquirit aliquam dispositionez de nouo. qō non est verum de celo. Scdo q̄ licet celum sit in eodem situ cōtinue fm subiectū. non tamen fm formā. ut supius fuit ostensum. Ad scdm dicitur q̄ id qō non mouetur ab albedine. licet cōtinue sit albius. ga illud est

per accidens ratione rarefactionis. Uerū tamen id mobile mouetur ad raritatem. ideo est cōtinue sub alia raritate. Uel dicatur q̄ mouet ad extensiōez maiorez sub q̄ nō manet primo in aliquo tēpore. sed continue habet aliam ⁊ aliam durante motu.

Ad tertiū dicitur q̄ rarefactio non est motus ad q̄titatē. sz ad raritatez vel extēsionem. mō mobile non manet cōtinue sub eadez raritate vel extensione primo. i. fm se ⁊ qualz eius partē. cū continue aliqd de ea acquirat. Sed circa materiā scōi argumenti aduerte aliquos dicere q̄ non sē per se alicuius corporis vna medietas essz adequate alba. ⁊ alia adequate nigra. illud corpus nec essz albū nec nigrū. sed non album. quoniam ut dicūt id solum cōtingit quādo vna medietas est fm se totā vniformiter alba. sicut alia est nigra. et econtra. Si autez vna medietas essz intense alba. ⁊ alia remisse nigra. vel econtra. illud corpus adeq̄te diceretur albū ⁊ nigrū. Pro cuius declaratione est sciendum. q̄ qualitas solū per tantā sui partē intensiuam subiectum denomiat per q̄tā partez q̄titatiuā subiecti extēditur. Unde posito ad imaginationez q̄ esset vnum subiectuz cuius vna medietas esset non q̄lificata. et alia alba ut octo. illud totuz diceretur album vt quatuor. et ita de aliis proportionabiliter. Ex quibus sequitur q̄ posito q̄ esset vnuz subiectuz cuius vna medietas esset sūme alba et reliqua nig̃. ut sex. q̄ illud absolute dicere albū. qō sic ostēdit. nā rōne albedinis existētis in pte alba id diceretur album ut quatuor. et rōne albedinis existentis i pte nig̃ diceretur album ut vnū. g° ratione totius aggregati denominatur album ut qn q̄. sed qn̄cūq̄ aliq̄ q̄litas denominat aliqd subiectū v. tra g̃duz medium totius latitudinis id dicit simpliciter tle. g° id dici debet simpliciter albū. non aūt dicit nigruz simpliciter siue absolute. qa nigredo nō denominat illud subiectuz supra graduz medium. sed infra. cū nigredo ut sex extensa per medietatez solum denominet nigrum vt tria. ⁊ si poneretur casus econtra. subiectuz esset nigrum simpliciter nūcupanduz

bentisber tamen in illo sophismate omis homo qui est albus currit. ab hac sentētia deuiat non paruz. ad quē locum habeas recursuz si eius positiōez desideras scire ⁊c.

Et sic ē finis sexti libri physicoz.

o mē quod mouetur necesse est ab alio moueri. Conclusio prīcipalis huius capli est. q̄ omē qđ mouetur mouet ab alio. Et itelligit solū de motis per se ⁊ corporeis.

Quoniam autem omne quod mouetur ab aliquo mouetur. Prīcipalis huius capituli cōclusio est q̄ i quolz ordie mouētiū ⁊ mobiliuz i loco ē deuēire ad primū motū qnod mouetur a motore intrinseco et cet.

primū autē mouens. Conclusio principaliter hic intenta est. q̄ i omi motu primū mouēs effectiue ⁊ motū unt simul sistare mediationis. cuius probationem vide ab aristotile in textu.

tractio aūt aut cum ad ⁊c. Spatelis ⁊ cherchelis. Exponit cōiter spatelis. i. ductio spate. vel trahēdo ad se. vel expellēdo ad aliud. cherchelis inductō istrumēti textoz. vel trahēdo ad se. vel expellendo ad aliud. Albertus vero loco istoz ponit specīaōez. que cū fiat ītus suscipiendo spēz rei specīabilis est per modum cuiusdā actractionis. ⁊ radiationē q̄ cū fiat lumē emittendo ē p modum cuiusdā extrusionis. Trāslatio autez antiqua sic iacet. ⁊ pcussio ⁊ expulsio per subtile ⁊ per subtilitatē idest segregare. hoc autē cōgregare. Et cōmētator in expositiōe huius partis sic dicit. quoniam percussio alterū duorū istoz instrumētoz est segregatio. ⁊ segregatio est expulsio. ⁊ cōgregatio est actractō. ⁊ videt mihi q̄ intēdat opus textoris cū sua manu ⁊ suo pede ⁊ cet. elige ⁊c.

uoniam autem que alterantur. Burleus ⁊ Egidius volunt q̄ ſoluz ad qualitates ſenſibiles de tertia ſpecie q̄litatis ſit per ſe alteratio. Alii autez volūt etiā q̄ ad qualitates de ſcōa ſpē qualitatis ſit per ſe alteratio. licz non ad omnes. ſicut nō ad omnes q̄litates de 3ª ſpē eſt p ſe alteratio. cuiuſmōi ſūt timor ⁊ verecūdia. ꝛc. Qđ autē ad aliq̄s qualitates de ſcōa ſpecie ſit pere ſe alteratō arguunt. quoniā ad mollicies. grauitatē. ⁊ leuitatez eſt per ſe alteratio. ut p̄z per cōcluſionem. ga ſunt q̄litates ſcōe conſequentes primas. ⁊ iſte ſunt q̄litates de ſecūda ſpē. cū ſint naturales potentie vel ipotentie. ut habetur in predicamētis. mō lz ad naturales potentias vl̄ ipotētias que imediate cōſequūtur formam ſubſtantialez nō ſit per ſe alteratio. ſicut ſunt potētia viſiua. potentia auditiua ꝛc. tamē ad naturales potētias vel ipotentias que imediate cōſequūtur materiā vel eius diſpoſitiōez. ſicut ſunt duricies mollicies ꝛc. bene poteſt eſſe alteratio per ſe ut dicunt.

Albertus vero vult q̄ primi voluerūt. ſcz ſolum ad q̄litates de tertia ſpē que eſt paſſio ⁊ paſſibilis qualitas eſſe verā alterationez ⁊ phyſicā. quia ſolū in illis ſunt contraria ⁊ media que ad verum motuz ſunt requiſita. Unde manifeſtū eſt q̄ in talibus primis ⁊ cōſequentibus eſt vera alteratō. ⁊ quod dictū eſt de tangibilibus intelligendum eſt de viſibilibus. olfactibilibus. guſtabilibus. ⁊ audibilibus. q̄uis de ſonis cōmentator ſub dubio reliquat. dicens q̄ videtur q̄ alteratio de graui in leue in ipſis ſit modo equiuoco. cū iſtis aliis alterationibus ſenſibiliuz qualitatum. cū non generentur ſoluz a q̄litatibus primis. ſz potius a percutiente ⁊ ſonante. Sed Albertus declarat q̄ licet q̄tum ad principiū ſoni ꝓductiuz eius generatio ſit violenta. in ordine tamen ad ſubiectum in quo producit quod eſt aer nō eſt omnino inaturalis. ⁊ cōſegtur ſoni generatio primas q̄litates in ipſo aere exiſtētes quodam mō. pro quāto aer in quo generatur ſonus per ipſius fractōez bene diuiſibilis eſt. propter humidū ſpirituale qđ eſt in ipſo. ⁊ cuz fuerit habēs caliduz cum humido ſpirituali puro fient in eo optimi ſoni. ⁊ cū erit frigidū cū hūido ſpūali ſoni fient obtuſi. Si vero habuerit humidū corporale cito diſpebūt ſoni ⁊ paruz manifeſtabūtur. p̄z igitur ſm eum q̄ ad omnes huiuſmōi q̄litates per ſe ⁊ ꝓprie ſenſibiles eſt vera alteratio. Ad naturales autē potentias vel ipotentias q̄ ſunt qualitates de ſcōa ſpecie dicit non eſſe per ſe alterationem. tum quia in eis non eſt contrarietas. ſicut nec in figuris. tum etiam quia vera alteratio non eſt niſi quando eodez ſubiecto manente ſm omnia ſenſibilia ſua fit variatio in paſſionibus. ſz cū naturales potentie vl̄ impotentie ex eſſentialibus ſubiecti fluāt non erit in ipſis variatio niſi variatis eſſentialibus ſubiecti. ſed non variantur ſubieci eſſentialia niſi per generatiōez ⁊ corruptiōez. g° nō fit variatō ſm naturales potentias vel impotētias niſi per generatiōez vel corruptiōez. q̄uis non imediate. ſz ex cōſequēti ad variatiōez imediate factaz p generatiōez vel corruptiones in ſubiecto. aut ſibi eſſentialibus. ⁊ ꝓ conſequens ad naturales potētias vel ipotentias erit generatio. ⁊ nō vera alteratō. ⁊ quia hoc eſt manifeſtuz. ideo dē qualitatibus de ſcōa ſpecie ariſtoiles mentiōez nō facit. Et ſi fiet argumentuz de mollicie et duricie quod ad eas eſt per ſe alteratio. cum ſint tangibles q̄litates. ⁊ tamen ſunt naturales potētie. Reſpondet Albertus dicēdo q̄ duricies ⁊ mollicies poſſunt dupliciter prouenire. Uno mō ab aliena ſiccitate vl̄ humiditate. Et alio mō a propria. ſi primo modo ꝓueniāt tūc ad eas eſt per ſe alteratō. ⁊ variari poſſunt non facta variatione in ſubſtantialibus ſubiecti. et ſic non ſunt naturales potentie vel impotentie. Si autem ſecundo modo prouenient tunc variari non poſſunt niſi facta variatione in ſubſtantialibus ſubiecti. et ſic ſunt naturales potentie vel impotētie ad quas eſt generatio. et non per ſe alteratio ut dictum eſt. et pariter de huiuſmodi aliis intelligatur.

a liorum aũtem maxime. Hic probatur per tres rationes q̃ ad qualitates de quarta ſpẽ q̃ ſunt forma aut figura nõ eſt per ſe alteratio. Et vult hic Burleus q̃ forma ⁊ figura habent ſe ſicut ſupius ⁊ inferius. quoniã forma ſũmitur ꝑ forma artificialium que eſt accidens. ſz figura ſumitur ꝑ terminatõe q̃titatis. ga figura eſt q̃ termio vel terminis clauditur. ⁊ hec repitur tã in naturalibus q̃ in artificialibus. Et hoc dicit de mente cõmẽtatoris. Alibi tamẽ vult q̃ forma ſumitur ut ſupra. et q̃ figura ſolũ repiatur ĩ naturalibus. Alii dicũt q̃ forma eſt idez q̃ decẽs aut idecẽs mẽbroz organizatõ. ut turpitudo aut pulchritudo. q̃ ut ſic ſunt in q̃rta ſpẽ q̃litatis. ut autem ſunt corporis diſpoſitiões ſunt in prima. Sed figura eſt que termino vel terminis claditᷣ ut dictuz eſt prius. Albertus autez ponit q̃ forma ⁊ figura ſunt idez realiter. ſz differũt rõne. quoniã dicit forma ꝑut ſuũ ſubiectũ iformat. figura uõ ꝑut recipit terminationẽ q̃titatis ſm q̃ q̃titas ex ſupficiebus aut lineis termiat.

Vult Burleus q̃ ſcõa ratio ariſtotilis probans q̃ ad q̃litates de quarta ſpẽ non eſt per ſe motus ẽ. quia non predicatur de ſuis ſubiectis ſm cõcreta ut faciũt q̃litates de tertia ſpecie. vnde non eſt verum dicere q̃ lignũ eſt lectulus. ſicut verũ eſt dicere q̃ lignũ eſt album. Sed contra. quia ſicut verũ eſt dicere. ⁊ hec eſt vera lignum eſt album. ex quo ly albuz ſupponit ſolum ꝑ ligno albo cõnotando albedinez ita eſt vera lignuz eſt lectulus. ga ly lectulus poſtq̃ eſt concretũ ſicut ly album ſupponit ſolũ pro ligno cõnotãdo formam lectuli. Vndeᷣ q̃ duplex eſt cõcretũ. ſ. ſubſtantiuatuz ⁊ nõ ſubſtantiuatũ. Concretũ ſubſtantiuatũ ſupponit pro aggregato ex ſubiecto ⁊ forma. Sz cõcretũ non ſubſtantiuatũ ſupponit ſoluz pro ſubiecto cõnotãdo formaz. mõ concreta ꝑima q̃rte ſpẽi q̃litatis ſunt ſubſtãtiuata. ideo ſupponũt ꝑ aggregato ex ſubiecto ⁊ forma. q̃re hec eſt falſa lignuz eſt lectus. ga ſignificat q̃ lignũ eſt lignuz et forma lectuli. qõ eſt falſuz. Sed cõcreta q̃rte ſpeciei non ſunt ſubſtantiuata. quare poſſunt verificari de ſuis ſubiectis. ideo ⁊c.

n eqz itaqz circa aĩe virtutes ⁊ malicias. Donit azz q̃ ad virtutes morales nõ eſt ꝑ ſe alteratio. Primo ga ſunt perfectiões. ⁊ quelibet talis eſt idiuiſibilis. mõ ad nullũ tale eſt ꝑ ſe alteratio. Scõo ga acgruntur ſolũ per alteratõez factã in ſenſu. ⁊ ad aliud. ideo ad eas nõ eſt per ſe alteratio. ꝓpter qõ aliqui hic notãt volentes variare a Burleo. Primo q̃ duplex eſt pfectio. ſ. terminans motũ. ⁊ adeq̃ta motui. vt ſi aliqd duceret a non gradu albedinis ad q̃duz ut octo eſt pfectio terminãs motũ. ga ſolũ in fine acgrit. ſed latitudo albedinis a non q̃du ad octo eſt pfectio adeq̃ta motui. ga adequate ĩ toto motu acquirit. ⁊ pare eius ĩ pte. dicũt g̃ q̃ ad primaz pfectõez nõ eſt ꝑ ſe motus. ſed bene ad ſcõaz.

Scõo notant q̃ quadrupliciter dicitur aliqd idiuiſibile. ſ. ſm q̃titatẽ. ut pũctus. ſm formã ſiue denomiatiõez. ut homo qui nõ eſt diuiſibilis ĩ pres hoies. ſm magis ⁊ minus. ut forma nõ hẽs itẽſiouem aut remiſſiõem. et inductiue. ut illud qõ ſubito inducit ſicut lumẽ aut viſio. Volunt itaq̃ q̃ cũ ariſtotiles dicit q̃ pfectio eſt idiuiſibilis. ideo ad eã nõ eſt ꝑ ſe motus. qõ intelligit de perfectiõe terminãte motũ. ⁊ non de adeq̃ta motui. ⁊ qõ loquit de idiuiſibili inductiue. ⁊ non ſm magis et minus. ſiue denomiatiue aut q̃titatiue. Et quia virtutes morales ſunt tales. ideo ad eas non eſt per ſe alteratio. nam ſunt pfectiones terminãtes motũ. ⁊ que ſubito inducũtur. quoniam virtus generat ex frequentatis actibus. vnde cum facti fuerint plurimi actus ſubito generatur aliqua tota latitudo virtutis. ⁊ iteruz ex aliis actibus alia virtus ſubito generatur. ex qua cum priori reſultat vna virtus intenſior et ſic cõſequẽter. Si autem poſtea contingat virtutem ſucceſſiue generari ſiue intendi. hoc erit per accidens. et nõ neceſſario ſiue per ſe. quare

bene ſequitur q̄ ad moralē virtutem non eſt per ſe alteratio. Ex hoc fundamento contra Burleū multipliciter argui poteſt.

Primo cōtra hoc qđ dicit q̄ virtus moralis que eſt ſimpliciter talis eſt diuiſibilis ſm magis ⁊ minus. hoc enim falſum videt̄. quoniā quelz talis dato adhuc q̄ omnibus aliis modis eſſet idiuiſibilis. ipſa tamē habz gradus intenſos ⁊ remiſſos. ⁊ per cōſequēs eſt diuiſibilis ſm magis ⁊ minus. Item ariſtotiles ꝓbat vl̄r q̄ ad nullaz virtutez moralez eſt per ſe alteratio. aliter demonſtratō nulla eſſet. g̃ nō ſolū de virtute morali ſimpliciter, cuius oppoſitum ſequitur ex dictis eius. cū eaz ſoluz dicat indiuiſibilem ſm magis ⁊ minus. Item ex dictis Burlei ſequitur q̄ ad caliditatē ſūmaz nō eſt per ſe motus. ga illa ſolū eſt in fine motus. ⁊ nō ãte. Nec valet eius reſpōſio dū dicit q̄ ſufficit q̄ aliquid prefuit eiuſdem ſpēi. ga tūc ad formā circuli eſſz per ſe motus. dato q̄ plures alii ante fuiſſent. quod tamen ariſtotiles negat. Item ex illo fūdamento argui poſſet contra poſitionem burlei de inductione formarū gradualiuz. ꝓbando q̄ ſecūduz ipſum ad caliditatem non eſſet per ſe alteratio. quia ipſa ſubito et indiuiſibiliter acquiritur. nec ante omnem caliditatem aliquid illius ſpeciei acquiritur. quia ſecundumm eum prius corrumpitur tota frigiditas q̄ inducatur aliqua caliditas. ergo cum frigiditatis ſit dare primū non eſſe in deſitione ſequitur q̄ caliditatis erit dare primū ſui ēē in īceptiōne. et per conſequens tunc nihil eius prefuit. Et ad hoc aliqui dicūt q̄ vt ad caliditatez ſit per ſe motus alterationis non requiritur q̄ aliquid eius prefuerit. ſed ſufficit q̄ ad eam ſi motus qui neceſſario ⁊ de per ſe ſit de contrario in contrariuz. ſicut ſunt frigiditatis ⁊ caliditatis. Sed non ſic eſt de virtute ⁊ vicio. quia licet motus ad illa aliquando ſit inter contraria. nō tamē ſemper. cum aliquando fiat aliquis virtuoſus qui non fuit vicioſus ⁊ ecōtra. q̄re. Inſuper aduertendum q̄ ex ſecunda ratione ariſtotilis qua probat q̄ ad virtutes morales nō eſt per ſe alteratō argui poſſet q̄ ad raritatem et dempſitatem et q̄ ad albedinem ⁊ rubedinem ⁊ ceť. non eſt per ſe alteratio. quia ſoluz acquiruntur per tranſmutationem factaz in aliis qualitatibus videlicz q̄litatibus primis. g̃ ⁊ ceť. Ad hoc aliqui dicunt q̄ ad virtutes ⁊ relationes nō eſt per ſe alteratō. quia nō acquiruntur niſi per motum factum in aliis. ſed non ſic de raritate ⁊ dempſitate. quia non acquiruntur ſolum per calefactionem aut frigefactionem. ſed etiaz acquiruntur per rarefactionem aut condempſationem que ſunt motus alii a primis per ſe tendentes ad raritatem vel dempſitatez. Similiter albedo ſeu rubedo non ſolum acquiruntur per motus factos ad qualitates primas. ſed etiaz ꝓ alios ut ꝓ albefactionez ⁊ rubefactionem. Uerūtamen motus alterationis eſt per ſe et primo ad qualitates primas. p ſe autez ⁊ non primo ad qualitates ſecūdas. de quibus nuper mentio facta eſt. ut ſuperius dicit cōmentator. cum motus illarum ut rarefactio. condempſatio. albefactio. rubefactio conſequantur calefactionem aut īfrigidationem que ſunt principaliter ad primas qualitates.

d ubitabit utiqz aliquis ⁊ ceť. Sed quecūqz nō equiuoca ⁊ ceť. Prima cōditio requiſita ad hoc q̄ aliqua ſint ad iuicez ꝓprie cōpabilia. eſt q̄ illud in quo aliqua compantur. non conueniat compatis equiuoce. ſed vniuoce. ⁊ ceť.

a ut quia ſunt in alio primo in ſuſceptiuo. ⁊ ceť. Secūda cōditio ē q̄ illud ī quo aliqua compantur habeāt idem ſuſceptiuū primum compatorum.

ſ ed ergo nō. Tertia cōditio ē q̄ illud ī quo aliqua cōpantur dz ēē eiuſdē nature ſpecifice in vtroqz compatorum. Circa ſecundaz

conditōez dubitari potest de subiecto primo accidentium. pro cuius dubitationis solutione infrascripte teneantur conclusiones. Prima cōclusio. Neq; materia prima. neq; cōpositū substantiale est primū subiectum omnium formarum accidentalium. probatur cōclusio. ꝛ primo de materia prima. quoniaz dicit aristotiles ī textu q; canis ꝛ equus sunt compabiles ad iuicez in albedine. quia albedo habet primum susceptiuum eiusdem nature in utroq;. ꝛ tale non est materia prima. sed superficies ut ponit ibidē. Similiter aqua et vox non sunt comparabilia ad inuicez in magnitudine. qa magnitudo non habet in eis idez primum susceptiuum. quod tamen verum non esset si materia prima nō essz susceptiuum omnium formarum accidentalium.

Deinde probatur conclusio de composito substantiali. quoniaz dicit aristotiles q; forme eiusdez nature habēt prima susceptiua eiudem rationis ꝛ speciei. cum igitur in cane ꝛ equo sint albedines eiusdem nature. sequitur q; si illarum prima susceptiua essent composita substantialia q; canis ꝛ equus essent eiusdem speciei. consequens est fm ut patet. Et scias q; triplex est subiectum. s. inhesionis. denominationis. ꝛ distinctionis. Materia prima est subiectuz inhesionis propinquum vel remotum omnium accidentium naturalium. Compositum substantiale respectu pluriuz accidentium est subiectum denominationis. Subiectum autem distinctionis in diuersis accidentibus est diuisum. vnde superficies ē subiectum distinctionis ipsorum coloruz. ꝛ humidum saporuz. ꝛ ita de aliis. Secunda conclusio. Materia prima respectu quorundam accidentium est subiectum inhesionis propinquum ꝛ proximū susceptiuum ipsoruz. respectu vero quorundam aliorum. subiectum inhesionis proximū est ipsum compositū. vel forma aliqua existēs in eo. Prima pars cōclusionis patet. de q̄titate que imediate fundat in materia prima. ꝛ scōa patet de caliditate. frigiditate. albedine. nigredine. sensatōe. ꝛ intellectione. ꝛc. Et ex hac ōclaratōe prime partis conclusionis huius vna cum scōa conditione premissa inferunt quidam. q; in celo est materia eiusdem rationis cū materia istorum inferiorum. quoniam q̄titas celi ꝛ q̄titas istorum inferiorum sunt eiusdez rationis. ut corporeitates. superficies. aut lineе. q̄ sunt species specialissime. et per consequens habent susceptiua prima eiusdem rationis. per scōam conditionem. sz talia nō possunt poni nisi materia prima celi et horum inferiorum. per declarationez prime partis huius conclusionis. quare ꝛ cet.

Tenentes tamen oppsium dicūt illas q̄titates specie differre. Et aliter etiā potest responderi ut in q̄stione vltima primi huius patefactum fuit. Tertia cōclusio maior est diuersitas formarum receptiuarū in subiectis q̄ in subiectis recipiētibus pati. quoniam si fuerint forme eiusdem rationis necessario subiecta prima erunt eiusdem rationis. sed non necessario si subiecta prima sunt eiusdem rationis. formesūt eiusdē rōnis. qa albedo ꝛ nigredo differunt specie. et tamē sunt ī supficiebus eiusdē spēi. Ex qbus segit q; sz q̄lz accidens hēat determiatū subiectū primū sine quo nō iuenit. nō tamē quodlz tale subiectū determiat tale accidens. vnde q̄uis albedo nō possit ēē nisi in supficie sit. tamē supficies potest esse absq; albedie. Intelligēdū est q; hic ex tribus ꝓprietatibus q̄s dicit oportere verificari ut aliqua ad iuicē proprie cōpentur. Dicūt alig q; leuitas ignis ꝛ leuitas aeris sūt eiusdez spēi spāliss̄ime. Et sil'r dicūt de g̃uitatibus aq̄ ꝛ terre. quoniā ꝓprie dicitur q; terra est g̃uior aq̄. et p cōsequēs g̃uitas ē eiusdē nature ī utroq; cōpatoz. Itez grauitates ille habent susceptiua ꝓpria eiusdez spēi. s. corporeitates de genere q̄titatis. grē ꝛc. Aduertēduz vlterius q; sz fm spēm spāliss̄imā solū fiat ꝓprie cōpatio. tamē fm genus licet large cōpatō fieri potest. vnde q̄uis genus sit aliquo mō equocū. s. p q̄to suis spēbus competit fz diuersas rōes sūptas a differētiis diuidētibus ipsuz. ꝛ sic fm ipsuz compatio nō fiat. tamē qa genus etiā est vniuocū aliquo modo. s. pro q̄to cōpetit omnibus suis

ſpeciebus ſm vnaz rōnem communem q̄ eſt ſubſtantia aīata ſenſitiua reſpectu aīalis: ideo merito huius ſz genus fieri poteſt cō patio. ḡre albedinez magis viſibl'ez eſſe dicimus q̄ nigrediez. ⁊ album magis colora tuz q̄ nigrū. Etiam ſm tranſcendentes ꝑproprie fieri poteſt cōparatio. ꝑ quanto i eo inuenitur vniuocatio. ſ. ut cōpetit ſuis ſignificatis ſm vnaz rōez. q̄uis ſm prius ⁊ poſterius. vnō dicimus q̄ ſubſtātia ē magis ens q̄ accidens. Pro quo ſciendū q̄ equiuocoz. quoddā ſignificat plura que nō habēt in eo aliquā rōez cōmunez. nec vnū eſt alterius ſil'itudo ut ly canis. ⁊ quoddaz ſignificat pl'a nō ſm eandez rōez cōem. ſz vnū eſt alterius ſimilitudo. vt ly homo reſpectu hominis veri ⁊ reſpectu hois picti. Aliud autem ſignificat plura ſm eandez rōez cōem ⁊ diſtinctas ſpāles ut quodlibet genus. Ulterius ſciendū q̄ vniuocuz large dicit' qđ cōpetit pluribus ſm eandē rōnez ſine differētia prioritatis ⁊ poſterioritatis. Magis ꝑprie qđ competit pl'ibus ſm vniuocā rōez ſpecificaz. Econtra equiuocum large dicit' qđ cōpetit pl'ibus ſcōm vnā rōez ⁊ diuerſas. Proprie quod cōpetit pl'ibus ſm vnā rōez iequaliter. Magis ꝑ prie qđ cōpetit pl'ibus nō ſm vnā rōez. ſed pl'es. Sz hec diſſuſius p̄ huius hīta ſūt ꝛc.

ſ ic et circa motū

Quia cōmētator dicit q̄ linea recta nō pōt fieri circ'aris. hoc intelligendū eſt capiendo lineā rectā vel circularem pro aggregato ex linea ⁊ figura linee. ⁊ non pro linea tantū. quoniam accipiendo lineaz rectam ⁊ lineam circularem ſoluz ꝑ lineis q̄ ſunt mālia in tl'ibus aggregatis. ſic pz q̄ linea recta poteſt incuruari. ⁊ ex cōſequēti fieri circularis. ⁊ eodem mō loquendo de linea recta vl' circulari poteſt demōſtrari q̄ linea recta ⁊ circularis ſunt ad iuicē eq̄les. quoniā ſm geometras circulus ad ſuū dyametruz hz proportiōem triplam ſexquiſeptimaz. Sit g° circulus. a. ⁊ dyameter eius ſit. b. et alia linea recta habens ꝑportiōez eandez ad. b. ſicut habet. a. ſit. c. tunc arguit' ſic. Quecunq; hēnt eādē ꝑportiōez alicui tertio ſūt cōlia iter ſe. ſz a. ⁊. c. hēnt eādē ꝑportiōez ad. b. g̃ triplaz ſexqſeptiaz. g° ſūt eq̄lia iter ſe. ſz. a. ē linea circ'aris. ⁊. c. linea recta. ḡre ꝛc. Item arcus eſt maior ſua corda. g° ipſam excedit. ſed omne qđ excedit aliud eſt diuiſibile in exceſſuz ⁊ illud q° excedit. ſit g° exceſſuz. a. ⁊ illud quo excedit. b. ⁊ corda ſit. c. et tūc ſequitur q̄. a. ⁊. c. ſunt cōlia. quoniā. a. b. excedit. c. ſoluz per. b. ſed. a. eſt linea circularis vel curua. ⁊. c. linea recta. ergo ⁊ cet̄.

d e alteratione ꝛ

Conſideranduz q̄ tria regrunt ad hoc q̄ alique alteratiōes ſint eq̄les. ſ. eq̄litas tēporis. ydemptitas ſpecifica qualitatū ſm q̄s eſt alteratio. ⁊ q̄ vna q̄litas non ſit alia intenſior. quod vltimū aliqui ſic intelligūt. ſ. q̄ per vnam alterationez non acquiritur qualitas ſufficiens denominare ſubiectū intenſius q̄ per aliam.

Alii vero per illud itelligūt q̄ per vtrā q̄ alteratōnuz equalitū acquiratur equalis latitudo gradualis qualitatis. Unde iſti dicunt q̄ ſi vnū ſubiectuz acgreret in aliquo tēpore latitudinem caliditatis a non gradu ad q̄tuor. in quo tēpore illud ſubiectuz acgreret latitudinem caliditatis ad q̄tuor ad octo. q̄ ille alterationes erunt equales. quia latitudo a non gradu ad q̄tuor eſt eq̄lis latitudini a quatuor ad octo. cum tāta precīſe ſit diſtantia gradualis inter non g̃dum ⁊ gradum ut q̄tuor. q̄ta eſt inter gradum ut quatuor. ⁊ gradū ut octo. ⁊ tamen non ſufficeret prima illaz latitudinuz denominare ſuū ſubiectū ita intenſum ſicut faceret ſecūda. quia non correſpondet gradui medio ita intenſo. illud autez negarēt primam viam tenentes. Ad hoc vero q̄ alterationes ſint eque veloces requirit' eq̄litas tēporis et qualitatum ſcōm q̄s ſūt alteratiōes. ⁊ hoc ī ordīe ad ſubiecta ꝑportiōabiliter cōpata. ut q̄ ſi medietas vnius alteretur ī medietate tēporis ⁊ quarta pe ín quarta ⁊ ſic de aliis. Et propter hoc concedunt aliqui q̄. a. et. b. alterabūtur equali

velocitate.⁊ tamen.a.velocius alterabitur q̄.b. vt si medietas .b. omnino in eodem tempore tōsimiliter alteret sicut totuz.a.

Et.vlterius volūt isti q̄ non bene dicit Bentisber.cū posuit in tractatu de tribus predicamētis velocitatez augmentationis attendi penes ꝓportionable acquisituz ꝛc.quoniā eadem est rō de motu augmētationis.⁊ ō motu locali.propter qō cū fecerit aut mentionē de motu locali.nihil spāliter dicit de motu augmentationis.Sed in motu locali attenditur velocitas absolute penes spacium ptransitū in tanto vel ī tāto tpe.g° in motu augmentatōis.aut diminutionis attenditur absolute velocitas penes q̄titatē acqsitā vel deperditā in tāto vl ī tāto tpe.⁊ nō penes ꝓportionabile acquisitum vel deperditum quare et cet.

q Uoniam aūtem mouens mouet ꝛc. Hic aristotiles ponit aliquas regl'as circa motū attēdēdas.Et p° circa motū localē.

Inequali igitur Prima regula.Si aliq̄ potētia moueat aliquod moble ī aliquo tēpore per aliquod spacium.eadem potentia mouebit medietatē illius mobilis ī eodem tēpore p duplum spacium.Hec soluz regl'a tenet in mouentibus habentibus ꝓportiōez duplā ad suas resistentias.quoniā in talibus subduplata resistentia duplatur ꝓportio potentie ad resistentiaz.⁊ per mouens debz intelligi totū qō se tenet ex parte agentis.⁊ per mobile totum qō se tenet ex pte resistētis. qō dicitur ꝓpter mediuz ⁊ alia occurrentia potentia motū ipedire aut tardare. Unde nō oportet q̄ sor.habens ꝓportiōez duplaz ad aliquaz lapidez quē proicit per aliquā distantiā in aliquo tempore.eius medietatez proiiciat ad duplam distantiam in eodem tempore . quia forte non subduplatur resistētia que est ex parte medii. Si autez mouēs habuerit ad mobile proportionem, maiorem q̄ duplam mouebit medietatez minus q̄ in duplo velocius.⁊ per consequens in eodem tēpore per spacium minus q̄ duplum.sic patet de potētia motoris ut octo ⁊ de resistētia vt vnum.habet enim potentia ut octo ad resistentiam ut vnuz proportionem octuplam.que est minor q̄ dupla ad quadruplam.et ad resistentiam ut duo. Si vero mouens habuerit ad mobile proportionem minorem q̄ duplam mouebit medietatem plus q̄ in duplo velocius.quia a proportione magis q̄ in duplo maiori.et per consequens in eodem tempore per spacium maius q̄ dupluz.sicut patet de potentia motoris ut tria.⁊ de resistētia mobilis vt duo.⁊ de resistentia vt vnum.proportō enim trium ad vnum que est tripla est maior q̄ dupla ad proportōez trium ut duo. que est sexquialtera.modo proportio velocitatum in motibus fm veriorē opinionē insequitur proportionem proportionum potentiarū mouentiuz ad suas resistētias.

t si eadem potentia Secūda regula.Si aliqua potentia mouebit aliquod mobile in aliquo tēpore per aliquod spacium.eadem potentia mouebit medietatem illius mobilis in medietate illius temporis per equale spaciū. glosef ut prior.aliter pateret instantias.

et media uirtus. Tertia regula.Si aliqua potentia moueat aliquod mobile in aliquo tempore per aliquod spacium medietatis potentie.mouebit medietatez mobilis in eodem tempore per idez spacium. Et intelligitur hec regl'a tenēdo resistentiam medii ex parte mobilis.⁊ breuiter ea que faciunt ad motuz ex parte motoris.⁊ ipedientia ex parte resistentie.

et si e.ipsuz.c mouet Quarta regula . Non si aliqua potentia moueat aliquod mobile in aliquo tēpore per aliquod spacium.eadez mouebit duplum mobile in eodem tempore per medietatem spacii. patet quia potentia ut octo

ſufficit mouere reſiſtentiaz ut ſex in hora: per pedale ḡtia exempli.ꝛ tamen eadē nō ſufficeret mouere reſiſtentiam ut.xii.quia a proportione minoris inequalitatis non prouenit actio.

ſi uero a.b.mouebit

Quinta regula. Non ſi potentia aliqua moueat aliquod mobile in aliquo tempore per aliquod ſpaciū.medietas potentie mouebit totum mobile in eodem tempore p medietatem ſpacii. patet de potentia motiua ut octo.et reſiſtentia ut ſex.quia potētia motiua ut quatuor non ſufficerz mouere reſiſtentiam ut ſex.quare.

ſi uero duo et utrum

Sexta regula. Si due potentie moueāt duo mobilia ī aliquo tempore per aliquod ſpacium.aggregatum ex illis potētiis mouebit aggregatuz ex illis mobilibus in eodem tempore per idem ſpaciuz. Hec regula habet verum ut dicit cōmentator ſi ābe potentie mouentes moueant per idez tempus.ꝛ per idem ſpacium ſiue equale.aliter autem ſtaret aggregatum ex illis potentiis mouentibus aliqua illarum de per ſe mouere per maius ſpacium.aut minus in tēpore eodez.ꝛ ſimiliter in maiori parte.aut minori per idem ſpacium. grā exēpli.dato ꝙ potentia ut quatuor moueat reſiſtentiam ut vnuz per duas leucas in vna hora.ꝛ potentia ut duo moueat reſiſtentiam vt vnum per vnam leucaz in vna hora tunc potentia ut ſex.mouebit reſiſtentiaz ut duo in una hora.per minus ꝙ duas leucas.et per plus ꝙ per vnam leucā in eadez proportione in qua proportio tripla excedit duplā. Ex quo vlterius ſegtur ꝙ potencia ut ſex mouebit reſiſtentiam vt duo per vnam leucaz in minori tempore ꝙ ſit hora.vt per duas leucas in tempore maiori ꝙ ſit hora.

ſic igituz et ī alteza

tione. Hic ponit quatuor regulas circa motum alterationis ꝛ augmentationis q̄ habent modificari. Unde cum dicit ariſto tiles ꝙ ſi aliquod alterans inducit aliquaz qualitatem in aliquo tempore. inducet duplam in duplo tempore.et ꝙ alterans duplum in eodem tempore inducet duplam qualitatez.ꝛ ꝙ in medio tempore inducet medium qualitatis.ꝛ ꝙ media virtus in eodem tempore inducet mediū qualitatis. ꝛ ſimiliter in augmentatione. Primū habet intelligi in alteratione vniformi. ita ꝙ agens ſemper habeat equalē proportionem ad paſſum. Secundum habz verum dummodo illud agens duplum continue ſe habeat in proportione dupla ad paſſum in reſpectu ad proportionem prioris agentis. Tertium tenet in priori cāu.ſ. ꝙ alteratio ſit vniformis. Quartuz verificatur dummodo illud ſubduplum a agens continue ſe habeat in proportione maioris īequalitatis ad paſſum.que ꝓportio continue ſit preciſe ſubdupla ad proportionem dupli agentis prius aſſumpti.

ſi autem alterans.

Subiungit quintam regulam que eſt negatiua.videlicetꝙ non oportet ꝙ ſi aliq̄ virtus alteret vel augmēteret aliquod totuz in aliquo tempore. ꝙ medietas illius virtutis poſſit alterare vel augmentare idem totuz in aliquo tempore. que ſimiliter ꝓbatur ſicut prius probata fuit ſimilis regula de motu locali.ꝛ cet.

Et ſic eſt finis ſeptimi libri phyſicorū.

u

truz aūt

aliquando factus ſit motus cū non eſſet ꝛ cet. Dubitatur an phyloſophus hic probz eternitatem motus in comuni.an primi motus. Ad hoc dubium dicebant Auicēna.Alpharabius.ꝛ Auempace.ꝙ ariſtotiles hic probat eternitatem motus in comuni. quoruz rationes ſunt iſte. Prima quidez eſt ꝙ demonſtratoes ariſtotilis

procedunt ex communibus. ergo probāt de motu in comuni. patet consequentia: quia ut ex primo posteriorum habetur nulla scientia specialis procedit ex communibus. aliter demonstrationes essent insufficientes.

Secūda ratio quia aristotiles probabit inferius primum motum esse eternum. g° hic non probat idem. aliter est superfluus.

Tertia ratio. quia inferius aristotiles probando perpetuitatez primi motus hic vtitur demonstratis. ⁊ per consequens seq tur ꝙ hic non demonstrat quod ibi demō strabit. ſ. perpetuitatez primi motus. aliter assumeret qđ deberet ꝓbare. Quarta ratio. quoniaz aristotles inferius querit an aliqua semper moueantur ⁊ aliqua semper quiescant. quod nō faceret si probaret eternitatem primi motus hic. quoniam cō staret aliqua semper moueri. ſ. corpora celestia. Quinta ratio. Ordo aristotilis sē per est procedere a magis comunibus ad minus comunia. g° hic probat eternitatē motus in comuni. inferius autez probabit hoc de motu primo. Sexta ratio ut habetur ex. primo posteriorum demonstratō particularis non est sufficiens nisi coniungatur vniuersali. cum eam presupponat. sed cum aristotiles ꝓbabit inferius de primo motu perpetuitatem. demonstratione particulari. oportet ꝙ hic probet de motu in comuni perpetuitatez. et hoc erit demō stratione vniuersali. Aliter enim neutra demonstrationum esset sufficiens. Auerroys autem tenet ꝙ aristotiles hic probat eternitatez primi motus. Et idez vult dominus albertus. licet aliq̄liter discrepet ab auerroi. quoniam auerroys vult primū motum esse deo coeternum. ⁊ neq; incepisse esse. neq; debere desinere esse. Sz dominus albertus non vult primum motuz sic esse eternum. quoniam in eternitate īcipit esse ⁊ desinet esse. sed solū sic. videlz ꝙ nullum fuit tempus in preterito in quo nō fuerit primus motus. ⁊ nullum erit tempus in futuro in quo non erit primus motus. Et pro hac parte sunt rationes. Prima quia aristotiles probat eternitatem illius motus cui per se ⁊ essentialiter inest eternitas. aliter rationes essent insufficientes. ſz primo motui inest eternitas essentialiter. aliis autem motibus particularibus per accidens. cum eternitas in eis sit per continuam susceptionem eorum ad inuicem. ex continuatione primi motus. g° probat eternitatem primi motus. Scđa ratio nō đ illo motu probat philosophus eternitatē q̄ ē vita his que subsistūt ſm naturā. vt dicit in textu. sed nullus motus est tl'is nisi primus. igitur ⁊c. Tertia rō sumit ex modo suo arguendi. qui de illo motu loquitur qui precedit omnem motum nouū siue factum. sed nullus est tl'is nisi motus celi. g°. Quarta ratio sumitur ex probatione eius. quoniam ex hoc arguit aristotiles motum esse eternuz. qđ motus presupponit mobile. ⁊ est actus mobilis in q̄tum mobile. ⁊ ex hoc patet ꝙ non lōgtur de motu in comuni. ſz de aliquo vno motu qui ē motus celi. igitur. ⁊ ceť. Et iste quatuor rationes sunt cōmētatoris. Quinta ratio. de illo motu probat philosophus eternitatem. quem non esse eternum rationes persuadentes adducit ⁊ soluit. sed soluz soluit rationes probantes non esse aliquem vnū motum eternum. et non motuz in comuni per successionem motuum particularium ad inuicem. ut patet in rationibus eius. g° ⁊ ceť. Sexta ratio. Si hic demōstretur eternitas motus in comuni siue motuum particularium sibi iuicē succedentiuz. hoc essz ut p hoc demonstraret postea tā q̄ per signum. primum motū esse eternum. ⁊ sic esset demonstratio circularis. cum i secundo de generatione demonstrentur motus particulares esse ꝑpetuos ꝑz successionem eorum adinuicem. propter hoc ꝙ latio celi est perpetua igitur. ⁊c. Et hec ratio est domini alberti. Si gs igitur viam secundam defendere vellet rationibus aduersis superius factis sic posset respōdere. Ad primam dicitur ꝙ scientia specialis bene procedit ex comuibus. cōtractis tamen per proprios terminos illa comuia facientes specialia. ⁊ sic est hic. ⁊ hoc multotiens demōstrantibus accidit. Ad secundaz negatur consequentia. quia eadem

cõclusio bene potest demonstrari. ꝛ multo tiẽs dmõstrat ꝑ diuersa media. ut hic fit.

Ad tertiam dicit ꝙ azz nõ utit̃ iferius hic demõstratis loquẽdo de cõclusione pr̃ cipaliter probanda. sed aliis utitur hic declaratis tã̄ꝫ premissis et preambl̃is ad cõclusionez principaliter probandam. ꝛ hoc fit frequenter. Ad quartam dicitur ꝙ aristotiles non querit illud ibi tanꝫ dubiũ. sed contra aduersarium arguendo deducẽdo intentũ sum quomodocunꝫ sibi respõdeatur. Ad quintam respondetur ꝙ licz illud sepe faciat aristotiles. non tamẽ semper. vel sufficit ꝙ idem probet per media tamen vniuersaliora ꝛ cõiora. Ad sextã dicitur ꝙ non sepe premittitur demõstratio vniuersalis. ꝓ Sed verum est ꝙ demonstratio particularis presupponit vniuersalem. ut si premisse non fuerint per se note efficiantur certe per resolutionem earũ ad premissas demonstrationis vl̃is. ꝛ tandez ad prima principia. Quia tamen argumenta auerroys ꝛ domini alberti contra primaz partem nõn concludunt. ideo sustinendo illam viam sue oppositam ad ea respondetur. Ad primam dicitur ꝙ eternitas ineſt primo motui per se. ꝛ etiam motui in comni. ꝛ ꝑ prius naturaliter motui in comuni. ideo de eo fit hic demõstratio. argumentum autem soluz probat ꝙ nõ loquitur de aliquo motu particulari. ꝛ hoc ẽ concedendũ. Ad scõm dicitur similiter ꝙ non solum primus motus in cõi est vita his̃que subsistunt ꝼm naturam. Ad tertiũ dicitur ꝙ non solũ motus celi sed etiã motus in comuni precedit omnem motuz nouũ siue factũ. imo prius naturaliter motus in comuni q̃ motus celi. licet non tempore. ideo hic loquitur azz de motu in cõi. qui simpliciter omnem motum precedit. ꝛ non de motu primo. Ad quartum dicitur ꝙ magis arguit oppositum. quoniam aristotiles non loquitur de aliquo vno mobili. sed de mobili in comuni. quod patet in ratione sua. ꝛ sic ex perpetuitate mobilis in cõi ꝓbat perpetuitatẽ motus in cõi. ꝛ non primi motus. quia tunc loqueretur de primo mobili tantũ. Ad quintum patet ꝙ negãda est minor. imo phylosophus soluit rationes probantes motũ in comuni eternũ non esse. Ad vltimũ patet ꝙ demonstratio circularis est possibilis in diuersis generibus causarum. etin diuersis generibus demonstrationum.

Incipiemus autẽ

Aristotiles volens probare motuz ẽẽ eternũ duo presuppõit. s. ꝙ motus presupponit mobile. ꝛ ꝙ motus presupponit mouens. Ubi dicit cõmentator cõmento quarto. ꝙ mobile. s. in potẽtia precedit tempore ipsum motum in actu. Et hoc potest ĩtelligi dupliciter. Uno mõ ꝙ mobile in potentia sit alterius spẽi ab eo ꝙ erit motum in actu. sicut contingit in motu generationis ꝛ corruptois substãtialis. ꝛ in motu locali elementorũ. vnde duz ex terra generatur ignis. terra est mobile sursum in potentia. ignis vero in actu mouebitur sursuz. Alio modo potest intelligi ꝙ mobile in potentia est idem numero qõ erit cum eo in actu motũ. qõ in vno quoqz motu mobilis noui verificari potest de ipsa materia. Et dicit vlterius cõmẽtator aliq̃liter disgrediẽdo. ꝙ potẽtia q̃ ẽ in igne ad motum supius actu coniuncta cũ forma ignis nõ est naturalis sz violẽta. qa aliter contraria ẽẽnt in codez in sil. s. motus sursum. ꝛ talis potẽtia dum ignis actualiter moueret sursum. Sz potẽtia ignis ad motũ supius cõiũcta cũ forma alterius ex quo ignis generat ut puta terre bene ẽ naturalis. ꝛ ex hoc credunt aliqui cõmẽtatorẽ voluisse motũ ignis supius esse violentum. et motum terre superius esse naturalem. qõ nõ est verũ. Et alii dicunt ꝙ prima poa ẽ violẽta. et non naturalis. qa ẽ poa accidẽtalis ad motũ ꝛ opatõez tantũ. Scõa aũt dicit̃ naturalis qiua ẽ essentialis videlz ad formam substantialem ex q̃ sequit̃ motus

Burleus aũt uelle videt ꝙ quãdo ignis est actu ex locũ suuz naturalez. ꝛ gescit. ꝙ sicut illa ges ẽ sibi violẽta. ita priuao motus surſuz ẽ sibi violẽta. ꝛ ꝑ cosequẽs poa ad motũ sursum. quia quãdocũqꝫ priuatio

alicuius rei est alicui violēta.et po' ad illā rem est sibi violenta.ꝛ hic est sermo de potētia oppolita motui q̄ ipsuꝫ precedit.ꝛ nō de illa que est sil' cum eo.pꝫ igitur q̄ talis potentia ignis ad motum sursum.cū est cō iuncta forme ignis est sibi violenta.quoniaꝫ si ēēt sibi natural'. cū potētia naturalis rei nunq̄ deserat eam.sequeret ut dicit cōmentator q̄ cōtraria sil' essent ī eodez.s.talis potētia ad motum.ꝛ motus.ꝛ sic pꝫ prima pars dicti cōmentatoris. Scōa declarat.quoniā sicut potētia ad motum sursuꝫ est violenta igni in actu.ga motus sursum est sibi naturalis. ita talis potentia est naturalis terre.aut alteri graui. qō dicit ignis in potētia.cū ex tali possit ignis generari. quia motus sursuꝫ est sibi violentus.Vl' dicatur q̄ potentia ad motuꝫ sursum coiuncta cū forma ignis est sibi violēta.sed cōiūcta cū forma illius ex quo debꝫ ignis generari est sibi naturalis.quoniā sicut ignis naturaliter generatur ex terra. ꝛ naturaliter mouet sursum.ita naturaliter generatur ex aliquo qō est naturaliter ī potentia ad motū sursuꝫ. Et licet non sit mobile sursuꝫ naturaliter in potentia qō.ē tamen mobile sursuꝫ naturaliter in potentia ex quo.ꝛ sic naturale ē igni ut illud ex quo generat' sit in potētia ad motū sursuꝫ idest ut ex illo possit aliquid fieri quod naturaliter moueatur sursuꝫ. sicut naturale est igni ut ex illo generet'.quia potētia ad motum sursuꝫ q̄ est in illo ex quo ignis generatur.est sibi naturalis.quare ꝛc.

u Ltezius q̄ritur.

Utruꝫ primus motus sit eternus.ut ī premissa questione presupponitur. Et arguitur q̄ nō.etiā suppositis fundamētis aꝫ. Et primo sic.cuiuslibet transmutatōis prīcipia intrinseca sunt tria.s.materia forma.ꝛ priuatio. ut ex' hoc primo huius colligit'. Ied motus celi est transmutatio.gᵒ ꝛc.ꝛ tunc sic.motus primi priuatio est prīcipiū. gᵒ aliquando fuit priuatio motus primi.ꝛ p consequens tūc celū nō mouebat'.gᵒ sequitur q̄ motus primus nō est eternus. Scōo dī'a est inter mutationē subitā ꝛ motū successiuum. quonia omnis subita mutatio est de cōtrario in cōtrariū. sꝫ omis motus successiuus est de contrario in contrariū.ut patuit in quinto huius. cū gᵒ primus motus sit successiuus erit de contrario in contrariū. ga terminis clausus. ꝛ ex cōsequenti finitus. ꝛ non eternus. Tertio tempus est numerus cuiuslibet motus.ut habitum est q̄rto huius.gᵒ est numerus primi motus. ꝛ per cōsequēs primus motus est numeralis. q̄r finitus.ꝛ non eternus.cum infinitū fm q̄ infinitum sit ignotum. Quarto fm aristotilez qnto huius. cuilibz motui opponit' quies.siue fuerit naturalis siue violentus. ꝛ non solum quies imo etiam motus. Unde motui primi mobilis ab oriente in occidens opponit' motus aliaꝫ speraꝫ ab occidēte ī oriēs.sꝫ si vnum oppositoꝫ est ī reꝫ natura reliquū est vl' fuit vl' erit ī reꝫ natura.ꝛ p cōsequens erat vel erit ges primi mobilis.vl' gᵒ non eternaliter mouebit' vl' mouebat'.ꝛ p cōsequens primus motus nō ē eternus. Et ga tēpus segt' essētialiter motuꝫ primū.ꝛ si primus motus est eternus. tēpus est infinitum. Ihrguit' q̄ non est dandus tēpus ifinituꝫ.ꝛ ex cōsequenti primū motuꝫ nō esse eternū. Et primo sic q̄rto physicoꝫ fm aristotilē.tēpus ē numerus motus scō.n prius ꝛ posterius.cum gᵒ qōlz tēpus sit eiusdē spēi spāliſſime cū alio.sequit' q̄ illa diffinitio cōperit cuilz tēpori.ga quicqd essentiale cōperit alicui īdiui duo alicuius spēi.cōperit essētialiter, cuilz īdiuiduo eiusdē spēi. ꝛ p cōsequēs sequit' q̄ totū tēpus est numerus ꝛ mēſa. ga cognoscit'.gᵒ finitus.ga īfinitū fm q̄ infinitū est ignotuꝫ. ꝛc. Scōo apud aꝫ 4ᵒ huius.sicut se hz pūctus ad lineā.ita instās ad tempus.sꝫ ī linea ē repire punctū termiantē.ꝛ nō copulantez.ut in linea recta. gᵒ ꝛ ī tpe ē repire instans qō termiat ꝛ nō copl'at.ꝛ p cōsequēs segtur q̄ ī toto tpe cōtingit repire īstans ante qō nō fuit tēpus. vel post qō nō erit tēpus.ga totū tempus est finitum.

Nec valet si dicat' q̄ aꝫ segtur de linea circl'ari ī q̄ nō est inuenire pūctū termiantē.

et non copulãtẽ.quia ſi teneꝛ illa ſ.ſtudo tũc arguet ꝯ ſic. Sicut ſe hꝫ pũctus ad lineaꝫ circulareꝫ.ita iſtãs ad tẽpus.ſꝫ i lineã circ'ari ideꝫ pũctus ẽ pricipiũ ⁊ finis eiuſ deꝫ liee. g° i tpe idẽ iſtãs ẽ pricipiũ ⁊ finis eiuſdeꝫ temporis. qđ tamen eſt fl'ꝫ. Tertio p̃m aꝛ ſexto huius. magnitudo motus ⁊ tpus ſe inuicẽ cõſequunt quo ad finitatẽ ⁊ infinitatẽ.ſꝫ nulla magnitudo eſt infinita. g° neq; tpus. Et qa q̃tum ad ẽẽ eternũ vel non idem ẽ iudiciũ de primo motu et de mundo .arguit ꝙ mundus non eſt eternus.⁊ p conſequens nec primus motus.Et primo ſic.Sicut eſt deminori mundo.ita de maiori.ſedaliquando ieepit eſſe minor mũdus.videlꝫ homo.g° ⁊ maior.probatur minor.quia ſi eternaliter fuit homo . cum qlibet homo habeat' aĩam diſtinctã ab aĩa alterius.ſeqtur ꝙ infiniti hoĩes ꝓceſſerunt quoꝝ aĩe nunc ſunt.et ſic ſequeretur ꝙ eſſꝫ actu multitudo entium ſepatoꝝ ab inuicẽ. g° infinita.quod eſt ipoſſibile Nec valet ſi dicat' ꝙ vnicus eſt intellectus omniuꝫ hoĩ num.quia aĩa hũana eſt forma ſubſtãtialis dans eſſe cõpoſito.g° plificatur.patet conſequentia.⁊ antecedẽs ꝓbatur.qa eſt actus corporis phyſici organici ꝛc.qđ pꝫ.quia eſt primum principiũ vegetandi.ſentiẽdi.ſꝫ locũ mouendi.vl' intelligendi. g° eſt actus corporis ꝛc.pꝫ cõſequẽtia.qa hic demõſtratur diffinitio materialis per formalem'.

Ꝫtez apud ariſtotilẽ 2° phyſicoꝝ. mouẽtia,nõ mota q° ad qd ñ ſũt phyſice conſideratõis.ſꝫ ſi vnicꝰ ẽẽt itellectꝰ q° ad qd. ẽẽt huiuſmõi.g° q° ad qd nõ ẽẽt phyſice cõſideratõis contra aꝛ 2° de aĩa.ponẽtẽ eius diffinitõem. Scõo qĩcũq; ſũt pl'a idiui dua ſub vna ſpẽ ſpãliſſima illa nõ ſunt corruptibl'ia.qa nõ multiplicant' i eternis.cũ p vnicuꝫ poſſit ſpẽs cõſuari.ſꝫ oĩa corpora celeſtia ſunt eiuſdeꝫ ſpẽi ſpãliſſime.g° ſũt corruptibl'ia.⁊ p cõſequens et iã generabilia.g° mũdus nõ eſt eternus.cũ ſint ptes eius pricipaliores. Qõ aũt ſint eiuſdeꝫ ſpẽi ſpãliſſie. aĩ.qa eoꝝ motus ſunt eiuõ ſpẽi ſpãliſſime.cũ ſint ad termios eiuſdem ſpẽi ſpãliſſime.⁊ p viã eiuſdẽ rõis. q̃re ꝛc.

In oppoſitũ ſũt pl'ime rões aꝛ ⁊ cõmẽtatoris.ad q̃s tenẽdo fideꝫ ⁊ veritatem de mũdi creatiõe.qđ etiã voluit aꝛ i libro de natura deoꝝ.ut hic refert dominus albertus nõ eſt difficile reſpõdere. Ad primã igit' rõeꝫ ariſtotil' admittant' ſuppoſitões ꝙ motus preſupponit mobile et mouens.

Et cũ dicit' ꝙ aut mobile aut mouẽs ſũt facta aut eterna.Rndet' ꝙ mouens eſt eternum.ſ.deus.ſꝫ motum videlꝫ celũ eſt creatũ ſeu productũ.nõ aũt generatuꝫ.quia generatõ eſt terminus motus.Unde ſubitus ꝓuentus termians motũ dicit' generatõ ſꝫ ſubitus ꝓuentus nõ termians motũ dicit' creatio ſiue factio.aut ꝓductio.Nã generatio eſt inferius ad mutatiõeꝫ.⁊ muta° ad ꝓductõeꝫ.q̃re pꝫ ꝙ non ſequit' ꝙ ante primuꝫ motũ fuit motus.ſed ſolũ factio ſubita q̃ nõ eſt termiꝰ motus.⁊ quem nihil preceſſit niſi deus. Ad aliud de relatõe pꝫ ꝙ non omis relatio ſeqtur mutatiõeꝫ q̃ eſt terminus motus.ſed ſequit' illã. aut ꝓductiõeꝫ vel creatõeꝫ que non termiat motuũ.nec eſt motus. Aluerroys tamẽ diceret ſꝫ fundamẽta ſua.ꝙ omis relatio cõſequit' neceſſario mutatiõem factã in altero correlatiuorum.aut i vtroq; aut in vtroq; extrinſeco. Alii aũt dicũt ꝙ nõ oportet addere vltiam particl'aꝫ .ꝓ quo notant ꝙ aliqua relatio hꝫ vnũ corr'm tãtũ.ut ydẽtitas.et aliq̃ duo.ut paternitas q̃ reſpicit pr̃eꝫ ⁊ filiuꝫ.⁊ reſpectu alterius filii ẽ alia paternitas.aliqua habet tria ut apprecia tio.q̃ reſpicitit appreciantẽ.apreciatum.⁊ preciũ.et viſibilitas q̃ reſpicit vidente,viſionem ⁊ viſuꝫ. Dicunt g° ꝙ ſi relatõ habuit vnũ relatiuũ tãtũ.mãifeſtũ ẽ ꝙ neceſſario precedit i eo mutatio.qa nõ poteſt fieri aliqd idẽ ſibi niſi de nouo generet'.Similiter ſi hũerit duo correlatia neceſſario alteruꝫ mutabit'.⁊ cõſil'r ſi haberet tria.

Et ad rões factas circa hãc dubitatõeꝫ.

Ad primam de appreciatõe reſpondẽt ꝙ ꝫ appreciatõ aduenĩat alicui ſine mutatiõe facta in precio.aut appreciato.non tamen aduenit ſine mutatõe facta i appreciante .ꝛ eſt tertiũ correlatiuũ. Ad ſcõm reſpõdet ſil'r.ꝙ ꝫ viſibl'itas aduenĩat ſine mutatione facta in re viſa aut in viſione

non tamen aduenit sine mutatione facta in vi
dente. qui necessario immutatur ab obiecto.
si in eo debet fieri visio. Nec sequit q ad
• ydeptitatez sit p se motus. q̃uis nõ posset
aduenire alicui sine mutatõe ipsius. qa suf
ficit q eius oppositũ. s. diuersitas possit ei
sic aduenire. vnde ad filiationez nõ ē p se mo
tus. ⁊ tamẽ nõ potest aduenire alicui sine
eius mutatõe. sufficit aũt q eius oppositũ
scz paternitas aduenire possit. Ad scdaz
cõceditur q totuz tẽpus prius habuit non
esse q̃ esse. nõ tamẽ loquẽdo de priori tpis
scz eternitatis ex quo nõ sequit q ante pri
• mũ tpus fuerit tẽpus. sed soluz eternitas.

Auctoritas autez illoz antiquoz nõ ac
ceptat. Ad aliud dicit q tps nõ assignat
linee circulari. ut forte az opinabat. sz lice
recte cuius ẽ dare pũcta. copulatia ⁊ termi
natia. ⁊ pũcta terminatia tãtuz. ut primũ
⁊ vltimũ. ⁊ ita in toto tẽpore ẽ dare priuũ
instãs ⁊ vltimũ. Si aũt quereret posito
q. a. fuerit primũ instãs ẽẽ mundi. q̃ est cau
sa q deus voluit pducere mũdũ i. a. instãti.
⁊ nõ ante. nec post. cũ tamẽ potuerit. Di
cit q huius nõ pot cã assignari. qa sic pri
me cause esset cã. qđ est impossibile. Sicut si
qs quereret q̃re de quolz ẽẽ vl nõ ẽẽ ꝛc. hu
ius nõ potest assignari cã. qa ē primũ pri
cipiuz. Et per idez patet respõsio ad ar
gumẽta pbatia motuz nũq̃ deficere debé
re. Ad primũ igit respõdetur q tã mo
tor q̃ mobile remanebũt post cessationem
motus. ⁊ dicitur q mobile non desinet mo
ueri qa acgret nouã dispositiõez ipedientẽ
ipsaz a motu. sz qa mouet ab agẽte libero
qđ nollet ipsuz amplius mouere. nec huius
modi pot cã vlterior assignari. Et p idẽ
pz ad aliud. Aduerte q az dicit in rõe
q motus mobilis corruptibilis prius defi
cit q̃ mobile. sz hoc nõ videt verũ. ⁊ maxie
in suo ex°. quonia nõ prius deficit cõbustio
q̃ cõbustibile. dato q sit cõbustibli generet
ignis. imo sil desinũt. vt pz. qđ etiã in mł
tis aliis posset declarari. Ad hoc dicit
egidius. q sz motus ⁊ mobile interduz sil
deficiant. nõ tamẽ hoc ẽ necessariũ. sz stat
prius deficere motũ. quo posito ratio az
pcedit. ita q sm euz az nõ vult aliud nisi
q̃ cõtigit motũ prius ipsuz deficere q̃ ip
suz mobile. Burleus aũt dicit q az logt. q̃
motu locali puro. qui necessario prius dfi
cit q̃ mobile. Sz cõtra primã respõsiõem
arguit. q ea data tũc demõstratio az pce
deret ex cõtingentibus. ⁊ cũ itẽdat pbare
necessariũ ẽẽ motũ nũq̃ deficere. sic cõclu
deret necessariũ ex cõtigenti. qđ est mãifes
te icõuenies Cõtra sdaz respõsiõem in
stat. qa ut pz in littera az ipse non logtur
solũ de motu locali. sed de motu idifferen
ter. dicit enim q si primus motus icepisz ẽẽ
aut mouẽs ⁊ mobile fuissent facta. aut fuis
sent eterna. si facta tũc ante primũ mot ũ
fuisset mutaº. q̃ est termius motus. ⁊ p con
sequens ante primum motũ fuisz motus.
⁊ certũ ē q muta° q̃ aliqua generãt nõ est
termius motus localis. sz motus alteratio
nis. Et sil arguit pbando eius eternitatẽ
a pte post. Propter hoc dicũt alii az vo
luisse motũ vlr prius deficere q̃ mobile. si
vtrũqz dficere debeat. Unde sz n oporteat
q prius deficiat motus q̃ hoc mobile vel
illud qđ mouet illo motu. tamẽ necessario
prius deficit motus q̃ aliud mobile. vel a
liud qđ ex eo generabit. ⁊ hoc dclarãt ex i
tẽtõe az primo huius dicẽtis. cuiusz trans
mutatõis prinª itrinseca ẽẽ tria. videlicet
materiã. formã. ⁊ priuatõez. cũ igitur om
nis trãsmutaº aut fiat a forma i priuatio
nez. aut econtra. quelz est aut acqsitiua aut
depditiua. Si acqsitiua tũc erit ad formã
nature pmanẽtis. q̃ mouebit post motuz. ⁊
nõ sine subiecto. ⁊ per cõsequẽs post motũ
erit. cõpositũ ex materia et forma qđ ẽ mo
bile. Si depditiua tũc erit ad priuatõem
q̃ erit post motuz. ⁊ nõ nisi i subiecto. ergo
post motũ erit subiectũ priuatũ. ⁊ cum pri
uatio sit negaº forme i subiecto apto nato.
segtur q illud subiectũ erit mobile ad for
mã q̃ priuatũ ē. ⁊ sic post motũ erit mobile

Deide respõdet ad rões cõmentatoris
positas cõmẽto 15°. q̃ principaliter vident
esse gnqz. Ad primã cũ dicit. q a volun
tate anticq nõ potest pduci nouus effectus
sine nouo motu. ⁊ per cõsequens ante pri
mũ motum pductũ sm aduersariũ fuisset
motus. negat antecedẽs. ⁊ cũ dicitur q si

vōluntas ātiqua agit cū prius nō agebat. g° erit ali q̄ ꝓportio īter ipsaz ⁊ effectū. sz cū omīs proportō sīue relatio presuppōat mutatōez. q̄ nō erit sine motu. g° ante primū motū. ⁊c. Hic dicūt aliq negādo cō sequētiā primaz de agente qđ prefuit nōī tpe. Alii aūt cōsequētiaz cōcedūt. ⁊ cōsequēs. ⁊ vlterius dicūt q̄ non omnis relatio presuppōit mutatōez in altero correlatiuoruz. sz mutatōez vl factionez sīue producti onē. que nō ē termīus motus. ⁊ sic nō segt q̄ ante primuz motū fuerit motus. Ad scōaz cū dicit q̄ si agens ꝑ volūtatē alīn e git motū de nouo. cū prius non agebat. g° tunc apprehendebat diuersa tpa in quorū vno agebat. ⁊ in reliquo nō agebat. et p cō sequēs ante primū motuz fuisset tpus ī q°. non agebat. sed tēpus nō est sine motu. g°. ⁊c. Hic dicit Burleus negando cōsequē tiā. quoniā āte creationez mūdi nō fuit tē pus nisi apud imaginatiōez. sed possumus cōcedere cōsequētiā ⁊ cōsequens. deus eniz ante creatōez mūdi apprehēdebat oīa pos sibl'ia ⁊ creabl'ia. sz tēpus erat possibile. g° tūc apprehēdebat tpus. Non qdem tēpus qđ erat tūc. sz qđ poterat ēē. ⁊ erat futurū. ī quo nihil agebat. cū nihil tūc ageret. nec tunc erat tpus. Et tūc negat alia cōsequen tia. cū iferē q̄ ante primū motū fuit tpus in quo nō agebat. quoniā dicit q̄ apprehē debat tpus ī quo non agebat. nō qdez quod tūc erat. sz qđ poterat esse. Ad tertiam negat sil'itudo. s. q̄ sic se hēat volūtas ātiq̄ ad actōez nouā. sicut volūtas noua ad acti onez ātiquā. quoniā volūtas noua non pōt ēē cā actionis antique. sz volūtas ātiq̄ bene pōt ēē cā actōis noue. Ad q̄rtā cū dicit q̄ a volūtate ātiq̄ nihil nouū ꝓducit sine actōe q̄ nō ē sine motu ⁊c. ga si nihil aliud segreretur q̄ ipsa volūtas. cū volūtas sit eterna volitū ēēt eternum. ga posit causis sufficiētibus ⁊c. Huic respondeo negādo primuz antecedēs. ⁊ cū dicit q̄ illo dato q̄ volūtas sit eterna. volitū esset eternū. quo niaz volūtas libera ut deus pōt oppositā. nec agit alterū coz nisi seipsuz determiet ad illud agendū. vnde volūtas dei q̄uis sit eterna. nō tamē producit mundum q̄cito potuit ꝓducere. nec etiā voluit. sz ab eter no determiauit se ad creādum ipsum ī pri mo istāti. ī quo ipsū creauit. nec voluit citi us nec posterius. Et si huius q̄reret cā nō ē assignāda. ga vt supra dicebatur prima cā nō hz cāz. aliter nō esset prima. ⁊ ꝓcede ret ī infinitū. Ad vltiaz cum dicit si vo lūtas ātiq̄ ꝓducit aliqđ nouū quod prius non ꝓducebat. g° deficiebat aliqd tibi. qđ nūc sibi nō deficit. puta tēpus. sz illud non acqsiuit sine motu. g° Rndet negando primam cōsequētiā. quoniā nihil sibi defi ciebat. nec egebat tēpore. aut aliquo alio ad ꝓducēdū mūduz. q̄re aūt tūc ꝓduxerit quando producit ⁊ non ante. Dictum est q̄ hoc fuit ex determinatione sua. nec huius potest causa alia assignari.

d ubitat ulterius an deus potuerit mūdū ab eter nō ꝓducere. sicut tenuit beatus thomas. Arguit primo q̄ nō. ga aut p duxisz ipsuz subito. aut successiue. Si subi to. aut g° ī aliquo istanti. et p cōsequens an te illud istās nō fuit. q̄r ab eterno nō fuit. Si successiue. g° mūdus postq̄ fuit ab eter no sil' fuit cū sua ꝓductōe successiua. ⁊ sic ē de genere successiuoz. qđ fl'm est. Scđo aut necessario ipsum ꝓduxisset. aut nō. nō primo. ga deus nō necessitat ab ex. Si cō tingēter ipsuz ꝓduxisz. tūc potuisz ipsuz nō producere. aut g° āteq̄ produxerit. aut qñ ꝓduxit. aut post. nō primū. ga tūc non fuisz ab eterno. non fm. ga ome qđ ē. dū ē ipsuz necesse ē esse. Nec tertiū. ga postq̄ fu it ꝓductus necesse ē ipsū fuisse ꝓductū. ga verū de preterito ⁊c. Cōfirmat p°. ga cō sil'r potuisset ꝓduxisse socratē ab eterno. ⁊ eū cōseruare qui generasset alios. quos etiā cōseruasz. ⁊ illi alios. ⁊ sic ī infinitum vsq̄ ad hoīez presentez. Et tūc sequēt q̄ iter extre ma finita puta socratez ⁊ hoīez presentem fuissent media infinita. videlz ī niti hoīes intermedii generati. qđ videt impossibl'e.

Cōfirmatur 2°. quia ꝓduxerit deus ab eterno socratē. que nature sue dimiserit. et tūc sequit cum socrates fuerit in aliquo

inſtãti.ꝛ ab illo ī eternuꝫ fuerit īfinita dī ſtantia.ꝙ virit ī finito tpe.qđ eſt ipoſſibile de aliquo generabili ꝛ corruptibili ſue na ture dimiſſo. Tertio pricipl'r aī.quando cunq; aliq̄ nō poſſunt ſil' alicui ēē fm dura tōez. ꝛ poſſūt ſibi iēē.vnū precedit reliquū fm duratiōez.ſz nō eſſe ꝛ ēē ſunt huitſmōi reſpectu mundi.g° eius nō ēē preceſſit ſuū eſſe.q̄re ſeq̄t ꝙ nō fuit ab eterno. Quar to dato ꝙ dus ꝓduxerit mūdū ab eterno. ſeq̄ret ꝙ infiniti dies fuiſſent.ꝛ ꝙ ēēt mł titudo aiaꝝ actu infinita.ꝛ ꝙ eſſet poſſibł'e eſſe actu ifinitū.ut poſito ꝙ deus qualibet die creaſſet vnū lapidez pedalez.ꝛ ipſuz cō fuaſſz. Ad hāc q̄ſtiōez reſpōdz hēricus de gandauo ꝙ deus non potuit aliqd ab e terno ꝓducere propter argumenta nūc fa cta.verūtamen ga argumēta illa nō cōuin cūt cōtra ſanctū thomā. Ideo reſpōdet ad ea defendēdo ſuā pōez. Ad primā dici tur dato ꝙ deus ꝓduxerit mundū ab eter no.ꝙ ꝓdurit cū ſubito.non tamē ī aliquo inſtāti tpis.ſz ī inſtanti eternitatis q̄ ē dura° dei imutabł'is.ꝛ tota ſil'.ꝛ tunc nō ſeqtur. ꝙ ſi prius nō fuit qđ non fuerit ab eterno ſicut non ſequitur pater produxit filium et ſpirauit ſpiritum ſanctum in inſtanti eternitatis.et non ante.ergo non ab eter no fuerunt. Ad ſcđz dicit ꝙ deus potu iſſet mūdū nō ꝓducere.quādo ipſum ꝓdu xit.videlz ī inſtanti eternitatis.ga tūc ipſū cōtīgēter produxiſſz.ꝛ auctoritas allegata nō ē ad propoſitū ſi bene cōſidereť. Ad cōfirmatōez primaz dicit.ꝙ lz illa extrēa in ſe eſſent finita.ga tamē inter illa fuiſſz infinita diſtātia.ideo ꝙ deducit ꝓ iconueī enti nō icōueniret.ꝛ illud verificat de iſtā tibus ī tpe.ꝛ de pūctis in līea. q̄uis ibi nō ſit niſi finita diſtātia. Ad ſcđam cōfir matiōem.ga admiſſo cāu dicit ꝙ ſocrates nō virit tpe ifinito.nec eſt dare iſtās tpis in quo fuit aut deſinit ēē.ſz bene iſtās eter nitatī. Et lz hec reſponſio ſatiſfaciat vbi ſolus ſocrates ab eterno fuerit productus. vbi tamē ſil' cū eo ab eterno fuiſſet mūdus productus ꝛ tpus productū.adhuc argumē tū hz ābiguitatē.ga tūc nō fuiſſet prius ſo crates q̄ tpus. Ītez pōatur ꝙ deus ab e terno mūdz produxerit.ꝛ ꝙ ipſū anihilla uerit q̄cito potuerit.et tūc q̄ritur an deus anihillauit mūdū in inſtāti eternitatis.aut ātē.aut poſt. Nō ī inſtanti eternitatis. ga tunc ſil' produxiſſz ꝛ anihillaſſet ipſuz. qđ ē ipoſſibł'e.nec ante ut pz.nec etiaz poſt ga quocūq; inſtāti dato poſt.ſi ante illud nō po tuiſſet mūdū deus anihillare. tūc deus nō fuiſſet omipotēs.qđ omnino ē impoſſibł'e.

Et tu adhuc īnde nō admittēdo caſuz. ꝛ ſup hoc bene cōſidera. Ad tertiū argu mētū pricipł'e īndeť.ꝙ illud aſſumptū eſt verū.loquēdo naturaliter ō duratōe tpali. nō aūt ſupnaturaliter ꝛ de duratōe eterni tatis. Ad q̄rtū pz ꝙ totū poſſet cōcedi. q̄uis coīter vltimum negetur. ꝛc. Et ſil'r caſus adductus ad probationem ꝛc.

ontraria autez

bis ꝛc.multo autem magis ꝛc.

Cōſiderādū hic ꝙ ſicut ō maio ri mundo eſt deuenire ad motorem imo bł'ez.ſic de miori vz de aiali pfecto. Un de ſicut ī maiori mūdo eſt repire aliqd qđ mouet.ꝛ nō mouz ut terra.ꝛ aliqd qđ mo uet ꝛ mouet vt alia elemēta mixta.ꝛ celuz ꝛ aliqd qđ mouet ꝛ nō mouet.ut primus motor. Sic ī hoīe ē repire aliquid qđ mo uet ꝛ non mouet.vt corpus.ꝛ aliqd qđ mo uet ꝛ mouet.vt aīa.ſeu appetitus. et aliqd qđ mouet ꝛ nō mouet vt appetibile.qđ di cit ītrīſecū hoī.nō ga ſit ī hoīe eſſētialiter. ſz pro q̄to relucet in fātaſmate.aut ſpē in telligibłi exiſtēte in hoīe. ideo homo dicit moueri ex ſe ab extrīſeco motu locali.ꝛ idē intelligat de quolz alio aīali pfecto. Cor pus aūt iaīatū ut azz dicit ſemp mouetur ab aliquo exteriori. Arguit tamen ꝙ il lud nō ſit verū.quoniaz in motu naturali ignis ſurſuz.motor ē ītrinſecus videlz for ma.q̄re ꝛc. Pro iſto aduerte ꝙ azz p hoc nihil aliud vult niſi ꝙ iaīatuz nō mouetur ex ſe.ga nō mouet poſt getez.quin concur rat motor extrīſecus ſaltē ichoatiue. quod nō cōtingit de aīali pfecto. Et hoc ſic decla rat quoniā iaīatū dū mouet localiter.aut mouet a motore extrīſeco.aut nō. Si pri

mum hēt intētū. Si fm aut mouetur ad locū i quo prius fuit. aut nō. Si primū g° oportuit ipsuz prius moueri ab illo loco. cū naturaliter moueat ad illū. ga ab itrīseco. ꝛ hoc nō potest ēe nisi in agēte extrīseco g° qđ coucurrit ē agēs extrīsecū. Si fm ꝛ nō fuit īpeditū. sequit ꝙ est genituz de nouo ex illū locū. ꝛ nō nisi ab agente extrīseco. q̄re ꝛc. Si aūt fuit īpeditū ꝛ remotū est īpedimētū. cōcurrebat remouens īpedimētū ꝓhibēs. ꝛ p cōsequēs extrīsecus motor. q̄r segt ꝙ i motu locali semp cōcurrit motor extrinsecus. saltē īchoatiue. s. generās ipsū. aut remouēs ꝓhibēs. ideo nō dicitur moueri ex se. cōtinuādo tamē snū motū naturalez dicit moueri p se. quia ab itrīseco. Sz aīal pfectū nō solū p se. sz etiā ex se dicit moueri. ga pōt motū īchoare nō cōcurrente motore extrīseco. Sed de hoc latius in questione.

prīcipiū aūt consideratōis ꝛc.

Patet qđ dicit i hoc capīo ex declaratis in precedentibus quare ꝛc.

ouētiuz igituz.

Marīe aūt dubitat hic dupl'r. vtz q̄uia ꝛ leuia moueant se ad sua loca ꝓpria. Ar̄ ꝙ non. Primo illud nō mouet se qđ mouet a motore extrīseco. q̄uia ꝛ leuia sūt huiusmōi. igit. ꝓz cōsequētia cū maiori. Et mīor arguit dupliciter. primo quia graue ꝛ leue dum mouet ad suū locū propriū naturalem attrahitur ab eo p virtutē eius cōfuatiuā. q̄ quia fortior ē prope tl'ez locū q̄ i distātia maiori. ideo motus naturalis velocitat i fine. constat aūt locū ēe extrīsecū ei qđ ad ipsuz mouet. Scđo ga q̄ue ꝛ leue mouent a medio sibi extrīseco. ut colligi potest a cōmentatore i isto 8° cōmēto 81°. dū dicit. Ostē sum ē enī quoniā nisi mediuz ēet nunq̄ lapis neq; aliqđ simpliciū corpoz moueret neq; naturaliter neq; ꝙz violentiā. Se cūdo solū illa corpora mouent a se seu ex se q̄ hēnt vitā. hoc enī vitale est ut dicit azz in littera. sz q̄uia ꝛ leuia īaiata nō hēnt vitaz siue simplicia fuerint siue mixta ut ꝓz igit. Tertio. omne mobl' ex se potest se ipsum mouere ad omnē dr̄eaz pōis. ꝛ ex se gescere ātē termīuz motꝰ. icū iste sit ꝓpri erates eius qđ mouet ex se. sz q̄ue āt leue iaiatū nō est huiusmōi ut ꝓz igit. Quarto i omni motu mobl'e resistit motori. aliter in eo nō ēet successio. sz q̄ue aut leue in animatū nō resistit sibimet i suo motu naturali. cū tūc moueat ad motū in quē naturaliter idīat. g° q̄ue aut leue iaiatum non mouet per se. Quīto si q̄ue aut leue moueret seipsuz tunc idez respectu eiusdē essz simul mouēs ꝛ motū in actu ꝛ i poten°. cōsequēs est fl'm et cōtra cōmētatorez in hoc 8° cōmento 3° dicētē ꝙ in omni motu motor ꝺz esse distinctus a moto. Dicit enī sic. Motor enī ꝺz esse distīctus a moto. aut fz diffinitōez ꝛ esse in sil'. sicut illa q̄ mouentur ab extrīseco. aut fm diffinitōez tātuz sicut ē dispō i hēntibus aīas. Anima enī q̄ est motor i eis distinguit a corpore qđ est motuz fm diffinitionē. lz nō distinguatur fm esse. ga ipossibl'e est aīaz ēe sine corpore nisi equiuoce. ꝛ ga corpora simplicia sunt vnū fm diffinitōez. ꝛ nulluz eoz potest dividi i motorē ꝛ motuz. necesse ē vt nō sint mota ex se. nisi ēet possibl'e ut motor esset ipsum motuz. Et idem vult azz i principio septimi huius. vbi ꝺmonstrat ꝙ omne quod mouetur mouetur ab alio. Sexto arguit auctoritate azz i hoc capitulo i quo hanc questiōez ptractans i fine cōcludit sic dicens. Qđ quidem igit nihil horz ipsum mouet seipsuz. mānifestū ē. sz motus habet prīcipium nō mouēdi neq; faciēdi sz patiendi. In opposituz ꝛ ꝓ parte affirmatiua arguit sic. Omne qđ mouet a pricipio sibi itrinseco mouet a se. sed gruia ꝛ leuia sunt huiusmodi ꝺū mouēt ur ad sua loca ꝓpria. g° mouent a se. ꝓz cōsequentia cū maiori. ꝛ mīor ꝓbatur. quoniam g̃uia ꝛ leuia mouent ad sua loca propria a suis formis subsātialib9 cū q̄uitatibus āt leuitatib9 ipsoz. hec autē sūt illis itrīseca. Et confirmat. ga lapis descēdēs deorsū āt mouet a generāte. āt a remouēte ꝓhibēs. āt a loco. aut a medio. aut a se p sufficiētē diuisiōez. Nō a generāte. nec a remouēte ꝓhibēs. ga

ſtat talia ēē corrupta. aut mḷtuz diſtantia. ⁊ i omi motu ꝓriuz mouens ⁊ motuz ſunt ſiḷ. ut oſtēſuz ē 7° huius. Nec a loco. ga mirabilis ēēt potenª loci. ſi locus ꝓprius terre attraheret glebā tangentē cōcauū celi. hic etiā ſm̄o eſt de motore ꝓrio effectiue. cōcurrente ad motū. qui ut ſtatī dicebatur ſiḷ eſt cum moto. locus aūt non eſt ſiḷ cū eo qđ ad ipſuz mouet. nec mouet ut efficiēs. ſz ſoluz ut finis. vt oſtēſuz ē in 4° de celo. Nec etiā a medio. ga mediū mouet a lapide deſcēdēte. g° motus medii eſt poſterior ſm̄ naturā q̄ lapis motus. ⁊ p cōſequēs nō eſt eius cā. ſz magis econtra. reliquit g° q̄ lapis deſcendēs mouet a ſe. ⁊ ꝓpricipium ſibi ītrīſecū. ut ſupius arguebat. ſz ad hoc cōferat mediū. vt poſterius oſtendet. ⁊ hec viſa ē ſentētia azᷣ ī 4° de celo. vbi aſſignās dr̄iam inter g̃uia ⁊ leuia. ⁊ quedā alia mobilia. ſicut ſunt ſanabḷe ⁊ augmētabile. dicit q̄ g̃uia ⁊ leuia hēnt in ſe ipſis prici[a] ſu azᷣ tranſmutatiōuz. hoc aūt. ſ. ſanabḷe ⁊ augmētabḷe. hēnt ab ex̄. Idē aſſerit cōmētator 2° huius cōmento p°. duz dicit. Sz hoc nomē prīcipium vſitat etiaz hic eguoce ꝓ materia ⁊ forma. ⁊ hoc eſt ita. quoniā non inuenitur corpus ſimplex quod alteretur ex ſe. aut quod generetur ex ſe. ſicut īueniꝫ tur corpus ſimplex quod tranſfertur in loco ex ſe. ⁊ cōmēto 3°. dū dicit. Et pōt etiaz ratiocinari ſuper hoc ex hoc q̄ dicit azᷣ ī 3° celi ⁊ mundi. quoniā elementa hēnt g̃uitatē ⁊ leuitatem. ⁊ hoc nō eſt ſicut exiſtimauit. ſ. auicēna. cōtra quē cōmētator arguit. quoniaz nō dubitam9 q̄ iſta mouēt ex ſe. nō ex motore extrīſeco. ſ. q̄tuor elemēta. ⁊ oīa corpora mota ex ſe vtrū motor ī eis ſit alius a moto. pſcrutatus ē ī illo loco. Et ī iſto octauo cōmēto .xxviii°. vbi ſic dicit. Mixtis enī. ſ. corporibus ſimplicibus. nō appa ret alienitas motoris a moto. ſicut appa ret ī hēntibus aīas. īmo ī eis nō ē alienitas oīno. ⁊ ſunt ſicut dicit. ſ. azᷣ g̃ue ⁊ leue. iſta enī īueniunt moueri ad ſua loca naturalia ex ſe ⁊ ad loca oppoſita ſuis locis naturalibus ex alijs. g̃tia exēpli q̄ lapis ad īferius mouet naturaḷ p ſe. et ad ſupius per violentiā ⁊ ecōtra ignis ⁊c. Et 4° de celo commento .xxi. dū dicit q̄ motor ⁊ motuz ī lapide ⁊ ī igne. ⁊ ī aliis ſimplicibus nō diſtīguntur ſicut ī aīalibus. ſz motor ⁊ motuz ſunt idē in ſubiecto. ſz differūt ſm̄ modū. ⁊ cōmēto 23°. dū dicit. Iſta aūt mota ī loco .ſ. g̃uia et leuia differūt a motis p ſe. ſ. aīalibus. ga motor ī iſtis nō dr̄t a moto niſi in modo. ⁊ ſunt idez in ſubiecto. ⁊ ideo putaᷣ q̄ motor ⁊ motū ī eis ſūt idez. ⁊ q̄ mouent ſe. in illis aūtē motor differt a moto eſſe ⁊ diffinitōe. Ad hāc q̄ſtiōez dixerūt gdaz q̄ grauia ⁊ leuia mouentᷣ ad ſua loca naturalia tāq̄ attracta ab eis ſicut ferrū attrahit a magnete. et ga hec virtus attractiua fortior eſt ꝓpe locū naturalē q̄ ī maiori diſtantia ideo dixerūt motū naturalē velociorez fieri ī fine q̄ ī prīcipio aliis paribus exiſtentibus. Hec pō deficit mḷtipliciter. Primo ī hoc q̄ dicit motuz fieri ad magnetem. ſeu grauis ⁊ leuis ad ſua loca naturalia. ēē motū attractōis. hoc eiz ē fḷm. quia motus attractiōis eſt motus violētus. ut aſſerit azᷣ. 7° huius. hic autem ē naturalis. etiā attrahēs ſiḷ mouet cū attracto. ḷiter non eſt de magnete ⁊ ferro. ⁊ de loco naturali. ⁊ de moto corpore ad ipſuz. Et illud expreſſe aſſerit cōmētator 7° huius cōmento x°. ſic dicēs. Attractio autez in qua attrahēs eſt geſcēs. attractum vero motuz. nō eſt attractio in rei veritate. ſed attractuz mouet ex ſe ad attrahens vt pficiat ſe. ut lapis mouet ad inferius. ⁊ ignis ſupius. ⁊ ſiḷr oportet hoc ītelligere de motu fieri ad magnetē. ⁊ īſtrumenti ad membra. Scōo deficit ga tūc corpus nō moueret ad ſuū locū naturalez niſi ex pua diſtantia. qđ ē mānifeſte fḷm. ⁊ pz conſequētia ga ad longinquā diſtātiam nō ſufficeret locus ſuaz virtutez mḷtiplicare. Tertio deficit in aſſignando cāz velocitatōis motus naturalis ī fine. q̄ uō eſt vt dicit. ſz ideo ga ī continuatōe motus naturalis g̃uis aut leuis ex ꝓpria natura acgrit ei grauitas aut leuitas accidentalis. ſupra g̃uitatē aut leuitatē eſſentialē preexiſtentez motū reddēs velociorē. aut ga verſus finez motus. plus de medio iſeqt corpus motū q̄ ī prīcipio. qđ ipſuz ꝓpellit. ⁊ ipſū adiuuat ad motū.

Et hāc vltiaz cām videtur īnuere cōmēta tor 3° de celo cōmento xxviii. vbi dicit. q aer inq̄tū mouetur cū moto naturaliter ⁊ violēter. videt adiuuās esse ī duobus motibus. Et q cā quā assignat illa posito nō sit vera pz. ga tūc semp mobilia cōsimilia cadenᵃ deorsuz ⁊ eq̄liter sim̄r distantia a terra eq̄ velociter mouerent. ga eq̄liter attraherent a suis locis. qđ tamē ad expiētiā repit esse falsum. vbi vnū prius fuerit motū deorsuz p magnā distātiā cōtinuando motū suū. reliquū aūt de ꝓpīquo īcepit mouerī. Primū enī maiorē pcussiōem faceret q̄ scōm. qđ nō ēēt nisi ga velocius moueret.

Alii autez voluerūt q gue aut leue p se mouet mediū ītēdēdo eius diuisiōem. ⁊ ga ad motū medii p accidēs mouet id qđ cōtinet ī eo. ideo dixerūt gue aut leue seipsuz mouere p accidēs ad locū eius naturalez. ⁊ illius motus nullā dixerūt esse causaz p se.

Adducūt aūt ꝓ se vba cōmētatoris posita 3° de celo cōmēto 28°. taliter ingent. Et q̄rendū ē vtrū aer adiuuat ipsuz motū naturalez, aut ē necessarius ī motu naturali. extiatū ē enī ut corpus naturale moueatur sine aere. sim̄r de moto violēto. ⁊ scōm hoc erit aer q̄si adiuuās. non q̄si necessarius ī his duobus motibus. qui enī vtit istrumēto ī mouēdo aliqd. aut vtit eo propter meli9. i. facili9. aut ex necessitate. cū ñ possit mouere sine īstrumēto. ⁊ iste est locus p scrutatōis. quoniā motus ipossibl'e ē esse p vacuū. nec ī corpore qđ nō patiat a moto. s. qđ nō diuidat ab eo. g° necesse est ut diuidat ab eo. g° necesse ē ut sit ī corpore habēte dispōez aq ⁊ aeris. Sz si motus fuerit ī aere iq̄tū qđ diuiditur. tūc nō est adiuuās ipsuz. quoniā diuisio eius erit cōditio ī ēē motus. et ē necesse. Si enim diuisio nō ēēt. nō ēēt motus. iq̄tū enī mouet cū moto naturaliter et violēter videtur adiuuās ēē ī duobus motibus. s. ga mouz motus. etiā ⁊ extiat ēē possibile vt ēēt sine isto iuamēto. sz tamē illud iuuamētum ē ꝓpter melius. ⁊ hoc ē mānifestū ī eo qđ violēte mouet. sicut ē etiā mānifestū q illud ī eo qđ violēter mouetur ē necessariū iq̄tū mouet post getem motoris. Et post ī eodem cōmēto dicit.

Aer igit fm qđ ē corpus passiuū cōtinēs. ē necessarius ī esse istius motus. et fm q ē gue ⁊ leue facit motū faciliorez ⁊ pfectiorē. nō q sit necessarius ī suo ēē. Aer aūt est iuuās motū naturalē. etiaz sicut dicit az. ⁊ ē necessarius ī suo esse fm modū. sz qđ est necessarius ī esse motus violēti. ⁊ videt etiaz ipse esse necessarius ī esse motus naturalis mō proprio. ⁊ ī hoc ē difficultas. declaratū est enī de elemētis q nō nomiant ītēr ea q̄ mouent p se. cū nō moueāt ī loco nisi a generāte. Et adhuc post. Lapis enī nō mouet se ēēntial'r. ⁊ cū ita sit. ⁊ omē qđ mouz se accidentalter necesse est ut moueat se. ga ēēntial'r mouet aliud motū a se. verbi gratia. ga homo nō mouz se accidētal'r ī naue. nisi ga mouz nauē essentialiter. ⁊ cū ita sit lapis g° nō mouz essentialiter nisi aerē in quo est. ⁊ mouz ga ī hoc qđ mouet se. segt motū aeris. sicut de hoīe cū naue. Et hec vltia auctoritas m̄l'tū facit ꝓ illa opinione.

Et idez velle videt cōmētatō 4° d celo cōmēto 21°. dū postq̄ declarauit corpora sīplicia mouere se accidētal'r ad sua loca sic dicit. Et dicere q aliqs moueat se accidētal'r. i. q nō mouz se nisi ꝓpter motōez sui am ī mediū qđ defert ipsuz ut gubernator nauis mouet cū ipse moueat nauem. Johānes vero iandonus asserit illā opiniōez nō esse de mēte cōmētatoris. si verba eius nō superficial'r sed medulliter cōsiderent. ⁊ vult gutia ⁊ leuia fm ꝓprias naturas. ⁊ ab intrinseco moueri ad sua loca naturalia. Pro quo faciūt q̄daz rōes supius īducte. ⁊ q̄daz verba cōmētatoris posita ab eo 3° de celo cōmēto 28° dū dicit. Lapis aūt mouz se iq̄tū est gutis ī actu. ⁊ mouet iq̄tum est ī poᵃ iferius. Et cā ī hoc qđ inuenit vno mō ī actu. ⁊ alio mō ī poᵃ est. ga cōponit ex materia ⁊ forma. forma igit eius mouz iq̄tū est forma. ⁊ mouet fm q est materia. non enī est ī poᵃ ad īferius nisi fm q est materia. Ad idez possunt adduci verba eiusdē posita 4° de celo cōmēto 21°. dū ingt. Grauitas ī lapde est motor fm q est forma tātū. ⁊ ipsa ē mota iq̄tuz ē ī materia prima. Et cā ī hoc ē. ga prima materia nō est ens. in actu. lapis autē cōponit ex grauitate

ꝛ prima materia. ecõtra ī aīalibus q̄ cõpo
nunt̄ ex corpore ꝛ aīa. Vult g° cõmẽtator
ꝓbec dicta ꝙ g̃uia ꝛ leuia a princi° ītrīseco
moueant̄ ꝛ nõ solũ ꝑ accidẽs. motuz medii
īsequẽdo. Et tũc respondet̄ ad rõnes ad
uersas q̄ ex dictis cõmẽtatoris ꝑ opiniõez
illà adductis elici possunt. Ad primã cũ
dicit cõmentator ꝙ g̃ue ꝛ leue mouet ꝛ di
uidit mediũ cũ quo mouet̄. ꝛ nisi esset diui
sio medii nõ essz motus. Rndet ꝙ ī mo
tu naturali g̃uiũ ꝛ leuiũ regrit̄ mediuz ut
fiat resistentia motori. ex q̄ ī motu causet̄
successio. cũ materia g̃uis aut leuis nõ resi
stat forme mouẽti. Hec tamẽ solutio nõ
videt̄ sufficere. ꝙa licet ī motibus naturali
bus elemẽtoꝝ q̄ nõ hẽnt ītrīsecã resistẽtiaz
regrat̄ resisten[a] medii. ī motibus tamẽ na
turalibus mixtoꝝ ītrīsecã resistẽtiaz hẽnti
uz illud nõ expedit. Propterea dici pos
set ꝙ cõmẽtator loquit̄ solũ de g̃uibus ꝛ le
bus simplicibus. ꝛ ꝙ ꝑ lapidẽ intelligit ter
rã. qđ ꝓz ex suo mõ loquẽdi ī pl'ibus locis.
vnde cõmento supius allegato. s. 21°. 4° de
celo. dũ dicit ꝙ motor ꝛ motum ī lapide ꝛ
igne ꝛ aliis simplicibus non distiguunt̄. Et
8° physicorũ cõmẽto 32° dicit. Cũ declara
uit. s. azz ꝙ lapis et vl'r corpora naturalia
simplicia nõ mouẽt̄ ex se. ꝛc. Ecce ꝙ cõmẽ
tator cõnumerat lapidẽ inter corpora sim
plicia. Ad scõaz rõez cũ dicit cõmẽtatõ
ꝙ lapis mouẽdo aerẽ essential'r. mouz' seip
suz accidẽtal'r. sicut de homĩe cũ naue. dicit
cõmẽtatorẽ tal'r ẽẽ itelligẽdũ. ꝙ sicut nau
ta mouet nauẽ de po[a] essentiali. ꝛ mouẽdo
sic ipsaz mouet se de po[a] accidẽtali. Ītez
lapis descẽdẽs mouz aerẽ de po[a] essentia
li. ꝛ ipsuz tal'r mouẽdo sil' tpe mouet se de
po[a] accidẽtl'i. nõ ꝙ motus aeris sit cã mo
tus lapidis. sz magis ecõtra. sed sil' tpe fiũt
ꝛ se cõcomitãt̄. sicut de motu nauis. ꝛ nau
te ī hoc ẽ accipiẽda sil'itudo. licet ī aliis sit
dissil'itudo. ꝙa motus nauis ẽ causa motus
naute. ꝛ motus naute est pure ꝑ accidẽs.
q̄liter nõ est de motu lapidis ꝑ aerẽ descẽ
dẽtis ī ordie ad motũ aeris. Sed hec solu°
est mihi nõ parũ ãbigua. ꝙa illud mouet a
ligd ꝺ po[a] essentiali qđ tribuit illi formã
q̄ est pricipiuz motus. ut iferius ostẽdet̄. sz
lapis cũ descẽdit ꝑ aerẽ nõ tribuit' sibi ali
quã formã ꝑ quã moueat̄. sed ipse postq̄ ī
ceperit ab extrīseco moueri ex ꝓpria natu
ra et a forma sua mouet̄. q̄re segt̄ ꝙ lapis
nõ mouz aerẽ ꝺ po[a] essentiali. Pro isto
vide cõmẽtatorẽ 3° de celo cõmẽto 28° sic
dicẽtẽ. Sz lz motor qescat. tamẽ res mota
mouebit̄. ꝙa aer tũc mouebit ipsaz. qui aer
ꝙa pricipiũ mot9 accipit a motore extrīse
co remanebit postq̄ fuerit sepatus a moto
re. motus per se ꝑ pricipium naturale qđ
est in eo. s. grauitatez aut leuitatẽ. ꝛ si hec
nõ essz lapis caderet. s. deorsuz. ꝛ nõ mone
ret̄ surs uz dũ surs uz ꝓcit̄. cũ motor sepe
tur ab eo. quia lapis nõ hz in se pricipium
leuitatis. Ad tertiã rõem cũ dicit cõmẽ
tator ꝙ mediũ defert lapidẽ descẽdentez.
verũ ẽ dicit ipse eũ pellẽdo. ꝛ ipsius motũ
velocitando. sed nõ totaliter mouẽdo. ut ī
motu violẽto cõtigit. Que aũt istaꝝ opi
nionuz sit de mente cõmentatoris non fa
cile est videre. et vtraq; habet defensores.

Sz pro respõsiõe ad pricipalẽ q̄stionez
Primo sciẽdũ ꝙ corpora naturalia ī m'ti
plici dr̃ia repiunt̄. q̄daz enī sunt g̃uia. aut
leuia. ĩaiata simplicia aut mixta. Et q̄dam
sunt aĩas hẽn[a]. Nõnulla vero sunt neq; g̃
uia neq; leuia. ut celestia corpora. de q̃bus
omibus cũ sint inobilia fm locuz. videndũ
est vtrũ moueant̄ ex se. aut nõ. ꝙa solũ hoc
motu corpus dicit̄ ex se moueri. ut asserit
cõmẽtator 8° physicorũ cõmẽto 20. dicẽs.
Et ista dubitatio est propria ī motu locali
quonia nõ inuenit̄ aliqd moueri ex se nisi
ī motu locali. In ceteris aũt motibus mo
tor est extrinsecus. Scõo sciendũ ꝙ de
elementis dupliciter loqui possumus. Uno
modo de elementis in actu. Allio modo de
elementis in potentia. verbi gratia. hẽns
actu formã substãtialẽ ignis. dicit̄ ignis ī
actu. ꝛ hẽns actu formaz substãtialez terre
dicitur terra in actu. ꝛ ita de reliquis. Ex
terra ex q̄ debet fieri ignis. dicit̄ ignis ī
potẽtia. ꝛ ignis ex quo debet fieri terra di
citur terra ī po[a]. hoc satis patet. Tertio
sciendus ꝙ aliqd moueri dupliciter potest
cõtigere. videlz essential'r. ꝛ accidẽtaliter.
Illud mouetur essential'r quod mouet̄ de

potētia essentiali. Illud aūt mouet acciden
taliter quod mouetur de potentia acciden
tali. Ex quo segt q; duplex est motor. s.
quod mouet de potentia essentiali. et quod
mouet de po[a] accidentali. Et sil'iter du
plex est potētia. s. accidētalis et essentialis.
Potētia essentialis est poten[a] q̄ est ad for
mā. q̄ debet esse pricipiū opatōis. qualiter
carens hītu scientifico dicit esse ī po[a] ad cō
siderare. Sed poten[a] accidentalis est po[a]
hēntis formā que debet esse principiū opa
tionis. ⁊ fm illā nō opantis. q̄liter habens
hītū scientie ⁊ p illū nō cōsiderans dicitur
esse in potētia ad actū cōsiderādi. Motor
g° qui mouet tribuēdo essentiā seu formaz
q̄ debet esse principiū opandi. est motor de
po[a] essentiali. ⁊ hec potentia a cōmētatore
dicitur poten[a] naturalis. ⁊ est ī corpore ex
quo aliud corpus debet generari. Sed mo
tor qui illud qđ habet essentiā seu formā q̄
debet esse pricipiū opandi deducit ad actu
alez opatōez dicitur motor de potentia ac
cidentali. ⁊ hanc cōmētator appellat potē
tiā violētā. ⁊ est in corpore actu hēnte for
mā que debet esse pricipiuz opandi. Et qđ
hec sit eius inten° apparet 8° huius cōmen
to 4° vbi dicit sic. Subiectum vero motus
trāslatōis elemētoz in quo est poten[a] pre
cedentis hūc motū ī tpe. est corpus ex quo
est generatio elementi. verbi gtia q; quan
do ignis generatur fz totū. stati hz vbi qđ
supius est fm totuz. ⁊ cuz generat pars sin
gla illius. stati habet singlaz partez illius
vbi. Poten[a] igitur istiue motus non est in
subiecto qđ est ignis in actu. sz ī subieto ex
quo generat ignis. verbi gtia ligno cōbu
sto aut oleo īflāmato. Et hoc ignorauit
Johānes grāmaticus. ⁊ extimauit q; quedam
potentiaz inuenitur cū illo ad quod est po[a].
⁊ decepit alios in hanc potentiā esse cōiun
ctā cū forma ignis q̄ est in actu per poten
tiā que est cōiūcta cū ea quādo violatur ab
aliquo quādo generat ut moueat supius. ⁊
ista est alia a naturali. cū sit violēta. Natu
ralis aūt īpossibile est ut sit coniuncta cum
forma ignis. s. po[a] que est in igne ad motū
supius. ⁊ si hoc esset tūc duo cōtraria essent
sil' in eodez subiecto. ⁊ in eodez tempore. s.
poten[a] motus. ⁊ motus in s sil'. qđ est īpossi
bile. Quarto sciēdū q; aliqd moueri a se
vl' ex se dupl'r capi cōsueuit. videlz cōiter ⁊
ꝓprie. Cōiter omne illud dicitur moue
ri ex se vel a se qđ mouet naturaliter. ⁊ ab
itrīseco. ⁊ sic moueri ex se idē est q; moueri
per se. Proprie illud dicitur moueri ex
se qđ diuiditur in partē actu mouētē. ⁊ in
partez actu morā. ut post ostendet. ⁊ sic ca
piēdo moueri ex se est inferius ad moueri
per se. His premissis sit hec prima con
clusio. Elemēta in po[a] mouent a generan
te de potentia essentiali ad sua loca ꝓpria
verbi gratia. terra dum fit ignis essentiali
ter mouet sursuz a generāte. Hec cōclusio
sic ꝓbatur. qa ab illo mouetur aliqd de po
ten[a] essentiali a quo recipit formā. que est
principiū opatiōis. sz terra q̄ est ignis ī po
tentia a generāte recipit formaz ignis sub
stantialez tanq; materia transiens que est
pricipiuz motus sursuz. igitur pz cōsequen
tia. ⁊ assumptū est notū ex dictis. Scda
cōclusio. Elementa in actu mouent a se. vl'
a remouente prohibens ad sua loca ꝓpria
de potentia accidentali. ꝓbatur qa ab illo
mouent elemēta in actu ad sua loca ꝓpria
de potentia accidentali. a quo pducunt ad
actualem non aggrendo formaz q̄ est illius
pricipiuz. ut pz per dicta supius. sz hoc ē re
mouens ꝓhibens q̄tū ad motus īceptōez.
⁊ ipsūmet q̄tū ad eius īceptōez. ac etiā cō
tinuatōez. g° ⁊c. vnde si terra in actu sit ge
scēs sursuz hoc erit violenter. p aliqđ deti
nens eaz. Ideo si debeat deorsuz moueri o
portebit illud detinens remoueri. ⁊ remo
uens illud erit mouēs terrā deorsum q̄tū
ad motus īchoatōez. de poten[a] accidētali.
ipsa etiaz terra cōtinue illo motu durante
per formā ꝓpriā sil'r seipsam mouebit de
poten[a] accidētali. Has duas cōclusiōes
vult cōmētator in hoc 8° cōmēto 32° sic di
cens. Et sil'r ignis hēt duas potētias. potē
tiā essentialez. ⁊ est po[a] que est in corpore
ex quo generatur. Et potētiā accidentalez.
⁊ est potentia q̄ est in igne quando īpedit.
⁊ ista fm q; est accidētalis indiget motore
accidentali econtrario prime potentie. Et
cum ita sit quero igitur dicens. vtruz ista

corpora ſimplicia mouent ī loco a motore extrīſeco aut ex ſe. diſtiguēdū eſt in reſponſione ad illā. quoniā motus qui eſt in potētia vera naturali. ⁊ in potentia q̄ eſt in re ex q̄ generatur corpus ſimplex in quo inuenit motus neceſſario indigz motore eſſentialiter. ⁊ eſt illud qđ eſt extrīſecuz .ſ. generans. Generās enī eſt illud qđ dat corpori ſimplici generato formā ſuam. ⁊ omnia accidentia cōtingentia forme. quoꝝ vnuz eſt motus ī loco. Et ideo cū forma fuerit completa in eo cōplebit vbi ſuū debituz ⁊ alia accidentia. niſi aliqd īpediat. Potentia vero ad motū q̄ accidit īueniri ī corpore ſimplici quando īpeditur ī tpe ſue generatōis. quin moueat ad ſuuz naturalez locū ab alī quo īpedimēto. quādo generat ī loco extraneo. aut quando exit a ſuo naturali ab alī quo extrahente. nō indiget in hoc ꝙ exeat ī actū motore extrīſeco eſſentialiter. cū ſit potentia accidētalis. ⁊ cū ita ſit. et illud qđ eſſentialr mouet erit illud in quo eſt potētia vera ad motū. ſ. potētia receptiōis motus. tūc illud qđ mouetur ī rei veritate hoc motu eſt materia ex q̄ generat corpus ſimplex. verbi gratia ꝙ aer qui eſt in potentia ignis. et ſupius erit illud qđ mouet in rei veritate. ⁊ eſſentialiter ad ſuperius quādo fit ignis. Et paulo poſt ſubdit. Et ꝓpriuz eſt potentie eſſentiali ut non fiat in actu niſi propter motorez eſſentialez. et ꝙ non venit ad actū niſi quādo cōgregāt duo .ſ. recipiēs ⁊ agēs. ecōtrario potentie eſſentiali q̄ nō indiget ad hoc ꝙ exeat ad actū motore extrīſeco niſi p accidens. ⁊ eſt receſſus īpedimēti. Tertia cōclu°. Elementa duz mouent ad ſua loca ꝓpria non mouent ex ſe ꝓprie. Hec cōclu° arguit. ga omē mobile ex ſe ꝓprie eſt diſcōtinuū ſz aꝫ hic. i. hēns partes diſſimiles. quaꝫ vna eſt actu mouēs. ⁊ reliqua actu mota. ſed nullū elementuz eſt huiuſmōi. q̄re ⁊c. Probatur mīor. ga tales non ſunt partes q̄ntitatiue. cum ſint vnigenee. i. eiuſdez rōis. nec eſſet maior ratio ꝙ vna eſſz mouēs. ⁊ altera mota q̄ ecōuerſo. Tales etiaz nō ſunt partes q̄litatiue. ga ſz forma ſit actu mouēs. materia tamen non eſt actu mota. cū nō ſit ens actu. ſz in pura potentia. Cōpoſituz g° erit motū in actu. qđ nō eſt pars ſed totū. Et hoc eſt qđ voluit cōmentator ī hoc octauo cōmēto 30 dicens. Si igit aliqs dixerit nō ſunt corpora ſimplicia cōpoſita ex materia et forma quoꝝ vtrūq; eſt diſtinctuz ſm d. ffinitionē a reliquo. dicemus ad hoc ꝙ prima materia nō eſt exiſtens in actu. ⁊ illud qđ mouet ex ſe dz diuidi ī motorez ⁊ motum in actu. quoniaz illud qđ eſt in potētia neq; mouet neq; mouz. Si igitur lapis vel bi gtia moueret ex ſe cōtīgeret ut eſſz mouēs ⁊ motū eodez mō ſm formā. quoniā nō ē exiſtēs in actu niſi ſm formā. quoniā nō ē exiſtēs in actu niſi ſm foruaz qđ eſt īpoſſibile. Et cōfirmat. ga illud qđ mouet ex ſe ꝙ ſi incipiat motū poteſt ipſuz inchoare non cōcurrente particulari motore extrinſeco. ſz elemēta nō poſſunt inchoare motū gn concurrat extrinſecus motor. ut generans. aut removens prohibēs. g° ⁊c. Et propter hoc dicit cōmētator 8° huius cōmēto 27. ꝙ aꝫ poſuit illa. ſ. elemēta moueri ex aliis. quia iſta nō mouent ex ſe donec moueant ex aliis ut declarbit poſt. Quarta cōclu° elemēta dū mouent ad ſua loca propria. mouent ex ſe cōiter ſeu p ſe. pz. ga mouet ſm naturā. ⁊ a forma ſubſtantiali ītrīſeca cuz q̄uitate aut leuitate vt iſtrumēto. igit ⁊c.

Unde duz auctores dicūt ꝙ elemēta nō mouent ex ſe intelligūt proprie. Et cuz aliquādo cōcedūt ipſa ex ſe moueri. ītelligunt cōiter ⁊ ꝙ mouent ſe p ſe. ga naturaliter ⁊ ab extrīſeco. ⁊ iſta nō repugnant. cū equoca tio cōtradictōez tollat. Et ſil'es cōcluſiōes poni poſſunt de mixtis ĩaiatis. Quinta concluſio. animalia mouent ex ſe ꝓprie. probatur. ga ſunt diuiſibilia in ptem actu moūtez. ⁊ ī partez motam. igitur mouent ꝓprie ex ſe. pz cōſequētia ex dictis. ⁊ aſſūptū eſt notū. cū diuidit ur ī aīaz ⁊ corpus. ⁊ aīa eſt actu mouens. et corpus eſt actu motuz. cū ſit in actu ſubſtātiali p formas ſubſtāti ales elemētoꝝ. Ītez aīal poteſt inchoare motū nō cōcurrente motore particl'ari extrīſeco. ⁊ moueri ad omēm dīam pōnis. ⁊ getare ſe anteꝙ attīgat terminz motus vltimate intentū. igit mouet ex ſe proprie. pz cōſequētia. ga iſte ſunt ꝓprietates ecrū

que ꝓprie mouent ex se. ⁊ assumptuz clarū ē itelligēti. Sexta cōclu°. Celū sumptū ꝑ aggregato ex itelligentia ⁊ orbe mouet ex se ꝓprie. ꝓbatur qa diuidit in itelligētia ⁊ orbez. quoz vnū puta itelligentia est actu mouēs. ⁊ reliquuz. s. orbis est actu motū. cū sit ens in actu et ꝑ se subsistēs ut pz.

Sz circa hāc det ermīatōez sunt aliqua dubia. Primū dubiū est. quia videtur q̄ mixtuz ia iatū vere moueat ex se. quoniam hz partez actu mouentē. s. formā substantialē. et ptē actu motā puta residuū qđ ē ens in actu substā tiali ꝑ formas substātiales elemētoz. sicut corpus aīalis. Scōm dubiuz est. qa nō videt q̄ aīal possit īcipe motū nō cōcurrente motore extrīseco. ⁊ ex cō sequēti qđ moueatur ꝓprie exse. quoniam ad eius motū naturalē localez oportet concurrere appetibile. ipsum aūt appetibile est motor ab ex̄. Tertiū dubiū est. quoniam nō videt q̄ mouere se ad omēz dr̄iaz positōis. ⁊ se ipsuz ex se getare sint proprietates illius qđ mouet ꝓprie ex se. qa corpora celestia mouent ex se ꝓprie. ⁊ tamē nō possūt moueri ad dr̄ias loci oppōitas. neq; ex se gescere. Ad hec dubia respōdetur. Ad primū dicit q̄ mixtū inaīatū bene hz ptez actu motā. ſz non hz ptez actu mouentez. qa ꝑm cōmētatorē nō mouet a sua forma substantiali. sed a forma substātiali elemēti predominanti. q̄ non est pars in actu ipsius mixti. sed solum elementi predominantis. et ut sic dicitur esse monens. et dato adhuc q̄ mixtum inanimatum moueretur a sua forma substātiali. ipsa nō esset ps actu mouēs. qa nō possz motū īchoare. nisi cōcurrente ptic'ari motore extrinseco. nec ex se getare. ⁊ ad omēz dr̄iam pōnis mouere qđ est oportunū ut aliq̄ forma q̄ est materie pfectio sit huiusmōi. Ad ꝑm dicit q̄ appetibile pro q̄to relucet ī fantasmate itrīseco aīali. hētur tāq̄ intrīsecus motor. Naz apprehēso obiecto appetibili per impressiōez quā facit in sensu tāq̄ cōueniēti. aut diſcōueniēti. statiz cōsegt appetitus ꝑ sequutōis aut fuge. ⁊ tūc ꝑ appetitū īclinatur aīa ad musculos mouendū ⁊ lacertos. ⁊ tandez ꝓuenit motus. Iz g° appetibile īprīcipio agat in sensuz. ⁊ moueat dū tamē fīt actualiter motus magis cōcurrit ut finis.

Ad tertiū dubiū dicit q̄ ille nō sunt ꝓprietates comūes omībus q̄ mouēt ꝓprie ex se. ſz generabilibus ⁊ corruptibilibus solus. q̄ sunt apta nata ad oppōsita loca moueri. ⁊ q̄q̄z moueri. et q̄q̄z gescere. ꝓprietas. aūt adeq̄ta illis ⁊ cōuertibilis. ē ēē diuisibile ī ptē actu mouētē. ⁊ ī ptē actu motā. qđ cōpetit neduz aīalibus. ſz etiaz corporibus supcelestibus. Ad argumēta principalia. Ad primuz pz ex dictis. quoniam ostēsuz est q̄ ḡuia ⁊ leuia dū mouent naturalr. non moueri a suo loco. neq; a medio. saltez principaliter. ſz a forma sua sibi ītī secta. Ad scōz dicit q̄ ꝓbat tertiaz cōclusiōez. Ad tertiuz respondet silr. Ad q̄rtū negat q̄ in omi motu mobile resistit suo motori. ⁊ instantia est de motu naturali ipsius elemēti. qđ nō hz intrinsecaz resistentiā. ꝓpterea regrit resistētia intrīseca ipsius medii. Mixtū aūt iaīatū lz inclinetur in suū locuz naturalē rōne elemēti predomiant. qa cū hz ītrīsecā resistētiā ex pte elemēti subdomīantis. ideo nō sequit q̄ si mixtū iaīatū īclinat ad suū locū naturalez q̄ nō resistat sibimet dū mouet ad ipsuz.

Ad qntū cōcedit q̄ idez ē mouēs ⁊ motuz in actu ⁊ in po^a. ſz diuersimode. vnde vult cōmētator q̄ dū terra descendit eius forma substantialis est motor ut forma. ⁊ ē motuz ut est in prima materia. Pro quo vide cōmēta supius allegata. ex 3° ⁊ 4° de celo. Ex hoc nō debes putare q̄ forma terre sit primū ⁊ per se motuz. cū ipsa nō moueat nisi ꝑ accidēs. sed terra q̄ dicit talem formaz in tali materia est illa que per se ⁊ primo mouet. Ad sextū dicit q̄ azz ibi vult q̄ ḡuia et leuia nō moueant ex se proprie. sed non negat ea ex se moueri comūiter siue per se. Et cum dicit q̄ non habent principium faciendi motum. sed soluz patiendi. intelligenduz est de potentia essentiali. veruntamen habent principium faciendi motum de potentia accidentali. quonia a generāte mouēt de po^a cēntiali. a se ipsis vero aut a remouēte ꝓhibens de po^a accidētali. ut ostēsuz est in q̄stiōe ḡre ⁊ cet̄.

h oc autem dupli

citer. Intelligendū q̄ Aꝛ dicit q̄ primū mouens pōt mouere sine vltimo ⁊ ecōtra. Et Cōmētator dicit q̄ primū mouens separi pōt ab vltimo. ⁊ nō ecōtra. hoc aūt nō videt̄ verꝫ in ex° Aꝛ. quoniaꝫ sicut homo pōt separi a baculo ita econuerso.

Dicitur q̄ Aꝛ intellexit p ista mouentia mota. q̄ se hñt ad inuicē in ordine cēntiali de quibꝫ est verꝫ qđ dicitur. ⁊ si nō de istis. erā enim ponimus ꝛc. Qđ aūt sint aliq̄ q̄ sic se hēant patet. quoniā nāliter p̄a intelligēt̄ posset mouere nō mouente 2ā. ⁊ 2ā non mouēte 3ā. Similiter primus orbis posset moueri 2° nō moto. sed non cōtigit q̄ 2ā āt 3ā intelligētia moueat ⁊ prima non moueat. nec q̄ 2us aut tertius orbis moueatur ⁊ primus non moueatur ꝛc.

a d dicta autez et

sic intelligētibus ꝛc. Dicit Aꝛ q̄ illud qđ est p accidēs pōt non eē. Contra. q2 in motu ḡuis deorsū forma mouet se ipsam p accidens. Et similiter in motu animalis. ⁊ tamē hoc p accidens nō pōt non esse. non est. n. possibile q̄ talis forma moueat. ⁊ non moueatur. Dicēdum q̄ illud qđ est per accidens pōt nō esse in suo vniuersali secundū tale iqđ eius indiuiduū. ⁊ hoc est uerū. q2 enim mouens mouetur p accidens. ideo aliquod est mouēs qđ in mouendo nullomodo mouetur. ut deus. cū hoc tamē stat q̄ aliquod p accidēs in suo pticulari nō possit eē. imo q̄ sit necessarium ut in ꝓpositō. Unde homo est coloratus p accidens. ⁊ tñ ñ pōt non esse. ⁊ priuatio est ens p accidens. ⁊ tamen non pōt non eē. imo est necessaria p generationibus ⁊ corruptionibꝫ. ut in primo huius oñ ū est. Burleus tamen dicit q̄ hic capitur p accidēs ut necessario opponitur. ⁊ non pse aut primo. ⁊ tūc totū pꝫ ꝛc.

t uez0 si non se

cundū accidens ꝛc. Aduerte q̄ alicui posset videri non esse incōueniens q̄ ferens feratur. ⁊ sanans sanetur. ⁊ docens addiscat. ut uult Aꝛ in littera. quoniā aial fert se ipsū. ⁊ medicus se ipsū sanat. ⁊ homo p cōsiderationem ⁊ discursū docꝫ se ipsū. et aqua calefacta ꝓprie nature derelicta se ipsam frigefacit. quare ꝛc. Rñdetur q̄ ista sunt inconuenientia ꝓꝫ intellectū Aꝛ accepta. vꝫ q̄ aliquid ferat se ipsum primo. ita q̄ totū ferat totū. ⁊ sic de aliis. ⁊ hoc non repitur in exemplis adductis. quoniam aīa fert corpus primo ⁊ non aīal se ipsū. ⁊ sciā medicine prio sanat medicum. ⁊ medicus se sanat p accidens. ⁊ fantasmata seu intellectiones p° cōcurrūt ad cāndū sciaꝫ q̄. de nouo acquiritur ex inuētione. ⁊ ita de aliis. q̄r ꝛc.

upza hoc. Hic dubitatur p° v

trū aliq̄ moueat se ipsū p se. Secū do vtrum moueat se primo. 3° vtrū mimuꝫ nāle moueat se p se. 4° vtrum moueat se p°.

Et arguitur ad partē negatiuā primi dubii. Primo q2 illud non mouet se ipsū p se ad cuius motū necesse cōcurrit motor extrinsecus. sed ita est de motu aialis. quoniā ad illū necessario cōcurrunt deus° ⁊ celū. ḡ ꝛc. Secūdo illud ñ mouet se ipsū p se qđ mouetur ad motū alterius. ꝑ animal mouetur ad motū alterius. ut corpis sui qđ est ps pse mota. g°. Tertio illud non mouetur a se p se qđ mouetur ab alio. sed ita est de motu aialis. q2 ipsū dicitur mouere se. ex eo q̄ aīa mouet corpus. ⁊ etiaꝫ totum. igitur ꝛc.

Ad ptē affirmatiaꝫ secūdi dubii aī. quod ā illud mouet se primo qđ mouꝫ se ꝓꝫ qualꝫ eius ptꝫ. ut pꝫ ex distinctione posita superius de p se ⁊ p accidens. ⁊ ꝓꝫ se ipsū primo. ꝑ aīal mouet se p° ꝑm qualꝫ eius ptē. ergo ꝛc.

Ad ptem negatiuam tertii dubii arguit quoniā illud non mouet se p se qđ mouetur ad motum alterius. sed ita est de minimo nāli. puta de minima pte cordis aut musculi q̄ mouetur ad motū totius corporis. ḡ. ꝛc. Ad ptem negatiuam quarti dubii aī. quoniam illud non mouet se p° qđ est ī infinitum diuisibile in aliquod se ipsū mouēs. sed minimū mouēs se ipsū ī infinitū est diuisibile in aliqđ mouens se ipsum. g° non mouet se primo. pꝫ 9ª ⁊ maior colligitur ab aristotile in littera ubi ostendit. q̄ mouens se p° hēt solū duas ptes in actu. quaꝫ

vna est mouens. ⁊ altera est mota. ⁊ mimor aī. q2 cū minimū sit cōtinuū ipsū est i infinitū diuisibile. Unde Aꝛ in 6° huius probat ꝙ non est dare aliquod primū motum ex pte mobilis tēporis ⁊ tī ad quem. Et in 7° huius ꝓbat ꝙ nihil mouet se p°. Ad hec respōdetur premittēdo primo duo. primū est distinctio posita supius de p se. quaz illic q̄r. secundū est distinctio de primo. que est ꝙ primū suitur q̄druplr vz ꝓ totalitatis primitate. ꝓ primitate cālitatis. pro primitate subiecti. ⁊ ꝓ primitate generationis seu eēndi. Et tūc dicitur ad primuz dubium qō animal mouet se p se ad intentionem Aꝛ siue ex se. q2 potest īdire ex se ad locū in quo incepit moueri. ⁊ ex se quiesere. ⁊c. Ad primū argumētum cū dicitur ꝙ ī eius motu necessario cōcurrit agens extrinsecū. Respondetur ꝙ vez est de agente cēntialiter ordinato seu vniuersaliter. sz nō ō agente accidentaliter ordinato. et ptic̄lari de quo erat sermo. sicut oz in motibus iaīa toz ut oñsum est supra. Et si argueretur ꝙ oz concurrere appetibile qō est mouens pticulare. dicitur ꝙ in inchoatione motus nō oz ipsū actualiter concurrere. ꝫ sufficit ꝙ sit in ītentione. sed non est sic in inchoatione motus inaīati. cum tunc oporteat actualiter concurrere generans uel remouens prohibēs. Ad ꝫm dicitur ꝙ solū concludit ꝙ aīal non mouet se ꝓ se ⁊ primo. quoniam corpus mouetur ꝓ se primo. ⁊ totū aīal ꝓ se ⁊ non primo sicut anima mouet ꝓ se ⁊ p° ⁊ animal ꝓ se ⁊ non primo. Ad tertium pz ex dictis. quoniaz neganduz est añs. Ad ꝫm dubium respondetur ꝙ aīal non mouet se primo. Et ad argumentū dicitur ꝙ solū ꝓbat ꝙ animal mouet se primo primitate totalitatis. ⁊ non primitate cālitatis. de qua loquitur Aꝛ. nec mouz se primo primitate subiecti. cuz moueri aut mouere ī sit sibi ꝓ alias cās. ut per aīam ⁊ corpus. ⁊ per alia subiecta. sicut habere tres. ineſt ysoceli ꝓ aliud subiectū. ut per triangulū. animal enim non est primū subiectum motus neqz moueri. Item non mouet se primo primitate eēndi. quoniā minus eo pōt se mouere ut cor aut ps eius. Ad tertiuz, dubium dicitur ꝙ minimū nāle mouet se ꝓ se. non quidā in actu si fuerit pars alterius. sz in potentia. quoniam si esset separatū sic posset se ipsū mouere. Uel dicitur ꝙ mouet se ꝓ se motu ꝓprio adequate existente in eo mouet autem per accidens ad motū totius compositi. ⁊ hoc ꝓbat argumētuz. sicut nauta mouetur ꝓ se motu ꝓgressiō. ⁊ mouetur ꝓ accidens motu nauis. Ad quartum dubium dicitur ꝙ minimū nāle mouet se primo primitate generationis seu eēndi. Unde cū dicit Aꝛ hic dari primū motū ex se. ꝓ primū motum ex se intelligit minimuz nāle qō pōt ex se moueri. Et cū aī ꝙ non uz tale est diuisibile in infinitū. Respondetur concedendo ꝙ est diuisibile in infinitū. non qō in actu. sed in potentia. ex cuo non segt ꝙ. non moueat se primo. cum minus eo nō possit ꝓ se moueri. Et ad auctoritatem Aꝛ in 6° phisicoꝛ dicitur ꝙ Aꝛ est locut ibi de motu �fm ꝙ ipsū est qōdā cōtinuum. ꝙ ut sic non est dare primū motū. cuz hoc° motū sit diuisibile in īfinitū. hic aūt loquitur de moto non ut est qōdā continuū. sz ut ō terminatur ꝑ formā ad certā q̄titatem. ita ꝙ minus non pōt per se moueri. Et hoc mō bene datur primū motū. Unde motū pōt dupliciter considerari. Uno° ut continuum. ⁊ sic non datur primū motū ut dicit Aꝛ in 6°. Allio° pōt considerari ut motū nāle. ⁊ sic datur primū motum. ut volūt hic Aꝛ ⁊ Cōmentator. ⁊ cū negant aliquid moueat se primo. intelligunt de primitate cālitatis. q̄r ⁊c. Intelligendum ꝫz quoso ꝙ aliquid alicui ꝓ se competere pōt intelligi tripliciter. Uno° q2 illud competit sibi nāliter ꝓ suam nām uel dispositionem sue nature conuenientem. ⁊ sic aqua est ꝓ se frīa ⁊ grauis. ⁊ terra mouetur ꝓ se deorsuz

Secūdomō aliquid competit alicui per se. q2 sibi cōpetit solitarie. ⁊ sic deus solus ꝓ se agit. Comuniter tamen �fm hūc modū dicimus aliquid agere ꝓ se qō agit sine concursu alicuius extrinseci pticularis agentis ⁊ sic gue mouet se ipsū ꝓ se deorsum. q2 nō concurrit aliqō pticulare agens extrinsecū ⁊ sic ad motū continuanduz lz concurrat generans aut remouēs, phibens in ichoando

ipsū. sed non sic p se mouetur qō moueatur solitarie. qz sil cū eo mouetur mediū. Et ex hoc pōt patere quō aīal pōt moueri p se a se ipso p̄m istos. non aūt gue l leue simpler quonia n animal diuiditur in ptem p se mouentem. s. animz. quoniam non cōcurrit ex necessitate aliud motor pticularis extrinsecus. n in ptem p se motā. seu que pōt per se moueri. s. corpus. qō dato q nullū eēt medium posset p se moueri i. solitarie absq indigentia alicuius moti extrinseci. quonia cuz tale corpus resistat aīe mouenti. dato q nulla esset resistentia extrinseca adhuc esset resistentia intrinseca que sufficeret ad successionem motus. sed gue l leue simpler non sic diuiditur. lz. n. hēat ptem p se mouentez ad intellectū datū. non tamen hēt ptem per se motam. seu que possit p se moueri. Nam cū hēat resistentiaz intrinsecaz si nō eēt aliud motuz extrinsecū resistens. s. mediū nō moueretur. sed subito mutaretur. Tertiomō aliquid competit p se alicui. ex eo q illa predicatio est p sē p quā illud denōtur sibi competere. p̄m quez modū dicimus q homo est p se animal. qz hec predicatio est p se in p° modo. hō ē aī. n sic gue non mouetur p se. sz gue extra subiectū n̄ phībitū ꝛc. mouet per se.

contacta autez et ce.

Sciendum q duplex ē cōtactus. s. quātitatiuus qui est eoz quoz vltima sunt sil. aut vnum. qlitatiuus q ē eoz quoz vnuz opaī reliquuz. contactu q̄titatiō impossibile est tactū non tangere illud a quo tangitur. sed contactu qlitatiuo possibile est tactū non tāgere tangens. ut li. a. calidū ageret in. b. frigidum. n non repateretur ab eo. tunc. a. tangeret. b. contactu qlitatiuo. sed. b. non tāgeret. a. n tali contactu forma tangit māz. n n tangitur ab eadez.

uoniam oportz

semp motum eē. Scienduz q Cōmētator hic dicit q homo non pōt generari ex non semie hominis tāq ex mā alterationis tātū ppinqua. n ex cosequenti q n pōt imediate generari ex terra p putrefactionem. quoniā ex mēbus ppriis distincte specie generantur forme distincte spē. cū gra mā que est semē hominis differat ab illa q non est semen hominis si ex non semē hois generaretur hō ille differet specie ab homīe genito ex semine hois. n p consequens homo non diceretur de eis vniuoce. Item generatio hominis p semis ppagationez est difficilis. g° p putrefactionez est impossibilis.

Item nūq reptū est in expientia hoiez p putrefactionē generari. Itez cū generatio p putrefactionē sit facilior si hō possz per putrefactionem generari semper uł ut plurimū generaretur homo p putrefactionez.

Item homo genitus p putrefactionez nō posset generare sibi sile p seis ppagationez qz si sic tolleretur rō vniuocationis. quoniā animal genitū equiuoce generaretur vniuoce. qr ꝛc. Oppositum tamen huius dicit Auic. qui uult hoiez posse ex terra p putrefactionem generari. n q aīal genitū p putrefactionez pōt generare sibi simile p seis ppagationem. Pro quo adducūtur multe expientie. Prima est de naui a muribus mūda in mari exīte. in q mures p putrefactionem generatur. qui postea sibi sileꝫ generant p seminis ppagationez. Secūda est de serpentibus genitis p putrefactionez cappillorz mulieris qui alios sibi sileꝫ pducunt. Tertia est de scorpiōe genito ex putrefactione yſopy aut basiliconis qui sibi simile generat. Quarta est quoniaz vilū est animal marinū biuariuz nūcupatū in loco a mari multū distāti. qō eē non potuit nisi illic genituz fuisset ex putrefatione. n tamen sibi simile pducit. Quinta est de quibusdam vermibus facientibus sericū. quorum maxima copia semel uisa fuit sup arboribz cuiusdem puincie. qō non eucnit nisi qz ex putrefactione geniti fuerunt. n ipsis similes generabāt. Sexta n vltima expientia fuit de primo genito. s. homine post diluuium vle. qui non nisi p putrefactionem genitus fuit. n postea alios generauit semine mediante. qr ꝛc. Conciliator aūt iter istos uiā mediam tenet. Dicit. n. q homines n alia aīalia valde pfecta solū vniuoce. et p seminis ppagationem pducūtur. aīalia uō valde impfecta ut vermes quidā solū p pu

trefactionem generātur. Animalia uō iter predicta ppōtionabilit media vtroqz mō possunt generari. ut mures ⁊ rane. Primi cā est. qz ad hoc vt homo vel aliud aīal valde pfectū pducatur preter vtutē celestez ⁊ materiaz generationis requiritur agens pticulare vniuocū qō disponat materiam.

Secūdi cā est qz cum illa aīalia sint pau c⁹ pfectionis. iō p eaz generatione sufficit vtus celestis ⁊ materia affecta calore. q̄ licz respectu forme corrūpende sit putredinal⁹. respectu tamē forme generande ē dispositio naturalis materiaz preparans ad ipsius pductionez. Et ex his tertii cā pōt patere. cligē. ⁊c. Aduertendū q̄ Burleus diē q̄ est impossibile q̄ alicuius multitudinis īfinite aliquid exīa de illa multitudine sit cā oīuz alioz illius multitudinis. qz aut est mediū aut postremū ⁊c. Licet hoc sit verū ſm opinionem ēaz in ex⁹ suo de hominibus ex se inuicē generatis. non tamē videt necessariu ñ. quoniā si generantur infiniti homines futuri qui descendere debeant ex sorte qui vnicū hēbit filium. ⁊ pz q̄ infinitoz istoz dabitur primuz qō erit cā oīuz reliquoz. vz filius sortis. Itez ponatur q̄ i prima pte ppōtionali hore future deus numeret vnaz vnitatez. ⁊ in secū ta aliaz. ⁊ sic in infinitū. ⁊ cū non sit dare vltimā ptez p portionalē. si nihil vlterius poneretur non daretur vltima vnitas. ideo sil⁹ ⁊ cum eo ponatur⁹ q̄ deus in vltimo instanti hore illius numeret vnam vnitatē. ⁊ non amplius. et pz tunc q̄ talis multitudinis infinite vnitatū in illa hora nuātaz a deo dabitur primū ⁊ vltimū. Et si cāus silis ponetur de hominibus se ad inuicem generare debentibus hētur intentī. Et ideo cōfirmarur ſm opinantes latitudinez speciez seu pfectionū eēntialiū in infinitū p̄cedere versus deum ⁊ terminari ad deuz excluſiue. ⁊ ad effectuz infinitum a deo pductū. uel p ducibilem īcluſiue. qui tunc talis effectus infinitus de illa multitudine infinita eēt cā oīuz aliorū illius multitudinis. ideo ⁊c. Intelligēdū q̄ aī⁹ non mouet se ipsū quocūqz motu. quoniā motu alterationis mouebitur ab extrīseco. ut a continente uel alio. similiter motu augmētationis mouebit cōcurrēre motore extrinseco. vz alimento. motu autem locali mouet se ipsū. nō tamē simpliciter. ut celuz quoniā celū nullo modo mouetur ab extrinseco. sed aīal in suo motu locali mouetur ab appetibili. dū. n. aīal surgit a somno mouet aīa ab appetibili. que postea ipsū aīal localiter mouet. Et si ex hoc argueretur q̄ nō eēt dīa inter aīatū aīa sēnitiā. ⁊ inaīatuū. pp quam vnum moueretur ex se. ⁊ non alterū.

Respondetur q̄ imo est differantia. ppt q̄ sciendū q̄ duplex est mouens. s. pprie ut efficiens motum. ⁊ methaforice ut finis qui dicitur cā excitans. nihil tamē operās in ipso moto. Dicitur g⁹ q̄ inaīatū non mouetur ex se motu locali. qz semp ⁊ necessario ad suum motū localem concurrit mouēs extrinsecum proprie dictumz. sed non sic est de aīali. q̄uis ad motū ipsius localem cōcurrat mouens methaphorice dictū ut est ipsū appetibile. Ex his dictis ēaz apparēt due cause q̄r celū non cessat a motu suo. ⁊ alia mota ex se ut aīalia sic. Prima est qz celū in nullo motu suo mouetur ab extrinseco. ſ. a motore semp qui est intrinsecus ⁊ vniformiter se hēns. aīalia aūt mouentur ab extrīseco. ⁊ principalius in motu alterationis. ⁊ in motu augmētationis. ⁊ ab intrinseco solū p acēns. ⁊ in motu locali concurrit etiam motor extrinsecus. s. appetibile ut dictum ē

Secunda cā est qz motor celi non informat celū. neqz sibi inheret. sed indistās est ⁊ assistens ei. ⁊ ideo nō mutat situm. neqz mouetur p acēns ad motum celi. q̄r semper vniformiter se hēt in mouendo ipsum. sed in aīalibus motor inheret ⁊ informat materiam. ⁊ mouetur p accidens ad motū ipsius corporis. s. ipsa aīa. pp qō difformiter se hēt ⁊ qnqz mouetur. ⁊ qnqz quiescit. Unī dicit Cōmētator q̄ motor celi non constituitur in eē a celo. ideo non mouetur p acēns ad motum celi. sed econuerso celum constituitur in eē a suo motore. cuz magis dependeat celū in eē a suo motore q̄ econtra. sed motor aīalis constituitur in eē a moto. quoniam plus dependet in esse anima a corpore q̄ econtra. ideo mouetur per accidens ad motū corporis.

t uero aliud fa

cientibus. Dicit Az q altera tio est prior motu ad q̃titatem. Sed ar guitur q non.quoniam ita se habent motus fm prioritatẽ.sicut termini ad quos vadũt seu predicamẽta in qbus sũt.sed predicamẽ tum q̃titatis est prius pñto qualitatis. g° motus ad q̃titatem est prior motu ad q̃li tatem. Secundo aꝫ q nõ semper motus ad quãtitatem presupponit motum altera tõis ut Az velle videtur.quoniã in rarefa ctione.aut condempsatione qui sunt motus ad q̃titatem non semp precedit alteratio . ut pz in rarefactione aut condempsatione.q̃ fiunt in aere contento inter latera follis se mipleni solo motu locali preuio.p quẽ follis latera dillatantur.uel constringũtur.ꝛ nul la in ipso aere precedente alteratione fm q̃ litates primas aut secũdas. Ad primum dicitur q prioritas motus que est ꝓprie de contrario positiuo in contrariũ positiuum bene attenditur penes prioritatez ti ad quẽ ut est in pñto q̃litatis.seu in alteratiõe. qz alteratio que est ad q̃litates primas ẽ prior alteratione q̃ est ad qualitates secũdas. quo niã fm Cõmẽtatorẽ ad ꝓqualitates primas est p se ꝛ primo alteratio.f ad secundas de secũda ꝛ tertia spẽ qualitatis est alteratio p se ꝛ non primo.ꝛ ad alias p accidens. sed v bi motus non sit inter contraria positiua ñ sic attenditur in eo prioritas.ꝛ qz motus localis non est proprie de contrario in con trarium.ꝛ similiter motus ad q̃titatez .iõ motus ad q̃titatem non dicitur prior aliis motibus.lz sit i priori pñto. Sed motus localis dicitur prior aliis.qz alii motus ip sum presupponũt.ꝛ non econtra. Et sil'r motus alterationis est prior motu ad q̃ti tatez. qz ab eo presupponitur ꝛ non econuer so Et hoc ꝛ sil'i declarartur. Nã mutatio in substantia est prior ipsis motibus saltem lo cali ꝛ alterarionis prioritate de qua hic log tur Az .ꝛ tamen est ad tium priorem .cuz substãtia sic prior ceteris pñtis. Ad aliud dicũt qdaz q non põt fieri augmẽtatio aut diminutio modo posito in argumẽto qn acquiratur raritas aut dempsitas.ꝛ p conse quens nisi fiat alteratio.ex quo raritas ꝛ dempsitas sũt qualitates.q̃ non nisi p alte rationem possunt acquiri. Istud tamen nõ videtur vez quoniam raritas ꝛ dẽpsitas ut sunt qualitates.non possũt acquiri sine alte ratione precedente fm qualitates primas . ut pz p commentatorem.sed in cãu supius posito aer rarefit aut condẽpsatur non pre uia aliqua tali alteratione.ergo in ipso nõ acquiritur raritas ãt dempsitas que sit q̃li tas. Ideo al'r respõdetur dicendo q Az loquitur de augmentatione ꝛ diminutione ꝓprie dicta. Et vlterius dicit q duplex est rarefactio aut condempsatio.Quedaz q̃ acquiriritur raritas aut dempsitas que est qualitas 2ª consequens caliditatem aut fri giditatem.ꝛ talis est alteratio.et non fit in aere in cãu supiori. Alia est rarefactio aut condempsatio qua aquiritur solum distãtia aut ꝓpinquitas ptinz seu noua positio per motum localẽ earũdem.ꝛ hec non est altera tio.nec eam optet precedere alterationem ꝛ hoc° rarefit aut condempsatur aer in cãu premisso. Ex quo pz q argumentũ non ẽ ad ꝓpositum Az cũ nõ loquatur de tali au gmentatione aut diminutione ꝛc.

ue aũt loci mu

tatio contrarii aũt sunt. Hic dubitatur vtrum inter omnes motus con trarios siue reflexos.quiel media intercipi atur. Aꝫ q non. Primo ponatur q vnuz passum alteretur ad caliditatem.ꝛ añq̃ cõ plete calefiat itez approximetur vnũ agẽs frigidum potens ipsũ alterare uersus frigi ditatem.ꝛ tũc pz q statim.ꝛ sine medio in cipiet infrigidari.ꝛ p consequens inter cale factionem precedendem ꝛ frigefactionem sequentem nulla interponitur quiel.ꝛ isti sunt motus contrarii reflexi.q̃ ꝛc. Con firmatur qz ꝓiciatur pila fortiter deorsuz uersus terram.ꝛ pz ad expientiam q statiz siue immediate finito motu deorsũ moue bitur sursũ g° ꝛc. Secũdo arguitur qz ꝓi ciatur sursũ lapis magnus ꝛ notuz est q fi nito motu sursũ imediate mouebitur deor sum.alioquin si in instãti medio quiesceret tunc esset ẽgue sursuz non impeditũ.ꝛ tamẽ

non descenderet. qđ inconueniens appet.

Confirmatur. qz lapillo sursum ꝓiecto. ⁊ obuiare molari descendente in instāti cō tactus. aut lapillus descendit aut quiescit. naꝫ tunc non pōt dici ipsū ascendere. quo niā tūc impelleret sursū molare. qđ est fal sum. si dicitur qꝫ in instanti contactus lapil lus descendit. ⁊ continue ante illud instans ascendebat ꝑ casū. sequitur qꝫ inter motū a scensus ⁊ motum descensus lapilli nulla est quies media. qđ est ꝓpositū. Si aūt dicatur qꝫ tunc lapillus quiescit. sequitur qꝫ tūt eti am molare quiescit. ⁊ non nisi ex resistētia lapilli. nt pz ꝛc. Cum aūt lapillus sit longe minoris resistentie q̄ sit actiuitas molaris sequeretur tūc qꝫ minor potentia impedit totaliter operationem maioris potentie. qđ est impossibile. qr̄ oz dicēr primū. s. qꝫ in in stanti contactus lapillus descendat. ⁊ ꝑ con sequens qꝫ inter illos motus contrarios re flexos nulla mediat quies. In oppositū ē Alz in hoc pn̄ti capitulo. cuius vna rō in v̄ tute talis existit. Omne motum successiue motibz reflexis ī puncto reflexionis aderit medio. ⁊ aberit. ⁊ non in eođ instāti aderit ⁊ aberit medio. gº in diuersis instātibus ad erit ⁊ aberit. sed inter instās ī quo aderit ⁊ instans in quo aberit est tempus medium in quo nec aderit nec aberit. sz quiescet. gº ꝛc. Et lz ista ratio spāliter arguat in motu locali. plures tamen rationes phisicas ⁊ eti am logicas adducit Alz ad ꝓbāduz ꝓpositum istud. s. nullos motus contrarios siue reflexos posse inuicem continuari sed sem per interponitur quies media. Istam aūt adduci solam ut brior fiam. et qz in ea est plus dubitatōis Pro ista dubitatione in telligendum primo qꝫ dupliciter aliqui mo tus dicuntur ad inuicem contrarii. s. large ⁊ ꝓprie. Large illi motus dicuntur ad ī uicem contrarii qui sunt ad terminos con trarios. nec possūt fiꝫ eidem in eē. ⁊ hoc mō vni motui circulari est alius motus circula ris contrarius. quoniā vnus pōt alium im pedire. ut motus circularis ab. a. in b. con trariatur motui circulari. a. b. in. a. Pro prie aūt dicuntur illi motus contrarii. qui vltra hoc qđ sunt ad terminos contrarios nec possunt eidez fiꝫ in esse. hūt subiecta cō traria. ut motus ignis sursū. ⁊ motus aque deorsum. ⁊ hoc mō motui circulari nullus ē motus contrarius. Intelligendum 2º qꝫ motus illi dicuntur reflexi quilic se hūt qꝫ terminus a quo vnius ē t̄minus ad quez al terius ⁊ econuerso. ⁊ cū hoc fiunt ꝑ eandem viam. sicut eēnt motus quoz vnus esset ab a. m. b. p. c. ⁊ alter econuerso. dato qꝫ vnus fierent ꝑ vnam viam. ⁊ alter ꝑ aliam. non dicerentur reflexi. q̄tūcūqz fierent a termi nis contrariis ad terminos contrarios. sic̄ motus quoz vnus eēt ab. a. m. b. p semicir culum. c. ⁊ alter eēt a. b. m. a. p semicirculuz. d. Intelligendum 3º qꝫ quies est duplex vz instantanea. ⁊ temporis. sicut ⁊ motus. ⁊ hoc comuniter de vtroqz loquēdo. quoniā ꝓprie loquendo de quiete quelz est tēpora lis. sicut motus proprie dictus. ꝓp qđ mul ti quietem instātaneā non quietem. sed non moueri appellauerunt. Intelligendū 4º qꝫ aliqui motus possūt ad inuicem continua ri dupliciter. vz p se. ⁊ p accēns. Illi motus sunt ꝑ se continui quoz vltima illis intrin seca sunt vnum. ⁊ hoc mō nulli motus spē diuersi possunt cōtinuari inuicem. Sed il li motus sunt continui ꝑ accēns quoz subiec ta adinuicem continuantur. ⁊ hoc motus diuersi spē continuari possunt. ⁊ de hac vlti ma cōtinuitate non est in ꝓposito sermo ꝑ solū de prima. His premissis sit ad questi onem hec prima conclusio. Nō est necesse in ter omēs motus reflexos eiusdem mobilis quietem temporalem mediare. Hec conclu sio declaratur in quođ casu supius posito. Si. n. sursū ꝓiciatur lapill9 cui obuiet ma gnus molaris descendens in instāti contac tus lapillus quiescit. qz tūc non mouetur sursum. cum non detur instās vltimū mot̄ sursum. nec etiam tunc mouetur deorsū. cuz non detur primū instās motus deorsum. Sed immediate ante illud instās lapillus ille mouebatur sursū. qz tunc nullū erat im pediens eiusdem ascensum. ⁊ immediate post illud instās mouebitur deorsum. qz ali ter detineret molare ne ascenderet. ergo la pillus ille quiescit solū ꝑ instās ⁊ ꝑ cōsequēs sequitur qꝫ inter motus reflexos cōtrarios

illius lapilli nō mediabit quies tpalis. Ꝫ contra hāt declarationez aī. pbādo q nec i ter eos mediat quies instātanea. imo q in i stanti cōtactus ad inuicem cōtinuātur. quia illa sūt cōtinua quoz vltima sunt vnum p Az 5° physicoz. sed illoz motuum reflexo rum idem est vltimū ut pz. g° ad inuicez cō tinuātur. Unde in hoc videtur eē sile sic de motu mobilis cōtinue moti p totuz tps mensurans illos duos motus. quoniam sic in motu continuo in eius medio est vnum mutatum eē copulatiuū illaz medietatum ad inuicem. sic in proposito esse videtur.

Huic negando respōdetur. q i instāti cō tactus motus illius lapilli ad inuicem con tinuentur. Et cum dicitur q illoz vltia sunt vnum. dicitur q continua sunt illa quo rum vltima sunt vnuz. qō vtriqz illoz est i trinsecum. quoniam in motu cotinuo mu tatum esse mediū. est intrinsecū vtriqz me dietatuz quas copulat. p intrinsecū intelli gendo q sit aliquid illius cui dicitur esse in trinsecuz. sed sic non est i instanti contactus lapilli cū molari. qz illud mutatuz eē est in trinsecuz motui precedenti. ex quo ē illius. non autem motui sequti cum nihil sit eius.

Sed contra hoc aī qz tunc sequitur q il li motus reflexi eēnt sesei et p consequens consimiliter se habentes. sicut si due linee discontinue in extremitatibus se cōtāgerēt sed certum est q vbi sic eēt illaz non esset vnicus punctus vbi fieret contactus. sed duo illas lineas in extremitatibus terminan tes. g° p idem illoz duoz motuū erūt duo mutata eē ipsoz termiātia. consequens ta men est falsum. cū motus non detur primū mutatum eē. sed bene vltimū. Respondetur ad hec negando eē oīo sile de illis motibus reflexis. ⁊ de duabus lineis. quoniaz se cus est de pmanentibus ⁊ successiuis. Nam in pmanentibus datur primus terminus ⁊ vltimus intrinsecus ad sensum editum. ⁊ primus punctus linee ⁊ vltimus. sed in qui busdam successiuis. q̄uis detur vltimus ter minus intrinsecus. ut vltimū mutatū eē in motu. non tamē datur primus. quoniam in motu non datur primū mutatū eē. ut pōit Az in 6° huius. In tempore uero q̄uis sit successiuum. bene datur primus ēminus intrinsecus ⁊ vltimus. si sumatur tempus finitū. qz ꝫ Az non datur tempus finitū qō non continuetur alteri a pte ante. ⁊ sili a pte post. ut apparuit in principio huius oc taui. Secunda conclusio. inter quoslibet duos motus contrarios siue reflexos eidez mobili attributos. quies mediat tēpal. nisi quoddam alio occurrente impediatur. Hec conclusio pro 2ª pte pz ex precedente. Sed pro prima pte probatur. daro. n. q aliquis lapis ꝑiciatur cuius resistentia intrinseca sit ut duo. ⁊ medium resistat vt vnum. virtꝫ aūt sibi impressa ab impellente cum leuita te intrinseca mouens ipsū sursū sit ut quin qz. certū est q ille lapis continue mouebit sursum donec illa virtus remittet ad tria. cum vero virtus erit ut tria. tunc lapis qui escet. quoniā tunc resistentia intrinseca ⁊ ex trinseca erit equalis potentie sursū mottue ⁊ nō statim incipiet descendere. qz tunc vir tus ut tria resistet ne fiat motus deorsum. ⁊ medium resistit ut vnum. erit ergo resistē tia ut quatuor ne fiat motus deorsum. po tentia uō deorsū erit solū ut duo. cū igitur non fiat actio a ꝓportione minoris equali tatis eptebit virtutem ut tria remitti usqz ad vnum ut incipiat ille lapis descendere. sed latitudo virtutis a tribus ad vnum nō potest subito depdi. g° relinquitur q dep dicur in tempore. ⁊ in toto illo tpe lapis il le quiescit. g° inter motū sursū illius lapis ⁊ motum deorsū mediabit quies tpalis ⁊ sic dictū est in motu locali. sic suo° dicatur in motu ad q̄titatem. s. q inter augmentum ⁊ decrementum eiusdem corporis. mediat quies temporalis. vz mensurata tpe status ⁊ similiter in motu alterationis. quoniam inter alterationē alicuius mobilis de albe dine in nigredinem. ⁊ alterationem eiusdē de nigredine in albedinem cadit tempus medium. ⁊ ita de aliis alterationibus refle xis ab eodem alterāte factis. A diuerꝫ aūt alterantibus pōt aliqō alterabile. p° calefie ri ab vno deinde ab alio frigefieri absqz ge te tpali intermedia. ut in cāu primi argu menti est manifestū. Tertia conclusio. in ter omēs motus cōtrarios siue reflexos eiō

mobili ſucceſſiue inexiſtentes.quieſ interci
pitur media inſtanti uſ tempore meſurata
Iſta concluſio ꝓbatur ſic.q2 ſi inter aliquoſ
tales duos motus nulla mediaret quieſ.illi
a.i inuicem cotinuarentur.ꝛ facerent vnum
motum nuō.conſequens eſt impoſſibile.quo
niam illo dato ſequeretur ꝙ aliquid ꝑ ſe cō
tinue accedrert ad aliquem terminum.a q⁹
continue ꝑ tunc recederet.qō eſt impoſſibi
le.ꝛ ꝓbatur conſequentia.q2 dato ꝙ aliqō
mobile motu reflexo ꝛ continuo mouet̄tur
ab.a.ad.b.ꝛ.b.ad.a.tūc ſequeretur ꝙ.a. eēt
terminus a quo ꝛ terminus ad quem eiuſdē
motus.ſed continuato motu ſemp mouetur
mobile recedendo a termino a quo.ꝛ accedē
do ad t̄miz ad quez.ut pz.g⁹ tunc mobile
recederet ab.a.ꝛ accederet ad.a. Ex hac
concluſione correlarie ſequitur ꝙ eſt impoſ
ſibile motus contrarios ſiue reflexos ad in
uicem cōtinuari.ut pz ex dictis. Contra
tamē quedā premiſſa inſtare videtur.ꝛ pri
mo contra notabile primum arguitur.ꝙ
motus circulares qui ſunt ad terminos con
trarios nullomodo ſunt ad inuicem contra
rii.ꝛ ꝙ poſſunt ſimul eidem ineē.quoniam
ſol ſimul mouetur ab oriente in occidēs mo
tu diurno.ꝛ ab occidente in oriens mouet̄
motu ꝓprio. Secundo contra notabile
quartum aī.ꝙ motus ſpecie diuerſi ĩmo cō
trarii poſſūt ad inuicez ꝑ ſe continuari.quo
niaz ponatur ꝙ vnū g̃ue moueatur deorſū
ꝑ foramen ad centruz mūdi.ꝛ ꝙ taliter mo
ueatur ſiue ab intrinſeco ſiue ab agente ex
trinſeco continue ipſum impellente. donec
ꝑ certam diſtantiam totaliter ſiat ex alia
ꝑte centri.ꝛ tunc pz ꝙ ꝑ aliquaz ꝑtem tpis
menſurantis motum illius grauis.ipſum
continue deſcendet.ꝛ ꝑ reſiduum illius tē
poris continue aſcendet.nec dabitur inſtās
intrinſecum illi tempori in quo nec deſcen
det nec aſcendet.ꝛc. Ad primū dicit egi
dius ꝙ illi motus non ſunt ſimpliciter con
trarii.ſed ſ̄m quid.q2 vnus illoz eſt ſimpli
citer.ut motus ab oriente in occidens.ex q⁹
alium ſupat.ꝛ alius eſt ſolū ſ̄z quid.ut mo
tus ab occidente in oriens. Modo cū.n.dici
tur ꝙ motus contrarii ſunt.qui ſunt ad ter
minos cōtrarios.ꝛ ñ ꝓnt ſiī eidē ieē.vez
ē ꝺ motibz cōtrariis ſiplicit.nō aūt de mo
tibus contrariis ſ̄m quid. Burleus aūt
dicit ꝙ illi motus non ſunt contrarii.lz ſit
ad terminos contrarios.q2 vnus eſt ſimpli
citer.ꝛ aliud ſ̄m quid.modo ut motus ſint
contrarii requiritur ꝙ ambo ſint ad termi
nos contrarios ſimpliciter. Alii ponūt
ꝙ non inconuenit duos motus contrarios
ineē eidem ſiī.quoz vnus eſt ꝑ ſe ꝛ alius ꝑ
accēns.ut pz de nauta moto cōtra motū na
uis.ſed hoc non contingit de motibus quo
rum vterq; eſt ꝑ ſe.de quibus erat ſermo ſu
perius. Poteſt etiam dari quarta reſpon
ſio.vz dicendo ꝙ illi motus ſolis non ſunt
cōtrarii.q2 nō ſūt ad terminos cōtrarios.
cum non fiat ꝑ eādem viaz.nz ſup eiſdem
polis.quoniam motus ſolis ab oriente in
occidens fit ſuper polis mūdi deſcribendo
equinoctialez.ſed motus eius ab occidente
in oriens fit ſup polis zodiaci deſcribendo
zodiacū.nec eſt idem oriens ꝛ occidens ſ̄m
motum diurnū.ꝛ ſ̄m motuz ꝓprium ſolis.

Ad ſ̄m reſpondetur negando ꝙ illi mo
tus cōtrarii cōtinuabūtur ꝑ ſe.ꝛ quo ad tpſ.
quoniā inſtans in quo centrum illius g̃uis e
rit centruum mūdi.illud g̃ue non mouebiť
aſcendendo uel deſcendēdo.ꝛ reſiſtet cota
vniuerſalis nā ne motus oppoſiti cōtinuen
tur ſ̄m tempus.ꝛ ne aliquis ſit motus recti
qui nec ſit ſurſū nz deorſū.ſz in illo inſtāti
illud graue deſinet deſcendere ꝛ incipiet a
ſcendere ꝑ remotionez de pñti. Hic tñ
aduerte ꝙ Burleus dicit vltimaz Az rōez
qua ꝓbat nullos motus locales reflexos in
uicem continuari.ex eo ꝙ ſemp quieſ inter
ponitur media.non eſſe efficacem.quoniam
ꝑ idez argui poſſet quēlz motū localē rectū
eſſe diſcontinuuz.q2 in quolz tali motu ꝙ mo
bile aderit medio.ꝛ aberit.ꝛ non in eodem
inſtāti g⁹ in alio.ꝛ ꝑ cōſequens in tempore
medio quieſcet.qđ ꝛc. Sz ad hoc dicunt
quidam negando.ꝙ in motu continuo mo
bile alī aderit medio.q2 mobile non dicit
adeſſe alicui puncto niſi cū actu ſit termi
tus motus factus anteq̄ mobile ſit in illo
puncto.ꝛ poſtea abeē dicitur dū ab illo re
cedit.qō non contingit in motu continuo.

Alii dicunt negando ſimiliter.ꝙ i motu

cõtimo mobile aderit medio. q2 p3 adeẽ intelligit Aẏ adeẽ in actu. qõ ẽ p tẽpus. ꝛ tũc manifestũ ẽ ꝙ mobile quiesceret anteꝙ ab eẽt. Sz contra hãc resp̃sionem instatur q2 illo dato sequitur ꝙ nõ in quolz motu reflexo mobile aderit medio in actu. qõ est cõtra Aẏ in littera. ꝛ pz cõsequentia. q2 multotiẽs mobile nõ adest medio nisi p acẽns. ut pz in cãu delapide ꝓiecto cõtra molarẽ descendentem. Respondet ꝙ semp in motu reflexo mobile adest puncto reflexionis i actu. nisi occurrat impedimẽtũ ꝓhibens ut ponitur in cãu premisso. quia tamẽ hoc raro cõtingit. iõ Aẏ locutus est de eo qõ in pluribus repitur. Quõcũqz aũt sit. siue adsit p tempus. siue p instans rãtuz tũc quiescet. ꝛ hoc sufficit ne motus ille cõtinuetur. Qõ aũt quiescat qñ adest solũ p instãs declarat quoniã moueatur mobile p vnaz horaz adequate ab. a. in. b. ꝛ in 2ª hora etiam reflectatur adequate. a. b. m. a. Et tũc ar̃ ꝙ quãdo erit. m. b. quiescet q2 nec mouebitur p° motu qui est ab. a. m. b. cuz nullius motus dcẽ vltimũ instãs sui eẽ. Nec mouebitur motu qui est. a. b. m. a. q2 nullius motus datur primũ instãs sui eẽ. qr̃ ꝛc. Ad rationes aũt in principio questionis adductas pz solutio ex dictis in questione. ꝛc.

ui autem in ciz

culari recto ꝛc. Intelligenduz tria eẽ ex quibus appet motũ rectũ eẽ ipfectum. ꝛ sibi posse fieri additionem ꝛ nõ motuz circularẽ. Primũ est. q2 sicut in linea recta sunt ꝓncta in actu. s. terminantia. ꝛ ñ copulatia. non aũt in linea circulari. sic motus rectus hẽt inceptionem ꝛ desitionem. vnde sibi põt fieri additio. ꝛ motus circularis non. Secũdũ. quoniã sicut linea recta hẽt in se determinatũ principiũ. mediũ ꝛ finem. ꝛ non linea circularis. sic motus rectus. ꝛ non circularis. Tertium. q2 motus rectus incipit a quiete ꝛ terminatur ad quietem. q̃z vna est nãlis. ꝛ alia violenta. ꝛ non circularis. qr̃ ꝛc.

uoniam autem

necesse est imptibile ꝛc. In isto capitulo ponũtur plures nõbiles demõst̃ationes. In quaꝝ prima ostenditur ꝙ impossibile est mouens finitũ mouere mobile finitũ p tẽpus infinituz. quam cõclusionem multi intelligũt de finitate motoris fz durationez. Pro quo premittũt qõ duplex est infinitas. s. vigoris ꝛ durationis. Et infinitas durationis est duplex. s. potẽtialis ꝛ actualis. Actualis est qua mouens hẽt sẽp sil in actu omẽz dispositionem p quam põt mouere p tempus infinitum. Potentialis est illa qua mouens nõ semp hẽt sil in actu omnem dispositionem p quam põt mouere p tempus infinitũ. Item premittunt ꝙ adhuc infinitas est duplex. quedam in mouẽdo actiue. ꝛ quedã in moueri passiue. His premissis dicũt ꝙ Aẏ ad ꝓbãd primũ motorem esse imptibilem. ꝛ ab omni magnitudine eẽ sepatũ. prius ꝓbat ꝙ mouens finitũ finitate durationis in mouendo actiue. non potest mouere p tempus infinitũ. ex quo sequitur ꝙ cum primus motor moueat p tpe infinitũ qõ est infinitũ fm durationem. nõ quiõ infinitate potentiali. ut sunt corpora supercelestia. cum primus motor sit i trasmutabilis. ut conclusum fuit prius in isto octauo. ꝛ hẽt sẽp simul in actu omnem dispositionez fm quam põt mouere p tempus infinitum. Est igitur primus motor infinitus actuali infinitate durationis. ꝛ p consequens indiuisibilis. ꝛ a magnitudine sepatus. quia omne existens in magnitudine est tranſmutabile. ꝛ p consequens non infinitũ actuali infinitate durationis. Sz Cõmẽtator ꝛ Burleus hãc conclusionez intelligere videnꝫ de finitate vigoris. dicẽtes ꝙ nullum mouẽs finituz. s. fm vigorẽ existens in magnitudine ꝛ fatigabile. põt mouere p tẽpus infinitũ. q2 in minori tempore põt moueri ps mouentis ptez moti. ꝙ totũ mouẽs moueat totũ motũ. ꝛ vltra ꝓcedũt vt facit Aẏ in littera. Ex quo vlterius cum aliis cõclusionibus quas Aẏ ꝓbat concludi potest ꝙ primus motor est sepatus a magnitudine. ꝛ indiuisibile. cum moueat p tempus infinitum. Naz si eẽt in magnitudine. aut esset vigoris finiti aũt infiniti. Non finiti ut concludit hic demonstratio Aẏ. Nec finiti

quia tunc moueret in non tempore. Unde si moueret in tempore. in equali tpe mouerent potentia finita ⁊ potentia infinita eq̄lia mobilia. qđ est inconueniens. Et qđ dictū est de primo motore qđ est sepatus a magnitudine. ⁊ indiuisibilis. piter intelligi dz de qualiber intelligentia supcelesti. Posset etiam ꝑm declarata a Burleo in sequenti questione ista cōclusio intelligi de finita t: ꝑm durationem. Nam cum quelz virtus existens in corpe hēat contrarium corrumpens. ⁊ sit vigoris finiti. aliter moueret in nō tempore. sequitur ꝙ est durationis finite. qz si eēt durationis infinite ꝑ infinitū tēpus resisteret corrūpenti. quare eēt vigoris infiniti. mō si est durationis finite mouet solū per tempus finitū. cuz igitur primus motor ⁊ quelz intelligentia moueat ꝑ tempus infinitū. sequitur ꝙ sint infinite durationis. ⁊ ꝑ consequens ꝙ sūt indiuisibles nullam hñtes magnitudinez. De virtutibus aūt inferioribus alligatis corpi. bene sequitur ꝙ si sint infinite durationi ꝙ sūt infiniti vigoris ꝓp resistere contrariis ꝑ tpūs infinitum. Sed de virtutibus separatis a corpe. non sequitur ꝙ si sunt infinite durationis ꝙ sunt infiniti vigoris. aut ꝙ moueant infinitati. qz tales non hñt contraria corrūpentia. Sed cōtra primū modū Burlei aī. qz illo dato non cōcluderet demōstratio Aꝛ intentū. Nam dum assignatur pars motoris ⁊ ꝑs moti. aut capitur in vtroq; ꝑs equalis ꝓportionabiliter. aut minor in mouente ꝙ in moto. aut maior. Si in vtroq; equalis ꝓportionaliter ut medietas. uł 4ª pars. ꝓz ꝙ non in minori tempe ꝑs mouebit ꝑtem ꝙ totū mouebit totū. sed in equali. qz ab equali ꝓportione. qualis enim est ꝑs ꝓportio totius ad totum. talis est medietatis ad medietatez ꝛc. Si aūt capiatur pars minor in mouente ꝓportionaliter ꝙ in toto. tunc mouebit a minori ꝓportione. ⁊ ex consequenti tardius ⁊ in tpe maiori. Si nō capiatur pars maior ꝓportionaliter in motore ꝙ in moto ut Burleus innuit. tūc ꝑ resecationem equalium ꝑtiū citius consumetur motor ꝙ mobile. ⁊ sic nō ꝓbabitur ꝑ illam demōstrationem. ꝙ totū moueat totū i tpe finito equali illi quo pars motoris prius accepta mouebat ꝑtem moti. sed solū cōcluditur ꝙ motor mouebit ꝑtem moti maiorez priori in equali tpe finito illi quo ꝑs motoris prius mouebat ꝑtem mincrē ipius moti. et hoc non inconuenit. qđ ꝛc. Respōdetur dicendo ꝙ demonstratio Aꝛ immediate concludit hoc qđ nunc illatū est. sed tamē qz totū mobile est finitū. et ad omēz eius ꝑtem aliquotam hēt ꝓportionem solū finitam sequitur ꝙ si totus motor mouet ꝑtem aliquotā moti ꝑ tempus finitū. ꝙ moueat totum motū ꝑ tps solum finitū maius prius. ⁊ ꝑ consequens ꝑ tempus finitū. ⁊ sic duo motores mouerent duo mobilia ab equalibus ꝓportionibus. ⁊ tamen vnus noueret ꝑ tempus finitū. ⁊ alius ꝑ tpūs infinitū. ⁊ hoc si motor finitus moueat mobile finitū per tempus infinitū. ⁊ hoc erat illud qđ Aꝛ intendebat concludere. ꝛc.

uod autem omnino ꝛc.

Hic ponitur 2ª demōstratio ꝑ quam ꝓbatur ꝙ impossibile ē potentiaz infinitā eē in magnitudine finita. Et pōt hec conclusio intelligi indifferenter de quacūqz infinitate potentie. siue vigoris siue durationis. Intelligendū tamen ad euidentiam dictoꝝ Commētatoris in duabus dubitationibus quas hic mouet. ꝙ ipse in 12°. metaphisice cuilz spēr celesti attribuit vnū motorem quem dicit eē motorem appriatum. ⁊ qlz talem dicit eē finiti vigoris. ꝓp qđ motus quem facit est finite velocitatis successiui. ⁊ tempore mēsurati. Preter autem istos motores appriatos ponit vnum alīū comunem sepatū. ꝓp quē tāq; ꝓp finem ut ei assimilentur motores appriati mouēt. ⁊ ab isto motore comuni hēt motus celi eternitatem. cū semp motores appriati moueant ut illi assimilētur. ⁊ hic motor coꝛis est deus glorioſus. de quo duplex insurgit dubitatio. Prima vtruz sit vigoris finiti. aut infiniti. siue vtrum sit ꝑfectionis finite intensiue aut infinite. Secunda vtrum sit mouens ut finis tātum. uel nō solū ut finis. sed etiaz ut agens. Ad primā dubitationem. Respondetur dicendo ꝙ

finitū uel infinituz multipliciter sūmi pō
ssunt. Primo mō dicitur finitum.i.deter
minatum ad hoc uel ad illud .7infinitū in
determinatū.7 sic materia prima dicitur
infinita.qz nullam formam sibi determinat
7 continuo ns ad vtrumlz similiter .quia ad
neutram ptem contradictionis determina
tur.7 sic deus est sūme finitus in eēndo.qz
necessarius 7 nullomō potens nō eē. Se
cūdomō sumitur finitū 7 infinitū ppria
p ut competunt mensuris 7 mēsurabilibz
7 hoc modo illud dicitur finituz qō p aliud
minus sui generis multociēs replicatū pōt
mēsurari. Et huic finito opponitur duplex
infinitū.s.negatiue 7 priuatiue. Negatiue
dicitur illud qō non pōt mēsurari p aliud
sui generis.aut p ptem eius,nec aliud sue
spēi ē natū sic mēsurari.7 hō mō deus ē infi
nitus. Priuatiue vero dicitur illud qō lz non
sic mēsurabile.tñ aliud sue speciei est sic mē
surabile.qz est de genere mēsurabiliū. ut
eēt magnitudo aut multitudo infinita que
non sūt mēsurabiles pp carētiā terminorū
7 hoc° deus non est infinitus. Tertio° et
transūptiuz p respectū ad motū immedia
diate precedērem dicitur aliquid finitū aut
infinitū.qz sibi competūt pprietati cōpetē
ti finito ac infito ppriedicto. Propricta
tes aūt finiti sūt q quocūqz finito dato pōt
dari minus.7 p quodlz eo minus aliquoti
ens sūptū ipsum actingeret aut excederet.
Proprietates infiniti sūt.q nihil pōt esse
eo maius. f ipsum est quolz finito maius
7 p nullū finitum aliquociens sumptuz ip
sum attingeret uel excederet. Et hoc° cōit
dicitur q pfectio dei est infinita°.qz qualz
alia maior.7 nulla multociens sūpta posset
eaz attingere. Et hic animaduerte q in
diuiduū de spē media in pfectione inter a
lias duas spēs est quoddāmō finitū in pfec
tione.7 quoddāmō infinitum.finitū quidē.qz
aliquid eo ē pfectius.est aūt infinitū respec
tu indiuidui spēi inferioris.Unde vnus hō
est eēntialiter pfectior q eēnt infiniti asini
si eēnt.7 ita nullus asinus multociens repli
catus posset in pfectione indiuiduū hūanuz
attingere. Quarto° aliquid dicitur fini
tum qz hēt finem cuius gratia agit.7 infi
nitum qz non hēt finem cuius grtia agat.7
sic deus est infinitus. Quinto° dicitur fi
nitū 7 infinitū fm durationem in eēndo.7
sic deus est infinitus. Sexto° dicitur in
finitū 7 finitū fm duartionem in mouēdo
7 sic itez deus est infinitus. Septimo°
dicunt finitū 7 infinitū fm vigorem. 7 sic
dicunt aliqui Auz 7 Cōmentatorez voluisse
deum eē finitum.qz pfectionis intensiue fi
nite.q̄uis maioris q̄ sit aliqua aliaz intel
ligentiaz.qō arguūt .quoniā non apparet
aliquis effectus infinite pfectionis .ex quo
concludere possimus infinitatez vigoris ip
sius. Alii aūt posuerūt deum eē infiniti
vigoris.7 primus motor quez vult Cōmen
tator eē vigoris finiti aliter moueret in nō
tempore.est primus motor appropriatus
primo mobili. 7 non iste motor cōis. Et
dicunt vlterius q infinitatem dei in vigo
re possumus arguere ex hoc q infinite pfec
tionis effectuz pōt pduceri.lz nulluz pdu
xerit infinite pfectionis. Et aliqui theo
logizando dicunt q d.us pōt pducere effec
tum pfectionis infinite.qui si pducatur q̄
uis sit pfectionis infinite,nō tamē est deus.
qz est ab alio dependēs vz adeo.Ad haz du
bitationem videtur velle Auz 7 Cōmenta
tor q deus sit mouens ut finis tantum. qz
omē mouens actiue aut mouet pp aliquam
pfectionem de nouo acquirendā.aut pp pri
us hītaz cōseruandam.quoz neutrū pōt di
ci de deo.cum sit sūme pfectionis nullo ex
teriori indigens ,p ipsius pfectione. Ca
tholici aūt tenent q deus mouet ut finis et
ut agens.ex quo nō sequitur q moueat pri
mū mobile in non tempore.qz est agens li
beaz 7 non mouet q̄tūcūqz velociter pōt.lz
q̄tum velociter vult.7c.

um igituz et cē.

Hec est tertia demonstratio in
qua ,pbatur q impossibile est ī magnitudine
ifinita eē tātumō potentiam ifinitam. que
de vtraqz finite potentie intelligi pōt ut
precedēs 7 patet 7c.

e his autez que

de motu lapis post sepatioem

eius a pciente? Dubitatur a quo moue
tur dum violenter mouetur. Si. n. dicatur
q̄ ab aere. eadem erit questio de illo aere a
quo mouetur. cum. n. sit in spera ppria nō
mouetur a se ad aliquam pōnis dr̄az sz ab
aliquo extrinseco mouebitur. ꝛ sic redibit
prior difficultas. Ad hāc dubitationem
varii sūt modi dicēdi. Primus est egidii
dicentis lapidem moueri p antipistasim,
hoc est p contra resistentiam medii post p
fectum. imaginatur. n. q̄ cum piectum exi
uit a pciente medium post ipsū mouetur
fortiter vniendo se post piectum ne detur
vacuum. ꝛ ipsū pellendo. Sed tamē cuz
continue de hoc aere minus moueatur. con
tinue tardius mouetur piectum ꝛ non suffi
cit ipsum vlterius pellere. Hec tñ nō vi
detur sufficiens cā. quoniam tunc mūq̄ cessa
ret motus piecti nisi repiret obstaculū. q2
semp eēt cōtraria resistentia medii. nec eēt
cā qr̄ in principio plus de aere insequeretur
piectū cuius ptes se colliderēt inicē pellēdo
piecmz ꝛ eius locū replendo ne vacuū cāre
tur q̄ in pcessu. Secundus modus videt
Burlei tenentis q̄ aer in spera sua cū gūl
bus est gūis. ꝛ cū leuibus est leuis. hoc mō ī
telligendo. q̄ postq̄ ab extrinseco inceperit
moueri cōtinuat motū suum ab intrinseco
ad cā dē pōnis dr̄az. siue fuerit sursū siue de
orsum. in spera tñ ppria. ꝛ hoc quidā volūt
ei cōpetere ex ppria nā ꝛ merito fōme sub
stantialis. ut Cōmentator ꝛ Johannes de ia
dono eius imitator. Quidaz autez volūt
sic moueri a quadaz uirtute sibi ipressa a p
sciente. sicut ferrum p virtutez a magnete
receptaz est mobile ad dr̄as diuersas pōnis
fm q̄ magnes diuersimode situatus fuerit
Et huic videtur assētire' Burleus. Dicūt
igitur piectum cōtinue ab eodem aere mo
ueri donec cesset motus ipso ab intrinseco
suū motū cōtinuāte sicut nō ad motū nauis
mouetur. ꝛ de hoc tactū fuit in questione de
motis ex se. Tertius modus ē Alz tenēs
aerez mouere piectū p motū ipsius. non ta
men cōtinue eīdem aerē ut prior pōnz. sed
aliū ꝛ aliuz successiue. Unde pciens pellen
do piectū mouet aerē circūstā ez cū eo. qui
aer primo motus mouet vlterius piectum
in aerem fm sequentez. ꝛ illū aerē etiam. ꝛ
secundus aer mouet piectū in tertiū aerez
ꝛ tertiū aerez. ꝛ sic deinceps. Cū aūt aer
motus tardius ꝛ tardius moueatur. tādem
est deuenire ad aerem ita tarde motū q̄ nō
sufficit aliū aerem mouere seu piectū. ꝛ tūc
cessat motus piecti. Et in hō ē sile sicut
de circulationibus aque piecto lapide in ea
que se inuicez causant continue in longiori
distantia a lapide. mouendo lignuz existens
in aqua a loco prime circulationis vsqz ad
vltimā. pp hoc tamen non est negandū mo
tum serio se vnientis post proiectū. ꝛ ipsū
vlterius pellentis ad illud cōferre. ꝛ similit
rarefactionez aeris continentis piectū im
pulsione priori preternāliter condēplati.
ut primus modus fateri videbat. Quar
tus modus fuit pisieñ dicētium q̄ a pciē
te iprimitur quedaz vtus ipsi piecto a qua
mouetur cessante ipso proiciente. q̄ virtus
a quibusdam nominatur gūitas uel leuitas
accidētalis. sed coīter appellatur impetus.
Et hec virtus absēte proiciente pp resisten
tiam mobilis ꝛ contra inclinationez succes
siue corrūpitur. ꝛ tādez a qualitate mobilis
localiter motiua simul cū resistentia extrin
seca supatur. ꝛ cū incipit supari siue equar
tūc cessat ille motus. Et si obiciatur de
sagitta que fortius peutit in medio motus
q̄ in principio. qđ nō eēt nisi velocius mo
ueretur. ꝛ impetus intenderetur. ꝛ non re
mitterētur ut dicebatur. Dicūt q̄ sagitta
tūc non fortius penetrat. q2 velocius moue
atur. imo mouetur tardius. sed illud forti
us peutere seu penetrare in medio motus
prouenit ex meliori applicatione. ꝛ hoc pp
q̄dam circuitionem seu circularē motū cir
ca proprium centrum quem acquirit sagit
ta dum successiue mouetur p medium diffō
me in resistentia. ꝛ iste modus nunc est in
vsu. ꝛ multa videtur posse saluare longe me
lius q̄ aliqua precedentium pōnuz. sicut de
cā motul trochi. ꝛ mole fabriet nauil trahē
tibus cessantibus. ꝛ de cā motus lapidis ma
gni moti cū fallaraca. ꝛ de cā motul plume
qui est tardior q̄ motus lapidis. ꝛ p mino
rem distātiam durat. qui tamē deberet esse
velocior. ꝛ ad distantiā longiorez si ab aere

fieret. Secundum etiam hāc pōnēz plura problemata solui possunt. Primū est de pila que tardius proiecta q̄ lapis velocius ⁊ altius reflectitur a terra uel alio obstaculo hoc.n.est q2 non solū impetus mouens de orsū pilā inueniens obstaculū mouet eam sursum.sed cuiu hoc etiam ptes pile.pp velocem motū in se ipsas cōpresse statiz post ictum redeunt ad suam sphericitatem.pp suam flexibilitatem.⁊ sic eleuāt se sursū.⁊ acq runt maiorē impetuz.q̄r pila velocius ⁊ altius mouetur.Similiter aūt non contigit in lapide pp duriciem suam. Secundum est q̄ corda fortiter tensa si fortiter pcutiatur diu tremit.hoc.n.est pp impetū quez acquirit.qui nō potest ita cito corrūpi. Tertium est q2 q̄ue ꝓportionatū fortius plicit ⁊ ad maiorem distantiā q̄ pluma.Istud est q2 plus hēt de mā.iō plus acquirit ō impetu qui sufficit velocius mouere.⁊ ad distātiam lonziorem.sicut q2 ferrū plus hēt de mā q̄ lignū.ideo plus pōt de caliditate suscipe.et sic de aliis ꝓportionali mō dicat. Vult Burleus q̄ si aliq̄ mobile moueatur continue ab vno motore p se sufficiente.⁊ succes siue a diuersis motoribz sil' cū illo mouenti bus.q̄ ille motus est continuus. Sed cōtra.q2 moueat sortes solus vnuz mobile p primaz tertiam vnius hore future.⁊ p ſam tertiaz eiusdez hore sil' cū eo moueat plato idem mobile.⁊ per vltimam tertiaz moueat illud mobile solus plato.tūc sequitur tuxta fūdamentum premissuz q̄ ille motus est cōtinuus p duas primas tertias illus hore ⁊ similiter p duas vltimas tertias eiusdem hore.quare sequitur q̄ est continuus p totā illā horaz.cōsequens tamen est falsū.q2 nō est idem mouens a principio usqz ad finem motus.cū in principio mouens sit sortes.⁊ in fine sit plō.mō ad vnitatem nualez motꝰ ⁊ eius continuitatez requiritur vnitas motoris ut hītū est supra.igitur dictum suum est falsum.⁊c.

ecesse est autem

Ponit Alz q̄ deus seu primus motor est in circūferentia primi mobilis. q2 ibi est motus velocior ⁊ magis equalis.⁊ mobile ꝓpinquius moteri velocius mouetur. Sz theologizantes dicunt q̄ deus est vbiqz p eētiam.in celo p gr̄iam.in purgatorio seu hic per gratiaz.in inferno p punitionem.Est etiam vbiqz p opationem.lz alicubi magis.⁊ alicubi minus. Volūt tamē qō sm Alz dicendō esse q̄ deus p eētiā est solum in circunferentia celi.⁊ nō in qualibz eius pte.sed solū in oriēte. Unde q̄ tūcuqz varietur illa ps. deus tamē sēp est in oriente.q2 ab ista incipet primū mobile moueri si icipet motum.⁊ ab illa tendit motus diurnus versus occidens. Ille uō intelligētie sūt in occidente. cū moueant op. o. to motu.⁊c.

Finis recollectaruz Hayetani de tyeni philosophi preclarissimi sr libris octo physicorum Alz ad laudem dei amen.

Tabula primi libri phylicorum Az.

UTRUM corpus mobile sit subiec tū in scientia naturali.
Utrum ad habendum scientiam de aliquo cāto opōteat oēs eius causas cognoscere.
Utruz eadez sint nobis magis nō ⁊ nature.
Utrum vniuersalia realia sint ponenda.
Utruz vniuersalia sint nobis magis ⁊ prius nota q̄ singularia
Improbatio Az cōtra pmenidem et melissum.
Utrum philosophus naturalis possit probare sua principia affirmatiue.
Utrū ens dicaf equoce de decē predicamēt
Utruz q̄titas distinguatur realiter a mā.
Utrum longitudo latitudo ⁊ profunditas sint passiones q̄titatis ab inuicem distincte realiter ⁊ a q̄titate.
Utrum q̄titas terminetur p terminos p prii generis ab ea essentialiť differētes.
Utrum totum sit realiter idem cum omnibus suis ptibus simul sumptis.
Utrum sit possibile toto quiescente continuo ptem eius moueri secundū locum.
De varia opinione antiquorum circa prīcipia rerum naturalium.
Utrū fōa anteq̄ generetur ī mā preexistat.
Utrū cōpositū ex prīcipiis infitif sit ignot
Utrum in qualz spē corporis nālis sit dare mīmū potēs p se existere seorsū ō illa spē
Utrū p[a] principia rez nāliū sint cōtraria.
Utrū tantū tria sint prīcipia rez nāliū.
Utrum priuatō sit principium rerum naturalium distinctum realiter a materia.
Utrum cadez portio materie sit in po[a] ad omēs formas generandas.
Utrū priuatio sit cā appetitꝰ mē ad formā.
Qualiter materia multipliciter noīatur.
Qualiter forma nominatur multipliciter.
De duplici reprehēsiōe Auerois cōtra Auicēnā p° in hoc q̄ dixit q̄ methaphisicus consīderat substātias sepatas a materia esse. 2° pp hoc q̄ dixit q̄ methaphisicus ꝓbat corpora componi ex materia ⁊ forma. ⁊ primam materiam esse
Utrū celū cōponatur ex materia ⁊ forma.

Tabula secūdi libri physicoruz.

Utrum aer condempsatus ultra dispositionem ei conuenientem rarefatiat se p accidēs acquirēdo sibi raritatē nālez.
An res artificiales realiter a naturalibus distinguātur per formas artifitiales eis supadditas
An diffinitio data ad Az de natura sit demonstrabilis a priori.
An scie medie inter mathematicas ⁊ naturales cuiusmodi sūt pspectiua ⁊ astrologia ⁊ musica sint magis naturales q̄ mathemathice.
De controuersia Auerois contra Auicēnaz in hoc q̄ dixit. q̄ naturalis non considerat de materia prima sed solū primus philosophus.
De multiplici acceptione causarum. ⁊ ordie earum ad inuicem.
De varia opinione antiquorum circa casuz ⁊ fortunā.
An in potentiis actiuis contingentia equalis inueniatur sicut in passiuis.
An casus ⁊ vanum sint idem realiter.
An forma ⁊ finis coincidant in idem numero. ⁊ efficiens cum illis coincidat in idem specie.
An deus intelligat ista inferiora
An monstra fiant a casu.
An aristotil sibi ipsi contradicat. ex eo q̄ dixit prius. simile eē i doctrinis. ⁊ in his que sunt secundū naturaz. ⁊ postea dicit. q̄ se habent econuerso.

Tabula tertii libri phisicorum

An motus realiter distinguatur a mobili ⁊ a forma q̄ mobili acgrit.
Quomodo intelligi debet q̄ diffinitio motus. que est. q̄ ē actus entis in po[a] ⁊c. sit p se manifesta.
An possibile sit creationē esse secundum duas qualitates inuicem contrarias.
An actio ⁊ passio sint idem motus.
An ad philosophum naturalem spectet cōsiderare de infinito fm q̄ infinitum
An rationes Cōmentatoris ꝓbantes infinitatē tpis ex utroqz termino sit bone.
An contingere nihil differat ab esse in ppetuis ideſt utrum in ppetuis esse non differat a posse.

Utrum sit possibile esse infinitum.
Utrum vnitas sit indiuisiblis et quomodo
Utruz generatō vnius sit corruptio alteri us .et econtra

Tabula quarti libri physicoruz

An sursuz et deorsuz sint partes loci.
Quod locus nec sit mā nec forma
Utrum mā sit seperabilis a locato
Utruz locus sit seperabilis a locato.sic q di uersa corpora sibi in uicē succedere posūt
Utrum locus sit vltiā supficies corporis cō tinētis immobilis primuz
Utrum vltiā spera sit in loco per se
An sit possibile uacuum esse
Utrum dato uacuo graue uel leue inaiatuz in eo positum moueret successiue aut subito mutaretur
Utrum tempus possit p sēsuz comprehendi
Utrum tēpus sit numerus motus secūduz prius et posterius
Utrum maneat idez instans in toto tempore ꝟz subiectum
Utrum tempus sit infinitm et ppetuum
Utrum motus quez tempus consequit sit p se cā corruptois.et gnōnis paccidens
Uturm tempus dependeat ab aia.sic q nō sit possibile esse tempus nisi sit aia

Tabula quinti libri physicoꝝ

Utrum forma media inter extrema cōtraria sit composita ex contrariis extrēis.
Utrum motus qui est a subiecto in subiectū sit etiam a non subiecto in subiectuz. vl a subiecto in nō subiectum. sicut generatio aut corruptio.
Utrum motus vt distinguitur contra subitam mutatōnem sit p se solum in tribus predicamentis. videlicet quantitate qualitate et vbi.
Utrum omnes illi motus differant spetie q fiunt per media differentia spetie.
Utrum ad vnitatem numeralem motus requiratur vnitas numeralis mobilis p se.
An motus augmentationis sit motus continuus.
An motus diuersi spetie possit inuicez continuari.
Utrum ad hoc q aliqui motus sint contrarii requiratur et sufficiat q sint a terminis contrariis ad terminos cōtrarios.
Utrū vniuersaliter quot modis dicitur unū oppositoꝝ.tot modis dicatur et reliqū.

Tabula sexti physicoꝝ.

Utrum continuum sit compositum ex indiuisilibus.
Utrum conclusio Aꝝ in qua dicitur q omne quod transmutatur est diuisibile. intelligatur de omni transmusabili per se qualitercūqz transmutetur.
An omne quod per se transmutatur transmutatōne temporali .sit partim ī termino a quo et parti ī termino ad quem
An inter illud ex.quo est transmutatō.et illud ad qō ē transmutatio p°.sit mediū.
An ante omne moueri fuit mutatū ēē.
An magnitudo finita possit pertransiri in tempore infinito.
An possibile sit motum infinitum esse in tēpore finito.
An illud quod stat quiescit.
An sit dare primum tempus in quo aliquid stat.
An sit impossibile q illud qō mouet in aliquo tempore secundum se siue p° idest adequate sit in illo toto tempore.aut aliq pte eius in eadem dispositione primo.

Tabula septimi libri physicoꝝ.

An omne quod mouetur ab alio mouetur.
An solum ad qualitates sensibiles de tertia spetie qualitatis sit per se alteratō.
An ad uirtutes morales sit per se altatō.
Utrum nz materia prima.neqz compositū substantiale sit subiectum primum omnium formarum accidentalium.

Tabula octaui libri physicoꝝ.

An philosophus ꝓbet hic eternitatem motus in comuni.an primi motus.
Utrum primus motus sit eternus.
An deus potuerit mundum ab eterno producere.
An sicut in maiori mundo est deuenire ad motorē immobilem.sic in minori viōlz in animali pfecto.
An grauia et leuia moueāt se ad sua ꝓpria loca.
An illud quod est per accidens possit ñ ēē.

An animal moueat se ipsum p se.
An animal moueat se primo.
An minimum naturale moueat se p se.
An moueat se primo.
Utrum homo possit generari per putrefactionem ex terra.
Utrum alteratō sit prior motu ad quantitatem.
An inter omnes motus contrarios siue reflexos quies media intercipiatur.
Utrum motus circularis sit perfectus .et motus rectus imperfectus.
Utrum impossibile sit mouens finitum mouere mobile finitum per tempus infinitum.
Utrum impossibile sit potentiam infinitā esse in magnitudine finita
Utrum deus sit uigoris finiti aut infiniti siue utrum sit finite pfectōnis intensiue aut ifinite.
Utrum deus sit mouens ut finis tantuz vt non solum ut finis sed etiam ut agens.
Utrum lapis post sepatōnem eius a ꝓpiciente moueatur ab acre.uel a uirtute ꝓpressa ipsi lapidi ab ipso ꝓpiciente.
Utrum deus per essentiam sit solum in circunferentia primi mobilis.aut sit ubiqz p essentiam.

deo gratias.